

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

SOU
1960:
A

KUNGL. BIBL.
11 3 NO 4000
SOU 1960

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1960:36
Finansdepartementet

FÖRBÄTTRAD TAXERINGSKONTROLL

FÖRSLAG AV
TAXERINGSKONTROLLUTREDNINGEN

Stockholm 1960

Statens offentliga utredningar 1960

Kronologisk förteckning

1. Folkvandvården. Idun. 189 s. **I.**
2. Högre utbildning, forskning och försök på lantbrukets område. Almqvist & Wiksell, Uppsala. XII + 508 s. **Jo.**
3. Grusexploateringen i Sverige. Idun. 85 s. **Jo.**
4. Fastighetsbeskattningen. Marcus. 179 s. **Fi.**
5. Förslag till namnlag. Idun. 362 s. **Ju.**
6. Studiekostnader vid beskattningen. Idun. 211 s. **Fi.**
7. Redogörransvaret och anmärkningsprocessen. Kihlström. 146 s. **Fi.**
8. Preliminär nationalbudget för år 1960. Marcus. V + 121 s. **Fi.**
9. De ekonomiska villkoren för en huvudmannaskapsreform inom mentalsjukvården. Idun. 173 s. **I.**
10. Statstjänstemäns förhandlingsrätt. Idun. 105 s. **C.**
11. Översyn av lagen om försäkringsrörelse. Idun. 509 s. **H.**
12. Krigsmaktens högsta ledning. Beckman. 235 s. **Fö.**
13. Individuella differenser och skoldifferentiering. Victor Petterson. 127 s. **E.**
14. CP-vården. Idun. 175 s. **I.**
15. Kursplaneundersökningar i matematik och modersmålet. Idun. 536 s. **E.**
16. Banklikviditet och kreditprioritering. Idun. 245 s. **Fi.**
17. Forskning och högre utbildning på skogsbrukets område. Idun. 207 s. **Jo.**
18. Reviderad nationalbudget för år 1960. Marcus. V + 98 s. **Fi.**
19. Rättssäkerheten vid administrativa frihetsberövanden. Idun. 138 s. **Ju.**
20. Allmänna yrkesinspektionen. Idun. 135 s. **S.**
21. Medicinska äktenskapshinder. Idun. 140 s. **Ju.**
22. Bohuslän. Idun. 326 s. **S.**
23. Besparingar inom försvaret. Idun. 245 s. **Fö.**
24. Lagberedningens förslag till jordabalk m. m. I. Lagtext. Norstedt & Söner. 259 s. **Ju.**
25. Lagberedningens förslag till jordabalk m. m. II. Motiv till balken. Norstedt & Söner. 815 s. **Ju.**
26. Lagberedningens förslag till jordabalk m. m. III. Motiv till lagen om införande av nya jordabalken m. m. Norstedt & Söner. 267 + 31 + 313 s. **Ju.**
27. Offentlig provningsverksamhet. Behov och resurser. Idun. 157 s. **H.**
28. Förverkande på grund av brott. Berlingska Boktryckeriet, Lund. 188 s. **Ju.**
29. Frågan om åtgärder för att förbättra konsumtionsmjölkens beskaffenhet. Idun. 236 s. **I.**
30. Objektiviteten vid forskning och försök på växtnärsområdet. Kihlström. 324 s. **Jo.**
31. Betänkande angående inrättande av en fond av malmvinstmedel till främjande av naturvetenskapligt och tekniskt forsknings- och utvecklingsarbete. Marcus. 106 s. **Fi.**
32. Statliga företagsformer V. Idun. 214 s. **Fi.**
33. Förskollläro- och utbildningsorganisation. Idun. 101 s. **S.**
34. Reviderad brandlagstiftning. Idun. 358 s. **I.**
35. Socialförsäkringens organisation. Idun. 313 s. **S.**
36. Förbättrad taxeringskontroll. Idun. 378 s. **Fi.**

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsbokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet. **Jo.** = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1960:36

Finansdepartementet

FÖRBÄTTRAD
TAXERINGSKONTROLL

FÖRSLAG AV
TAXERINGSKONTROLLUTREDNINGEN

IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG ESSELTE AB
STOCKHOLM 1960

STATENS ÖFRANTIGA UTREDNINGAR 1940
Finansdepartementet

FÖRBÄTTRAD TAXERINGSKONTROLL

FÖRSLAG AV

TAXERINGSKONTROLLUTSKRIFTER

Innehåll

Skrivelse till departementschefen	9
---	---

Motiv

Kap. I. Utredningsuppdraget	11
Kap. II. Taxeringsmyndigheternas organisation	13
Inledning	13
Taxeringsorganisationen i första instans	14
Taxeringsdistrikt och taxeringsnämnder	14
Taxeringsassistenter	15
Taxeringskonsulenter	16
Taxeringsnämnds sammansättning	18
Arbetsuppgifterna för ordförande, kronoombud, taxerings-	
assistent och taxeringskonsulent	18
De lokala skattemyndigheternas medverkan i taxeringsarbetet .	20
Kommunernas medverkan i taxeringsarbetet	20
Tidpunkten för taxeringsarbetets avslutande i första instans . .	21
Vissa statistiska uppgifter angående taxeringsorganisationen i	
första instans och taxeringsassistenternas arbetsuppgifter . .	21
Länsstyrelserna	24
Landskontorens organisation i stort	24
De närmare grunderna för organisationen i personellt avseende .	26
1956 års taxeringsreforms inverkan på landskontorens organisa-	
tion	28
Den allmänna varuskattens inverkan på landskontorens organisa-	
tion	29
Efter år 1957 genomförda lönegradsändringar	32
Tjänsternas fördelning på taxeringssektionerna och prövnings-	
nämndernas kanslier; personalläget	32
Arbetsuppgifterna å taxeringssektion och prövningsnämndens	
kansli	35
Viss statistik angående prövningsnämndskansliernas och taxe-	
ringssektionernas arbetsuppgifter	44
Överståthållarämbetet	48
Mellankommunala prövningsnämnden	54
Riksskattenämnden	55
Kap. III. Taxeringsmyndigheternas befogenheter	59
Inledning	59
Skyldigheten att föra anteckningar m.m.	59
Skönstaxering	64

Skyldigheten att efter anmaning lämna upplysningar till ledning för egen taxering	65
Kontrolluppgifter och andra uppgifter till ledning för annans taxering	67
A. Uppgifter som enligt TF skall lämnas utan anmaning	68
1. Enligt 37 § TF	68
2. Enligt 38 § TF	70
3. Enligt 42 § 1 mom. TF	70
4. Enligt 43 § 1 mom. TF	71
B. Uppgifter som enligt TF skall lämnas först efter anmaning	71
1. Enligt 39 § 1 mom. TF	71
2. Enligt 39 § 2 mom. TF	73
3. Enligt 39 § 3 mom. TF	73
4. Enligt 41 § TF	74
5. Enligt 42 § 2 mom. TF	74
C. Uppgifter som enligt TF skall lämnas först efter särskilt förordnande av Kungl. Maj:t	74
1. Enligt 40 § TF	74
2. Enligt 43 § 1 mom. TF	74
3. Enligt 43 § 3 mom. TF	75
4. Enligt 44 § TF	75
D. Vissa allmänna inskränkningar i och vissa gemensamma bestämmelser angående skyldigheten enligt TF att lämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering	75
E. Uppgiftsskyldighet enligt förordningen om allmän varuskatt	77
Taxeringsrevision	77
Befogenheten att ålägga vite	82
 Kap. IV. <i>Iakttagelser m.m. angående den nuvarande taxeringsorganisationen och taxeringsmyndigheternas befogenheter.</i>	83
Länsstyrelsernas yttranden till 1959 års riksdags revisorer	83
1959 års riksdags revisorer	88
Yttranden över 1959 års riksdags revisorers berättelse	90
Riksskattenämndens enkät 1959	94
Förslag av skattelagssakkunniga beträffande användning av taxeringsassistenterna för särskilt ändamål	96
Taxeringsintendenternas erfarenheter i fråga om taxeringsmyndigheternas befogenheter	97
Befogenheterna vid taxeringsrevision	98
Befogenheterna att erhålla kontrolluppgifter m.m.	102
Synpunkter i övrigt	108
Samarbetet mellan taxeringsmyndigheterna samt polis- och åklagarmyndigheterna vid utredning angående brott mot skattestrafflagen	113
Vid 1959 och 1960 års riksdagar väckta förslag angående taxeringsorganisationen m.m.	115
1959 års riksdag	115
1960 års riksdag	116

	Av riksskattenämnden väckt fråga angående viss översyn av föreskrifterna i 37 § 1 mom. TF.	120
Kap. V.	<i>Taxeringskontrollen i vissa främmande länder</i>	130
	Norge	130
	Bokföringsskyldighet	130
	Kontrolluppgifter.	131
	Taxeringsrevision.	133
	Danmark	134
	Bokföringsskyldighet	134
	Kontrolluppgifter.	136
	Taxeringsrevision.	136
Kap. VI.	<i>Allmänna synpunkter i fråga om behovet av en effektivare taxeringskontroll</i>	137
Kap. VII.	<i>Utredningens förslag</i>	146
	A. Taxeringsorganisationen	146
	1. Taxeringen i första instans; taxeringsassistentorganisationen	146
	Allmänna synpunkter	146
	Rörelsedistriktets omfattning.	148
	Rörelsenämnds sammansättning	151
	Taxeringsassistentorganisationens närmare utformning.	154
	Taxeringsassistenternas biträdespersonal	167
	Taxeringsassistenternas anknytning till häradskrivarorganisationen	167
	Taxeringsassistenternas arbetsuppgifter	169
	Lönefrågor m.m. inom taxeringsassistentorganisationen	174
	2. Länsstyrelsernas revisionsdetaljer	177
	Allmänna synpunkter	177
	Den kvalificerade revisionspersonalens arbetsuppgifter; kompetensfordringar m.m.	181
	Behovet av kvalificerad personal vid revisionsdetaljerna	186
	Behovet av biträdespersonal för taxeringsrevisionsverksamhet	191
	Lönefrågor m.m. inom revisionsdetaljerna	192
	3. Taxeringssektionerna i övrigt å länsstyrelserna	198
	4. Prövningsnämndernas kanslier	204
	5. Mellankommunala prövningsnämnden	206
	6. Riksskattenämnden	209
	7. De kommunala taxeringsrevisorerna.	211
	B. Utbildningen av revisionspersonal, taxeringsassistenter och landskanslier m.m.	212
	Allmänna synpunkter	212
	Vidareutbildning av personal	215
	Utbildningen av nytillkommande personal	219
	C. Andra åtgärder i effektivitetsfrämjande syfte inom länsstyrelsernas taxeringssektioner	228
	Kontorsmaskiner	228
	Möjlighet för taxeringsrevisionspersonal att vid tjänstesor använda egen bil	229

Anvisningar till ledning för revisionspersonalen	231
Revisionsrapporten och dennas disposition	231
D. Taxeringsmyndigheternas befogenheter	233
Skyldigheten att föra anteckningar m.m.	234
Skönstaxering	241
Skyldigheten att efter anmaning lämna upplysningar till ledning för egen taxering	245
Kontrolluppgifter och andra uppgifter till ledning för annans taxering	248
Uppgifter som skall lämnas utan anmaning	248
Uppgifter som skall lämnas först efter särskild anmaning	253
Uppgifter som skall lämnas först efter särskilt förordnande av Kungl. Maj:t	261
Allmänt i fråga om skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering	262
Rätten att utfärda anmaning	263
Taxeringsrevision	264
E. Straffbestämmelserna i TF m.m.	272
F. Portofrihet för vissa av taxeringsmyndighet infordrade handlingar	275
G. Kostnadsberäkningar och genomförandet av utredningens olika förslag	276
Kap. VIII. <i>Sammanfattning av utredningens förslag</i>	284

Författningsförslag

Förslag till förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).	289
Förslag till förordning om ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt	307

Bilagor

Bilaga 1 Taxeringsmaterialets beräknade omfattning 1959.	313
Bilaga 2 Antalet taxeringsdistrikt vid 1960 års taxering.	314
Bilaga 3 Antalet taxeringsassistenttjänster den 1/6 1960	315
Bilaga 4 Taxeringsassistenterna 1958	316
Bilaga 5 Taxeringsassistenterna 1959	318
Bilaga 6 Taxeringssektionernas i länen personal den 1/1 1960	322
Bilaga 7 Kvalificerade tjänster på taxeringssektionerna i länen den 1/1 1960.	323
Bilaga 8 Landskanslist- och biträdestjänsters fördelning på taxeringssektionerna i länen den 1/1 1960	324
Bilaga 9 Prövningsnämndskansliernas i länen personal den 1/1 1960	326
Bilaga 10 Landskanslisttjänsternas fördelning å landskontoren den 1/1 1960	327
Bilaga 11 Befattningshavare med taxeringsintendentsgöromål 1959	328
Bilaga 12 Antalet under kalenderåren 1958 och 1959 till prövningsnämnderna inkomna mål och ärenden m.m.	330
Bilaga 13 Antalet under kalenderåren 1958 och 1959 avgjorda mål och ärenden av prövningsnämnderna. Antalet muntliga förhandlingar under dessa år	332
Bilaga 14 Antalet till prövningsnämnderna inkomna mål och ärenden under åren 1953, 1954, 1958 och 1959	334

Bilaga 15	Antal av prövningsnämnderna avgjorda mål och ärenden under åren 1953, 1954, 1958 och 1959	336
Bilaga 16	Av prövningsnämnderna avgjorda mål under tiden 1/7 1958—30/6 1959	338
Bilaga 17	Av prövningsnämnderna avgjorda mål under tiden 1/7 1959—30/6 1960	340
Bilaga 18	Antal till allmän varuskatt registrerade skattskyldiga den 1/4 1960.	342
Bilaga 19	Antal under åren 1958 och 1959 utförda taxeringsrevisioner	344
Bilaga 20	Resultatet av under åren 1958 och 1959 verkställda taxeringsrevisioner	346
Bilaga 21	Eftertaxeringsmål i prövningsnämnderna åren 1958 och 1959	348
Bilaga 22	Antal anmälningar för brott mot skattestrafflagen år 1958	349
Bilaga 23	Antal anmälningar för brott mot skattestrafflagen år 1959	350
Bilaga 24	Personal den 1/1 1960 å taxeringsavdelningen vid överståthållarämbetets skatteavdelning	351
Bilaga 25	Taxeringsassistentorganisationen i länen vid olika organisationsformer	352
Bilaga 26	Antal taxeringsassistenter i länen vid olika organisationsformer	359
Bilaga 27	Taxeringsassistenter och biträden med fördelning på lönegrader enligt utredningens förslag alt. IV:b	360
Bilaga 28	Grunderna för utredningens beräkningar i fråga om behovet av personal för taxeringsrevisioner	363
Bilaga 29	Personal å länsstyrelsernas revisionsdetaljer enligt utredningens förslag	364
Bilaga 30	Exempel på vid taxeringsrevisioner konstaterad underdeklaration	366

I betänkandet använda förkortningar

TF = taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623);

TK = taxeringskungörelsen den 27 juni 1957 (nr 513);

VF = förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 december 1959 har chefen för finansdepartementet den 15 i samma månad tillkallat undertecknad, numera landskamreraren i Skaraborgs län R. L. A. Lindqvist, såsom utredningsman med uppdrag att verkställa utredning rörande möjligheterna att ytterligare effektivisera arbetet på länsstyrelsernas revisionsavdelningar.

Den 15 december 1959 har departementschefen tillika tillkallat byråchefen hos riksskattenämnden C.-G. Petersson att vara expert samt uppdragit åt numera biträdande taxeringsintendenten i Göteborgs och Bohus län L. E. A. Borg att vara sekreterare åt utredningsmannen. Sedan departementschefen den 31 december 1959 på därom gjord framställning entledigat Borg från nämnda uppdrag, har departementschefen samma dag förordnat förste taxeringsrevisorn vid överståthållarämbetet S. N. P. Wikert att vara sekreterare åt utredningsmannen. Den 19 januari 1960 har departementschefen vidare tillkallat extra ordinarie byrådirektören hos statens organisationsnämnd E. A. Norberg att såsom expert biträda utredningsmannen.

Utredningen har antagit benämningen taxeringskontrollutredningen.

Till utredningen har, för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande, överlämnats av riksskattenämnden i skrivelse till chefen för finansdepartementet den 18 december 1959 väckt fråga angående viss översyn av föreskrifterna i 37 § 1 mom. taxeringsförordningen.

Med stöd av departementschefens medgivande den 19 januari 1960 har utredningen avlagt studiebesök vid länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Västmanlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, hos kronokamrerarna, de kommunala taxeringsrevisorerna och taxeringsassistenterna i städerna Malmö och Hälsingborg samt hos häradsskrivaren och taxeringsassistenten i Lidingö-Täby fögderi.

Under utredningsarbetets gång har överläggningar hållits med ledaren för den arbetsgrupp inom statens organisationsnämnd, som haft uppdrag

att verkställa organisationsundersökningar på länsstyrelserna, med representanter för överståthållarämbetet, uppboordsorganisationskommittén, länsstyrelsernas utbildningsnämnd och Föreningen Sveriges landskanslisters ävensom — beträffande vissa utbildningsfrågor — med taxeringsintendenterna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län. Med ledaren för nämnda arbetsgrupp inom statens organisationsnämnd och med överståthållarämbetet har därvid samråd skett i fråga om gränsdragningen mellan organisationsnämnden och ämbetet meddelade utredningsuppdrag samt utredningens uppdrag.

Sedan utredningen slutfört sitt uppdrag, får utredningen härmed vördsamtt överlämna betänkande med förslag till förbättrad taxeringskontroll. Stockholm den 20 oktober 1960.

Rolf Lindqvist

/ Sten Wikert

Undertecknade, vilka tillkallats att såsom experter biträda utredningsmannen, ansluter sig till de i betänkandet framlagda förslagen och anförda synpunkterna.

C.-G. Petersson

Erik Norberg

KAPITEL I

Utredningsuppdraget

I anförande till statsrådsprotokollet den 11 december 1959 i fråga om utredning rörande möjligheterna att ytterligare effektivisera arbetet på länsstyrelsernas revisionsavdelningar yttrade chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, bland annat följande.

År 1956 beslöts en reform av taxeringsväsendet i syfte att vinna en förbättring av deklarationskontrollen, en effektivisering av taxeringsarbetet samt ett ökat rättskydd för de skattskyldiga. När den nya taxeringsorganisationen är helt utbyggd, skall heltidsanställda taxeringsassistenter biträda de särskilda taxeringsnämnderna för rörelseidkare, fria näringsutövare och andra skattskyldiga med svårkontrollerbara deklarerationer. Av de inemot 300 taxeringsassistenttjänsterna har den 1 januari 1960 inrättats drygt hälften. Den fortsatta utbyggnaden kommer att ske i all den takt som resurserna medger.

Mellan taxeringsperioderna skall taxeringsassistenterna i huvudsak användas för taxeringsrevisioner. Denna betydelsefulla form av taxeringskontroll får härigenom en väsentlig förstärkning. Den nya taxeringsorganisationen innebär därjämte en utbyggnad med tjugufem taxeringsrevisorer på länsstyrelsernas revisionsavdelningar jämte viss personal i landskanslist- och biträdesställning. Inom riksskattenämnden har inrättats en särskild kontrollbyrå bestående av en byråchef och fyra byrådirektörer jämte kvinnliga biträden.

Samtliga nu angivna åtgärder — tillskapandet av assistentorganisationen, utbyggnaden av länsstyrelsernas revisionsavdelningar och inrättandet av riksskattenämndens kontrollbyrå — har haft till syfte att öka kontrollmöjligheterna beträffande skattskyldiga med svårkontrollerbara deklarerationer. Fortfarande framstår dock denna kontroll som mindre effektiv än den som gäller för löntagarna. Detta beror på att den enda form av taxeringskontroll, varigenom företagets och näringsidkarnas deklarerationer kan granskas på ett någorlunda tillfredsställande sätt, är genom en fullt utbyggd taxeringsrevision. Även om den nya taxeringsorganisationen medfört en icke oväsentlig ökning av antalet utförda taxeringsrevisioner, kan dock konstateras, att den personal, som står till buds för denna form av kontroll, alltjämt är för fåtalig.

En förbättring härutinnan kommer att inträda allteftersom den nya taxeringsorganisationen blir utbyggd och intrimmad. Såsom jag redan nämnt kompletteras assistentorganisationen successivt. En utbyggnad i snabbare takt än som skett är inte möjlig med hänsyn till de krav som måste uppställas i fråga om utbildning och övriga kvalifikationer. Taxeringsassistenterna har inte alla ännu hunnit få den särskilda praktiska utbildning och erfarenhet, som kräves för att de skall kunna utföra självständiga taxeringsrevisioner i större utsträckning. I samband med införandet av varuskatten tillföres länsstyrelsernas taxeringsavdelningar ytterligare granskningspersonal. Indirekt kommer denna förstärkning även kontrollen över direkta skatter tillgodo, då det är avsett att taxeringsrevision sam-

tidigt skall göras för allmän varuskatt och inkomstskatt. Även med beaktande av dessa förbättringar kvarstår dock att taxeringsrevisionerna ännu ej kan genomföras i hela den utsträckning som ur allmän medborgerlig synpunkt kan anses önskvärd.

Av det sagda framgår, att man för överskådlig tid får räkna med att tillgången på kvalificerad revisionspersonal blir knapp. Det är under sådana förhållanden angeläget, att denna personal utnyttjas på mest effektiva sätt och att arbetet inriktas på uppgifter, som kan förväntas ge det bästa resultatet från kontrollsynpunkt. Detta tarvar närmare undersökningar och överväganden.

Det bör därför utredas, vilka åtgärder som kan vidtagas för att ytterligare effektivisera arbetet på revisionsavdelningarna. Därvid bör undersökas hur taxeringsassistenterna på snabbaste och lämpligaste sätt skall kunna erhålla den speciella praktiska utbildning och erfarenhet, som kräves för ett effektivt revisionsarbete. Det bör också övervägas om det för en tillfredsställande rekrytering av taxeringsassistenter kan vara lämpligt att länsstyrelserna i större utsträckning än hittills anställer personal, som kan komma i fråga för assistentbefattningar, och vilka före sin utnämning kan prövas och utbildas i revisionsarbete. Då det, såsom redan antytts, föreligger stora svårigheter att erhålla kvalificerad personal för revisionsavdelningarna, är det angeläget utreda, vilka åtgärder som kan vidtagas för att helt befria taxeringsrevisorerna och även taxeringsassistenterna under tiden mellan taxeringsperioderna från arbetsuppgifter, som inte har samband med revisionsarbetet. Detta kan även innebära, att man förstärker den personal som är avdelad för andra uppgifter inom taxeringsarbetet.

Det är vidare angeläget tillse att den kvalificerade personalen på revisionsavdelningarna befrias från sådant arbete i samband med revisioner, som kan utföras av mindre kvalificerad personal. Jag syftar här på sådana arbetsuppgifter som avprickning, kontrollsummering, dateringskontroll, kassaunderskottsundersökningar, varuuttagskontroll m. m. Det bör därför undersökas om revisionspersonalen bör erhålla biträdeshjälp i ökad omfattning och vidare om den tekniska utrustningen bör kompletteras.

I linje med vad nu anförts bör ligga att undersöka, om man inte i högre grad än för närvarande kan för kvalificerad revisionsuppgifter anlita personal ur landskanslistkarriären. Därvid bör prövas lämpligheten av att inom revisionsavdelningarna inrätta särskilda befattningar för sådan personal. Man bör vidare uppmärksamma intresset av att underlätta rekryteringen av högt utbildad revisionspersonal och revisionspersonal med erfarenhet från affärslivet.

Ävenledes bör övervägas om de befogenheter, som taxeringsmyndigheterna har att i samband med granskningsarbetet göra undersökningar och erhålla upplysningar och uppgifter för kontrollen, är tillfyllest för ett effektivt revisionsarbete. Det bör sålunda, under vederbörligt hänsynstagande till rättssäkerhetens krav, prövas om taxeringsmyndigheterna i något eller några hänseenden bör erhålla ökade befogenheter.

De här avsedda åtgärderna tar sikte på en allmän förbättring av den kvalificerade taxeringskontrollen. Av skäl som här framhållits är detta en fråga på något längre sikt, varför vissa åtgärder bör vidtagas för uppnåendet av mera omedelbara resultat. Det skulle därför vara av värde, om man på några länsstyrelser kunde igångsätta en försöksverksamhet, ägnad att belysa vad som står att vinna genom en sådan fortsatt utbyggnad och hur denna lämpligen bör inriktas. Utredningen bör framlägga förslag till en dylik försöksverksamhet.

KAPITEL II

Taxeringsmyndigheternas organisation

Inledning

Den av 1956 års riksdag¹ antagna nya taxeringsförordningen (SFS 1956 nr 623) innebar slutresultatet av ett lagstiftningsarbete i två etapper. Den första etappen av arbetet, som genomfördes vid 1955 års riksdag², byggde på ett av 1950 års skattelagssakkunniga år 1954 avlämnat betänkande med förslag till effektivare taxering (SOU 1954: 24) och avsåg olika åtgärder i syfte att dels främja ett riktigare fullgörande av deklarationsplikten och dels skapa vidgade möjligheter till taxeringskontroll. De sakkunniga hade även framlagt förslag till en ändrad taxeringsorganisation men denna fråga ansågs kräva ytterligare utredning genom särskilda sakkunniga, vilka tillkallades i mars 1955.

Den andra etappen i reformeringen av taxeringsförfarandet genomfördes i och med att 1956 års riksdag antog den nya TF. Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen i ämnet (150/1956) byggde i organisatoriskt hänseende på ett av nyssnämnda särskilda sakkunniga — 1955 års taxeringssakkunniga — framlagt betänkande med förslag till ändrad taxeringsorganisation (SOU 1955: 51). Utöver de organisatoriska förändringarna innebar den nya TF i huvudsak inte några egentliga nyheter i förhållande till vad som tidigare gällde men en genomgripande teknisk revision hade skett av författningstexten.

Den nya TF kompletterades sedermera av särskilda tillämpningsföreskrifter. De viktigaste av dessa är intagna i taxeringskungörelsen den 27 juni 1957 (SFS 1957 nr 513).

Den år 1956 genomförda nya taxeringsorganisationen kom att i sina huvuddrag ganska nära ansluta till den organisation, som sedan lång tid tillbaka gällde i Stockholm. Särskilt i fråga om organisationen i första instans kom dock taxeringsväsendet i Stockholm att i åtskilliga hänseenden skilja sig från taxeringsväsendet i landet i övrigt. I prop. 150/1956 uttalade emellertid departementschefen, att det syntes angeläget att i Stockholm ernå en ordning, som helt kom att sammanfalla med den för landet i övrigt gällande. Härför ansågs ytterligare utredning erforderlig. Denna verkställdes av särskilda sakkunniga, som i ett i maj 1958 avlämnat betänkande

¹ Prop. 150/1956; BevU 56/1956.

² Prop. 160/1955; BevU 46/1955.

med förslag till ändrad taxeringsorganisation i Stockholm föreslog att man i fråga om organisationen i första instans skulle övergå till den för landet i övrigt gällande organisationsformen. En dylik åtgärd måste emellertid enligt de sakkunnigas mening förbindas med vissa organisatoriska förändringar av taxeringsavdelningen vid överståthållarämbetet. De sakkunnigas förslag redovisades för riksdagen i prop. 47/1959. I propositionen föreslogs, att de sakkunnigas förslag endast delvis skulle genomföras. Mot bakgrunden av vissa under remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag diskuterade förhållanden förordades, att en utredning om taxeringsavdelningens framtida organisation skulle verkställas av överståthållarämbetet. Kungl. Maj:ts förslag bifölls av riksdagen.

Huvudändamålet med 1956 års taxeringsreform var att i taxeringsförfarande olika led samtidigt skapa *dels* ökad effektivitet i arbetet med sikte främst på en förbättrad granskning av svärkontrollerade deklARATIONER *dels* bättre rättsskydd för den enskilde i vad gäller beskattningsväsendet. Önskemålen om ökad effektivitet och ökad rättssäkerhet sökte man i taxeringsorganisationens olika instanser tillgodose på skilda sätt.

I det följande lämnas en redogörelse för huvuddragen i den nya organisationen, sådan denna i olika instanser utformats efter genomförandet av 1956 års reform. Redogörelsen gör emellertid inte anspråk på fullständighet utan berör främst de delar av organisationen, som är av intresse med hänsyn till utredningsuppdraget.

Taxeringsorganisationen i första instans

Taxeringsdistrikt och taxeringsnämnder

Enligt 1956 års TF skall för den årliga taxeringens behöriga verkställande inom varje län finnas inrättade *lokala* och *särskilda* taxeringsdistrikt. Inom dessa distrikt åsättes taxering av *lokal* respektive *särskild* taxeringsnämnd. I Stockholms stad skall därjämte årligen förordnas en taxeringsnämnd med uppgift bl. a. att såsom en för riket *gemensam taxeringsnämnd* verkställa taxering av skattskyldiga, som saknar hemortskommun i riket m. fl.

Lokalt taxeringsdistrikt utgöres av kommun eller del av kommun. Om särskilda skäl föreligger därtill, får emellertid två eller flera kommuner sammanföras till ett lokalt taxeringsdistrikt. Lokal taxeringsnämnd skall taxera alla skattskyldiga, som inte skall taxeras av särskild taxeringsnämnd eller den gemensamma taxeringsnämnden.

De särskilda taxeringsdistrikten är av två slag. Inom varje fögderi och stad med egen uppbördsförvaltning skall finnas minst ett särskilt taxeringsdistrikt, inom vilket särskild taxeringsnämnd skall taxera alla fy-

siska personer, dödsbon och familjestiftelser, vilkas inkomstförhållanden med hänsyn till förvärvskällans art eller eljest är av mera invecklad beskaffenhet. Sådant särskilt taxeringsdistrikt och sådan särskild taxeringsnämnd benämnes i fortsättningen *rörelsedistrikt* respektive *rörelsenämnd*. Enligt 3 § TK skall rörelsenämnd taxera dels alla skattskyldiga med inkomst av rörelse och med inkomst av jordbruksfastighet, för såvitt sistnämnda inkomst redovisas enligt bokföringsmässiga grunder, dels andra skattskyldiga med mera invecklade inkomst- eller förmögenhetsförhållanden i den utsträckning som med hänsyn till nämndens arbetsbörda är möjlig. Skall den skattskyldige samtaxeras med make, som är bosatt inom samma rörelsedistrikt som den skattskyldige, skall också makens taxering ankomma på rörelsenämnd. Detsamma skall, där så anses lämpligt, gälla även makarnas hemmavarande barn under 21 år. Enligt 16 § 1 mom. TF ankommer det på lokal skattemyndighet att efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet utvälja de deklARATIONER som skall behandlas av rörelsenämnd.

Inom varje län skall vidare finnas ett eller flera särskilda taxeringsdistrikt, inom vilket särskild taxeringsnämnd skall taxera andra skattskyldiga än fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser, d. v. s. aktiebolag, försäkringsanstalter, föreningar, sparbanker m. fl. juridiska personer. Sådant särskilt taxeringsdistrikt och sådan särskild taxeringsnämnd benämnes i det följande *bolags- och föreningsdistrikt* respektive *bolags- och föreningsnämnd*.

I förhållande till vad som tidigare gällt innebär den nya TF, att taxeringen av alla rörelseidkare, fria näringsutövare, jordbrukare med bokföringsmässig redovisning och andra skattskyldiga fysiska personer med mera svårkontrollerbara deklARATIONER skall överflyttas till rörelsenämnderna. Redan före den nya TF:s tillkomst fanns emellertid möjlighet att vid uppdelning av kommun i flera lokala taxeringsdistrikt förordna att vid såväl taxering till inkomst och förmögenhet beträffande viss grupp eller vissa grupper av skattskyldiga som särskild fastighetstaxering skulle tillämpas annan indelning än vad som var föreskrivet för taxeringen i övrigt. På sina håll utnyttjades denna möjlighet i den formen att s. k. speciella taxeringsnämnder inrättades för taxering av rörelseidkare, handelsresande m. fl. Dessa speciella nämnder har genom TF:s föreskrifter i vad avser inkomst- och förmögenhetstaxeringen ersatts av rörelsenämnderna. Vid den särskilda fastighetstaxeringen kvarstår emellertid fortfarande möjligheten att inom kommun inrätta en eller flera speciella lokala taxeringsnämnder för handhavandet av denna taxering.

Taxeringsassistenter

För att taxeringen i rörelsenämnderna skall bli så effektiv som möjligt har rörelsenämnderna utrustats med kvalificerade och särskilt tränade bi-

träden, benämnda taxeringsassistenter. Dessa är heltidsanställda statliga tjänstemän vid länsstyrelserna men placerade hos de lokala skattemyndigheterna i de fögderier eller städer med egen uppbördsförvaltning, inom vilka de rörelsedistrikt är belägna som taxeringsassistenterna skall biträda. Vid genomförandet av den nya organisationen med rörelsenämnder och taxeringsassistenter förutsattes att uppbyggnaden av organisationen skulle ske successivt. Med hänsyn till kravet på bästa möjliga personval och svårigheterna att snabbt lösa lokalfrågan för assistenterna fixerades ej någon tidtabell för uppbyggnaden. Genom beslut av 1957 års riksdag inrättades 50 taxeringsassistenttjänster i länen från och med budgetåret 1957/58 och därefter har för varje påföljande budgetår inrättats 50 nya tjänster. För budgetåret 1960/61 utgör sålunda antalet inrättade taxeringsassistenttjänster i länen sammanlagt 200. Av dessa är 161 knutna till fögderierna och 39 till städer med egen uppbördsförvaltning. Taxeringsassistenttjänsterna är placerade i lönegraden Ao 17.

För att vara taxeringsassistenterna behjälpliga med rutingörömsål har i samma takt som nya assistenttjänster inrättats i fögderierna häradsarkivarorganisationen förstärkts med motsvarande antal biträdestjänster i reglerad befordringsgång (lönegraderna Af 1 — Ae 5). Motsvarande biträdestjänster har inrättats i de städer med egen uppbördsförvaltning, som försetts med taxeringsassistenter. Sistnämnda biträden är kommunalt anställda.

Såsom inledningsvis anförts medförde den nya taxeringsorganisationen inte någon omedelbar ändring av den rådande taxeringsorganisationen i Stockholm, där sedan lång tid tillbaka taxeringen av rörelseidkare och andra skattskyldiga med mera invecklade inkomst- och förmögenhetsförhållanden verkställdes av särskilda taxeringsnämnder. Genom beslut av 1959 års riksdag har emellertid taxeringsassistentsorganisationen införts även i Stockholm från och med den 1 januari 1960. Beslutet innebar att i personalförteckningen för överståthållarämbetet skulle uppföras 15 taxeringsassistenttjänster i lönegraden Ao 17. Av dessa tjänster skulle emellertid endast 10 tillsättas medan övriga tills vidare skulle hållas vakanta. Genom beslut av innevarande års riksdag får emellertid de återstående 5 tjänsterna tillsättas från och med den 1 januari 1961.

Taxeringskonsulenter

Före den nya TF:s ikraftträdande gällde att länsstyrelsen skulle förordna lämplig person att för visst antal lokala taxeringsdistrikt inom länet såsom taxeringskonsulent biträda taxeringsnämnderna med handläggningen av mera komplicerade taxeringar. Taxeringskonsulent skulle emellertid inte förordnas för de s. k. speciella taxeringsnämnderna, eftersom dessa förutsattes vara så sammansatta att erforderlig sakkunskap fanns företrädd

inom nämnden. Uppdraget som taxeringskonsulent innehades såsom bisyssla.

Taxeringskonsulentsinstitutionen avskaffades i princip genom den nya taxeringsorganisationen och ersattes genom inrättandet av taxeringsassistentstjänsterna. Eftersom dessa tjänster skulle inrättas successivt medgavs genom övergångsbestämmelserna till den nya TF länsstyrelsen rätt att, så länge den avsedda indelningen av länet i rörelsedistrikt, försedda med taxeringsassistent, inte blivit för länet i dess helhet genomförd, förordna taxeringskonsulenter i erforderlig omfattning för verksamheten inom de lokala taxeringsdistrikten. Länsstyrelsen ägde därjämte enligt samma övergångsbestämmelser inrätta rörelsedistrikt enligt den nya ordningen utan att taxeringsassistent var utsedd. Ehuru detta inte uttryckligen utsades i övergångsbestämmelserna förelåg möjlighet för länsstyrelsen att i sådant övergångsvis inrättat rörelsedistrikt utan taxeringsassistent förordna taxeringskonsulent.

Vid 1959 års riksdag fattades beslut om införande av en allmän varuskatt. Enligt 27 § förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt skall taxering till sådan skatt av rörelseidkare och därmed jämställda skattskyldiga verkställas i rörelsedistrikt i samband med den årliga inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Endast beträffande jordbrukarnas egenförbrukning och direktförsäljning av hemmaproducerade alster skall taxering till allmän varuskatt verkställas i lokalt taxeringsdistrikt. En nödvändig konsekvens härav har blivit att man från och med taxeringsåret 1961 — då taxering till allmän varuskatt skall ske första gången — inom hela landet måste inrätta rörelsedistrikt. Någon laglig möjlighet att från och med nämnda år låta taxeringen av rörelseidkare övergångsvis ligga kvar i lokalt taxeringsdistrikt föreligger inte. I samband med den allmänna varuskattens införande ändrades också övergångsbestämmelserna till TF såtillvida att möjligheten för länsstyrelsen att övergångsvis förordna taxeringskonsulent i lokalt taxeringsdistrikt upphävdes. I övergångsbestämmelserna gavs däremot länsstyrelsen rätt att i samband med indelningen av länet i taxeringsdistrikt förordna taxeringskonsulent med uppgift att biträda taxeringsnämnderna i sådana rörelsedistrikt, där taxeringsassistentstjänst ännu inte finnes inrättad. Enligt uttalande av departementschefen i prop. 162/1959 bör emellertid så inte ske i sådana rörelsedistrikt, där ordföranden i taxeringsnämnden besitter sådan kompetens, att konsulent inte erfordras eller, såsom i Stockholm, ordföranden biträdades av tjänsteman som kronoombud. I fråga om de övriga åtgärder, som kunde ifrågakomma för att möta det ökade arbetet för rörelsenämnderna, var det enligt departementschefens mening också tänkbart att provisoriskt utöka antalet rörelsedistrikt så att t. ex. två rörelsedistrikt inrättades i fögderi, där framdeles, när taxeringsassistent blivit anställd, endast ett distrikt bedömdes erforderligt.

Taxeringsnämnds sammansättning

Arbetet i taxeringsnämnd ledes av en av länsstyrelsen förordnad ordförande. Länsstyrelsen utser tillika — såvitt gäller lokala taxeringsnämnder samt bolags- och föreningsnämnder — en person att såsom kronoombud vara ledamot av nämnden. I rörelsenämnd finnes inte kronoombud utan dettas arbetsuppgifter har i sådan nämnd övertagits av taxeringsassistent eller, om sådan tjänst inte finnes inrättad, av övergångsvis förordnad taxeringskonsulent. Varken taxeringsassistent eller taxeringskonsulent är emellertid ledamot av rörelsenämnden.

Övriga ledamöter i taxeringsnämnd utses genom val av fullmäktige i vederbörande kommun. I bolags- och föreningsnämnderna väljes dock ledamöterna av landstingskommunens förvaltningsutskott, om i bolags- och föreningsdistriktet ingår mer än en kommun.

Antalet valda ledamöter i taxeringsnämnd skall utgöra minst tre och högst åtta. I rörelsenämnd skall minst en ledamot väljas för varje i rörelsedistriktet ingående kommun och får till följd härav fler ledamöter än åtta utses i sådan nämnd; dock får antalet valda ledamöter inte överstiga tolv.

Arbetsuppgifterna för ordförande, kronoombud, taxeringsassistent och taxeringskonsulent

I fråga om de arbetsuppgifter, som ankommer på ordförande i taxeringsnämnd, lämnas närmare föreskrifter i 7 och 8 §§ TF. Skillnad göres därvid mellan å ena sidan ordförande i lokal taxeringsnämnd och bolags- och föreningsnämnd samt å andra sidan ordförande i rörelsenämnd, som åt-njuter biträde av taxeringsassistent eller taxeringskonsulent. Allmänt sett är arbetsuppgifterna för ordförandena i rörelsenämnder med taxeringsassistent mera begränsade än för ordförandena i övriga nämnder. I rörelsenämnd med taxeringsassistent åligger det sålunda huvudsakligen ordföranden *att* leda nämndens arbete, *att* i erforderlig utsträckning vidtaga åtgärder för att införskaffa felande deklarationer och andra taxeringshandlingar, *att* i den utsträckning som erfordras för en noggrann och tillförlitlig taxering granska deklarationer och andra handlingar, *att* i den omfattning han finner påkallat vara föredragande i nämnden samt *att* avge yttrande i besvärsmål.

I övrigt ankommer bestyret med taxeringsarbetet på taxeringsassistenten. Denne har sålunda främst *att* granska alla inkomna deklarationer och andra handlingar, *att* biträda ordföranden vid införskaffande av felande deklarationer, uppgifter m. m., *att* med den befogenhet, som i sådant avseende tillkommer honom, utöva kontroll över att taxeringen blir noggrann och tillförlitlig, *att* föredraga deklarationerna i taxeringsnämnden i den mån inte ordföranden gör detta själv, *att* upprätta förslag till de taxeringar som skall beslutas av nämnden, *att* lämna ordföranden det biträde i övrigt som

av honom påkallas samt att ombesörja inom nämnden förekommande göromål av expeditionell natur i den mån detta inte ankommer på annan.

Det har ansetts angeläget att taxeringsassistenten endast sysselsättes med kvalificerade arbetsuppgifter. Några närmare föreskrifter om arbetsuppgifterna för det till taxeringsassistentens förfogande ställda biträdet har dock inte lämnats. Vanligen fördelas arbetsuppgifterna under taxeringsarbetet mellan assistenten och biträdet på så sätt att biträdet får utföra — förutom rena skrivgöromål — allt rutinarbete, såsom kontrollsummering och avprickning av olika uppgifter samt enklare granskningsarbete. Ansvar för att biträdet utför arbetet på ett riktigt och tillförlitligt sätt åvilar i främsta rummet taxeringsassistenten.

Taxeringsassistenten är vidare skyldig att efterkomma vad länsstyrelsen eller taxeringsintendenten i länet föreskrivit i avseende å taxeringsarbetets ordnande och ändamålsenliga bedrivande samt att, i den mån han därtill förordnas, utföra taxeringsrevision. Dessa taxeringsassistentens åligganden har sin främsta betydelse när det gäller hans arbetsuppgifter mellan taxeringsperioderna. Eftersom taxeringsassistenten är tjänsteman vid länsstyrelsen och i organisatoriskt hänseende underställd taxeringsintendenten, har länsstyrelsen och under landshövdingen taxeringsintendenten möjlighet att mellan taxeringsperioderna nyttiggöra taxeringsassistentens arbetskraft på det sätt som bäst befinnes lämpligt med hänsyn till taxeringsarbetets ändamålsenliga bedrivande inom länet. I detta sammanhang må framhållas att under förarbetena till 1956 års taxeringsreform taxeringsassistentens huvudarbetsuppgifter mellan taxeringsperioderna angavs vara att verkställa taxeringsrevision eller andra utredningar enligt taxeringsintendentens bestämmande.

I taxeringsnämnd, som är försedd med kronoombud, ankommer på ordföranden i huvudsak de arbetsuppgifter, som i rörelsenämnd åvilar både ordförande och taxeringsassistent. Kronoombudet har till huvudsaklig uppgift att, oavsett den ordföranden tillkommande granskningskyldigheten, granska alla inkommande deklarationer och i övrigt, i den mån så anses erforderligt och ordföranden det påkallar, biträda honom under taxeringsarbetet. I fråga om deklarationer av enkel beskaffenhet kan emellertid ordföranden bestämma, att dessa skall granskas endast av kronoombudet, eller länsstyrelsen medgiva att de skall granskas endast av ordföranden.

Är taxeringskonsulent övergångsvis ställd till taxeringsnämnds förfogande skall han granska deklarationer, uppgifter och andra handlingar beträffande de skattskyldiga, som hänförts till rörelsedistriktet. Han skall vara föredragande i taxeringsnämnden, i den mån inte ordföranden anser sig böra utföra föredragningen. Han skall vidare upprätta förslag till de taxeringar, som skall beslutas av nämnden, och i övrigt lämna ordföranden det biträde som av honom påkallas.

Taxeringsassistent och taxeringskonsulent är, såsom nyss anförts, i mot-

sats till kronoombud inte ledamöter av taxeringsnämnden. De äger deltaga i nämndens överläggningar men inte i dess beslut. Båda äger rätt att till taxeringsnämndens protokoll få antecknat de fall, i vilka de ansett att taxering bort åsättas annorlunda än taxeringsnämnden beslutat.

De lokala skattemyndigheternas medverkan i taxeringsarbetet

I samband med ikraftträdandet av 1956 års TF ålades de lokala skattemyndigheterna betydande arbetsuppgifter beträffande taxeringsarbetet i första instans. De lokala skattemyndigheterna skall sålunda svara för sorteringen av inkomna deklarationer, uppgifter m. m. och därvid efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet utvälja de deklarationer, som skall behandlas av särskild taxeringsnämnd. Vidare åligger det myndigheterna att verkställa längdföring för taxeringsnämnd, i den mån detta inte ombesörjes av länsstyrelsen, att vaka över att taxeringsassistenten fullgör sina åligganden och tillhandahålla honom erforderlig biträdespersonal samt att, i den omfattning Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen föreskriver, i övrigt medverka vid taxeringsarbetet.

Såsom tidigare anförts har häradskrivarorganisationen i samma takt som taxeringsassistentstjänster inrättats i fögderierna förstärkts med motsvarande antal biträdestjänster i reglerad befordringsgång. Eftersom antalet assistentstjänster, anknutna till fögderierna, från och med den 1 januari 1961 utgör 161, finnes sålunda vid denna tidpunkt å häradskrivarkontoren 161 biträdestjänster i reglerad befordringsgång, avsedda som biträden åt assistenterna. I detta sammanhang må emellertid erinras om att i samband med införandet av den allmänna varuskatten riksdagen fattade beslut om att i varje fögderi, där taxeringsassistent inte var förordnad, skulle med hänsyn till det merarbete, som denna skatt beräknades medföra, inrättas ytterligare en biträdestjänst i reglerad befordringsgång. Ifrågavarande tjänster, vilka beräknades till 40, skulle inrättas från och med den 1 januari 1961. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1960 har i fögderierna inrättats 13 sådana tjänster.

Stad med egen uppbördsförvaltning äger att av statsmedel erhålla ersättning för den medverkan i taxeringsarbetet, som den lokala skattemyndigheten är skyldig lämna. Staden får på grund härav ersättning inte endast för kostnaderna för sorteringen och längdföringen utan även för lönekostnaden för den biträdespersonal, som ställts till taxeringsassistentens förfogande. Även expenskostnader för taxeringsassistent i stad ersättes av statsmedel, dock inte lokalkostnader.

Kommunernas medverkan i taxeringsarbetet

Enligt föreskrift i 16 § 2 mom. TF äger kommun ställa en eller flera av kommunens tjänstemän, som av länsstyrelsen godkännes, till förfogande

för taxeringsarbetet inom kommunen för annat ändamål än för vilket lokal skattemyndighet har att svara. I huvudsak har denna föreskrift utnyttjats så att vissa städer tillhandahållit *kommunalt anställda taxeringsrevisorer* för granskning av framför allt mera invecklade deklARATIONER av rörelseidkare, fria näringsutövare m. fl. Till här ifrågavarande kostnader utgår i regel statsbidrag med hälften av kostnaderna, därest de av kommunen vidtagna anstalterna för taxeringsarbetet befunnits äga särskilt värde för det allmänna [129 § 1 mom. vid 3) TF]. För närvarande finnes kommunala taxeringsrevisorer anställda i 10 städer, nämligen Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Malmö, Hälsingborg, Norrköping, Linköping, Uppsala och Västerås.

Tidpunkten för taxeringsarbetets avslutande i första instans

Slutligen må framhållas, att 1956 års taxeringsreform innebar att tidpunkten för taxeringsarbetets avslutande i första instans framflyttades till den 30 juni taxeringsåret. Åtgärden ansågs betingad av önskemålen om att få till stånd en noggrannare granskning och en effektivare kontroll av taxeringsmaterialet redan å taxeringsnämndsstadiet.

Vissa statistiska uppgifter angående taxeringsorganisationen i första instans och taxeringsassistenternas arbetsuppgifter

Av *bilaga 1* framgår taxeringsmaterialets beräknade omfattning i första instans vid 1959 års taxering. Av bilagan framgår att antalet allmänna självdeklARATIONER kan beräknas till ca 4 484 000. Åtskillnad har därvid gjorts mellan deklARATIONER, vilka avgivits av fysisk person och av sådana juridiska personer, som är skattskyldiga för förmögenhet (form. 1 a), samt deklARATIONER, som avgivits av sådana juridiska personer, som inte är skattskyldiga för förmögenhet (form. 1 b). I summan ingår alltså inte särskilda självdeklARATIONER, som avgivits i annan kommun än vederbörande skattskyldigs hemortskommun. De i bilagan angivna siffrorna bygger på från länsstyrelserna erhållna uppgifter. Då i en del län exakta uppgifter endast funnits för taxeringsåret 1958, har i dessa län för år 1959 skett en beräkning med ledning av 1958 års siffror. Till jämförelse må nämnas att vid 1955 års taxering antalet allmänna självdeklARATIONER uppgick till ca 4 250 000.¹

Av bilagan framgår vidare att ca 149 000 skattskyldiga taxerats utan ledning av självdeklARATION. Antalet kan synas anmärkningsvärt stort. Delvis torde emellertid förhållandet ha sin förklaring däri att i antalet ingår åtskilliga personer med låga inkomster, såsom folkpensionärer, vilka enligt gällande regler skall påföras taxerad inkomst men som på grund av medgivna avdrag för nedsatt skatteförmåga och ortsavdrag inte åsatts beskattningsbar inkomst.

¹ SOU 1955: 51 s. 310.

I kol. 6 av bilagan har angivits summan av antalet allmänna självdeklara- tioner och antalet skattskyldiga som taxerats utan ledning av deklaration. Den angivna summan kan beräknas motsvara det totala antalet skattskyldiga, som varit pliktiga avge allmän självdeklaration. Summan anger där- emot inte antalet skattskyldiga som åsatts taxering. I densamma ingår så- lunda inte skattskyldiga, som på grund av särskild självdeklaration åsatts taxering i annan kommun än hemortskommunen. Antalet sådana skatt- skyldiga har inte kunnat närmare beräknas. Antalet skattskyldiga, som av- givit särskild självdeklaration, torde emellertid kunna uppskattas till minst 250 000. I den i kol. 6 angivna summan ingår därjämte åtskilliga skattskyldiga, som väl avgivit allmän självdeklaration men inte åsatts taxering. Till jämförelse må nämnas att vid 1955 års taxering antalet i inkomstlängderna uppförda skattskyldiga, för vilka upptagits taxerad inkomst, beräknades till ca 3 591 000.

I kol. 7 har slutligen angivits det antal skattskyldiga, som vid *fullt* ut- byggd organisation med rörelsedistrikt beräknas komma att taxeras i så- dana distrikt. Uppgifterna bygger på av länsstyrelserna gjorda beräkningar.

Av *bilaga 2* framgår att vid 1960 års taxering antalet lokala taxerings- distrikt utgjort 2 914, antalet rörelsedistrikt 316 samt antalet bolags- och föreningsdistrikt 85.

I 581 av de 2 914 lokala taxeringsdistrikten omhänderhades taxeringen av rörelseidkare och andra skattskyldiga med invecklade inkomst- och för- mögenhetsförhållanden fortfarande av lokala taxeringsnämnder, som vid ifrågavarande taxering biträtts av taxeringskonsulenter, förordnade av läns- styrelsen med stöd av föreskrifterna i punkt 5 övergångsbestämmelserna till TF enligt lydelsen före den 6 december 1959. Antalet taxeringskonsu- lenter i lokal taxeringsnämnd har vid 1960 års taxering utgjort 136. I öv- riga 2 333 lokala taxeringsdistrikt har däremot taxeringen av rörelseidkare m. fl. skattskyldiga överflyttats till rörelsedistrikt och rörelsenämnd.

Av de 316 rörelsedistrikten har 155 varit försedda med taxeringsassistent. I övriga distrikt har i stället funnits övergångsvis förordnade kronoombud och taxeringskonsulenter.

I *bilaga 3* har redovisats antalet taxeringsassistenttjänster i riket den 1 juni 1960. Av bilagan framgår att vid denna tidpunkt fanns inrättade till- hupa 160 sådana tjänster, av vilka dock inte mindre än 27 var vakanta. I fråga om 17 av de under 1960 års taxeringsarbete vakanta assistenttjänst- erna har vikarie inte funnits tillgänglig utan vederbörande rörelsedistrikt har i stället måst förses med kronoombud och — beträffande 6 rörelse- distrikt — med taxeringskonsulent. I några fall har taxeringsassistent va- rit förordnad tjänstgöra i mer än ett rörelsedistrikt.

I bilagorna 4 och 5 lämnas närmare uppgifter angående taxeringsassistenternas arbetsuppgifter m. m. under åren 1958 och 1959. Uppgifterna bygger på från länsstyrelserna infordrat material.

Beträffande innehållet i bilagorna må först erinras om att vid 1958 års ingång fanns inrättade 50 taxeringsassistenttjänster och vid 1959 års ingång 100 sådana tjänster. Vid 1958 års taxering har samtliga assistenttjänster kunnat uppehållas antingen av ordinarie innehavare eller med särskilt förordnad vikarie å tjänsten. Under 1959 års taxeringsarbete i taxeringsnämnderna har emellertid endast 98 av de 100 assistenttjänsterna kunnat uppehållas. Två tjänster har varit vakanta under taxeringsperioden och vikarie har inte funnits tillgänglig.

Antalet deklARATIONER i assistentdistrikten har under de båda årens taxeringar starkt varierat. Vid 1958 års taxering har antalet av assistent handlagda deklARATIONER utgjort lägst 868 och högst 1 983. Motsvarande siffror har vid 1959 års taxering utgjort 827 och 2 063. Medeltalet handlagda deklARATIONER har utgjort år 1958 1 421 och år 1959 1 400. I detta sammanhang må erinras om att vid genomförandet av 1956 års taxeringsreform som en allmän regel uppställdes att en taxeringsassistent borde kunna medhinna ca 1 200 rörelsedeklARATIONER.¹ Till sistnämnda siffra skall emellertid läggas dels deklARATIONER, som avgivits av rörelseidkares make och minderåriga barn, dels det antal andra svårbehandlade deklARATIONER, som kunde komma att överlämnas till rörelsenämnds handläggning. De angivna medeltalssiffrorna för åren 1958 och 1959, som även innefattar nyssnämnda av icke-rörelseidkare avgivna deklARATIONER, torde därför i stort sett motsvara 1 200 rörelsedeklARATIONER.

Av bilagorna framgår även att — för att taxeringsarbetet i assistentdistrikten skulle kunna utföras inom föreskriven tid och på ett godtagbart sätt — i en del fall vissa av assistenterna åliggande arbetsuppgifter vid de båda årens taxeringar måst övertas av antingen personal, som länsstyrelsen i särskild ordning ställt till förfogande, eller av vederbörande rörelsenämndsordförande. Vid 1958 års taxering har så måst ske i 16 fall och vid 1959 års taxering i 21 fall. Vidare har assistenterna i hög grad måst tillgripa övertidsarbete för att medhinna taxeringsarbetet. Av de inhämtade uppgifterna framgår att vid 1958 års taxering övertidsarbete utförts av 42 av de 50 assistenterna och vid 1959 års taxering av 91 av 98 assistenter. Den genomsnittliga redovisade övertiden för assistent utgjorde 1958 184 tim. och 1959 179 tim. För ifrågakvarande övertid har övertidsersättning ej utgått. I några fall har emellertid kompensationsledighet kunnat erhållas.

I bilagorna 4 och 5 har därjämte redovisats i vilken utsträckning taxeringsassistenterna tilldelats taxeringsuppdrag vid sidan av sin tjänst. Vid 1958 års taxering har sålunda 2 assistenter innehaft uppdrag som ordfö-

¹ Prop. 150/1956 s. 173.

Tabell 1

Arbetsuppgifter	Antal assistenter som haft ifråga- varande arbetsuppgifter år	
	1958	1959
a) Verkställt taxeringsrevision på egen hand.....	28	61
b) Biträtt vid taxeringsrevision.....	29	50
c) Utfört utredningar m. m. i samband med granskningen av de s. k. överskottsförteckningarna (förteckningar över skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt, vilkas taxering anses böra undersökas).....	25	58
d) Verkställt eftergranskning av taxeringar i <i>lokala</i> taxeringsdistrikt.....	16	41
e) Verkställt eftergranskning av taxeringarna i <i>särskilda</i> taxeringsdistrikt.....	6	12
Antal för ifrågavarande arbetsuppgifter tillgängliga taxeringsassistenter.....	47	91

rande i lokal taxeringsnämnd, 6 assistenter uppdrag som kronoombud och 17 assistenter uppdrag som taxeringskonsulent. Vid 1959 års taxering har 8 assistenter fullgjort uppdrag som kronoombud och 21 som taxeringskonsulent.

I bilagorna lämnas slutligen en redogörelse för taxeringsassistenternas arbetsuppgifter under icke-taxeringsperiod, d. v. s. i stort sett januari och februari månader samt andra halvåret varje år. En sammanställning av de i bilagorna redovisade uppgifterna intages i *tabell 1* ovan.

Av redogörelsen i bilagorna framgår även att taxeringsassistenterna i förhållandevis stor utsträckning tagits i anspråk för uppgifter som inte direkt sammanhänger med dem, för vilka assistenterna närmast varit avsedda. En sammanställning av uppgifterna om assistenternas tjänstgöring lämnas i *tabell 2* överst å nästa sida.

Länsstyrelserna

Landskontorens organisation i stort

Länsstyrelsen består av två avdelningar, landskansliet och landskontoret. Inom landskontoret, vars chef är landskamreraren, handlägges bl. a. ärenden angående taxerings- och beskattningsväsendet i övrigt. Landskontoret är indelat i tre sektioner, nämligen kameralsektion, taxeringssektion och uppbindssektion. Sektionerna är uppdelade i olika arbetsdetaljer. Sålunda hör till kameralsektionen som en särskild arbetsdetalj prövningsnämndens kansli. Taxeringssektionen är normalt indelad i tre olika arbetsdetaljer, nämligen »allmän detalj», »revisionsdetalj» och (från och med den 1 januari 1960) »varuskattedetalj» (varuskattekontoret). Vid landskontoret i Göteborgs och Bohus län finnes därjämte en särskild sektion för sjömansskatteärenden (sjömansskattekontoret).

Tabell 2

Tjänstgöring	1958			1959		
	Antal tax. ass.	Antal veckor		Antal tax. ass.	Antal veckor	
		Totalt ¹	I genom- snitt per tax. ass.		Totalt ²	I genom- snitt per tax. ass.
a) Å landskontors taxeringssek- tion	18	157	3	57	547	5,6
b) Å annan sektion inom landskon- toret	2	15	0,3	4	27	0,3
c) Vikariat å häradskrivare- och 1:e landskanslisttjänster	37	251	5,1	75	428	4,4
d) Biträde åt lokal skattemyndighet	11	31	0,6	16	44	0,4
e) Annan tjänstgöring	3	5	0,1	7	16	0,2
Antal för ifrågavarande tjänstgö- ring tillgängliga taxeringsassisten- ter	49			98		

¹ För en assistent har tidsuppgift ej kunnat lämnas.

² För två assistenter har tidsuppgift ej kunnat lämnas.

Sektionschef för taxeringssektionen är taxeringsintendenten. Prövningsnämndens kansli förestås i samtliga län utom Gotlands under landskamreraren av en länsassessor. I Gotlands län är landskamreraren i egenskap av chef för kameralsektionen även föreståndare för prövningsnämndens kansli.

Å taxeringssektionerna tjänstgör — förutom taxeringsintendenter — biträdande taxeringsintendenter, länsrevisorer, förste taxeringsinspektörer och taxeringsinspektörer, förste taxeringsrevisorer och taxeringsrevisorer, förste landskanslister och landskanslister samt biträdespersonal i olika grader. Till taxeringssektionerna hör även taxeringsassistenterna, ehuru de såsom tidigare anförts är lokalt placerade hos de lokala skattemyndigheterna.

Å prövningsnämndernas kanslier tjänstgör — förutom vederbörande föreståndare — länsnotarier, förste landskanslister och landskanslister samt biträdespersonal i olika grader.

Enligt 49 § 1 mom. länsstyrelseinstruktionen den 30 maj 1958 (nr 333) fordras för behörighet till tjänst som landskamrerare eller sådan länsassessor, som har att förestå prövningsnämndens kansli, att ha avlagt juris kandidatexamen. För behörighet till annan tjänst som länsassessor eller förste länsnotarie å landskontor eller till tjänst som länsnotarie å landskontor fordras att ha avlagt antingen juris kandidatexamen eller statsvetenskaplig-juridisk examen. För behörighet till tjänst som taxeringsintendent, biträdande taxeringsintendent och förste taxeringsinspektör fordras att ha avlagt antingen juris kandidatexamen eller statsvetenskaplig-juridisk examen eller examen vid handelshögskola. Behörighet till tjänst som

länsrevisor, förste taxeringsrevisor och taxeringsrevisor tillkommer endast den, som avlagt examen vid handelshögskola.

För tjänst som förste landskanslist, taxeringsassistent och landskanslist finnes inga andra behörighetsvillkor föreskrivna än att vederbörande skall ha undergått den utbildning, som Kungl. Maj:t bestämmer.

De närmare grunderna för organisationen i personellt avseende

Fördelningen olika länsstyrelser emellan av de mera kvalificerade tjänsterna på taxeringssektionerna och prövningsnämndernas kanslier framgår av personalplanen för länsstyrelserna, som varje år fastställs av Kungl. Maj:t. Beträffande organisationen hänföres länsstyrelserna till olika grupper, grupp I — grupp V, varvid gruppen III är uppdelad på de fyra undergrupperna A—D. Inom olika grupper (undergrupper) är organisationen i princip lika uppbyggd. Avsteg från den principiellt lika uppbyggnaden har emellertid skett i flera fall.

För landskontorens del hänföres de olika länsstyrelserna till följande grupper:

grupp I länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län;

grupp II länsstyrelserna i Älvsborgs och Västernorrlands län;

grupp III A länsstyrelserna i Östergötlands, Kristianstads, Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län;

grupp III B länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län;

grupp III C länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, Skaraborgs och Örebro län;

grupp III D länsstyrelserna i Södermanlands, Västmanlands och Jämtlands län;

grupp IV länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Blekinge och Hallands län; samt

grupp V länsstyrelsen i Gotlands län.

Den nu nämnda grupperingen av länsstyrelserna genomfördes genom beslut av 1952 års riksdag.¹ Till grund för beslutet låg ett förslag av 1948 års länsstyrelseutredning i ett i juli 1950 avgivet betänkande angående länsstyrelsernas organisation och ställning inom länsförvaltningen (SOU 1950:28) samt en av numera landssekreteraren Åke H:son Sylwan upprättad, den 14 juli 1951 dagtecknad promemoria med förslag till partiell länsstyrelsereform.

I fråga om de närmare grunderna för grupperingen må erinras att länsstyrelseutredningen vid sin översyn av länsstyrelsernas organisation fann det angeläget, att skillnaderna i organisationsavseende mellan de olika länsstyrelserna så mycket som möjligt eliminerades även om det förelåg

¹ Prop. 155/1952.

betydande variationer i fråga om storleksordningen mellan de största och de minsta länen. För att undersöka möjligheterna att åstadkomma en i möjligaste mån enhetlig organisation av länsstyrelserna ansåg utredningen det värdefullt att göra en jämförelse mellan de skilda länsstyrelsernas arbetsbelastning och dennas utveckling under åren före 1950. För att belysa ordningsföljden länsstyrelserna emellan efter t. ex. antalet handlagda ärenden, personalantal i förhållande till arbetsmängd m. m. införskaffade utredningen därför uppgifter från de olika länsstyrelserna men det inkomna materialet kunde av olika anledningar inte bearbetas för avsett ändamål eller redovisas tabellariskt.

Under sådana omständigheter sökte utredningen på annat sätt erhålla en någorlunda rättvisande jämförelse mellan de olika länsstyrelserna. Därvid utgick utredningen från länens storlek och struktur i sådana avseenden, som erfarenhetsmässigt påverkade länsstyrelsernas arbetsbörda. Utredningen underströk dock att det förelåg betydande svårigheter att få en på dessa faktorer grundad gradering att motsvara de verkliga förhållandena, då många ovägbara moment inverkade. Bland de faktorer, som i främsta rummet ansågs böra inverka på graderingen, nämndes sålunda befolkningstalet och dess fördelning på stad och landsbygd, befolkningens rörlighet, näringslivets struktur, utvecklingsgrad och utvecklingstendenser, antalet städer och andra tätorter samt antalet kommuner ävensom länens ytvidd. I en i länsstyrelseutredningens betänkande intagen tabell (SOU 1950: 28 s. 459) redovisades länen i ordningsföljd efter några av dessa beräkningsgrunder. På grundval därav sammanställdes länen i vissa grupper, inom vilka de olika länsstyrelserna kunde anses ha en i stort sett jämförlig arbetsbörda. Utredningens förslag till gruppindelning innefattades i en i betänkandet s. 462 intagen tablå. Det bör understrykas att de till grund för graderingen liggande uppgifterna avsåg *början av år 1949*.

Som kommentar till sitt förslag anförde utredningen bl. a.

Befintligheten av större städer inom ett län minskar i viss mån länsstyrelsens arbete, därför att dessa städer i sin förvaltning ha tillgång till kvalificerade befattningshavare. Ärendena därifrån äro i regel beredda på ett grundligare och sakkunnigare sätt än ärenden från andra kommuner. Samtidigt kan emellertid förhandenvaron av dylika städer innebära en merbelastning, för landskontoret genom det större antalet näringsidkare och för landskansliet på grund av de mera komplicerade sociala problemen samt för båda avdelningarna genom befolkningens större rörlighet. I län med större industriområden på landsbygden inverkar befolkningens rörlighet och sociala struktur på samma sätt. Så är exempelvis fallet i vissa mellansvenska län samt i de norrländska kustlänen, framför allt Västernorrlands län.

En annan faktor av stor betydelse, som lika litet som den föregående kan uppskattas i siffror, är den allmänna utvecklingsnivån och -tendensen inom länens näringsliv. Ett övervägande jordbrukslän kräver, även om jordbruket som sådant är stätt i stark utveckling, i allmänhet icke på långt när samma aktivitet och uppmärksamhet hos länsstyrelsen som ett län, där småindustrin på landsbygden

är stadd i stark utveckling. I länen av sistnämnda slag aktualiseras särskilt alla de med tätortsbebyggelsen sammanhängande problemen. En viss mätare härpå är antalet municipalsamhällen. Men även denna måttstock måste användas med stor försiktighet. Länsstyrelserna ha tillämpat mycket växlande principer för reglering av de med samhällsbildningen förenade problemen. Medan på vissa håll municipalsamhällen bildats i ganska stor omfattning, har man på andra håll nöjt sig med byggnadsplaner eller utomplansbestämmelser.

Länens ytstorlek, geografiska beskaffenhet och kommunikationer inverka också i någon mån på omfattningen av länsstyrelsernas arbetsbörda. Dessa förhållanden ävensom den omständigheten, att på många områden i Norrland den utveckling är i full gång som på andra håll i landet mer eller mindre nått en viss avslutning, göra att åtminstone i vissa av Norrlandslänen länsstyrelserna i allmänhet måste anses ha en relativt tyngre arbetsbörda än länsstyrelserna i många sydsvenska län av motsvarande storleksordning.

De resultat, vartill utredningen med nu antydda utgångspunkter kommit ifråga om länsstyrelsernas relativa arbetsbelastning, ha kompletterats genom undersökningar på vissa länsstyrelser av utredningen, vissa dess ledamöter och experter samt sekretariatet. Med stöd jämväl av vad därvid framkommit har utredningen ansett sig kunna konstatera att länsstyrelserna för här ifrågakommande syften torde kunna indelas i grupper på sätt framgår av tablå å sid. 462. — — —

1956 års taxeringsreforms inverkan på landskontorens organisation

1956 års taxeringsreform medförde för länsstyrelsernas del i organisatoriskt avseende i huvudsak dels att för förberedandet av besvärsmålen handläggning i prövningsnämnden inom varje län inrättades ett särskilt prövningsnämndens kansli dels en förstärkning av taxeringssektionernas personal.

Med hänsyn till att prövningsnämnderna genom reformen omvandlades till rena besvärinstanser innebar inrättandet av kanslierna främst att åtskillnaden markerades mellan den dömande verksamheten i prövningsnämnderna och den fiskala verksamheten i taxeringssektionerna. Tillkomsten av kanslierna innebar emellertid även tillgodoseende av ett viktigt effektivitetsintresse, nämligen det att taxeringssektionernas personal inte längre skulle kunna tagas i anspråk för andra än sina egentliga arbetsuppgifter, ledning och understödjande av taxeringsarbetet i första instans samt bevakandet av det allmännas rätt i taxeringsfrågor, däri inbegripet eftergranskning och taxeringskontroll. Även om inrättandet av prövningsnämndskanslierna medförde att viss personal överfördes från taxeringssektionerna till kanslierna, innebar dock inrättandet allmänt sett en icke ringa förstärkning av landskontorens personalkader därigenom att å kanslierna nyinrättades såväl kvalificerade tjänster som landskanslist- och biträdesbefattningar. Genom beslut av 1957 års riksdag nyinrättades sålunda för prövningsnämndskanslierna i länen 18 förste länsnotarietjänster i lönegraden [Ca 29], 5 förste landskanslisttjänster i lönegraden [Ca 25], 10 landskanslisttjänster i lönegraden [Ca 21], 17 landskanslisttjänster i reglerad befordringsgång [lönegraderna Cf 13—Ce 19], 2 kanslibiträden i lönegra-

den [Ca 11] och 33 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång [lönegraderna Cf 4—Ce 8]. Reellt innebar detta en förstärkning även av taxeringssektionerna, vilka hittills i betydande utsträckning tagits i anspråk för att biträda prövningsnämnderna med beredningen av besvärssärendena.

För att ytterligare vidga möjligheterna till ett kvalificerat kontrollarbete genomfördes emellertid även genom 1956 års reform en kvantitativ förstärkning av taxeringssektionerna, främst bland revisionspersonalen. Genom beslut av 1957 års riksdag nyinrättades sålunda 18 förste taxeringsrevisorstjänster i lönegraden [Ca 29], 5 förste taxeringsrevisorstjänster i lönegraden [Ca 27], 2 taxeringsrevisorstjänster i reglerad befordringsgång [lönegraderna Cf 19—Ce 25], 2 landskanslisttjänster i lönegraden [Ca 21], 4 landskanslisttjänster i reglerad befordringsgång [lönegraderna Cf 13—Ce 19], 21 kanslibiträddestjänster i lönegraden [Ca 11] och 14 kontorsbiträddestjänster i reglerad befordringsgång [lönegraderna Cf 4—Ca 8].

Den allmänna varuskattens inverkan på landskontorens organisation

Vid 1959 års riksdag fattades beslut om införande av en allmän varuskatt från och med den 1 januari 1960.¹ Genom den utformning, som beskattningsförfarandet vid den allmänna varuskatten erhöll, måste en utbyggnad ske av organisationen hos de myndigheter, som skulle omhändera kontrollen och uppbörden av skatten. De myndigheter, där ett ökat personalbehov ansågs föreligga, var framför allt länsstyrelserna, överståthållarämbetet, de lokala skattemyndigheterna och riksskattenämnden.

Enligt VF skall länsstyrelserna utöva ledningen i fråga om taxering och uppbörd av allmän varuskatt inom länen. Länsstyrelserna skall sålunda bl. a. ombesörja med registreringen av skattskyldiga sammanhängande frågor, mottaga inkommande deklarationsuppgifter och svara för skatteuppbörden. Den direkta skattekontrollen åvilar däremot, liksom vid inkomsttaxeringen, i princip taxeringsintendenten i länet. Med hänsyn härtill handlägges samtliga nyssnämnda uppgifter inom taxeringssektionen. Frågor om taxeringsrevision ankommer därvid på revisionsdetaljen inom taxeringssektionen. I övrigt är arbetet med den allmänna varuskatten förlagt till en särskild detalj inom taxeringssektionen, ett varuskattekontor.

Med hänsyn till att taxeringsintendenten i länet på grund av sina omfattande göromål i övrigt inte kan annat än i stort leda varuskattekontorets arbete och det inte heller ansetts möjligt uppdra åt någon av de befintliga tjänstemännen inom taxeringssektionen att vid sidan av sina övriga arbetsuppgifter utöva den direkta ledningen av varuskattekontoret, har från och med den 1 januari 1960 vid samtliga länsstyrelser — utom länsstyrelsen i Gotlands län — inrättats särskilda tjänster som föreståndare för varuskattekontoren. Tjänsterna, som erhållit benämningen biträdande

¹ Prop. 162/1959; BevU 60/1959; SU 188/1959.

taxeringsintendent, är vid länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län placerade i lönegraden Ao 26 och vid övriga länsstyrelser i lönegraden Ao 24. Till innehavarna av tjänsterna i lönegraden Ao 26 utgår — i likhet med vad som är fallet beträffande övriga biträdande taxeringsintendentstjänster i denna lönegrad — avlöningsförstärkning med 1 200 kronor för år.

Åtskilliga arbetsuppgifter på varuskattekontoren är av rutinmässig natur, t. ex. kollationering i olika avseenden av under löpande år avgivna deklARATIONER och varjehanda insorteringsarbeten. För utförandet av detta arbete liksom för skrivarbete har anställts särskild biträdespersonal, beräknad med utgångspunkt från i första hand det beräknade antalet skattskyldiga till allmän varuskatt. 1959 års riksdags beslut innebar i detta hänseende att vid länsstyrelserna nyinrättades 24 kansliskrivartjänster i lönegraden Ae 10, 5 kontoristtjänster i lönegraden Ae 9, 24 kanslibitträdes-tjänster i lönegraden Ae 7 och 42 kontorsbiträdestjänster i reglerad beföringsgång (lönegraderna Af 1—Ae 5).

Införandet av den allmänna varuskatten innebar även ökade krav på kapaciteten hos länsstyrelsernas revisionsdetaljer, vilka såsom nyss anförts har att verkställa den mera kvalificerade taxeringskontrollen beträffande denna skatt. En förstärkning av revisionsdetaljerna har också genomförts från och med den 1 januari 1960. I detta hänseende uttalade departementschefen i prop. 162/1959 (s. 321 ff) bl. a.

För utförande av vissa andra arbetsuppgifter kräves särskilt kvalificerad personal på varuskattekontoren. Detta gäller bl. a. den fortlöpande granskningen under beskattningsåret av inkomna deklARATIONER för kontroll av t. ex. gjorda avdrag från skattepliktig omsättning eller fördelning på skattepliktig eller icke skattepliktig omsättning, efterforskning av icke registrerade skattskyldiga, biträde åt föreståndaren med utredning i besvärsmål m. m. Vid de största länsstyrelserna med större antal biträden torde det därjämte vara motiverat med särskild arbetsledare. Hithörande arbetsuppgifter synes vara av sådan art att de lämpligen bör utföras av personal i landskanslistkarriären eller av kvalificerad biträdespersonal. Hur stor personal, som erfordras för nu angivna ändamål, blir beroende av den omfattning som granskningsverksamheten bedömes böra få.

Såsom tidigare framhållits bör frågor om taxeringsrevision, d. v. s. granskning av de skattskyldigas bokföring, handläggas av taxeringsrevisionen på taxeringssektionerna. Bokföringsgranskningen bör i första hand utföras av personalen på revisionen. För detta ändamål måste taxeringsrevisionerna förstärkas. I vilken omfattning detta bör ske är emellertid svårt att redan nu bedöma. Kommitténs majoritet har ansett det erforderliga antalet granskningsmän vara 330, men två reservanter har uppskattat behovet till mellan 500 och 600. I remissyttrandena har skilda meningar om behovet av personalförstärkning kommit till uttryck. Sålunda har t. ex. kontrollstyrelsen uppskattat antalet granskningsmän till åtminstone 600, medan en länsstyrelse ansett 150 tjänstemän vara tillräckligt.

Vid ställningstagandet till denna fråga bör enligt min mening särskilt beaktas, att bokföringsgranskning endast undantagsvis bör avse enbart varuskatteredovisningen. Granskningen bör som regel gälla kontroll såväl av inkomstredovisningen

som av den till varuskatt skattepliktiga omsättningen samt — om den skattskyldige är arbetsgivare — av källskatteredovisningen. Liksom vid inkomsttaxeringen kan man utgå från att behovet av taxeringsrevisioner varierar avsevärt mellan olika kategorier skattskyldiga. Medan vissa skattskyldiga eller vissa grupper sådana kan behöva bokföringsgranskas varje år, kan det beträffande andra vara tillräckligt med granskning endast av självdeklarationer och varuskatteuppgifter. Det torde knappast vara möjligt att ange sig antalet erforderliga taxeringsrevisioner per år eller det antal revisioner som kan medhinnas av varje granskningsman. Vidare bör uppmärksammas att, även om man någorlunda säkert kunde ange personalbehovet, det likväl synes vara svårt att omedelbart fylla detta behov på grund av brist på för ändamålet lämpade aspiranter.

Med hänsyn till det anförda anser jag, att tills vidare endast ett begränsat antal granskningsmän bör anställas och att man senare med ledning av erfarenheterna får närmare bedöma behovet av en ytterligare utbyggnad av organisationen. Av speciell betydelse är härvid att få erfarenhet av i vilken utsträckning de hos de lokala skattemyndigheterna placerade taxeringsassistenterna kan avlasta revisionspersonalen på länsstyrelserna en del av dess arbete. Då man bedömer behovet av granskningspersonal bör man även beakta i vilken utsträckning personal behövs på varuskattekontoren för de särskilt kvalificerade arbetsuppgifter, som jag tidigare berört. Det torde få ankomma på riksskattenämnden att på detta område utforma lämpliga riktlinjer för granskningsverksamhetens inriktning och utformning. Det är emellertid uppenbart, att en avsevärd utökning av granskningspersonalen är ofrånkomlig för att kontrollen skall bli så effektiv som önskvärt är. En successiv utbyggnad i erforderlig omfattning torde därför böra genomföras i så snabb takt som rekryteringsmöjligheter och andra förhållanden medger.

Den erforderliga utbyggnaden av taxeringsrevisionernas personal synes icke böra avse endast de handelshögskoleutbildade taxeringsrevisorerna. Jag vill erinra om att taxeringsrevisionerna vid den utbyggnad som beslöts år 1956 tillfördes ett antal landskanslisters. Uppenbart är att vid den utökning av granskningsverksamheten, som föranledes av den allmänna varuskatten, anledning finns att låta utvidgningen av taxeringsrevisionerna omfatta även personal inom landskanslistkarriären.

När det gällde att närmare fixera det erforderliga antalet nyanställningar framhöll departementschefen att man beträffande taxeringsrevisorstjänsterna vid den första uppbyggnaden var bunden av i vad mån tjänsterna beräknades kunna besättas. Med utgångspunkt härifrån föreslogs att i varje län utom Gotlands län skulle inrättas en revisorstjänst och därutöver i de större länen ytterligare 1—3 sådana tjänster. Sammanlagt föreslogs skola inrättas 33 nya taxeringsrevisorstjänster. Efter liknande grunder föreslogs nyanställning skola ske i varje län av en landskanslist och därutöver i de större länen av ytterligare 1—3 sådana tjänster. Sammanlagt skulle inrättas 39 landskanslisttjänster.

Riksdagens beslut, som innebar ett godtagande av departementschefens förslag i detta hänseende, medförde att från och med den 1 januari 1960 vid länsstyrelserna nyinrättades 4 förste taxeringsrevisorstjänster i lönegraden Ao 23, 18 förste taxeringsrevisorstjänster i lönegraden Ao 21, 11 taxeringsrevisorstjänster i reglerad befordringsgång (lönegraderna Af 13—Ae 19),

26 landskanslisttjänster i lönegraden Ao 15 och 13 landskanslisttjänster i reglerad befordringgång (lönegraderna Af 9—Ae 13).

I anslutning till vad ovan anförts må även erinras om departementschefens följande uttalande i prop. 162/1959 (s. 324).

Det bör även erinras om att, även om varuskatteärendena på föreslaget sätt kommer att i huvudsak handläggas på ett särskilt varuskattekontor, detta dock samtidigt är en detalj inom taxeringssektionen under ledning av taxeringsintendenten i länet. Med hänsyn härtill är det uppenbart, att föreståndaren såsom tjänsteman inom taxeringssektionen skall i den mån möjlighet finns kunna tagas i anspråk även för andra arbetsuppgifter, t. ex. att med samma befogenhet som taxeringsintendent föra det allmännas talan i besvärsmål rörande annan taxering än varuskattetaxering. Detsamma gäller i tillämpliga delar övrig personal vid varuskattekontoret. På motsvarande sätt bör den personal på taxeringssektionen, som ej är placerad på varuskattekontoret, vid arbetsanhopning kunna tagas i anspråk för arbete på detta kontor. De tjänster som nyinrättas bör därför icke direkt bindas vid varuskattekontoret utan — liksom eljest brukar ske — tillföras landskontoret. Det sagda gäller givetvis också taxeringsrevisionens personal.

De nyinrättade tjänsterna bands sålunda inte direkt till varuskattekontoren utan tillfördes i vanlig ordning landskontorens organisation. Det må även erinras om att statsutskottet i sitt utlåtande 188/1959 underströk departementschefens uttalande att de föreslagna förstärkningarna också var till gagn för kontrollen av direkt skatt och att tjänsterna, oavsett varuskattens varaktighet, var av värde i en framtida taxeringsorganisation.

Efter år 1957 genomförda lönegradsändringar

Som ett resultat av träffade överenskommelser med statstjänstemännens huvudorganisationer har efter år 1957 lönegradsändringar genomförts beträffande ett flertal tjänster inom taxeringssektionerna och prövningsnämndernas kanslier. De genomförda lönegradsändringarna framgår av *tabell 3* å nästa sida.

Tjänsternas fördelning på taxeringssektionerna och prövningsnämndernas kanslier; personalläget

Av *bilagorna 6—9* framgår närmare de olika tjänsternas fördelning på taxeringssektionerna och prövningsnämndskanslierna i länen den 1 januari 1960. I bilagorna har även redovisats det antal befattningshavare, som vid denna tidpunkt tjänstgjorde å sektionerna och kanslierna utöver den fastställda personalramen antingen såsom tjänstemän å övergångsstat eller såsom stadigvarande anställd extra personal.

Av *bilagan 7* kan utläsas, att 166 av de mera kvalificerade tjänsterna inom taxeringssektionerna eller ca 54 % av samtliga sådana tjänster utgöres av sådan taxeringsrevisionspersonal, för vilken examen från handelshögskola är kompetenskrav.

Tabell 3

Tidigare gällande		Antal tjänster	Beslutad		Anmärkning
lönegrad	tjänstebenenämning		lönegrad	tjänstebenenämning	
<i>Beslut av 1958 års riksdag (prop. 158/1958)</i>					
Ao 24	Länsrevisor	2	Ao 25	Oförändrad	P och Y län
Ao 21	Förste tax.rev.	2	Ao 23	»	M och O län
Af 13—Ae 19	Taxeringsrevisor	1	Ae 21	Förste tax.rev.	I län
<i>Beslut av 1959 års riksdag (prop. 152/1959)</i>					
Ao 25	Länsrevisor	5	Ao 26	Oförändrad	
Ao 24	»	19	Ao 26	»	
Ao 23	Förste länsnotarie	14	Ao 24	Länsassessor	Prövningsnämndens kansli i D, E, F, H, L, R, S, T, U, W, X, Z, AC och BD län
Ao 21	Förste tax.insp.	3	Ao 23	Oförändrad	M(2) och O(1) län
Af 13—Ae 19	Taxeringsrevisor	3	Ao 21	Förste tax. revisor	E, AC och BD län
Ao 15	Landskanslist	7	Ao 19	Förste landskanslist	Prövningsnämndens kansli i E, L, S, W, X, AC och BD län
Af 9—Ae 13	Landskanslist	11	Ao 15	Oförändrad	Prövningsnämndens kansli i C, D, F, G, H, K, N, R, T, U och Z län
Af 1—Ae 5	Kontorsbiträde	22	Ae 7	Kanslibitråde	Prövningsnämndens kansli i samtliga län utom M och O
<i>Beslut av 1960 års riksdag (prop. 151/1960)</i>					
Ao 23	Förste länsnotarie	4	Ao 24	Länsassessor	Prövningsnämndens kansli i C, G, K och N län
Ao 21	Förste tax. revisor	6	Ao 23	Oförändrad	E (1), M(2), O(2) och Y(1) län
Af 13—Ae 19	Taxeringsrevisor	25	Ao 21	Förste tax. revisor	2 i M och O län. 1 i övriga län utom I län
Ao 7	Kanslibitråde	23	Ao 9	Kontorist	Revisionsdetaljen i samtliga län utom I län

Av den sammanlagda personalstyrkan å taxeringssektionerna, 716 tjänstemän, utgör

- 61 eller 8,5 % taxeringsintendenter,
- 78 » 10,8 % taxeringsinspektörer,
- 166 » 23,2 % taxeringsrevisorer,
- 146 » 20,5 % landskanslist och
- 265 » 37,0 % biträdespersonal.

Landskanslist- och biträdespersonalen fördelar sig på de olika detaljerna inom taxeringssektionen på sätt framgår av *tabell 4* å nästa sida.

I fråga om prövningsnämndskanslierna fördelar sig den sammanlagda

Tabell 4

Detalj å taxeringssektionen	Landskanslistpersonal		Biträdespersonal	
	Antal	%	Antal	%
Allmänna detaljen.....	91	62,3	111	41,9
Revisionsdetaljen.....	17	11,7	58	21,9
Varuskattekontoret.....	38	26,0	96	36,2
Summa	146	—	265	—

personalstyrkan — frånsett arkiv- och expeditivsvaktspersonal — 260 tjänstemän med

28 eller 10,8 % på juristpersonal,

63 » 24,2 % på landskanslistpersonal och

169 » 65,0 % på biträdespersonal.

I *bilaga 10* lämnas närmare uppgifter angående totala antalet landskanslisttjänsters fördelning på olika sektioner inom landskontoren den 1 januari 1960. Av *tabell 5* nedan framgår hur det sammanlagda antalet tjänster — i vilket antal även inräknats stadigvarande anställd personal utom personalplanen och personal å övergångsstat med landskanslists arbetsuppgifter — fördelar sig i stort på de olika sektionerna inom landskontoren.

I fråga om uppgifterna i bilagorna 6—10 må emellertid, när det gäller landskanslist- och biträdestjänsterna, understrykas att uppgifterna avser en bestämd tidpunkt — den 1 januari 1960 — och att de olika tjänsternas bundenhet till olika sektioner och arbetsdetaljer inte är så strikt som bilagorna utvisar. I detta hänseende utmärkes de olika landskontorens organisation merendels av en hög grad av elasticitet, vilket innebär att befattningshavarna med hänsyn till rådande arbetsbelastning för längre eller kortare tider flyttas inte bara mellan de olika arbetsdetaljerna inom en och samma sektion utan även mellan sektionerna. Särskilt framträdande är detta förhållande i fråga om landskanslistpersonal å aspirantstadiet.

Vidare må beträffande uppgifterna i bilagorna framhållas att den 1 januari 1960 ett stort antal tjänster i olika grader var obesatta, vilket sammanhänge dels med att de tidigare innehavarna av befattningarna vunnit befordran till nyinrättade högre tjänster i samband med den allmänna varuskattens införande dels rekryteringssvårigheter. Det sistnämnda var förhållandet särskilt beträffande taxeringsrevisorstjänsterna i reglerad befordringgång och landskanslisttjänsterna i lönegraden Ao 15. Enligt vad som inhämtats var sålunda den 1 januari 1960 23 och den 1 juli 1960 12 taxe-

Tabell 5

Sektion	Antal	%
Kameralsektionen.....	147	30,5
Taxeringssektionen.....	146	30,4
Uppbördssektionen.....	188	39,1
Summa	481	

Tabell 6

Län	Antal landskanslisttjänster i Ao 15 enligt personalplanen	Vakanta landskanslisttjänster		
		1/1 1959 antal	1/1 1960	
			antal	i % av totala antalet sådana tjänster
B	10	—	2	20
C	5	—	1	20
D	5	2	3	60
E	7	3	2	28
F	7	1	3	43
G	5	—	1	20
H	7	—	1	12
I	2	1	2	100
K	5	1	1	20
L	7	3	3	43
M	14	—	4	29
N	5	4	3	60
O	13	3	5	38
P	8	3	5	62
R	7	1	2	28
S	7	1	1	12
T	7	—	2	28
U	5	—	4	80
W	7	2	3	43
X	7	2	5	71
Y	8	1	—	—
Z	5	—	3	60
AC	6	—	5	83
BD	6	1	2	33
Summa	165	29	63	38

ringsrevisorstjänster vakanta, till vilka länsstyrelsernas antagningsnämnd icke kunnat vid angivna tidpunkter anvisa lämpliga aspiranter, och 63 landskanslisttjänster i lönegraden Ao 15 obesatta, eftersom personal med föreskriven kompetens (genomgången landskanslistkurs) inte fanns tillgänglig. Av *tabell 6* ovan framgår i vilken utsträckning landskanslisttjänster i lönegraden Ao 15 varit vakanta den 1 januari ettvar av åren 1959 och 1960 vid de olika länsstyrelserna i brist på kompetenta sökande till tjänsterna.

Enligt av länsstyrelserna lämnade upplysningar beräknades 3 av de 63 vakanta tjänsterna den 1 januari 1960 kunna besättas med befattningshavare inom länsstyrelsen, som efter genomgången kurs för landskanslisters å landskontor under år 1959 eller tidigare år vunnit den erforderliga formella kompetensen.

Arbetsuppgifterna å taxeringssektion och prövningsnämndens kansli

I fråga om arbetsuppgifternas fördelning mellan prövningsnämndens kansli och taxeringssektionen samt inom kansliet och sektionen må först framhål-

las att enligt 12 § länsstyrelseinstruktionen å kameralsektion med det däri ingående prövningsnämndens kansli skall bl. a. handläggas ärenden angående utseende av ledamöter i beskattningsnämnder och övriga ärenden angående taxeringsorganisationen samt ärenden, som enligt taxeringsförfattningarna skall handläggas av prövningsnämndens kansli, samt å taxeringssektionen skatte- och taxeringsfrågor i den mån de inte hör till annan sektion.

Prövningsnämndens kansli har sålunda främst till uppgift att ombesörja diarieföringen av besvär och framställningar till prövningsnämnden, att vidta åtgärder för besvärens komplettering med deklarationer och taxeringslängdsutdrag, att delge part i taxeringsmålet motpartens besvär samt yttrandena, förklaringar och påminnelser av motparten, att föranstalta om det utredningsarbete, som erfordras för måls avgörande och som inte förbringas av part, att handha bestyret med upprättande av föredragningspromemorior samt med protokollföring och expedition av prövningsnämndens beslut samt att diarieföra, delge parterna och vidareexpediera taxeringsbesvär till kammarrätten och Kungl. Maj:t.

Normalt bedrivs arbetet med förberedande till beslut av besvär och framställningar till prövningsnämnden så att, sedan skriftväxlingen mellan parterna avslutats, föredragningspromemorior, i regel innefattande förslag till prövningsnämndens beslut, upprättas av föreståndaren för kansliet eller, under dennes ledning, av å kansliet tjänstgörande länsnotarier och landskanslistor samt — undantagsvis — särskilt kvalificerad biträdespersonal.

Taxeringssektionens arbetsuppgifter anknyter till de åligganden, som åvilar taxeringsintendenten i länet. Enligt 18 § länsstyrelseinstruktionen har taxeringsintendenten att fullgöra vad honom enligt skatte- och taxeringsförfattningarna åligger samt närmast under landshövdingen tillse att taxeringsarbetet i första instans i länet ordnas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Därjämte har han att i egenskap av chef för taxeringssektionen fullgöra de uppgifter, som enligt 19 § samma instruktion åligger varje sektionschef inom länsstyrelsen. Taxeringsintendentens uppgifter kan sålunda allmänt sett sammanfattas i dels sektionschefsuppgifter dels tillsynsuppgifter beträffande taxeringsarbetet i första instans och dels uppgifter som hänför sig till taxeringsintendentens ställning som den främste företrädaren inom länet för det allmännas rätt i taxeringsfrågor.

Taxeringsintendentens sektionschefsuppgifter omfattar främst de rent arbetsorganisatoriska åtgärderna inom sektionen. Han skall sålunda leda och fördela arbetet samt utöva tillsyn över göromålen inom sektionen och övervaka att såväl tjänstemännen inom sektionen som under länsstyrelsen lydande tjänstemän inom sektionens verksamhetsområde — t. ex. de lokala skattemyndigheterna i fråga om deras medverkan i taxeringsarbetet — behörigen fullgör sina åligganden. Bland de viktigare sektionschefsuppgifterna ingår befogenheten att i enlighet med av länsstyrelsen fastställda

allmänna föreskrifter ge närmare anvisningar angående taxeringsmålens fördelning på olika befattningshavare, taxeringsrevisionsarbetets bedrivande och taxeringsassistenternas arbetsuppgifter under icke-taxeringsperiod.

Taxeringsintendenten har vidare att som sektionschef i enlighet med bestämmelserna i länsstyrelseinstruktionen och den för länsstyrelsen gällande arbetsordningen bereda och föredraga eller själv avgöra ärenden eller ock för vederbörlig åtgärd till underordnad tjänsteman överlämna de ärenden, som tillhör sektionen. I sistnämnda uppgifter ingår t. ex. att vara föredragande i remissärenden angående lagstiftningsfrågor rörande beskattning o. dyl., att på framställning av lokal skattemyndighet avgiva yttranden i frågor rörande anstånd med erläggande av kvarstående skatt, att föredraga eller själv besluta i ärenden angående vederhäftighetsbevis o. dyl. och åsättande av särskilt värde å fast egendom enligt förordningen om arvsskatt och gåvoskatt samt att upprätta förslag till värdering av icke börsnoterade aktier.

Som sektionschef har taxeringsintendenten slutligen att i enlighet med bestämmelserna i 34 § länsstyrelseinstruktionen, trots att han inte är föredragande, deltaga i handläggningen av vissa ärenden, som föredras för landshövdingen. Enligt uttrycklig föreskrift i nämnda författningsrum skall taxeringsintendenten sålunda med vissa närmare angivna undantag deltaga i handläggningen av ärenden som enligt taxeringsförfattningarna skall handläggas av länsstyrelsen. Det nu angivna åliggandet innebär en skyldighet för taxeringsintendenten att deltaga i handläggningen av till kameralsektionen hörande ärenden angående t. ex. länets indelning i taxeringsdistrikt, utseende av ordförande och kronoombud i taxeringsnämnderna samt bestämmandet av arvoden till olika taxeringsfunktionärer.

Taxeringsintendentens uppgift att närmast under landshövdingen tillse att taxeringsarbetet i första instans ordnas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt kan sägas avse verksamhet, som riktar sig både direkt mot de skattskyldiga inom länet och mot de olika taxeringsfunktionärerna i första instans. Till den verksamhet, som riktar sig direkt mot de skattskyldiga, kan sålunda räknas taxeringsintendentens befogenhet enligt 34 § 2 mom. TF att medge anstånd med självdeklarations avlämnande samt enligt 39, 41 och 42 §§ TF att infordra kontrolluppgifter och andra handlingar för taxeringsnämndernas arbete. Hit kan även räknas den omfattande serviceverksamhet, som särskilt vid tidpunkterna för självdeklarationernas avlämnande bedrivs inom taxeringssektionerna genom besvarande av förfrågningar från de skattskyldiga i deklara-tions- och andra taxeringsspörsmål.

Verksamheten gentemot taxeringsfunktionärerna i första instans är reglerad främst genom föreskrifterna i 59 § TF och omfattar bl. a. att lämna anvisningar till de lokala skattemyndigheterna angående sorterings- och längdföringsarbetet, att ge ordförande och kronoombud erforderlig instruk-

tion angående taxeringsarbetets lämpliga bedrivande innefattande bl. a. rätt att utfärda allmänna anvisningar i detta hänseende, att understödja nämndernas arbete genom att vid behov lämna råd, upplysningar och annat bistånd även i enskilda taxeringsfall, att hålla uppsikt över hur taxeringsarbetet i nämnderna bedrivs och fortskrider och att det avslutas i föreskriven tid samt att i stort leda taxeringsassistenternas arbete även under taxeringsperioden. I sistnämnda hänseende må särskilt erinras om att i flertalet län taxeringsassistenterna ålagts att under sitt arbete föra statistik angående inom respektive rörelsedistrikt förekommande bruttovinster inom olika branscher.

Taxeringsintendentens uppgifter som den främste företrädaren inom länet för det allmännas rätt i taxeringsfrågor regleras främst genom bestämmelserna i 17 § TF. Enligt dessa skall taxeringsintendenten i länet, med iakttagande av bestämmelserna i TF, bevaka det allmännas rätt i taxeringsfrågor samt verka för att taxeringarna blir likformiga och rättvisa. Därvid skall han i erforderlig omfattning granska verkställda taxeringar och särskilt uppmärksamma ojämnheter mellan taxeringarna i olika taxeringsdistrikt. Hans uppgifter i detta hänseende kan betecknas som dels »defensiva», d. v. s. han uppträder som den skattskyldiges motpart i de mål, där den skattskyldige själv anför besvär, dels »offensiva», vilket innebär att taxeringsintendenten genom att själv anföra besvär yrkar ändring i skattskyldigs taxering. I sistnämnda avseende intar taxeringsintendenten i viss mån en dubbelställning, eftersom han på en gång är företrädare för det allmänna såsom part och har till uppgift att verka för att taxeringarna blir likformiga och rättvisa, vilket bl. a. innebär att han enligt bestämmelserna i 101 § TF ålagts att i vissa fall anföra besvär även till den skattskyldiges fördel.

I den »offensiva» verksamheten ingår främst skyldigheten att i erforderlig omfattning eftergranska de av taxeringsnämnderna åsatta taxeringarna. Metoderna skiftar härvidlag. Ibland granskas de olika taxeringsdistrikten efter en på förhand uppgjord plan men understundom koncentreras eftergranskningen till visst eller vissa taxeringsdistrikt, där det kan antagas att taxeringsarbetet ej bedrivits på ett i allo godtagbart sätt. Allmänt sett kan sägas att den »offensiva» verksamheten sällan sker på en slump utan initieras genom material, upplysningar m. m., som från olika håll inkommer till taxeringsintendenten. Detta material kan t. ex. vara

anmälningar från taxeringsnämnder och lokala skattemyndigheter om upptäckta felaktigheter i åsatta taxeringar,

till taxeringsnämnderna för sent inkomna deklarationer och kontrolluppgifter eller tidigare ej identifierade deklarationer och uppgifter,

anmälningar från lokala skattemyndigheter rörande skattskyldiga med överskjutande preliminär skatt, vilkas taxeringar anses böra undersökas (s. k. överskottsförteckningar),

anmälningar från taxeringsnämnderna angående skattskyldiga eller andra, beträffande vilka finnes anledning anta att de gjort sig skyldiga till brott mot skattestrafflagen eller att eftertaxering kan ifrågakomma eller beträffande vilka taxeringsrevision anses böra äga rum,

av taxeringsintendenten i länet eller riksskattenämnden med stöd av bestämmelserna i TF infordrat kontrollmaterial,

kontrolluppgifter, vilka efter särskilt förordnande av Kungl. Maj:t skall avlämnas till taxeringsmyndigheterna,

uppgifter, som genom taxeringsrevisioner hos olika skattskyldiga införskaffas för kontroll av andra skattskyldiga.

Särskilt vad gäller rörelseidkare och andra skattskyldiga med mera invecklade inkomst- och förmögenhetsförhållanden består den »offensiva» verksamheten främst av taxeringsrevisioner hos berörda skattskyldiga.

Jämlikt föreskrift i 56 § TF må taxeringsrevision äga rum för kontroll av att deklara- och uppgiftsskyldighet enligt TF riktigt och fullständigt fullgjorts eller för att bereda beskattningsmyndighet upplysning till ledning vid beslut om taxering eller eftertaxering. Enligt 57 § TF skall beslut om taxeringsrevision meddelas av taxeringsintendenten i länet, d. v. s. taxeringssektionens chef. Revisionen skall verkställas antingen av taxeringsintendenten själv eller av tjänsteman, åt vilken taxeringsintendenten uppdrar revisionens verkställande. Taxeringsrevision kan även uppdras åt annan i bokföring och taxering sakkunnig person men denne skall ha godkänts av länsstyrelsen. Enligt 14 § TK skall taxeringsintendenten tillse att den som utses att verkställa taxeringsrevision väl lämpar sig för detta uppdrag. För honom skall utfärdas skriftligt förordnande, vilket även skall innehålla erinran om vikten av att stadgad tystnadsplikt noggrant iakttages.

Normalt verkställas taxeringsrevisionerna av tjänstemännen inom taxeringssektionens revisionsdetalj (länsrevisorer och taxeringsrevisorer samt undantagsvis av landskanslister) eller av taxeringsassistenterna eller av de kommunalt anställda taxeringsrevisorerna.

Det bör understrykas att taxeringsrevisioner inte endast förekommer i den verksamhet, som ovan betecknats som »offensiv» utan även — och detta i mycket stor utsträckning — i den mera »defensiva» granskning av åsatta taxeringar, som sker i samband med att taxeringsintendenten såsom den skattskyldiges motpart yttrar sig över av denne anförda besvär. I sistnämnda fall utgör taxeringsrevisionen främst en kontroll över hur deklara- tionsskyldigheten fullgjorts men innebär även verkställandet av en mera ingående utredning från det allmännas sida i den aktuella taxeringsfrågan.

Ett viktigt led i taxeringsintendentens uppgifter som det allmännas företrädare i taxeringsfrågor är slutligen även hans skyldigheter enligt 118 § TF att då anledning förekommer att brott mot skattestrafflagen förövats göra anmälan därom till åklagare, enligt 122 § TF att göra anmälan till

åklagare vid deklarationsförsummelse och underlåtenhet att avge kontrolluppgifter och enligt 124 § TF att göra anmälan till länsstyrelsen om uttagande av vite, som förelagts enligt föreskrifterna i TF.

Såsom tidigare anförts biträdes taxeringsintendenterna i sina ifrågavarande arbetsuppgifter av biträdande taxeringsintendenter, länsrevisorer, taxeringsinspektörer, taxeringsrevisorer, landskanslistor, taxeringsassistenter och personal i biträdesgraderna. Beträffande arbetsfördelningen mellan de kvalificerade befattningshavarna är vissa bestämmelser meddelade i 21 § länsstyrelseinstruktionen. Enligt dessa åligger det biträdande taxeringsintendent, förste taxeringsinspektör och taxeringsinspektör bl. a. att enligt fördelning i överensstämmelse med av länsstyrelsen fastställda allmänna föreskrifter och taxeringsintendentens närmare anvisningar beträffande vissa mål eller ärenden eller vissa grupper av mål eller ärenden fullgöra vad enligt skatte- och taxeringsförfattningarna eller eljest meddelade bestämmelser ankommer på taxeringsintendent. Åt länsrevisor och förste taxeringsrevisor kan även uppdragas att fullgöra taxeringsintendentsgöromål, när deras arbetsförhållanden så medgiver. Det har särskilt utsagts att taxeringsintendenten skall pröva huruvida uppdrag för länsrevisor, förste taxeringsinspektör, förste taxeringsrevisor eller taxeringsinspektör även skall omfatta förande av talan i kammarrätten eller hos Kungl. Maj:t.

Länsrevisorn åligger enligt samma bestämmelser i länsstyrelseinstruktionen att verkställa taxeringsrevision ävensom att enligt av länsstyrelsen meddelade allmänna föreskrifter och taxeringsintendentens närmare anvisningar dels leda och fördela arbetet inom taxeringssektionens revisionsdetalj dels delta i de å taxeringssektionen förekommande göromålen.

I fråga om övriga kvalificerade befattningshavares arbetsuppgifter har utsagts att den biträdande taxeringsintendent, som Kungl. Maj:t bestämmer, under taxeringsintendenten i länet skall förestå varuskattekontoret (jfr ovan s. 29 ff) ävensom att förste taxeringsinspektör och taxeringsinspektör har att enligt taxeringsintendentens närmare anvisningar samt förste taxeringsrevisor och taxeringsrevisor enligt länsrevisorns närmare bestämmande delta i de å sektionen förekommande göromålen, allt dock enligt av länsstyrelsen meddelade föreskrifter.

Enligt 21 § 2 mom. instruktionen kan taxeringsintendenten, när han finner skäl därtill, överta handläggningen av mål eller ärende, som enligt vad ovan sagts skolat ankomma på annan tjänsteman. På taxeringsintendentens prövning i varje särskilt fall skall bero huruvida mål eller ärende från det allmännas sida skall fullföljas till kammarrätten eller Kungl. Maj:t.

Den ovan nämnda befogenheten att till annan befattningshavare å taxeringssektionen överflytta taxeringsintendentens göromål i fråga om beva-

Tabell 7

Befattningshavare	Totala antalet befattningshavare	Antal befattningshavare med taxeringsintendentsgöromål	Antal årsarbetskrafter med taxeringsintendentsgöromål
Länsrevisor Ao 26	24	19	11,0
Förste taxeringsinspektör Ao 23.....	27 ¹	22	18,7
Förste taxeringsrevisor Ao 23	25 ²	12	4,9
Förste taxeringsinspektör Ao 21.....	25	15	11,8
Förste taxeringsrevisor Ao 21	37 ²	1	0,1
Taxeringsinspektör Ao, Ae 19.....	26	4	3,3

¹ Taxeringsinspektör å övergångsstat häri inräknad.

² Tjänster inrättade i anledning av allmänna varuskatten frånräknade.

kandet av det allmännas rätt i taxeringsfrågor har sedan den nya TF:s tillkomst utnyttjats i stor utsträckning. I *bilaga 11* lämnas närmare uppgifter angående i vilken utsträckning länsstyrelserna under år 1959 utnyttjat ifrågavarande befogenhet. Uppgifterna i bilagan är beträffande andra befattningshavare än biträdande taxeringsintendenter sammanställda i *tabell 7* ovan.

Angående befogenheten att åt underordnad personal uppdraga taxeringsintendentsgöromål må erinras om departementschefens uttalanden i prop. 150/1956. Departementschefen anförde.¹

Av de åtgärder som föreslagits till stärkande av taxeringsintendentens ställning torde den viktigaste vara att taxeringsintendenten i betydande omfattning skall ha möjlighet att åt underordnad personal uppdraga göromål som enligt skatte- och taxeringsförfattningarna åvilar honom. Häremot har rests invändningar endast i vissa detaljer.

Ehuru de sakkunniga ingenting anfört därom, torde man få utgå från att skyldighet att mottaga sådan delegation avsetts skola ingå i taxeringsinspektörernas tjänsteåligganden och att sålunda vikariatsersättning regelmässigt inte skall utgå då delegation sker. Häremot har jag intet att erinra. Utredningen och avfattandet av taxeringsintendentens yttrande i de skattemål, som taxeringsinspektörerna enligt förslaget skulle överta för självständig handläggning, torde nämligen för närvarande till mycket stor del handhas av dessa tjänstemän. I ett stort antal fall torde taxeringsintendentens genomgång av målen endast inskränka sig till en jämförelsevis summarisk granskning av taxeringsinspektörernas arbete. Å andra sidan kan man inte bortse från att enligt den nuvarande ordningen åtskilliga taxeringsinspektörer, efter tillstånd av Kungl. Maj:t, brukar tillfälligt — ibland dock för ganska lång tid — förordnas att utföra på taxeringsintendenten ankommande göromål och därvid erhålla vikariatsersättning. Uppdrages nu åt dessa befattningshavare som ett tjänsteåliggande att utföra sådana göromål, innebär detta att en löneförmån, som nu utgår, bortfaller.

Att medge vikariatsersättning i vanlig ordning torde emellertid vara uteslutet. Det skulle förutsätta att man för varje ifrågakommande befattningshavare finge hålla reda på hur stor del av arbetstiden som åtgått för taxeringsintendentsgöromål.

¹ Prop. 150/1956 s. 206 ff.

mål, vilket får antas vålla åtskilliga svårigheter. Vidare bör bemärkas att de mål eller andra uppgifter, som avses skola överlätas, åtminstone i regel skall vara av mindre invecklad natur och anpassade efter vederbörandes kunskaper och förmåga. Under sådana omständigheter torde användning av vikariatsersättning för utmätande av ersättning knappast vara tillfredsställande. Under hänvisning till vad sålunda anförts vill jag föreslå att de uppgifter, varom här är fråga, åläggas taxeringsinspektörerna som ett tjänsteåliggande.

De sakkunniga har föreslagit att fördelningen på underordnade befattningshavare av de göromål, som författningsenligt åvilar taxeringsintendent, skall ankomma på denne. Häremot har justitiekanslersämbetet invänt att någon form av kontroll häröver kunde vara önskvärd, så att befogenheten i fråga handhades på ett fullt anmärkningsfritt sätt både från det allmännas och de underordnade befattningshavarnas synpunkt. Jag har ingenting att erinra mot att en sådan kontroll anordnas. Fördelningen av dessa arbetsuppgifter får sägas vara en uppgift som i vart fall till typen ganska mycket närmar sig länsstyrelsens uppgift att tillse att taxeringsarbetet ordnas och bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. För den skull får jag föreslå att det skall åligga länsstyrelsen att fastställa generella föreskrifter om fördelningen samt att sådant ärende skall handläggas i samma ordning som ärenden om taxeringsarbetets ändamålsenliga ordnande. På detta sätt kommer inte landskamreraren att delta i dessa avgöranden. Att taxeringsintendenten bör ha befogenhet att där så erfordras göra vissa avsteg från de generella föreskrifterna synes mig självklart.

I olika sammanhang har framhållits att revisionspersonalen utnyttjats för annat än taxeringsrevision och att härigenom dessa uppgifter blivit eftersatta. För att motverka detta har de sakkunniga föreslagit att revisionsdetaljen skall bilda en skarp avgränsad enhet inom taxeringssektionen. Härtill återkommer jag närmare i det följande. De sakkunnigas uttalande, att uppdrag att företräda det allmänna i skatteprocesser främst borde uppdragas åt den juridiskt skolade personalen och att revisionspersonalen endast undantagsvis borde anlitas härför sammanhänger klart med denna fråga. På detta sätt skulle nämligen revisionspersonalen kunna hållas intakt för de viktiga bokgranskningsuppgifterna, inte minst de av mer offensiv karaktär beträffande vilka med nuvarande ordning ett icke godtagbart eftersättande ägt rum.

Uttalandet att annan än revisionspersonalen i första hand borde utnyttjas för processföringen biträdes av åtskilliga remissinstanser men har hos andra väckt gensagor. På grund härav och då vissa uttalanden av de sakkunniga ansetts kunna ge vid handen, att de ej funnit det lämpligt att personer med taxeringsrevisors kompetens erhöi taxeringsinspektörs- och taxeringsintendentsbefattning, har ett klarläggande uttalande i denna kompetensfråga efterlysts.

Såvitt jag kunnat finna torde inte ur betänkandet kunna utläsas något, som kan tolkas därhän, att de sakkunniga velat rubba de gällande kompetensföreskrifterna. Något förslag i den riktningen har inte heller framlagts. Enligt min mening har de sakkunniga endast eftersträvat att så långt detta är möjligt den kvalificerade personalen skall bli utnyttjad i den allmänna riktning som de olika befattningshavarnas utbildning i första hand gör dem lämpade för.

I princip kan jag biträda de sakkunnigas ståndpunkt. Det synes mig självklart att befattningshavarna bör utnyttjas så att deras utbildning kommer till sin rätt. Det kan uppenbarligen inte vara ändamålsenligt att för utförande av taxeringsrevision anställa personal med särskild utbildning härför och sedan utnyttja den för ändamål, beträffande vilka annan personal allmänt sett måste antagas ha bättre utbildning. I vad de sakkunniga anförut rörande utnyttjande av revisions-

personalen för revisionsuppgifter kan jag därför inte annat än instämma. Med denna uppfattning följer att de processuella uppgifterna i allmänhet, i den mån de skall delegeras, bör anförtros åt taxeringsinspektörer. I den mån personal med handelshögskoleutbildning innehar tjänst som taxeringsinspektörer, bör emellertid enligt min mening sådana uppgifter kunna anförtros också dem. Vad jag nyss anfört om revisionspersonalens utnyttjande för revisionsuppgifter får i princip gälla hela denna personal, således även länsrevisorn. Det skall ingalunda bortses från att enligt gällande kompetensföreskrifter befattningshavare med examen vid handelshögskola kan utnännas å taxeringsintendenttjänst. Härutinnan har jag inte för avsikt att föreslå någon ändring. Detta vore för övrigt inte heller lämpligt med tanke på att denna befordringsmöjlighet har sin givna betydelse när det gäller en god rekrytering till läns- och taxeringsrevisorstjänsterna. En avvägning måste emellertid ske och denna synes lämpligen böra resultera i att taxeringsintendenten, där särskilda skäl föreligger, skall äga uppdraga åt länsrevisorn, undantagsvis möjligen även åt taxeringsrevisor, att utföra det allmännas talan i taxeringsmål. Att därvid i huvudsak ifrågakommer mål, däri taxeringsrevision ägt rum, ligger i sakens natur.

I sitt utlåtande i anledning av prop. 150/1956 framhöll bevillningsutskottet¹ att det var av stor betydelse att den taxeringskontroll, som skedde genom bokföringsgranskningar, intensifierades och anförde vidare.

Skall detta kunna förverkligas torde enligt utskottets mening krävas, att den personal, som är utbildad därför, kan användas för sådant granskningsarbete. Detta förutsattes också då den nuvarande organisationen tillkom år 1943. Det vore ur denna synpunkt föga ändamålsenligt om revisionspersonalen komme att i större utsträckning syssla med processföring. Härtill kommer att det i många fall är förenat med avsevärda fördelar icke minst ur rättssäkerhetssynpunkt att en person utifrån andra utgångspunkter bedömer det material som frambragts genom bokgranskningen. Å andra sidan torde det sett på längre sikt vara av värde för ett rationellt granskningsarbete att revisionspersonalen genom att föra det allmännas talan i skattemål får erfarenhet av hur skattedomstolarna bedömer bevisfrågor. I den mån arbetsförhållandena i övrigt tillåter synes det därför vara av värde att taxeringsrevisor i viss utsträckning får föra talan i mål i första hand hos prövningsnämnden. Länsrevisorn och mera erfarna taxeringsrevisorer bör, när på grund av målets art eller eljest skäl därtill föreligger, kunna få uppdrag att fullfölja mål även till kammarrätten och regeringsrätten. Utskottet vill understryka att vid tillsättning av tjänst som taxeringsintendent vederbörandes lämplighet för uppgiften bör vara avgörande och inte det förhållandet att han tjänstgjort inom taxeringsrevisionen eller på annat håll inom landskontoret.

Vad slutligen angår den övriga personalen å taxeringssektionen åligger det i enlighet med föreskrifterna i 23 § länsstyrelseinstruktionen förste landskanslist att som arbetsledare efter sektionschefens närmare anvisningar leda och fördela honom underställd personals arbete, att vara föredragande och att efter sektionschefens föreskrifter deltaga i övriga förekommande göromål. Landskanslisterna har motsvarande arbetsuppgifter men får fungera som arbetsledare och föredragande först efter länsstyrelsens särskilda förordnande. Biträdespersonalen skall i enlighet med vad som stadgas i

¹ BevU 56/1956 s. 116.

länsstyrelsens arbetsordning eller i övrigt lämnade föreskrifter deltaga i förekommande göromål.

Viss statistik angående prövningsnämndskansliernas och taxeringssektionernas arbetsuppgifter

I *bilagorna 12—23* lämnas viss statistik angående prövningsnämndskansliernas och taxeringssektionernas arbetsuppgifter under åren 1958 och 1959. Uppgifterna omfattar inte endast länsstyrelserna utan även överståthållarämbetet och i vissa avseenden mellankommunala prövningsnämnden, vilkas organisation och verksamhet kommer att närmare beröras i senare avsnitt.

Bilaga 12 utvisar specifikt för de olika länen antalet till prövningsnämnderna *inkomna* mål och ärenden under åren 1958 och 1959 samt antalet till kanslierna inkomna överrättsmål under samma tid. *Bilaga 13* utvisar dels antalet under samma år av prövningsnämnderna *avgjorda* mål och ärenden dels antalet under samma år förekomna muntliga förhandlingar i prövningsnämnderna. I sistnämnda sammanhang må erinras om att även före genomförandet av 1956 års taxeringsreform fanns möjlighet att hos prövningsnämnd kunna påkalla muntlig förhandling, vilken möjlighet dock sällan utnyttjades. Genom reformen omvandlades emellertid såsom tidigare anförts prövningsnämnderna till renodlade besvärinstanser och försågs med särskilda kanslier, vilket ansågs skapa naturliga förutsättningar för ökad användning av muntliga förhandlingar.

I *bilagorna 14 och 15* har jämförelse gjorts mellan antalet inkomna och avgjorda mål och ärenden i prövningsnämnderna under åren 1953, 1954, 1958 och 1959.

Av *bilaga 14* framgår att antalet besvär från skattskyldig eller kommun under åren 1958 och 1959 utvisar någon minskning i förhållande till antalet under åren 1953 och 1954. Antalet under ettvarvt av åren 1958 och 1959 inkomna sådana besvär utvisar sålunda en minskning i förhållande till år 1953 med ca 10 % och år 1954 med 6 %. Antalet av taxeringsintendent anförda besvär är däremot i stort sett detsamma under år 1959 som under åren 1953 och 1954. För år 1958 utvisar emellertid bilagan ett minskat antal besvär. Denna minskning torde helt bero på den förlängning av den ordinarie besvärstiden för taxeringsintendent, som skedde genom 1956 års reform. Under åren 1953 och 1954 utgick nämligen nämnda besvärstid för taxeringsintendent beträffande dessa års taxeringar enligt då gällande regler den 31 december respektive år. Enligt från och med den 1 januari 1958 gällande föreskrifter i 76 § TF utgår emellertid den ordinarie besvärstiden för taxeringsintendent vid utgången av april månad året efter taxeringsåret. Flertalet taxeringsintendentsbesvär i fråga om 1958 års taxering ingår därför inte i siffrorna för detta år utan i siffrorna för 1959, liksom den övervägande delen av intendentsbesvärerna beträffande 1959 års taxering kommer att redovisas först under år 1960.

Totalt sett har antalet besvär till prövningsnämnderna under år 1959 minskat med inte fullt 6 % i förhållande till antalet under ettvarvt av åren 1953 och 1954. En viss minskning har även skett i antalet överrättsmål.

Att förhållandena i nu nämnda avseenden skiftat mellan olika län under olika år torde framgå av bilagan.

I *bilagorna 16 och 17* lämnas närmare redogörelse angående *under vilka tider prövningsnämndsmålen avgjorts* under dels tiden den 1 juli 1958—den 30 juni 1959 dels tiden den 1 juli 1959—den 30 juni 1960 samt angående antalet mål, som under dessa tider avgjorts antingen av prövningsnämndens ordförande ensam (»enmansmål») eller av prövningsnämnden i dess helhet eller inom någon dess avdelning (»plenimål»). Anledningen till att angivna tidpunkter valts är att man därigenom torde kunna få en förhållandevis god uppfattning om tidpunkterna för prövningsnämndernas beslut rörande de besvär, som hos nämnderna anförts beträffande 1958 och 1959 års taxeringar av skattskyldig eller kommun före dessa års utgång och av taxeringsintendent före den 30 april 1959 respektive 1960. Enligt föreskrifterna i 89 § TF skall nämligen dessa besvär ha avgjorts senast den 30 juni 1959 respektive den 30 juni 1960. Att observera är emellertid att i antalet mål även ingår besvär, som anförts i särskild ordning och beträffande vilkas avgörande någon tidsgräns inte finnes föreskriven.

Av bilagorna framgår att endast ca 20 % av samtliga mål avgjorts under sådan tid att prövningsnämndernas beslut kunnat beaktas vid de ordinarie debiteringarna av slutlig skatt på grund av 1958 och 1959 års taxeringar, d. v. s. prövningsnämndernas beslut har normalt förelegat under första hälften av november månad 1958 respektive 1959. Till jämförelse må nämnas att motsvarande siffra utgjorde för tiden den 1 augusti 1953—den 31 juli 1954 ca 26 %.

Före 1958 respektive 1959 års utgång hade avgjorts ca 36 % av samtliga mål. Motsvarande siffra utgjorde för tiden den 1 augusti 1953—den 31 juli 1954 ca 48 %.

Av samtliga under tiden 1/7 1958—30/6 1959 respektive den 1/7 1959—30/6 1960 avgjorda mål avgjordes mer än en tredjedel under andra kvartalet 1959 respektive 1960.

Av målen avgjordes något över en femtedel av prövningsnämndens ordförande ensam.

Även i ifrågavarande avseenden växlar emellertid förhållandena starkt mellan olika län, vilket framgår av bilagorna.

I *bilaga 18* redovisas antalet till allmän varuskatt registrerade skattskyldiga den 1 april 1960, då i huvudsak arbetet med uppläggandet av registren över dessa skattskyldiga torde ha varit avslutat. Antalet skattskyldiga, som blir pliktiga att erlægga allmän varuskatt, torde emellertid bli betydligt större än vad som redovisas i bilagan, eftersom sådana jordbrukare, som har att erlægga allmän varuskatt för egenförbrukning och

Tabell 8

År	Antal defensiva revisioner	Antal offensiva revisioner
1953.....	5 990	907
1954.....	5 696	1 881
1958.....	4 337	2 398
1959.....	4 045	4 103

direktförsäljning av hemmaproducerade alster, inte är registreringspliktiga.

Bilagorna 19 och 20 omfattar en närmare redogörelse för taxeringsrevisionsverksamhetens omfattning under åren 1958 och 1959. Av uppgifterna i bilagorna framgår, att under dessa år verkstälts sammanlagt 6 735 respektive 8 148 taxeringsrevisioner hos skattskyldiga. Av de verkställda revi-

Tabell 9

	1953	1954	1958	1959
<i>Defensiva revisioner</i>				
Antal revisioner, som ej föränlett erinran mot deklarerad inkomst...	781	698	838	737
Antal revisioner med förslag till höjning av deklarerad inkomst eller förmögenhet.....	5 209	4 998	3 499	3 308
Belopp, som höjningarna avsett vid taxering till				
a) statlig inkomstskatt.....	} 23 374 100	} 23 297 700	16 835 500	16 719 300
b) kommunal inkomstskatt.....			16 604 900	16 741 300
c) statlig förmögenhetsskatt.....			2	2 199 300
<i>Offensiva revisioner</i>				
Antal revisioner, som ej föränlett erinran mot deklarerad inkomst....	190	351	811	1 758
Antal revisioner med förslag till höjning av deklarerad inkomst och förmögenhet.....	717	1 530	1 587	2 345
Belopp, som höjningarna avsett vid taxering till				
a) statlig inkomstskatt.....	} 19 582 400	} 31 705 800	27 553 400	36 900 300
b) kommunal inkomstskatt.....			27 255 100	36 200 100
c) statlig förmögenhetsskatt.....			2	10 164 600
<i>Samtliga revisioner</i>				
Antal revisioner, som ej föränlett erinran mot deklarerad inkomst....	971	1 049	1 649	2 495
Antal revisioner med förslag till höjning av deklarerad inkomst eller förmögenhet.....	5 926	6 528	5 086	5 653
Belopp, som höjningarna avsett vid taxering till				
a) statlig inkomstskatt.....	} 52 507 300	} 55 003 400	44 388 900	53 619 600
b) kommunal inkomstskatt.....			43 860 000	52 941 400
c) statlig förmögenhetsskatt.....			2	12 363 900

¹ SOU 1955: 51 s. 314—315. I vissa avseenden är uppgifterna ofullständiga.

² Uppgift saknas.

Tabell 10

	1953	1954	1955	1956	1957
Statlig inkomstskatt.....	5,0	5,2	8,7	10,0	8,0
Kommunal inkomstskatt.....	4,0	4,8	9,8	9,2	8,0
Statlig förmögenhetsskatt.....	28,2	33,4	60,9	48,3	39,4

sionerna har revisionsdetaljernas personal utfört 6 051 respektive 6 855, taxeringsassistenterna 268 respektive 820, de kommunala taxeringsrevisorererna 401 respektive 452 samt andra bokföringssakkunniga 15 respektive 21. Till jämförelse må nämnas att sammanlagda antalet taxeringsrevisioner åren 1953 och 1954 utgjorde 7 339 respektive 7 657.

I bilagorna har åtskillnad gjorts mellan »defensiva» och »offensiva» taxeringsrevisioner. De »defensiva» revisionerna omfattar sådana, som skett i anledning av skattskyldigs besvär över åsatt taxering, och de »offensiva» sådana revisioner, som skett av annan anledning än skattskyldigs besvär. En jämförelse mellan de »defensiva» och »offensiva» revisionernas omfattning åren 1953, 1954, 1958 och 1959 är intagen i *tabell 8* överst å föregående sida.

I bilaga 20 redovisas resultatet av de verkställda taxeringsrevisionerna under åren 1958 och 1959. I *tabell 9* å s. 46 har uppgifterna i bilagan sammanfattats, varjämte en jämförelse gjorts med förhållandena under åren 1953 och 1954.

Bilaga 21 avser att ge en bild av antalet påförda eftertaxeringar och åsatta eftertaxeringsbelopp under åren 1958 och 1959. I detta sammanhang må anföras att genom 1956 års reform prövningsnämnderna blev första instans i eftertaxeringsmålen. Till ytterligare belysning av de i bilagan angivna beloppen lämnas i ovanstående *tabell 10* närmare uppgifter angående de eftertaxeringsbelopp, som enligt statistiska centralbyråns varje år avgivna berättelser angående skattetaxeringarna m. m. påförts vid 1953—1957 års taxeringar (beloppen avser taxerad inkomst respektive beskattningsbar förmögenhet i milj. kronor).

Slutligen ges i *bilagorna 22 och 23* upplysning angående av taxeringsintendenterna gjorda anmälningar till vederbörande åklagare under åren 1958 och 1959 för brott mot skattestrafflagen. I *tabell 11* nedan har en sam-

Tabell 11

	1952	1953	1958	1959
Sammanlagt antal anmälningar....	2 384	2 607	3 178	3 562
Antal anmälningar som föranlett åtal	1 607	1 563	2 225	926
Utdömda böter och straffskatt....	1 551 200	1 466 900	2 172 500	906 900
Antal anmälningar som ej föranlett åtal.....	629	782	707	344
Antal anmälningar, där ansvarsfrågan ej var avgjord vid årets utgång	148	262	246	2 292

manfattning skett av uppgifterna i bilagorna och en jämförelse skett med förhållandena under åren 1952 och 1953.

Överståthållarämbetet

Beskattnings- och taxeringsärenden handlägges inom överståthållarämbetet å dess skatteavdelning, vars chef är skattedirektören. Skatteavdelningen är uppdelad på en allmän avdelning med en förste assessor som chef och en taxeringsavdelning under ledning av en förste taxeringsintendent. Till skatteavdelningen är därjämte anknutet kupongskattekontoret.

I samband med 1956 års taxeringsreform har från och med den 1 januari 1958 organiserats ett under allmänna avdelningen lydande kansli för prövningsnämnden. Befattningshavarna inom detta kansli utgjordes den 1 januari 1960 av

- 1 assessor i lönegraden Ao 24,
- 1 förste kanslist i lönegraden Ao 19,
- 1 kanslist i lönegraden Ao 15,
- 2 kanslister i reglerad befordringgång (lönegraderna Af 9—Ae 13),
- 3 kanslibiträden i lönegraden Ao, Ae 7 samt
- 13 kontorsbiträden i lönegraden Ao 5 eller reglerad befordringgång (Af 1—Ae 5).

Därjämte tjänstgjorde å kansliet en f. d. byråsekreterare i lönegraden Ao 23, varjämte till kansliet hade av taxeringsavdelningen »utlånats»

- 5 taxeringsinspektörer i lönegraden Ao 21,
- 1 taxeringsinspektör i lönegraden Ao 19 och
- 5 amanuenser i reglerad befordringgång (lönegraderna Af 13—Ae 19).

Taxeringsavdelningen är organiserad på nio underavdelningar, nämligen ett bolagstaxeringskontor för handläggning huvudsakligen av ärenden rörande taxering av bolag, föreningar och stiftelser,

sex lokala taxeringskontor för handläggning av ärenden rörande taxering av övriga skattskyldiga, vart och ett inom sitt territoriellt bestämda område,

ett bokgranskningskontor för granskning av skattskyldiga rörelseidkares räkenskaper, samt

från och med den 1 januari 1960 ett varuskattekontor för handläggning av ärenden rörande allmän varuskatt,

varjämte till avdelningen hör förste taxeringsintendentens expedition.

Till ett av de lokala taxeringskontoren har hänförs den för riket gemensamma taxeringsnämnden. Inom ett annat av dessa kontor handlägges samtliga ärenden rörande särskild fastighetstaxering (>fastighetstaxeringsdetaljen»). Inom bolagstaxeringskontoret, vars verksamhetsområde omfattar

hela staden, handläggas även ärenden angående taxering av vissa enskilda skattskyldiga, nämligen läkare, tandläkare och handelsresande.

Vart och ett av de lokala taxeringskontoren och bolagstaxeringskontoret står under ledning av en taxeringsintendent, vilken har att i den omfattning, som gällande arbetsordning för ämbetet föreskriver, fullgöra vad som enligt skatte- och taxeringsförfattningarna åligger taxeringsintendent, därvid han dock har att ställa sig till efterrättelse de anvisningar, som förste taxeringsintendenten må finna skäl meddela.

Bokgranskningskontorets arbete ledes av en revisionsintendent, vilken i huvudsak åligger att närmast under förste taxeringsintendenten leda arbetet beträffande granskningen av de skattskyldigas bokföring.

Varuskattekontoret förestås av en biträdande taxeringsintendent, vilken har att i överensstämmelse med av ämbetet fastställda allmänna anvisningar fullgöra vad enligt skatte- och taxeringsförfattningarna eller eljest meddelade bestämmelser ankommer på taxeringsintendent.

På taxeringsavdelningen tjänstgör därjämte förste taxeringsinspektörer och förste taxeringsrevisor, taxeringsinspektörer och taxeringsrevisor, amanuenser, kanslist och biträdespersonal med i huvudsak samma arbetsuppgifter som motsvarande personal vid länsstyrelserna.

I taxeringsavdelningen ingår därjämte de taxeringsassistenttjänster, vilka — såsom tidigare anförts — från och med den 1 januari 1960 inrättats i Stockholm.

Omfattningen av taxeringsavdelningens organisation vid sistnämnda tidpunkt framgår närmare av *bilaga 24*.

1956 års taxeringsreform innebar för överståthållarämbetets del inte annan ändring i skatteavdelningens dåvarande organisation än att inom allmänna avdelningen inrättades ett prövningsnämndens kansli. Personalbehovet inom kansliet, som delvis tillgodosågs genom att viss personal överfördes från taxeringsavdelningen, föranledde nyinrättande av en assessorstjänst i lönegraden [Ca 31], fyra kanslisttjänster, varav en förste i lönegraden [Ca 25], en i lönegraden [Ca 21] och två i reglerad befordringgång, en kanslibitrådestjänst i lönegraden [Ca 11] och två bitrådestjänster i reglerad befordringgång. I prop. 150/1956 uttalade departementschefen att han för det dåvarande inte ville förorda några ändringar beträffande taxeringsorganisationen i Stockholm men att fortsatta undersökningar borde ske i syfte att i staden ernå en ordning som helt sammanföll med för landet i övrigt gällande.

Genom beslut den 29 juni 1956 tillkallades särskilda utredningsmän för att verkställa dessa undersökningar. Dessa — 1956 års sakkunniga för taxeringsorganisationen i Stockholm — redovisade i maj 1958 sitt uppdrag. I sitt betänkande med förslag till ändrad taxeringsorganisation i staden fann de sakkunniga hinder inte möta mot att man i Stockholm även genom-

förde den i landet i övrigt gällande ordningen med särskilda, av taxeringsassistenter biträdda taxeringsnämnder. En dylik åtgärd ansågs emellertid böra förbindas med vissa delvis mycket genomgripande organisatoriska förändringar av taxeringsavdelningen.

I fråga om taxeringsassistenterna föreslog de sakkunniga att dessa skulle placeras på överståthållarämbetets skatteavdelning. Antalet assistenter beräknades på grundval av två faktorer, nämligen dels antalet deklarationer, som beräknades skola behandlas av särskild taxeringsnämnd, dels antalet deklarationer, som varje assistent beräknades kunna medhinna under taxeringsperioden. Med utgångspunkt från att antalet deklarationer, som skulle handläggas av särskild nämnd, beräknades till ca 83 000 och att varje assistent hann granska ca 1 400 deklarationer, varav 200 finge antas vara av enklare beskaffenhet, beräknades antalet assistenter vid fullt utbyggd organisation till 59. Med hänsyn till önskvärdheten att äga tillgång till viss reserv vid sjukdom och annat tjänstehinder, föreslog de sakkunniga att 65 assistenttjänster skulle inrättas. Assistenterna, som förutsattes skola genomgå viss utbildning under vilken de skulle äga åtnjuta avlöning enligt reglerad befordringsgång för kanslisters (Af 9—Ae 13), föreslogs skola vid antagningen till taxeringsassistent placeras i lönegraden Ao 17. Av assistenttjänsterna borde 10 vara befordringstjänster i lönegraden Ao 19. Assistenterna skulle i de rutinmässiga göromålen inom särskild nämnd åtnjuta biträde av särskild biträdespersonal. Antalet erforderliga biträden beräknades till 30.

Beträffande skatteavdelningens organisation erinrade de sakkunniga, att den kvalificerade personalen inom taxeringsavdelningen till stor del under tiden mars—juli togs i anspråk för taxeringsarbetet i första instans såsom kronoombud i särskilda nämnder. En bestämd åtskillnad borde emellertid i organisatoriskt avseende göras mellan å ena sidan taxeringsarbetet i första instans och å andra sidan de arbetsuppgifter, som sammanhänge med processföringen. Vidare borde taxeringsrevisionsverksamheten förstärkas. Med utgångspunkt härifrån föreslogs att de på taxeringsavdelningen ankommande göromålen med taxeringen i första instans sammanfördes till en för hela staden gemensam underavdelning, kallad taxeringssektionen, att revisionsärendena för vinnande av effektivitet skulle uppdelas på två underavdelningar, benämnda revisionssektioner, och att processföringen i prövningsnämnden och skattedomstolarna skulle handläggas inom fyra underavdelningar, benämnda besvärsektioner. Chef för envar av sektionerna utom revisionssektionerna skulle vara en taxeringsintendent. Var och en av revisionssektionerna skulle stå under ledning av en revisionsintendent.

Taxeringsassistenterna föreslogs skola närmast knytas till taxeringssektionen men skulle under icke-taxeringsperiod tilldelas andra sektioner, bl. a. revisionssektionerna. En tänkbar uppdelning var enligt de sakkunni-

gas uppfattning att av de 65 assistenterna 25 stannade kvar på taxeringssektionen, 25 sysselsattes med taxeringsrevision, 10 biträde på besvärsektionerna och 5 avdelades att biträda med göromål inom prövningsnämndens kansli. De sakkunniga anförde vidare.

En sådan fördelning, varom det skall tillkomma överståthållarämbetet att besluta, bör ske årligen och avvägas med hänsyn till de vid varje tillfälle rådande förhållandena. Härigenom undvikas, att personalen låses fast i en viss organisationsplan och möjlighet skapas att på bästa sätt utnyttja tillgängliga arbetskrafter. Det sagda gäller självfallet — med den modifikation, som föranledes av detaljföreståndarnas ställning — icke blott taxeringsassistenterna utan även övrig personal inom taxeringssektionen. I fråga om förslaget att överföra viss personal till prövningsnämndens kansli vilja de sakkunniga framhålla, att den stora besvärshänsynen otvivelaktigt leder till en stark arbetsbelastning för prövningsnämndens kansli under hösthalvåret. Det torde därför vara uteslutet, att den för kansliet avdelade personalen ensam förmår att bemästra det omfattande arbetsmaterialet. För undvikande av stockning i prövningsnämndsarbetet torde det därför vara ofrånkomligt att förstärka kansliets personal, såväl den kvalificerade personalen som biträdespersonalen. För en sådan förstärkning får man räkna med att personal å taxeringsavdelningen skall stå till förfogande.

I fråga om de föreslagna revisionssektionerna framhöll de sakkunniga, att revisionsverksamheten fortlöpande utvidgats såväl med avseende å de personer, som kunde bli föremål för revision, som beträffande granskningsmaterialet. Rent allmänt kunde konstateras att granskningarna tenderade att bli alltmer komplicerade och granskningsmaterialet alltmer omfattande. Vissa granskningar, där framför allt de bokföringstekniska problemen trädde i förgrunden — något som i regel vore fallet då det gällde större företag — krävde stor sakkunskap och härför kunde endast väl kvalificerad personal med god erfarenhet anlitas. Andra granskningar åter vore tekniskt sett relativt enkla och kunde i allmänhet med fördel utföras av andra än högskoleutbildade granskningsmän.

Den föreslagna uppdelningen av revisionsverksamheten på två revisionssektioner ansåg de sakkunniga främst betingad med hänsyn till det antal befattningshavare, som enligt förslaget skulle syssla med sådan verksamhet. Genom att ett stort antal taxeringsassistenter skulle syssla med taxeringsrevision skulle nämligen revisionspersonalen under halva året omfatta ca 50 befattningshavare.

I fråga om de båda revisionssektionernas verksamhetsområden föreslogs att den ena sektionen skulle omhänderha taxeringsrevision av grossister och fabrikanter. Inom denna sektion skulle taxeringsrevisioner utföras endast av mera kvalificerad personal. Om taxeringsassistenter tillfördes sektionen, vilket förutsattes skola ske endast i mindre utsträckning, skulle de inte självständigt anförtros granskningsuppgifter utan endast biträda de kvalificerade granskarna. Av de nuvarande kvalificerade befattningshavarna på bokgranskningskontoret borde 14 förste taxeringsrevisorer eller taxeringsrevisorer tilldelas denna sektion.

Den andra revisionssektionen skulle svara för taxeringsrevision företrädesvis hos andra skattskyldiga än grossister och fabrikanter samt hos uppgiftsskyldiga. Huvuddelen av assistenterna borde placeras på sektionen, varför en huvuduppgift för denna blev att handleda assistenterna i revisionsarbete, varvid tonvikten borde läggas på den praktiska skolningen. Av den kvalificerade personalen å bokgranskningskontoret borde 10 förste taxeringsrevisorer, taxeringsrevisorer och amanuenser tilldelas denna sektion.

De sakkunnigas förslag innebar i jämförelse med den nuvarande organisationen för bokgranskningskontoret endast en utökning med en befattning, nämligen en revisionsintendentstjänst.

Såsom tidigare anförts har de sakkunnigas förslag endast delvis genomförts. I prop. 47/1959 uttalade departementschefen under erinran om den kritik, som i olika avseenden riktats mot förslaget under remissbehandlingen, att han inte ansåg möjligt att nu bilda sig en säker uppfattning om personalbehovet på taxeringsavdelningen och den lämpliga organisationsformen för denna och att därför en ny utredning i organisationsfrågan syntes ofrånkomlig. Denna utredning borde gå hand i hand med åtgärder inom ramen för nuvarande organisation. Då överståthållarämbetet redan företagit vissa förberedande åtgärder i detta hänseende, borde utredningsarbetet ankomma på ämbetet, som förutsattes därvid skola anlita expertis från statens organisationsnämnd. För utredningsarbetet syntes särskilda direktiv inte vara erforderliga men enligt departementschefen borde detta ta sikte på att nå fram till en effektivt arbetande organisation. I samband härmed borde organisationen av prövningsnämndens kansli överses med ledning av vunna erfarenheter. I fråga om taxeringsavdelningens personaluppsättning ansågs några bedömanden inte kunna göras. Under remissbehandlingen av förslaget anförda omständigheter tydde emellertid på att den nuvarande organisationen i vissa avseenden snarast vore överdimensionerad. Det ifrågasattes huruvida inte åtskilliga arbetsuppgifter, som nu utfördes av akademiskt utbildad personal i lägre befattningar, med fördel kunde överlämnas till kanslistpersonal. Utredningen borde bedrivas så skyndsamt omständigheterna tillät.

I propositionen förordades emellertid att taxeringsassistentorganisationen skulle införas även i Stockholm. Med hänsyn till att förutsättningar inte ansågs föreligga för att slutligt fixera antalet taxeringsassistenter i staden, desas inpassning i den framtida organisationen och behovet av tjänster i högre lönegrad än Ao 17, vilka frågor borde prövas vid nyss omnämnda utredning, föreslogs att endast antalet assistenter bestämdes, som skulle anställas under de två första åren räknat från och med den 1 januari 1960. Detta antal angavs till högst 15. Nyanställningar av assistenter skulle motsvaras av indragning av tjänster inom akademikerkarriären.

Förslagen i prop. 47/1959 bifölls av riksdagen. Åt överståthållarämbetet har numera uppdragits att verkställa ovannämnda utredning angående taxeringsavdelningens organisation. Utredningen är ännu inte slutförd. I anledning av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t föreskrivit att de å skatteavdelningen ledigblivande ordinarie eller extra ordinarie tjänsterna i högre lönegrad än A 9 inte utan Kungl. Maj:ts medgivande får återbesättas eller uppehållas med vikarie. Efter särskilda av överståthållarämbetet gjorda framställningar har emellertid Kungl. Maj:t medgivit, att å ämbetets skatteavdelning får återbesättas dels en tjänst som förste byråsekreterare i lönegraden Ao 23 dels ock lediga eller ledigblivande tjänster som förste taxeringsrevisor eller taxeringsrevisor. Ämbetet har därjämte medgivits tillstånd att från och med den 1 april 1960 tillsvidare uppehålla en taxeringsintendentstjänst med vikarie.

Den allmänna varuskattens införande föranledde för Stockholms vidkommande att från och med den 1 januari 1960 inom taxeringsavdelningen inrättades ett särskilt varuskattekontor under ledning av en biträdande taxeringsintendent i lönegraden Ao 26 med avlöningsförstärkning om 1 200 kronor för år. Därutöver tillfördes taxeringsavdelningen 4 taxeringsrevisorstjänster, varav 2 förste i lönegraden Ao 21 och 2 i reglerad befordringsgång (lönegraderna Af 13—Ae 19). Vidare nyinrättades för varuskattekontoret 5 kanslistbefattningar, varav 2 i lönegraden Ao 15 och 3 i reglerad befordringsgång (Af 9—Ae 13), samt ett antal befattningar inom biträdeskarriären.

Genom beslut av innevarande års riksdag har 3 taxeringsrevisorstjänster i lönegraden Ao 19 uppflyttats till förste taxeringsrevisorstjänster i lönegraden Ao 23, räknat från och med den 1 juli 1960.

I fråga om taxeringsavdelningens organisation må slutligen anmärkas att enligt riksdagens beslut vid 1959 års höstsession fastställandet av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om försäkring för allmän tilläggs-pension m. m. i Stockholm skall handhas av överståthållarämbetets skatteavdelning och på taxeringsavdelningen. I innevarande års statsverksproposition (Bil. 13: Elfte huvudtiteln, s. 392) har departementschefen uttalat att han inte funnit erforderligt att nu taga närmare ställning till bl. a. personalbehovet för tilläggs pensioneringens administration utan att det finge ankomma på Kungl. Maj:t att senare fatta beslut härom.

I enlighet med föreskrift i Kungl. brev den 20 december 1957 har — liksom på länsstyrelserna — åt annan befattningshavare än taxeringsintendent och biträdande taxeringsintendent uppdragits att beträffande vissa mål och ärenden eller vissa grupper av mål och ärenden fullgöra vad

enligt skatte- och taxeringsförfattningarna eller eljest meddelade bestämmelser ankommer på taxeringsintendent. Enligt från ämbetet inhämtade uppgifter har under år 1959 sådant uppdrag meddelats 8 förste taxeringsinspektörer i lönegraderna Ao 24 och Ao 23 för hela året samt åt envar av 4 förste taxeringsinspektörer i samma lönegrader för fyra månader.

För behörighet till de kvalificerade tjänsterna å skatteavdelningen kräves juris kandidatexamen, statsvetenskaplig-juridisk examen eller examen från handelshögskola. För tjänstgöring å bokgranskningskontoret gäller examen från handelshögskola som behörighetskrav. I samband med skatteavdelningens förstatligande år 1948 meddelades — med hänsyn till att det tidigare kompetenskravet för att erhålla kvalificerad tjänst vid skatteverket enbart varit studentexamen — bestämmelser som innebar befrielse under vissa villkor för den personal, som vid förstatligandet överfördes till skatteavdelningen, från kravet på akademisk examen. På grund av sålunda meddelad dispens uppehålls ett flertal av de kvalificerade tjänsterna vid taxeringsavdelningen av personal utan akademisk examen.

Beträffande arbetsuppgifterna för prövningsnämndens kansli och taxeringsavdelningen vid överståthållarämbetet samt den där verksamma personalen gäller i huvudsak därutöver vad som ovan anförts beträffande länsstyrelserna. I de statistiska uppgifter, som beträffande länsstyrelserna lämnats i *bilagorna 12—23* och som tidigare kommenterats i vissa avseenden, ingår även uppgifter beträffande överståthållarämbetet.

Mellankommunala prövningsnämnden

Enligt 11 § 2 mom. TF skall finnas en för hela riket gemensam prövningsnämnd, den mellankommunala prövningsnämnden. Enligt 73 § TF ankommer det på denna prövningsnämnd att handlägga besvär över taxering av sådana skattskyldiga, vilka haft förvärvskälla som enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda län, ävensom besvär i vilka fråga uppkommer i vilket län skattskyldig skall taxeras. Om ifrågavarande skattskyldig skall samtaxeras med make, skall mellankommunala prövningsnämnden även pröva besvär rörande makens taxering.

Kungl. Maj:t utser för en tid av fyra år ordförande, vice ordförande samt ytterligare sex ledamöter jämte sju suppleanter i mellankommunala prövningsnämnden. För samma tid förordnar Kungl. Maj:t även allmänt ombud hos nämnden. Hos nämnden finnes liksom på länsstyrelserna ett särskilt kansli, vilket står under ledning av allmänna ombudet.

Allmänna ombudet har vid sidan av de göromål, som sammanhänger med ledningen av nämndens kansli, samma uppgifter som inom länen ankom-

mer på taxeringsintendenten. Han skall sålunda liksom taxeringsintendenten bevaka det allmännas rätt i taxeringsfrågor och verka för att taxeringarna inom mellankommunala prövningsnämndens verksamhetsområde blir likformiga och rättvisa. Hans uppgifter blir därmed också både »defensiva» och »offensiva», vilket bl. a. medför att han skall i erforderlig omfattning eftergranska verkställda taxeringar och att han kan förordna om taxeringsrevision hos berörda skattskyldiga.

Göromålen inom mellankommunala prövningsnämndens kansli, som sålunda inte endast omhänderhar de rena kansligöromålen inom nämnden utan även biträder allmänna ombudet vid fullgörandet av honom åvilande uppgift att bevaka det allmännas rätt, har under budgetåret 1959/60 fullgjorts av, förutom allmänna ombudet och en särskild arvodesanställd protokollförare med denna uppgift som bisyssla, följande personal nämligen

- 1 byrådirektör i lönegraden Ae 26 med tilläggsarvode å 4 200 kronor (tiden 1/3—30/6 1960),
- 1 förste taxeringsrevisor i lönegraden Ao 24 med tilläggsarvode å 4 200 kronor (tiden 1/7—31/12 1959),
- 1 förste taxeringsrevisor i lönegraden Ao 21 med tilläggsarvode å 4 200 kronor (hela budgetåret),
- 1 kanslist (jur. kand.) i lönegraden Ag 16 (ca 10 mån.),
- 1 halvtidsanställd kanslist (jur. stud.) i lönegraden Ae 7 (ca 5 mån.),
- 1 kanslibitråde i lönegraden Ae 7 (hela budgetåret) och
- 1 halvtidsanställt kontorsbiträde i lönegraden Ag 5 (hela budgetåret) ävensom
- 1 halvtidsanställd expeditionsvakt i lönegraden Ag 5.

Kostnaderna för mellankommunala prövningsnämndens verksamhet belastar det under VII. huvudtiteln upptagna anslaget till kostnader för årlig taxering.

Beträffande antalet till mellankommunala prövningsnämnden inkomna respektive av nämnden avgjorda mål och ärenden under åren 1958 och 1959 samt antalet av nämndens tjänstemän verkställda taxeringsrevisioner under samma år hänvisas till *bilagorna 12, 13, 19, 20 och 21*.

Riksskattenämnden

Enligt 18 § TF skall finnas en för hela riket gemensam nämnd, riksskattenämnden, med uppgift att genom rådgivande och vägledande verksamhet främja en riktig och enhetlig tillämpning av bestämmelserna i TF och de skatteförfattningar, enligt vilka taxering skall verkställas på sätt i TF är föreskrivet, ävensom att på begäran lämna förhandsbesked i taxeringsfrågor. Nämndens åligganden finnes närmare reglerade i, förutom TF och TK, nämndens instruktion den 6 december 1957 (nr 664), förordningen den 1 juni 1951 (nr 442) om rätt att av nämnden erhålla förhandsbesked

i taxeringsfrågor, VF, varuskattetekungörelsen den 1 december 1959 (nr 508) samt i åtskilliga andra författningar i skilda hänseenden. I detta sammanhang bör erinras att nämnden genom den allmänna varuskattens införande tillfördes väsentligt vidgade arbetsuppgifter, vilket bl. a. medförde en förstärkning av nämndens organisation.

Enligt 19 § TF består riksskattenämnden av ordförande och ytterligare sex ledamöter. Av dessa skall en vid förfall för ordföranden tjänstgöra som vice ordförande. Ordföranden skall vara lagfaren. Vice ordföranden samt två av de andra ledamöterna skall vara lagfarna eller ha avlagt examen vid handelshögskola samt tillika vara erfarna i domarvärv eller i administrativ verksamhet. Övriga tre ledamöter skall utses på sådant sätt, att de representerar kännedom om förhållandena inom olika områden av förvärvslivet. För ordföranden och varje ledamot, som skall vara lagfaren eller civil-ekonom, skall utses en suppleant samt för övriga ledamöter sammanlagt sex suppleanter. Ordförande, övriga ledamöter samt suppleanter utses för en tid av fyra år. Vid handläggning av ärenden angående allmän varuskatt gäller särskilda bestämmelser i förevarande hänseenden. Nämnden har därvid förstärkts därigenom att för handläggning av varuskattärendena utsetts ytterligare sex ledamöter, varav en är vice ordförande och övertagit en betydande del av de på ordföranden ankommande arbetsuppgifterna. Beträffande de särskilda ledamöternas kompetens m. m. och i fråga om utseendet av suppleanter för dem gäller samma föreskrifter som beträffande nämndens ordinarie ledamöter och suppleanter.

Såsom tidigare anförts är en av riksskattenämndens väsentligare uppgifter att verka för större enhetlighet i taxeringen. Denna verksamhet har bl. a. bestått i meddelande av anvisningar till ledning för taxeringsmyndigheterna. Sådana anvisningar har främst lämnats för att klargöra hur nya författningsbestämmelser skall tolkas och tillämpas. I denna verksamhet ingår även att på framställning av landskamrerare eller taxeringsintendent avge utlåtanden i aktuella beskattningsfrågor och att fastställa för taxeringsväsendet erforderliga blanketter i olika hänseenden. I samma syfte kan nämnden anordna möten med landskamrerarna, taxeringsintendenterna eller andra tjänstemän vid länsstyrelserna. För att kunna hålla sig underrättad om förhållandena inom taxeringsväsendet äger nämnden, dess ordförande eller av nämnden utsedd ledamot bl. a. rätt att besöka taxeringsmyndigheterna.

Nämndens uppgift att på begäran lämna förhandsbesked i taxeringsfrågor främjar även uppgiften att verka för större enhetlighet. Ett dylikt av nämnden lämnat förhandsbesked är i motsats till av nämnden lämnade råd och anvisningar under vissa förhållanden bindande för taxeringsmyndigheterna. Enligt tidigare gällande regler kunde emellertid förhandsbesked endast gälla en viss skattskyldigs egen taxering och kunde endast meddelas om det för denne var av synnerlig vikt att i förväg erhålla klar-

het om hur en för honom aktuell skattefråga skulle bedömas. Till följd härav kunde förhandsbesked som regel endast meddelas om den skattskyldiges framtida handlande var beroende av skattefrågans lösning. Där emot kunde enbart hänsynen till ett allmänt prejudikatintresse inte i och för sig motivera att förhandsbesked lämnades. Genom en vid 1960 års riksdag antagen författningsändring¹ har emellertid rätten att erhålla förhandsbesked vidgats så att sådant besked kan lämnas om det anses vara av vikt för enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning.

Enligt sin instruktion skall nämnden vidare verka för en effektivare taxering och bättre taxeringskontroll. Nämndens huvuduppgift är härvidlag att bearbeta centralt tillgängligt taxeringsmaterial och vidarebefordra framkomna upplysningar till de lokala myndigheterna samt att överhuvud taget samordna taxeringskontrollen över hela riket. Som en väsentlig uppgift i detta sammanhang ingår att taga initiativ till s. k. kategorigranskingar samt att utarbeta handledningar och anvisningar för revisionspersonalen på fältet.

Förutom ovannämnda uppgifter ankommer det på nämnden i huvudsak att handlägga såväl dispensfrågor av olika slag som ärenden enligt dubbelbeskattnings- och handräckningsavtal med främmande länder samt att årligen fastställa värden å djur och inventarier i jordbruk i och för taxering av jordbruksinkomst enligt bokföringsmässiga grunder m. m. Det förtjänar även nämnas, att nämnden i icke ringa utsträckning tagits i anspråk som remissinstans i frågor rörande ny skattelagstiftning.

För nämndens verksamhet finnes inrättat ett kansli, bestående av tre byråer — kanslibyrån, kontrollbyrån och varuskattebyrån — vardera under ledning av en byråchef. Å kontrollbyrån handlägges samtliga uppgifter rörande taxeringskontrollen i fråga om såväl inkomst- och förmögenhetsbeskattningen som den allmänna varuskatten. Varuskattebyrån omhänderhar övriga uppgifter beträffande den allmänna varuskatten — i första hand utredning och föredragning i frågor rörande förhandsbesked, bindande förklaringar och anvisningar till beskattningsmyndigheterna. Övriga på nämnden ankommande uppgifter handlägges på kanslibyrån.

Kontrollbyrån inrättades i samband med genomförandet av 1956 års taxeringsreform. I detta sammanhang må erinras att såväl 1950 års skattelagssakkunniga som 1955 års taxeringssakkunniga i sina betänkanden om effektivare taxering och ändrad taxeringsorganisation starkt understrukit behovet av ett centralt organ, som i större utsträckning än vad riksskattenämnden dittills förmått kunde införskaffa och tillhandahålla kontrollmaterial för taxeringsarbetet, samt att under remissbehandlingen av betänkandena enighet rådde om behovet av ett sådant organ. Däremot rådde skilda meningar om huruvida uppgiften att leda och samordna taxeringskontrollen borde anförtros ett särskilt tillskapat ämbetsverk (taxe-

¹ Prop. 79/1960; BevU 49/1960; SFS 369/1960.

ringsstyrelse, riksskattestyrelse) eller inordnas i riksskattenämndens verksamhet. I prop. 150/1956 förordade departementschefen att en taxeringskontrollbyrå skulle inrättas inom riksskattenämndens kansli medan däremot den slutliga prövningen av 1955 års taxeringssakkunnigas förslag om inrättande av en särskild riksskattestyrelse borde få anstå tills vidare i avvaktan på erfarenhet av riksskattenämndens utbyggnad. Enligt departementschefens mening borde av olika skäl byrån för taxeringskontroll vara direkt underställd riksskattenämndens ordförande, däremot inte nämnden såsom sådan. Departementschefens uttalanden föranledde inte erinran från riksdagens sida.

Sedan 1956 års riksdag godkänt de i prop. 150/1956 uppdragna riktlinjerna för riksskattenämndens förstärkning, fastställdes genom beslut av 1957 års riksdag antalet kvalificerade befattningshavare inom kontrollbyrån från och med den 1 juli 1957 till en byråchef och fyra byrådirektörer. I samband med att kontrollbyrån vid den allmänna varuskattens införande tillfördes vidgade arbetsuppgifter inrättades från och med den 1 januari 1960 inom byrån ytterligare två byrådirektörstjänster.

Den 1 juli 1960 utgjordes kontrollbyråns kvalificerade personal av

1 byråchef i lönegraden Bo 1,

5 byrådirektörer i lönegraden Ae 26 och

1 byrådirektör i lönegraden Ag 26.

Skriv- och kontorsgöromålen inom kontrollbyrån fullgöres av 6 för kansli- och kontrollbyråerna gemensamma befattningshavare inom biträdeskarriären.

KAPITEL III

Taxeringsmyndigheternas befogenheter

Inledning

De viktigaste av taxeringsmyndigheternas befogenheter vid *taxeringen för inkomst och förmögenhet* innefattas i TF:s föreskrifter om skyldighet för skattskyldig att föra anteckningar m. m. (20 och 21 §§), skyldighet att avlämna självdeklaration m. m. (22—36, 47 och 49 §§), kontrolluppgifter och andra uppgifter för annans taxering m. m. (37—47 och 49 §§),

anmaning (31 § 2 mom. och 51—53 §§),

taxeringsrevision (56—58 §§),

effertaxering (114—116 §§) och

viten (53, 55 och 123—125 §§).

I fråga om *taxeringen till allmän varuskatt* ges föreskrifter om taxeringsmyndigheternas befogenheter i VF. Dessa föreskrifter, som i väsentliga delar bygger på motsvarande bestämmelser i TF, återfinnes i VF:s

kap. 5 om registrering,

kap. 6 om deklarationsskyldighet,

kap. 7 om taxering,

kap. 8 om skattekontroll,

kap. 13 om allmän varuskatt i vissa fall för jordbruksprodukter och

kap. 16 om viten m. m.

Den följande redogörelsen kommer emellertid endast att beröra de befogenheter, som mera direkt sammanhänger med en effektiv skattekontroll. Sålunda kommer reglerna om den allmänna deklarationsplikten och vad därmed sammanhänger samt om effertaxering att endast beröras parentetiskt.

Skyldigheten att föra anteckningar m. m.

Enligt 20 § TF är den, som enligt TF är skyldig att avge deklaration eller annan uppgift till ledning för egen taxering eller är pliktig lämna uppgift till ledning för annans taxering, också skyldig att i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav. I paragrafen hänvisas i fråga om skyldigheten att i vissa fall

föra räkenskaper till stadgandena i dels bokföringslagen den 31 maj 1929 och dels förordningen den 7 december 1951 om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

De ifrågavarande föreskrifterna i TF tillkom genom beslut av 1955 års riksdag.¹ Föreskrifterna innebar i huvudsak ett lagfästande av vad som tidigare gällt i praxis. Till grund för lagstiftningen låg ett förslag av 1950 års skattelagssakkunniga i dessas år 1954 avlämnade betänkande med förslag till effektivare taxering (SOU 1954: 24).

Enligt skattelagssakkunnigas förslag skulle förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering gälla för sådana skattskyldiga, som påyrkade att bli taxerade för inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder. Övriga jordbrukare skulle inte åläggas någon allmän anteckningsskyldighet utan kontrollen av dessa skulle i stället ske genom att uppköpare av jordbruks- och skogsprodukter ålades en vidgad uppgiftsskyldighet. Skattskyldiga, som redan var bokföringsskyldiga enligt bokföringslagens bestämmelser, skulle föra sina räkenskaper på sådant sätt, att desamma kunde läggas till grund för deklara-tions- och uppgiftsskyldighetens fullgörande. Bokföringen skulle vara så upplagd att den medgav kontroll av att nämnda skyldigheter vederbörligen iaktogs. Icke bokföringspliktiga rörelseidkare skulle vara skyldiga dagligen föra anteckningar om inkomster och utgifter i rörelsen samt vid beskattningsårets utgång upprätta förteckning över varulager, fordringar och skulder. Av anteckningarna skulle framgå vad de skattskyldiga i penningar eller annat insatt i rörelsen eller uttagit därur. Anteckningarna skulle också vara av sådan beskaffenhet, att de kunde tjäna som underlag för fullgörande av deklara-tions- och uppgiftsskyldig-heten samt för kontroll därav. Bokföringslagens bestämmelser om förvaring av handelsbok m. m. skulle äga motsvarande tillämpning beträffande här ifrågavarande anteckningar och förteckningar med därtill hörande handlingar. Den som innehade tjänst, uppdrag eller arbetsanställning och därvid uppbar inkomster från allmänheten eller från annan än arbetsgiva-ren skulle vara skyldig att dag för dag föra anteckningar över inkomsterna i den omfattning som erfordrades för deklara-tions- och uppgiftsskyldig-hetens fullgörande. Anteckningarna skulle förvaras under minst tre år efter taxeringsårets utgång. Även andra än ovannämnda deklara-tions- eller upp-giftsskyldiga skulle föra anteckningar om inkomster och utgifter, såvida de inte på annat sätt sörjde för att ett tillfredsställande underlag fanns för uppgiftsskyldighetens fullgörande. Sådana anteckningar skulle också be-varas under nyssnämnda tid. Slutligen skulle riksskattenämnden äga rätt att för viss grupp eller vissa grupper skattskyldiga efter hörande av bransch-sammanslutning eller liknande organisation utfärda närmare anvisningar

¹ Prop. 160/1955; BevU 46/1955.

till ledning vid bokförings- eller anteckningsskyldighetens fullgörande. Om skattskyldig inte ordentligt fullgjorde sin bokförings- och anteckningsskyldighet skulle inkomsten uppskattas efter vad som med hänsyn till rörelsens omfattning och beskaffenhet syntes skäligt, därest inte den skattskyldige kunde förebibringa tillfredsställande utredning om sin inkomst.

De sakkunnigas förslag i detta hänseende tillstyrktes under remissbehandlingen i princip av det övervägande antalet remissinstanser. Vissa instanser, särskilt inom näringslivet, ställde sig dock kritiska mot förslaget. En allmän uppfattning var att de sakkunniga utformat reglerna om anteckningsskyldigheten alltför vidsträckt.

När de sakkunnigas förslag i prop. 160/1955 underställdes riksdagen framhöll departementschefen inledningsvis att förutsättningen för att en riktig deklaration skulle kunna upprättas var att den skattskyldige hade ett tillfredsställande underlag för sina uppgifter. Behovet av räkenskaper, anteckningar eller annat underlag var dock olika alltefter omständigheterna. Mest påtagligt var behovet av att föra anteckningar och bevara verifikationer när det gällde rörelseidkare utan ordnad bokföring och många jordbrukare, men även för vissa andra kategorier av skattskyldiga, t. ex. handelsresande, kunde ett sådant behov föreligga.

Även om vissa skäl kunde anföras för en så vidsträckt anteckningsskyldighet, som de sakkunniga föreslagit, ställde sig likväl departementschefen tveksam till förslaget sådant det av de sakkunniga utformats, bl. a. av det skälet att en så omfattande anteckningsskyldighet som den föreslagna inte torde kunna upprätthållas i praktiken. Det syntes sålunda meningslöst att införa en lagstadgad anteckningsskyldighet för t. ex. droskchaufförer, serveringspersonal och liknande skattskyldiga, som uppbar drickspengar av allmänheten, eftersom taxeringen i dessa fall även framgent i allmänhet finge ske enligt vissa schablonmetoder. En anteckningsskyldighet för den stora gruppen löntagare, för vilka arbetsgivarna avlämnade kontrolluppgifter, kunde visserligen i vissa fall vara av värde för de skattskyldiga men detta utgjorde inte tillräckliga skäl för en generell, av hänsyn till taxeringskontrollen motiverad anteckningsskyldighet, som dessutom — i den mån den inte för de skattskyldiga framstod som så meningslös att de därför inte iakttog densamma — kunde bli ganska betungande. Beträffande arbetstagare med enkla inkomstförhållanden, för vilka löneuppgifter vanligen inte ifrågakom, t. ex. skattskyldiga med korta anställningstider eller med kortvariga bisysslor, samt sådana skattskyldiga, vilkas inkomstredovisning visserligen inte erbjöd några svårigheter men som under beskattningsåret haft en mångfald vid taxeringen avdragsgilla omkostnader, var emellertid ofta kontinuerligt förda anteckningar en given förutsättning för en riktig deklaration. För dessa skattskyldiga kunde övervägas en i lag föreskriven anteckningsskyldighet. Detsamma gällde jämväl åtskilliga jordbrukare, rörelseidkare och fria näringsutövare. Sammanfattningsvis uttalades att även om

det i vissa fall kunde vara motiverat med en uttrycklig anteckningsskyldighet, övertvägande skäl dock talade mot en sådan skyldighet för det stora flertalet skattskyldiga. Att i en författningsbestämmelse urskilja de fall, då anteckningsskyldighet borde föreligga, ansågs dessutom förenat med svårigheter, kanske ogörligt.

I propositionen föreslog departementschefen i stället att man borde anknyta till den skyldighet att hålla reda på inkomster och avdragsgilla utgifter, som redan förelåg i realiteten, och genom uttryckliga bestämmelser inskräpa och något vidga densamma. Det föreslogs därför i propositionen, att i TF skulle fastslås att de skattskyldiga i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt skulle sörja för att underlag fanns för deklara-tionsplik-tens behöriga fullgörande och för kontroll av de lämnade uppgifterna. Departementschefen anförde härvidlag.

Härigenom inskräpes, att den i skattestrafflagen straffsanktionerade skyldigheten att med tillbörlig omsorg fullgöra deklara-tionsplik-ten även innefattar att upprätta och bevara ett godtagbart underlag för deklara-tionen. I det sagda ligger även att om en skattskyldig i nämnvärd omfattning uppburit andra inkomster än från arbetsgivare, som är skyldig lämna löneuppgift, han bör genom fortlöpande anteckningar om inkomsterna, genom förvaring av verifikation-er och därmed jämförliga handlingar eller på annat lämpligt sätt sörja för ett tillfredsställande underlag för deklara-tionen. Detsamma bör gälla utgifter, för vilka avdrag yrkas i deklara-tionen. Anteckningarna och handlingarna bör bevaras för att kunna ställas till förfogande vid taxeringskontrollen.

Det här ifrågasatta stadgandet får bl. a. betydelse på det sätt att en skattskyldig, som iakttagit bestämmelsen, intager en gynnsammare position gentemot taxeringsmyndigheterna än den som underlåtit att göra detta. Den omständigheten att den skattskyldige kan uppvisa formellt oklanderliga anteckningar bör visserligen icke hindra taxeringsmyndigheterna att pröva anteckningarnas riktighet och i förekommande fall med avvikel-se från deklara-tionen söka åstadkomma en materiellt riktig taxering. Anteckningarnas förekomst kan emellertid vid denna prövning innebära en viktig omständighet som talar till förmån för att uppgifterna i deklara-tionen är riktiga. Bestäm-melsen ger vidare taxeringsmyndigheterna särskild anledning att i förekommande fall efterfråga och granska underlaget för de deklara-tioner det här gäller, och den skattskyldige har att räkna med sådana förfrågningar från myndigheternas sida. Den som då inte kan uppvisa anteckningar eller annat material, som skäligen borde ha förelegat såsom underlag, kommer därvid i ett avgjort sämre läge.

Ytterligare synes i författningstexten böra erinras om den skyldighet att föra räkenskaper som följer av bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa jordbrukare att föra räkenskaper såsom underlag för taxering. Därigenom understrykes att dessa räkenskaper bör föras på sådant sätt att de ger ledning för upprättande av en riktig deklara-tion.

Departementschefens förslag godtogs av riksdagen.

Det bör i detta sammanhang uppmärksammas, att föreskrifterna i 20 § TF även gäller dem, som är skyldiga lämna uppgift till ledning för *annans* taxering. Bestäm-melsen avser i detta hänseende att trygga att ett tillfredsställande underlag finnes för uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande

och för kontroll därav. Även härvidlag gäller att räkenskapsanteckningar o. dyl. skall ha sådan omfattning och vara förda på sådant sätt, som motive-
ras av omständigheterna i varje särskilt fall.

Något uttryckligt stadgande om under vilken tid anteckningar o. dyl. skall bevaras har inte meddelats i TF. Föreskriften om att ifrågavarande material skall kunna tillhandahållas för kontroll av att deklara- eller uppgiftsskyldigheten fullgjorts på ett riktigt sätt torde dock få anses innebära, att berörda handlingar skall bevaras under så lång tid som en dylik kontroll kan bli aktuell. I bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering är emellertid uttryckligen fastslaget att för dem, å vilka dessa bestämmelser är tillämpliga, räkenskaper med därtill hörande handlingar skall förvaras under tio år från utgången av det sista räkenskapsåret.

I TF har inte meddelats några straffbestämmelser, därest föreskrifterna i 20 § inte skulle följas. Vederbörande löper dock risk att bli skönstaxerad enligt föreskrifterna i 21 § TF. Den deklara- eller uppgiftsskyldiges sätt att fullgöra honom åvilande anteckningsskyldighet kan även få betydelse i mål om ansvar för oriktig deklaration. Detta gäller främst de fall, då anteckningsskyldigheten till ledning för egen taxering inte behörigen fullgjorts. En skattskyldig, som på grund av underlåtenhet att föra erforderliga anteckningar brister i honom åliggande uppgiftsskyldighet till ledning för annans taxering, kan emellertid ådömas straff enligt 120 § TF (böter högst 300 kr.). Enligt uttalande i prop. 160/1955 (s. 116) skall straff i detta fall endast ådömas om den uppgiftspliktige kan anses ha gjort sig skyldig till vårdslöshet.

Motsvarande stadganden om anteckningsskyldighet till ledning för taxeringen till allmän varuskatt finnes i 38 § VF. Det åligger sålunda den, som är deklara- eller uppgiftsskyldig enligt denna förordning, att i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för fullgörande av deklara- och uppgiftsskyldigheten och för kontroll därav samt för taxering och fastställande av skatt. Beträffande skyldigheten att bevara räkenskaper hänvisas till bokföringslagen.

1952 års kommitté för indirekta skatter hade i sitt år 1957 avgivna betänkande angående den statliga indirekta beskattningen (SOU 1957: 13) föreslagit att länsstyrelserna — liksom kontrollstyrelsen i fråga om punkt-skatterna — skulle äga meddela närmare föreskrifter angående ordnande av skattskyldigs räkenskaper. Mot detta förslag hade emellertid framförts erinringar. I prop. 162/1959 uttalade departementschefen i detta sammanhang.

De därvid anförda betänkligheterna synes icke kunna fränkännas fog. Vid den allmänna varuskatten rör det sig inte, såsom beträffande punktskatterna, om ett begränsat beskattningsområde, som alltså skall särredovisas, utan den allmänna varuskatten lägges i regel på omsättningen i dess helhet. Den av kommittén föreslagna befogenheten att meddela föreskrifter skulle därför ofta nog komma att avse bokföringen i dess helhet. I fråga om den direkta beskattningen har det icke ansetts böra ifrågakomma att ge myndigheterna så långt gående befogenheter. Förordningen om allmän varuskatt bör därför i enlighet med vad nyss förordats innehålla endast en generell erinran om anteckningsskyldigheten efter förebild av 20 § taxeringsförordningen. Det sagda utesluter inte, att råd och anvisningar rörande bokföringen kan meddelas av riksskattenämnden eller i förekommande fall av länsstyrelsen. Vidare bör nämnas att det självfallet icke bör föreligga något hinder för taxeringsintendent eller granskningsman att vid taxeringsrevision ge enskild skattskyldig råd beträffande förandet av dennes räkenskaper.

Skönstaxering

Reglerna i 20 § TF om anteckningsskyldighet kompletteras av föreskrifterna i 21 § TF om skönstaxering. Enligt sistnämnda föreskrifter skall sådan taxering ifrågakomma när den skattskyldige inte avlämnat deklaration eller hans inkomst av viss förvärvskälla på grund av brister i deklarationen eller bristfälligt underlag för densamma inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Skönstaxeringen innebär att inkomsten uppskattas till belopp som med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, såsom verksamhetens art och omfattning, kan bedömas vara skäligt.

Frågan om skönstaxering på grund av utebliven deklaration aktualiseras regelmässigt endast om den skattskyldige efter att ha mottagit anmaning att avge deklaration vägrar eller saknar möjlighet att lämna tillförlitliga uppgifter angående sin inkomst och förmögenhet.

I de fall då skönstaxering åsättes på grund av att deklarationen eller underlaget för densamma är så bristfälligt att inkomsten inte kan tillförlifligen beräknas, kan bristfälligheterna vara av både formell och materiell art. Vanligen ifrågakommer skönstaxering i dylikt fall, då vid taxeringsrevision eller eljest konstaterats att materiella brister föreligger, t. ex. då åtnjutna intäkter inte deklarerats eller antecknats i underlaget för deklarationen, då yrkade omkostnadsavdrag befunnits i väsentlig mån oriktiga, då den deklarerade inkomsten med beaktande av förändringar i den skattskyldiges förmögenhetsförhållanden skäligen kan antas inte ha räckt till för att bestrida hans och hans familjs levnadskostnader eller då, såvitt angår rörelseidkare, den i deklarationen redovisade bruttovinsten i rörelsen framstår som uppenbart för låg med hänsyn till vad som för vederbörande bransch kan anses normalt, varvid dock i de båda sistnämnda fallen förutsättes att den skattskyldige inte kunnat lämna godtagbar förklaring till förhållandet. Även andra större brister, t. ex. den skattskyldige underlåter att komplettera deklarationen med föreskrivna bilagor och räkenskapsutdrag

eller underlåter att specificera och styrka yrkade omkostnadsavdrag, kan föranleda skönstaxering.

Av förarbetena till lagstiftningen på området framgår, att åsättande av skönstaxering bör betraktas som en nödfallsutväg. I detta hänseende uttalade departementschefen i prop. 160/1955.

I likhet med de sakkunniga finner jag, att uttryckliga bestämmelser om skönstaxering bör införas. Därigenom blir på ett tydligare sätt markerat för de skattskyldiga angelägenheten av korrekta uppgifter och nödvändigheten av att i förekommande fall föra och bevara erforderliga anteckningar eller på annat sätt sörja för ett tillfredsställande underlag för deklARATIONEN. Skönstaxering bör emellertid icke såsom i de sakkunnigas förslag uppställas såsom en sanktion för uppsåtligt eller oaktsamt åsidosättande av bokförings- eller anteckningsskyldighet eller skyldighet att förvara handlingar och för övrigt icke heller anknytas till brister av mer formell art. Å ena sidan bör rätten att använda skönstaxering vara oberoende av om uppsåt eller oaktsamhet kan antagas föreligga. Å andra sidan bör försummelser från den skattskyldiges sida icke medföra att skönstaxering tillgripes, om den skattskyldiges inkomster ändå kan beräknas med tillbörlig noggrannhet på grundval av föreliggande material. Skönstaxeringen innebär en utväg, som bör tillgripas när inkomsterna icke kan beräknas på annat sätt. Syftet med skönstaxeringen får i och för sig självfallet inte vara annat än att söka uppnå det från materiell synpunkt riktigast möjliga taxeringsresultatet. I enlighet härmed bör ut-sägas i författningstexten, att skönstaxering skall åsättas till belopp, som med hänsyn till föreliggande omständigheter såsom verksamhetens art och omfattning finnes skäligt.

I anslutning härtill bör framhållas, att skönstaxering under vissa omständigheter även kan förekomma vid eftertaxering. För att skönsmässig eftertaxering skall kunna åsättas fordras dels att det föreligger sådana förhållanden, att eftertaxering kan åsättas, dels ock att det kan antagas att den skattskyldiges lämnade uppgifter inte varit av beskaffenhet att kunna läggas till grund för en riktig taxering.

De i taxeringsförordningen meddelade bestämmelserna om skönstaxering skall tillämpas även i fråga om den allmänna varuskatten såväl vid taxering till allmän varuskatt som vid fastställande av preliminär allmän varuskatt. Bestämmelser härom är intagna i 29 och 41 §§ VF, som föreskriver att om vederbörliga deklARATIONER inte avlämnats eller därest på grund av brister i deklARATION eller bristfälligt underlag för sådan den till allmän varuskatt skattepliktiga omsättningen inte kan tillförlitligen beräknas, denna skall uppskattas efter vad med hänsyn till föreliggande omständigheter, såsom verksamhetens art och omfattning, befinnes skäligt.

Skyldigheten att efter anmaning lämna upplysningar till ledning för egen taxering

De uppgifter, som lämnas i den skattskyldiges självdeklARATION och i enlighet med för denna fastställda formulär, är i allmänhet tillräckliga att läg-

gas till grund för taxeringsmyndigheternas prövning och beslut rörande hans taxering. Ofta erfordras emellertid ytterligare upplysningar av den skattskyldige. Enligt föreskrift i 31 § 1 mom. TF bör den skattskyldige utöver vad deklaraionsformulären föranleder meddela de upplysningar till ledning för egen taxering, som kan vara av betydelse för åsättande av en riktig taxering. Om han inte följer denna uppmaning eller behov eljest föreligger av en komplettering av deklaraionen, kan han enligt 31 § 2 mom. anmanas att i den omfattning, som i anmaningen anges, meddela de ytterligare upplysningar, som erfordras för kontroll av deklaraionens riktighet eller eljest för hans taxering. Upplysningarna skall lämnas skriftligen om inte annat angetts i anmaningen. Rätt att utfärda sådan anmaning tillkommer enligt 51 § TF taxeringsnämnd och prövningsnämnd, taxeringsintendent och tjänsteman, som erhållit uppdrag att verkställa taxeringsrevision, den sistnämnde i vad avser uppdragets fullgörande.

Beträffande innehållet i de upplysningar, som kan infordras med stöd av 31 § 2 mom., är — såsom framgår av det nyss anförda — inte annan begränsning föreskriven än att upplysningarna skall vara erforderliga för kontroll av den skattskyldiges egen taxering. Uppgiftsskyldigheten är sålunda jämförelsevis vidsträckt och kan, om så är av betydelse för taxeringskontroll, även avse t. ex. den skattskyldiges levnadskostnader. Härom anförde skattelagssakkunniga i sitt betänkande SOU 1954: 24 (s. 178 ff).

En uppställning rörande den skattskyldiges levnadskostnader är ofta nödvändig för undersökning av en deklaraions riktighet. Det är icke ovanligt, att en för en skattskyldig upprättad s. k. kontantberäkning visar ett överskott, som möjligen kan förslå vid ett ytterst sparsamt levnadssätt men som är för litet för en person med mera normala levnadsvanor och än mindre räcker till för en jämförelsevis god levnadsstandard. En taxeringsnämnd kan i ett sådant fall med sin person- och lokalkännedom ofta med god säkerhet bedöma, om den skattskyldiges deklaraion är trovärdig eller ej, men om taxeringen genom besvär av den skattskyldige bringas under prövning av skattedomstol, som saknar denna person- och lokalkännedom, kan underlaget för prövningen utan utredning om den skattskyldiges levnadskostnader bli alltför ofullständigt. Rätten för taxeringsmyndigheterna att begära upplysningar måste därför göras så omfattande, att alla uppgifter av betydelse för taxeringskontroll och taxering kan erhållas.

I prop. 160/1955 anförde departementschefen i detta sammanhang.

De föreslagna bestämmelserna om anmaning ansluter sig nära till de nu gällande. Ändring föreslås i huvudsak endast därutinnan att det uttryckligen angives att anmaning skall kunna avse jämväl sådana upplysningar, som är av betydelse för en mera allmän kontroll av deklaraionens riktighet, varmed åsyftas bl. a. uppgift om skattskyldigs levnadskostnader. Befogenhet att infordra sådana uppgifter torde föreligga redan nu, men jag finner i likhet med de sakkunniga lämpligt att uttrycklig bestämmelse härom finnes. Mot den utformning bestämmelsen erhållit i de sakkunnigas förslag har jag i princip icke någon erinran. Såsom påpekats vid remissbehandlingen bör emellertid denna befogenhet utnyttjas med omdöme och urskillning, så att opåkallade undersökningar av enskildas privatliv icke äger rum.

I fråga om den allmänna varuskatten är motsvarande föreskrifter intagna i 36 § VF. Där stadgas sålunda skyldighet för deklarationspliktig att efter anmaning och i den omfattning, som i anmaningen angetts, meddela de ytterligare upplysningar, som är erforderliga för kontroll av avlämnad deklarations riktighet eller för fastställande av skatt eller för åsättande av taxering. Sådan anmaning får utfärdas av taxeringsintendent, taxeringsnämnd och prövningsnämnd. Enahanda rätt tillkommer — i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande — tjänsteman, åt vilken uppdragits att utföra taxeringsrevision.

Kontrolluppgifter och andra uppgifter till ledning för annans taxering

Vid 1955 års riksdag genomfördes efter förslag i den tidigare omnämnda prop. 160/1955 betydelsefulla ändringar i den då gällande TF i fråga om reglerna rörande uppgiftsskyldigheten till ledning för annans taxering. De nya bestämmelserna innebar bl. a. en väsentlig utvidgning av skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering. Taxeringsmyndigheterna erhöll därigenom framför allt större möjligheter till bättre kontroll av rörelseidkarnas och jordbrukarnas deklARATIONER men även uppgiftsskyldigheten beträffande anställda vidgades i någon mån.

De år 1955 antagna nya reglerna överfördes med vissa smärre ändringar av i huvudsak redaktionell art genom beslut av 1956 års riksdag till den nya TF. Samtidigt skedde en viss jämkning av arbetsgivarnas skyldighet att lämna kontrolluppgifter om naturaförmåner av mindre värde (i anslutning till ett antaget förslag om ändring av föreskrifterna i 32 § kommunalskattelagen och punkt 3 av anvisningarna till samma paragraf). Vissa smärre ändringar i reglerna om skyldigheten att lämna kontrolluppgifter etc. har även skett därefter.

Bestämmelserna om skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter och andra uppgifter till ledning för annans taxering återfinnes i 37—46 samt 47 och 49 §§ TF och därtill anslutande föreskrifter i kungörelsen den 9 december 1955 (nr 671) om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen. Den i dessa föreskrifter stadgade skyldigheten är inte beroende av om den uppgiftsskyldige är skattskyldig. Uppgiftsskyldigheten omfattar sålunda även helt skattefria subjekt. Det gemensamma för de uppgiftsskyldiga är i allmänhet att de under visst kalenderår utbetalat belopp av viss beskaffenhet, som i mottagarens hand utgör skattepliktig inkomst. I ifrågavarande föreskrifter göres åtskillnad mellan å ena sidan sådana uppgifter som varje år skall lämnas utan anmaning och å andra sidan uppgifter som skall lämnas först efter anmaning eller efter förordnande av Kungl. Maj:t.

A. Uppgifter som enligt TF skall lämnas utan anmaning

Bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas utan anmaning återfinnes i 37 och 38 §§ samt 42 § 1 mom. och 43 § 1 mom. TF. I huvudsak omfattar uppgiftsskyldigheten enligt dessa bestämmelser följande.

1) Enligt 37 § TF

De här avsedda uppgifterna, som till ledning för inkomsttaxeringen skall avlämnas varje år senast den 31 januari, skall avse föregående kalenderår. I paragrafens 1 mom. ges i tabellarisk form och i åtta olika punkter närmare föreskrifter om vilka som är uppgiftsskyldiga samt angående vem och vad uppgifterna skall avse.

Uppgiftsskyldiga enligt *punkt 1* är dels samtliga statliga och kommunala myndigheter, dels samtliga juridiska personer utom dödsbon och dels fysiska personer och dödsbon, som bedrivit rörelse eller jordbruk, däri inbegripet skogsbruk, eller innehaft annan fastighet. Uppgiftsplikten omfattar för fysiska personer och dödsbon förmåner, som utgått från någon av nämnda förvärvskällor.

Uppgiftsskyldigheten skall enligt denna punkt avse den som haft anställning eller uppdrag eller utfört tillfälligt arbete hos den uppgiftsskyldige. Enahanda gäller i fråga om den som av den uppgiftsskyldige åtnjutit pension, livränta eller periodiskt utgående ersättning ävensom den som åtnjutit förmån från personalstiftelse eller annan stiftelse.

Å kontrolluppgifterna skall i princip upptagas såväl alla kontant utbetalda belopp som lämnade naturaförmåner. Utgiven ersättning för kostnader, som mottagaren haft att bestrida i tjänsten, skall också anges. Om mottagaren måst erlägga betalning för åtnjuten naturaförmån, skall uppgift även lämnas om förmånen och vederlaget.

Den obligatoriska uppgiftsskyldigheten enligt denna punkt har begränsats i följande hänseenden. Kontrolluppgift behöver sålunda i detta fall inte lämnas för

- a) utbetald folkpension;
- b) ersättning och förmån för tillfälligt arbete, om det sammanlagda värdet härav understiger 100 kr. för hela året;
- c) ersättning och förmån för tillfälligt arbete å annan fastighet, om vad som under året utgetts har lägre värde än 500 kr. och det inte utgör avdragsgill omkostnad i rörelse;
- d) utbetalning till bokföringsskyldig rörelseidkare av ersättning för tillfälligt arbete, om ersättningen utgör intäkt i av mottagaren bedriven rörelse;
- e) förmån, som utgetts av statlig myndighet, om förmånen enligt de i 32 § 3 mom. kommunalskattelagen meddelade bestämmelserna inte utgör skattepliktig intäkt för mottagaren;
- f) förmåner i annat än penningar, om det som mottagaren sammanlagt

åtnjutit från den uppgiftsskyldige efter avdrag för vederlag uppenbarligen inte haft högre värde än 400 kr. för helt år räknat;

g) ersättningar för dels resor i tjänsten motsvarande gjorda utlägg, dels traktamenten vid vistelse i tjänsten utom tjänstgöringsorten och dels representationskostnader motsvarande gjorda utlägg, därest dessa ersättningar var för sig sammanlagt inte överstiger 500 kr.;

h) förmån från stiftelse, om vad som utgetts uppenbarligen inte utgör skattepliktig intäkt för mottagaren; samt

i) ersättning eller förmån, för vilken mottagaren erlagt sjömansskatt.

Uppgiftsskyldighet åligger enligt *punkt 2* fysisk person, som varit skyldig verkställa skatteavdrag enligt uppbördsförordningen. Uppgiften skall avse den å vilkens inkomst skatteavdrag enligt samma förordning skolat verkställas och omfatta samma uppgifter angående inkomstens storlek och beskaffenhet som enligt *punkt 1* med där angivna undantag.

Försäkringsanstalter och understödsföreningar är i *punkt 3* ålagda skyldighet att lämna uppgift om utbetalda försäkringsersättningar, om dessa uppgår till lägst 200 kr. för hela året och är av den art att skatteplikt för dem föreligger.

Enligt *punkt 4* föreligger uppgiftsplikt för den, som utbetalt royalty eller periodiskt utgående avgift för rättighet av goodwill's natur (varumärke, firmanamn m. m.) eller för utnyttjande av patent, mönster o. dyl.

I *punkterna 5—7* föreskrives — allt i den mån Kungl. Maj:t därom förordnat — uppgiftsplikt för dels uppköpare av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, dels uppköpare av avverkningsrätter eller virke eller andra skogseffekter, och dels den som bedrivit förmedlingsverksamhet eller annan därmed jämförlig verksamhet.

I kungörelsen den 9 december 1955 (nr 671) har meddelats närmare bestämmelser om i vilken omfattning skyldighet att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen utan anmaning föreligger för här ifrågavarande uppgiftslämnare. I kungörelsen stadgas sålunda, att uppköpare av jordbruks- och trädgårdsprodukter o. dyl. skall utan anmaning lämna kontrolluppgifter beträffande inköp av spannmål, frövaror, oljeväxter, sockerbeter, potatis, slakt- och livdjur samt mjölk och produkter därav. Uppgifterna skall omfatta det vederlag som utgetts i kontanter, naturaprodukter eller annat. Skyldighet att lämna uppgift föreligger emellertid inte om vederlaget utgått till bokföringsskyldig rörelseidkare eller betalats kontant vid inköp från torgstånd eller liknande försäljningsställe. Inte heller behöver militär myndighet lämna uppgift om vad som erlagts vid inköp i samband med övningar å annan ort än den vanliga förläggningssorten.

Rörelseidkare, som i sin rörelse förvärvat avverkningsrätter och skogsprodukter, skall lämna kontrolluppgifter rörande vederlag som utbetalts till eller gottgjorts innehavare eller brukare av fastighet, från vilken upplåtelse

av avverkningsrätt eller försäljning av skogseffekter ägt rum. Uppgiftsskyldighet föreligger också beträffande vederlag som enligt ingånget avtal skall utbetalas först under senare år. Kontrolluppgifter behöver emellertid inte lämnas när det är fråga om vederlag för avverkningsrätter, som upplåtits från allmän skog, eller för skogsprodukter, som härrör från sådan skog.

Den, som bedrivit verksamhet avseende förmedling av uppdrag eller anställning åt musiker eller andra artister, skall lämna kontrolluppgifter rörande ersättning, som förmedlats av uppgiftslämnaren eller varom denne eljest äger kännedom. Uppgifterna skall avse den som genom verksamheten erhållit uppdrag eller anställning. Från uppgiftsskyldighet har emellertid undantagits sådana fall, där det för förmedlaren är känt att den som erhållit uppdrag eller anställning är skyldig att erlägga bevillningsavgift enligt förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

I kungörelsen stadgas emellertid den begränsningen i uppgiftsplikten att sådan inte föreligger för belopp understigande 200 kr. för helt år. Om det är förenat med synnerligen stora svårigheter att lämna i kungörelsen avsedd uppgift, kan taxeringsintendenten i länet efter ansökan av uppgiftsskyldig medge att uppgiften skall lämnas först efter anmaning.

I *punkt 8 av 37 § 1 mom. TF* föreskrives slutligen att redare är uppgiftsskyldig beträffande den, som erlagt sjömansskatt enligt sjömansskatttabell. Därvid skall uppgift lämnas om såväl den ombord kontant åtnjutna inkomsten som den tid, för vilken mottagaren erlagt sjömansskatt.

2) *Enligt 38 § TF*

I detta författningsrum föreskrives viss obligatorisk uppgiftsskyldighet beträffande delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag och rederier för registreringspliktiga fartyg, i vilka företag delägarna och inte företaget skall taxeras för företagets inkomst och förmögenhet. Uppgifterna, som i regel skall lämnas senast den 15 februari under taxeringsåret, skall avse den på respektive delägare belöpande andelen av företagets inkomst samt värdet av hans andel eller lott i företaget.

3) *Enligt 42 § 1 mom. TF*

Föreskrifterna i detta författningsrum innefattar en obligatorisk uppgiftsplikt för bostadsföreningar och bostadsaktiebolag beträffande sådana medlemmar i föreningen eller delägare i aktiebolaget, som under hela eller större delen av beskattningsåret helt eller till övervägande del upplåtit sin lägenhet till annan. Uppgiften, som skall lämnas senast den 15 februari under taxeringsåret, skall innehålla upplysning om dels av medlemmen eller delägaren till föreningen eller bolaget inbetalda belopp dels huru mycket därav som utgjort kapitaltillskott och dels värdet av medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet vid beskatt-

ningsårets utgång. Att bestämmelserna om uppgiftsskyldigheten i detta fall utformats på angivet sätt sammanhänger med de för medlemmarna och delägarna i denna deras egenskap gällande beskattningsreglerna.

4) Enligt 43 § 1 mom. TF

Enligt dessa föreskrifter är var och en, som lyfter utdelning å svenska aktier eller som här i riket utbekommer utdelning å andelar i svensk ekonomisk förening eller från utländsk juridisk person, skyldig att till ledning för egen taxering härom lämna särskild uppgift. Denna uppgift lämnas till den som utbetalar utdelningen och i samband med att betalning sker. Uppgifterna tillställs taxeringsmyndigheterna senast den 31 januari taxeringsåret för att tjäna till ledning vid taxeringen.

B. Uppgifter som enligt TF skall lämnas först efter anmaning

Bestämmelser härom återfinnes i 39 §, 41 § och 42 § 2 mom. TF. Uppgiftsskyldigheten enligt dessa föreskrifter omfattar i huvudsak följande.

1) Enligt 39 § 1 mom. TF

De ifrågavarande uppgifterna, som i särskilda fall skall lämnas vid visst års taxering, skall avse föregående kalenderår. Även beträffande dessa uppgifter ges i tabellarisk form och i nio olika punkter närmare bestämmelser om vilka som är uppgiftsskyldiga samt angående vem och vad uppgifterna skall avse.

De i *punkt 1* meddelade föreskrifterna anknyter till bestämmelserna i motsvarande punkt i 37 § 1 mom. TF, enligt vilka såsom tidigare antytts den obligatoriska uppgiftsplikten inskränkts genom vissa undantagsbestämmelser. Uppgiftsplikten enligt 39 § 1 mom. första punkten omfattar sålunda samma uppgiftspliktiga, som angetts i 37 § 1 mom. första punkten. Dessa kan efter anmaning åläggas att beträffande den, som hos den uppgiftspliktige innehåft anställning eller uppdrag eller utfört tillfälligt arbete, lämna uppgift på sådana förmåner, som inte omfattas av den obligatoriska uppgiftsplikten. I anmaningen behöver inte anges namn på den, som åtnjutit ifrågavarande förmåner, utan anmaningen kan omfatta t. ex. samtliga hos den uppgiftspliktige anställda utan att dessa särskilt namnges.

Enligt *punkt 2* åligger det den, som för arbetslag eller liknande grupp av personer i en summa uppburit visst avlöningsbelopp såsom ackordsöverskott eller dylikt för att fördelas inom laget eller gruppen att lämna uppgift om till medlem av arbetslaget eller gruppen utgivet belopp.

Banker och andra penninginrättningar är enligt *punkt 3* uppgiftsskyldiga beträffande namngiven skattskyldig för såväl gottgjord ränta som beloppet av inestående medel vid viss angiven tidpunkt.

Den, som under nästföregående år utbetalt gälldränta eller häftat i skuld, är enligt *punkt 4* skyldig att för varje borgenär uppge namn och hemvist samt under föregående år erlagd gälldränta ävensom skulden vid viss angiven tidpunkt. Uppgiftsplikt föreligger emellertid inte för företag, som bedrivit penningrörelse, eller för annan, när det är fråga om lån mot obligationer, förlagsbevis eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar.

Enligt *punkt 5* kan fysisk och juridisk person, som innehafvare fordran — alltså även banker och andra penninginrättningar — åläggas lämna kontrolluppgifter rörande såväl från namngiven skattskyldig uppbyren ränteinkomst som det belopp, för vilket denne vid viss angiven tidpunkt stått i skuld.

Försäkringsanstalt och understödsförening kan enligt *punkt 6* åläggas lämna uppgift om arten av namngiven skattskyldigs försäkring, om av denne erlagd premie eller annan avgift samt om tidpunkten, då sådan mottagits. Inrättningarna är även uppgiftsskyldiga för värdet och arten av till namngiven skattskyldig lämnade förmåner, som inte skall uppges enligt annan föreskrift.

Jämlikt *punkt 7* är idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse skyldig lämna uppgift i fråga om belopp, för vilket den uppgiftsskyldige under viss angiven tid köpt varor av namngiven annan näringsidkare, därest beloppet i dennes hand utgör skattepliktig intäkt. Uppgift kan även infordras om belopp, för vilket den uppgiftsskyldige under viss angiven tid sålt varor till namngiven annan näringsutövare, om beloppet är att hänföra till avdragsgill utgift hos denne. Om så begäres skall upplysning lämnas om varuslag och myckenhet samt om verkställda likvider. Vidare kan uppgift inhämtas hos ifrågavarande näringsidkare beträffande annan namngiven näringsidkare rörande provisioner eller andra belopp, som hos denne utgjort skattepliktig intäkt eller avdragsgill utgift. Från uppgiftsskyldighet enligt denna punkt har emellertid undantagits belopp som avser köp eller försäljning av varor över disk och liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen inte kan fullgöras.

Vidare kan enligt *punkt 8* den, som bedrivit förmedlingsverksamhet eller därmed jämförlig verksamhet åläggas att lämna uppgift även i sådana fall han inte enligt vad ovan sagts under punkt A. 1 är skyldig att lämna uppgift utan anmaning. Uppgiften skall avse namngiven skattskyldig och lämna upplysning om ersättning eller vederlag som förmedlats eller varom uppgift eljest finnes tillgänglig.

Redare är slutligen enligt *punkt 9* pliktig lämna uppgift om utgivna förmåner till personer, som erlagt sjömansskatt.

Rätt att utfärda anmaning enligt bestämmelserna i 39 § 1 mom. tillkommer taxeringsnämnd, taxeringsintendent samt provningsnämnd. Samma rätt föreligger för tjänsteman, som förordnats att verkställa taxeringsrevision, dock endast i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande.

2) Enligt 39 § 2 mom. TF

Föreskrifterna i 39 § 1 mom. tar närmast sikte på de speciella fall, då ett allmänt behov har ansetts föreligga av en komplettering av den obligatoriska uppgiftsplikten enligt 37 § 1 mom. Genom bestämmelserna i 2 mom. av 39 § har emellertid möjlighet öppnats för en mera generell stickprovskontroll av jordbrukares och rörelseidkares deklARATIONER. Enligt dessa bestämmelser kan taxeringsintendenten i länet anmana inom länet bosatta sådana näringsidkare att lämna kontrolluppgifter beträffande samtliga sina inköp eller försäljningar eller en viss del av dessa, oaktat säljarnas eller köparnas namn inte angetts i anmaningen. De uppgifter, som näringsidkarna sålunda kan åläggas lämna, kan avse antingen belopp, som utbetalats till annan näringsidkare, för såvitt beloppen för mottagaren utgör intäkt av jordbruksfastighet eller rörelse, eller belopp, för vilka den anmanade försålt varor till annan näringsidkare, i den mån beloppen utgjort för köparen avdragsgill utgift. Sätillvida har emellertid uppgiftsskyldigheten begränsats att undantag skett för köp eller försäljning av varor över disk och liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen inte kan fullgöras.

Enligt uttalande av departementschefen i prop. 160/1955 (s. 115) skall taxeringsmyndigheterna begagna anmaningsrätten i förevarande hänseende med urskillning så att de uppgiftspliktiga inte betungas i oskälig omfattning. I sitt betänkande nr 46/1955 (s. 22—24) i anledning av nämnda proposition underströk bevillningsutskottet samma synpunkter. Beträffande frågan om kontrolluppgifter rörande inköp av slaktdjur och andra jordbruksprodukter framhöll utskottet.

Inom utskottet har uppmärksamheten fästs vid att det i praktiken visat sig svårt att erhålla kontrolluppgifter från vissa uppköpare av slaktdjur och andra jordbruksprodukter. Enligt vad som framhållits, är det en icke ovanlig företeelse, att vissa uppköpare och leverantörer till dessa bereder sig obehörig ekonomisk fördel genom att överenskomma att icke lämna föreskrivna uppgifter.

Utskottet får i anslutning härtill framhålla, att de föreslagna reglerna torde komma att medföra en avsevärd effektivisering av kontrollen på dessa områden. Uppköpare av angivet slag blir i fortsättningen pliktiga att lämna kontrolluppgifter utan anmaning. Länsstyrelserna torde, i enlighet med vad departementschefen förordat, komma att upprätta register över uppgiftspliktiga personer och noggrant övervaka efterlevnaden av bestämmelserna. Fullgöres inte uppgiftsskyldigheten, kan anmaning i förening med vitesföreläggande tillgripas. Vidare kan taxeringsrevision äga rum hos uppköparen med granskning av räkenskaper, verifikationer m. m. Utskottet förutsätter, att taxeringsmyndigheterna ägnar tillbörlig uppmärksamhet åt den av utskottet berörda frågan samt, med användande av de medel som den nya lagstiftningen sätter i deras händer, försöker undanröja missförhållanden av antydd art och därmed även de olägenheter som indirekt kan förorsakas de lojala uppgiftslämnarna.

3) Enligt 39 § 3 mom. TF

Enligt detta författningsrum kan banker och andra penninginrättningar efter anmaning av taxeringsintendent åläggas lämna uppgift om de insättningar och uttag, som under viss tid gjorts av namngiven person.

4) *Enligt 41 § TF*

Enligt denna paragraf är aktiebolag och ekonomisk förening pliktig att till ledning för värdering av aktier och andelar efter anmaning av taxeringsintendent lämna uppgifter rörande såväl bolagets och föreningens tillgångar och skulder som andra omständigheter som kan vara av betydelse för värdesättningen.

5) *Enligt 42 § 2 mom. TF*

Bestämmelserna i detta moment utgör ett komplement till den obligatoriska uppgiftsskyldighet, som åvilar bostadsföreningar och bostadsaktiebolag enligt 1 mom. samma paragraf (se ovan under punkt A. 3). De ifrågasvarande juridiska personerna är sålunda skyldiga att efter anmaning av taxeringsintendent i den omfattning, som anges i anmaningen, lämna uppgift rörande även andra än i 1 mom. avsedda medlemmar och delägare i fråga om värdet å medlemmens eller delägarens andel i föreningens eller bolagets behållna förmögenhet.

C. Uppgifter som enligt TF skall lämnas först efter särskilt förordnande av Kungl. Maj:t

I förevarande hänseende bortses från de fall, som närmare reglerats i 37 § 1 mom. TF och kungörelsen den 9 december 1955 (nr 671) och för vilka tidigare redogjorts (se ovan punkt A. 1). I det följande behandlas däremot de fall, som avses i 40 §, 43 § 1 och 3 mom. samt 44 § TF.

1) *Enligt 40 § TF*

Utöver vad som eljest stadgas i TF är banker och andra penninginrättningar enligt de i denna paragraf meddelade bestämmelserna skyldiga att efter förordnande av Kungl. Maj:t — allt i den omfattning och ordning som i förordnandet anges — lämna vissa uppgifter om storleken av insättares ränteinkomst under viss angiven tid ävensom dennes tillgodohavande vid viss angiven tidpunkt. De här lämnade föreskrifterna brukar tillämpas på så sätt, att Kungl. Maj:t årligen — vanligen i februari eller mars månad — förordnar, att uppgifter skall lämnas för insättare, vilkas efternamn börjar med vissa bokstäver. Uppgiftsskyldigheten brukar begränsas till vissa minimibelopp.

2) *Enligt 43 § 1 mom. TF*

Enligt bestämmelserna i denna paragraf är envar som här i riket erhållit ränta å obligation, förlagsbevis eller annan för den allmänna rörelsen avsedd förskrivning och som erlagts mot avlämnande av kupong eller kvitto obligatoriskt skyldig att till den som utbetalar räntan till ledning för egen taxering vid mottagandet av räntan lämna särskild uppgift härom. De ifrågasvarande uppgifterna tillställs emellertid taxeringsmyndigheterna endast i den mån Kungl. Maj:t så förordnar och i den ordning, som därvid bestäm-

mes. I den kungörelse, som årligen utfärdas härom, brukar vanligen anges vilka obligationslån, förlagsbevis etc., beträffande vilka ränteuppgifterna skall vidarebefordras till taxeringsmyndigheterna.

3) Enligt 43 § 3 mom. TF

Enligt dessa föreskrifter kan Kungl. Maj:t även i andra fall än som avses i 43 § 1 mom. (se ovan punkterna A. 4 och C. 2) förordna att svenskt bolag eller svensk ekonomisk förening skall lämna uppgift rörande utbetald utdelning samt att den, som här i riket utfärdat obligationer, förlagsbevis eller andra förskrivningar, skall lämna uppgift om utbetald ränta.

I vilken omfattning och i vilken ordning sådana uppgifter skall lämnas bestämmes av Kungl. Maj:t. Den här föreskrivna uppgiftsplikten har huvudsakligen till syfte att bereda taxeringsmyndigheterna möjligheter till kontroll av beskattningen av från svenskt bolag eller svensk ekonomisk förening lämnad utdelning, som utbetalats utom riket. Med stöd av dessa föreskrifter kan även införskaffas kontrolluppgifter rörande räntor på obligationer m. m., som utbetalats på annat sätt än mot kupong eller kvitto.

4) Enligt 44 § TF

Kungl. Maj:t kan med stöd av dessa föreskrifter förordna att kontrolluppgift skall lämnas av här i riket bosatt person eller här verksamt företag beträffande belopp eller förmån, som gottgjorts person eller företag i utlandet och som, därest beloppet eller förmånen gottgjorts person eller företag här i riket, skulle ha föranlett skyldighet att avlämna kontrolluppgift. Här ifrågavarande uppgift skall lämnas till ledning vid beloppets eller förmånens beskattning utom riket men kan även vara av betydelse, därest tvekan skulle uppstå om inkomstens eller förmånens beskattning här i riket.

D. Vissa allmänna inskränkningar i och vissa gemensamma bestämmelser angående skyldigheten enligt TF att lämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering

Enligt föreskrift i 39 § 4 mom. TF kan den som enligt denna paragraf anmanats lämna uppgift hos länsstyrelsen ansöka om befrielse från uppgiftsskyldigheten. Så kan ske om uppgiften omfattas av tystnadsplikt eller om den uppgiftspliktige kan åberopa särskilda omständigheter för att uppgiften inte skall komma till annans kännedom. För att sådan befrielse skall kunna medges erfordras emellertid, att den anmanade kan åberopa synnerliga skäl för befrielsen. Länsstyrelsens beslut i detta hänseende kan inte överklagas.

Kungl. Maj:t kan vidare enligt föreskrift i 43 § 4 mom. TF medge jämkning av den i samma paragrafs 1 mom. föreskrivna uppgiftsskyldigheten beträffande räntor och utdelningar i de fall då så kan ske utan att åsyftad kontroll eftersättes eller då eljest särskilda omständigheter föranleder därtill.

Jämlikt 45 § TF kan den som inte avlämnat föreskrivna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering eller inte upprättat dessa enligt föreskrif-

terna i TF anmanas att avlämna eller fullständiga uppgifterna. Anmaningsrätt tillkommer taxeringsnämnd, taxeringsintendent, prövningsnämnd samt tjänsteman, som fått i uppdrag att verkställa taxeringsrevision. Den sistnämnde äger dock endast rätt att utfärda anmaning, i den mån detta erfordras för uppdragets fullgörande. I anmaningen kan vite föreläggas. Underlåtenhet att avlämna föreskrivna uppgifter kan enligt 120 § TF straffas med böter, högst 300 kr.

I föreskrifterna om kontrolluppgifter ges utöver vad som tidigare anförts även vissa bestämmelser av speciell betydelse för taxeringskontrollen.

Enligt 43 § 5 mom. TF har sålunda taxeringsintendent eller av honom förordnad tjänsteman rätt att hos mottagaren av de i 1 mom. av samma paragraf omnämnda uppgifterna om utkvitterade utdelningar eller räntor taga del av dessa uppgifter för taxeringskontroll. Den, som förvarar uppgifterna, är därvid skyldig att lämna för kontrollens genomförande nödigt biträde.

Enligt 46 § TF är vidare statliga och kommunala verk, allmänna inrättningar samt överförmyndare skyldiga att då så begäres för taxeringskontroll tillhandahålla för taxering erforderliga handlingar eller uppgifter, om vars avlämnande särskilda bestämmelser inte meddelats i TF. Ifrågasvarande skyldighet gäller emellertid inte sådana handlingar, som avses i 1—4 §§ samt 31 och 33 §§ sekretesslagen och som ej må utlämnas till envar. Beträffande övriga enligt lag sekretesskyddade handlingar eller sådana uppgifter, som omfattas av tystnadsplikt, föreskrives att dessa endast får tillhandahållas efter framställning av taxeringsintendenten i länet. Om vederbörande myndigheter eller institutioner vid prövning av sådan framställning finner, att handlingens eller uppgiftens tillhandahållande skulle för det allmänna eller med hänsyn till enskild persons befogade intressen lända till synnerligt men, må framställningen lämnas utan bifall. Kungl. Maj:t äger emellertid efter ansökan av taxeringsintendenten i länet förordna, att jämväl ovan omförmälda hemliga handlingar och uppgifter skall tillhandahållas för taxeringskontroll. Slutligen äger befattningshavare vid riksskattenämnden — i den mån nämndens ordförande därom förordnar — i fråga om ovan nämnda handlingar och uppgifter samma befogenheter som taxeringsintendenten i länet.

De uppgifter som enligt vad ovan anförts skall lämnas till ledning vid annans taxering avser i allmänhet det ifrågasvarande beskattningsåret eller i vissa fall kalenderåret närmast före taxeringsåret. Genom föreskrifter i 49 § TF har emellertid taxeringsmyndigheterna medgett befogenhet att för de fall, då i TF stadgas skyldighet att efter anmaning lämna uppgift eller upplysning till ledning för taxering, även erhålla sådana uppgifter och upplysningar i fråga om förhållanden, som avser tid före beskattningsåret och som har betydelse för åsättande av taxering eller eftertaxering. I detta

sammanhang må framhållas att den ifrågavarande befogenheten även kan avse uppgifter och upplysningar till ledning för den anmanades egen taxering.

E. Uppgiftsskyldighet enligt förordningen om allmän varuskatt

De i 39 § 2 mom. TF meddelade bestämmelserna om skyldighet för vissa näringsidkare att lämna uppgift rörande andra näringsidkare motsvaras beträffande den allmänna varuskatten av föreskrifterna i 37 § VF. I denna paragraf stadgas sålunda en skyldighet för den, som utan att vara skattskyldig yrkesmässigt tillverkar, bearbetar eller försäljer skattepliktig vara, att efter anmaning av taxeringsintendenten i länet lämna uppgift å de varor, som han under viss angiven tid sålt till eller köpt av annan rörelseidkare, varvid skall anges varans mängd och pris. Skyldigheten är knuten till det villkoret att uppgiften erfordras för kontroll av skatt och för taxering till allmän varuskatt. De i 39 § 4 mom. TF intagna bestämmelserna om befrielse från uppgiftsskyldighet i vissa fall (jfr ovan under punkt D) gäller härvidlag i tillämpliga delar.

De i 49 § TF lämnade föreskrifterna om skyldighet att lämna upplysningar om förhållanden, som avser tid före beskattningsåret, gäller också enligt 39 § VF i tillämpliga delar beträffande kontroll av och taxering till allmän varuskatt.

Enligt 40 § VF skall vidare statliga och kommunala verk samt allmänna inrättningar efter särskild begäran tillhandahålla taxeringsmyndigheterna sådana i VF inte särskilt omnämnda handlingar och uppgifter, som erfordras för skattekontroll och taxering. Bestämmelserna i 46 § TF (se ovan under punkt D) skall därvid i tillämpliga delar gälla.

Taxeringsrevision

Möjligheterna att verkställa granskning av en skattskyldigs bokföring, som sedan lång tid tillbaka ansetts vara den enda någorlunda betryggande formen för kontroll av näringsidkares deklARATIONER, utökades i väsentlig mån genom de av 1955 års riksdag antagna ändringarna i då gällande TF. Med hänsyn härtill ansågs bokföringsgranskningen böra benämnas taxeringsrevision. I förarbetena till lagstiftningen på förevarande område¹ har bl. a. framhållits att taxeringskontrollen borde ha karaktär av rutinkontroll och inte borde uppfattas som utslag av misstänksamhet mot den därav berörde. Taxeringsrevision borde därför ske planmässigt och inte endast då besvär anförts eller eljest särskild anledning därtill yppats.

¹ Prop. 160/1955 s. 124.

De år 1955 antagna bestämmelserna om taxeringsrevision har med visst tillägg överförts till 1956 års TF. I 56 § 1 mom. nya TF föreskrives sålunda, att taxeringsrevision får äga rum hos var och en, som är deklara-tions- eller uppgiftsskyldig, för kontroll av att deklara-tions- och uppgiftsskyldigheten enligt bestämmelserna i TF behörigen fullgjorts eller för att bereda beskatt-ningsmyndigheterna upplysning till ledning för beslut om taxering eller eftertaxering. Taxeringsrevision får emellertid inte äga rum hos statliga och kommunala verk, allmänna inrättningar och överförmyndare.

Taxeringsrevision får därjämte verkställas hos den, som bedriver förmed-lingsverksamhet eller annan verksamhet av sådan beskaffenhet, att uppgif-ter av betydelse för taxeringskontrollen kan hämtas ur anteckningar eller andra handlingar, som föres vid verksamhetens bedrivande.

Vid taxeringsrevision får granskning ske inte endast av räkenskaper och anteckningar med därtill hörande verifikationer utan jämväl av korrespon-dens, protokoll och andra handlingar rörande verksamheten. Till sådana handlingar kan bl. a. anses höra grundnoteringar och kassakladdar, beställ-ningsjournaler och beställningsböcker, orderböcker och andra orderhand-lingar, leveransbesked, kontroll- och redovisningshandlingar av olika slag, anteckningar rörande kunder, patienter m. m., kassakontrollremсор och an-teckningar om egna uttag i varor, pengar m. m. Granskningsman, som utför taxeringsrevision för visst eller vissa beskattningsår, har också rätt att granska det löpande årets räkenskaper och handlingar. Denna bestämmelse är av vikt, då det gäller att konstatera huruvida de för revision företedda räkenskapshandlingarna grundar sig på dagligen förda noteringar. I sam-band med granskning av det löpande årets räkenskaper har taxeringsmyndig-heterna också befogenhet att göra kassainventering hos bokföringspliktig skattskyldig, vilket i vissa fall kan ha betydelse vid bedömande av bokfö-ringens tillförlitlighet. Sådan inventering kan emellertid jämlikt 14 § TK en-dast företagas av taxeringsintendenten eller av granskningsman, som erhållit hans särskilda tillstånd därtill. Kassainventering bör enligt nämnda före-skrift endast verkställas då särskilda omständigheter föranleder en sådan åtgärd.

Ehuru taxeringsmyndigheterna erhållit en omfattande rätt att vid taxe-ringsrevision granska handlingar, är det inte nödvändigt, att en fullständig revision utföres i varje särskilt fall. En partiell revision kan många gånger vara tillräcklig för att nå det med revisionen avsedda syftet. I anslutning härtill må framhållas att reglerna om eftertaxering utformats så att det inte möter något hinder att eftertaxera, om det senare vid en mera fullständig taxeringsrevision skulle framkomma omständigheter, som kan medföra en förhöjd taxering.

Vanligen brukar den, hos vilken granskning skall ske, i förväg erhålla underrättelse om att taxeringsrevision beslutats, varefter överenskommelse träffas om tid för granskningens genomförande. Någon uttrycklig föreskrift

om att den, hos vilken revision skall ske, skall i förväg underrättas har ej meddelats. Granskningsmannen har enligt 56 § 2 mom. TF rätt att påfordra att genast få taga del av handlingar, som skall granskas, i den utsträckning som befinnes erforderlig för granskningens genomförande. Vägrar den deklara- tions- eller uppgiftsskyldige att genast tillhandahålla handlingarna, kan han av taxeringsintendenten föreläggas vite. Den, som är föremål för taxeringsrevision, är också skyldig att lämna för revisionens verkställande nödvändiga upplysningar. Någon påföljd har inte stadgats för det fall, att näringsidkare eller annan vägrar lämna dylika upplysningar, men under- låtenhet härutinnan kan försätta vederbörande i ett försämrat läge i en even- tuell taxeringsprocess.

Taxeringsrevision skall enligt 56 § 3 mom. TF såvitt möjligt ske på så- dant sätt och på sådan tid, att den inte förorsakar hinder i verksamheten för den, hos vilken revisionen sker. Därvid har den deklara- tions- eller upp- giftsskyldige möjlighet att välja mellan att låta revisionen äga rum i sitt hem, på sitt kontor eller i den affärslokal han bedriver sin verksamhet eller att överlämna räkenskapshandlingarna till granskningsmannen eller den myndighet, som beslutat om revisionen. Någon befogenhet för gransknings- mannen att kunna bestämma att granskningen helt eller delvis skall ske hos den deklara- tions- eller uppgiftsskyldige finnes inte enligt gällande be- stämmelser i TF. Då den sistnämnde ställer handlingarna till förfogande för granskning hos sig, torde granskningsmannen inte heller kunna kräva att revisionen eller viss del därav skall verkställas hos den myndighet, hos vilken han är anställd. Därest räkenskapshandlingar överlämnats för taxe- ringsrevision skall de så fort som möjligt återlämnas till den deklara- tions- eller uppgiftsskyldige. Meddelande om revisionens resultat skall också snarast tillställas den, som varit föremål för taxeringsrevision, i vad densamma angår hans egen taxering.

Enligt 56 § 4 mom. TF får vid taxeringsrevision granskning jämväl ske av sådana handlingar, som omfattas av tystnadsplikt, om dessa är av bety- delse för revisionen. Sålunda kan i princip granskning ske av läkares och tandläkares patientkort, advokaters bokföring m. m. och hos banker. Om den, hos vilken revisionen sker, kan åberopa tystnadsplikt gentemot annan eller andra särskilda omständigheter för att handlingens innehåll bör hemlig- hållas kan han hos länsstyrelsen begära att handlingen skall undantas från revisionen. Sådan framställning äger länsstyrelsen bifalla endast när syn- nerliga skäl föranleder därtill. Vid bedömande av denna fråga måste hänsyn givetvis tagas till att granskningsmannen och andra taxeringsfunktionärer, som har att taga del av ärendet, är ålagda samma tystnadsplikt som gäller för den granskade. Länsstyrelsens härvidlag fattade beslut kan inte över- klagas.

Beslut om taxeringsrevision får enligt 57 § 1 mom. TF endast meddelas av taxeringsintendenten i länet. Härigenom har sörjts för att taxeringsrevi-

sionen kommer att utföras av för uppdraget särskilt lämpad person, vars lojalitet och tystlåtenhet inte kan ifrågasättas. I sitt betänkande nr 46/1955 underströk bevillningsutskottet, att ett stort ansvar härigenom vilar på taxeringsintendenten och att det självfallet åligger honom att övervaka den granskningsverksamhet, som äger rum enligt hans förordnande.

Om taxeringsintendenten finner, att taxeringsrevision bör verkställas i annat län, skall han vända sig till taxeringsintendenten i detta län med begäran därom.

Taxeringsrevision kan utföras av taxeringsintendenten i länet själv eller av tjänsteman, som förordnats därtill. Med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter, som åvilar taxeringsintendenten, uppdras taxeringsrevisionerna regelmässigt åt revisionspersonalen vid länsstyrelserna, åt de kommunala taxeringsrevisorerna eller åt taxeringsassistenterna. Uppdrag att verkställa taxeringsrevision kan emellertid också meddelas annan i bokföring och taxering sakkunnig person, som därtill godkänts av länsstyrelsen.

Eftersom endast taxeringsintendenten kan förordna om taxeringsrevision måste taxeringsnämnd, som finner taxeringsrevision erforderlig, göra framställning därom till taxeringsintendenten. Taxeringsnämnden kan alltså inte själv föranstalta om taxeringsrevision.

Om någon, hos vilken taxeringsrevision enligt meddelat beslut skall ske, underlåter att ställa räkenskaper eller andra handlingar till förfogande för granskning, har taxeringsintendenten i länet jämlikt 58 § TF befogenhet att genom vitesföreläggande söka förmå denne att tillhandahålla det material, som granskningen skall avse. Taxeringsmyndigheterna förfogar inte över något annat tvångsmedel än vite för att få tillgång till den deklara-tions- eller uppgiftsskyldiges räkenskaper eller andra handlingar. I prop. 160/1955 (s. 123 ff) anförde departementschefen i detta hänseende.

När bokföringsgranskning påfordras, tillhandahålls materialet i regel frivilligt. Så torde även bli fallet i framtiden. Exempel på motsatsen saknas emellertid icke. Med hänsyn till risken för att materialet förvanskas kan det i dylika fall vara angeläget att granskningsmannen omedelbart kan få tillgång till handlingarna. De sakkunniga har för att tillgodose detta behov föreslagit en bestämmelse, enligt vilken den som har att verkställa taxeringsrevision må påfordra att genast få ta del av handlingar som skall granskas.

Den föreslagna bestämmelsen synes i och för sig väl motiverad och jag tillstyrker att en föreskrift med sådan innebörd upptas i taxeringsförordningen.

Emellertid är att märka, att taxeringsmyndigheterna i dylika fall icke äger tillgång till annat tvångsmedel än vite. Erfarenheten har visat, att detta understundom icke är tillfyllest. För att komma till rätta med personer, som tredskas med att ställa handlingar till förfogande för taxeringsrevision, synes man därför böra överväga att införa någon motsvarighet till de straffprocessuella tvångsmedlen beslag och husrannsakan. Anmärkas må att i här avsedda situationer ofta föreligger anledning till misstanke om falskdeklaration eller vårdslös deklaration, å vilka brott frihetsstraff kan följa. Bestämmelser av denna art kräver emellertid närmare överväganden, bl. a. för att på lämpligt sätt utforma erforderliga rättssäkerhetsgarantier. Frågan synes därför böra anstå i avvaktan på ytterligare överväganden.

Även i VF har intagits vissa bestämmelser om taxeringsrevision. I 42 § VF föreskrives sålunda, att taxeringsrevision får utföras hos var och en, som är deklarations- eller uppgiftsskyldig till allmän varuskatt. Taxeringsrevision får tillgripas för att erhålla kontroll av att deklarations- och uppgiftsskyldigheten riktigt och fullständigt fullgjorts eller för att eljest bereda beskattningsmyndigheterna upplysning till ledning vid beslut om skattepåföring, taxering eller eftertaxering. Liksom enligt TF får taxeringsrevision inte företas hos statliga och kommunala verk eller allmänna inrättningar.

Bestämmelserna i 42 § andra stycket VF, som utformats med ledning av 9 § förordningen den 3 april 1959 (nr 92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning, saknar motsvarighet i TF. Enligt dessa bestämmelser är den granskade skyldig att lämna granskningsmannen tillträde till de lokaler, som användes i vederbörandes verksamhet. I prop. 162/1959 (s. 306) har uttalats att det får förutsättas att rätten till dylik inspektion kommer att utnyttjas med urskillning. Därjämte föreligger skyldighet för den granskade att lämna granskningsmannen erforderligt biträde vid granskning av handlingar och varulager.

I övrigt äger de i TF meddelade föreskrifterna om taxeringsrevision motsvarande tillämpning beträffande den allmänna varuskatten. I detta hänseende må erinras om följande uttalande av departementschefen i prop. 162/1959 (s. 306 ff).

Vid planläggning av taxeringsrevisioner för den allmänna varuskatten bör eftersträvas att företa sådana revisioner samtidigt med taxeringsrevision för direkt skatt. Ett av de skäl som vid remissbehandlingen oftast åberopats till förmån för att anlita länsstyrelserna som beskattningsmyndigheter har varit att de skattskyldiga inte skulle behöva betungas med kontrollbesök vid skilda tidpunkter för allmän varuskatt och för direkta skatter. Enligt min mening är det självklart att de sålunda uttalade önskemålen iakttas så långt möjligt.

Vid sidan av den planmässiga kontroll, som i princip skall omfatta alla skattskyldiga, bör kontrollåtgärderna särskilt inriktas på sådana områden där skatteundandragande skulle kunna befaras. Av vikt är bl. a. att kontrollera vissa grupper av ambulerande försäljare, så att dessa inte gynnas i konkurrensen med den reguljära handeln. Härvidlag bör upplysningar kunna erhållas t. ex. från polismyndigheterna och från dem som förser ifrågavarande försäljare med varor.

Det hör slutligen i detta sammanhang erinras om att både i TF och VF föreskrives att vad som inhämtats vid taxeringsrevision inte får yppas i vidare mån än som erfordras för vinnande av det med revisionen avsedda ändamålet. Sekretesskydd är dessutom stadgat beträffande av myndighet vid taxeringskontroll enligt TF eller eljest vid skattekontroll upprättade handlingar. Om det under pågående utredning rörande någons taxering befinnes vara av synnerlig vikt att innehållet i kontrolluppgift eller annan för taxeringskontroll enligt TF avsedd handling inte kommer till den skattskyldiges kännedom, kan taxeringsmyndigheten vägra att utlämna denna.

Befogenheten att ålägga vite

Såsom ovan anförts i olika sammanhang har taxeringsmyndigheterna befogenhet att förelägga de deklarations- och uppgiftsskyldiga vite för att därigenom försöka framtvunga visst handlande från dessas sida. Sådant vite kan föreläggas antingen i anmaning eller i samband med taxeringsrevision eller vid kallelse av skattskyldig eller annan till muntlig förhandling inför prövningsnämnd. Befogenhet att förelägga vite tillkommer emellertid vid anmaning endast taxeringsnämnd, taxeringsintendent och prövningsnämnd samt i samband med taxeringsrevision endast taxeringsintendenten i länet. Vite får emellertid inte föreläggas staten, kommun eller annan menighet eller ämbets- eller tjänsteman i tjänsten.

Vitesbeloppet får bestämmas till lägst 100 och högst 5 000 kr. Över beslut, varigenom vite förelagts, får klagan ej föras. Om uttagandet av vite förordnar länsstyrelsen efter anmälan av taxeringsintendenten, varvid länsstyrelsen även har att pröva om föreläggandet varit befogat. Innan vite utdömes skall den, mot vilken vitet riktat sig, lämnas tillfälle att yttra sig. Över länsstyrelsens beslut i fråga om utdömande av vite får besvär anföras i kammarrätten av den som förpliktats utge vite och av taxeringsintendenten i länet. Över kammarrättens beslut kan besvär anföras hos Kungl. Maj:t.

KAPITEL IV

Iakttagelser m. m. angående den nuvarande taxeringsorganisationen och taxeringsmyndigheternas befogenheter

Under de senaste åren har frågan om taxeringsorganisationens effektivitet och taxeringsmyndigheternas befogenheter i den allmänna debatten kommit alltmer i blickpunkten. Till väsentlig mån torde detta sammanhånga med att man på många håll synes vara tveksam om huruvida 1956 års taxeringsreform inneburit den avsedda ökade effektiviteten i kampen mot ett till synes alltmer florerande skattefusk. Utredningen har därför ansett angeläget redovisa de erfarenheter angående den nuvarande organisationen och de nu gällande befogenheterna, som under de senaste åren i skilda sammanhang kommit till uttryck hos taxeringsmyndigheterna. På begäran av utredningen har vidare rikets taxeringsintendenter lämnat redogörelse för sina erfarenheter rörande befogenheterna och för hur samarbetet mellan taxeringsmyndigheterna och polis- och åklagarmyndigheterna inom respektive län är organiserat. En sammanfattning av dessa redogörelser redovisas i särskilda avsnitt. Slutligen redovisas de förslag, som inom riksdagen väckts i frågan, och dessas behandling ävensom ett av riksskattenämnden väckt, till utredningen överlämnat förslag till viss ändring av föreskrifterna om kontrolluppgifter i 37 § 1 mom. TF.

I den följande redogörelsen redovisas endast sådana synpunkter, som ansetts vara av betydelse för utredningens uppdrag.

Länsstyrelsernas yttranden till 1959 års riksdags revisorer

I skrivelse till länsstyrelserna den 10 mars 1959 begärde revisorerna bl. a. att få upplysning om vilka erfarenheter som vunnits angående taxeringsorganisationen i första instans och huruvida den år 1956 genomförda utbyggnaden av organisationen dittills kunde anses medfört åsyftat resultat.

Av de till revisorerna inkomna yttrandena framgår, att länsstyrelsernas erfarenheter av taxeringsorganisationens utbyggnad allmänt sett kan sägas ha varit relativt goda. Ett flertal länsstyrelser har dock betonat att den nya organisationen varit i funktion alltför kort tid för att några mera bestämda omdömen skall kunna lämnas. Samtidigt har emellertid framhållits att den nya organisationen i viktiga hänseenden inneburit avse-

värda fördelar och att det kunde antagas att de med 1956 års reform åsyftade resultaten på det hela taget uppnåtts eller skulle komma att uppnås.

I fråga om den nya anordningen med särskilda rörelsedistrikt med taxeringsassistent har dock erfarenheterna varit skiftande. En del länsstyrelser har ansett att anordningen inneburet en väsentlig vinning. Sålunda framhåller *länsstyrelsen i Uppsala län* att det tydligt framgår, att granskningen av deklARATIONERNA inom dessa distrikt kunnat ske med större sakkunskap och grundlighet än vad som skulle blivit fallet, om deklARATIONERNA handlagts av nämnder som inte haft taxeringsassistent till sitt förfogande. Ett bättre och riktigare taxeringsresultat har blivit följden av den effektivare granskningen. Liknande synpunkter har anförts av andra länsstyrelser.

Länsstyrelsen i Västmanlands län konstaterar emellertid, att taxeringsorganisationen utbyggts i alltför hastig takt, vilket medfört och medför stora besvärligheter för länsstyrelsen i personalhänseende, då länsstyrelsen måst avstå sina mera erfarna landskanslist- till taxeringsassistenter innan ersättare hunnit utbildas i de avgångnas ställe. Samtidigt har länsstyrelsen måst sända en eller flera av de nyanställda på kurser långa tider av året. Länsstyrelsen betonar att utbildningsbehovet är stort och att detsamma inte kommer att minska inom den närmaste framtiden.

Även andra länsstyrelser har i sina yttranden understrukit vikten av att assistentorganisationen inte utbygges i alltför snabb takt. I detta sammanhang har framhållits såväl önskvärdheten av att endast väl utbildad och därtill lämplig personal måtte ifrågakomma för assistenttjänsterna som betydelsen av att de blivande taxeringsassistenterna har erfarenhet av praktiskt taxeringsarbete. *Länsstyrelsen i Värmlands län* yttrar härom.

Det är visserligen i högsta grad önskvärt, att assistenter tillkomma, men det är än viktigare, att tjänsterna besättas med verkligt dugande och för arbetsuppgifterna intresserade befattningshavare, vilka därjämte böra ha föregående praktik. Uppställas dessa villkor, torde rekryteringskadern, sedan de från och med nästa år inrättade tjänsterna tillsatts, vara i det närmaste bottenkrapad. En paus för att de yngre tjänstemän, vilka sedan något år tillbaka i ökad utsträckning kunnat beredas undervisning genom anordnade utbildningskurser, skola hinna prövas och vinna erfarenhet, är därför motiverad och behövlig. Ej minst med hänsyn till länsstyrelserna, vilka genom avtappning till assistenttjänsterna får en temporär försämring av landskanslistkåren, måste detta förhållande understrykas.

Liknande synpunkter anföres av *länsstyrelsen i Gävleborgs län*.

Möjligheterna att få väl kvalificerad personal till assistenttjänsterna torde enligt *länsstyrelsen i Blekinge län* inte snabbt förbättras med mindre assistenttjänsterna uppflyttas i samma lönegrad som förste landskanslisttjänsterna.

I fråga om rörelsedistriktens omfattning uttalar *länsstyrelsen i Älvsborgs län* att det i praktiken visat sig svårt att rationellt begränsa distriktens omfattning och att fögderierna som regel visat sig vara för stora enheter.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län anser att frågan om inrättande i varje län av ett antal taxeringsassistenter utan fast anknytning till viss lokal skattemyndighet men med skyldighet att tjänstgöra hos två eller flera sådana myndigheter såsom förstärkning vid förefallande behov borde övervägas. Genom en sådan anordning skulle en smidigare och mer elastiskt arbetande organisation kunna åstadkommas. För att undvika arbetsanhopning mot slutet av taxeringsperioden borde länsstyrelsen även medges rätt att i förekommande fall förordna lämplig person att i visst taxeringsdistrikt fullgöra på taxeringsassistent ankommande göromål.

Flera länsstyrelser har berört frågan om taxeringsassistenternas arbetsbörda som de finner vara för stor. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* anför att två av taxeringsassistenterna haft att vardera granska ca 1 600 deklARATIONER, vilket antal betydligt översteg det antal av 1 200 deklARATIONER, som enligt uttalande i prop. 150/1956 en taxeringsassistent i allmänhet borde kunna medhinna.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser det önskvärt att antalet deklARATIONER varje taxeringsassistent skall ha att behandla inte får överstiga 1 000. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* uttalar för sin del att antalet rörelsedeklARATIONER per assistent inte bör överstiga 1 100 à 1 200.

Några länsstyrelser har i samband härmed framhållit, att assistenternas arbetsbörda medfört att till rörelsenämnderna endast kunnat hänvisas deklARATIONER för rörelseidkare. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anför i detta hänseende.

Den arbetsbörda, som redan nu åvilar de fyra assistenterna i länet, är i överkant trots att endast rörelsedeklARATIONERNA och ej andra svårare deklARATIONER kunnat hänskjutas till rörelsenämnderna. De hava sålunda i mycket stor utsträckning fått arbeta på övertid t. o. m. under tider då för landsstatens övriga personal kunnat tillämpas sommartid. En medverkande orsak härtill är givetvis det förhållandet, att tid för avlämnande av deklARATIONER för det övervägande antalet skattskyldiga i distrikten utgår den 1 april och att genom bokföringsbyråernas hårda belastning anstånd med åtskilliga besvärliga deklARATIONER måst beviljas. En förkortning av den för rörelse i gemen stadgade deklARATIONERTIDEN och skärpning av praxis om anstånd vore påkallad, ehuru den bland berörda skattskyldiga icke kan förväntas vinna förståelse. En utsträckning av taxeringsperioden för rörelseidkarna en eller ett par månader framåt skulle givetvis göra samma nytta, om en sådan förlängning kunde göras utan större förfång för taxeringsarbetet i övrigt.

Några länsstyrelser ifrågasätter, huruvida inte handläggningen av vissa enklare rörelsedeklARATIONER kunde anförtros de lokala taxeringsnämnderna. Sålunda framhåller *länsstyrelsen i Kalmar län* att det i synnerhet på landsbygden bland rörelseidkarna finnes många skattskyldiga med deklARATIONER av jämförelsevis enkel beskaffenhet, t. ex. smeder, skomakare, skraddare och hemsömmerskor. Vid taxering av dessa skattskyldiga är det av vikt att

noggrannast möjliga personkännedom förefinnes i taxeringsnämnden. Detta förhållande och deklARATIONERNAS enkelhet gör, att det är anledning tro att taxering av dessa skattskyldiga kan göras av lokal taxeringsnämnd utan att resultatet blir sämre än om taxeringen utföres av rörelsenämnd. Bestämmelserna i 3 § TK bör därför omarbetas så att lokal skattemyndighet kan efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet bestämma att vissa skattskyldiga med inkomst av rörelse och med deklARATIONER av enkel beskaffenhet skall taxeras av lokal taxeringsnämnd i stället för rörelsenämnd. Liknande synpunkter anföres av *länsstyrelsen i Kopparbergs län*.

Flera länsstyrelser har framhållit, att den för taxeringen så betydelsefulla orts- och personkännedom ofta inte förefinnes i rörelsenämnderna med hänsyn till bl. a. reglerna om dessa nämnders sammansättning. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anför härvidlag.

För att bästa möjliga resultat skall uppnås vid taxeringen är det nödvändigt, att orts- och personkännedom i så hög grad som möjligt förefinnes i taxeringsnämnden. Storkommunerna på landsbygden äro emellertid många gånger till ytvidden så omfattande, att det icke är möjligt för ledamot av särskilda taxeringsnämnden att känna vare sig orts- eller personförhållanden i hela den kommun, han representerar. Det har redan visat sig, att detta varit till men såväl för taxeringens effektivitet som för likformigheten i taxeringen. Enligt länsstyrelsens mening kan detta förhållande avhjälpas genom att — jämför proposition nr 150/1956, sid. 175, st. 3 — bestämmelserna i 4 § taxeringsförordningen ändras så, att länsstyrelse gives befogenhet bestämma att mera än en särskild taxeringsnämnd skall utses för särskilt taxeringsdistrikt med en taxeringsassistent, därest detta anses erforderligt för tillgodoseende av kravet på att största möjliga kännedom om taxeringsdistriktets olika delar och om de inom taxeringsdistriktet bosatta skattskyldigas förhållanden skall förefinnas inom taxeringsnämnden. Om mer än en taxeringsnämnd skall vara verksam inom sådant taxeringsdistrikt, böra nämnderna ha gemensam ordförande och taxeringsassistent.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ifrågasätter om inte taxeringsassistenterna i flertalet distrikt skulle med större fördel kunna föredraga sina frågor i de vanliga taxeringsnämnderna eller m. a. o. i samma ordning som tidigare taxeringskonsulenterna.

Andra länsstyrelser förordar däremot att deklARATIONSGRANSKNINGEN i första instans i större omfattning än vad nu är fallet uppdras åt heltidsanställda tjänstemän. Sålunda uttalar *länsstyrelsen i Uppsala län* att de redan nu gjorda erfarenheterna klart utvisar att deklARATIONSGRANSKNING, som göres av särskilt utbildade och fast anställda tjänstemän, är avgjort överlägsen den som kan åstadkommas av ordförande och kronoombud i vanliga nämnder. En utbyggnad av systemet med fast anställda tjänstemän för deklARATIONSGRANSKNING bör därför ske.

Länsstyrelsen i Blekinge län anser att taxeringsassistentorganisationen bör utbyggas så att i varje fall den tekniska granskningen av samtliga deklARATIONER kommer att bli en tjänstemannauppgift. En sådan utbyggnad bör

genomföras i samband med en omläggning av organisationen för uppbörd och folkbokföring.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län anser att mycket skulle kunna vinnas genom en ytterligare utveckling av tjänstemannafunktionen vid taxeringen i första instans. Åt biträdespersonal skulle sålunda kunna överlåtas sådana rutingöromål som summering av deklARATIONER och bilagor, kontroll av skatteavdrag, avprickning av taxeringsvärden, procentavdrag och garanti-belopp, anteckning av skogsvårdsavgiftsunderlag, avprickning av kontroll-uppgifter, kommunikation med andra taxeringsnämnder m. m. Detta skulle väsentligen bidra till att minska de tekniska felaktigheter, som fortfarande i alltför stor utsträckning förekommer.

Så gott som samtliga länsstyrelser uttalar att de lokala skattemyndighe-ternas övertagande av sorteringen av deklarationsmaterialet fallit mycket väl ut och att det egentliga taxeringsarbetet inom nämnderna därför kunnat genomgående påbörjas tidigare än vad förut varit fallet. Endast *länsstyrelserna i Jönköpings och Värmlands län* synes ha en annan uppfattning. Sist-nämnda länsstyrelse anför.

Överförandet av sorterings- och längdföringsarbetet till de lokala skattemyndig-heterna innebär givetvis, allmänt sett, möjligheter att göra taxeringsarbetet bättre och effektivare. Betydelsen härav skall dock icke överskattas. Den största avlast-ningen torde anordningen innebära i städer och tätorter. För de rena landsbygds-distrikten blir emellertid vinsten enligt länsstyrelsens mening ringa eller ingen. Det måste nämligen ihågkommas, att i varje fall sorteringen icke inkräktat på tiden för det egentliga taxeringsarbetet. Sorteringen kommer ju i tiden före granskningen, och denna senare torde ej kunna påbörjas tidigare enligt den nya ordningen än förut. Tvärtom kan sorteringen i många fall ha komplicerats och fördröjts genom det nya förfarandet, eftersom personalen hos den lokala skattemyndigheten ej äger den orts- och personkänedom, vilken ger den rutinerade ordföranden möj-lighet att, trots ofta ofullständiga och otydliga kontrolluppgifter, snabbt och effek-tivt uppordna materialet.

Erfarenheterna av taxeringsperiodens förlängning har även skiftat. De flesta länsstyrelserna anser, att förlängningen varit till avgjord nytta för taxeringsarbetet i första instans. Det framhålles sålunda att taxeringsnämnderna, genom att de fått både längre tid till sitt förfogande och vissa rutin-göromål överflyttade på de lokala skattemyndigheterna, på ett noggrannare sätt kunnat genomgå deklarationsmaterialet så att ett bättre arbetsresultat än tidigare åstadkommits. Flera länsstyrelser ifrågasätter dock huruvida inte de lokala taxeringsnämndernas arbete utan nämnvärd olägenhet för taxeringsresultatet skulle kunna avslutas tidigare, vilket bl. a. skulle med-föra fördelar för de lokala skattemyndigheternas arbete med längdföring och beräkning av pensionsgrundande inkomst. För de särskilda taxerings-nämnderna borde däremot gällande bestämmelser om avslutande av taxe-ringsarbetet före utgången av juni månad bibehållas. De ifrågavarande läns-styrelserna erinrar i detta sammanhang att den utsträckta tiden för arbetet

i första instans medfört svårigheter för de lokala skattemyndigheterna att medhinna på dem ankommande arbetsuppgifter. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* anför härvidlag.

På grund av taxeringsperiodens förlängning t. o. m. den 30 juni har juli och delvis även augusti månad blivit särskilt arbetstyngda hos de lokala skattemyndigheterna, vilket ur semestersynpunkt haft besvärliga konsekvenser. Vidare har av samma anledning debiteringsarbetet över lag försenats. Detsamma gäller arbetet med upprättandet av förteckningar över skattskyldiga med överskjutande skatt.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser emellertid att den nytta taxeringsperiodens förlängning medfört för taxeringsarbetet i första instans väger tyngre än nackdelarna för de lokala skattemyndigheterna.

Den i den nya TF accentuerade skyldigheten för taxeringsnämnderna att bereda den skattskyldige tillfälle att yttra sig över ifrågasatt avvikelser från självdeklarationen har enligt några länsstyrelser mening ökat möjligheterna att i första instans åstadkomma en riktig taxering. *Länsstyrelsen i Örebro län* uttalar sålunda att antalet av skattskyldiga anförda besvär till prövningsnämnden efter den nya TF:s ikraftträdande inte ökat utan tvärtom något minskat. Härtill torde enligt länsstyrelsens mening i första hand ha bidragit den obligatoriska skyldigheten för taxeringsnämndens ordförande att utsända preliminära underrättelser om taxeringsnämndens beslut till därav berörda skattskyldiga. Härigenom har redan i första instans misstag kunnat upptäckas och snabbt rättas. Även *länsstyrelsen i Älvsborgs län* finner, att den ökade möjligheten till skriftväxling med de skattskyldiga medfört åsättande av materiellt riktigare taxeringar, vilket för länsstyrelsens del medfört en viss minskning av antalet besvär till prövningsnämnden. Andra länsstyrelser åter har uttalat, att någon minskning av besvärsfrekvensen inte skett.

1959 års riksdags revisorer

I sin den 15 december 1959 avgivna berättelse över verkställd granskning av statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning har riksdagens revisorer under § 25 Vissa iakttagelser rörande 1959 års taxering m. m. redogjort för länsstyrelsernas ovan relaterade synpunkter i fråga om den nuvarande taxeringsorganisationen i första instans och i anslutning härtill bl. a. uttalat följande.

Även om det var svårt att på den korta tid som förflutit sedan den nya organisationen trätt i kraft draga några säkra slutsatser syntes dock erfarenheterna av organisationen i stort sett ha varit goda. Vad särskilt gällde frågan om taxeringsassistenternas verksamhet föreföll det som om arbetet i de nämnder, som haft sådan assistent till sitt förfogande, kunnat bedrivas mera effektivt än vad tidigare varit fallet. Vissa assistenter syntes emeller-

tid ha haft en väl stor arbetsbörda för att de skulle kunnat få erforderlig förtrogenhet med de skattskyldiga inom respektive distrikt. Av bl. a. detta skäl borde organisationen göras smidig så att den kunde anpassas till olika behov. När det gällde fördelarna med taxeringsassistenterna borde vidare beaktas att tillgången på nämnda tjänstemän verkat gynnsamt även på de vanliga distriktens arbete, eftersom nämnderna i dessa distrikt sluppit de deklARATIONER som förut granskats av konsulent och därför kunnat mera koncentrera sitt arbete på det återstående materialet.

En väsentlig anledning till att den nya organisationen ännu inte syntes fungera helt tillfredsställande torde vara svårigheten att rekrytera lämpliga personer för hithörande befattningar. Hittills vunna erfarenheter kunde åberopas för att organisationen utbyggdes i hastigare takt än ursprungligen avsetts; andra skäl åter talade däremot. Den tjänstemannagrupp det här gällde rekryterades i stor utsträckning bland landskanslisterna vid länsstyrelserna. Dessa tjänstemän syntes utgöra ett väsentligt inslag i länsstyrelsernas personalorganisation. En alltför kraftig uttunning av kåren genom övergång till tjänster som taxeringsassistent måste därför antagas medföra vissa vådor för länsstyrelsernas arbete. Det var också av vikt att taxeringsassistenttjänsterna besattes med helt lämpliga innehavare, då eljest förefanns risk för att syftet med den nya organisationen förfuskades.

I fråga om arbetet i de rörelsenämnder, som biträdades av taxeringsassistent, hade olika förslag till ändringar framförts av länsstyrelserna. Flera av dessa förslag syntes vara av den karaktär att med prövningen av dem borde anstå till dess ytterligare erfarenheter vunnits. Med hänsyn till assistenternas arbetsbörda och önskvärldheten av att deras kapacitet utnyttjades så rationellt som möjligt syntes det emellertid redan nu vara värt att bl. a. taga fasta på det förslag som framförts från flera håll, nämligen att bereda taxeringsintendenten möjlighet att besluta att vissa mindre rörelseidkare — sömmerskor, skomakare o. s. v. — skulle undantas från taxering i rörelsenämnd. Härigenom skulle också vinnas den fördelen, att de lokala taxeringsnämndernas i fråga om sådana skattskyldiga särskilt betydelsefulla personkännedom kunde utnyttjas. Överhuvud syntes önskvärt att sådana åtgärder vidtogs att orts- och personkännedomen kunde tillvaratas även i de särskilda taxeringsnämnderna. Även borde prövas frågan huruvida sådana direktiv borde utfärdas att en viss restriktivitet kom att iaktas när det gällde att bevilja anstånd med att avgiva självdeklaration.

Även i fråga om taxeringsperiodens förlängning syntes erfarenheterna övervägande gynnsamma. Vissa olägenheter fick emellertid anses ha uppkommit bl. a. genom den i samband med förlängningen införda bestämmelsen om taxeringsmaterialets successiva överlämnande till den lokala skattemyndigheten för längdföring. Huruvida dessa olägenheter kunde bemästras utan att samtidigt fördelarna med den nuvarande ordningen gick förlorade ansåg sig revisorerna inte kunna hysa någon bestämd mening om.

Frågan borde emellertid uppmärksammas. Beträffande det av vissa länsstyrelser framförda förslaget om att tidpunkten för taxeringsarbetets avslutande, i varje fall beträffande vissa kategorier skattskyldiga, borde framflyttas syntes ytterligare erfarenheter böra avvaktas innan några ändringar i detta avseende vidtogs.

I länsstyrelsernas yttranden hade även åtskilliga andra synpunkter framförts som rörde frågan om ändringar i den nuvarande ordningen för taxeringsarbetets bedrivande, bl. a. i vad avsåg ökad användning av biträdespersonal för handläggning av rutingörsmål. Vad i sådant hänseende uttalats syntes merendels värt närmare övervägande.

Efter att ha erinrat om att chefen för finansdepartementet i ett interpellationssvar i riksdagens andra kammare den 18 november 1959 upplyst att han avsåg tillkalla en utredningsman för att undersöka möjligheterna att inom den nuvarande organisationens ram vidta åtgärder för att ytterligare intensifiera taxeringskontrollen, uttalade revisorerna slutligen att de förutsatte att vad de nu anfört och vad som eljest framkommit vid den av dem gjorda undersökningen skulle vederbörligen beaktas vid ifrågavarande utredning.

Enligt riksdagens beslut har till innevarande års riksdags höstsession uppskjutits behandlingen av statsrevisorernas berättelse i nu ifrågavarande hänseende.

Yttranden över 1959 års riksdags revisorers berättelse

I avgivna yttranden över vad statsrevisorerna anfört i sin berättelse rörande erfarenheterna av taxeringsorganisationens utbyggnad har flera av remissinstanserna understrukit vikten av att den nya taxeringsorganisationen inte utbygges snabbare än att taxeringsassistenttjänsterna kan besättas med till dessa befattningar väl kvalificerade tjänstemän.

Riksskattenämnden framhåller härvidlag att erfarenheterna av den s. k. tjänstemannataxeringen allmänt omvitnats såsom i huvudsak gynnsamma. Nämnden, som förutsätter att en fortsatt utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen kommer att ske, anför vidare.

För riksskattenämnden framstår det som ytterst viktigt, att icke det nya systemet misskrediteras genom att oerfarna eller eljest olämpliga personer utses till taxeringsassistenter. Då risken för skador, om icke detta beaktas, överväger vinsterna av en snabb utbyggnad, anser sig riksskattenämnden böra understryka vikten av att utbyggnaden icke sker i hastigare takt än den begränsade tillgången på fullgoda aspiranter medger. Nämnden anser sig böra göra detta uttalande, ehuru nämnden är medveten om att införandet av den allmänna varuskatten i och för sig gör en snabbare utbyggnad önskvärd.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, som bedömer en fortsatt utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen under de närmast kommande åren såsom synnerligen vanskelig, anför.

Det är att märka, att de äldre rutinerade landskanslisterna numera i regel tagits i anspråk och att de yngre befattningshavare, som för att vinna behörighet måste fullgöra föreskriven kursutbildning, icke lämpligen böra placeras såsom taxeringsassistenter, innan de erhållit en fortsatt praktisk erfarenhet genom arbete å taxeringssektionen, enkannerligen dess revisionsdetalj. De positiva erfarenheterna av taxeringsassistentorganisationen bero nämligen uteslutande därpå, att det funnits färdigutbildad personal att tillgå. Skulle en fortsatt utbyggnad med ständigt yngre och mindre erfarna taxeringsassistenter ske, är det enligt länsstyrelsens mening oundvikligt, att fördelarna med den nya organisationen komma att försvinna.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län uttalar i detta sammanhang bl. a.

Ehuru det i och för sig är önskvärt, att taxeringsorganisationen utbygges så fort som möjligt, är det — — angeläget att ett uppehåll göres i sagda utbyggnad. Länsstyrelsen måste givas skäligen rådruum att åtminstone nödortfigt bibringa de nyanställda landskanslisterna erforderliga kunskaper och nödvändig arbetsrutin. Länsstyrelsen anställer som landskanslist på landskontoret företrädesvis personer med examen från handelsgymnasium. Ehuru denna utbildning är speciellt lämplig för sagda personal, krävs flera års tjänstgöring på landskontorets olika sektioner för att vederbörande skall bli rutinerad i arbetsuppgifterna som landskanslist. På de erfarenheter landskanslisterna vunnit vid sagda tjänstgöring kan man sedan bygga, och bör landskanslisten därefter vara lämpad genomgå särskild kurs för utbildning till taxeringsassistent. Det kan däremot icke vara till båtnad för taxeringsarbetet att forcera rekryteringen av taxeringsassistenter så att personer med ingen eller helt kort praktisk tjänstgöring på landskontor sändas till utbildningskurs.

Även *Föreningen Sveriges taxeringsintendenter* konstaterar att de brister, som assistentorganisationen företett, orsakats av att utbyggnaden skett i alltför snabb takt. Eftersom särskilt stora krav måste ställas på en taxeringsassistent med hänsyn till arten av hans arbetsuppgifter, måste det tillses att endast personal med fallenhet för taxeringsarbete och med de egenskaper i övrigt, som fordras för det grannliga arbetet med taxeringsrevisioner, kommer i fråga till taxeringsassistentsbefattningar. Föreningen anför vidare.

Med beaktande av det anförda synes det principiellt felaktigt, att taxeringsassistenttjänst ingår som ett led i befordringsgången för landskanslisterna. Det kan icke rimligen förutsättas, att alla som väljer landskanslistbanan skall vara skickade att inneha taxeringsassistenttjänst. Det finns icke så få exempel på duktiga landskanslist, som saknar fallenhet och intresse för taxeringsarbete. För att vinna befordran tvingas dessa att söka taxeringsassistenttjänster. När de erhåller sådan tjänst, kommer resultatet av deras arbete icke att bli vad man bör fordra av en taxeringsassistent. Detta kommer för dem att medföra svårighet att vinna befordran till högre tjänst. Dessa assistenter får sitta kvar — kanske till uppnådd pensionsålder — på sina tjänster med ett arbete, som icke alls passar dem. Den landskanslist däremot, som har fallenhet för taxeringsarbete och sköter sin assistenttjänst på ett utmärkt sätt, kan räkna med snabb befordran till annan, högre tjänst. Följden av ett sådant system måste bli, att assistentkåren så småningom i viss utsträckning kommer att bestå av personer, vilka ansetts icke böra vinna befordran till högre tjänst — kanske just på grund av bristande fallenhet för taxeringsarbete, särskilt rörelsetaxering.

Problemet skulle kunna lösas genom att taxeringsassistenterna placerades i

samma lönegrad som förste landskanslist och finge samma möjlighet som denne att vinna befordran till häradsskrivartjänst.

Föreningen Sveriges taxeringsrevisorer påpekar att de hittills vunna erfarenheterna av taxeringsassistenternas arbete nästan helt avsett deras verksamhet i taxeringsnämnderna. Efter att ha erinrat att man vid tillskapandet av taxeringsassistentorganisationen förutsatte att assistenterna under icke-taxeringsperiod bl. a. skulle ägna sig åt verksamhet inom taxeringskontrollen och då framför allt arbete med taxeringsrevisioner, framhåller föreningen att organisationen i detta avseende ännu inte fått någon verkan av betydelse. Den främsta orsaken härtill var, att det inte givits tillräcklig tid för utbildning på detta område. En bidragande orsak var också, att man inte lyckats rekrytera assistentstjänsterna med tillräckligt kvalificerad personal. I fråga om taxeringsassistenternas utbildning anför föreningen.

För att bli taxeringsassistent erfordras att ha genomgått en av Kungl. Maj:t särskilt anordnad kurs. Denna omfattar emellertid icke utbildning i taxeringsrevision. Taxeringsassistenternas utbildning på detta område måste därför helt läggas på länsstyrelserna. Det är allmänt känt, att det erfordras mycket lång utbildningstid för att förvärva tillräckliga kunskaper inom ett så komplicerat och grannliga arbetsområde. Sedan tillräckliga teoretiska kunskaper förvärvats, måste en omfattande praktisk utbildning ske, varvid den som skall utbildas till att börja med får biträda mera erfarna taxeringsrevisorer i deras arbete. Först så småningom kan han övergå till att själv utföra enklare revisioner under länsrevisorns ledning. Arbetet med taxeringsrevisioner är så invecklat och för den skattskyldige av så stor betydelse, att det icke kan anförtros personer med otillräckliga kunskaper och erfarenhet på området. De skattskyldiga böra ha rätt att fordra, att deras räkenskaper granskas av tillräckligt sakkunnig person och att de ställningstaganden, som ankomma på granskningsmannen, ske med beaktande av kravet på likformighet och objektivitet. Detta ställer stora fordringar på granskningsmannens kunnande och omdöme. Självfallet uppfyller en del av de nytillkomna taxeringsassistenterna i stort sett de krav man rimligen kan ställa i detta hänseende. Några av dem ha sålunda tidigare varit verksamma inom länsstyrelsernas taxeringsrevisioner, där de förvärvat kunskaper på området i fråga. Men det övervägande antalet synes över huvud taget icke ha erhållit någon som helst utbildning i fråga om taxeringsrevision, innan de sänts ut att verka som taxeringsassistenter.

Utbildning och ledning av taxeringsassistenterna i deras arbete med taxeringsrevisioner försvåras högst avsevärt i de fall, då de äro placerade utom residensstaden. Härtill kommer att deras möjligheter att diskutera svårösta problem med mera erfarna taxeringsmän då bli förhållandevis begränsade. Ett tillräckligt utbyte av erfarenheter på rörelsetaxeringens område och en god ledning av verksamheten med taxeringsrevisioner innebära en viss garanti för att kraven på rättssäkerhet och likformighet icke i onödan skola äventyras. En möjlighet är naturligtvis, att man under viss del av året kallar in taxeringsassistenterna för tjänstgöring på länsstyrelserna. Detta tillämpas också på sina håll, men av kostnadsskäl har det dock hittills skett endast i mindre omfattning.

Några remissorgan har berört det i revisorernas berättelse framförda förslaget att från taxering av rörelsenämnd undanta vissa mindre rörelseidkare. *Riksskattenämnden* yttrar i detta hänseende.

Ehuru riksskattenämnden har sympati för den från flera länsstyrelser väckta tanken att det genom omarbetning av 3 § taxeringskungörelsen skulle göras möjligt att — till lättande av arbetsbördan i sådana särskilda taxeringsnämnder, som avses i 4 § fjärde stycket taxeringsförordningen, och till vinnande av ökat inflytande för person- och lokalkännedom inom taxeringsnämnderna — till de lokala taxeringsnämnderna återföra taxeringen av vissa smärre rörelseidkare, nödgas riksskattenämnden konstatera att detta icke låter sig förenas med reglerna om taxering till allmän varuskatt.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har samma uppfattning. I samband härmed framhåller emellertid länsstyrelsen, att Orts- och personkännedom är av särskilt stor betydelse vid taxeringen av fiskarna. Det hade visat sig nödvändigt att fiskarkåren regelmässigt taxerades av lokal och inte av särskild taxeringsnämnd. Av detta skäl hade den nya organisationen inom länet endast i begränsad omfattning utbyggt att omfatta denna kår.

Länsstyrelsen i Blekinge län anser även att Orts- och personkännedom inte alltid blir väl tillgodosedd inom rörelsenämnderna. En förbättring härutinnan skulle enligt länsstyrelsens mening vinnas om varje lokal taxeringsnämnd inom rörelsedistriktet finge utse förslagsvis två ledamöter att tjänstgöra i rörelsenämnden när denna skulle besluta om taxering av sådana rörelseidkare m. fl., som var bosatta inom det lokala distriktet.

Föreningen Sveriges taxeringsintendenter uttalar i detta hänseende.

De särskilda taxeringsnämnderna omfattar som regel ett fögderi. Denna enhet utgör ofta ett för stort område för en taxeringsassistent men ett för litet för två. Bättre möjligheter att rationellt avgränsa dessa taxeringsdistrikt är önskvärda. Detta skulle också kunna medföra den fördelen, att en taxeringsassistent allteftersom han fick större erfarenhet kunde tilldelas ett större antal deklarationer. En så smidig organisation torde emellertid endast kunna nås genom att taxeringsassistenterna finge verka inom de lokala taxeringsnämnderna på ungefär samma sätt som taxeringskonsulenterna för närvarande gör. Härigenom skulle man också få tillgång till erforderlig Orts- och lokalkännedom. Det har visat sig vara en brist i de särskilda nämnderna, att man icke kunnat få tillräckliga upplysningar i nämnden om enskilda skattskyldiga, i synnerhet mindre företagare. Den ifrågasatta möjligheten att återflytta dessa grupper skattskyldiga till de lokala nämnderna föreligger ej efter varuskattens införande.

Sveriges akademikers centralorganisation kan ej heller ansluta sig till den framförda tanken att undanta vissa kategorier av mindre rörelseidkare från taxering av särskild taxeringsnämnd och anför.

Om nämligen skäl anses föreligga att granska rörelseidkarnas taxering genom särskild taxeringsnämnd, kan dessa skäl icke anses avhängiga av rörelsens art eller omfattning. En rimlig gränsdragning torde f. ö. bli svår att åstadkomma, skäl torde även kunna anföras för att behovet av särskild kontroll av de mindre rörelseidkarnas deklarationer är väl så stort som av de större rörelseidkarnas. Behovet av Orts- och personkännedom bör, som revisorerna antytt, kunna tillgodoses även i de särskilda taxeringsnämnderna.

I fråga om taxeringsassistenternas arbetsbörda framhåller slutligen *länsstyrelsen i Blekinge län*, att denna skulle kunna jämnare fördelas om det i

vissa fögderier eller städer placerades två eller flera assistenter, av vilka den ene kunde biträda förutom särskild taxeringsnämnd i det egna fögderiet eller staden även i viss begränsad utsträckning sådan nämnd i angränsande fögderi eller stad där antalet assistenter var otillräckligt.

I det av *Föreningen Sveriges taxeringsintendenter* avgivna yttrandet beröres även den på länsstyrelsernas taxeringssektioner rådande personalbristen. Föreningen anför i detta hänseende.

Det torde vara ett känt faktum, att taxeringssektionerna på flertalet länsstyrelser för närvarande kämpar med stora svårigheter, orsakade av den personalbrist som uppstått i samband med utbyggnaden av provningsnämndernas kanslier och assistentorganisationen. Sedan den allmänna varuskatten genomförts, har situationen ytterligare förvärrats. Vid inrättandet av provningsnämndskanslierna fick taxeringssektionen avstå från de mera erfarna landskanslisterna samt huvuddelen av sektionens biträdespersonal. Av kvarvarande landskanslisterna har flertalet absorberats av assistentorganisationen. Följden har blivit, att på taxeringssektionerna i många län finns endast en erfaren landskanslist (1:e landskanslisten på sektionen) och i övrigt landskanslisterna med endast något eller några års erfarenheter av taxeringsarbete samt aspiranter på landskanslisttjänster. Beträffande taxeringsinspektörs- och revisorstjänsterna är läget lika prekärt. De nya tjänsterna på provningsnämndernas kanslier och varuskattekontoren har dragit till sig en avsevärd del av denna personal. För närvarande är personalbristen så stor, att 2—3 års tjänstgöring inom landskontoret meriterar till tjänst i 21:a lönegraden. Det kan icke bestridas, att inrättandet av provningsnämndskanslierna medfört vissa lättnader i taxeringssektionens arbete med besvärsmålen till provningsnämnden. Dessa mål har hittills kunnat hjälpligt bemästras. De genom den nya taxeringsorganisationen tillskapade möjligheterna till skärpt taxeringskontroll har däremot inte kunnat utnyttjas på sätt som var avsett. — — —

För ett rationellt utnyttjande av den högre personalen på taxeringssektionerna torde det vara nödvändigt, att denna till sitt förfogande har erforderligt antal landskanslisterna samt biträdespersonal i tillräcklig utsträckning. Varje föredragande i provningsnämnden bör för sitt arbete kunna disponera en landskanslist (ev. en taxeringsinspektör) samt ett kvalificerat kvinnligt biträde. På taxeringssektionen måste ställas så relativt höga krav på utbildning och erfarenhet, att nämnda biträden till övervägande del bör utgöras av kontorister och kansli-biträden.

Riksskattenämndens enkät 1959

I en den 5 oktober 1959 dagtecknad skrivelse till samtliga länsrevisorer vid länsstyrelserna har chefen för riksskattenämndens kontrollbyrå anhållit om närmare upplysningar angående revisionspersonalens arbetsuppgifter, revisionsarbetets organiserande m. m. Av innehållet i de inkomna svaren framgår i huvudsak följande.

I ungefär halva antalet län har den kvalificerade revisionspersonalen helt eller praktiskt taget helt varit sysselsatt med revisionsarbete. I detta synes i regel även ha ingått att upprätta förslag till taxeringsintendentens ytt-

randen i mål, vari taxeringsrevision ägt rum. I de flesta länen har emellertid länsrevisorerna även innehaft uppdrag fullgöra på taxeringsintendent ankommande göromål, vilket synes i betydande mån ha beskurit deras möjligheter att göra en mera aktiv insats i det egentliga revisionsarbetet. I några län synes vissa taxeringsrevisorer ha haft mer eller mindre permanenta arbetsuppgifter, som inte haft samband med revisionsarbetet. I ett län har t. ex. samtliga förste taxeringsrevisorer andra året i följd måst utnyttjas för att fullgöra taxeringsintendentsgöromål. De har därför inte kunnat annat än undantagsvis utnyttjas för defensiva taxeringsrevisioner och har överhuvudtaget inte kunnat tagas i anspråk för offensiva granskningar.

På revisionsdetaljerna synes i allmänhet ha ankommit att omhänderha taxeringsassistenternas vidareutbildning. På grund av brist på personal synes endast i undantagsfall ha förekommit att denna utbildning bedrivits genom anordnande av särskilt planlagda kurser. I flertalet län synes utbildningen ha bedrivits så att taxeringsassistenterna inkallats till tjänstgöring vid länsstyrelserna, varvid de efter att ha erhållit en allmän information om revisionsarbetets lämpliga bedrivande fått längre eller kortare tid under ledning av en erfaren taxeringsrevisor biträda vid enklare taxeringsrevisioner. En del av de mera kvalificerade taxeringsassistenterna har självständigt fått utföra sådana revisioner. I en del fall synes taxeringsassistenterna även under icke-taxeringsperiod ha bibehållits vid placeringen hos de lokala skattemyndigheterna. I dessa fall har länsrevisorernas möjligheter att handleda assistenterna ansetts ha varit starkt begränsade.

Taxeringsassistenterna synes i allmänhet endast under kortare tid ha sysselsatts med revisionsarbete. I några län har de inte alls eller blott undantagsvis använts för sådant arbete, medan de i andra län sysselsatts härmed i stor utsträckning. Anledningen till att assistenterna i allmänhet endast i relativt ringa utsträckning tagits i anspråk för revisionsuppgifter synes främst vara att andra arbetsuppgifter måst anförtros dem eller att de inte ansetts kapabla att på egen hand verkställa taxeringsrevisioner.

I några yttranden har understrukits angelägenheten av att skapa bättre förutsättningar för att erhålla lämpliga taxeringsassistenter. Såsom ett led i dessa strävanden föreslås bl. a. att en särskild befordringsgång inrättas för taxeringsassistenter.

Taxeringsassistenternas stationering hos de lokala skattemyndigheterna anses allmänt föga ändamålsenlig. Om taxeringsassistenterna placerades på länsstyrelsernas revisionsdetaljer skulle enligt de flesta länsrevisorernas mening en effektivisering av assistenternas arbete kunna åstadkommas. En anknytning till revisionsdetaljerna anses även möjliggöra att assistenterna kunde tas i anspråk för sådana uppgifter för vilka de främst är avsedda. Först då taxeringsassistenterna under tiden mellan taxeringsperioderna utslutande kan ägna sig åt revisionsarbete anses de komma att utgöra en väsentlig förstärkning av taxeringskontrollen.

I fråga om revisionsarbetets organiserande framhålles att offensiva granskningar i allmänhet inte kunnat genomföras på grund av personalbrist. En ökning av antalet taxeringsrevisorerna skulle enligt flera länsrevisorers mening innebära att de offensiva granskningarna ökade, vilket syntes utomordentligt angeläget. En ökning av den kvalificerade revisionspersonalen kan även möjliggöra att utbildningen av taxeringsassistenter och ledningen av deras arbete kunde omhänderhas på ett effektivare sätt. Samtidigt har emellertid svårigheterna att erhålla kompetenta sökande till taxeringsrevisorsbefattningarna understrukits. För att åstadkomma en förbättring i detta avseende har från flera håll föreslagits, att den kvalificerade revisionspersonalen skall erhålla bättre begynnelselönen och befordringsmöjligheter, varigenom personalens övergång till enskild tjänst skulle motverkas. Några länsrevisorerna har emellertid ansett sig inte kunna göra något uttalande om behovet av ytterligare taxeringsrevisorstjänster innan alla vakanser fyllts och taxeringsorganisationen blivit helt utbyggd. Andra länsrevisorerna åter har ansett att det vore lämpligare att i stället inrätta eller utöka redan förekommande landskanslisttjänster å revisionsdetaljerna.

Inom vissa länsstyrelser har en uppdelning av revisionsdetaljerna i en offensiv och i en defensiv del tillämpats, ehuru den inte alltid kunnat konsekvent tillämpas på grund av bristen på personal. Erfarenheterna synes i allmänhet visa att en sådan uppdelning är ändamålsenlig. Några länsrevisorerna hävdar emellertid att uppdelningen inte synes lämplig med hänsyn till tillgången på personal och dennas utbildningsbehov.

En ökning av antalet biträden på revisionsdetaljerna, varigenom den kvalificerade personalen skulle kunna avlastas mindre kvalificerade arbetsuppgifter i större utsträckning än vad nu är fallet, anses av de flesta länsrevisorerna såsom önskvärd. Det understrykes dock att biträdena, om de skall bli till verklig nytta, bör besitta kunskaper i bokföring. En länsrevisor anser att antalet biträden lämpligen bör motsvara minst halva antalet taxeringsrevisorerna, varjämte bör finnas erforderlig personal för maskinskrivning och andra löpande göromål. I en del yttranden förklaras emellertid att något behov av ytterligare biträdespersonal på revisionsdetaljerna inte föreligger.

En ökad användning av tekniska hjälpmedel, t. ex. diktafoner, anses allmänt kunna innebära ett rationellare utnyttjande av personalen och medföra betydande tidsbesparing.

*Förslag av skattelagssakkunniga beträffande användning av taxeringsassistenter
för särskilt ändamål*

En särskild sektion inom skattelagssakkunniga har i en den 26 augusti 1959 avgiven promemoria med förslag till bestämmelser om värdepappersinventarier å maskiner och andra dylika inventarier i jordbruk med kontant-

mässig inkomstredovisning föreslagit, att taxeringsassistenterna för att underlätta taxeringsnämndernas arbete skall medverka vid granskningen av de inventarieförteckningar, som i samband med de föreslagna bestämmelsernas ikraftträdande avses skola lämnas av därav berörda skattskyldiga. Enligt de sakkunnigas mening bör assistenternas medverkan härvidlag kunna möjliggöras utan att deras ordinarie arbetsuppgifter inskränkes, därest ifrågavarande arbete utföres före det aktuella taxeringsårets arbete. För att bereda assistenterna möjlighet att medverka vid granskningen av inventarieförteckningarna, bör dessa enligt de sakkunniga i regel lämnas i samband med avlämnandet av självdeklarationerna för året närmast före det taxeringsår, då bestämmelserna avses skola tillämpas i första instans. Taxeringsassistenternas medverkan anses böra ske i form av förhandsgranskning av förteckningarna, vilken granskning skall påbörjas redan samma år förteckningarna avlämnats. Om det vid den föreslagna lagstiftningens ikraftträdande inte skulle finnas assistent inom fögderi bör enligt de sakkunnigas mening annan lämplig person å landskontoret eller hos lokal skattemyndighet kunna anlitas.

De sakkunnigas förslag har hittills inte föranlett förslag till riksdagen.

Taxeringsintendenternas erfarenheter i fråga om taxeringsmyndigheternas befogenheter

I direktiven för utredningen har uttalats, att det bör övervägas om de befogenheter, som taxeringsmyndigheterna har att i samband med granskningsarbetet göra undersökningar och erhålla upplysningar och uppgifter för kontrollen, är tillfyllest för ett effektivt revisionsarbete.

Då det från ett flertal håll uttalats att de nu gällande föreskrifterna i detta hänseende är otillräckliga har utredningen — för att få denna fråga närmare belyst — i skrivelse till förste taxeringsintendenten vid överståthållarämbetet och samtliga taxeringsintendenter i länen anhållit om redogörelse för vunna erfarenheter, särskilt i vad avser föreskrifterna i 39, 40, 43, 45, 46, 51, 53, 56 och 58 §§ TF. Samtliga taxeringsintendenter — på ett undantag när — har inkommit med sådan redogörelse, varvid förste taxeringsintendenten vid överståthållarämbetet överlämnat en av revisionsintendenten vid ämbetets skatteavdelning upprättad promemoria. I Stockholms, Södermanlands, Kronobergs, Kalmar, Kopparbergs, Gävleborgs och Norrbottens län har redogörelsen lämnats av vederbörande tjänsteförrättande taxeringsintendent.

Enär det i förevarande sammanhang närmast gäller *dels* de befogenheter, som direkt sammanhänger med själva verkställandet av taxeringsrevision, d. v. s. i huvudsak föreskrifterna i 56—58 §§ TF, *dels* befogenheterna att erhålla kontrolluppgifter o. dyl. i och för taxeringsrevision eller för en mera allmänt syftande taxeringskontroll, d. v. s. i huvudsak före-

skrifterna i 37—46 §§ samt därtill hörande föreskrifter om anmaning i 51 och 53 §§ TF, kommer dessa båda huvudgrupper av befogenheter att i det följande behandlas var för sig.

Först må emellertid framhållas att två av de tillfrågade, nämligen *taxeringsintendenterna i Kronobergs och Kopparbergs län*, ansett att de nuvarande föreskrifterna är tillfyllest för en effektiv taxeringskontroll. I fråga om kontrolluppgifterna uttalar förstnämnde taxeringsintendent bl. a. att föreskrifterna härom åtminstone för närvarande synes tillräckligt omfattande.

Övriga 22 taxeringsintendenter har däremot ansett att behov föreligger i större eller mindre omfattning av ändring eller komplettering av de nu gällande reglerna.

Befogenheterna vid taxeringsrevision (56—58 §§ TF)

Bestämmelserna i 56 § 2 mom. om rätt för granskningsman att genast få taga del av handlingar som skall granskas och i 56 § 3 mom. om tid och plats för revisionens verkställande

I fråga om föreskrifterna i 56 § 2 mom. anför *revisionsintendenten vid överståthållarämbetet*.

Den första svårigheten, som ofta möter vid taxeringsrevision hos skatteundandragande rörelseidkare, är att snabbt få del av räkenskaper med därtill hörande handlingar. I Stockholm tillskriva granskningsmännen — i allt fall då det gäller offensiv revision — regelmässigt omedelbart efter det att den skattskyldige tillställts beslutet om taxeringsrevision denne med anhållan om att få ta del av räkenskaperna. Ju längre tid den skattskyldige får på sig efter underrättelsen om den kommande revisionen, desto större möjligheter har han att vidtaga försvarsåtgärder. Dessa kunna bestå i exempelvis genomgång av bokföringsmaterialet och borttagande av komprometterande handlingar, men det har utan tvivel också hänt, att helt ny bokföring upprättats. I 56 § 2 mom. taxeringsförfordningen har, sedan dessa förhållanden uppmärksammats under förarbetenas gång, införts bestämmelsen, att den som skall verkställa taxeringsrevisionen må påfordra, att genast få taga del av handlingar, som skola granskas. Bestämmelsen har visat sig vara ganska verkningslös i praktiken. Dels finns det icke någon påföljd vid förhållning, dels pekar den skattskyldige, om granskningsmannen åberopar nyss nämnda bestämmelse, vanligen på innehållet i 3 mom. samma paragraf, att revisionen såvitt möjligt skall ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i verksamheten. Någon svårighet att åberopa hinder i verksamheten som skäl för uppskov med överlämnande av räkenskaperna har aldrig förmärkts. Det är sålunda icke blott så, att ändamålet med bestämmelsen i 2 mom. icke kan uppnås, om den skattskyldige tredskas, utan man har också genom bestämmelsen i 3 mom. satt lagligt vapen i händerna på honom. Den förstnämnda bestämmelsen torde därför numera sällan åberopas av granskningsmännen.

Liknande erfarenheter uttalas av *taxeringsintendenterna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Gotlands, Hallands, Älvsborgs, Värmlands, Västernorrlands och Västerbottens län*. Allmänt an-

ses att öVERRUMPLINGSmomentet såsom det mest betydelsefulla vapnet, när det gäller att komma till rätta med de mera kvalificerade fallen av skattefusk, ofta visar sig ineffektivt. En skattskyldig, som vägrar att genast tillhandahålla räkenskaperna, kan visserligen föreläggas vite men har dock vunnit sitt syfte att förhålla revisionen. Möjligheter anses därför böra beredas granskningsman att omedelbart få tillträde till den skattskyldiges lokaler och genomföra revisionen på platsen utan att därför vara beroende av den skattskyldiges särskilda medgivande. *Taxeringsintendenten i Värmlands län* uttalar i detta sammanhang att om granskningsmännen tillades dessa befogenheter torde man kunna förutsätta att de skulle komma att användas med omdöme och under nödigt hänsynstagande till de skattskyldigas berättigade intressen. Vidgningen av granskningsmännens befogenheter i detta hänseende skulle därför kunna ske utan nämnvärd olägenhet för berörda skattskyldiga.

Föreskrifterna i 56 § 3 mom. om det sätt, på vilket taxeringsrevision skall verkställas, och om tid och plats för densamma har — utöver vad som tidigare anförts — föranlett särskilda uttalanden från *taxeringsintendenterna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt revisionsintendenten vid överståthållarämbetet*. Allmänt uttalas den uppfattningen att det bör få ankomma på taxeringsintendenten och inte på den skattskyldige att bestämma var och när taxeringsrevision skall utföras, varvid dock givetvis ett skäligt beaktande av den skattskyldiges önskemål i detta hänseende bör äga rum. Därest skattskyldig vägrar att utlämna de handlingar, som skall granskas, anser ett flertal taxeringsintendenter att bättre möjligheter bör skapas för taxeringsmyndigheterna att snabbt få del av samtliga handlingar.

I frågan om platsen för revisionens utförande anför *taxeringsintendenten i Uppsala län* att föreskrifterna i 3 mom. om att taxeringsrevision med den skattskyldiges medgivande må verkställas hos honom av de skattskyldiga och deras medhjälpare i allmänhet tolkas så att de skattskyldiga alltid skulle äga bestämma var revisionen skall utföras. Sålunda har t. ex. skattskyldiga, som anlitat revisionsbyrå som deklaraationsmedhjälpare, hävdade att revisionen skulle ske hos byrån oavsett vilka invändningar som gjorts från taxeringsmyndigheternas sida. Enligt taxeringsintendentens mening bör taxeringsrevision normalt ske hos den skattskyldige, i varje fall då han bedriver rörelsen i särskilda lokaler och kan ställa lämplig lokal för revisionen till förfogande. Att göra revisionen hos deklaraationsmedhjälparen anser taxeringsintendenten vara av mindre värde.

Endast för det fall att taxeringsrevisionen av lämplighetsskäl uppenbarligen inte bör äga rum hos den skattskyldige anser *taxeringsintenden-*

ten i Stockholms län att den skattskyldige bör kunna vägra att revisionen sker hos honom.

Taxeringsintendenten i Blekinge län uttalar i detta sammanhang.

I 56 § 3 mom. föreskrives bl. a. att taxeringsrevision må ske hos den, som är föremål för undersökning, »med hans medgivande». Den som ej lämnar sådant medgivande kan tydligen hindra granskaren att skaffa sig en värdefull första-handsinformation om räkenskapsmaterialet och andra handlingar av betydelse för revisionen samt om affärs- eller fabriks- eller magasinslokalers storlek, beskaffenhet och utrustning. Möjlighet lämnas vidare att förhindra eller i varje fall fördröja och kanske helt förtaga värdet av en kassaavstämning och därmed sammanhängande kontroll av löpande årets bokföring. En viss tendens har märkts hos revisorer och andra deklarationsmedhjälpare att skaffa sig fullmakt att företräda skattskyldiga i taxeringsärenden och att härigenom försvåra direkt kontakt mellan den, som förordnats att verkställa taxeringsrevision, och den person, hos vilken revision skall verkställas. I dylika fall får också den med fullmakt utrustade revisorn möjlighet att »sälla» räkenskapshandlingarna innan dessa överlämnas för revision. Ur taxeringssynpunkt synes det vara angeläget att här berörda bestämmelser i 56 § taxeringsförordningen bringas att överensstämma med föreskrifterna i 42 § förordningen om allmän varuskatt.

Liknande synpunkter angående behovet av likartade bestämmelser om taxeringsrevision i TF och VF anföres av *taxeringsintendenterna i Uppsala, Hallands, Göteborgs och Bohus* samt *Malmöhus län*.

Taxeringsintendenten i Göteborgs och Bohus län förklarar att på senare år framkommit en ökad tendens från de skattskyldigas sida att påfordra att revisionen skall ske hos dem, varigenom taxeringsrevisorerna tvingas företaga resor även i fall, där rörelsen är av ringa omfattning och där revisionen många gånger med fördel skulle kunna ske på länsstyrelsen. Planläggningen av revisorernas och taxeringsassistenternas arbete försvåras på grund härav samtidigt som verksamheten med taxeringsrevisioner onödigt fördröjas. Vidare anföres.

Det må framhållas, att taxeringsrevisionerna tendera att bli alltmera komplicerade och omfattande. För åtskilliga år sedan bestod de huvudsakligen av en genomgång av rörelsens omkostnadskonton. Nu fordras av granskningsmannen, att han undersöker hela räkenskapsmaterialet och bedömer dess tillförlitlighet. Oftast erfordras härför att kontrolluppgifter inhämtas från kunder och leverantörer. Detta tager viss tid i anspråk under vilken det i allmänhet är nödvändigt att på länsstyrelsen ha tillgång till räkenskapsmaterialet eller viss del därav. Även vid upprättandet av granskningsrapporten kan föreliggande behov av att ha materialet tillgängligt. På grund härav blir det icke möjligt att vid ett enda besök hos den skattskyldige helt genomföra en taxeringsrevision.

Det må även framhållas, att de skattskyldiga ofta icke torde ha möjlighet att själva kunna avgöra vilken plats som är lämpligast för utförande av revisionen.

Taxeringsintendenten föreslår därför att i TF införes bestämmelser om att taxeringsintendenten må besluta att revisionen skall äga rum på länsstyrelsen, såvida inte detta är förenat med uppenbara olägenheter för den skattskyldige, och om rätt för granskningsmannen att mot kvitto medta granskningsmaterial för genomgång på länsstyrelsen.

Revisionsintendenten vid överståthållarämbetet anför liknande synpunkter och framhåller att det inte är ovanligt, att den skattskyldige påfordrar granskningens utförande på det för revisionsarbetet olämpligaste sättet. Han anför vidare.

Av stadgandets ordalydelse skulle den slutsatsen kunna dragas, att granskningsmannen alltid hade rätt att få materialet utlämnat till sig för granskning å tjänsterummet. Oavsett om en sådan tolkning är riktig eller icke, saknas tvångsmedel, om den skattskyldige vägrar utlämna sina räkenskaper men erbjuder sig att tillhandahålla dem exempelvis på sitt kontor. Ingen länsstyrelse lär i sådant fall anse sig kunna utdöma vite.

Vilket som ur arbetssynpunkt är lämpligast, granskning hos rörelseidkaren eller å tjänsterummet, beror på omständigheterna. Otvivelaktigt är det till fördel, att granskningsmannen får tillfälle att genom personlig kontakt bilda sig en uppfattning om den skattskyldige och genom besök i rörelselokalen en uppfattning av rörelsens omfattning och skötsel, men detta kan ske utan att därför hela granskningsarbetet utföres hos rörelseidkaren.

Därest icke materialets omfång omöjliggör dess överflyttning till granskningsmannens tjänsterum och granskningen alltså måste ske hos det företag, som skall revideras, torde det lämpligaste förfarings sättet vara, att granskningsmannen inleder sin taxeringsrevision med ett besök hos rörelseidkaren, varvid han förvisar sig om vilka handlingar som finnas och sätter sig in i redovisningssystemet, samt att materialet därefter överföres till tjänsterummet. Men detta kräver klara författningsbestämmelser. För närvarande kan rörelseidkaren avböja personligt besök av granskningsmannen och han kan också vägra att lämna ifrån sig materialet, om han ställer det till förfogande hos sig nota bene.

Nackdelarna av granskningens utförande hos rörelseidkaren äro flera. Tjänstemannen har ofta flera uppdrag under arbete samtidigt eller rättare sagt växelvis. En revision får exempelvis vila i avvaktan på begärd utredning. Om han under väntetiden tilldelas en taxeringsrevision, som måste utföras hos den skattskyldige, är han svåränträffbar för den, som skall lämna utredning. Den senast beslutade revisionen får så att säga förtur framför den tidigare påbörjade. Detta förhållande må — ehuru icke tillfredsställande — kunna tolereras, men vida tyngre väga de olägenheter, som granskningsarbetets utförande utom tjänsterummet vålla därigenom, att de resurser, som stå tjänstemannen till buds vid arbete å tjänsterummet, mer eller mindre berövas honom. Han har i sin tjänstelokal tillgång till räknemaskiner, kan erhålla hjälp av biträdespersonal med kontrollräkningar samt med mycket rutinarbete såsom genomgång av verifikationer m. m. Å bokgranskningskontoret kan han få affärshandlingar fotokopierade.

Revisionsintendenten framhåller emellertid att flertalet taxeringsrevisioner hos rörelseidkare förlöper utan skäl till klagomål. Men enligt hans mening är det de få missbruken av gällande bestämmelser, som bör kunna bemästras.

Bestämmelserna i 56 § 1 mom. TF och 14 § andra stycket TK om kassainventering

Flera taxeringsintendenter anser de nu gällande föreskrifterna om verkställande av kassainventering i samband med taxeringsrevision mindre lämpliga. Sålunda uttalar *taxeringsintendenten i Göteborgs och Bohus län*

att taxeringsmyndigheternas rätt att företaga kassainventering genom bestämmelserna i 14 § TK blivit så inskränkt att den praktiskt taget kommit att sakna betydelse för taxeringskontrollen. En liknande uppfattning uttalas av *taxeringsintendenten i Kalmar län*, som framhåller att eftersom frågan om kassainventering aktualiseras först då granskningen påbörjats och granskningsmannen oftast befinner sig på annan plats än residensstaden, kassainventering bör få företagas utan att taxeringsintendentens skriftliga medgivande först inhämtats. Jämväl andra erfarna taxeringstjänstemän, såsom länsrevisorn och förste taxeringsrevisorn, bör tilläggas befogenhet att verkställa kassainventering såvida inte taxeringsintendenten bestämmer att så inte skall ske. *Taxeringsintendenten i Älvsborgs län* erinrar om att kassainventeringen ger en god uppfattning om med vilken omsorg räkenskaperna föres och därmed också om bokföringens tillförlitlighet i allmänhet och ifrågasätter därför huruvida inte rätten att verkställa kassainventering bör utan särskilt beslut ingå i revisorns befogenheter. Enligt hans uppfattning ligger det i sakens natur att kassakontroller inte skulle komma att företas i oträngt mål. Samma ståndpunkt till frågan om kassainventering intas av *taxeringsintendenterna i Stockholms, Östergötlands och Kristianstads län*.

Synpunkter i övrigt beträffande föreskrifterna om taxeringsrevision

Taxeringsintendenten i Västerbottens län påpekar att det i samband med taxeringsrevision kan visa sig nödvändigt att hos annan rörelseidkare kontrollera riktigheten av uppgifter i de räkenskaper, som är föremål för revision. En dylik kontrollaktion »vid sidan» kan enligt nu gällande bestämmelser inte företas utan särskilt förordnande om taxeringsrevision hos den andre rörelseidkaren. Taxeringsintendenten anser därför att möjligheter till ett smidigare förfarande i dylika fall bör skapas.

En liknande uppfattning uttalas av *taxeringsintendenten i Norrbottens län*.

Taxeringsintendenten i Jönköpings län framhåller att flertalet taxeringsrevisioner inte är föranledda av misstanke om brott mot skattestrafflagen eller ens om brister i materiellt eller formellt avseende. Från de skattskyldigas sida förebäres dock allehanda hinder mot taxeringsrevision, som synes bottna i en allmän känsla att revisionen inte anbefallts utan att något fel direkt misstänkes. Allmänheten borde bringas att inse att framför allt s. k. kategorigranskningar är en normal rutinåtgärd, som kan förväntas efter en längre eller kortare tidsperiod. Taxeringsintendenten efterlyser vidare enklare metoder för förordnande om taxeringsrevision, vilket förordnande borde vara förenat med legitimationskort för behöriga granskare.

Befogenheterna att erhålla kontrolluppgifter m. m. (37—46, 51 och 53 §§ TF)

37 §

Taxeringsintendenten i Jämtlands län anser att den obligatoriska uppgiftsskyldighet, vilken enligt 1 mom. punkt 1 föreligger för fysisk person och

dödsbo, som innehaft annan fastighet, i fråga om förmåner, som utgått från sådan förvärvskälla, bör utvidgas till att omfatta förmåner till lägst 100 kronors värde i stället för som nu gäller lägst 500 kronors värde.

Taxeringsintendenten i Blekinge län fäster uppmärksamheten på att föreskrifterna i 1 mom. punkt 3 inte synes gälla försäkringsanstalters och understödsföreningars utbetalningar i vad avser sakförsäkring. Särskilt när det gäller rörelseidkare anses det emellertid vara av stort värde att äga tillgång till uppgifter om ersättningar för skadade lager- och inventarietillgångar, förluster genom försäkring m. m. En utvidgning av uppgiftsskyldigheten i detta hänseende anses påkallad.

Taxeringsintendenten i Älvsborgs län anser att på ett par punkter en utvidgning eller ett förtydligande av föreskrifterna om den obligatoriska uppgiftsskyldigheten kan ifrågasättas. Taxeringsintendenten påpekar sålunda att t. ex. kommunala myndigheter underlåter att lämna uppgifter å belopp, som utbetalats till lantbrukare för körslor, att lantbrukare så gott som genomgående underlåter att lämna kontrolluppgifter rörande inköp från andra lantbrukare av djur och produkter och beträffande ersättningar för körslor samt att militära myndigheter, som i samband med övningar förhyrt traktorer och andra maskiner eller transportmedel av lantbrukare, inte lämnar uppgifter rörande härför utbetalda ersättningar. Vidare ifrågasätter taxeringsintendenten om inte uppköpare av ägg borde vara obligatoriskt uppgiftsskyldiga beträffande inköp, som skett från lantbrukare. Samma uppfattning om obligatorisk uppgiftsskyldighet för uppköpare av ägg uttalas av *taxeringsintendenten i Kalmar län*.

39 §

Revisionsintendenten vid överståthållarämbetet anser, att uppgiftsskyldigheten enligt 1 mom. punkt 1 bör utvidgas så, att kontrolluppgift, i vad den avser rörelseidkare, kommer att innefatta »data för och beloppen av såväl mottagna räkningar som verkställda likvider samt betalningssätt».

Taxeringsintendenten i Stockholms län vill att uppgiftsskyldigheten enligt 1 mom. punkt 2 skall utvidgas att inte endast avse visst avlöningsbelopp. Det framhålles att tveksamhet kan råda huruvida t. ex. en kapellmästare alltid kan anmanas att avlämna kontrolluppgifter för orkestermedlemmar.

I fråga om uppgiftsskyldigheten för banker och andra penninginrättningar enligt 1 mom. punkt 3 anser *taxeringsintendenten i Östergötlands län* att det är önskvärt att få uppgift om ändringar i namngiven skattskyldigs skulder under viss tid på liknande sätt som beträffande insättningar och uttag kan erhållas enligt 3 mom. *Taxeringsintendenten i Blekinge län* vill att uppgiftsskyldigheten skall omfatta även näringsidkares växeldiskonteringar under viss tid.

Föreskrifterna i punkt 7 och däremot svarande bestämmelser i 2 mom.

om uppgiftsskyldighet för den, som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse, har föranlett uttalanden från flertalet taxeringsintendenter. I första hand påpekas den brist i uppgiftsskyldigheten som föreligger därigenom att densamma inte omfattar den, som haft inkomst av annan fastighet. I detta hänseende erinrar *taxeringsintendenten i Malmöhus län* om att enligt 37 § 1 mom. punkt 1 obligatorisk skyldighet föreligger för innehavare av annan fastighet, som inte ingår i rörelse, att lämna uppgift om utbetalning för utfört tillfälligt arbete å fastigheten endast om den som utfört arbetet varit anställd hos fastighetsägaren. Däremot anser *taxeringsintendenten* sådan skyldighet inte föreligga om den som utfört arbetet åtagit sig detta i egenskap av företagare. I detta avseende likställes enligt hans mening fastighetsägaren med den som redovisat inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet. I fråga om rörelseidkare och jordbrukare kompletteras emellertid bestämmelserna i 37 § 1 mom. av regler i 39 § 1 mom., enligt vilka rörelseidkare och jordbrukare är skyldiga att efter anmaning lämna uppgift om likvider för varor som betalats till eller erhållits från annan namngiven näringsidkare. Motsvarande uppgiftsskyldighet synes emellertid inte vara stadgad för innehavare av annan fastighet, låt vara att det här endast kan bli fråga om likvider *till* näringsidkare. Något vägande skäl för att göra denna åtskillnad anser *taxeringsintendenten* knappast föreligga, åtminstone inte då inkomsten redovisas å bilaga 6 a. *Taxeringsintendenten* påpekar också den begränsning i uppgiftsskyldigheten, som ligger däri att jordbrukaren och rörelseidkaren endast behöver lämna uppgift å »likvider för varor» medan däremot »betalning för tjänster» lämnats utanför. Genom denna begränsning är det uteslutet att efter anmaning erhålla uppgift på belopp, som rörelseidkare eller jordbrukare utbetalt till exempelvis en åkare eller maskinstation. Beträffande föreskrifterna i 39 § 2 mom. påpekar *taxeringsintendenten* slutligen att dessa inte gäller innehavare av annan fastighet, vilket anses ägnat att motverka en effektiv taxeringskontroll, och han ifrågasätter vilka befogade intressen som skulle trädas för när, därest uppgiftsskyldigheten enligt nämnda föreskrifter utvidgas till att omfatta jämväl utbetalda belopp, som i mottagarens hand utgör intäkt av tjänst.

Taxeringsintendenterna i Stockholms, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Gävleborgs och Västernorrlands län anser även att samtliga ägare av annan fastighet bör åläggas lämna uppgift på utbetalningar också till andra skattskyldiga än arbetstagare. *Revisionsintendenten vid överståthållarämbetet* ifrågasätter om inte i varje fall uppgiftsskyldighet bör åvila den som haft inkomst av annan fastighet med undantag för en- och tvåfamiljsfastigheter. *Taxeringsintendenten i Gävleborgs län* vill däremot att uppgiftsskyldigheten skall omfatta inte endast ägare av annan fastighet utan även »bostadsinnehavare». *Taxeringsintendenten i Hallands län* anser att större olägenhet för fastighetsägarna av en vidgad uppgiftsskyldighet knappast skulle uppstå, eftersom redan

nu kvitton, räkningar o. dyl. avseende den egna fastigheten som regel bevaras.

Undantagsregeln i 39 § 1 mom. punkt 7 och däremot svarande föreskrifter i 2 mom. samma paragraf har föranlett erinringar från ett flertal taxeringsintendenter. Härvidlag anför *taxeringsintendenten i Blekinge län*.

Befogenheten att enligt 39 § 1 mom. 7 samt 2 mom. a) och b) taxeringsförordningen erhålla uppgifter efter anmaning begränsas genom ett undantag för belopp, som avser »köp eller försäljning av varor över disk och liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen icke kan fullgöras». Innebörden av detta undantagsstadgande torde böra närmare preciseras. *Köp över disk* synes som regel kunna specifikt redovisas. Att så sker är av betydelse ur kontrollsynpunkt. Åtskilliga lantbrukare och innehavare av mindre handelsträdgårdar säljer en ej obetydlig del av sin produktion av potatis, grönsaker, frukt, bär och ägg till livsmedelsaffärer under sådana former, att uppköparna kan göra gällande att fråga är om köp över disk. Ifråga om *kontantförsäljning över disk* i minutaffärer kan givetvis specifikation ej ifrågakomma. En slags diskförsäljning har emellertid numera börjat ta form inom grosshandeln genom det s. k. cash and carry-systemet, vilket bl. a. lär innebära, att kunden endast erhåller kassakvitto på sina köp samt att kontantförsäljning i grossistens bokföringshandlingar ej registreras på annat sätt än som en post på kassaapparatusens remsa. Enligt vad som upplysts mig från initierat håll har detta orsakat spekulationer från mindre nogräknade köpmän om möjligheterna att »krympa» den i bokföringen synliga delen av rörelsen genom att i räkenskaperna ej notera vissa inköp från cash and carry-företag samt att i motsvarande mån reducera bokförda dagskassorna. Det är tydligen nödvändigt att även beträffande kontantförsäljningen söka begränsa undantagsbestämmelsernas räckvidd. Jag vill här fästa uppmärksamheten på att i 37 § Kungl. förordningen om allmän varuskatt stadgas en uppgiftsskyldighet, som ej är begränsad genom föreskrift om undantag för viss form av köp eller försäljning.

Liknande uttalanden i fråga om försäljning »cash and carry» göres av *taxeringsintendenterna i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Örebro län samt revisionsintendenten vid överståthållarämbetet*.

Taxeringsintendenten i Stockholms län anser det önskvärt att uppgiftsskyldigheten enligt 1 mom. punkt 7 och 3 mom. preciseras att i förekommande fall avse uppgiftslämnande i kontokurantform.

Taxeringsintendenten i Västernorrlands län påpekar slutligen att föreskrifterna i 1 och 2 mom. inte synes ge möjlighet att anmana vissa speciella sammanslutningar, såsom virkesmättningsföreningar och flottningsföreningar, vilka inte anses driva rörelse, att lämna kontrolluppgifter beträffande annans taxering. Något skäl för denna begränsning av anmaningsrätten anser *taxeringsintendenten* näppeligen föreligga.

I fråga om föreskrifterna i 39 § 3 mom. om uppgiftsskyldighet för bankaktiebolag, sparbank och annan penninginrättning uttalar *revisionsintendenten vid överståthållarämbetet* beträffande postgirokontorets verksamhet.

Postgirot har utan svårighet lämnat begärda kontokuranter, men dessa kunna icke utan vidare godtagas såsom bevis. Innehavare, som icke bevarat sina talonger,

göra ofta gällande, att icke alla inbetalningar på deras konto utgjort intäkter i deras rörelse. Det uppges, att återbetalning av lån, rättelser av bokföringsfel hos postgirot m. m. ingå bland inbetalningarna. Att insättning å konto utgjort rättelse av felföring har konstaterats, i ett fall uppgående till några tusental kronor. Det händer även, att kontokurant upptar poster, som bestå av mer än en inbetalning, varigenom kontroll mot rörelseidkarens bokföring omöjliggöres. För utredning i dylika fall kräves, att granskningsmannen får del av de hos postgirot förvarade inbetalningskortet, varigenom insättarnas namn kunna konstateras. Emellertid förvaras dessa kort hos postgirot på sådant sätt att framplockandet tar orimligt lång tid, varför postgirot förklarar sig sakna möjlighet att tillhandahålla korten. Enligt vad jag tror mig veta, har riksskattenämnden haft förhandlingar med poststyrelsen om åtgärder för underlättande av uppgiftsskyldighetens fullgörande.

Taxeringsintendenten i Malmöhus län framhåller att det vid taxeringsrevision stundom är angeläget att få uppgift om vilka personer, som gjort insättningar på eller mottagit betalning över visst check- eller postgiro-konto. Med nuvarande utformning av bestämmelserna synes det inte möjligt att erhålla sådana uppgifter.

Problemen i fråga om skattekontrollen beträffande gränshandeln beröres av *taxeringsintendenten i Norrbottens län*, som anför.

Det finnes anledning antaga, att s. k. gränshandel med varor som utföras till Finland eller införas från samma land förekommer i ganska stor omfattning. Då det mestadels rör sig om kontantaffärer äro möjligheterna att kontrollera redovisningen av sådana affärer synnerligen begränsade. Uppgiften om beviljade exportlicenser av större betydelse och kontrollmaterial, som kunde införskaffas från tullverket, skulle troligen vara av visst värde vid taxeringen. Uppgifter från banker i gränskommunerna mot Finland rörande personer, som i mera betydande omfattning verkställt växling mellan svensk och finsk valuta, kunde möjligen giva vissa ledtrådar vid bedömningen av denna gränshandel.

En mera generell utvidgning av uppgiftsskyldigheten enligt 39 § ifrågasättes av *taxeringsintendenterna i Blekinge, Kalmar, Malmöhus och Gävleborgs län* samt *revisionsintendenten vid överståthållarämbetet*. Förstnämnda taxeringsintendent anför härvidlag.

Föreskrifterna i taxeringsförordningen om skyldighet att lämna uppgift till ledning för annans taxering tar som regel sikte på likvider av olika slag och avser endast vissa noga angivna fall. Det skulle vara av värde för taxeringsarbetet, om en mer omfattande uppgiftsskyldighet av generell natur kunde föreskrivas. Visserligen föreligger möjlighet att vid taxeringsrevision i en rätt vidsträckt omfattning inhämta sådana upplysningar hos deklarations- eller uppgiftsskyldig, vilka är av betydelse för dennes eller annans taxering. Det förefaller dock många gånger som en onödigt omständlig och ingripande åtgärd att föranstalta om taxeringsrevision, när erforderliga upplysningar lika väl kunnat erhållas från vederbörande genom en enkel förfrågan, om skyldighet att besvara en sådan förelegat. En uppgiftsplikt av det slag, som här antytts, måste givetvis begränsas med hänsyn till såväl den enskildes svårighet att lämna begärda upplysningar som vikten av att ej ålägga medborgarna en betungande skyldighet att lämna uppgifter. Som exempel på upplysningar, vilka äro av värde vid taxering och ej nu torde

kunna inhämtas genom direkta förfrågningar utan vederbörandes medgivande, kan nämnas arten och omfattningen av arbeten, som byggmästare eller entreprenör inom byggnadsbranschen utfört åt fastighetsägare, eller beloppet av provisioner, som säljare vid avyttring av fastighet lämnat den som förmedlat affären. Ytterligare kan här framhållas att föreskrift om en mer generell uppgiftsskyldighet skulle utgöra en värdefull komplettering av bestämmelserna i 39 § 1 mom. 7 taxeringsförordningen. Svårigheten för en uppgiftsskyldig att avgöra om viss likvid är att anse som skattepliktig intäkt eller avdragsgill utgift i säljarens eller köparens hand medför nämligen en betydande risk för att kontrollmaterial, som införskaffas med stöd av sistnämnda bestämmelser, blir ofullständigt.

Taxeringsintendenten i Malmöhus län framhåller att uppgiftsskyldigheten till ledning för egen taxering endast avser »upplysningar» men att laglig möjlighet inte synes föreligga att utan det förhållandevis omständliga förfarande, som en taxeringsrevision utgör, införskaffa uppgifter av annat slag, såsom kontrakt, verifikationer eller annan utredning av dokumentär art. Dessa begränsningar anser han erfarenhetsmässigt utgöra ett avsevärt hinder för ett effektivt och smidigt taxeringsarbete, utan att några påtagliga fördelar för den enskilde därigenom vinnes.

40 §

Taxeringsintendenten i Östergötlands län påpekar att skattskyldiga — i och för lindring i förmögenhetsbeskattningen — ofta före den 31 december uttager hela eller viss del av sina banktillgodohavanden. Möjlighet bör finnas att efter förordnande av Kungl. Maj:t erhålla kontrolluppgift enligt 40 § i fråga om storleken av inestående medel vid skilda tidpunkter, t. ex. både den 20 och 31 december.

Taxeringsintendenten i Gotlands län, som erinrar om att vid 1959 års taxering Kungl. Maj:ts förordnande enligt 40 § meddelades den 20 mars 1959, ifrågasätter huruvida förordnandet inte bör meddelas först efter den 31 mars eftersom en stor del av rörelseidkarna har anstånd med avlämnande av deklaration intill denna tidpunkt.

43 §

Taxeringsintendenten i Östergötlands län anför.

Det har enligt till mig inkommen anmälan förekommit att skattskyldig utbekommit aktieutdelning i fingerat namn, som angivits å kontrolluppgiften. Härigenom har den person, som uppburit och varit skattskyldig för utdelningen, kunnat undgå beskattning för densamma. Till förhindrande härav bör den som vill lyfta aktieutdelning avkrävas legitimation, om vederbörande icke är känd för utbetalaren. Lämpligen bör 43 § taxeringsförordningen kompletteras med en föreskrift av denna innebörd och uppgifterna om aktieutdelning förses med tilltryck i berörda avseende.

51 §

Taxeringsintendenten i Östergötlands län ifrågasätter om inte anmaningsrätten enligt 51 § blivit väl snävt begränsad. Han anser sålunda att även

länsrevisor bör tilldelas anmaningsrätt enligt första och tredje styckena och att det kan övervägas om inte anmaningsrätten skulle kunna ytterligare utsträckas. Anmaningsrätt enligt andra stycket synes kunna anförtros även biträdande taxeringsintendent, varvid dock samråd med taxeringsintendenten i länet lämpligen bör äga rum.

Taxeringsintendenten i Stockholms län anser att anmaningsrätt i de fall, som avses i 39 § 3 mom. TF, bör kunna tillerkännas även tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision. Den nuvarande bestämmelsen, som innebär att anmaningsrätten i dessa fall endast tillkommer taxeringsintendent, anses nämligen onödigt omständlig, i synnerhet som anmaningsrätt enligt 39 § 1 mom. punkt 7 även tillkommer tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision.

Taxeringsintendenten i Älvsborgs län framhåller att det i det praktiska taxeringsarbetet stundom framstått som en olägenhet, att taxeringsassistent inte ens i begränsad omfattning äger anmaningsrätt.

53 §

Taxeringsintendenten i Västernorrlands län anser att vitesförfarandet blivit en missräkning. Högt ställda krav på utredning rörande varje vitesförelagd skattskyldig har sålunda försenat proceduren så att ett förnyat vitesföreläggande under taxeringsperioden ofta omöjliggjorts. Nedsättningar i vitesbeloppen har vidare varit ägnade att minska institutets värde som påtryckningsmedel. Den allmänna tendensen torde enligt taxeringsintendentens mening komma att bli att vitesinstitutet endast kommer till användning i undantagsfall.

För erfarenheterna om vitesinstitutets användning för att förmå skattskyldig, hos vilken taxeringsrevision skall äga rum, att tillhandahålla räkenskaper m. m. har tidigare redogjorts under avsnittet om befogenheterna vid taxeringsrevision.

Synpunkter i övrigt

Behovet för taxeringsmyndigheterna att äga tillgång till andra tvångsmedel än vite

I den tidigare redogörelsen under avsnittet om befogenheterna vid taxeringsrevision har berörts frågan om bättre möjligheter för taxeringsmyndigheterna att snabbt få del av skattskyldigs samtliga räkenskapshandlingar. I detta sammanhang har i ett flertal yttranden framhållits behovet för taxeringsmyndigheterna att äga tillgång till andra tvångsmedel än vite. *Revisionsintendenten vid överståthållarämbetet* anför härvidlag.

Det allvarligaste hindret för den såsom effektivast ansedda formen för taxeringskontroll, taxeringsrevision, är emellertid, att den skattskyldige, om han det vill, utan svårighet kan underlåta att ställa sitt räkenskapsmaterial eller viktiga delar därav till förfogande för granskning. Han behöver endast förklara, att det

han icke önskar överlämna icke finns. Att i dylikt fall tillgripa vitesföreläggande är meningslöst. Vidhåller han, som naturligt är, att det avfordrade materialet icke finns, lärer vitet icke utdömas.

De fall, där skattskyldiga förklara sig helt sakna räkenskaper äro icke sällsynta, men än vanligare är det, att visst material uppges vara obefintligt, kanske oftast underlaget för inkomstredovisningen. I dylika fall är det endast att godtaga uppgiften, hur osannolik den än förefaller. Något tvångsmedel finns icke.

Efter att ha erinrat om departementschefens uttalande i prop. 160/1955 s. 123—124 att frågan om införande i taxeringsförfarandet av någon motsvarighet till de straffprocessuella tvångsmedlen beslag och husrannsakan borde anstå i avvaktan på ytterligare överväganden yttrar revisionsintendenten vidare.

Det kan icke nog starkt framhållas, hurusom behovet av dylika tvångsmedel ständigt ger sig till känna. Det är naturligtvis icke så, att det övervägande antalet rörelseidkare, som bli föremål för taxeringsrevision, undanhålla material. Detta är dock ett antagande, ty verkliga förhållandet går mera sällan att fastställa. I så många fall peka emellertid omständigheter på att ytterligare material måste finnas, att problemet ständigt är aktuellt. Vad departementschefen i sitt ovan citerade yttrande anförde, att det i här avsedda fall ofta föreligger misstanke om brott mot skattestrafflagen, bör hållas i minnet.

En liknande uppfattning om behovet för taxeringsmyndigheterna att i speciella fall kunna beslagta handlingar uttalas av *taxeringsintendenterna i Hallands, Skaraborgs, Gävleborgs och Västerbottens län.*

Taxeringsintendenterna i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands och Gotlands län ifrågasätter huruvida inte taxeringsmyndigheterna borde medgivas rätt att erhålla handräckning av polismyndighet för utfående av sådant granskningsmaterial, som kan misstänkas vara undanhållet, även om förutsättningarna för husrannsakan och beslag inte föreligger enligt bestämmelserna i rättegångsbalken.

Taxeringsintendenterna i Älvsborgs och Värmlands län förklarar å sin sida att sådana tvångsmässiga ingripanden som beslag och husrannsakan inte bör ingå i taxeringsmyndigheternas befogenheter utan bör vara förbehållna polismyndighet. Förstnämnda taxeringsintendent anser emellertid att frågan om samarbete och samverkan mellan taxerings- och polismyndigheterna bör närmare utredas och regleras. *Taxeringsintendenten i Värmlands län* anför i detta hänseende.

Det måste dock konstateras att verkligt effektiva åtgärder till förhindrande av att räkenskaper och därtill hörande handlingar undanskaffas eller förvanskas sannolikt kräva att granskningsmännen erhålla polismans befogenhet samt rätt att företaga beslag och husrannsakan. En sådan utveckling skulle emellertid enligt min uppfattning kunna vara till skada för revisionsarbetet. Genom att taxeringsrevisorerna i huvudsak intagit en ställning såsom sakkunniga, torde de hos stora grupper skattskyldiga ha förvärvat ett visst förtroende, som underlättat arbetet. Därest granskningsmännens ställning ändras, kan man befara, att de skattskyldigas attityd gentemot dem hårdnar.

Föreskrifter angående den tid under vilken skattskyldig, som inte är bokföringskyldig, skall bevara deklara-tionsunderlaget

Avsaknaden av föreskrifter i detta hänseende påpekas i flera yttranden. Sålunda förklarar *taxeringsintendenten i Östergötlands län* att man torde kunna säga att förstörda eller undanskaffade räkenskaper eller undermålig bokföring merendels är till fördel för den skattskyldige. TF innehåller inte några straffbestämmelser i detta hänseende. Bokföringsbrott enligt 23 kap. 5 § strafflagen kan inte åtalas, såvida inte gäldenären inom viss tid kommer i konkurs eller liknande. Denna straffbestämmelse liksom stad-gandet i 12 kap. 4 § samma lag om undertryckande av urkund syntes vi-dare endast kunna tillämpas i sådana fall då bokföringskyldighet före-ligger. Med hänsyn till den stora betydelse som fullständigt och ordentligt förda räkenskaper har för ett riktigt fullgörande av deklarationsskyldig-heten och för kontroll därav, anser *taxeringsintendenten* det påkallat att i TF intas föreskrifter om att räkenskaper, anteckningar och annat under-lag för taxering, åtminstone i vad avser egna företagare, skall förvaras minst för de år, för vilka eftertaxering kan ifrågakomma, samt om att underlåtenhet att iaktta denna föreskrift medför straffansvar i den mån brottet inte är belagt med straff enligt allmänna strafflagen. Även uppenbara fall av felaktig, vårdslös eller bristfällig bokföring anses böra föranleda ansvar.

Liknande uppfattning uttalas av *taxeringsintendenterna i Gävleborgs, Upp-sala, Älvsborgs och Norrbottens län*. *Taxeringsintendenten i Gävleborgs län* föreslår för sin del att i skattestrafflagen införes ett stadgande, varigenom envar, vars inkomst till följd av bristande bokföring o. dyl. eller undanskaf-fad sådan inte med säkerhet kan utredas, skall kunna straffas. I hithö-rande fall måste man nämligen enligt *taxeringsintendentens* mening räkna med att avsiktligt försök till falskdeklaration föreligger. En dylik bestäm-melse anses ur allmänpreventiv synpunkt få goda verkningar.

Revisionsintendenten vid överståthållarämbetet anser att skyldigheten att bevara deklara-tionsunderlaget så länge, som eftertaxering kan påföras, bör lagfästas. Den mera allmänt omfattade uppfattningen att frånvaron av un-derlag sätter vederbörande i försämrat processuellt läge jävas enligt hans mening alltför ofta av erfarenheten.

Föreskrifter angående det sätt på vilket rörelseidkares räkenskaper skall vara upplagda och hur de skall föras

Några *taxeringsintendenter* påpekar att närmare föreskrifter saknas i detta hänseende. *Taxeringsintendenten i Värmlands län* anför härvidlag.

Med den snabba utveckling som för närvarande äger rum på det redovisnings-tekniska området framstå bokföringslagens föreskrifter om sättet för räkenska-pernas förande för varje år som alltmer föråldrade och otillräckliga. Åtskilliga skattskyldiga lägga avsiktligt upp sin redovisning så att den omöjliggör effektiv taxeringskontroll men ändock uppfyller bokföringslagens krav. I detta samman-hang kan också nämnas, att en viss riksomfattande yrkesorganisation lär ha re-

kommenderat sina medlemmar att vid taxeringsrevision icke förete vissa av de noterningar, som normalt föras av medlemmarna i organisationen.

Det är med hänsyn till utvecklingen på detta område angeläget att frågan om rätt för beskattningsmyndighet att utfärda anvisningar om sättet för förandet av räkenskaper utredes. Det kan synas rimligt, att exempelvis tandläkare och damfrisörer skola kunna åläggas att spara tidsbeställningsnoteringar, trafikbilägare att föra anteckningar om taxameterställning och bilförsäljare att föra bilrulla.

Vidare torde böra nämnas att under senare år åtskilliga företag lagt om sin redovisning till maskinbokföring på sådant sätt, att revision av räkenskaperna icke är möjlig utan en orimligt stor arbetsinsats. Man torde ofta med mindre jämförelser i bokföringens uppläggning ha kunnat erhålla en bokföring, som är tillfredsställande ur revisionssynpunkt.

En möjlig lösning på dessa problem synes vara att riksskattenämnden ges befogenhet att meddela allmänna anvisningar beträffande vilka räkenskaper som böra föras inom olika branscher. Om en skattskyldig icke skulle följa dessa anvisningar, finge detta anses minska räkenskapernas bevisvärde.

Revisionsintendenten vid överståthållarämbetet anser att 20 § TF bör kompletteras med föreskrift om vilka fordringar, som bör ställas på en icke bokföringskyldig rörelseidkares deklarationsunderlag. Som motiv härför anför revisionsintendenten.

Det kan synas självklart, att en rörelseidkare — även om han icke är skyldig att föra handelsböcker enligt bokföringslagen — skall föra fortlöpande anteckningar om alla affärshändelser. Nu göra emellertid icke bokföringskyldiga rörelseidkare gällande, att det enligt bestämmelserna i 20 § T.F. står dem fritt att på annat lämpligt sätt än genom anteckningar sörja för att underlag finnes. En yrkesbokförare i Stockholm har förklarat sig tolka 20 § så, att, därest en icke bokföringskyldig rörelseidkare samlar alla intäkt- och utgiftsverifikationer och efter årets slut sammanställer dem i och för deklarationsupprättande, har han uppfyllt T.F:s krav på godtagbart deklarationsunderlag. Att detta ur revisionssynpunkt icke är tillfredsställande, torde vara uppenbart. Men att påstå, att förfaringsättet strider mot bestämmelserna i 20 § T.F., är med hänsyn till dessas utformning knappast möjligt. Parentetiskt må det anmärkas, att resultatet av en sådan redovisning kan bli riktigt, om nämligen verifikationer till alla intäkter och utgifter finnas och bevaras, men å andra sidan blir resultatet oriktigt, så snart ett verifikat kommer undan, och möjligheterna att genom manipulationer nedbringa vinsten ökas, då underlaget är helt obundet, när årsresultatet skall framräknas. Skyldighet för icke bokföringskyldig rörelseidkare att föra fortlöpande anteckningar om alla affärshändelser bör lagfästas.

Taxeringsintendenten i Västernorrlands län berör en i detta sammanhang speciell fråga. Han säger att det är påfallande hur beteckningen »dagskassa» vunnit burskap i sådana företag, som utan svårighet skulle kunna specificera dagens inkomster med angivande av kundernas namn. Enligt hans mening borde mera tvingande bestämmelser än »god köpmannased» finnas beträffande intäktsredovisningen i bokföringen.

Straffbestämmelserna i TF

Taxeringsintendenterna i Gotlands, Skaraborgs, Värmlands, Västernorrlands och Jämtlands län anser, att i 120 § TF stadgat straffmaximum, 300

kronor, är en för mild straffpåföljd, i synnerhet när det gäller skattskyldiga, som underlåter att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering. *Taxeringsintendenten i Värmlands län* uttalar i detta sammanhang.

Kontrollen av löntagarnas och jordbrukarnas deklARATIONER är baserad på att en effektiv kontroll kan ske av att arbetsgivare och uppköpare av jordbruksprodukter rätt fullgöra sin skyldighet att lämna kontrolluppgifter. Denna kontroll måste i fråga om större arbetsgivare samt i fråga om uppköpare av jordbruksprodukter ske genom taxeringsrevision.

Det har i flera fall framkommit, att uppköpare av jordbruksprodukter inte fört sådana anteckningar, att de kunna fullgöra sin uppgiftsskyldighet. De ha ej alls fört anteckningar om säljarna eller också fört ofullständiga anteckningar. Det torde också förekomma att t. ex. en djuruppköpare som argument för ett lägre pris vid djurinköp uppgivit för säljaren, att han inte lämnar uppgifter till taxeringsmyndigheterna. Enligt min erfarenhet torde ett sådant förfarande ej vara ovanligt.

För närvarande saknas möjligheter att komma till rätta med dylika missförhållanden. Eftersom vederbörande uppköpare icke fört räkenskaper och sålunda inte kan fullgöra sin uppgiftsskyldighet, är vitesföreläggande utan verkan. Enligt 120 § taxeringsförordningen kan uppköparen straffas med böter på högst 300 kr. Detta bötesstraff är så ringa, att det endast utgör en obetydlig del av den prisreduktion, som uppköparen kan erhålla genom att han ej lämnar kontrolluppgifter.

Likaså saknas för närvarande effektiva medel till förhindrande av att arbetsgivare lämnar missvisande eller ofullständiga löneuppgifter. Om arbetstagaren dömes för falskdeklARATION, kan arbetsgivaren dömas för medhjälp. Emellertid blir arbetstagare oftast fri från straff på grund av att han kan åberopa en löneuppgift från arbetsgivaren. Därav följer att ej heller arbetsgivaren kan dömas för medhjälp till falskdeklARATION.

Med hänsyn till vad ovan anförts får det anses angeläget att straffbestämmelserna i 120 § taxeringsförordningen skärpas eller att nya bestämmelser till tryggnad av uppgiftsskyldighetens rätta fullgörande införes.

Taxeringsintendenten anser därför att taxeringsmyndigheterna även bör ges befogenhet att meddela sådana anvisningar om räkenskapernas förande att möjligheterna att erhålla eller införskaffa kontrolluppgifter till ledning för annans taxering underlättas.

Taxeringsintendenten i Jönköpings län, som anser att de nu gällande reglerna om införskaffande av kontrolluppgifter i och för sig är lämpade för sitt ändamål, framhåller emellertid att vad som utgör den egentliga spärren mot en effektiv tillämpning är att det material, ur vilket uppgifterna skall hämtas, inte är tillfredsställande. Den anteckningsskyldighet, som föreligger för de uppgiftspliktiga, är inte så underbyggd av straffsanktion att ett saboterande av uppgiftsplikten kan beivras. Taxeringsintendenten fortsätter.

Utän att så sker, förefaller det meningslöst att påbygga kontrollföreskrifterna som sådana. Däremot torde påföljder av *bristande* anteckningar böra stadgas i taxeringsförordningen och så utformas, att påföljd inträder oberoende av om man

kan påvisa sådant sammanhang med annans skattefusk, att ansvar för delaktighet i brott enligt skattestrafflagen kan ifrågakomma.

Taxeringsintendenten i Gävleborgs län anser en revidering av skattestrafflagen önskvärd, varvid en gemensam brottstyp för såväl falskdeklaration som grov vårdslöshet borde utformas med en straffskala från straffarbete vid grov feldeklaration till dagsböter vid ringa feldeklaration. Härigenom skulle även kunna åvägabringas att den nu alltför korta preskriptionstiden för brott enligt 2 § skattestrafflagen utsträcktes till fem år.

Portofrihet för kontrolluppgifter

Taxeringsintendenten i Värmlands län och *revisionsintendenten vid överståthållarämbetet* ifrågasätter portofrihet vid insändande av sådana kontrolluppgifter, som avfordras med stöd av föreskrifterna i 39 § TF. Enligt förstnämnda taxeringsintendents mening skulle snabbare svar och svar utan ytterligare påminnelser erhållas om den som anmanades tillställdes ett portofritt svarskuvert i likhet med vad i vissa avseenden gäller beträffande svar på i uppboråsärenden avlåtna förfrågningar. Såväl taxeringsintendenten som revisionsintendenten framhåller att då uppgiftslämnandet ålägges av myndighet och ej gäller uppgiftslämnarens egen utan annans taxering förorsakar det förhållandet att uppgiftslämnaren skall behöva betala porto ofta större irritation än själva anmaningen.

Samarbetet mellan taxeringsmyndigheterna samt polis- och åklagarmyndigheterna vid utredning angående brott mot skattestrafflagen

I den i föregående avsnitt omnämnda skrivelsen till taxeringsintendenterna i riket har utredningen även anhållit om en redogörelse för hur samarbetet mellan taxeringsmyndigheterna och polis- och åklagarmyndigheterna är organiserat vid utredning angående brott mot skattestrafflagen. I skrivelsen har framhållits att av särskilt intresse vore att få belyst i vilken omfattning under de tre senaste åren länsstyrelsernas (överståthållarämbetets) revisionspersonal ställts till förfogande såsom biträde åt polismyndigheterna vid utredningar angående skattefusk eller annan brottslig gärning samt i vilken utsträckning under dessa år samverkan förekommit redan på ett förberedande stadium av sådana utredningar (redan vid taxeringsrevisions början eller först efter åtalsanmälan).

Av de lämnade redogörelserna framgår, att något samarbete mellan taxeringsmyndigheterna å ena sidan samt polis- och åklagarmyndigheterna å andra sidan i regel inte förekommer förrän taxeringsintendent gjort anmälan till åklagarmyndighet enligt 118 § TF. Vid den förundersökning, som med anledning av anmälningen göres av polismyndigheterna, anlitas vid behov som sakkunniga de taxeringstjänstemän, som i taxeringsfrågan verk-

ställt taxeringsrevision eller annan utredning. I 12 län uppges det, att revisionsdetaljernas personal ofta på begäran av polismyndigheterna ställas till förfogande som sakkunniga under förundersökningen. I regel följer därvid den taxeringssakkunnige förundersökningen och är närvarande vid polisförhören med den skattskyldige. I den mån olika taxeringsspörsmål kommer upp under förundersökningen tillhandagår den taxeringssakkunnige i regel med de för polismyndigheten erforderliga taxeringsmässiga bedömandena. Ofta uppkommer i samband med förundersökningen behov av ytterligare granskning av den skattskyldiges räkenskapsmaterial. Det kan därvid vara fråga om sådant material, som redan tillhandahållits vid tidigare verkställd taxeringsrevision, men det kan också gälla nytt räkenskapsmaterial, som framskaffats av polismyndigheten vid beslag och husrannsakan. Ifrågavarande handlingar granskas i regel av taxeringstjänstemännen för såvitt ej inom polisen finnes tillgänglig erforderlig expertis på detta område. När åtal för deklarationsbrott sedan kommer till stånd, utnyttjas taxeringstjänstemännen i regel som sakkunniga vid huvudförhandlingen eller höres som vittnen.

I övriga län synes endast i enstaka tämligen sällan förekommande fall taxeringstjänstemän ställas till förfogande som biträde åt polis- och åklagarmyndigheterna vid utredningar i anledning av gjord anmälan enligt 118 § TF.

Ytterst sällan torde något samarbete förekomma mellan taxerings- och polismyndigheter innan åtalsanmälan skett. I 16 län uppges ett sådant samarbete ha skett i vissa rena undantagsfall, där det redan från början stått klart att deklarationsbrott förelegat eller där polismyndighet vid utredning angående annat brott även funnit misstanke föreligga om deklarationsbrott och på den grund fäst taxeringsmyndigheternas uppmärksamhet på förhållandet samt påkallat bokföringssakkunnigt biträde vid förundersökningen. I inte mindre än 8 län synes under de senaste tre kalenderåren sådant samarbete överhuvud taget inte ha ägt rum.

I 5 län uppges samarbete ha kommit till stånd med polismyndighet redan i samband med verkställandet av taxeringsrevision. Så snart som vid revisionen förelegat grundad misstanke om deklarationsbrott har kontakt tagits med polismyndigheten, varvid beslag av räkenskapshandlingar och ytterligare utredning genom polisens försorg skett i samarbete med taxeringsmyndigheterna. Samtidigt har åtalsanmälan enligt 118 § TF gjorts hos vederbörande åklagare. Utredningen i åtalsfrågan och taxeringsfrågan har härigenom kunnat samordnas. Det understrykes emellertid att även det nu beskrivna samarbetet endast förekommit i enstaka fall. I ett län anges dock antalet sådana fall till ca 10 under de tre senaste kalenderåren. En taxeringsintendent har framhållit, att en dylik samordning av utredningen i åtalsfrågan och i taxeringsfrågan haft betydelse vid de granskningar beträffande ej redovisade intäkter av försålt metallskrot m. m., som verk-

ställtts inom länet och där vederbörande skattskyldig ibland åberopat fiktiva köpare eller säljare eller ifrågasatt riktigheten av visst kontrollmaterial, som åberopats av taxeringsmyndigheterna.

Endast i ett län synes under de tre senaste åren ha förekommit, att taxeringstjänsteman ställts till polis- och åklagarmyndigheternas förfogande som biträde vid utredning angående annan brottslig gärning än deklara-tionsbrott. I detta fall, som gällde ifrågasatt åtal mot kommunal befattningshavare för tagande av muta m. m., stod taxeringstjänstemannen helt till polismyndighetens förfogande under ca 5 månader. Vid polisutredningen framkom emellertid även förhållanden, som kom att påverka ifrågavarande befattningshavares taxering.

Några taxeringsintendenter framhåller i detta sammanhang att inte sällan hos polis- och åklagarpersonal förmärkes otillräcklig kännedom om taxeringsförfarandet och de materiella taxeringsreglerna, vilket anses stundom ha utgjort ett hinder för en effektiv tillämpning av skattestrafflagen. Om specialutbildad polispersonal, t. ex. inom statspolisen, kunde inkopplas å deklara-tionsbrotten anses mycket vara att vinna. Ett samarbete skulle då kunna etableras på ett tidigt stadium, såsom då misstanke förelåg om felaktigheter i deklaration eller bokföring i syfte att undandraga skatt eller då skattskyldig vägrade att i och för revision tillhandahålla räkenskaps-handlingar eller annat deklara-tionsunderlag.

*Vid 1959 och 1960 års riksdagar väckta förslag angående taxerings-
organisationen m. m.*

1959 års riksdag

I de likalydande motionerna I: 83 och II: 114 ifrågasattes bl. a. effektiva kontrollåtgärder mot skattefusks, kompletterade med skärpta straffbestäm-melser även för undanhållande och förstörande av uppgifter, som är nödvändiga för taxeringskontrollen, samt att den pågående utbyggnaden av taxeringsorganisationen i sin helhet slutfördes till nyåret 1960 och kompletterades genom att till taxeringsmyndigheternas förfogande ställdes en stab av experter.

I sitt betänkande nr 31/1959 i anledning av motionerna underströk be-villningsutskottet inledningsvis betydelsen av att skatteflykt i olika former i möjligaste mån stävjades och att det inte endast var ett ekonomiskt in-tresse för stat och kommun utan även ett rättvisekrav från stora medborgar-grupper att ett effektivt taxeringsresultat åstadkoms. Efter att ha erinrat om det år 1956 fattade principbeslutet om förstärkning av taxeringskontrol-len genom inrättande av taxeringsassistenttjänster m. m. framhöll utskot-tet att det med hänsyn till rekryteringssvårigheterna i fråga om de nyinrät-tade tjänsterna inte syntes möjligt att utan att eftersätta kravet på persona-lens kvalifikationer tillgodose motionärernas yrkande om att utbyggnaden av organisationen skulle vara slutförd redan till nyåret 1960. Utskottet ut-

talade emellertid den förhoppningen att organisationen skulle utbyggas i samma takt som hittills så att den i huvudsak var utbyggd under år 1962.

I fråga om yrkandet att en stab av bokföringstekniska experter skulle ställas till förfogande erinrade utskottet, att taxeringsrevisionspersonalen förstärkts 1956 och att det var avsett att taxeringsassistenterna i viss utsträckning skulle syssla med taxeringsrevision, varigenom den mest kvalificerade personalen successivt kunde frigöras för större granskningsuppdrag. Enligt utskottets mening borde man vinna närmare erfarenheter av hur den nya organisationen kom att verka, innan ställning togs till ytterligare utvidgningar.

Även beträffande motionernas yrkande om effektivare kontrollåtgärder, kombinerade med skärpta straffbestämmelser, borde man enligt bevillningsutskottets uppfattning avvakta de närmare erfarenheterna av 1956 års reform. I detta sammanhang erinrade utskottet om att år 1955 i TF införts särskilda bestämmelser i syfte att motverka de skattskyldigas eventuella intresse att förstöra eller undanhålla räkenskaper eller annat underlag för deklarationsskyldighetens fullgörande.

Utskottet avstyrkte bifall till motionerna och desamma föranledde i enlighet med utskottets hemställan inte någon riksdagens åtgärd.

1960 års riksdag

Frågan om skärpta åtgärder för hindrande av skattefusk behandlades i ett flertal motioner till 1960 års riksdag.

I de likalydande motionerna I: 206 och II: 250 hemställdes sålunda att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära dels en »översyn av skattelagstiftningen i akt och mening att försvåra och förhindra skattefusk» dels en »utredning av strafflagstiftningen rörande brott mot skattelagarna, innebärande en straffskärpning vid sådana brott». Enligt motionärernas mening borde bl. a. en förbättrad skattekontroll genomföras och allt flera företagaregrupper åläggas bokföringsskyldighet.

I de likalydande motionerna I: 431 och II: 515 hemställdes bl. a. om effektiva åtgärder mot skattefusk och om att »instruktioner och tilläggsbestämmelser utfärdas för att stävja och begränsa det pågående skattefusket redan innan lagstiftningen hinner skärpas», varjämte förnyades det i motionerna I: 83 och II: 114 till 1959 års riksdag gjorda förslaget om att utbyggnaden av taxeringsorganisationen skulle påskyndas och kompletteras med en stab av kvalificerade bokföringsexperter.

I motionen II: 371 hemställdes slutligen om översyn beträffande de »för falskdeklaration gällande skattesatserna samt dessas tillämpning med avsikt att ernå skärpning av straffen».

I sitt betänkande nr 45/1960 uttalade bevillningsutskottet inledningsvis sin fulla anslutning till det syfte som låg bakom motionsyrkandena. Utan tvivel förhöll det sig så att ett stort antal skattskyldiga genom olika mani-

pulationer sökte dra sig undan beskattning för större eller mindre del av sin inkomst eller förmögenhet. Sammantaget torde det allmänna på detta sätt undandras betydande belopp till förfång för de lojala skattebetalarna. Tillförlitliga uppgifter för att bedöma sådan undandräkt saknades visserligen men så mycket kunde enligt utskottets mening antas att om de årligen undandragna beloppen blev föremål för taxering, skattebördan skulle generellt sett kunna lättas. Utskottet fortsatte.

Frågan har emellertid också en annan sida än den rent materiella. Redan tunga skattebördor får antas komma att kännas ännu tyngre att bära för de lojala skattebetalarna i vetskap om att åtskilliga andra underlåter att uppge sina verkliga inkomster till beskattning och därigenom drar sig undan sin del av bördan. Det framstår sålunda som ett rättvisekrav att taxeringsresultatet blir så riktigt som möjligt.

Utän tvivel förekommer skattefusk inom alla kategorier skattskyldiga. Beaktas bör dock att vissa skattskyldiga har större möjligheter att undandra sig taxering efter sina verkliga inkomster än andra och sannolikt också utnyttjar dessa möjligheter. De löntagare som endast har inkomst av fast anställning får skatta för hela sin inkomst. För andra skattskyldiga är taxeringskontrollen betydligt svårare. Det kan befaras att av dessa kategorier somliga i större omfattning söker undandra sig skattebördan.

Givetvis är en sådan ordning inte tillfredsställande och tillgängliga resurser bör därför utnyttjas för att åstadkomma en rättvisare och likformigare taxering. Emellertid måste samtidigt hållas i minnet att resurserna, bl. a. i fråga om personal, är begränsade och att ökad kontroll eller vidgad uppgiftsskyldighet inte enbart kan riktas mot sådana skattskyldiga, som undandrar sig beskattning helt eller delvis, utan också förorsakar de lojala skattebetalarna irriterande besvär och olägenheter. En avvägning mellan olika intressen — främst effektivitetsintresset och rättssäkerhetskraven — måste därför ske.

Efter att ha erinrat om den förstärkning av taxeringsorganisationen, som skett genom tillskapandet av taxeringsassistentorganisationen, utbyggnaden både 1956 och 1959 av länsstyrelsernas taxeringssektioner samt inrättandet av riksskattenämndens kontrollbyrå, och att samtliga dessa åtgärder haft till syfte att effektivisera kontrollen av skattskyldiga med svärkontrollerbara deklarationer, framhöll utskottet vidare.

Hittillsvarande erfarenheter har givit vid handen att kontrollen också blivit avsevärt bättre än vad den varit tidigare. Alltjämt är emellertid denna kontroll mindre effektiv än den som gäller för löntagare, närmast beroende på att den enda form av taxeringskontroll, varigenom företagens och näringsidkarnas deklARATIONER kan granskas på ett någorlunda tillfredsställande sätt är genom en ingående taxeringsrevision (bokgranskning). Trots att en ökning av antalet utförda taxeringsrevisioner kommit till stånd efter den nya taxeringsorganisationens genomförande torde dock den personal som står till buds för denna form av kontroll alltjämt få anses vara alltför fåtalig. Av skäl som tidigare angivits torde man för överskådlig tid ha att räkna med att tillgången på kvalificerad revisionspersonal kommer att vara mindre än som i och för sig är önskvärt ur allmän medborgerlig synpunkt.

Utskottet framhöll emellertid att en särskild utredning tillsatts för att utröna vilka åtgärder, som kunde vidtas för att effektivisera taxeringsrevi-

sionsarbetet, och uttalade som sin mening att man borde eftersträva att få organisationen i huvudsak uppbyggd under år 1962. Innan ytterligare erfarenheter vunnits hur effektivt den nya organisationen i färdigt skick kom att fungera, var det enligt utskottets mening knappast lämpligt att genomföra några mera väsentliga utvidgningar.

I fråga om yrkandet om en »stab av kvalificerade bokföringsexperter» uttalade utskottet i stort sett samma uppfattning som beträffande det liknande yrkandet vid 1959 års riksdag. I detta sammanhang anförde utskottet vidare.

Taxeringsorganisationens effektivitet är inte endast beroende av tillgången på personal utan står i direkt relation till denna personals utbildning och kvalifikationer. Såvitt gäller taxeringen i första instans, vilken i många avseenden handhas av lekmän, är det förklarligt att insikterna i skattelagstiftningen inte alltid är fullt tillfredsställande. Särskilt gäller detta i sådana fall, då vederbörande tidigare inte förvärvat erfarenhet från taxeringsarbete. Lekmannainflytandet i nämnderna har emellertid sådant värde ur andra synpunkter att det enligt utskottets mening bör bibehållas. Emellertid kan det vara förtjänt att övervägas, om inte ökade möjligheter bör skapas till utbildning och instruktion av den personal som skall delta i taxeringsarbetet som ordförande eller kronoombud i taxeringsnämnder. Angeläget är också att de förtroendevalda ledamöternas intresse för taxeringsarbetet stimuleras, vilket bl. a. synes kunna ske genom att de i större utsträckning än nu informeras om den aktuella utvecklingen inom beskattningsområdet. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att länsstyrelserna har möjlighet enligt 129 § 5 mom. taxeringsförordningen att tillerkänna dem, som inkallats av länsstyrelse för meddelande om upplysningar eller överläggningar rörande taxeringsarbetet, arvode, resekostnadsersättning och traktamente. Kostnaderna härför bestrides av statsmedel. Lämpligt är även att länsstyrelserna undersöker huruvida det från kommunernas sida föreligger intresse av att anordna informations- och instruktionssammanträden för taxeringsnämndsledamöter och i så fall i lämplig form lämna sin medverkan. I detta sammanhang vill utskottet betona vikten av att till ledamöter av beskattningsnämnderna utses personer, som äger god personkännedom och är väl insatta i ekonomiska förhållanden.

För effektiviseringen av taxeringsarbetet är det av grundläggande betydelse att ett så fullständigt primärmaterial finns som rimligen kan begäras. Frågan om uppgiftsskyldighetens omfattning för de skattskyldiga själva och för arbetsgivare m. fl. var föremål för ingående prövning av riksdagen under åren 1955 och 1956. Hithörande spörsmål torde komma att behandlas av den nyss angivna utredningen, vilken enligt sina direktiv har att överväga huruvida taxeringsmyndigheternas befogenheter att i samband med granskningsarbetet göra undersökningar och erhålla upplysningar och uppgifter för kontrollen är tillfyllest för ett effektivt revisionsarbete. Sålunda har den — under vederbörligt hänsynstagande till rättssäkerhetens krav — att pröva om taxeringsmyndigheterna i något eller några hänseenden bör erhålla ökade befogenheter.

I fråga om yrkandet i de likalydande motionerna I: 206 och II: 250 samt i motionen II: 371 i fråga om straffsätserna för deklaraionsbrott m. m. erinrade utskottet, att antalet personer, som fällts för brott mot skattestrafflagen, under de senaste fem åren uppgått till drygt 2 000 per år och att därav endast ett fåtal dömts till frihetsstraff ävensom att sannolikt antalet per-

soner, som begått brott mot skattestrafflagen, vilka inte upptäckts eller undgått beivran, var större. Utskottet fortsatte.

Det är sålunda troligt att trots den skärpta kontrollen såväl uppsåtlig falskdeklarering som grov vårdslöshet vid deklarations avgivande förekommer i betydande utsträckning. Det är därför angeläget att man i första hand söker påverka den allmänna uppfattningen om deklarationsbrotten i sådan riktning, att dessa i högre grad än vad nu är fallet kommer att framstå såsom ett allvarligt åsidosättande av en medborgerlig plikt. Det kan självfallet diskuteras om de nuvarande straffbestämmelserna såsom de tillämpas i praktiken är ägnade att åstadkomma tillräcklig sådan verkan. Det bör emellertid även understrykas att ett noggrannare iakttagande av bestämmelserna om deklarationsskyldighet inte torde kunna vinnas endast genom straffhot. I stor utsträckning tillkommer oriktiga uppgifter i deklarationer inte i syfte att undandra skatt utan till följd av uppgiftslämnarens oförmåga att rätt tolka och tillämpa de gällande bestämmelserna.

Under senare tid har förekommit fall, då skattskyldiga som väntar åtal för deklarationsbrott genom att hålla sig undan sökt omöjliggöra stämningens delgivning och därmed lyckats få brottet preskriberat. I anslutning härtill har vid innevarande års riksdag interpellationer väckts med förfrågan, om chefen för finansdepartementet har för avsikt att föranstalta om sådan ändring i reglerna om preskription av skattebrott att möjligheterna till undanhållande vid sådant brott möjligast begränsas. I sitt svar på nämnda interpellationer har departementschefen framhållit att enligt hans uppfattning preskriptionstiden för dylika brott snarast möjligt borde på lämpligt sätt förlängas och att han hade för avsikt att upptaga denna fråga tillsammans med en del andra tidigare planerade åtgärder för att effektivisera kampen mot skattefusket. Utskottet, som finner de nu rådande förhållandena otillfredsställande, vill uttala den förhoppningen att det skall visa sig möjligt att komma till rätta med dylika förfaringsätt. I detta sammanhang vill utskottet också understryka lämpligheten av att, i den utsträckning gällande bestämmelser medger, samarbete mellan taxeringsmyndigheter och polismyndigheter inleds på ett tidigare stadium än som nu ofta är fallet, då misstanke föreligger om deklarationsbrott.

Riksdagen beslöt i enlighet med bevillningsutskottets hemställan lämna motionerna utan åtgärd.

Vid 1960 års riksdag har även frågan om de nu gällande behörighetsvillkoren för taxeringsrevisorerna aktualiserats. I de likalydande motionerna I: 276 och II: 331 förordades sålunda med hänvisning till de rekryteringssvårigheter, som gällde för dessa tjänster, att bestämmelsen om examen från handelshögskola för behörighet att inneha tjänst som taxeringsrevisor och förste taxeringsrevisor vid länsstyrelse slopades.

I sitt utlåtande nr 11/1960 avstyrkte emellertid statsutskottet motionerna. Utskottet framhöll därvid att då man för överskådlig tid torde få räkna med att tillgången på kvalificerad revisionspersonal blev knapp, det var angeläget att uttröna om man inte i högre grad än för närvarande kunde för revisionsuppgifter anlita personal ur exempelvis landskanslistkarriären. Utskottet kunde därför i och för sig instämma i vad motionärerna anfört i frågan. Emellertid erinrade utskottet om att en särskild utredning tillsatts

för effektivisering av taxeringskontrollen. I avvaktan på resultatet av denna översyn var utskottet inte berett förorda en ändring i länsstyrelseinstruktionen i ifrågavarande hänseende. Utskottet erinrade samtidigt att dispenser från de gällande kompetensföreskrifterna nu i vissa fall lämnades.

Motionerna föranledde inte någon riksdagens åtgärd.

Av riksskattenämnden väckt fråga angående viss översyn av föreskrifterna i 37 § 1 mom. TF

I en till statsrådet och chefen för finansdepartementet ingiven, den 18 december 1959 dagtecknad skrivelse har riksskattenämnden anmält att inom nämnden diskuterats omfattningen av den uppgiftsskyldighet till ledning för inkomsttaxeringen, som jämlikt 37 § 1 mom. punkt 3 TF ålåg bl. a. försäkringsanstalt. Såsom anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna hade nämnden (Meddelanden från riksskattenämnden år 1958 nr 5 punkt 1) uttalat, att nämnda uppgiftsskyldighet inte inbegrep ersättning på grund av sakförsäkring, såvida inte fråga var om ersättning i form av pension eller annan livränta eller om sådant i stället för livränta utbetalat engångsbelopp, som avsågs i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen andra stycket första meningen. Skyldighet att avlämna kontrolluppgift borde sålunda inte anses föreligga beträffande belopp, som utbetalats på grund av exempelvis försäkring av skog, gröda eller kreatur, trots att sådant belopp i regel utgjorde för mottagaren skattepliktig intäkt. Nämnden hade emellertid ansett att reglerna om uppgiftsskyldighetens omfattning var i behov av översyn i syfte att vinna en mera ändamålsenlig avgränsning därav. Med överlämnande av en inom nämndens kontrollbyrå upprättad promemoria anmäldes därför frågan.

Riksskattenämndens skrivelse har överlämnats till utredningen för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande.

I den vid nämndens skrivelse fogade promemorian anföres bl. a.

Från taxeringsintendentshåll har ofta framhållits det angelägna i att försäkringsbolag åläggas uppgiftsskyldighet i fråga om utbetalda sakförsäkringsersättningar. I det följande skall redogörelse lämnas beträffande vilka sakförsäkringsersättningar, som kunna utgöra skattepliktig intäkt, och om försäkringsbolagens möjligheter att lämna kontrolluppgifter.

Vad först angår *försäkringsanstalts skyldighet att lämna eller tillhandahålla kontrolluppgifter för annans taxering* må följande anföras.

1. Enligt taxeringsförordningen 37 § 1 mom. 3. åligger det försäkringsanstalt och understödsförening att utan anmaning lämna uppgift om belopp, som utbetalats till den som från anstalten eller föreningen uppburit belopp, ej understigande 200 kronor för hela året, på grund av försäkring av den art att skatteplikt för beloppet föreligger.

2. Efter anmaning åligger det försäkringsanstalt eller understödsförening att beträffande namngiven skattskyldig lämna uppgift om arten av uppgiven försäkring, beloppet av premie eller annan avgift, tid då sådan mottagits, samt värdet

och arten av åtnjutna förmåner, som icke enligt annan föreskrift uppgivits (taxeringsförordningen 39 § 1 mom. 6.).

3. Enligt taxeringsförordningen 39 § 2 mom. a) kan taxeringsintendenten i det län, där den uppgiftsskyldige är bosatt, anmana den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse — ändå att mottagarna icke i anmaningen namngivas — att avlämna uppgift om belopp, som han utbetalt till andra näringsidkare, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse och uppgift därom icke skolat lämnas på grund av annan föreskrift i taxeringsförordningen.

4. Ehuru det här ej är försäkringsanstalten som lämnar kontrolluppgifter må för fullständighetens skull nämnas att — enligt 56 § taxeringsförordningen — genom taxeringsrevision hos försäkringsanstalt beskattningsmyndighet må beredas upplysning beträffande utbetalda försäkringsersättningar, varigenom värdefullt kontrollmaterial kan erhållas.

Under punkt 1 angiven skyldighet att utan anmaning lämna kontrolluppgift avser emellertid icke annan sakförsäkringsersättning än livräntor inom ansvarighets- och trafikförsäkring. I detta hänseende må riksskattenämndens anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna (Riksskattenämndens meddelande nr 5 år 1958 punkt 1) citeras:

Angående skyldighet för försäkringsanstalt att i vissa fall lämna kontrolluppgifter.

I framställning från en taxeringsintendent om uttalande av riksskattenämnden angående försäkringsanstalts skyldighet att i vissa fall lämna kontrolluppgifter anfördes bland annat:

»Enligt 37 § 1 mom. tredje punkten taxeringsförordningen åligger det, med viss begränsning, försäkringsanstalt och understödsförening att till ledning vid inkomsttaxeringen varje år utan anmaning meddela uppgift för envar, som under nästföregående år uppburit belopp på grund av försäkring av den art att skatteplikt föreligger för beloppet.

Då det emellertid kommit till min kännedom att vissa sakförsäkringsbolag i fråga om utbetalningar på grund av kreatursförsäkring samt försäkring mot hagelskada icke fullgjort berörda uppgiftsskyldighet har kontakt tagits med vederbörande bolag för åstadkommande av rättelse. I ett fall beträffande hagelskadeförsäkringar har vederbörande bolag gjort gällande, att berörda uppgiftsskyldighet icke skulle åvila bolaget. Denna uppfattning synes bolaget ha bibragts bland annat genom en cirkulärskrivelse av den 12 februari 1952 från Svenska försäkringsbolags riksförbund. I nämnda skrivelse hävdas sålunda att berörda uppgiftsskyldighet icke skulle avse sådana ersättningar på grund av skadeförsäkring, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen utgöra intäkt av jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse. Jag anser för egen del en dylik tolkning klart felaktig i all synnerhet då det gäller ersättningar som mera regelmässigt utgöra för mottagaren skattepliktig intäkt, t. ex. ersättning för hagelskada, för skada å växande skog, å levande och döda inventarier i jordbruk och rörelse, å spannmål, hö, halm och dyligt i jordbruk samt inneliggande lager i rörelse.»

Efter remiss har Svenska försäkringsbolags riksförbund avgivit yttrande i ärendet.

Riksskattenämnden har den 3 juni 1958 beslutat att såsom anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna göra följande uttalande.

Föreskriften i 37 § 1 mom. punkt 3 i 1956 års taxeringsförordning angående skyldighet för försäkringsanstalt och understödsförening att lämna uppgift å den som uppburit belopp »på grund av försäkring av den art att skatteplikt för beloppet föreligger» är i sin nu citerade del likalydande med motsvarande stad-

gande (33 §) i 1928 års taxeringsförordning, där stadgandet erhöill ifrågavarande lydelse genom förordningen den 26 maj 1950, nr 313. Av förarbetena till sistnämnda förordning framgår, att med stadgandet egentligen endast åsyftades personförsäkringar. I proposition nr 160 till 1955 års riksdag angående vissa ändringar i 1928 års taxeringsförordning m. m. föreslogs sådan ändring av ifrågavarande stadgande att uppgiftsskyldigheten skulle avse »annan försäkring än sakförsäkring». Förslaget godtogs emellertid icke av riksdagen utan bibehölls den dittillsvarande lydelsen; därvid uttalades allenast att beträffande de i propositionen föreslagna stadgandena om uppgifter från försäkringsgivare »vissa smärre jämkningar av huvudsakligen redaktionell natur befunnits påkallade» (jfr bevillningsutskottets betänkande nr 46 år 1955 sid. 22). Avsikten med bibehållandet av den äldre lydelsen torde hava varit att därigenom klargöra, att uppgiftsskyldigheten även omfattade exempelvis livränta på grund av ansvarighets- eller trafikförsäkring, ehuru sådan försäkring försäkringstekniskt icke hänföres till personförsäkring utan till sakförsäkring. Anledningen till denna särbehandling av försäkringsersättningar i form av pension eller annan livränta torde vara, att dylik ersättning enligt kommunalskattelagen principiellt alltid utgör skattepliktig intäkt.

I enlighet med det anförda bör under det i 37 § 1 mom. punkt 3 i 1956 års taxeringsförordning förekommande uttrycket »försäkring av den art att skatteplikt för beloppet föreligger» icke inbegripas sakförsäkring, såvida icke fråga är om ersättning i form av pension eller annan livränta eller om sådant i stället för livränta utbetalat engångsbelopp, som avses i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen andra stycket första meningen. Skyldighet att utan anmaning lämna kontrolluppgift bör sålunda icke anses föreligga beträffande belopp, som utbetalats på grund av exempelvis försäkring av skog, gröda eller kreatur, trots att sådant belopp i regel utgör för mottagaren skattepliktig intäkt.

Beträffande under punkt 2 härovan nämnd uppgiftsskyldighet för försäkringsanstalt jämlikt 39 § 1 mom. 6. taxeringsförordningen kan det — på skäl för vilka redogörelse skall lämnas härnedan — synas tveksamt om icke uppgiftsskyldigheten avsetts skola vara begränsad till att avse personförsäkringar, ehuru ordalydelsen i lagtexten ej utesluter att uppgift även skulle kunna erhållas beträffande sakförsäkringar. Genom SFS nr 292/1932 infördes ett tillägg till då gällande taxeringsförordning 35 § 1 mom. att styrelse för försäkringsanstalt efter anmaning skulle lämna »uppgift för namngiven skattskyldig rörande arten av uppgiven personförsäkring hos anstalten samt beloppet av premien för försäkringen». Enligt SFS nr 313/1950 skulle här ovan citerade uppgift lämnas »av styrelse för försäkringsbolag eller understödsförening, oavsett om föreningen enligt denna förordning är att anse såsom försäkringsanstalt eller ej». I proposition nr 160 år 1955 framlades förslag om ändring av taxeringsförordningen i vissa delar, varvid bestämmelserna om försäkringsanstalters uppgiftsskyldighet beträffande namngiven skattskyldig föreslogs ändrade på sätt — efter vissa smärre justeringar på grund av vad bevillningsutskottet anfört — som framgår av 35 § 1 mom. 6. förordningen den 27 maj 1955 (SFS nr 356). Nu ifrågavarande bestämmelser upptogs oförändrade i 1956 års taxeringsförordning (SFS nr 623 år 1956) i 39 § 1 mom. 6.

Varken i förslaget till effektivare taxering (SOU 1954:24) eller i propositionen nr 160/1955 finnes någon motivering till föreslagen ändring av bestämmelsen angående skyldighet för försäkringsanstalt att efter anmaning lämna uppgift beträffande »personförsäkring», varför det — trots ordalagen — kan synas som om ändringen avsetts skola vara av redaktionell natur.

I fråga om under punkt 3 angiven uppgiftsskyldighet har från försäkringshåll

framförts att bestämmelserna i nämnda punkt ej ha avseende på försäkringsanstalter. Till nämnda slutsats har man kommit efter studier av förarbetena till bestämmelserna om ifrågavarande uppgiftsskyldighet. Därvid återopas i första hand proposition nr 345/1943, sidorna 229—235, bevillningsutskottets betänkande nr 57/1943, proposition nr 160/1955 sidan 2 och 115. Vidare anföres att i betänkandet med förslag till effektivare taxering (SOU 1954:24) hade i 33 § 1 mom. såsom sista punkt — punkt 7 — upptagits de bestämmelser, som numera finnas i 39 § 1 mom. p. 7, dock att till den sistnämnda punkten vid departementsbehandlingen av förslaget om effektivare taxering tillagts — förutom visst undantagsstadgande — orden »så ock belopp å provision eller annat, som utgjort sådan intäkt eller utgift». Då sakkunnigeförslaget 33 § 2 mom. direkt anknöt till 33 § 1 mom. p. 7 kunde detta 2 mom. endast avse köpta eller sålda varor och således skulle enligt en dylik tolkning uppgiftsskyldighet ej kunna åläggas försäkringsanstalt enligt 1956 års taxeringsförordning 39 § 2 mom.

Beträffande frågan om *vilka slags ersättningar på grund av sakförsäkring, som kunna utgöra skattepliktig intäkt i förvärvskälla*, hänvisas till efterföljande tablä med därtill fogad kommentar.

	<i>Föremål för försäkring</i>	<i>Risken</i>
A i förvärvskälla jordbruk	Döda inventarier	brand, automobil- o. traktorskador
	Levande inventarier	brand, sjukdom, olycksfall
	Produkter från jordbruket, inkl. växande gröda, samt förbrukningsmaterial	brand, hagelskador å växande gröda
	Skogsprodukter för avsalu	brand
	Växande skog	brand, ålagd insektsbekämpningsåtgärd
	Byggnader	husbocksangrepp
	Hysesförlust å boningshus	brand
	Förlust på grund av driftstopp	brand
B i förvärvskälla annan fastighet	Hysesförlust	brand
	Byggnader	husbocksangrepp
C i förvärvskälla rörelse	Maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, inklusive i byggnad ingående dylika tillgångar för vilka särskilt maskinvärde är åsatt	brand, vattenskada, skador genom inbrott, stöld, förlust eller skada under transport, motorfordonsskada
	Varor, hel- och halvfabrikat, råmaterial, förbrukningsmaterial	brand, vattenskada, skada genom inbrott, stöld, förlust eller skada under transport, förstörelse i frys- eller kylrum
	Kundfordringar	förlust på grund av kunders insolvens

Byggnader	husbocksangrepp
Likvida tillgångar	förskingring
Fönster	bräck, sönderslagning och grov skadegörelse å rutor
Förlust på grund av avbrott i driften	brand, maskinskada
Hyresförlust	brand, vattenskada
Bruttointäkterna	regn
Förlust på grund av stillestånd	trafikolycka där andra parten är vållande, stöld av fordon

Kommentar till förenämnd tablå

Ersättning för skador å egendom, upptagen i tablån, kan även utgå på grund av ansvarighetsförsäkring, som annan än ägaren till egendomen tagit, men detta har ej angivits i kolumnen »risken».

Försäkringsersättning för levande och döda inventarier i jordbruk utgör, där inkomsten av jordbruket deklarerar efter kontantprincipen, skattepliktig inkomst endast då fråga är om löpande försäljning. Om däremot större delen av inventarierna i ett dylikt fall förstöres genom brand, föreligger ej skatteplikt för försäkringsersättningen.

I den mån försäkringsersättning för växande skog (skogsförsäkring) avser brandskada å själva skogsmarken är ej ersättningen skattepliktig. Så torde ej heller vara fallet, där ersättningen avser hägnader, spänger och kavelbroar.

Beträffande brandersättningar för maskiner och inventarier i rörelse må framhållas, att dessa tillgångar försäkringstekniskt rubriceras såsom »maskinerier» och att i detta begrepp ingår ångpannor, värmepannor, ugnar och ledningar dock att ifråga om byggnader, som utslutande användas för lagring eller magasinering, samt boningshus, kontors-, affärs- och liknande byggnader försäkringen å byggnaderna även omfattar pannor, ugnar och ledningar. — Av det sagda framgår att försäkringsersättning, som utgått till rörelseidkare för »maskinerier», även kan innefatta icke skattepliktig inkomst.

Såsom inkomst av rörelse har i tablån upptagits ersättning för försingrade likvida tillgångar. I regel torde icke skattepliktig intäkt uppkomma på grund av s. k. garantiförsäkring, men här avses t. ex. fallet då en kassör underlåter att bokföra uppkomna varufordringar och sedan behåller influtna likvider å dylika fordringar.

Ofta uppkommer skador på byggnader — (använda i förvärvskälla jordbruk, annan fastighet, rörelse) — genom brand, vattenutgjutning eller åverkan genom inbrott av sådan art att för avhjälpande av skadan reparationer erfordras. Försäkringsersättningen för täckandet av kostnaderna i dylika fall har här ej upptagits såsom skattepliktig intäkt av följande skäl. Förlust, som åsamkas någon genom brandskada å byggnad, torde i taxeringshänseende utgöra icke avdragsgill kapitalförlust. Kostnad för reparation på grund av brand synes därför ej vara avdragsgill. Är i ett dylikt fall byggnaden försäkrad, blir försäkringsersättningen icke skattepliktig, enär den ej »motsvarar sådan avdragsgill omkostnad, vilken är att hänföra till någon av nämnda förvärvskällor». I fråga om å byggnad uppkomna vattenledningsskador eller skador genom åverkan vid inbrott är det kan-

ske mera tveksamt, om dessa skador ha kapitalförlustkaraktär. I tablån upptagen försäkringsersättning på grund av husbocksangrepp torde utgöra skattepliktig intäkt i den mån ersättningen är avsedd att täcka reparationskostnader å byggnader, dock givetvis med undantag för det fall att inkomst av annan fastighet beräknas efter för en- och tvåfamiljsfastigheter gällande taxeringsgrunder.

Då byggnad utgör varulager i rörelse, torde brandförsäkringsersättning vid totalförlust av byggnad vara skattepliktig intäkt i rörelse, under det att reparationsersättning icke kan antagas vara skattepliktig, emedan inkomster och utgifter för fastigheten hänföras till förvärvskällan annan fastighet.

I samband med utförda taxeringsrevisioner hos försäkringsbolag har stickprovsvis noterats vissa under år 1957 utbetalda försäkringsersättningar och kontroll verkställda huruvida mottagarna deklarerat beloppen. Denna undersökning gav följande resultat.

Försäkringens art	antal försäkringsfall	varav ej deklarerats	odeklarerade belopp
kreatursförsäkring, nötkreatur	32 st.	i 12 fall	12 048:—
» , hästar	6 »	» 1 »	2 200:—
hagelskadeförsäkring	26 »	» 3 »	4 766:—
ersättning för stulna varor eller vat- tenskadat varulager	8 »	» 3 »	8 284:—
ersättning för brandskada å lager och inventarier	24 »	» 4 »	29 666:—

Sakförsäkringsbolagens möjligheter att lämna kontrolluppgifter

Med hänsyn till lättheten att under taxeringsarbetet kontrollera huruvida en i kontrolluppgift angiven inkomst upptagits i deklarationen ifråga om jordbruk, som deklarerats enligt kontantprincipen, och då det kan antagas att i förvärvskällan jordbruk skattepliktiga försäkringsersättningar i icke obetydlig omfattning ej deklarerats, är det i första hand angeläget, att försäkringsbolag åläggas uppgiftsskyldighet utan anmaning för försäkringsersättningar av beskaffenhet att kunna utgöra intäkt av jordbruk. Redan nu finnes — jämlikt SFS nr 671 år 1955 — en vidsträckt skyldighet för dem, som i sin verksamhet uppköpa jordbruksprodukter från lantbrukare, att utan anmaning lämna kontrolluppgifter härom. Ävenledes äro vissa rörelseidkare skyldiga att utan anmaning lämna kontrolluppgift beträffande förvärv av avverkningsrätt eller inköp av virke eller andra skogseffekter från ägare eller brukare av fastighet. Nämda uppgiftsskyldighet torde i många fall vara mer betungande än en eventuell skyldighet för försäkringsbolag att lämna uppgift om utbetalda försäkringsersättningar till jordbrukare.

Av försäkringsersättningar till jordbrukare äro i första hand de, som utbetalas på grund av *husdjursförsäkring* och *hagelförsäkring*, av intresse. Husdjursförsäkringsverksamhet utövas av dels sex riksbolag — Skandinaviska Kreatursförsäkringsbolaget, Skånes jordbrukares ömsesidiga kreatursförsäkringsbolag, Svenska ömsesidiga kreatursförsäkringsbolaget, Älvsborgs husdjursförsäkringsbolag öms., Östergötlands kreatursförsäkringsbolag samt Försäkringbolaget för smittosamma husdjursjukdomar — dels läns- och häradsbolag uppgående till 49 stycken år 1956 samt dels sockenbolag, de senare till ett antal av ca 750. Hagelförsäkringsrörelse drives av sex bolag, däribland Skandinaviska Kreatursförsäkringsbolaget, vilket tecknat försäkring mot hagelskada uppgående till något mer än hälften av den totala hagelskadeförsäkrade arealen i landet.

Husdjursförsäkringsverksamheten avser huvudsakligast försäkring av hästar,

nötkreatur och svin. Riksbolagen samt läns-, härads- och sockenbolagen utbetalade under 1956 sammanlagt 13 576 237 kr. i skadeersättningar. Av totala antalet försäkrade hästar och nötkreatur i landet var år 1954 något över 80 % försäkrade i riksbolagen. Av dessa 80 % faller något mer än $\frac{3}{4}$ på Skandinaviska Kreatursförsäkringsbolaget. Vid obligatorisk uppgiftsskyldighet torde någon svårighet ej föreligga för nämnda bolag att lämna uppgifter, enär genom viss omläggning fr. o. m. den 1 januari 1959 till hålkortsredovisning erforderliga uppgifter lätt kunna erhållas. Ej heller torde övriga husdjursförsäkringsbolag ha större svårigheter att lämna kontrolluppgifter, i synnerhet om gränsen för uppgiftsskyldighet sättes till förslagsvis 500 kr. för varje skadefall. En dylik begränsning av uppgiftsskyldigheten torde vara önskvärd även av den anledningen, att man därigenom skulle slippa uppgifter i de fall, där försäkringsersättningen avser s. k. hus-hållsgris, vilken ersättning i regel ej utgör skattepliktig intäkt.

Ej heller torde i fråga om utbetalda ersättningar på grund av hagelskada uppgiftsskyldigheten bliva betungande med hänsyn till de relativt få försäkringsfallen. Det största bolaget på detta område, Skandinaviska Kreatursförsäkringsbolaget, torde, som tidigare nämnts, utan större arbete kunna lämna uppgifter om utbetalningar fr. o. m. den 1 januari 1959.

I fråga om övriga skadeförsäkringsersättningar till jordbrukare hänvisas till vad i det följande anföres beträffande brandförsäkring etc.

Vid taxeringsrevision hos ett sakförsäkringsbolag inhämtades följande, som torde vara av intresse vid bedömandet av frågan om utvidgad uppgiftsskyldighet för försäkringsbolag.

Brandförsäkring m. m. Vid genomgång av skadeliggaren hos den avdelning, varå brandskador (även å skog), brandavbrottsskador samt maskin- och maskinavbrottsskador redovisades, befanns att sammanlagt 2 321 skadefall inträffat under 1957 och att utbetalt försäkringsbelopp översteg 500 kr. i 1 127 fall.

För varje anmäld skada upplägges ett s. k. grundkort, varå bl. a. försäkrings-tagarens namn och adress anges ävensom utbetalda försäkringsersättningar. I samband med detta korts uppläggande kunde t. ex. medelst genomskrift namn och adress erhållas å en kontrolluppgift. När skadan slutregleras skulle sedan ur de handlingar, som finnas i en för varje försäkringsfall upplagd skadeportfölj, kunna hämtas uppgifter om utbetalda belopp och de skador beloppen avse att ersätta. Sistnämnda uppgift erhålles i regel från en av försäkringstagaren under-tecknad anhållan om ersättning eller från ett av särskilda värderingsmän uppgjort besiktninginstrument. Den person, som utanordnar försäkringsersättningen, torde äga en god kännedom om försäkringsfallet, varför det i regel ej skulle bereda honom några svårigheter att i samband med utanordnandet ifylla erforderlig kontrolluppgift. Dock kan tvekan uppkomma, då ersättningen avser maskinerier till vilka — som tidigare framhållits — i en del fall räknas ledningar i byggnad. Ävenledes förekommer det att brandskadeersättning utbetalas å konto ena året, varvid specifikation å å konto-ersättningen ej kan lämnas, samt att slutreglering av skadan sker det därpå följande året.

Ansvarighetsförsäkring (4750), vattenledningsskadeförsäkring (2658), inbrottsförsäkring (2578), glasförsäkring (1260), kylförsäkring (5) samt garantiförsäkring (18) administrerades av en och samma avdelning hos ifrågavarande försäkringsbolag. Siffrorna inom parentes angiva antalet skadefall under 1957 för varje kategori. Ersättningarna på grund av ansvarighets-, inbrotts- och vattenlednings-skadeförsäkring uppgå i flertalet fall till mindre belopp än 500 kr.

Liksom fallet är med brandskadeersättningar måste beträffande nu ifrågavarande försäkringsersättningar uppgift om arten av gjorda utbetalningar hämtas

ur den för varje skadefall upplagda s. k. skadeporföljen, i vilken skadeanmälan från försäkringstagaren samt övriga handlingar i ärendet förvaras.

Motorfordonsförsäkring. Å bilskadeavdelningen förekom under 1958 16 764 stycken försäkringsfall, varav 9 762 avsågo skador på grund av trafikförsäkring och 7 002 kaskoförsäkring. Av uppkomna reparerbara skador å fordon reglerades uppskattningsvis 95 % genom att utbetalning skedde direkt från försäkringsbolaget till reparatören.

Av intresse ur taxeringskontrollsynpunkt äro de stilleståndsersättningar och ersättningar vid totalförlust av fordon, som utbetalas till rörelseidkare. Även uppgift om motsvarande ersättningar till jordbrukare skulle kunna vara av värde i vissa fall. En bilägare kan ej erhålla stilleståndsersättning på grund av egen motorfordonsförsäkring utan på grund av motpartens trafikförsäkring under förutsättning att motparten är den vållande. För att i efterhand erhålla uppgift om utbetalda stilleståndsersättningar måste skadeporföljerna genomgås (under 1958 upplagda skadeporföljer 16 764 st.). Av följande redogörelse för förfarandet vid lämnandet av löneuppgifter å livräntor på grund av trafikskador framgår emellertid att uppgifter om stilleståndsersättningarna utan större besvär skulle kunna lämnas av här ifrågavarande försäkringsbolag efter en mindre omläggning av redovisningen.

För varje skadefall upplägges hålkort, å vilka utbetalda försäkringsersättningar erhålla kode-beteckningarna nr 11 eller nr 18, dock att utbetalda livräntor, som ej äro definitivt bestämda och därför ej överförda på bolagets livförsäkringsavdelning, erhålla kode-beteckning nr 17. Vid årets slut utsorteras de hålkort, varå sistnämnda kode-beteckning finnes, varefter kontrolluppgifter å livräntor lämnas med ledning av hålkorten. Ett motsvarande förfarings sätt torde kunna tillämpas beträffande stilleståndsersättningar. Däremot bör ej krävas uppgiftsskyldighet för utbetalda ersättningar vid totalförlust av fordon, enär svårigheter ofta skulle uppkomma vid avgörandet om ersättningen avser bil som använts i jordbruk eller i rörelse.

Sjöförsäkring och transportförsäkring. Om beloppsgränsen för uppgiftsskyldighet sättes till 500 kr., skulle ifråga om skador vid annan transport än sjötransport de flesta skadefallen ej föranleda kontrolluppgift.

Ofta förekommer vid export att sjöförsäkringsersättning utbetalas till avnämaren i utlandet. I dylika fall bör givetvis uppgiftsskyldighet ej förekomma.

Allmänna synpunkter

Såsom av det förut anförda framgår, råder tvekan om hur omfattande försäkringsbolagens uppgiftsskyldighet f. n. är. En precisering av lagtexten och därigenom ett klarläggande av uppgiftsskyldighetens omfattning är i och för sig önskvärd. I samband därmed bör övervägas en utvidgning av skyldigheten att utan anmaning lämna kontrolluppgifter.

Som redan framhållits bör uppgiftsplikt föreskrivas endast då ersättningen för försäkringsfallet överstiger ett visst belopp. Detta belopp bör sättas relativt högt för att antalet kontrolluppgifter ej skall bliva för stort. En lämplig gräns synes vara 500 kr. för samtliga slag av skadeersättningar. Att sätta beloppsgränsen så att uppgift skall lämnas, därest *samtliga* under året utbetalda skadeförsäkringsersättningar överstiga en viss summa, torde ej böra ifrågakomma på grund av de organisatoriska svårigheter som skulle uppkomma för försäkringsbolagen vid tillämpandet av en dylik bestämmelse.

Att stipulera att uppgift skulle lämnas i de fall försäkringsersättning är av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruk, annan fastighet eller

rörelse torde ej vara lämpligt på grund av de svårigheter, som ofta skulle uppkomma för uppgiftslämnaren, att i det enskilda fallet bedöma huruvida ersättningen utgör skattepliktig intäkt. Som exempel på dessa svårigheter må nämnas fallet att del av en jordbrukares kreatursbesättning innebrännes. Försäkringsbolaget skulle då, för att kunna taga ställning till frågan om uppgiftsskyldighet för den utbetalda försäkringsersättningen, behöva veta om jordbrukaren deklarerar inkomst av jordbruk enligt kontantprincipen eller enligt bokföringsmässiga grunder. I sistnämnda alternativet utgör ju ersättningen alltid skattepliktig intäkt i jordbruk. Tillämpas däremot kontantprincipen, måste försäkringsbolaget bl. a. känna till storleken av totala djurbesättningen för att kunna avgöra om försäkringsersättningen vore att jämställa med löpande försäljning — och därvid utgöra skattepliktig intäkt — eller realisation, i vilket fall ersättningen ej vore skattepliktig. För den händelse att besättningen utgjordes av s. k. biffkor kan, även om en större del av densamma förloras, försäkringsersättningen vid kontantprincip bli jämfäst med inkomst av löpande försäljning och således utgöra skattepliktig intäkt av jordbruk. Försäkringsbolaget skulle således för sistnämnda fallet även behöva uppgift om arten av de djur, som ingår i besättningen samt uppgift om huru många av djuren som äro s. k. stamdjur för att kunna avgöra om kontrolluppgift skulle lämnas.

Ett förslag om att ålägga försäkringsbolag uppgiftsskyldighet beträffande ersättningar som utgöra skattepliktig intäkt av jordbruksfastighet, annan fastighet eller rörelse torde bland annat på grund av vad nu anförts möta allvarliga invändningar från försäkringshåll. Den situationen skulle kunna inträffa att ett försäkringsbolag ansåg viss inkomst utgöra skattepliktig inkomst och därför lämnade kontrolluppgift, att taxeringsnämnden följde uppgiften men att prövningsnämnden eller högre instans efter besvär av den skattskyldige förklarade ersättningen utgöra icke skattepliktig intäkt.

Uppgiftsskyldighet för utbetalda sakförsäkringsersättningar bör istället anknyta till det förhållandet, att den utbetalda försäkringsersättningen skall vara hänförlig till av betalningsmottagaren bedrivit jordbruk, innehavd annan fastighet eller bedriven rörelse och mottagaren tillika är den skadelidande.

Genom en bestämmelse att mottagaren av försäkringsersättningen skall vara den skadelidande uteslutes uppgiftsskyldighet i fall, där försäkringsbolaget reglerat en skada genom att sända likvid till den, som på uppdrag av försäkringsbolaget eller den skadelidande utfört arbete å egendom för skadans avhjälpande. Givetvis skulle genom en dylik formulering ej heller uppgiftsskyldighet föreligga, där utbetalning sker till annat försäkringsbolag på den grund att det utbetalande bolaget är underassuradör eller coassuradör. Ej heller skulle uppgiftsskyldighet komma att föreligga, då utbetalning sker till panthavare av försäkrad egendom, men antalet dylika fall torde vara ringa.

Om bestämmelserna om uppgiftsskyldighet utformas på sätt här föreslagits, skulle uppgifterna även komma att omfatta försäkringsersättningar, som ej utgöra skattepliktig intäkt, såsom brandskadeersättning för totalförstörda byggnader och ersättning för täckande av reparationskostnader å byggnad på grund av brandskada. Uppgifter om ersättningar för skador, vilka föranleda reparationer, äro emellertid av värde för taxeringsmyndigheterna, enär därigenom kan kontrolleras att reparationsutgifterna på grund av skadan ej avdragits i den förvärvskälla varom fråga är (jordbruksfastighet, annan fastighet, för vilken inkomsten ej beräknas enligt för en- och tvåfamiljsfastigheter gällande grunder, rörelse). För undvikandet av gränsfall, där tveksamhet föreligger om brandskadad egendom kan iståndsättas genom reparation eller ombyggnad är erforderlig, torde uppgift böra

lämnas ifråga om all skadeersättning å byggnad således även sådan, som avser totalförlust.

Förslag

Om vad här anförts skulle taga sig uttryck i ett tillägg till 37 § taxeringsförordningen, skulle detsamma kunna formuleras på förslagsvis följande sätt:

Uppgiftsskyldig: Försäkringsanstalt.

Vem uppgiften skall avse: Den som från anstalten under året uppburit belopp, ej understigande 500 kronor för varje försäkringsfall, där beloppet utgör ersättning, vilken är hänförlig till av mottagaren bedrivit jordbruk eller innehavd jordbruksfastighet eller annan fastighet eller bedriven rörelse, under förutsättning tillika att mottagaren är den skadelidande.

Vad uppgiften skall avse: Utgivet belopp, varvid i förekommande fall uppdelning därav göres dels å olika slag av tillgångar såsom döda och levande inventarier i jordbruk, produkter från jordbruk, inventarier, varulager, m. m. dels å ersättning för uteblivna intäkter.

Därest delutbetalning av försäkringsersättning förekommit under året i fall, där ersättningen avser flera slag av tillgångar, och uppdelning av delbetalningen ej kan göras på de olika tillgångarna, må med avlämnandet av kontrolluppgift anstå till året efter det skadan slutreglerats.

Undantag: Annan ersättning på grund av motorfordonsförsäkring än stilleståndsersättning.

Det kan kanske invändas att det för uppgiftslämnaren är svårt att avgöra huruvida en försäkringsersättning är hänförlig till jordbruk, annan fastighet eller rörelse och att man därför istället borde angiva de försäkringsobjekt, ifråga om vilka uppgift om utbetalda försäkringsersättningar skall lämnas, såsom byggnader, inventarier och maskiner, djur, växande gröda och skog, förbrukningsartiklar och andra förnödenheter för produktionen, varulager samt varor under tillverkning, hyresförlust, driftavbrott, stilleståndsersättning. Vid detta alternativ skulle ifråga om förbrukningsartiklar, inventarier och maskiner erfordras en inskränkande bestämmelse om att uppgiftsskyldighet ej skall föreligga beträffande personlig lösegendom. Även enligt detta alternativ bör undantag ske för annan ersättning på grund av motorfordonsförsäkring än stilleståndsersättning.

KAPITEL V

Taxeringskontrollen i vissa främmande länder

För att i någon mån ytterligare belysa hithörande frågor och för att visa att en del av vad utredningen i det följande föreslår beträffande taxeringsmyndigheternas befogenheter inte innebär något helt nytt och oprövat har utredningen ansett angeläget lämna en kortfattad redogörelse för hur taxeringskontrollen är anordnad i ett par andra länder.

En mera allsidig belysning av utländsk lagstiftning i detta hänseende skulle givetvis ha varit av stort intresse men med hänsyn till den korta tid, som stått till utredningens förfogande för fullgörande av utredningsuppdraget, har utredningen måst begränsa sina undersökningar till att avse Norge och Danmark. Redogörelsen i det följande innefattar också endast vissa enligt utredningens bedömande intressanta delar av taxeringskontrollen och gör således inte anspråk på att vara en allmän och fullständig kartläggning över hur taxeringskontrollen i sin helhet är ordnad i dessa länder.

Redogörelsen har upprättats av experten i utredningen, byråchefen C.-G. Petersson.

Norge

Bokföringsskyldighet

Enligt 47 § tredje stycket Skattelov för byene kan Kongen utfärda bestämmelser om skyldighet att föra räkenskaper för skattskyldiga som utövar näringsverksamhet av bestämt slag eller driver uthyrning av hus. Kongen kan vidare fastställa närmare föreskrifter om hur räkenskaperna skall föras och hur balansräkning skall vara uppställd. Dessa föreskrifter skall då innefatta vilka räkenskapsböcker som skall föras, vilka särskilda konton som skall finnas upplagda och vilka verifikationer som kan krävas för styrkande av inkomster och utgifter. Sådana föreskrifter kan fastställas även för näringsidkare som är bokföringsskyldiga enligt särskild lag och alltså inte endast för dem som enligt Kongens med stöd av skatteloven fattade beslut ålagts föra räkenskaper, vilket senare inte anses vara bokföringsskyldighet enligt särskild lag.

Med stöd av bestämmelserna i denna paragraf har hittills fastställts föreskrifter om bokföringsskyldighet och regler för denna skyldighets fullgörande för följande näringsidkare.

- a) läkare (I reglerna har intagits skyldighet för läkare att vad gäller patienter tillhörande sjukkassa även utfärda kvitto för hela det belopp patienten har betalt till läkaren. Sjukfassorna har sedan skyldighet lämna kontrolluppgifter till taxeringsmyndigheten på de sammanlagda belopp som läkare uppburit från patienter.);
- b) tandläkare;
- c) veterinärer;
- d) arkitekter, ingenjörer, tekniska och affärsekonomiska konsulenter, revisorer och räkenskapsförare;
- e) drosk- och lastbilsägare;
- f) hotell- och restaurangrörelser;
- g) fiskuppköpare;
- h) bilskolor;
- i) skeppsmäklare;
- j) frihandlare (sådana som enligt den norska Handelslagens 63 § driver handel med frihandelsvaror; såsom exempel kan nämnas att handel med fisk är hänförlig till frihandel);
- k) antikvitets- och skrothandlare;
- l) vissa hantverkare;
- m) näringsidkare som tillverkar eller bearbetar varor för försäljning eller på beställning eller som bygger båtar; samt
- n) näringsidkare som driver reparationsverksamhet.

Vidare kan nämnas att särskilda regler utfärdats om huru bokföring av kontant försäljning, uttag av varor för privatbruk och försäljning till släktingar och liknande skall bokföras. Dessa regler gäller näringsidkare, som är skyldiga föra räkenskaper, med undantag dock för dem som driver jord- och skogsbruk eller trädgårdsrörelse.

Enligt 47 § femte stycket Skattelov för byene kan näringsidkare, som avsiktligt eller av oaktsamhet lämnat oriktiga eller ofullständiga upplysningar på sådant sätt att han kan åsättas taxering till tilläggsskatt enligt samma lags 113 § ar. 2, av ligningsnemnda (= taxeringsnämnden) åläggas att föra räkenskaper och följa de föreskrifter för förändret av dessa, som fastställts med stöd av bestämmelserna i paragrafens tredje stycke (se ovan). Denna bestämmelse kommer särskilt till användning beträffande näringsidkare som inte i särskild lag och inte heller enligt 47 § tredje stycket ålagts bokföringsskyldighet.

Kontrolluppgifter

Livränte-, livförsäkrings- och skadeförsäkringssällskap samt pensionsfonder och pensionskassor är skyldiga att utan anmaning lämna uppgifter till taxeringsmyndigheten om till försäkrade eller skadelidande under det sist tilländalupna året utbetalade belopp med upplysning tillika om för-

säkringens art. Denna uppgiftsskyldighet kan efter anmaning utsträckas till att avse även tidigare år för namngivna försäkrade eller skadelidande. Riksskattestyret har emellertid möjlighet att begränsa den generella uppgiftsskyldigheten och har även utnyttjat denna möjlighet. Så har t. ex. skett beträffande både skadeförsäkringssällskap och livförsäkringssällskap.

På begäran av Riksskattestyret är livränte- och livförsäkringssällskap skyldiga lämna uppgifter om alla inbetalda premiebelopp som överstiger vissa av styret fastställda minimibelopp. Dessa uppgifter skall lämnas på särskilda av styret fastställda formulär, vilka innehåller upplysning om försäkringstagarens och de försäkrades namn, adress, försäkringsbelopp, försäkringens återköpsvärde m. m. Dylika uppgifter skall även lämnas för namngivna skattskyldiga oberoende av premiebeloppets storlek men endast på begäran av Riksskattestyret.

Envar som utbetalt lön, pension och annan gottgörelse för utfört arbete, härunder inbegripet såväl utbetalning i pengar som annat eller i form av förmåner, är skyldig att utan anmaning lämna kontrolluppgift härom. Vidare är envar, som utbetalt vederlag för teknisk och juridisk hjälp, för hjälp med förande av räkenskaper eller annan hjälp, skyldig att utan anmaning avlämna kontrolluppgift beträffande sådant vederlag. Skyldigheten att utan anmaning avlämna kontrolluppgift inträder emellertid i sistnämnda fall inte om den, som gjort utbetalningen, inte har rätt till avdrag från sin inkomst för det sålunda utbetalda beloppet.

Den allmänna bestämmelsen om skyldighet att lämna kontrolluppgift beträffande utbetald lön etc. avser att täcka alla former av lön när anställningsförhållande föreligger. Hit hänförs även legoarbeta, som utförts i hemmet om uppdragsgivaren tillhandahåller materialet. Uppgiftsskyldigheten omfattar vidare utbetald arbetslön i samband med ny-, till- eller ombyggnad av fastighet, reparationer på egen fastighet eller förhyrd lägenhet samt trädgårdsarbete, när uppdragsgivaren tillhandahåller material och den som utför arbetet icke är självständig näringsidkare med fast driftställe.

Har däremot den, som utfört arbetet, också levererat material till detta blir uppgiftsskyldigheten att bedöma enligt de regler som gäller beträffande uppgiftsskyldigheten vid teknisk hjälp etc. Enligt sistnämnda regler föreligger uppgiftsskyldighet beträffande de flesta tillverkningskontrakt, som inte har karaktär av ren varuleverans, varvid dock den, som gjort utbetalningen, också skall ha rätt till avdrag från inkomsten för utbetalningen. Riksskattestyret har emellertid med stöd av särskilda bestämmelser tills vidare inskränkt uppgiftsskyldigheten i detta hänseende så att uppgifter utan anmaning inte behöver lämnas för utbetalningar till hantverkare och andra beträffande reparations- och nybyggnadsarbeten, när mottagaren driver självständig näringsverksamhet från fast driftställe och beloppet utgör inkomst av rörelse för denne. Någon inskränkning i uppgifts-

skyldigheten beträffande arvoden har däremot inte utfärdats. Uppgiftsskyldighet utan anmaning föreligger sålunda för arvoden till arkitekter, revisorer, advokater och liknande.

Inskränkningen att utbetalningen skall utgöra avdragsgill utgift begränsar bestämmelserna till att avse utbetalningar i inkomstkällan rörelse och fastighet. En utbetalning anses vara avdragsgill i här angiven bemärkelse även om avdraget endast kan ske genom värdeminskningssavdrag i någon form. Vederlag för uppförande av nybyggnad faller sålunda in under uppgiftsskyldigheten endast om det är fråga om byggnad i rörelse. Vederlag för att bibehålla byggnaden i oförändrat skick faller däremot in under uppgiftsskyldigheten, oavsett vilken användning fastigheten har, eftersom enligt norsk beskattningsrätt härvidlag i princip inte föreligger några inskränkningar i avdragsrätten.

Vad nu sagts gäller endast uppgiftsskyldighet utan anmaning. Efter anmaning av taxeringsmyndigheten är envar skyldig lämna uppgifter över alla nu nämnda utbetalningar utan inskränkning.

Taxeringsrevision

Enligt Skattelov för byene kan ligningsnemnda när som helst begära få tillgång till räkenskapsböcker eller sådana anteckningar, som skall föras enligt 47 § tredje stycket samma lag, med därtill hörande bilagor, korrespondens och andra dokument som är av betydelse för kontroll av räkenskaper eller anteckningar. Ligningsnemnda kan också när som helst företa besiktning av den skattskyldiges fasta egendom, anläggningar, lager av varor och råmaterial eller liknande. Dessa undersökningar kan företas av en eller två av nämndens ledamöter eller av en bokföringskunnig revisor, vilken senare vanligen är fast anställd vid ligningskontoret. Samma rätt till undersökningar tillkommer skatteinspektörerna vid ligningskontoret och Riksskattestyret. Den skattskyldige eller, i hans ställe, den som har ansvaret för förandet av räkenskaperna (räkenskapsförare, kamrer eller revisor) är skyldig vara närvarande vid undersökningen och meddela de upplysningar som begärs. Den skattskyldige har ansetts ha rätt att i förväg bli underrättad om att taxeringsrevision skall företas även om detta inte är direkt utsagt. Varslet kan emellertid vara kort. Taxeringsrevision kan äga rum utan att något särskilt motiv för densamma behöver anges.

Den skattskyldige kan inte underlåta att insända sina räkenskapshandlingar till granskningsmannen med mindre han kan påvisa att han har svårt att undvara dem med hänsyn till förandet av räkenskaperna för det löpande året eller materialets omfattning omöjliggör ett insändande. Vill den skattskyldige att böcker och bilagor skall genomgå hos honom, måste han göra särskild motiverad framställning härom.

Danmark

Bokföringsskyldighet

Enligt Kontrollloven kan finansministern efter framställning från ligningsrådet (ungefärligen motsvarande den svenska riksskattenämnden) bestämma att utövare av en näringsverksamhet, för vilken det inte i annan lagstiftning är föreskrivet bokföringsskyldighet, skall vara skyldig att föra räkenskaper, som uppfyller av ligningsrådet fastställda minimikrav. Envar skattskyldig, som i enlighet härmed ålagts bokföringsskyldighet, är även skyldig att bevara de av honom förda räkenskaperna med tillhörande handlingar i 5 år efter utgången av vederbörande räkenskapsår.

Med stöd av dessa bestämmelser har hittills fastställts föreskrifter om bokföringsskyldighet och regler för denna skyldighets fullgörande för följande näringsidkare och företagare, nämligen:

- a) läkare;
- b) tandläkare;
- c) tandtekniker;
- d) veterinärer;
- e) revisorer;
- f) försäkringsinspektörer;
- g) vissa fiskexportörer;
- h) vissa ägare och brukare av jord- och skogsbruksfastigheter, trädgårdsmästerier, fruktodlingar och plantskolor; samt
- i) kreaturshandlare.

För att närmare visa hur dessa föreskrifter utformats redogöres nedan för det danska finansministeriets »bekendtgørelse af 18. december 1959 om regnskabspligt for visse kreaturhandlere m. v.».

I henhold til § 3 i lov nr. 392 af 12. juli 1946 om selvangivelsen af indkomst og formue, om foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig m. v. (kontrolloven), jfr. lovbekendtgørelse nr. 278 af 25. august 1958, har finansministeren efter indstilling af ligningsrådet fastsat, at der indføres regnskabspligt for personer, som uden at være bogføringspligtige i henhold til lov nr. 178 af 5. juni 1959, driver handel med kreaturer, heste eller svin, medmindre virksomheden drives alene som bierhverv i forbindelse med landbrugsvirksomhed, der ikke er undergivet bogføringspligt. De pågældende skal herefter være pligtige til fra og med deres førstkommande regnskabsperiode at føre et regnskab, der opfylder de nedenfor fastsatte mindstekrav, samt til herefter, første gang for det skatteår, som følger efter udløbet af den nævnte regnskabsperiode, inden udløbet af fristen for indgivelse af selvangivelse til ligningsmyndigheden at indsende et på grundlag af dette regnskabsmateriale udarbejdet driftsregnskab med dertil hørende statusopgørelse.

Med hensyn til de mindstekrav, der må stilles til regnskabet, har ligningsrådet fastsat følgende:

Regnskabet skal — under fornødent hensyn til virksomhedens omfang og beskaffenhed — føres på en sådan måde, at der gives en klar og overskuelig rede-

gørelse for virksomhedens forretninger og formueforhold, herunder oplysning om driftsindtægter og -udgifter, den i virksomheden anbragte kapital (såvel egenkapital som fremmed kapital), udbetalinger til indehavere samt disses udtagelse af varer eller lignende fra virksomheden.

Uanset virksomhedens størrelse skal det løbende regnskab i det mindste omfatte et kasseregnskab for ind- og udbetalinger, ligesom der gennem regnskabet skal gøres rede for den regnskabspligtiges økonomiske stilling ved regnskabets begyndelse og ved udgangen af hver regnskabsperiode.

I kasseregnskabet skal så vidt muligt daglig optages samtlige ind- og udbetalinger særskilt for hver enkelt post eller, hvis særskilte specifikationer føres, med en samlet sum for hver af disse. Kontant salg kan dog føres som en enkelt post for en dags samlede salg. Kasseregnskabet skal føres på så overskuelig måde, at der er let adgang til at foretage en daglig afstemning af kassebeholdningen med kasseregnskabet.

Ved regnskabspligtens indtræden opgøres den regnskabspligtiges status.

For hver regnskabsperiode skal der udarbejdes et regnskab (årsregnskab) indeholdende en opgørelse over indtægter og udgifter i perioden samt en opgørelse over aktiver og passiver (status) ved periodens udgang.

Der skal i årsregnskabet redegøres for, hvorledes egenkapitalen har ændret sig ifølge opgørelsen over indtægter og udgifter, udbetaling af overskud, udtagelse af penge eller varer til indehavere eller som følge af ændringer i aktiver og passiver, som ikke fremgår af opgørelsen over indtægter og udgifter.

Ejes en virksomhed af en enkelt indehaver, skal den pågældendes samtlige aktiver og passiver optages i status, herfra dog undtaget løsøre, der ikke benyttes inden for virksomheden. Aktiver og passiver, der ikke vedrører virksomheden, kan dog optages i et særligt tillæg til status. Indtægter og udgifter vedrørende sådanne aktiver og passiver kan i så fald holdes uden for regnskabet.

Status ved regnskabspligtens indtræden samt årsregnskabet skal være opgjort og optaget i et statusregnskab senest 6 måneder efter henholdsvis regnskabspligtens indtræden og regnskabsperiodens udløb.

I statusregnskabet skal siderne (pagina) eller modstående sider (folio) være fortløbende nummereret.

Regnskabet skal føres med blæk, maskine eller på anden holdbar måde. Hvor indførsler ifølge gængse bogføringsregler skal ske i rækkefølge, må tomme mellemrum ikke findes. I det førte må raderinger ikke foretages. Fejlposter skal enten rettes ved modposter eller ved udstregning, men må ikke gøres ulæselige.

Blade af indbundne bøger må ikke fjernes.

Føres regnskabet helt eller delvis på løsblade, kort eller lignende, eller anvendes sådanne løsblade m. v. til de omtalte særlige specifikationer til kasseregnskabet, skal der ved en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af forretningsgangen tilstræbes sikring mod misbrug af løsblade.

Såfremt en skattepligtig, der i henhold til foranstående er pligtig til at indsende driftsregnskab med tilhørende statusopgørelse til ligningsmyndigheden, undlader at indsende dette rettidigt, eller har undladt at føre regnskab som foran bestemt, betragtes hans selvangivelse af indkomsten som ugyldig med alle deraf følgende virkninger for ansættelsen og retten til at påklage denne, jfr. § 3, stk. 2, i lovekendtgørelse nr. 278 af 25. august 1958.

Eventuelle tvivlsspørgsmål om, hvem der omfattes af den foran omhandlede regnskabspligt, forelægges skattedepartementet. Denne bekendtgørelse træder i kraft straks.

Kontrolluppgifter

Försäkringssällskap, pensionskassor, pensionsfonder och andra som utbetalar pensioner är efter finansministerns närmare bestämmande skyldiga att utan anmaning till beskattningsmyndigheterna lämna upplysningar om dels inbetalda premier och engångsbelopp, dels verkställda utbetalningar av försäkringsbelopp i anledning av livränte-, överlevelseränte-, invalidränte-, pensions- och liknande försäkringar. Beträffande sistnämnda försäkringar skall upplysningar även lämnas om utbetalningar i samband med återköp och om bonusutbetalningar.

Offentliga kassor, kredit- och hypoteksföreningar, aktiebolag, banker, sparkassor, »vekselmäglare», »vekslere» och andra som inlöser ränte- och utdelningskuponger är skyldiga att, såsom förutsättning för inlösen och under iakttagande av de legitimationsbestämmelser som fastställts av finansministern, kräva att den, som begär inlösen, i en av finansministern föreskriven form uppger namn och adress för vederbörande kupongägare samt dessutom lämnar uppgift om kupongbeloppets storlek och för aktier dessutom även aktiebolagets namn. Dessa uppgifter skall sedan efter finansministerns närmare bestämmande insändas till beskattningsmyndigheterna.

Oavsett bestämmelserna i postlagen om sekretesskydd åligger postgirokontoret samma upplysningsskyldighet som eljest åligger offentliga myndigheter och penninginrättningar.

Taxeringsrevision

Varje näringsidkare, som för räkenskaper, är, antingen han är bokföringskyldig enligt lag eller inte, skyldig att på begäran av beskattningsmyndigheterna insända sitt räkenskapsmaterial med tillhörande handlingar.

Varje näringsidkare, som för räkenskaper, är, antingen han är bokföringskyldig enligt lag eller inte, skyldig att ge beskattningsmyndigheterna möjlighet att på stället genomgå räkenskapsmaterialet med tillhörande handlingar samt företa kassakontroll o. dyl. ävensom att inventera och värdera varulager, djurbesättning, inventarier, maskiner och annat driftsmaterial, när det vid behandlingen av hans självdeklaration har framkommit förhållanden som ger »rimelig grund» därtill. I lagen och i tillämpningsföreskrifter har emellertid icke angetts vad som skall anses såsom »rimelig grund», varför enligt uppgift denna föreskrift användes med stor försiktighet.

Den som underlåter föra räkenskaper enligt av finansministern utfärdade bestämmelser eller som för dessa räkenskaper på ett synnerligen oordnat sätt eller som icke bevarar dessa räkenskaper i angivna 5 år straffas med böter eller »häfte» (motsvarande i svensk rätt fängelse).

För kontroll av en näringsidkares självdeklaration kan taxeringsrevision ske, förutom hos näringsidkaren själv, även hos annan näringsidkare med vilken han haft affärsförbindelse.

KAPITEL VI

Allmänna synpunkter i fråga om behovet av en effektiverad taxeringskontroll

I den allmänna debatten om den nuvarande taxeringsorganisationens effektivitet användes ofta orden skatteflykt och skattefusk såsom synonyma begrepp. Om man i begreppet *skatteflykt* innefattar de åtgärder i skatteundandragande syfte, som från de skattskyldigas sida vidtas genom utnyttjande av de luckor i skattelagstiftningen, som onekligen finns, och som *skattefusk* betecknar sådana åtgärder, som äger rum genom klart illegala manipulationer, är det emellertid uppenbart att endast skattefusket nuvarande omfattning kan tagas till utgångspunkt för en närmare diskussion om taxeringskontrollens effektivitet.

Tidigare har i olika sammanhang försök gjorts att beräkna de belopp, som årligen undandras beskattning genom olika åtgöranden från de skattskyldigas sida. För mer än ett 10-tal år sedan gjordes sålunda en uppskattning, enligt vilken inkomster på ca 2 miljarder kronor genom olika skatteundandragande åtgärder beräknades bli undanhållna från taxering. Andra undersökningar åter, som nu ligger några år tillbaka i tiden, uppskattade de från taxering undandragna inkomsterna till 3—4 miljarder kronor. Under innevarande år har gjorts gällande att stat och kommun genom de skatteundandragande åtgärderna för närvarande skulle gå miste om mellan 1 och 2 miljarder kronor i skatteintäkter. Det underlag, på vilket dessa beräkningar bygger, får emellertid betraktas som i viss mån osäkert och, intill dess ett säkrare underlag föreligger, torde därför olika uppfattningar komma att råda om storleken av det undandragna beloppet i och för sig. Så mycket torde dock stå klart att de angivna beloppen i sig innefattar vad som undandragits genom både skatteflykt och skattefusk.

Utredningen har enligt sina direktiv att främst föreslå sådana organisatoriska åtgärder, som är ägnade att skapa en bättre och effektivare granskning av de mera svårkontrollerbara deklARATIONERNA. Utredningens uppdrag får därför betraktas som ett led i olika åtgärder mot skattefusk. Där emot ankommer det inte på utredningen att framlägga förslag till åtgärder mot skatteflykt. I detta hänseende må emellertid framhållas att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1953 tillkallats särskilda sakkunniga — 1953 års skatteflyktskommitté — med uppdrag att

utreda frågan om införande i skattelagstiftningen av bestämmelser om skatteflykt och opåkallade skattelättnader. Även i direktiven för andra, nu pågående utredningar på beskattningsväsendets område ingår att ägna uppmärksamhet åt olika skatteflyktsåtgärder.

För att på ett i allo godtagbart sätt kunna bedöma taxeringskontrollens nuvarande effektivitet hade det givetvis varit av värde om man kunnat på ett någorlunda säkert sätt klarlägga skattefuskets nuvarande omfattning. Att åstadkomma en sådan undersökning har utredningen emellertid funnit ogörligt, i varje fall inom den begränsade tid som stått till utredningens förfogande. Då man inte heller av nyss antydda skäl kan utgå från de ovan angivna beloppen, har utredningen måst bygga sina allmänna bedömanden om skattefuskets omfattning på de erfarenheter, som vunnits i det praktiska taxeringsarbetet. Till grund för dessa bedömanden ligger även av utredningen infordrade uppgifter från rikets samtliga taxeringsintendenter angående under de senaste åren uppmärksammade, mera framträdande former av skattefusk, vilka uppgifter exemplifierats med redogörelse för aktuella fall. Vid sina besök hos olika länsstyrelser har utredningen också sökt skapa sig en uppfattning om förhållandena i förevarande avseende inom skilda län.

Med stöd av de erfarenheter, som sålunda vunnits, torde det enligt utredningens uppfattning kunna fastslås att — trots de åtgärder som under åren 1955 och 1956 vidtagits i syfte att åstadkomma en effektivare taxeringskontroll — underdeklaration alltjämt förekommer i en omfattning som inte kan anses tolerabel varken från allmänna samhälleliga synpunkter eller med hänsyn till de lojala skattebetalarna. Såvitt utredningen kunnat finna torde det härvidlag röra sig om avsevärda belopp, som därest de behörigen taxerades skulle kunna inverka på det totala skattetrycket.

Lika litet som det enligt utredningens mening går att exakt beräkna de inkomst- och förmögenhetsbelopp, som varje år på grund av skattefusk i olika former undgår beskattning, synes man kunna hänföra skattefusk till viss bestämd eller vissa bestämda kategorier skattskyldiga. Skattefusk förekommer otvivelaktigt inom alla samhälls- och yrkesgrupper. Att vissa kategorier skattskyldiga likväl har större möjligheter än andra att genom oriktig deklaration undanhålla belopp från taxering är emellertid uppenbart.

I detta hänseende göres ofta gällande att skattskyldiga med enbart inkomst av tjänst sällan har möjlighet att undgå taxering för all sin inkomst med hänsyn till den arbetsgivarna åvilande uppgiftsskyldigheten. Ett sådant påståande är i regel riktigt så länge inkomstagarens hela inkomst är att härleda från en och samme arbetsgivare eller ett fåtal arbetsgivare och inkomsten utgjorts av kontantlön. Mycket ofta förekommer emellertid att löntagare vid sidan av sitt normala arbete åtar sig uppdrag av tillfällig art,

t. ex. på fritid eller semester, och härför uppbär inkomst från annan än huvudarbetsgivaren. Eller också härrör löntagarens normala inkomster från ett flertal olika arbetsgivare, t. ex. vid hemhjälp av olika slag, reparations- och underhållsarbeten å villor m. m. Erfarenheterna utvisar att löntagare, som åtnjuter inkomst av sådana tillfälliga uppdrag eller från ett flertal arbetsgivare, i stor utsträckning undgår eller försöker undgå beskattning helt eller delvis för dessa inkomster. Det är inte heller ovanligt att arbetsgivarna — ofta i samförstånd med ifrågavarande skattskyldiga — underlåter att lämna kontrolluppgifter rörande för dessa uppdrag utbetalda ersättningar eller tillhandahållna förmåner av olika slag. Men även löntagare med inkomst från en och samme arbetsgivare undgår ofta beskattning för sådana klart skattepliktiga förmåner, som arbetsgivaren kontant eller in natura bereder löntagaren vid sidan av den normala lönen. Det kan härvidlag t. ex. vara fråga om kontanta gratifikationer eller naturaförmåner av större värde, såsom av arbetsgivaren subventionerad bostad eller förmån av att för privat bruk kostnadsfritt utnyttja arbetsgivaren tillhörig bil m. m. Även i detta hänseende kommer ofta skattefusket till stånd genom att arbetsgivaren och den anställde kommer överens om att förmånerna inte skall tas upp på den kontrolluppgift som lämnas till taxeringsmyndigheterna. När det gäller löntagarna är även att märka att man beträffande de nu nämnda inkomsterna och förmånerna av tillfällig art eller vid sidan av den normala lönen vid taxeringskontrollen inte kan bygga på en jämförelse med den preliminära skatt, som inlevererats för den skattskyldige. I dylika fall har nämligen ofta skyldighet inte förelegat för arbetsgivaren att verkställa skatteavdrag enligt bestämmelserna i uppbördsförordningen. Eller också har skatteavdrag obehörigen underlåtit.

Sammanfattningsvis torde alltså i fråga om löntagarna allmänt sett kunna göras gällande att deras möjligheter att genom skattefusk undgå beskattning knappast är mindre än vad gäller andra kategorier skattskyldiga. I det enskilda fallet rör det sig emellertid ofta om tämligen blygsamma belopp. Med hänsyn till det stora antal skattskyldiga, som det här är fråga om, är det dock inte uteslutet att betydande belopp härigenom undgår beskattning.

I fråga om de andra kategorierna skattskyldiga kan utan vidare konstateras att ju mer begränsade kontrollmöjligheterna är desto mer påfallande är tendenserna till skattefusk. Allt tyder också på att de mera framträdande formerna av skattefusk förekommer hos rörelseidkare, jordbrukare och fria yrkesutövare. I det enskilda fallet rör det sig härvidlag oftast om betydligt större belopp än beträffande andra kategorier. Att möjligheterna till skattefusk för de nämnda grupperna är större beror givetvis i första hand på att taxeringsnämnderna i avsaknad av i vart fall mera omfattande kontrollmaterial inte kan underkasta deras i deklarationerna upptagna inkomst- och utgiftsredovisning samma minutiösa kontroll som löntagarnas.

För att erhålla en någorlunda tillfredsställande kontroll av näringsidkarnas deklARATIONER krävs nämligen i regel taxeringsrevision, vilket många gånger är en tidskrävande procedur.

Att lämna någon mera ingående och uttömmande redogörelse för de metoder, som utnyttjas vid skattefusk av näringsidkare och därmed likställda skattskyldiga, kan givetvis inte ifrågakomma men för att ge exempel på vissa för undgående av beskattning vidtagna åtgärder lämnas i *bilaga 30* kortfattade referat av ett antal vid taxeringsrevisioner upprättade promemorior. En liknande redogörelse har tidigare lämnats av skattelagssakkunniga i deras år 1954 avgivna betänkande med förslag till effektivare taxering (SOU 1954: 24 s. 93—104). Här må endast framhållas att för ett 10-tal år sedan skattefusket i icke ringa utsträckning bestod i att näringsidkarna såsom omkostnad i sin verksamhet verkställde avdrag för en del av sina privata levnadskostnader och andra taxeringsmässigt inte avdragsgilla utgifter. Numera sker däremot skatteundandraget huvudsakligen genom att intäkter utelämnas. Ofta äger detta rum när inte direkt kontrollerbara betalningssätt kommer till användning, såsom vid kontant betalning eller då betalning sker genom postanvisning, postgiroutbetalningskort eller postremissväxel eller då motprestation sker genom tillhandahållande av varor eller tjänster. Men än vanligare är — särskilt inom detaljhandeln — att dagskassor utelämnas helt eller delvis, vilket förfaringssätt i regel kombineras med att även en del av varuinköpen uteslutes i syfte att uppnå en för ifrågavarande bransch normal bruttovinst. Vanligen kallas detta att man »krymper» rörelsen.

Som ett exempel på försök att genom användande av ett för vederbörande bransch icke normalt betalningssätt möjliggöra skattefusk må nämnas vad som kunnat konstateras inom ett län vid kontroll av huruvida inom vissa branscher förekommande bonus från huvudagenter till underagenter blivit vederbörligen deklarerade av de senare. Det befanns därvid att i ett betydande antal fall dessa bonus inte deklarerats. Vederbörande taxeringsintendent har i detta sammanhang anfört.

I år har därjämte i anledning av kontrollmaterial införskaffat genom riksskatte-nämnden iakttagits, att till — — — utbetalade bonusbelopp rubricerade sales promotion icke upptagits såsom inkomst i företagets räkenskaper. Det anmärkningsvärda är emellertid icke detta utan de former under vilka denna bonus överlämnats. En skattskyldig har exempelvis uppgivit, att han årligen erhöi besök av en representant för vederbörande huvudleverantör, som överlämnade en check. Vid ett annat fall hade checken legat instucken i en bok resp. pyjamas, överlämnad såsom julgåva. Därvid bör bemärkas att övrig avtalsenlig bonus reglerats genom kreditnotor i vanlig ordning.

Förekomsten av falska fakturor och allehanda skentransaktioner synes även bli allt vanligare. Inte sällan konstateras att de räkenskaper, som företes i och för taxeringsrevision, är helt andra och visar helt annat resultat än de egentliga räkenskaperna. Att i dessa fall nästan undantagslöst

föreligger en klar avsikt att försöka undandra inkomster från beskattning är uppenbart.

Gemensamt för de under senare år tillämpade förfaringssätten vid konstaterade fall av skattefusk bland näringsidkare och andra företagare har varit att det varit förenat med svårigheter att upptäcka fusket och där- efter åvägbringa en någorlunda riktig bild av verksamhetens resultat. Ehuru möjligheterna att anskaffa kontrolluppgifter förbättrats, är det emel- lertid ett faktum att taxeringsmyndigheterna i regel inte ens genom taxe- ringsrevision kan erhålla en fullständig kontroll av företagarnas inkomst- redovisning. Vad beträffar kostnadssidan föreligger ofta betydande svårig- heter att avgöra avdragsposternas verkliga innebörd.

Ett belägg för den nyss framförda uppfattningen att skattefusk i bety- dande omfattning förekommer bland näringsidkare och andra företagare är enligt utredningens mening vad som kunnat konstateras vid verkställda taxeringsrevisioner under de senaste åren. Såsom tidigare anförts i kap. II har från länsstyrelserna, överståthållarämbetet och mellankommunala prövningsnämnden inhämtats uppgifter om antalet under åren 1958 och 1959 utförda taxeringsrevisioner och resultatet därav. Av ifrågavarande uppgifter, varav ett sammandrag är intaget i tabell 9 å s. 46, framgår att under nämnda år verkställdes 6 735 respektive 8 148 taxeringsrevisio- ner. Vid 1 649 respektive 2 495 revisioner har granskningen icke föran- lett någon erinran mot avgiven deklaration eller också har föreslagits ned- sättning av deklarerad inkomst. Att sistnämnda antal är högre än motsva- rande antal åren 1953 och 1954 torde i huvudsak bero på att åren 1958 och 1959 skett ett mycket stort antal partiella revisioner i anslutning till riks- omfattande kontrollaktioner inom vissa branscher. Återstoden av de under dessa år verkställda granskningarna, 5 086 respektive 5 653, har däremot resulterat i förslag till höjning av till statlig och kommunal inkomstskatt redovisad inkomst med i runt tal 44 respektive 53 milj. kronor samt av be- skattningsbar förmögenhet med i runt tal 15,5 milj. kronor. Eftersom det totala antalet skattskyldiga med inkomst av rörelse torde kunna uppskat- tas till ca 300 000, utvisar tabell 9 även att under år 1958 endast ca 2,2 % och år 1959 endast ca 2,7 % av ifrågavarande skattskyldiga kunnat bli föremål för taxeringsrevision.

Ett ytterligare belägg för den nyss anförda uppfattningen är även upp- gifterna i tabell 10 å s. 47. De där angivna eftertaxeringsbeloppen i fråga om statlig och kommunal inkomstskatt omfattar nämligen till betydande del inkomst av rörelse.

Verkställda granskningar, som i princip omfattat samtliga skattskyldiga inom vissa kategorier av rörelseidkare, har utvisat att underdeklaration förekommer inte endast hos sådana rörelseidkare, som granskats av spe- ciella orsaker, utan även ofta hos andra skattskyldiga inom samma kate- gori, vilkas inkomstredovisning i vanliga fall inte blivit föremål för sär-

skild uppmärksamhet från taxeringsmyndigheternas sida. I detta sammanhang må även framhållas att skattskyldiga, vilkas räkenskaper reviderats i samband med branschgranskningarna, påföljande år ofta redovisat betydligt bättre resultat än tidigare trots att verksamheten synes ha bedrivits under samma förhållanden de olika åren. Följande exempel från en i Stockholms stad utförd granskning av en viss bransch må här nämnas. Innehavarna av 21 stickprovsvis utvalda rörelser, motsvarande ca 10% av de totalt granskade företagen inom branschen, deklarerade år 1954 en sammanlagd nettointäkt av ca 257 000 kronor. Efter taxeringsrevision framställdes förslag om höjning av de deklarerade nettointäkterna till ca 515 000 kronor. I sina åren 1955 och 1956 avgivna deklarationer uppgav de ifrågavarande skattskyldiga nettointäkter på sammanlagt ca 415 000 respektive 513 000 kronor. Sistnämnda år redovisade alltså de nu nämnda rörelseidkarna själva i stort sett samma belopp, för vilka de föreslagits skola taxeras år 1954. Det bör i detta sammanhang understrykas att under samtliga ifrågavarande beskattningsår priskontroll fanns inom branschen och att någon höjning av priserna inte förekom utöver kompensation för höjda löner till anställda.

I direktiven för utredningen har uttalats att en effektivare taxeringskontroll är erforderlig. Den ovan lämnade redogörelsen för skattefuskets nuvarande omfattning och inriktning belyser enligt utredningens mening klart nödvändigheten av en förstärkt och utvidgad kontroll. Förhållandena synes nämligen nu vara sådana att den tillgängliga kontrollorganisationen inte är tillräckligt rustad för att på ett mera påtagligt sätt kunna åvägabringa bättre förhållanden ens när det gäller den årliga inkomst- och förmögenhetstaxeringen. När det gäller att bedöma olika metoder för en effektivisering av kontrollen bör emellertid till en början beräknas vilka ytterligare krav på kontrollapparaten som uppstår på grund av den allmänna varuskatten.

Enligt 1959 års riksdags beslut skall kontrollen i fråga om den allmänna varuskatten samordnas med kontrollen beträffande inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. I första instans skall taxeringen till allmän varuskatt omhändersas av de särskilda taxeringsnämnderna, varvid i första hand taxeringsassistenterna skall utnyttjas. Enligt departementschefens uttalande i prop. 162/1959 skall vidare revisionsdetaljerna inom länsstyrelsernas taxeringssektioner i princip samtidigt utföra taxeringsrevision beträffande både inkomstskatt och varuskatt.

I och för sig kommer detta självfallet att ställa ökade krav på kontrollapparaten. Såsom tidigare anförts i kap. II genomfördes också i samband med den allmänna varuskattens införande en viss ökning av revisionspersonalen på länsstyrelserna men det utsades därvid att de nyinrättade tjänsterna var att betrakta som en första utbyggnad och att man senare med

ledning av erfarenheterna finge bedöma behovet av ytterligare tjänster. I detta sammanhang må även erinras att under den allmänna omsättningskatten åren 1941—1946 den huvudsakliga kontrollen beträffande denna skatt handhades av arvodesanställda kontrollanter, vilka vid slutet av skattens giltighetstid uppgick till ett antal av totalt 101. Antalet motsvarade en kontrollant på ungefär 1 600 omsättningskattepliktiga företagare. Enligt uttalande av 1952 års kommitté för indirekta skatter i dess betänkande SOU 1957: 13 (s. 50) kom dessa kontrollanter att i praktiken huvudsakligen sysselsättas med andra arbetsuppgifter än bokföringsgranskning. Ehuru kontrollorganisationen successivt förbättrades kunde dock densamma enligt kommitténs mening inte anses ha blivit helt tillfredsställande utbyggd.

De ökade anspråken på kontrollapparaten, som uppstått genom den allmänna varuskatten, beror såsom nyss antytts givetvis i första hand på att man därigenom fått ytterligare en skatt att öva tillsyn över. Att skattefusk beträffande varuskatten kan vara ett incitament till skattefusk även beträffande inkomstskatten och vice versa är fullt naturligt. Erfarenheterna beträffande näringsidkarna tyder ju också på att skattefusket främst är inriktat på intäcksredovisningen — omsättningen — antingen så att enbart denna direkt minskas eller också på så sätt att hela rörelsen krympes.

Varuskattens erläggande såsom preliminär skatt för sex redovisningsperioder under löpande år medför emellertid även behov av en mera kontinuerlig övervakning inte bara av att skatten vederbörligen erläggs under uppbördsterminerna utan också i princip av att den vid varje uppbördstermin redovisade bruttoomsättningen och uppgivna avdrag för skattefri försäljning är riktiga. Detta sammanhänger med att underlaget för skatteberäkningen — omsättningen — i princip är detsamma för såväl den preliminära som den slutliga varuskatten. Detta underlag grundar sig i sin tur på den skattskyldiges bokföring. De allmänna kontrollåtgärder, som erfordras för att bedöma huruvida de i de preliminära varuskattedeklarationerna angivna siffrorna är riktiga och i överensstämmelse med underlaget, kan därför i regel inte vidtas på annat sätt än genom en närmare granskning av bokföringen. Därav följer i första hand att vid taxeringsrevision beträffande varuskatten även det löpande årets räkenskaper måste bli föremål för en mera ingående granskning i synnerhet i fråga om intäcksredovisningen. För inkomstbeskattningens del är en sådan ingående granskning av det löpande årets räkenskaper inte erforderlig utan i detta hänseende avser granskningen endast att kontrollera om bokföringen är förd å jour eller också utgör den en förutsättning för kassainventering.

Samtidigt synes även kunna ifrågasättas huruvida inte kontrollen i fråga om varuskatten behöver ske oftare än vad som i allmänhet kan erfordras beträffande inkomstskatten. Detta beror på att en del av omsättningen kan vara fri från varuskatt. Vad som är skattepliktig eller skatte-

fri omsättning kommer merendels inte att direkt framgå av det material ur bokföringen, som redovisas i den allmänna självdeklarationen. Även om där redovisade siffror för bruttoomsättningen i en rörelse är riktiga och överensstämmer med den bruttoomsättning, som är redovisad i varuskattedeklarationerna, behöver detta inte innebära att den *varuskattepliktiga* omsättningen i dessa deklARATIONER är riktig. Den erforderliga kontrollen härav kan — i varje fall i början — inte erhållas på annat sätt än genom en fullständig genomgång av bl. a. inköp och försäljningar i rörelsen.

Å andra sidan torde det få antas att redan befintligheten av en allmän varuskatt med därtill knuten omsättningsredovisning under beskattningsåret i viss mån underlättar kontrollen i fråga om inkomstbeskattningen och då främst i vad gäller intäktsredovisningen. Men detta gäller givetvis endast under den förutsättning att omsättningsredovisningen i sin helhet redan från början är korrekt. Någon nämnvärd inverkan på kontrollapparatusens omfattning torde därför det angivna förhållandet knappast ha.

Den effektivisering av taxeringskontrollen beträffande både inkomst- och varubeskattningen, som sålunda bör komma till stånd, bör enligt utredningens mening främst inriktas på de av näringsidkare och därmed jämställda skattskyldiga avgivna deklARATIONERNA. Detta ter sig naturligt därför att dessa skattskyldiga — i motsats till de rena löntagarna — i regel är i besittning av material (bokföring o. dyl.) som normalt erbjuder de bästa kontrollmöjligheterna inte endast beträffande vederbörande skattskyldigs egen taxering utan även och framför allt i fråga om andra liknande skattskyldigas och löntagarnas taxeringar. En skärpt övervakning av företagargrupperna i taxeringshänseende innebär alltså inte att dessa förutsätts göra sig skyldiga till skattefusk i större omfattning än andra grupper utan endast att möjligheterna till en effektiv taxeringskontroll beträffande *samtliga* kategorier skattskyldiga vidgas.

En effektivisering av taxeringskontrollen bör med dessa utgångspunkter främst syfta till att öka möjligheterna att verkställa taxeringsrevision. En dylik effektivisering kan åstadkommas på olika sätt. Enligt utredningens mening bör därvid följande åtgärder i första hand ifrågakomma, nämligen

1) rationalisering av arbetsmetoderna, innebärande bl. a. ökad användning av mindre kvalificerad personal för enklare arbetsuppgifter, ökad användning av biträdespersonal för rutinuppgifter, ökad användning av maskinella hjälpmedel samt genomförande av viss specialisering av personalen, t. ex. så att viss personal inriktas på vissa speciella branscher;

2) ökade möjligheter för utbildning och fortbildning av all personal, som sysselsätts med taxeringskontroll;

3) bättre förutsättningar för en effektiv planläggning och arbetsledning beträffande revisionspersonalens utnyttjande;

- 4) frigörande av revisionspersonalen från arbetsuppgifter, som inte direkt sammanhänger med taxeringskontroll;
- 5) personell förstärkning av den nuvarande organisationen för taxeringskontroll; samt
- 6) ökade befogenheter för taxeringsmyndigheterna att verkställa taxeringsrevision och att erhålla kontrollmaterial.

KAPITEL VII

Utredningens förslag

A. Taxeringsorganisationen

1. Taxeringen i första instans; taxeringsassistentorganisationen

Allmänna synpunkter

Möjligheterna att åstadkomma en effektiv taxeringskontroll genom vidgad taxeringsrevisionsverksamhet är enligt utredningens uppfattning i hög grad beroende av frågan om taxeringsassistenternas ställning och arbetsuppgifter. Såsom tidigare anförts i kap. II innebar 1956 års taxeringsreform i detta hänseende att taxeringsassistenterna skall under den tid av året, då taxeringsarbetet i första instans pågår — i huvudsak första halvåret — biträda de särskilda rörelsenämnderna med granskning och föredragning av de deklARATIONER, som hänförts till dessa nämnder. Under återstoden av året skall taxeringsassistenterna huvudsakligen sysselsättas med eftergranskning av åsatta taxeringar och annan taxeringskontroll, varvid de i första hand avsetts skola biträda med taxeringsrevisioner.

Ställning har emellertid ännu inte tagits till den definitiva utformningen av taxeringsassistentorganisationen. Vid densammans ikraftträdande beräknades att den bl. a. med hänsyn till rekryteringssvårigheterna måste uppbyggas successivt. I 1957 års statsverksproposition (Bil. 13: Elfte huvudtiteln s. 419) angavs att enligt från länsstyrelserna inhämtade uppgifter antalet erforderliga assistenttjänster kunde beräknas till i runt tal 275. Till och med innevarande budgetår har inrättats sammanlagt 200 tjänster på länsstyrelserna och 15 tjänster vid överståthållarämbetet. Samtliga tjänster har emellertid ännu inte kunnat besättas på grund av svårigheterna att rekrytera och utbilda för dessa tjänster behöriga personer.

Såvitt utredningen kunnat finna har anordningen med särskilda rörelsenämnder för taxering av rörelseidkare och därmed jämställda skattskyldiga inneburit en betydande förbättring av taxeringen i första instans. Till inte oväsentlig del torde detta bero på att dessa skattskyldigas deklARATIONER — genom att heltidsanställda tjänstemän fått biträda nämnderna — kunnat bli föremål för en mera ingående och noggrannare granskning än vad som tidigare var förhållandet. I sin tur har detta otvivelaktigt skapat förutsättningar för både likformigare och rättvisare taxeringar. Av redogörelsen i kap. IV för länsstyrelsernas erfarenheter i detta hänseende fram-

går även att i stort sett enighet råder härom. Att ännu på sina håll föreligger viss tveksamhet om organisationens fördelar är emellertid naturligt, eftersom svårigheter onekligen ibland förelegat att rekrytera för assistenttjänsterna lämpliga personer.

Utredningen anser därför att det för närvarande inte finns någon anledning att, såsom från något håll ifrågasatts, återgå till den gamla ordningen, vilken innebar att de lokala taxeringsnämnderna omhändertog taxeringen av alla skattskyldiga fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser med biträde i fråga om de mera svårbehandlade deklarationerna av taxeringskonsulenter, som innehade dessa uppdrag som bisysslor. Taxeringen av rörelseidkarna och därmed likställda bör alltså även i fortsättningen omhändertas av rörelsenämnderna och dessa bör liksom nu biträdas av heltidsanställda tjänstemän. Assistentorganisationen bör helt utbyggas och definitivt utformas snarast möjligt.

Genom sin utbildning och verksamhet som biträden åt rörelsenämnderna kommer taxeringsassistenterna att besitta en omfattande sakkunskap när det gäller rörelsetaxering. Både på grund härav och med hänsyn till nödvändigheten att denna sakkunskap ytterligare fördjupas och utvidgas är det av synnerlig vikt att taxeringsassistenternas arbetskraft under icke-taxeringsperiod nyttiggöres på bästa lämpliga sätt. Utredningen har därför funnit att om önskemålen om både bättre sakkunskap och mera erfarenhet om rörelsetaxering hos taxeringsassistenterna skall kunna förenas med kravet på effektivare taxering redan i första instans, detta inte kan tillgodoses på annat sätt än att taxeringsassistenterna under icke-taxeringsperiod helt utnyttjas för revisionsarbete. Den avsedda effektiviseringen i taxeringskontrollen genom vidgad användning av taxeringsrevision synes härigenom också kunna uppnås utan alltför betydande kostnadsökningar för det allmänna, eftersom man ju härigenom för det ifrågavarande arbetet tar i anspråk personal, som redan finns eller skall finnas enligt tidigare principbeslut.

Av kap. II framgår emellertid att de nu befintliga taxeringsassistenterna under de gångna åren måst tagas i anspråk för arbetsuppgifter, som inte direkt sammanhänger med deras ursprungligen avsedda uppgift att verkställa revision och annan taxeringskontroll. Därav följer att, om taxeringsassistenterna i princip endast skall syssla med taxeringsrevision, det måhända blir erforderligt att i någon mån förstärka taxeringsorganisationen i övrigt, främst då taxeringssektionerna och prövningsnämndernas kanslier. Till denna fråga återkommer utredningen i senare avsnitt av detta kapitel.

Genom att taxeringsassistenterna alltså föreslås skola under icke-taxeringsperiod helt tagas i anspråk för revisionsarbete kommer frågan om det totala behovet av revisionspersonal inom taxeringsorganisationen att i betydande grad påverkas av hur assistentorganisationen kommer att ge-

stalta sig vid full utbyggnad. Utredningen har därför ansett det nödvändigt att i första hand taga ställning till denna fråga och framlägger i det följande förslag härom. Samtidigt föreslås vissa andra åtgärder i syfte att främja taxeringsarbetet i rörelsenämnderna.

Rörelsedistriktets omfattning

Innan frågan om taxeringsassistentorganisationens närmare utformning upptages till diskussion torde först böra fastställas vilka skattskyldiga som i fortsättningen bör taxeras i rörelsedistrikt. Såsom redan tidigare framhållits skall enligt 3 § TK rörelsenämnd i princip verkställa taxering av alla rörelseidkare, samtliga jordbrukare med bokföringsmässig redovisning samt — i den utsträckning som med hänsyn till nämndens arbetsbörda finnes lämpligen kunna ske — andra skattskyldiga med mera invecklade inkomst- eller förmögenhetsförhållanden. I sistnämnda avseende ankommer det på lokal skattemyndighet att efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet bestämma vilka skattskyldigas deklarationer, som skall överlämnas från lokal nämnd till rörelsenämnd. Vanligen synes bestämmelserna hittills ha tillämpats på sådant sätt att till rörelsenämnderna överförts taxeringen av vissa skattskyldiga med inkomst av tjänst, t. ex. läkare, tandläkare, advokater, arkitekter, delägare i familjebolag, handels- och försäkringsagenter, traktor- och bilförsäljare, handelsresande samt musiker, skådespelare och andra artister. Men det har även på sina håll förekommit att till rörelsenämnd överförts större jordbrukare med kontantmässig redovisning, t. ex. med åkerareal över ett visst antal hektar, eller större förmögenhetsägare, t. ex. med förmögenheter över 150 000 kronor.

Enligt vad utredningen kunnat konstatera vid sina kontakter med länsstyrelserna och såsom även framgår av redogörelsen i kap. IV för länsstyrelsernas yttranden till 1959 års riksdags revisorer har bestämmelserna i 3 § TK om överförande till rörelsenämnderna av taxeringen av mera svårbehandlade deklarationer inte blivit konsekvent tillämpade. Med hänsyn till att assistentorganisationen uppbyggts successivt har taxeringen av rörelseidkare och därmed likställda alltjämt i mycket stor utsträckning kommit att ligga kvar hos de lokala taxeringsnämnderna. Möjligheten att inrätta rörelsedistrikt utan taxeringsassistent har inte utnyttjats i den utsträckning som allmänt sett varit önskvärd. Men även om rörelsedistrikt — med eller utan taxeringsassistent — inrättats i ett län i dess helhet, visar dock en jämförelse mellan länen att betydande skiljaktigheter föreligger beträffande i vilken omfattning skattskyldiga förts över till rörelsenämnderna. Medan man i vissa län till dessa nämnder även fört över ett stort antal deklarationer från skattskyldiga med inkomst av tjänst har i andra län sådana deklarationer kunnat överlämnas endast i ringa ut-

sträckning eller inte alls. Till inte oväsentlig del synes detta bero på att det enligt 3 § TK ligger helt i vederbörande taxeringsintendentens eget skön att bestämma i vilken utsträckning ett dylikt överförande skall ske när det gäller andra skattskyldiga än sådana med inkomst av rörelse eller med inkomst av jordbruksfastighet, som redovisas enligt bokföringsmässiga grunder. Bestämmelserna i 3 § TK synes också ha tolkats så att man — även om man inrättat rörelsedistrikt i hela länet — ansett sig kunna medge att vissa mindre rörelseidkare med relativt okomplicerad redovisning fortfarande skall taxeras i lokal taxeringsnämnd.

Om likformigheten i taxeringen skall kunna främjas och om assistentorganisationen skall kunna få nödvändig stadga och statsmakterna på ett tillfredsställande sätt skall kunna bedöma de ekonomiska konsekvenserna av organisationen — antal tjänster, löneställning och lönekostnader m. m. — är det enligt utredningens mening nödvändigt att man författningsmässigt ytterligare preciserar vilka skattskyldiga som skall taxeras av rörelsenämnd. Preciseringsen bör drivas så långt som är praktiskt möjligt och så att eventuella variationer mellan länen i detta hänseende inte kommer att påverka organisationen i stort.

De särskilda rörelsenämnderna inrättades främst för taxering av alla skattskyldiga med inkomst av rörelse. På sina håll har det emellertid ifrågasatts om inte taxeringen av vissa mindre rörelseidkare, såsom smeder, skomakare, skräddare, sömmerskor m. fl., skulle återföras till de lokala nämnderna. Som skäl härför har bl. a. åberopats att taxeringen av dessa skattskyldiga merendels förutsätter en god orts- och personkänedom, som dock sällan finns representerad inom rörelsenämnderna med hänsyn till rörelsedistriktens storlek och reglerna om nämndernas sammansättning. 1959 års riksdags revisorer har också — såsom närmare anförts i kap. IV — uttalat sig för att dessa skattskyldiga skulle undantas från taxering i rörelsenämnd.

Utredningen är för sin del ense med förslagsställarna att en god orts- och personkänedom är värdefull när det gäller att åsätta en riktig och rättvis taxering. Speciellt gäller detta t. ex. när det är fråga om att bedöma huruvida ett vid s. k. kontantberäkning av deklaration framkommet överskott varit tillräckligt stort för bestridande av den skattskyldiges kontanta levnadsomkostnader. God orts- och personkänedom har emellertid inte endast betydelse beträffande de nu nämnda mindre rörelseidkarna. Sådan känedom är överhuvud taget nödvändig vid taxering av samtliga skattskyldiga fysiska personer. Utredningen kan därför inte finna att det av förslagsställarna åberopade skälet i och för sig talar för att just de ifrågavarande rörelseidkarna skall undantas från rörelsenämnds handläggning. Samma skäl kan lika gärna anföras för att alla rörelseidkares taxeringar skall återföras till de lokala nämnderna. Utredningen vill dessutom framhålla att, även om god orts- och personkänedom finns, denna endast

är en av de många faktorer som har betydelse när det gäller att åsätta en skattskyldig en materiellt riktig taxering. En jämförelse med ett flertal andra skattskyldiga, som bedriver liknande verksamhet under i stort sett samma villkor, torde i regel behöva ske för att ge taxeringsnämnden den erforderliga vägledningen vid bedömandena av ett aktuellt fall. Möjligheterna att göra sådana och liknande jämförelser går man ofta miste om, därest inte alla rörelseidkare inom rörelsedistriktet kommer under nämndens handläggning. Det är dessutom förenat med svårigheter att närmare precisera var och hur gränsen mellan större och mindre rörelseidkare skall dragas. Att t. ex. knyta gränsdragningen till omsättningens storlek kan enligt utredningens mening inte anses praktiskt lämpligt bl. a. med hänsyn till att den deklarerade omsättningen inte alltid är en riktig mätare av rörelsens omfattning och även därför att omsättningen kan variera från år till år. Inte heller kan man knyta gränsdragningen till t. ex. antalet anställda, eftersom detta antal inte alltid är avgörande för rörelsens omfattning och resultat. Såsom anförts i olika yttranden över statsrevisorernas förslag förutsätter även bestämmelserna om taxering till allmän varuskatt att samtliga rörelseidkare skall taxeras i rörelsenämnd. Möjligheterna till en likformig och enhetlig taxering samt effektiv kontroll av de varuskattepliktiga rörelseidkarna skulle avsevärt begränsas därest den ifrågasatta gränsdragningen kom till stånd.

Utredningen anser därför att de nuvarande reglerna att alla skattskyldiga med inkomst av rörelse skall taxeras i rörelsenämnd bör bibehållas. Någon anledning finns inte heller att från rörelsenämnderna undanta de deklARATIONER, som avgivits av jordbrukare med bokföringsmässig redovisning.

Beträffande övriga skattskyldiga föreslår utredningen, att rörelsenämnd alltid skall handlägga deklARATIONER som avgivits av följande skattskyldiga med inkomst av tjänst, nämligen

- a) läkare, tandläkare och veterinärer;
- b) advokater och yrkesrevisorer samt därmed likställda skattskyldiga;
- c) arkitekter och därmed likställda skattskyldiga med konsulterande verksamhet;
- d) försäkringsinspektörer, försäkringsagenter och därmed likställda skattskyldiga;
- e) handelsresande, bil- och traktorförsäljare samt därmed likställda skattskyldiga;
- f) författare och konstnärer samt musiker och andra artister; ävensom
- g) skattskyldiga vilka åtnjutit inkomst av tjänst på grund av delägarskap i familjebolag.

Samtliga de nu nämnda skattskyldigas deklARATIONER vållar regelmässigt svårigheter under taxeringsarbetet på grund av antingen att intäktsredovisningen är svårkontrollerbar eller att de skattskyldiga i sina dekla-

rationer framställer avdragsyrkanden av komplicerad natur. Vad gäller de under g) nämnda skattskyldiga avser utredningen främst sådana skattskyldiga, vilka genom eget eller anhörigs innehav av aktier kan på ett avgörande sätt reglera sin tjänsteinkomst från bolaget. Genom att dessa skattskyldiga hänförs till rörelsedistrikt underlättas även den nödvändiga kontakten med den bolagsnämnd, som skall handlägga bolagets deklaration.

Liksom hittills bör emellertid finnas möjlighet för lokal skattemyndighet att efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet till rörelsenämnd överföra taxeringen av även andra skattskyldiga med komplicerade inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Av tidigare antydda skäl är det emellertid av vikt att denna möjlighet endast utnyttjas i undantagsfall eller då så erfordras för att taxeringsassistentens arbetsbörda skall bli lämpligt avvägd. Att generellt till rörelsenämnderna överföra t. ex. alla skattskyldiga jordbrukare, vilkas jordbruksfastigheter överstiger viss areal, eller alla skattskyldiga, vilkas förmögenheter överstiger visst belopp, bör sålunda inte ifrågakomma. Är emellertid skattskyldigs fastighetsbilaga eller förmögenhetsredovisning så komplicerad att det kan förutsättas att avsevärda svårigheter kommer att uppstå för den lokala taxeringsnämnden att åsätta en riktig taxering, bör denne — men endast denne — skattskyldiges deklaration överlämnas till rörelsenämnden.

På rörelsenämnds handläggning bör också liksom hittills ankomma taxeringen av den skattskyldiges make, med vilken den skattskyldige skall samtaxeras, ävensom normalt makarnas hemmavarande barn under 21 år.

Av det ovan anförda följer även, att en rörelseidkare eller jordbrukare med redovisning enligt bokföringsmässiga grunder, som påbörjat sin verksamhet under ett beskattningsår, vid taxeringen för detta år skall taxeras av rörelsenämnd. När en sådan näringsidkare slutat sin förvärvsverksamhet under ett beskattningsår, skall han när han taxeras för detta år stå kvar i rörelsedistriktet, men nästkommande taxeringsår skall han överföras för taxering i lokalt taxeringsdistrikt och inte, såsom skett i vissa län, stå kvar även sistnämnda år i rörelsedistriktet. Vad nu sagts gäller givetvis även andra skattskyldiga, som kan komma i fråga för taxering av rörelsenämnd eller som taxerats av dylik nämnd. Någon författningsmässig reglering i sistnämnda hänseende synes emellertid knappast erfordrerlig.

Rörelsenämnds sammansättning

Såsom tidigare anförts i kap. II ledes arbetet i rörelsenämnd av en av länsstyrelsen utsedd ordförande, som biträdades av en taxeringsassistent eller övergångsvis en taxeringskonsulent. Utöver ordföranden består nämnden av ett antal ledamöter, som utses genom val av fullmäktige i de i rörelsedistriktet ingående kommunerna. Enligt bestämmelserna i TF skall an-

talet valda ledamöter i taxeringsnämnd utgöra minst 3 och högst 8. När det gäller rörelsenämnd skall minst en ledamot utses för varje kommun, varför i sådan nämnd antalet ledamöter får ökas till att omfatta högst 12. Länsstyrelsen bestämmer det antal ledamöter, som skall utses av varje i rörelsedistriktet ingående kommun.

Från skilda håll har uttalats att rörelsenämnderna med nuvarande sammansättning inte alltid är i besittning av den orts- och personkännedom och särskilda sakkunskap som är erforderlig för en betryggande taxering i första instans. Genom att rörelsedistrikt ofta kommer att omfatta ett flertal kommuner, medför den föreskrivna begränsningen av de kommunvalda ledamöternas antal till sammanlagt högst 12 att vissa kommuner endast kan utse 1 à 2 ledamöter i sådan nämnd. Att önskemålen om orts- och personkännedom och särskild sakkunskap härigenom inte kunnat helt tillgodoses torde vara oomtvistligt. Inte heller har rörelsenämnd alltid kunnat få den allsidiga sammansättning som varit önskvärd. Det har t. ex. förekommit att de kommunvalda ledamöterna i en rörelsenämnd till övervägande del utgjorts av rörelseidkare, vilket inte synes stå i god överensstämmelse med principen att en taxeringsnämnd såvitt möjligt skall vara så sammansatt att densamma innefattar en lämplig avvägning mellan de olika kategorierna skattskyldiga (företagare, löntagare etc.).

Beträffande taxeringen av en speciell grupp skattskyldiga, nämligen fiskarna, synes särskilda svårigheter föreligga. Med hänsyn till det sätt, på vilket fiskarnas intäkter och utgifter redovisas och fördelas mellan delägare i fiskebåt och anställda, samt på grund av dessa skattskyldigas lokalisering till ibland flera begränsade geografiska områden inom en och samma kommun utvisar erfarenheterna, att en tillförlitlig taxering inte kan ske med mindre än att rörelsenämnden inte endast har tillgång till sakkunskap beträffande denna speciella näringsgren utan även innefattar erforderlig orts- och personkännedom. Särskilt framträdande synes de nu nämnda svårigheterna ha varit i Göteborgs och Bohus län, där man ansett sig nödsakad att i betydande utsträckning till de lokala taxeringsnämnderna återföra taxeringen av fiskarna. Länsstyrelsen har också ifrågasatt huruvida inte författningsmässiga möjligheter borde skapas för att från taxering i rörelsenämnd undanta fiskarna.

Såsom nyss anförts anser sig utredningen inte kunna förorda att taxeringen av någon kategori eller grupp av skattskyldiga med inkomst av rörelse återföres till de lokala taxeringsnämnderna. De skäl, som därvid åberopats, gäller även i fråga om fiskarna. Det är att märka att även dessa näringsutövare kan bli skattskyldiga till allmän varuskatt vid direktförsäljning till konsument och för uttag av varor ur rörelsen till egen förbrukning. De antydda önskemålen om lämpligare former för taxering av fiskarna synes därför böra tillgodoses på annat sätt.

Utredningen har tidigare framhållit att rörelsenämnderna inte alltid kun-

nat få en allsidig sammansättning och tillgodoses med erforderlig orts- och personkännedom. Detta har enligt utredningens mening främst haft sin grund i att rörelsedistriktet omfattat för många kommuner. Eftersom antalet kommunvalda ledamöter enligt gällande regler inte får överstiga 12, kan om antalet kommuner inom rörelsedistriktet är stort, varje kommun endast få utse ett fåtal ledamöter. Olika möjligheter synes emellertid stå till buds att åstadkomma en bättre ordning.

Den utväg, som kan synas ligga närmast till hands, är att medge en utökning av det totala antalet kommunvalda ledamöter i rörelsenämnd eller att inte alls föreskriva någon begränsning. Denna utväg är emellertid enligt utredningens mening inte lämplig, eftersom då risk föreligger för att dessa nämnder blir så stora och otympliga att taxeringsarbetet kompliceras och även fördröjes. Det är inte heller säkert att man i en sådan nämnd kan bereda plats för representanter för de kategorier skattskyldiga, i fråga om vilka en speciell sakkunskap är erforderlig, såsom beträffande fiskarna.

En annan möjlighet är att ge rörelsenämnderna en sammansättning som i stort sett motsvarar fastighetstaxeringsnämnderna på landet vid den allmänna fastighetstaxeringen. Halva antalet ledamöter i nämnden skulle då t. ex. kunna utses av länsstyrelsen och vederbörande landsting medan den övriga hälften skulle för varje kommun inom rörelsedistriktet utses av vederbörande fullmäktige. De av kommun utsedda ledamöterna skulle endast tjänstgöra i rörelsenämnden när det gällde taxering av skattskyldiga inom den egna kommunen. Enligt utredningens mening är emellertid även det nu angivna tillvägagångssättet onödigt komplicerat och tungrott och det är inte heller säkert att nämnden härigenom skulle få en allsidig sammansättning. Utredningen anser sig därför inte heller kunna förorda en lösning efter denna linje.

Samma är förhållandet beträffande ett annat förslag, som under hand framförts till utredningen. Enligt detta förslag skulle möjligheter beredas rörelsenämnd att i de fall, då en mera ingående orts- och personkännedom vore erforderlig, höra vederbörande lokala taxeringsnämnd antingen genom att deklARATIONERNA för yttrande överlämnades till denna nämnd eller att taxeringsassistenten fick föredra deklARATIONERNA i den lokala nämnden för inhämtande av upplysningar innan desamma slutligt föredrogs i rörelsenämnden.

Utredningen anser för sin del att man bör tillgodose önskemålen om bättre orts- och personkännedom i rörelsenämnderna på så sätt att man tillser att rörelsedistriktet inte kommer att omfatta för många kommuner. Är antalet kommuner i ett fögderi förhållandevis stort men antalet skattskyldiga i fögderiet, som hänförts till rörelsenämnds handläggning, inte större än att det medger arbete åt endast en taxeringsassistent, bör fögderiet likväl uppdelas i flera rörelsedistrikt och assistenten förordnas att biträda samtliga rörelsenämnder i fögderiet. Härigenom synes enhet-

ligheten i taxeringen i allt väsentligt kunna bevaras. Möjligheter till en sådan uppdelning finns redan enligt nu gällande regler.

I normala fall torde antalet kommuner i ett rörelsedistrikt inte böra överstiga 3. Härigenom finns möjlighet att vid behov få i genomsnitt högst 4 ledamöter från varje i distriktet ingående kommun, vilket i normalfallet torde få anses tillräckligt. Enligt utredningens mening kan det ifrågasättas om inte till 4 § fjärde stycket TF bör fogas ett tillägg, vari utsägs att i stycket nämnt särskilt taxeringsdistrikt inte får omfatta flera kommuner än 3. Utredningen anser emellertid ett sådant tillägg knappast erforderligt.

Vad slutligen gäller taxeringen av fiskarna torde önskemålen om bättre sakkunskap i rörelsenämnderna beträffande denna speciella kategori skattskyldiga böra tillgodoses på så sätt att i de fall, då sådan sakkunskap med hänsyn till distriktets omfattning och antalet ledamöter i nämnden synes oundgängligen erforderlig, länsstyrelsen beredes möjlighet att till rörelsenämnden knyta sådan sakkunskap. Detta torde lämpligen kunna ske genom att länsstyrelsen i dessa rörelsedistrikt förordnar särskilda sakkunniga med uppgift att inom rörelsenämnderna biträda vid granskningen av fiskarnas deklARATIONER. De ifrågavarande sakkunniga synes företrädesvis böra hämtas inom fiskerinäringen. För varje i rörelsedistrikt ingående kommun bör högst två sådana sakkunniga få utses. De sakkunniga bör äga rätt deltaga i rörelsenämndens överläggningar men inte i dess beslut.

Eftersom de nu nämnda sakkunniga endast bör utses då antalet fiskare inom ett rörelsedistrikt är förhållandevis stort och i sådana kommuner, som omfattar flera fiskelägen, torde det kunna förutsättas att behov av sådana sakkunniga i huvudsak endast kommer att finnas i Göteborgs och Bohus län, där antalet skattskyldiga yrkesfiskare omfattar ca 4 800. Kostnaderna för dessa sakkunniga bör helt bestridas av statsmedel. Ersättningen bör utgå i form av arvode per granskad deklARATION, varjämte de sakkunniga i förekommande fall bör tillerkännas resekostnads- och traktamentsersättning för deltagande i rörelsenämnds sammanträden. Kostnaderna för ifrågavarande sakkunniga torde per år kunna beräknas till sammanlagt högst 15 000 kronor.

Taxeringsassistentorganisationens närmare utformning

Såsom närmare torde ha framgått av den i kap. II lämnade redogörelsen är den nuvarande taxeringsassistentorganisationen i princip uppbyggd på de lokala skattemyndigheternas (häradsskrivarnas och uppbördsvärkens) verksamhetsområden och antalet där befintliga skattskyldiga, vilkas deklARATIONER är av sådan beskaffenhet att desamma skall eller bör handläggas av rörelsenämnd. Vid ställningstagandet till organisationens omfatt-

ning kom därför frågan om hur många deklARATIONER en taxeringsassistent kunde beräknas normalt hinna granska under taxeringsperioden att få i viss mån avgörande betydelse. Man utgick från att assistenten normalt skulle hinna granska 1 200 rörelsedeklarationer. Deklarationer, avgivna av skattskyldig rörelseidkares make, skulle emellertid även överlämnas till rörelsenämnds handläggning för det fall att makarna skulle samtaxeras och till nämnden skulle också om möjligt hänföras deklARATIONER, avgivna av makarnas minderåriga barn. Vidare antogs att en del andra deklARATIONER var av så invecklad och svårbedömbart art, att det var lämpligt att även dessa deklARATIONER handlades av rörelsenämnd. Ovannämnda av andra än rörelseidkare avgivna deklARATIONER kan, om antalet rörelseidkardeklARATIONER är 1 200, i normala fall beräknas till ca 200. Man torde därför kunna anta att statsmakarna vid taxeringsreformens genomförande räknat med att varje taxeringsassistent i genomsnitt skulle hinna granska sammanlagt ca 1 400 deklARATIONER.

Det utsades samtidigt att om antalet rörelseidkare inom ett fögderi översteg 1 200 och t. ex. uppgick till 1 600, man fick räkna med att i normala fall två rörelsenämnder blev erforderliga och att följaktligen två taxeringsassistenttjänster inrättades i fögderiet. För att assistenterna i det nu angivna exemplet skulle få full arbetsbörda, finge denna utfyllas med mer svårbedömbara deklARATIONER av annan art.

Konsekvenserna av det sist anförda har — såvitt utredningen kunnat finna — blivit att man i vissa län till granskning av taxeringsassistent endast överlämnat rena rörelsedeklarationer. I andra län åter har man kunnat låta assistenten även taga hand om sådana mera svårbehandlade deklARATIONER, som avgivits av de tidigare i detta kapitel omnämnda skattskyldiga med inkomst av tjänst. Och i vissa län slutligen har man för att kunna ge assistenten full arbetsbörda även måst överföra deklARATIONER, som lika väl eller kanske bättre kunnat behandlas i lokal taxeringsnämnd, t. ex. vissa jordbrukardeklARATIONER med kontantmässig redovisning. Även om dessa konsekvenser i väsentlig mån kan antas vara en följd av assistentorganisationens successiva uppbyggnad, torde man enligt utredningens mening få räkna med att dessa skiljaktigheter mellan länen och även mellan olika fögderier i fråga om taxeringsmaterialets sammansättning i rörelsenämnderna kommer att förstoras ju mer organisationen utbyggs. Orsakerna härtill är främst assistenternas principiella bundenhet till ett visst fögderi eller en viss stad samt fögderiernas och städernas sinsemellan skiftande struktur i vad gäller skattskyldiga med mera svårbedömbara deklARATIONER. Genom att det ligger helt i vederbörande taxeringsintendents egen hand att — när det gäller andra skattskyldiga än rörelseidkare och jordbrukare med bokföringsmässig redovisning — bedöma vilka deklARATIONER, som skall anföras till rörelsenämnd, föreligger emellertid också risker för att en allmänt sett inte önskvärd oenhetlighet uppstår. En så-

dan oenhetlighet kan nämligen enligt utredningens uppfattning knappast stå i överensstämmelse med önskemålen om en likformig taxering.

Utredningen har tidigare i detta kapitel angivit de skattskyldiga, vilkas deklARATIONER alltid bör överlämnas till rörelsenämnd. Från länsstyrelserna har utredningen införskaffat uppgifter för varje fögderi och stad med egen uppborðsförvaltning om det antal skattskyldiga, som vid *fullt* utbyggd organisation beräknas komma att taxeras i rörelsenämnder. Dessa uppgifter har i vissa fall uppräknats något med hänsyn till vad utredningen ovan föreslagit i fråga om vilka skattskyldiga, som skall taxeras i rörelsenämnd. Till grund för beräkningarna har också legat erfarenheter från län, där redan vid 1959 års taxering organisationen med särskilda rörelsedistrikt tillämpats helt. Utredningens beräkningar i detta hänseende finns för de olika länen angivna i *bilaga 1* (kol. 7) och *bilaga 26* samt beträffande de olika fögderierna och städerna i *bilaga 25*. Det säger sig emellertid självt att i bilagorna angivet antal ingalunda är helt exakt utan endast innefattar en beräkning med utgångspunkt från nuvarande förhållanden. Även om i ett visst fögderi eller en viss stad siffran redan nu är eller i framtiden blir något större eller mindre, får det dock antas att variationerna inte är av nämnvärd storleksordning. Utredningen anser därför att de i bilagorna angivna siffrorna kan läggas till grund för bedömandena om den slutliga utformningen av assistentorganisationen.

Innan utredningen redovisar sina överväganden i detta hänseende vill emellertid utredningen först något beröra frågan om hur många deklARATIONER en taxeringsassistent bör kunna hinna granska under taxeringsperioden, eftersom denna fråga enligt utredningens mening är av stor betydelse för assistentorganisationens vidare utformning.

Såsom tidigare framhållits synes man vid genomförandet av 1956 års reform ha räknat med att varje assistent i normalfallet skulle kunna medhinna sammanlagt ca 1 400 deklARATIONER. Vid 1958 och 1959 års taxeringar har också de då befintliga assistenterna haft att i genomsnitt granska detta antal, ehuru inom ett och samma län och mellan länen betydande variationer förekommit. Hittillsvarande erfarenheter utvisar emellertid — vilket även framgår av redogörelsen i kap. IV — att förhållandevis många assistenter inte förmått att på egen hand och med hjälp av de till deras förfogande ställda biträdena på ett tillfredsställande sätt granska hela materialet i de rörelsenämnder, där de tjänstgjort, fastän antalet deklARATIONER i vissa fall till och med understigit 1 400. Av *bilagorna 4 och 5* framgår även att så gott som samtliga taxeringsassistenter måst tillgripa övertid för att kunna medhinna granskningen inom taxeringsperioden. Att dessa för en rationellt arbetande organisation långtifrån tillfredsställande förhållanden uppstått torde delvis ha berott på att många assistenter inte haft erforderliga förkunskaper och nödvändig rutin beträffande rörelsetaxering eller förmåga att rationellt utnyttja sina biträden. Delvis kan förhållandena även sammanhånga med

att assistenterna ännu inte blivit fullt förtrogna med sina distrikt. Svårigheterna för assistenterna att i mera invecklade taxeringsspörsmål få erforderlig vägledning av vederbörande taxeringsintendent och den sakkunniga personalen på taxeringssektionerna liksom även svårigheterna för taxeringsintendenterna att ge denna vägledning torde också ha varit en bidragande orsak.

Enligt utredningens mening måste de nu angivna förhållandena främst betecknas som övergångssvårigheter, som i huvudsak bör kunna övervinnas sedan assistentorganisationen erhållit erforderlig stadga och taxeringsassistenterna bibringats större erfarenhet och rutin i arbetet samt bättre förtrogenhet med taxeringsmaterialet. All erfarenhet synes också utvisa att en i dessa avseenden normalt utrustad och förtrogen assistent under de i runt tal 100 arbetsdagar, som under taxeringsperioden står till förfogande för granskning av deklARATIONER, bör kunna hinna att under stadgad arbetstid granska i genomsnitt 1 400 deklARATIONER, d. v. s. 14 deklARATIONER per arbetsdag. Det bör härvid hållas i minnet att inte alla dessa deklARATIONER vållar mera framträdande svårigheter. I antalet ingår sålunda ofta ett inte ringa antal deklARATIONER från mindre rörelseidkare samt från makar och barn till rörelseidkare, vilka deklARATIONER erfarenhetsmässigt vållar mindre bekymmer. Utredningen anser därför att det inte finns anledning att, såsom från vissa håll ifrågasatts, vid oförändrad organisationsform frångå det tidigare uppställda kravet att en assistent i princip skall kunna granska 1 400 deklARATIONER, om det endast gäller den årliga inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Utredningen förutsätter emellertid härvid att åtgärder i så fall vidtas så att assistenterna får erforderlig fortbildning i rörelsetaxering samt att alla möjligheter utnyttjas för att rationalisera arbetet genom främst ett bättre utnyttjande av de till assistenternas förfogande ställda biträdena ävensom att en aktivare ledning och övervakning av assistenternas arbete kommer till stånd. Härtill återkommer utredningen i det följande.

Genom beslut av 1959 års riksdag skall emellertid taxeringsassistenterna även omhänderha granskningen inom rörelsenämnderna av de skattskyldigas deklARATIONER för taxering till allmän varuskatt. Såvitt utredningen kunnat finna kommer detta att i och för sig medföra en ökad arbetsbelastning för taxeringsassistenterna. Med utgångspunkt från erfarenheterna under den gamla omsättningsskattens tid och under förutsättning, att möjligheter skapas för en mera kontinuerlig övervakning av de varuskattskyldiga redan under beskattningsåret, torde den utökade arbetsbelastningen inte behöva innebära annat än att det totala antalet deklARATIONER, som en taxeringsassistent normalt beräknas kunna medhinna under taxeringsperioden, vid oförändrad organisationsform beräknas till endast ca 1 350.

När det gäller att närmare taga ställning till taxeringsassistentorganisationens lämpliga utformning har emellertid inte endast antalet deklARATIONER, som en taxeringsassistent beräknas kunna handlägga på ordinarie arbetstid under taxeringsperioden, och olika metoder för effektivisering av assistenternas arbete betydelse. Även den lokala placeringen av taxeringsassistenterna och deras biträden kommer här in i bilden.

Såsom tidigare framhållits medger den nuvarande organisationen, som innebär att assistenterna och deras biträden är placerade hos de lokala skattemyndigheterna, merendels inte den för ett gott arbetsresultat så viktiga kontinuerliga ledningen och övervakningen av assistenterna från taxeringsintendentens och honom underställda tjänstemäns sida i det egentliga taxeringsarbetet, eftersom det ofta är långa avstånd mellan residensstaden och assistenternas stationeringsorter. Inte heller har denna ledning och övervakning i regel kunnat komma till stånd genom häradsskrivarna och kronokamrerarna, eftersom dessa i enlighet med vad som uttalats under förarbetena till 1956 års reform endast bör vara förmän i förhållande till assistenterna i ordnings- och därmed jämställda hänseenden. Utredningen bortser härvid ingalunda från det förhållandet att vissa häradsskrivare och kronokamrerare i egenskap av ordförande i de rörelsenämnder, i vilka taxeringsassistenterna haft sin gärning, gjort värdefulla insatser för att handleda och utbilda assistenterna i deras arbetsuppgifter och att även häradsskrivare och kronokamrerare, som inte innehåft sådant uppdrag, nedlagt betydande arbete härutinnan. Men utredningen har heller inte kunnat bortse från det förhållandet att många lokala skattemyndigheter inte haft sådan ingående erfarenhet och förtrogenhet med rörelsetaxering, att det varit möjligt att till dem överlämna handledningen av assistenterna i det egentliga taxeringsarbetet. Självfallet skulle också ett sådant överlämnande, om det allmänt praktiserades, ha varit till betydande men för de lokala skattemyndigheternas egentliga arbetsuppgifter. Det är också att märka att assistenterna i det egentliga taxeringsarbetet närmast lyder under vederbörande rörelsenämndsordförande men härvid har att iaktta de allmänna direktiv och anvisningar, som taxeringsintendenten kan lämna för fullföljande av honom åliggande uppgift att övervaka att taxeringsarbetet i första instans i länet bedrivs ändamålsenligt och effektivt. Det nu anförda har därför medfört att den erforderliga ledningen och övervakningen av assistenterna i fråga om arbetets bedrivande huvudsakligen fått ankomma på ordförandena i rörelsenämnderna, vilka helt naturligt inte kunnat ägna sig häråt i samma utsträckning och med lika stor effekt som heltidsanställda tjänstemän.

Å andra sidan är det emellertid naturligt att assistenternas anknytning till de lokala skattemyndigheterna även inneburit fördelar. Den nödvändiga ömsesidiga kontakten mellan de skattskyldiga och assistenterna har lätt kunnat komma till stånd. Vidare har möjlighet funnits för vederbörande

assistent att vid arbetstoppar erhålla visst bistånd av den lokala skattemyndighetens biträdespersonal och det till assistentens förfogande ställda biträdet har, när assistenten inte behövt utnyttja bitrådets arbetskraft, också kunnat användas för uppgifter inom den lokala skattemyndighetens verksamhetsområde.

I sistnämnda hänseende bör emellertid framhållas att i fögderierna assistentbiträdet i motsats till assistenten tillhör häradsskrivarkontorets och inte länsstyrelsens personal och att det alltså i första hand ankommer på häradsskrivaren att avgöra hur assistentens biträdesbehov skall tillgodoses. Enligt vad utredningen kunnat konstatera har detta på sina håll medfört inte önskvärda konsekvenser för assistentens arbete. Assistenten har t. ex. tilldelats det sist anställda och följaktligen i regel minst erfarna biträdet eller ett biträde, som inte haft den förtrogenhet med taxering som varit erforderlig. Det har även förekommit att assistent saknat biträdeshjälper under en del av taxeringsperioden, eftersom hans biträde måst ianspråkats för andra arbetsuppgifter inom häradsskrivarorganisationen. De nu antydda konsekvenserna, som kunnat medföra en allvarlig belastning för taxeringsarbetet i rörelsenämnderna och givetvis också oförmånligt inverkat på arbetsresultatet för assistenterna, skulle antagligen inte ha behövt uppstå om även biträdet tillhört länsstyrelseorganisationen och varit underställt i första hand taxeringsintendenten.

Enligt utredningens mening talar därför övervägande skäl för att även assistentbiträdena liksom assistenterna inordnas i länsstyrelsernas och i taxeringssektionernas organisation. Förhållandet bör vara detsamma beträffande de — för närvarande 13 — biträdena åt taxeringskonsulenterna. Härigenom synes tillfredsställande garantier kunna skapas för att assistenterna får kontinuerlig hjälp av utbildade och i förekommande göromål väl insatta biträden. Av det anförda följer att i städer med egen uppborädsförvaltning assistentbiträdena bör bli statliga tjänstemän i stället för såsom nu kommunala befattningshavare. Några ökade lönekostnader för statsverket uppstår inte på grund härav, eftersom statsverket redan nu lämnar städerna bidrag med i princip hela lönekostnaden för de ifrågavarande biträdena.

Utredningen övergår därefter till att närmare redogöra för de olika alternativ (Alt. I—Alt. IV), som utredningen framlägger för assistentorganisationens utformning och som närmare finns angivna i *bilaga 25*.

Alt. I innebär att i varje fögderi och stad med egen uppborädsförvaltning liksom hittills inrättas assistenttjänster med hänsyn endast till det inom fögderiet och staden befintliga antalet skattskyldiga rörelseidkare och därmed likställda, d. v. s. sådana skattskyldiga som enligt utredningens tidigare bedömanden bör taxeras i rörelsenämnd. Med hänsyn till vad utredningen nyss anför har utredningen i detta alternativ räknat med att varje assistent i princip endast hinner granska ca 1 350 deklamationer under

taxeringsperioden. Därest antalet rörelseidkare och därmed likställda skattskyldiga skulle vara större, har utredningen räknat med att det ökade antalet nödvändiggör anställande av mer än en assistent. För att varje assistents arbetsbörda skall motsvara i genomsnitt ca 1 350 deklARATIONER har utredningen i detta alternativ förutsatt att deklARATIONER, avgivna av andra skattskyldiga än dem som enligt utredningens mening egentligen bör hänföras till rörelsenämnd, måste dit överlämnas. I vissa fögderier skulle ett sådant överlämnande inte erfordras medan det i andra fögderier skulle bli nödvändigt att föra över ett relativt stort antal sådana deklARATIONER till rörelsenämnds handläggning.

Enligt utredningens beräkningar skulle i detta alternativ erfordras sammanlagt 365 assistenttjänster eller 90 tjänster mer än vad som ursprungligen antagits. Eftersom man i detta alternativ även får räkna med i stort sett motsvarande utökning av assistenternas biträdestjänster, skulle, med utgångspunkt från assistenternas och biträdenas nuvarande löneställning samt löneläget den 1 juli 1960, detta alternativ föranleda ökade årliga lönekostnader för assistentorganisationen — alltså utöver de kostnader som uppstår om organisationen omfattar 275 assistenter och i princip samma antal biträden — på i runt tal 2,7 milj. kronor.

I *alt. II* har utredningen utgått från att samtliga taxeringsassistenter och deras biträden inom ett län placeras på vederbörande länsstyrelse och att under taxeringsperioden assistenterna fördelas till tjänstgöring hos de olika rörelsenämnderna i länet utan bundenhet till visst fögderi eller viss stad. Av skäl, för vilka i det följande kommer att närmare redogöras, kan man enligt utredningens mening vid en sådan koncentration av assistenterna förutsätta att deras och biträdenas arbetskapacitet avsevärt ökar. Utredningen har därför ansett att man i detta alternativ mycket väl kan räkna med att varje assistent i genomsnitt medhinner minst 1 600 deklARATIONER.

Enligt utredningens beräkningar föreligger vid *alt. II* behov av sammanlagt 243 taxeringsassistenttjänster, d. v. s. 32 tjänster mindre än vad som ursprungligen antagits. Då antalet biträdestjänster i detta fall torde kunna nedbringas till ca 220, kan i detta alternativ den sammanlagda lönekostnaden för assistentorganisationen beräknas komma att med ca 1,1 milj. kronor understiga den lönekostnad, som uppstår med 275 assistenter och i princip 275 biträden. I jämförelse med *alt. I* kan *alt. II* beräknas medföra en besparing i de årliga lönekostnaderna på ca 3,8 milj. kronor.

I *alt. III* och *alt. IV* har en sammanföring av assistenterna och deras biträden skett till större arbetsenheter än i *alt. I*. *Alt. III* innebär härvidlag att assistenter och biträden inom i princip endast två fögderier sammanföres till en arbetsenhet. I alternativet förutsätts att denna enhet lokalt anknytes till häradsskrivarkontoret i ett av fögderierna och att assistenterna fördelas till tjänstgöring inom rörelsenämnderna i de båda fögderierna i enlighet med anvisningar av vederbörande taxeringsintendent. Med hänsyn till den

något ökade arbetsinsats, som kan förutsättas uppstå vid detta alternativ, har utredningen i sina beräkningar utgått från att varje assistent i detta fall i genomsnitt hinner granska ca 1 400 deklARATIONER.

Enligt alt. III kan det sammanlagda behovet av assistenter beräknas till 297 d. v. s. 22 mer än vad man ursprungligen utgått från. Vid detta alternativ synes man även i princip få räkna med en utökning av biträdespersonalen med ca 20 befattningshavare. I jämförelse med lönekostnaderna för 275 assistenter och lika många biträden uppstår vid detta alternativ en årlig kostnadsökning på i runt tal endast 640 000 kronor. I alt. III är de årliga lönekostnaderna ca 2 milj. kronor lägre än i alt. I men ca 1,8 milj. kronor högre än i alt. II.

Alt. IV innebär att fler än två fögderier sammanförts till verksamhetsområden för assistenterna då så ansetts erforderligt för att kunna erhålla en rationell arbetsenhet. Vid sina bedömanden i detta hänseende har utredningen utgått från att en dylik enhet i princip bör omfatta minst tre assistenter jämte därtill hörande biträdespersonal. En sådan organisationsform erbjuder nämligen — såvitt utredningen kunnat finna — möjligheter att rationellt fördela arbetsmängden på personalen med hänsyn till dennas skiftande kunskaper och erfarenhet, varjämte relativt goda förutsättningar bör finnas för att både assistenterna och biträdena i viss mån s. a. s. utbildar varandra samt för att genomföra en viss specialisering av assistenternas arbete, vilket t. ex. kan innebära att deklaramaterialet fördelas på assistenterna efter rörelsernas art. I alt. IV har förutsatts att i de fall, då assistenterna och deras biträden normalt skulle ha anknutits till ett häradsskrivarkontor eller ett uppbördsverk, beläget i eller på inte alltför långt avstånd från residensstaden, assistenterna och biträdena i stället placeras inom länsstyrelsens lokaler och i anslutning till taxeringssektionen. Härigenom underlättas väsentligen taxeringsintendentens ledning och övervakning av denna personal. I de fall åter då assistenterna och biträdena ansetts böra placeras utanför residensstaden, har det förutsatts att de lokalt blir placerade i nära anslutning till häradsskrivarkontor å vederbörande ort. På samtliga de orter, där enligt alt. IV assistenter ansetts böra placeras, finns också sådana kontor. Vid utväljandet av orterna har särskild hänsyn tagits till de skattskyldigas och taxeringsassistenternas behov av att lätt kunna komma i kontakt med varandra med anlitande av förefintliga kommunikationsmedel. Önskemålen om att de skattskyldiga inte skall ha alltför svårt att kunna komma i personlig kontakt med taxeringsassistenten har emellertid föranlett att utredningen i vissa fall ansett sig böra avvika från principen om minst tre assistenter inom varje arbetsenhet.

Beträffande alt. IV redovisar utredningen tre olika delalternativ, alt. IV: a, IV: b och IV: c. Dessa alternativ skiljer sig från varandra endast i det hänseendet att i alt. IV: a förutsatts att varje assistent i genomsnitt hinner granska ca 1 400 deklARATIONER, i alt. IV: b att han hinner granska ca 1 500

deklarationer och i alt. IV: c ca 1 600 deklarationer. Antalet assistenter enligt de olika alternativen blir därför olika. Enligt alt. IV: a skulle sålunda erfordras sammanlagt 285 assistenter, enligt alt. IV: b 265 och enligt alt. IV: c 249. Biträdesbehovet blir också olika enligt de skilda delalternativen. Utredningen har beräknat att i alt. IV: a erfordras sammanlagt ca 250, i alt. IV: b 235 och i alt. IV: c ca 220 biträden.

I jämförelse med lönekostnaderna i en organisation, bestående av 275 assistenter och i princip 275 biträden, innebär alt. IV: a minskade årliga utgifter på ca 34 000 kronor, alt. IV: b minskade utgifter på ca 580 000 kronor och alt. IV: c minskade utgifter på något över 1 milj. kronor.

Om jämförelse i stället göres med de av utredningen redovisade alternativen I—III kan ökningen resp. minskningen i de årliga löneutgifterna beräknas till nedan angivna belopp.

Alt.	Ökning (+) resp. minskning (—) av de årliga lönekostnaderna, därest i stället tillämpas (beloppen i milj. kronor)		
	Alt. IV:a	Alt. IV:b	Alt. IV:c
I	— 2,7	— 3,2	— 3,7
II	+ 1,1	+ 0,6	+ 0,02
III	— 0,6	— 1,2	— 1,7

I fråga om de nu nämnda olika alternativen för assistentorganisationens utformning vill utredningen anföra följande.

Alt. I, som innebär en utformning av organisationen efter i stort sett nu gällande principer, är enligt utredningens mening av skäl som tidigare anförts det ur arbetssynpunkt minst rationella och är dessutom det mest kostnadskrävande. Genom att vid en lösning enligt detta alternativ assistenternas verksamhet i princip bindes endast till ett fögderi eller en stad med egen uppbördsförvaltning och assistenternas antal beräknas endast med utgångspunkt från där befintliga rörelseidkare och därmed jämställda skattskyldiga måste i många fögderier och städer för att assistenternas arbetsbörda skall bli någorlunda jämn ett betydande antal deklarationer från andra skattskyldiga än de nu nämnda överlämnas till vederbörande rörelsenämnders handläggning, medan i andra fögderier och städer ett sådant överlämnande inte erfordras. Enligt utredningens mening kan på grund härav risk uppstå för att taxeringen inom länet av sinsemellan lika skattskyldiga inte blir likformig och för att de skattskyldigas deklarationer inte blir behandlade i de taxeringsnämnder, där den största sakkunskapen i fråga om dessa skattskyldigas taxering finns representerad. Såvitt utredningen kunnat finna innebär också ett godtagande av detta alternativ att man beträffande ett flertal skattskyldiga övergår till tjänstemannataxering i större utsträckning än vad som torde ha avsetts vid genomförandet

av 1956 års taxeringsreform. Utredningen anser sig därför inte kunna tillstyrka en lösning enligt alt. I.

Alt. II innebär i realiteten ett godtagande av det redan i prop. 150/1956 omnämnda men då avvisade förslaget om en centralisering till länsstyrelserna av assistenterna och deras biträden. Såsom framgår av redogörelsen i kap. IV anses också på sina håll en sådan centralisering nu böra komma till stånd och till stöd härför åberopas hittills vunna erfarenheter av assistentorganisationen. Enligt utredningens mening är åtskilliga av de skäl, som härvid anförts, bärande. Genom en sådan centralisering skulle framför allt ledningen och övervakningen av denna personals arbete radikalt förbättras. Taxeringsintendenten eller honom underställd tjänsteman, som därtill beordrats, skulle lättare kunna hålla sig underrättad om arbetets fortgång både under taxeringsperioden och under övrig del av året. Om så skulle erfordras, kunde redan på ett tidigt stadium åtgärder för påskyndande av assistenternas arbete vidtagas. Vidare skulle, vilket inte är det minst viktiga, taxeringsintendenten få bättre möjligheter att informera assistenterna om innebörden och tillämpningen av ny skattelagstiftning och av sådana av beskattningsdomstolarna meddelade utslag, som har mera allmänt intresse. Assistenterna skulle även vid behov såväl under arbetet i taxeringsnämnd som vid utförandet av taxeringsrevisioner utan onödig omgång kunna få råd och anvisningar av erfarna taxeringsmän. Utbildningen av nya taxeringsassistenter i taxeringsrevision, som nu vållar stora bekymmer, skulle inte längre vara något större problem. Både assistenternas och biträdenas speciella fallenhet för vissa arbetsuppgifter skulle bättre kunna ianspråktagas. En mera ändamålsenlig arbetsfördelning mellan de olika befattningshavarna skulle på grund härav kunna erhållas. Riskerna för att assistenterna och deras biträden skulle användas för sådana arbetsuppgifter, för vilka de inte avsetts, skulle i inte oväsentlig grad minska. Dessutom skulle utan tvivel rekryteringen av assistenter komma att underlättas, då de på sina håll rådande svårigheterna att erhålla för assistentuppgifterna lämpliga personer delvis torde vara förknippade med att assistenterna ibland är placerade på avsides belägna orter. Flera länsstyrelser har också vitsordat att vissa för taxeringsassistenttjänst lämpliga landskanslister på grund av familjeskäl eller andra orsaker inte vill söka ledigförklarade assistentbefattningar i mindre centralt liggande fögderier. Statsverket skulle inte heller behöva vidkännas de betydande kostnader, som nu föranledes av att assistenterna för sin fortbildning måste tjänstgöra vid länsstyrelserna under vissa perioder. Vad nu sagts gäller även i stort sett assistenternas biträdespersonal. Vid en koncentration till länsstyrelserna har man därför all anledning att förvänta en betydligt effektivare arbetsinsats av ifrågavarande personal än vad nu är fallet.

En placering av taxeringsassistenter och deras biträden uteslutande på länsstyrelserna anser utredningen likväl vara att driva centraliseringen väl

långt. Denna lösning är även behäftad med nackdelar. Kommunikationen med de skattskyldiga skulle sålunda i viss mån gå till spillo genom att det i många fall skulle uppstå svårigheter för allmänheten att relativt lätt kunna få den erforderliga personliga kontakten med vederbörande assistent. Detta skulle vara till men lika mycket för assistenterna som för de skattskyldiga. Assistenternas resor till och från taxeringsnämndssammanträden liksom under icke-taxeringsperiod vid taxeringsrevisioner o. dyl. skulle också understundom taga dyrbar tid i anspråk och förorsaka det allmänna betydande utgifter. Betydande problem skulle för länsstyrelsernas del också uppstå om ifrågavarande centralisering kom till stånd. Många länsstyrelser torde nämligen i dagens läge sakna möjlighet att ställa för assistenterna och deras biträden erforderliga lokaler till förfogande. På grund av vad sålunda anförts anser sig utredningen inte heller kunna tillstyrka en lösning enligt alt. II.

En koncentration av ifrågavarande personal till färre antal arbetsenheter än för närvarande måste emellertid enligt utredningens mening ske om ökad effekt skall kunna utvinnas och kostnaderna för organisationen skall kunna hållas inom en rimlig ram. Både alt. III och alt. IV tillgodoser i olika omfattning dessa önskemål.

I alt. III erhålles en något större koncentration av assistenterna och biträdena än i nuvarande organisation. Fördelarna med en på detta sätt begränsad centralisering är främst, att lokalfrågan merendels inte behöver vålla några bekymmer och att assistenternas möjligheter att upprätthålla kontakt med de skattskyldiga inte nämnvärt försämras. Kostnaderna för assistenternas resor skulle inte heller i någon mera påtaglig grad fördyras. Assistenterna blir emellertid i detta alternativ fördelade på så många härads-skrivarkontor att den nödvändiga arbetsledningen från taxeringsintendentens sida blir nästan lika svår att upprätthålla som i nu gällande organisation. Vad en effektiv arbetsledning i detta sammanhang betyder för ett gott arbetsresultat har tidigare berörts. Den i alt. III skisserade lösningen ger också, anser utredningen, i allmänhet så små arbetsenheter att det man eftersträvar — ett rationellt utnyttjande av assistenter och biträden samt en inte alltför dyrbar organisation — inte ernås. Assistenternas möjligheter att kunna rådgöra med och i viss mån utbilda varandra blir härigenom väsentligt mindre. Önskemålen om att på rationellt sätt kunna fördela arbetsmaterialet på assistenter och biträden samt att kunna genomföra en lämplig specialisering av assistenternas och biträdenas arbete kan inte heller i nämnvärd grad tillgodoses.

Enligt utredningens uppfattning bör därför utformningen av assistentorganisationen ske enligt utredningens alt. IV. En lösning av organisationsfrågan enligt detta alternativ innebär att taxeringsassistenterna och deras biträden sammanföres till lämpliga arbetsenheter, koncentrerade till residensstäderna och i samtliga län utom Uppsala, Gotlands, Örebro, Västman-

lands och Jämtlands även till andra orter inom länen, vilka orter utvalts så att de ligger centralt inom assistenternas avsedda verksamhetsområden. Att i de nyss särskilt nämnda länen samtliga assistenter placerats i residensstaden och på vederbörande länsstyrelse beror på dels att utredningen inte ansett möjligt skapa lämpliga arbetsenheter på andra orter dels att residensstäderna i dessa län ansetts ligga centralt inom länet. I Gotlands och Jämtlands län ligger för övrigt redan nu länets samtliga häradsskrivarkontor i residensstaden.

Genom den nu föreslagna koncentrationen av här ifrågavarande personal till i de flesta länen relativt få orter utanför residensstäderna torde ledningen och övervakningen av assistenternas arbete, såväl å taxeringsnämndsstadiet som vid utförande av taxeringsrevision, väsentligen komma att underlättas. Jämväl de assistenter, som kommer att lokalt placeras i anslutning till häradsskrivarkontor, bör få ganska goda möjligheter till hjälp i tveksamma taxeringsfall, eftersom det där alltid kommer att finnas kolleger att samråda med, och förhandenvarande svårigheter att bibringa assistenterna vidareutbildning i taxeringsrevision torde betydligt minska. Assistenternas och biträdenas fallenhet för vissa speciella arbetsuppgifter kan även utnyttjas, fastän måhända inte i samma omfattning som om hela personalstyrkan varit samlad på länsstyrelserna. Rekryteringen av till taxeringsassistenttjänst lämpliga personer bör också kunna bli lättare.

Därest det nu angivna alternativet godtas torde man visserligen få räkna med att en del länsstyrelser och häradsskrivare inte för närvarande disponerar erforderliga utrymmen för assistenterna och deras biträden. Lokalproblemen kommer emellertid inte att bli lika markanta som vid en fullständig inplacering av berörda personal på länsstyrelserna och bör kunna överbryggas i all synnerhet som utredningen förutsätter att assistentorganisationen liksom hittills måste uppbyggas successivt med hänsyn till rådande brist på utbildad och i övrigt kvalificerad personal. I detta sammanhang må även framhållas att man i fråga om häradsskrivarkontoren torde få räkna med att betydande lokalutrymmen kommer att frigöras vid en ny uppboordsorganisation och att inom länsstyrelserna behov av ytterligare lokaler uppstår vid genomförandet av vad utredningen i det följande föreslår beträffande länsstyrelsernas revisionsdetaljer. Därest utredningens olika organisationsförslag skulle godtagas förutsätter utredningen att en nödvändig samordning av de olika lokalfrågorna kommer till stånd.

När det slutligen gäller att taga ställning till de olika delalternativen inom alt. IV är det enligt utredningens mening uppenbart att med de fördelar ur arbetssynpunkt, som en organisation enligt detta alternativ erbjuder, en taxeringsassistent alltid bör normalt hinna granska mer än 1 400 deklARATIONER under taxeringsperioden och detta även med hänsyn till det merarbete, som taxeringen till allmän varuskatt kräver. Bland utredningens experter har starka skäl uttalats för att arbetskapaciteten borde bestämmas

till i genomsnitt ca 1 600 deklARATIONER, d. v. s. att organisationen skulle beräknas enligt alt. IV:c. Med hänsyn till att konsekvenserna vid en lösning av organisationsfrågan enligt alt. IV ännu inte kan helt överblickas har dock utredningen ansett försiktigheten bjuda att man nu stannar för att inte kräva mer än att ca 1 500 deklARATIONER i genomsnitt granskas av varje taxeringsassistent. Därvid har även beaktats att skillnaden i fråga om det behövliga antalet assistenter enligt alt. IV:b och enligt alt. IV:c är ringa. Med den nu angivna kvantiteten deklARATIONER behöver en assistent dagligen under taxeringsperioden granska i genomsnitt ungefär 15 deklARATIONER. Även om vissa deklARATIONER är av förhållandevis enkel beskaffenhet torde man med hänsyn till den tid, som kan beräknas åtgå för granskningen av mera invecklade deklARATIONER, i varje fall inte inom den närmaste framtiden kunna förvänta att en assistent skall medhinna ett större antal deklARATIONER per dag i genomsnitt.

Med beaktande av vad ovan anförts har utredningsmannen och experterna enats om att föreslå att assistentorganisationen i länen i princip utformas enligt alt. IV:b. *Bilaga 25* utvisar den föreslagna fördelningen av assistenterna mellan länen och tilltänkta stationeringsorter. I bilagan lämnas också motsvarande uppgifter för övriga här ovan diskuterade alternativ. Den föreslagna assistentorganisationen kommer att föranleda vissa ändringar i bl. a. taxeringsförordningen. Dessa ändringar redovisas i författningsförslagen.

Såsom tidigare anförts har taxeringen i Stockholm av rörelseidkare och andra skattskyldiga med svårkontrollerade inkomst- och förmögenhetsförhållanden sedan länge verkställt av särskilda taxeringsnämnder, i vilka den kvalificerade personalen hos överståthållarämbetet tjänstgjort såsom kronoombud. Enligt av riksdagen år 1959 fattat principbeslut har emellertid taxeringsassistentorganisationen från och med den 1 januari 1960 införts även i Stockholm. Till skillnad mot vad som nu gäller för landet i övrigt har i Stockholm samtliga assistenter placerats å överståthållarämbetets skatteavdelning och inte hos den lokala skattemyndigheten. Av redogörelsen i kap. II framgår att inte heller beträffande Stockholm slutlig ställning tagits till assistentorganisationens utformning. Från och med ingången av år 1961 finns emellertid sammanlagt 15 assistenttjänster inrättade i staden.

Vid beräkningen av det erforderliga antalet assistenter i Stockholm anser utredningen att samma principer bör tillämpas som vid bedömningen av personalbehovet i länen. Eftersom antalet deklARATIONER, som skall behandlas av rörelsenämnd, i Stockholm kan beräknas till ca 83 000 och varje assistent i enlighet med vad som tidigare anförts bör kunna granska i genomsnitt ca 1 500 deklARATIONER, kan behovet av assistenter i Stockholm vid fullt utbyggd organisation i princip beräknas till 55. Om eller i vad mån

tillskottet av denna personal skall motsvaras av indragningar av vissa tjänster i akademikerkarriären bör få ankomma på överståthållarämbetet att taga ställning till i samband med utredningen om skatteavdelningens framtida organisation. Likaså bör i samband med denna utredning prövas behovet av biträden åt assistenterna samt huruvida assistenternas avsedda användning att biträda vid arbetet med fastställande av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension m. m. bör föranleda en ytterligare utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen i staden.

Taxeringsassistenternas biträdespersonal

Behovet av biträden hänger intimt samman med hur assistentorganisationen är utformad. Med nuvarande placering av assistenterna hos de lokala skattemyndigheterna har man funnit att det behövs ett biträde per assistent, eftersom det ansetts angeläget att assistenterna i största möjliga utsträckning befrias från rutingöröml. I enlighet med vad som tidigare anförts skulle vid en fullt genomförd utbyggnad av gällande organisation i princip alltså krävas 365 biträden. En sammanföring av assistenterna till större arbetsenheter medför emellertid ett minskat behov av biträdespersonal med hänsyn till att biträdena då kan utnyttjas mera rationellt. Sålunda torde man, när antalet assistenter inom en och samma arbetsenhet uppgår till högst 15, kunna räkna med att en minskning av ett biträde för var femte assistent är möjlig. Vid större koncentration av assistenterna torde en gradvis stegrad reducering av biträdespersonalen kunna genomföras. Med utgångspunkt från dessa bedömanden behövs — såsom tidigare anförts — vid ett genomförande av det av utredningen förordade alt. IV:b i länen totalt 235 biträden. Av dessa skall 136 ha sin tjänstgöring förlagd till länsstyrelserna och övriga 99 till orter utom residensstäderna. Den förordade organisationsformen innebär följaktligen även beträffande biträdespersonalen ett minskat antal tjänster och — såsom också tidigare visats — en betydande besparing i förhållande till de kostnader, som kan beräknas om nuvarande organisation skulle fullt utbyggas.

Beträffande fördelningen av assistentbiträdena mellan länen och deras stationeringsorter hänvisas till *bilaga 27*.

Taxeringsassistenternas anknytning till häradsskrivarorganisationen

Den av utredningen förordade utformningen av assistentorganisationen innebär, såsom nyss anförts, att i de fall, då assistenterna stationeras på annan ort än vederbörande residensstad, de lokalt placeras i anslutning till på dessa orter befintliga häradsskrivarkontor. Detta innebär att om på dessa orter även finns ett kommunalt uppborgsverk, assistenterna placeras i an-

slutning till häradskrivarkontoret och inte till uppbörsverket även om assistenternas huvudsakliga arbete skulle komma att hänföra sig till de i staden befintliga rörelseidkarna. Likaså innebär utredningens förslag att assistenternas biträdespersonal i sin helhet blir statsanställd. De städer som nu har egen uppbörsförvaltning kommer alltså, därest utredningens förslag godtages, att inte längre bli skyldiga att tillhandahålla assistenterna erforderlig biträdeshjälp och inte heller för assistenterna och biträdena nödvändiga lokaler och annan utrustning. Eftersom dessa städer enligt nu gällande ordning inte erhåller ersättning av statsmedel för sina lokalkostnader kan utredningens förslag i detta hänseende innebära ökade utgifter för statsverket. Anledningen till att utredningen valt denna väg är huvudsakligen den att eftersom både assistenterna och biträdena föreslås skola bli statliga tjänstemän, utredningen ansett det lämpligare att anknyta dem till statligt organ och inte till ett kommunalt verk. Härigenom möjliggöres också att assistenterna och biträdena får sådana lokaler, som ur statsverkets synpunkt kan anses mest lämpliga. De ytterligare kostnader, som härigenom kan uppstå för statsverket, anser sig utredningen inte kunna närmare uppskatta men de torde kunna beräknas bli av förhållandevis begränsad natur.

Enligt nu gällande ordning är taxeringsassistent länsstyrelsetjänsteman och i organisatoriskt hänseende närmast underställd taxeringsintendenten. Vederbörande lokala skattemyndighet skall emellertid vaka över att assistenten fullgör sina åligganden, vilket innebär att häradskrivaren och kronokamreraren i administrativt hänseende intar en förmansställning gentemot assistenten. Det biträde, som den lokala skattemyndigheten är skyldig ställa till assistentens förfogande, ingår däremot helt i myndighetens organisation och lyder helt under häradskrivaren och kronokamreraren.

Såsom tidigare anförts föreslår utredningen att assistenternas biträden i stället skall inordnas i länsstyrelsernas organisation och därvid tillhöra taxeringssektionen. Utredningen har i anslutning härtill övervägt huruvida inte häradskrivarna borde befrias från förmansställningen i förhållande till assistenterna och deras biträden. Under taxeringsperioden kommer sålunda ledningen och övervakningen av assistenterna och biträdena att liksom nu i första hand åvila — förutom vederbörande rörelsenämndsordförande — taxeringsintendenten och hans närmaste medhjälpare inom taxeringssektionens revisionsdetalj. Under övrig del av året kommer arbetsledningen och övervakningen att helt ankomma på taxeringsintendenten och under honom närmast föreståndarna för revisionsdetaljerna, eftersom utredningen, såsom nedan kommer att närmare utvecklas, föreslår att assistenterna och biträdena under icke-taxeringsperiod helt skall sysselsättas med revisionsarbete. På de platser, där ett större antal assistenter sammanförts, är det dessutom enligt utredningens mening lämpligt att — be-

roende på personalstyrkans storlek — en eller flera av de mest kvalificerade assistenterna fungerar som arbetsledare för övrig personal. I några fall, där antalet assistenter är mycket stort, kan det t. o. m. vara både lämpligt och nödvändigt att en taxeringsrevisor ur revisionsdetaljen avdelas för att kontinuerligt tjänstgöra på assistentkontoret som arbetsledare och förman för assistenterna. I dessa och liknande fall skulle det därför te sig i viss mån irrationellt om häradskrivaren även skulle behöva fungera som förman för assistenterna.

Utredningen vill emellertid inte i princip förorda ändring i nu nämnda hänseende. Enligt utredningens mening föreligger fortfarande behov av att häradskrivarna är förmän i förhållande till assistenterna och deras biträden i ordnings- och liknande hänseenden framför allt i de inte alltför sällan förekommande fall då assistentkontoret endast kommer att omfatta ett fåtal befattningshavare. Inte heller kan det anses lämpligt att, då häradskrivaren och assistenterna är placerade inom samma lokal, de intar en i förhållande till varandra fristående ställning. Skulle emellertid förhållandena bli sådana att häradskrivaren och assistenterna måste ges skilda lokaler samt ledningen och övervakningen av assistenternas arbete kan ordnas på annat tillfredsställande sätt, bör länsstyrelsen ha möjlighet att befria häradskrivaren från skyldigheten att vara förman för assistenterna och deras biträden.

För den assistentpersonal, som skall vara placerad vid länsstyrelserna, utgör frågan om förmansskapet inte något problem. Såsom nyss anförts avses personalen skola placeras å taxeringssektionen och dess revisionsdetalj och kommer då att lyda under taxeringsintendenten och under honom föreståndaren för revisionsdetaljen.

Taxeringsassistenternas arbetsuppgifter

Att taxeringsassistenterna och deras biträden under *taxeringsperioden* endast bör syssla med granskning av deklARATIONER och därmed sammanhängande arbetsuppgifter i de rörelsenämnder, inom vilka de skall ha sin verksamhet, torde vara så uppenbart att detta faktum inte behöver närmare utvecklas. Den arbetsmängd, som enligt utredningens förslag kommer att åvila taxeringsassistenterna under taxeringsperioden, medför också att det får anses uteslutet att de under denna kan tas i anspråk för andra uppgifter.

Med den av utredningen föreslagna organisationen torde finnas goda möjligheter till en ur arbetssynpunkt lämplig specialisering av både assistenter och biträden. Det bör sålunda inte möta hinder för taxeringsintendenten att, om han så finner lämpligt, fördela deklaramaterialet inom assistenternas verksamhetsområde så att en eller flera av assistenterna får handha granskningen av samtliga deklARATIONER inom området, som avgi-

vits av vissa kategorier skattskyldiga, oavsett om deklARATIONERNA sedan skall föredras och taxeringen fastställas av olika rörelsenämnder. Genom ett sådant förfaringssätt torde man kunna förvänta större effektivitet och likformighet i taxeringen, eftersom vederbörande assistent får en djupare inblick i och större förtrogenhet med de speciella förhållanden, som råder inom den eller de för honom aktuella branscherna. För att en assistent inte skall bli alltför hårt bunden i fråga om kunskaper och erfarenheter till ifrågavarande kategorier skattskyldiga kan det även vara lämpligt att assistenterna med vissa års mellanrum och efter en på förhand bestämd ordning får alternera med varandra med att biträda de olika rörelsenämnderna. Ett dylikt system synes vara lämpligt också ur den synpunkten att rörelsenämnderna härigenom med jämna mellanrum tillförs personer med nya aspekter, vilket otvivelaktigt måste vara till gagn för taxeringsarbetet. Hinder synes inte heller böra möta mot att deklARATIONERNA inom verksamhetsområdet fördelas mellan assistenterna på så sätt att deklARATIONER av svårare beskaffenhet kommer att falla på de mera rutinerade och erfarna assistenterna och enklare deklARATIONER på de mindre rutinerade och mindre erfarna krafterna. Den omständigheten att förstahandsgranskningen av vissa deklARATIONER utförts av en taxeringsassistent synes inte heller i och för sig böra utgöra något hinder för att en annan assistent föredrar dessa deklARATIONER i vederbörlig rörelsenämnd.

Det bör ankomma på taxeringsintendenten i länet att meddela närmare anvisningar om hur deklARATIONSMATERIALET varje taxeringsår skall fördelas mellan assistenterna i de olika verksamhetsområdena. Erforderligt samråd bör därvid ha skett med vederbörande rörelsenämnds ordförande.

DeklARATIONSGRANSKNINGEN bör, för att densamma skall bli så fullständig och effektiv som möjligt, följa ett i förväg bestämt schema — en mall. I en sådan mall bör anges, hur arbetsfördelningen mellan assistenterna och biträdena skall ordnas. Varje av assistent och biträde vidtagen kontrollåtgärd bör antecknas på ett särskilt kollningsschema av lämpligen den beskaffenhet som redan nu används i flera län. Användandet av ett kollningsschema erfordras även ur den synpunkten att biträdena skall veta vilka kontroller som skall utföras av dem. Även för assistenterna — särskilt oerfarna sådana — är det också värdefullt att vid granskningen av deklARATIONERNA ha tillgång till ett sådant schema. Genom uppgifterna på schemat får assistenterna även kännedom om vad biträdena redan kontrollerat.

På biträdena bör i princip ankomma alla göromål, som kan utföras av dem, så att assistenterna i största möjliga utsträckning endast skall behöva syssla med de svårare granskningsuppgifterna. Sålunda bör biträdena, innan det egentliga granskningsarbetet tar sin början, i största möjliga utsträckning ifylla de på assistenternas arbetskort angivna uppgifterna om faktiska förhållanden. Sedan dessa noteringar skett, bör korten insorteras i årets deklARATIONER. I samband med deklARATIONSGRANSKNINGEN bör assis-

tenterna sedan komplettera korten med övriga uppgifter. Man kan även tänka sig den ordningen att assistenterna överlämnar åt biträdena att i efterhand ifylla korten med ledning av assistenternas anteckningar i deklARATIONERNA. Uppgifterna på korten bör emellertid vara ifyllda då deklARATIONERNA överlämnas till vederbörande rörelsenämndsordförande för genomgång. Att korten sedan i mån av möjlighet därtill bör kompletteras av ordföranden eller av sådan ledamot av taxeringsnämnden, som utsetts att granska deklARATIONERNA och som många gånger kan sitta inne med värdefulla uppgifter om skattskyldigs personliga förhållanden, ligger i sakens natur. Komplettering av korten bör naturligtvis även ske i samband med deklARATIONERNAS föredragning i rörelsenämnden på grund av inom nämnden lämnade upplysningar. Utsorteringen av korten ur deklARATIONERNA, vilket skall ske innan deklARATIONERNA översändes för längdföring, bör omhändertas av biträdena.

I samband med den förberedande granskningen av deklARATIONERNA bör biträdena verkställa kontrollsummering, avprickning av diverse uppgifter, varuuttagskontroll och andra kontrollåtgärder av rutinmässig karaktär. Biträdena bör även utbildas så att de kan tagas i anspråk för bruttovinst- och kontantberäkningar. Att på biträdena även bör ankomma att svara för utskrivandet av alla anmaningar, förfrågningar och underrättelser till skattskyldiga och andra taxeringsnämnder ligger i sakens natur. När det gäller att lösa biträdenas arbetsuppgifter synes man även böra sträva efter en viss specialisering av biträdespersonalen med hänsyn till biträdenas skilda kvalifikationer. Överhuvud taget utvisar erfarenheterna i fråga om sättet att utnyttja biträdenas arbetskraft att ju mer biträdena handledes och utbildas desto mer kvalificerade arbetsuppgifter kan med tiden anförtros dem. Om man alltså, såsom utredningen förordar, utökar möjligheterna till arbetsledning och vidareutbildning, kommer med all säkerhet biträdespersonalen på assistentkontoren att kunna väsentligt underlätta assistenternas arbete.

Om den i utredningens direktiv avsedda effektiviseringen av taxeringskontrollen genom ökad taxeringsrevisionsverksamhet skall kunna åstadkommas, är det enligt utredningens mening nödvändigt att assistenterna och deras biträden under *tiden mellan taxeringsperioderna* endast tages i anspråk för revisionsverksamhet. Skälen härför har tidigare delvis anförts och kommer att nedan närmare utvecklas när utredningen redovisar sina överväganden i fråga om revisionsdetaljernas organisation. Det måste enligt utredningens mening te sig högst irrationellt om man inte för revisionsverksamhet använder denna personal, som genom sina uppgifter i rörelsenämnderna förvärvat förtrogenhet med rörelsetaxering. Utredningen vill emellertid erinra om att de hittillsvarande assistenterna tagits i anspråk även för andra arbetsuppgifter. Att så måst ske torde dock i huvudsak ha be-

rott på omständigheter, som sammanhängt med assistentorganisationens uppbyggnad. Samma och liknande skäl kommer knappast att föreligga sedan organisationen väl fått den erforderliga stadgan. Eftersom redan i dagens läge ett starkt krav föreligger att revisionsverksamheten utökas bör det redan nu föreskrivas att assistenterna i princip endast skall syssla härmed. Ett undantag bör emellertid göras. För assistenternas vidare befordran är det nödvändigt att de får erforderlig förtrogenhet med de lokala skattemyndigheternas arbetsuppgifter. Hinder bör därför inte möta mot att assistenterna, om så erfordras, förordnas att vikariera på härads-skrivartjänst. Sådana vikariat bör emellertid endast medgivas under sommarmånaderna och sedan taxeringsarbetet i rörelsenämnderna avslutats. Däremot bör under taxeringsperioden och övrig del av året assistenter i regel inte annat än då tjänst är vakant på grund av den tidigare innehavarens avgång få tilldelas vikariatsförordnanden å häradsskrivar- eller förste landskanslisttjänster inom länsstyrelsen med undantag dock för förste landskanslisttjänster på taxeringssektionen. De assistenter, vilka är placerade i anslutning till häradsskrivarkontor, bör dock även under annan tid än sommarmånaderna få utnyttjas för vikariat å där befintlig härads-skrivartjänst vid semester o. dyl. för såvitt vikariatet endast omfattar någon eller några få dagar. De erforderliga bestämmelserna i detta hänseende bör utfärdas i administrativ ordning.

Beträffande assistenternas utnyttjande för revisionsarbete torde böra beaktas att då vid taxeringsrevision hos större företag inom t. ex. grosshandel och industri stora krav måste ställas på granskningsmannen i fråga om erfarenheter och insikter, sådana granskningsuppdrag i regel inte bör ankomma på taxeringsassistenterna utan endast bör anförtros revisorerna inom revisionsdetaljen. Däremot bör assistenterna regelmässigt tagas i anspråk för utförande av revisioner av enklare natur, såsom beträffande mindre och medelstora detaljhandelsföretag, hantverks- och åkerirörelser samt liknande företag. Åt assistenterna bör också kunna uppdras att verkställa partiella taxeringsrevisioner, såsom då det endast gäller att göra en begränsad kontroll av räkenskaperna mot erhållet eller införskaffat kontrollmaterial. I övrigt bör assistenterna tagas i anspråk som kvalificerade biträden åt revisorerna vid stora och krävande taxeringsrevisioner. Därvid synes man böra utnyttja möjligheten att, alltefter vederbörande assistents förkunskaper och erfarenhet, tilldela honom självständiga uppgifter i arbetet.

En speciell form av taxeringskontroll är, såsom tidigare anförts i kap. II, den eftergranskning som sker inom taxeringssektionerna av de av taxeringsnämnderna verkställda taxeringarna. Delvis initieras denna granskning av de s. k. överskottsförteckningarna men det förekommer även att materialet i ett eller flera taxeringsdistrikt helt genomgås. Hittills har för denna granskning assistenterna tagits i anspråk i stor utsträckning. Enligt utred-

ningens mening bör emellertid sådan eftergranskning — när det gäller de lokala taxeringsdistrikten — inte verkställas av assistenterna, eftersom revisionsuppgifterna får anses vara viktigare. Denna eftergranskning bör i stället verkställas inom taxeringssektionen av där befintlig personal eller hos de lokala skattemyndigheterna.

I sistnämnda hänseende får utredningen erinra om att de lokala skattemyndigheterna på grund av lagstiftningen om allmän tilläggs pensionering tillförts kvalificerad personal för bestyret med fastställandet av pensionsgrundande inkomst. Den nytillkomna personalen, som måste förutsättas ha vissa kunskaper i taxering, torde emellertid inte under hela året kunna sysselsättas med nämnda arbetsuppgift. Under övrig tid av året bör personalen därför under vederbörande lokala skattemyndighets ledning utnyttjas för arbetsuppgifter på taxeringsväsendets område och då främst med ifrågavarande eftergranskning. Det är vidare att märka att utförandet av denna granskning underlättas därigenom att deklaramaterialet i fortsättningen — med hänsyn till arbetet med uträknandet av pensionsgrundande inkomst — måste förvaras hos de lokala skattemyndigheterna. Av föreskrifterna i 16 § 1 mom. vid 4) TF framgår att länsstyrelsen har möjlighet att åt dessa myndigheter uppdra ifrågavarande granskningsarbete.

Att redan nu denna möjlighet i varje fall bör utnyttjas beträffande den eftergranskning, som måste ske på grund av överskottsförteckningarna, anser utredningen uppenbart. I detta sammanhang må även framhållas att bestyret med fastställandet av pensionsgrundande inkomst i huvudsak skall vara avslutat den 30 september taxeringsåret. Såvitt utredningen kunnat finna vid sina överläggningar med uppboråsorganisationskommittén torde, därest i en ny uppboråsorganisation en betydande del av de lokala skattemyndigheternas uppgifter på uppborås- och folkbokföringsväsendets område kommer att övertagas av datamaskiner, möjligheter framdeles komma att föreligga att till dessa myndigheter överlämna ytterligare uppgifter inom taxeringsväsendet. Denna möjlighet bör i så fall utnyttjas så att de lokala skattemyndigheterna får övertaga den nu mer eller mindre eftersatta eftergranskningen av de lokala taxeringsnämndernas arbete. Där emot bör, om eftergranskning måste ske av taxeringen i de särskilda taxeringsdistrikten, denna helt förläggas till länsstyrelserna, i all synnerhet som denna eftergranskning till väsentlig del måste bestå i verkställandet av taxeringsrevision.

Vad slutligen gäller biträdespersonalens utnyttjande under icke-taxeringsperiod anser utredningen, att personalen främst bör vara assistenterna behjälplig vid utförandet av taxeringsrevisioner. Därvid skall å biträdena ankomma allt rutinarbete, som t. ex. jämförelse mellan de i räkenskaperna noterade intäkterna och kostnaderna och motsvarande verifikationer, kontrollsummering, dateringskontroll och kassaunderskottsundersökningar, men de bör efter utbildning även kunna utföra andra mera

krävande arbetsuppgifter som exempelvis bruttovinst- och kontantberäkningar. Därest de assistenter, som är anslutna till häradsskrivarkontoren, skulle få svårigheter med att sysselsätta sina biträden under tiden mellan taxeringsperioderna — vilket kan antas endast bli fallet om antalet biträden på assistentkontoret är relativt stort — bör biträdespersonal i viss utsträckning kunna ställas till vederbörande häradsskrivares förfogande för arbetet med överskottsförteckningarna och för den i samband härmed förekommande eftergranskningen av deklARATIONERNA. Då deklaramaterialet såsom nyss framhållits måste förvaras hos de lokala skattemyndigheterna, kan biträdena även, om så skulle befinnas lämpligt, utnyttjas för komplettering av besvärsmål. Hinder bör inte heller möta mot att temporärt överflytta det lediga biträdet till tjänstgöring hos annan häradsskrivare eller länsstyrelsen.

Lönefrågor m. m. inom taxeringsassistentorganisationen

Vid ikraftträdandet av den nya taxeringsorganisationen placerades taxeringsassistenttjänsterna i lönegrad Ao 17. Mot tjänsternas placering på ordinarie stat synes i och för sig inte några invändningar kunna göras, om förhållandena hade varit sådana att man i allmänhet kunnat räkna med ett kontinuerligt gott rekryteringsunderlag till tjänsterna. De hittills vunna erfarenheterna av assistentorganisationen ger emellertid vid handen — vilket också understrukits från skilda håll — att det är av största vikt att endast tjänstemän med goda kvalifikationer och fallenhet för taxeringsarbete, däri inbegripet även det grannliga arbetet med taxeringsrevision, kommer i fråga för ordinarie tjänst som taxeringsassistent. Huruvida en person är i besittning av dessa kvalifikationer och denna fallenhet och i övrigt har de personliga egenskaper, som krävs för nämnda arbetsuppgifter, visar sig emellertid i regel först efter någon tids tjänstgöring, eftersom man alltid får räkna med initialsvårigheter för en nytillträdande befattningshavare. Om befattningshavaren omedelbart erhåller ordinarie tjänst i sin nya befattning föreligger, såsom också framhållits från några håll, risk för att han i fortsättningen kommer att sitta kvar på en tjänst, för vilken han inte passar, och syssla med arbetsuppgifter, för vilka han kanske saknar större intresse. Att när det gäller taxeringsassistenttjänsterna detta kan vara till betydande men för taxeringsväsendet och för en effektiv taxeringskontroll är uppenbart. Utredningen anser därför att en viss prövotid — förslagsvis två år — bör föregå antagningen till ordinarie tjänst, varigenom vissa möjligheter torde finnas för att förhindra att i fortsättningen kommer att tillsättas assistenter som senare visar sig icke hålla måttet. Under denna tid bör assistenten vara placerad i lönegrad Ae 17. Av de inom varje län föreslagna assistenttjänsterna bör en viss del — förslagsvis en femtedel — vara extraordinarie. Skulle det under prövotiden visa sig att

tjänstemannen bättre lämpar sig för andra arbetsuppgifter inom länsstyrelseorganisationen, bör tjänstemannen få återgå till tidigare ordinarie tjänst eller beredas anställning som icke ordinarie landskanslist. De ifrågasvarande extraordinarie befattningarna bör inte inom de olika länen bindas till viss stationeringsort. Eftersom det inte på förhand bestämts om tjänsterna på en viss stationeringsort skall vara ordinariebildande vinnes även den fördelen att personalen smidigt kan placeras på olika platser.

Utredningens förslag om en centralisering av assistenterna till vissa orter erbjuder, som tidigare påpekats, goda möjligheter till en fördelning av arbetsuppgifterna efter svårighetsgrad. Med hänsyn härtill och då de mest kvalificerade assistenterna avses skola fungera som arbetsledare på platsen synes det befogat att ett visst antal av assistenttjänsterna — förslagsvis 51 av de föreslagna 265 tjänsterna — erhåller en något högre lönegradsplacering. Innehavarna av dessa mera kvalificerade tjänster synes lämpligen böra benämnas förste taxeringsassistenter och i löneställning jämföras med förste landskanslister, som är placerade i lönegrad Ao 19. I detta sammanhang må framhållas att utredningen vid sina beräkningar angående antalet förste taxeringsassistenttjänster strävat efter att såvitt möjligt inrätta åtminstone en förste taxeringsassistenttjänst vid de assistentkontor, som är placerade å annan ort än residensstaden. Genom tillskapandet av dessa högre tjänster löser man också frågan om hur assistenterna skall beredas rimliga befordringsmöjligheter. Att sådana bör finnas anser utredningen vara av största betydelse eftersom man annars torde få räkna med att de dugligaste assistenterna relativt snabbt kommer att övergå till andra tjänster, varvid de under assistenttjänstgöringen förvärvade och för en effektiv taxeringskontroll erforderliga speciella kunskaperna och erfarenheterna fortsättningsvis inte kan till fulla utnyttjas.

Därest en assistent under taxeringsperioden måste tillgripa övertid för att kunna fullgöra arbetsuppgifter, som hör till själva deklarationsgranskningen, torde särskild gottgörelse härför inte böra utgå. Detta ställningstagande grundar sig framför allt på att den av utredningen föreslagna arbetsmängden per assistent avpassats så, att en assistent normalt bör kunna medhinna densamma på ordinarie arbetstid. Ett annat skäl är att det inte föreligger någon möjlighet att anordna en effektiv och tillfredsställande kontroll över att den tid, som kan ha åtgått för övertidsarbete i samband med deklarationsgranskningen, i verkligheten varit erforderlig. Av bestämmelserna i 32 § A. 1 mom. första stycket Saar och uttalanden i prop. 225/1948 framgår även att i detta fall gottgörelse för övertidstjänstgöringen inte kan utgå. I ett den 20 maj 1960 meddelat utslag har kammarrätten också framhållit att de arbetsuppgifter, som författningsenligt ankommer på taxeringsassistent, måste anses vara av sådan art, att behovet och varaktigheten av sådan tjänstemans övertidstjänstgöring i allmänhet inte kan kontrolleras. Kammarrätten har därför funnit att gott-

görelse för övertidstjänstgöring i brist på närmare bestämmelser rörande tillämpning för taxeringsassistent av föreskrifterna angående sådan gottgörelse inte kan tillerkännas taxeringsassistent med mindre övertidstjänstgöringen i varje särskilt fall påkallats eller godkänts av vederbörande länsstyrelse.

En taxeringsassistents arbete är emellertid inte bara förlagt till den plats, där han har sitt kontor, utan han måste också närvara vid rörelsenämndens sammanträden och därvid föredra de deklarationer, som granskats av honom. Ofta hålles dessa sammanträden på sådana tider på dagen att taxeringsassistenten måste använda sin fritid för att kunna fullgöra sin skyldighet att vara närvarande vid sammanträdena. Utredningen anser det rimligt att taxeringsassistenterna i dessa fall beredes gottgörelse för övertidstjänstgöringen enligt bestämmelserna i 32 § Saar (kompensationsledighet eller övertidsersättning). Gottgörelsen bör tillhandahållas på grundval av en av taxeringsassistenten underskriven och av vederbörande rörelsenämnds ordförande attesterad uppgift eller räkning.

Enligt 32 § A. 1 mom. Saar må gottgörelse för övertidstjänstgöring inte, med mindre Kungl. Maj:t därtill lämnar medgivande, utgå till den som innehar eller å förordnande uppehåller tjänst i högre lönegrad än den 17:e. Detta innebär att, därest de av utredningen föreslagna förste taxeringsassistenttjänsterna inrättas, sådan gottgörelse inte kan utgå till innehavarna av dessa tjänster utan Kungl. Maj:ts medgivande för såvitt de nu nämnda assistenterna måste tillgripa övertid för att kunna närvara vid rörelsenämnds sammanträden. Med hänsyn till de speciella förhållanden, under vilka ifrågavarande övertidstjänstgöring sker, anser utredningen rimligt att förste taxeringsassistent erhåller gottgörelse för denna tjänstgöring enligt i 32 § Saar stadgade grunder. Utgår gottgörelsen i form av övertidsersättning, bör ersättningen utgå enligt den löneklass vederbörande tillhör, dock högst enligt löneklass 20.

I anslutning till det anförda bör nämnas att utredningen i annat sammanhang kommer att till behandling uppta frågan i vad mån assistenterna skall anses vara berättigade till ersättning för egen i tjänsten använd bil.

Assistenternas statsanställda biträdespersonal åtnjuter för närvarande lön enligt den för skriv- och kontorsbiträdespersonal gällande reglerade befordringsgången (lönegrad Af 1—Ae 5). Sammandragningen av assistenterna till vissa orter medför att även en koncentration sker av biträdespersonalen. Såsom tidigare anförts bör detta få till följd, att arbetsuppgifterna fördelas mellan biträdespersonalen alltefter dennas skiftande kvalifikationer och att uppgifter av svårare art överlämnas till de mest kvalificerade biträdena. På de platser, där ett större antal biträden stationerats, förutsätter utredningen också att någon eller några av de dugligaste biträdena skall fungera som ledare för en eller flera arbetsgrupper av

biträden. Med hänsyn härtill och då även inom denna personalgrupp bör finnas ett visst antal befordringstjänster anser utredningen motiverat, att ett antal kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7 inrättas. Enligt utredningens bedömanden bör av de föreslagna 235 biträdestjänsterna 66 vara kanslibiträdestjänster och övriga 169 tjänster i reglerad befordringsgång.

De av utredningen föreslagna lönegradsplaceringarna för taxeringsassistenterna och deras biträden framgår av *bilaga 27*.

2. Länsstyrelsernas revisionsdetaljer

Allmänna synpunkter

Såsom tidigare anförts kan taxeringsrevision betecknas som ett av de viktigaste — kanske det viktigaste — av de medel, som står till taxeringsmyndigheternas förfogande när det gäller att åstadkomma en rättvis och likformig taxering av rörelseidkare och därmed likställda skattskyldiga. Genom taxeringsrevision har myndigheterna möjlighet att kritiskt undersöka och pröva huruvida i avlämnade självdeklarationer eller i andra uppgifter till ledning för taxering lämnade upplysningar är riktiga samt kan godtas och godkännas enligt gällande skatteförfattningar. Genom taxeringsrevision erhålles även uppgift om huruvida föreliggande räkenskaper och anteckningar är ur redovisningssynpunkt såväl formellt som materiellt riktiga så att de kan godtas och godkännas såsom underlag för åsättande av en materiellt riktig taxering. Taxeringsrevision bereder slutligen taxeringsmyndigheterna möjligheter att även i övrigt erhålla underlag för åsättande av materiellt riktiga taxeringar.

Av *bilaga 19* framgår att under åren 1958 och 1959 verkställdes sammanlagt 6 735 respektive 8 148 taxeringsrevisioner. Av dessa har 6 051 respektive 6 855 utförts av personal vid länsstyrelsernas revisionsdetaljer (bokgranskningskontoret vid överståthållarämbetets skatteavdelning). Därest hänsyn togs till i vilken omfattning det på grund av rådande arbetsförhållanden på länsstyrelsernas taxeringssektioner varit möjligt att utnyttja personalen på revisionsdetaljerna för taxeringsrevision och till föreliggande vakanser på taxeringsrevisorstjänster, torde de angivna siffrorna, överslagsmässigt beräknat, i genomsnitt per befattningshavare motsvara ungefär 60 taxeringsrevisioner, vilket antal i sig innefattar såväl fullständiga som partiella revisioner. Enligt utredningens mening måste detta arbetsresultat — under hänsynstagande till den biträdeshjälp och utrustning i övrigt som stått till förfogande samt arbetets svårighetsgrad — betecknas såsom i och för sig tillfredsställande. Ställer man emellertid det sammanlagda antalet taxeringsrevisioner i relation till det totala antalet skattskyldiga med inkomst av rörelse, framgår av vad som ovan anförts i kap. VI att man med nuvarande organisation årligen kan verkställa taxerings-

revisioner hos endast ca 3 % av alla rörelseidkare. Även om man kan antaga att hos många rörelseidkare — t. ex. mindre hantverkare, sömmerskor och liknande skattskyldiga, vilka inte bedriver sin verksamhet under rörelsemässiga former men likväl taxeras för inkomst av rörelse — taxeringsrevision knappast är erforderlig för att kunna konstatera om avgiven deklaration eller åsatt taxering är riktig, utvisar dock det anförda enligt utredningens mening klart att taxeringskontrollen beträffande rörelseidkarna i dagens läge inte på långt när är så omfattande och minutiös som kontrollen beträffande andra kategorier skattskyldiga. Vill man därför utvidga möjligheterna till taxeringskontroll beträffande rörelseidkarna kan detta önskemål enligt utredningens uppfattning inte i väsentlig mån tillgodoses utan att man omprövar grunderna för den nuvarande organisationen.

Innan utredningen går närmare in på denna fråga vill emellertid utredningen något beröra arbetsuppgifterna inom revisionsdetaljerna och revisionsarbetets inriktning samt möjligheterna att rationalisera detta arbete genom en annan fördelning av detsamma på olika befattningshavare.

En taxeringsrevision kan vara fullständig eller partiell. Vid en fullständig taxeringsrevision har granskningsmannen inte endast att gå igenom den skattskyldiges räkenskaper eller anteckningar med tillhörande verifikationer samt övriga handlingar rörande verksamheten, utan han skall även genom införskaffande av kontrolluppgifter och medelst utredningar av olika slag, t. ex. bruttovinst- och kontantberäkningar, skaffa sig underlag för ett bedömande av redovisningens tillförlitlighet. Är åter fråga om en partiell taxeringsrevision kan densamma inskränka sig till kontroll av viss eller vissa poster, varom tvist kan råda, eller till jämförelser mellan i räkenskaperna gjorda noteringar och inkomna eller införskaffade kontrolluppgifter.

Taxeringsrevision kommer i regel till stånd när skattskyldig rörelseidkare hos prövningsnämnden anför besvär över honom åsatt taxering i första instans (»defensiv»revision). Vidare sker taxeringsrevision, när beträffande viss rörelseidkare på grund av inkommet kontrollmaterial, anmälan från taxeringsnämnd e. dyl. anledning föreligger att anta, att rörelseidkarens deklaration eller honom åsatt taxering är oriktig eller — såsom då enskild firma eller handelsbolag ombildas till aktiebolag eller vid affärsöverlåtelser — taxeringsmyndigheterna önskar kontrollera att affärstransaktioner mellan rörelseidkare blivit vederbörligen redovisade. I de nu nämnda fallen är alltså taxeringsrevision initierad på grund av något inträffat förhållande. Som ett led i en mera allmänt syftande taxeringskontroll beträffande rörelseidkarna sker emellertid dessutom s. k. kategori-granskningar, varvid räkenskaperna hos ett flertal eller kanske alla företagare inom en bestämd bransch blir föremål för taxeringsrevision. Sådana kategori-granskningar kan omfatta endast ett begränsat geografiskt område — en kommun eller ett län — men kan också ske inom hela landet

samtidigt. Eftersom vanligen likartade förhållanden råder inom en och samma bransch, erbjuder kategorigranskningarna goda möjligheter till rättvisande jämförelser i taxeringshänseende mellan de inom branschen verksamma företagen och till kontroll av att mellan dem förekommande affärstransaktioner i vederbörlig ordning bokförts. Ibland kan kategorigranskning även ha till syfte att inom en bransch i och för taxeringskontroll följa upp transaktioner i olika led, t. ex. mellan huvudleverantör och underleverantörer (s. k. kedjegranskning). Det är därför naturligt att kategorigranskningarna inom taxeringskontrollen har en mycket stor betydelse, framför allt i preventivt syfte. Erfarenheten visar också att när bland de skattskyldiga föreligger misstanke om att en allmän kontroll sker inom branschen, många skattskyldiga till taxeringsmyndigheterna självmant anmäler verkställda underdeklarationer.

Såsom förhållandena för närvarande ter sig kan emellertid kategorigranskningar liksom offensiva granskningar överhuvud taget endast ske i mycket begränsad omfattning. Och i de förhållandevis få fall, då sådana granskningar hittills har kunnat äga rum, har de ofta bestått i partiella taxeringsrevisioner, i regel endast innefattande en kontroll av att räkenskaper o. dyl. överensstämmt med tillgängligt kontrollmaterial. Däremot har endast undantagsvis en fullständig och mera ingående granskning kunnat ske av räkenskaperna hos samtliga skattskyldiga i en bransch inom ett större område än län, vilket givetvis begränsat möjligheterna till rättvisande jämförelser. I stället har granskningsverksamheten i hög grad måst inriktas på defensiva revisioner, vilka — ehuru i och för sig många gånger viktiga och nödvändiga för åvägbringande av materiellt riktiga taxeringar — likväl av naturliga skäl inte kunnat medföra samma möjligheter att följa upp förhållandena inom en bransch. Genom att revisionsverksamheten fått denna inriktning har också ibland den situationen uppstått att man inte kunnat eller hunnit med att utnyttja det kontrollmaterial, som från centralt håll — främst riksskattenämndens kontrollbyrå — tillhandahållits i syfte att underlätta genomförandet av kategorigranskningar.

Vad sedan angår personaluppsättningen på revisionsdetaljerna utvisar *bilagorna 6 och 24* att den kvalificerade granskningspersonalen till övervägande del utgöres av akademiskt utbildad personal. Av de den 1 januari 1960 befintliga tjänsterna på revisionsdetaljerna och bokgranskningskontoret vid överståthållarämbetet i högre slutlönegrad än lönegrad 10, tillhoppa 212, utgjorde sålunda inte mindre än 195 tjänster, för vilkas innehav erfordras examen från handelshögskola. Mot det angivna antalet kvalificerade tjänster svarar 62 tjänster inom biträdeskarriären. Redan de nu angivna siffrorna bestyrker det i utredningens direktiv berörda förhållandet att den kvalificerade personalen inte endast tagits i anspråk för kvalificerade granskningsuppgifter, för vilka allmänt sett krävs en mer ingående teoretisk kunnighet, utan även måst syssla med göromål, som inte kräver

sådana insikter. Vid sina besök på olika länsstyrelser har utredningen också kunnat konstatera riktigheten av det nu angivna förhållandet.

Det är enligt utredningens mening uppenbart att den nuvarande biträdespersonalen på revisionsdetaljerna inte är så dimensionerad att den i nämnvärd grad kan underlätta den kvalificerade personalens arbetsuppgifter. I några få län har man visserligen haft biträden, som kunnat biträda de kvalificerade granskarna med i regel uppgifter av relativt kvalificerad karaktär men i de flesta länen har biträdena endast sysselsatts med skrivgöromål och motsvarande uppgifter.

Enligt gällande föreskrifter är den kvalificerade revisionspersonalens uppgift framför allt att verkställa taxeringsrevision. De till revisionsdetaljerna knutna befattningshavarna har emellertid också i inte ringa grad tagits i anspråk för annat utredningsarbete i samband med beredning av taxeringsmål, särskilt i vad avser jordbrukare med bokföringsmässig redovisning, enskilda rörelseidkare och juridiska personer. Såsom framgår av *bilaga 11* och *tabell 7* (s. 41) har dessutom flertalet länsrevisorer och vissa förste taxeringsrevisorer haft till uppgift att fullgöra på taxeringsintendent ankommande göromål. Under år 1959 har sålunda 19 av 24 länsrevisorer och 12 av 25 förste taxeringsrevisorer i lönegrad Ao 23 eller alltså sammanlagt 31 av de 49 mest kvalificerade befattningshavarna inom revisionsdetaljerna under varierande tider innehaft förordnande att fullgöra sådana göromål. Omräknat i årsarbetskrafter innebär de angivna siffrorna att under nämnda år 15 av de för revisionsuppgifter mest kvalificerade arbetskrafterna på grund av nämnda förordnanden måst tagas i anspråk för andra uppgifter än taxeringsrevision. Att detta varit till betydande men för det egentliga revisionsarbetet torde vara uppenbart. Utredningen är emellertid angelägen understryka att det nu anförda förhållandet huvudsakligen får ses som en konsekvens av riksdagens år 1956 fattade beslut i detta hänseende (jfr ovan s. 41—43) och rådande arbetsläge på taxeringssektionerna.

Sammanfattningsvis visar enligt utredningens mening det ovan anförda att taxeringsrevisioner för närvarande inte förekommer i den utsträckning som är önskvärd med hänsyn till kraven på en effektiv och för alla medborgarkategorier lika taxeringskontroll,

att taxeringsrevisionsarbetet för närvarande inte kunnat få den inriktning, som erfordras för att kunna utvinna mesta möjliga effektivitet ur kontrollsynpunkt, och

att den nuvarande organisationen för taxeringsrevisionsverksamhet inte är så uppbyggd att där befintliga befattningshavare kan på det ur kontrollsynpunkt lämpligaste sättet utnyttjas med hänsyn till sina kvalifikationer.

För att de nu påtalade bristerna skall kunna avhjälpas anser utredningen att en personell förstärkning av länsstyrelsernas revisionsdetaljer är ofrån-

komlig. Denna förstärkning bör enligt utredningens mening i första hand tillgodoses på så sätt att den på revisionsdetaljerna nu placerade akademiskt utbildade arbetskraften frigöres från sådana uppgifter, som inte direkt sammanhänger med taxeringskontroll, och i stället inriktas på sådana kvalificerade kontrolluppgifter, för vilkas rätta handhavande den ifrågavarande höga utbildningen erfordras. Den nödvändiga förstärkningen av revisionsdetaljerna bör i andra hand tillgodoses genom att för mindre kvalificerade kontrolluppgifter anställs personal, beträffande vilken kvalifikationskraven inte är så höga som examen från handelshögskola. Vid bedömandet av den erforderliga förstärkningen måste emellertid beaktas vad utredningen tidigare föreslagit i fråga om taxeringsassistentorganisationen.

*Den kvalificerade revisionspersonalens arbetsuppgifter;
kompetensfordringar m. m.*

Det nuvarande personalläget på revisionsdetaljerna karaktäriseras, såsom nyss antytts, av disproportionen mellan den akademiskt skolade personalen och annan personal. Eftersom personalen nästan helt består av högkvalificerade befattningshavare, måste dessa verkställa alla taxeringsrevisioner själva utan praktiskt taget någon hjälp av biträden, och därvid utan att större avseende kan fästas till revisionsuppdragets beräknade svårighetsgrad, omfattningen av den rörelse vars bokföring skall granskas o. s. v. Eftersom svårighetsgraden i granskningsuppgifterna är starkt skiftande samt rörelsernas struktur och omfattning ur kontrollsynpunkt mycket olika innebär det anförda, att den akademiskt skolade personalen ofta får syssla med enklare arbetsuppgifter, för vilkas rätta och behöriga handhavande inte erfordras akademisk skolning eller beträffande vilka i varje fall inte föreligger samma krav på teoretisk utbildning som beträffande de svårare arbetsuppgifterna. Givetvis har detta i sin tur medverkat till att revisionsverksamheten inte kunnat få den omfattning och inriktning, som ur allmän kontrollsynpunkt varit önskvärd.

Utredningen har tidigare förordat att taxeringsassistenterna under icke-taxeringsperiod uteslutande skall sysselsättas med taxeringsrevision. Av skäl, som nedan kommer att närmare utvecklas, är emellertid den personella förstärkning av revisionsverksamheten, som härigenom uppstår, inte tillräcklig för att tillgodose önskemålen om en effektiverad och intensifierad taxeringskontroll. Den därutöver erforderliga personella förstärkningen av granskningspersonalen bör, såsom statsutskottet antytt i sitt i kap. IV omnämnda utlåtande nr 11/1960, åstadkommas genom att landskanslisterna i större utsträckning än för närvarande får självständigt syssla med taxeringsrevision. De bör därvid få samma arbetsuppgifter som i det föregående föreslagits för taxeringsassistenterna. Vidare bör revisionsdetaljernas biträdespersonal utbyggas så att alla skriv- och andra rutingöro-

mål kan överlämnas till denna personal. Genom det nu anförda skapas förutsättningar för större effektivitet i granskningsmännens arbete och möjligheter till en rationell arbetsfördelning, som bl. a. innebär att den akademiskt utbildade personalen kommer att kunna användas för sådana arbetsuppgifter, för vilka ifrågavarande utbildning erfordras.

Innan utredningen närmare ingår på konsekvenserna av detta sitt ställningstagande vill utredningen något beröra kompetensfordringarna för revisionspersonalen med utgångspunkt från den fördelning av revisionsuppgifterna, som utredningen tänkt sig.

Enligt gällande bestämmelser i länsstyrelseinstruktionen fordras för behörighet till tjänst som länsrevisor, förste taxeringsrevisor och taxeringsrevisor att ha avlagt examen vid handelshögskola. För att erhålla tjänst som taxeringsrevisor erfordras också att ha fullgjort provtjänstgöring under en sammanlagd tid av 6 månader enligt närmare bestämmelser i kungörelsen den 19 maj 1944 (nr 246) om antagande av aspiranter å länsnotarie- och taxeringsrevisorstjänster m. m. Examen från handelshögskola ger även behörighet till tjänst som taxeringsintendent, biträdande taxeringsintendent, förste taxeringsinspektör och taxeringsinspektör. Som kompetensvillkor för att erhålla tjänst som förste landskanslist och landskanslist föreskrivs endast, att vederbörande skall ha undergått den utbildning, som Kungl. Maj:t bestämmer. I detta syfte anordnas årligen genom försorg av länsstyrelsernas utbildningsnämnd särskilda s. k. landskanslistkurser. Godkänd sådan kurs medför även behörighet till taxeringsassistenttjänst.

Vid årets riksdag har i tvenne motioner förslag väckts om slopande av kravet på examen från handelshögskola som behörighetsvillkor för innehav av förste taxeringsrevisors- och taxeringsrevisorstjänster. Utredningen hänvisar härvidlag till redogörelsen i kap. IV. Utredningen vill emellertid för sin del starkt understryka vikten av att kravet på civilekonomexamen som villkor för innehav av ifrågavarande befattningar vidmakthålles. Detta ter sig desto mer angeläget, då såsom nyss anförts de enklare och medelsvåra revisionerna enligt utredningens mening bör överlämnas till assistenterna och de på revisionsdetaljerna tjänstgörande landskanslisterna. Taxeringsrevisorerna kommer härigenom att i huvudsak få befatta sig med granskningar av större företag, vilka granskningar med hänsyn till den omfattande och ofta invecklade redovisningen merendels kräver högskoleutbildad personal. I detta sammanhang är även att märka att de större företagen för sin bokföring och redovisning samt i taxeringsfrågor i allt större omfattning anlitar hjälp av utbildade skattejurister, auktoriserade revisorer eller andra personer med motsvarande sakkunskap på ifrågavarande område. Vid taxeringsrevisioner hos dylika företag är det enligt utredningens mening olämpligt om granskningsmannen inte besitter motsvarande teoretiska kunskaper. Bibehållande av nuvarande kompetensbestämmelser anser utredningen även motiverat därav, att taxeringsrevisorerna i fortsättningen

torde komma att tilldelas offensiva arbetsuppgifter i betydande omfattning, vilka uppgifter i regel ställer stora krav på kunnighet hos granskningsmännen.

Genom att taxeringsassistenter och landskanslister i framtiden avses skola självständigt utföra taxeringsrevision i större utsträckning än hittills kan det ifrågasättas om inte behörighetsvillkoren för denna personal borde skärpas så att för antagning till dylika tjänster skulle förutom genomgång av landskanslistkurs framdeles även krävas annan teoretisk utbildning, t. ex. examen från handelsgymnasium. Även om en sådan skärpning i och för sig kan anses befogad, har utredningen dock avstått från att framlägga förslag härom, i all synnerhet som tillgången på gymnasieekonomer för närvarande är och inom överskådlig framtid kan beräknas vara begränsad. Detta utesluter naturligtvis inte att man vid rekryteringen av landskanslistpersonal bör sträva efter att erhålla personer med sådan examen, men även andra personer med motsvarande kunskaper i bokföring bör kunna komma i fråga. I detta sammanhang må även erinras om att som villkor för deltagande i landskanslistkurs fordras att kunna förete intyg om avslutad kurs i bokföring vid yrkesskola eller motsvarande kunskaper.

Om den avsedda effektiveringen av taxeringsrevisionsverksamheten skall kunna komma till stånd måste — såvitt utredningen kunnat finna — den nu tillgängliga högskoleutbildade personalen på taxeringssektionerna få ostört ägna sig åt sådana arbetsuppgifter, som direkt sammanhänger med denna verksamhet och för vilka uppgifter de ifrågavarande befattningshavarnas särskilda utbildning gör dem speciellt lämpliga. Även 1955 års taxeringssakkunniga underströk detta förhållande i sitt betänkande med förslag till ändrad taxeringsorganisation (SOU 1955: 51). Med hänsyn till de nyss antydda konsekvenserna av 1956 års riksdags beslut i fråga om revisionspersonalens sysslande med taxeringsintendentsgöromål, d. v. s. att med taxeringsintendents befogenhet föra talan och uppträda som part i taxeringsmål, anser utredningen att medgivandet i länsstyrelseinstruktionen att använda denna personal för ifrågavarande göromål bör utgå. Först härigenom kan denna personals speciella utbildning komma till sin rätt och den erforderliga effektiveringen av revisionsverksamheten komma till stånd.

Utredningen vill emellertid i detta sammanhang understryka att detta utredningens förslag inte på något sätt innebär att utredningen ansett denna personal mindre skickad att som representant för det allmänna uppträda som part i skatteprocess. Tvärtom kan ofta denna personals utbildning och erfarenhet på särskilt det redovisningstekniska området göra den mycket lämpad att föra talan i skatteprocesser, när fråga är om rörelsetaxering, och detta även med hänsyn till den expertis på området, som de skattskyldiga vanligtvis utnyttjar. Att utredningen ändock vidhåller uppfattningen att revisionspersonalen endast skall syssla med taxeringsrevision beror emellertid också på att utredningen anser att man

i fråga om rörelsemålen måste upprätthålla en bestämd boskillnad mellan dels utredningen i målet dels själva processföringen. Utredningen i målet — taxeringsrevisionen — bör med utgångspunkt från gällande rättsgrundsatser utföras av person, som är helt obunden av partställningen i skatteprocessen. Det kan därför även anses vara ett rättssäkerhetsintresse att revisionspersonalen hålls fri från själva processföringen. Härigenom kommer denna personal att även i allmänhetens ögon framstå såsom endast opartiska utredare i taxeringsmål.

Det sagda utesluter naturligtvis inte att revisionspersonalen skall kunna förordnas att uppehålla lediga taxeringsintendents-, biträdande taxeringsintendents- och sådana taxeringsinspektörstjänster, till vilka normalt är knutna uppgift att även fullgöra taxeringsintendentsgöromål. Tvärtom är det enligt utredningens uppfattning lämpligt att denna möjlighet, när det gäller längre ledigheter, utnyttjas i största möjliga utsträckning, eftersom revisionspersonalen härigenom beredes tillfälle till för vidare befordran önskvärd erfarenhet i processföring. Vid ett sådant förordnande frånträder den ifrågavarande befattningshavaren temporärt sin befattning inom revisionsdetaljen och fungerar såsom taxeringsintendent eller taxeringsinspektör. Att han i dylikt fall inte skall uppträda som part i mål, i vilket han själv verkställt taxeringsrevision, bör vara uppenbart.

Den nu gällande befogenheten för revisionspersonalen att vid sidan av sin tjänst inom revisionsdetaljen även fullgöra taxeringsintendentsgöromål har i tidigare sammanhang ansetts nödvändig för att bereda ifrågavarande befattningshavare möjlighet till befordran till tjänst som taxeringsintendent. Utredningen får i detta sammanhang hänvisa till den i kap. II (s. 41—43) lämnade redogörelsen för departementschefens och bevillningsutskottets uttalanden i frågan vid 1956 års riksdag.

Enligt utredningens uppfattning får den omständigheten, att den kvalificerade revisionspersonalen i fortsättningen inte skall medgivas rätt att inneha uppdrag att föra det allmännas talan i taxeringsprocessen, inte medföra att möjligheterna för denna personal att vinna befordran till tjänst som taxeringsintendent försämras. Detta följer redan därav att denna befordringsmöjlighet — såsom också departementschefen framhållit i prop. 150/1956 — har sin givna betydelse när det gäller en god rekrytering till länsrevisors- och taxeringsrevisorstjänster. Med hänsyn till den ställning, som föreståndarna för revisionsdetaljerna i framtiden får, därest utredningens organisationsförslag genomförs, såsom taxeringsintendents främsta medhjälpare i fråga om den kvalificerade skattekontrollen och såsom handledare av ett stort antal befattningshavare — taxeringsrevisorer, taxeringsassistenter, landskanslistor och biträdespersonal — är det enligt utredningens mening nödvändigt att till dessa tjänster i fortsättningen endast kan ifrågakomma sådana befattningshavare, beträffande vilka det redan tidigare stått klart att de äger de allmänna förutsätt-

ningarna och de erforderliga kunskaperna för befordran inte bara till tjänst som föreståndare för revisionsdetalj utan även till taxeringsintendenttjänst. Den borttagna möjligheten för nu nämnda befattningshavare att fullgöra taxeringsintendentsgöromål kan därför enligt utredningens mening inte på något sätt försämra deras möjligheter att i fortsättningen vinna befordran till högre tjänst.

I detta sammanhang må även erinras att i samband med införandet av den allmänna varuskatten i alla län utom Gotlands inrättades biträdande taxeringsintendenttjänster, vilka i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län placerades i lönegrad Ao 26 och i övriga län i lönegrad Ao 24. På dessa befattningshavare skulle emellertid inte enbart ankomma föreståndarskapet för varuskattekontoren utan de skulle även i största möjliga utsträckning tagas i anspråk för taxeringsintendentsuppgifter beträffande taxeringsmål överhuvud taget. Därest länsrevisorer och taxeringsrevisorer, såsom också hittills skett i viss omfattning, ifrågakommer till sådana tjänster, kan vederbörande under innehavet av ifrågavarande tjänst också i allmänhet vinna erforderlig förtrogenhet med processföringen.

Oavsett om en taxeringsrevisor söker och erhåller ovannämnd biträdande taxeringsintendenttjänst eller inte synes det emellertid värdefullt om taxeringsrevisorerna i större utsträckning än hittills kunde beredas möjlighet att erhålla taxeringsinspektörstjänst, eftersom de då skulle kunna få den allsidiga utbildning i och erfarenhet av de speciella problem, som möter vid handläggningen av besvärsmål. Någon tids tjänstgöring för revisionspersonalen på taxeringssektionens allmänna detalj borde därför bli kutym och det skulle till och med kunna ifrågasättas om det inte borde stipuleras att befattningshavare med civilekonomexamen i regel borde ha fullgjort viss tids tjänstgöring såsom förste taxeringsinspektör innan han kunde befordras till länsrevisors- eller högre tjänst. Härigenom skulle otvivelaktigt förutsättningarna bli större att för dessa tjänster erhålla de mest lämpliga befattningshavarna. Då utredningen emellertid avstått från att framlägga förslag härom har detta framför allt berott på att man härigenom skulle försämra befordringsutsikterna inte bara för juristpersonalen utan även för civilekonomerna. Utredningen anser det därför lämpligare att taxeringsinspektörstjänsterna får sökas i vanlig ordning. Tjänstgöring på revisionsdetalj bör därvid anses vara lika meriterande som tjänstgöring på annan detalj inom taxeringssektionen eller annan sektion på landskontoret.

Den omständigheten att revisionspersonalen inte skall fullgöra taxeringsintendentsgöromål kan tänkas komma att medföra ett visst behov på taxeringssektionernas allmänna detaljer att vid processföringen ha tillgång till i rörelsetaxering väl insatta befattningshavare. Eftersom landskamrerare-tjänsterna måste besättas med juridiskt skolad personal måste emellertid även i fortsättningen vissa taxeringsintendenttjänster förbehållas denna

personal. I det följande föreslår emellertid utredningen inrättandet av vissa tjänster som revisionsintendent. Därest dessa tjänster kommer till stånd öppnas även nya vägar för civilekonomerna att erhålla befattningar, som i lönehänseende kommer att i stort sett bli jämställda med taxeringsintendenttjänsterna.

De närmare konsekvenserna i personalhänseende för taxeringssektionernas allmänna detaljer med hänsyn till vad utredningen ovan föreslagit kommer att behandlas i ett senare avsnitt.

Behovet av kvalificerad personal vid revisionsdetaljerna

Till grund för beräkningen och fördelningen olika länsstyrelser emellan av de mera kvalificerade tjänsterna inom länsstyrelseorganisationen ligger den vid 1952 års riksdag genomförda, i kap. II omnämnda gruppindelningen av länsstyrelserna. När det gäller att rätt bedöma behovet av kvalificerad personal på revisionsdetaljerna är emellertid denna gruppindelning enligt utredningens mening knappast rättvisande. Såsom närmare framgår av den i kap. II lämnade redogörelsen bygger gruppindelningen visserligen på länens sinsemellan olika struktur i fråga om folkmängd, ytvidd, näringsliv, antal kommunala enheter och dessas beskaffenhet m. m. Dessa faktorer är i och för sig viktiga, när det gäller att rätt avväga det samlade personalbehovet på de olika länsstyrelserna, men ger endast i ringa grad någon säker karakteristik av de olika länen i fråga om behovet av personal för verkställande av taxeringsrevisioner. För att kunna bedöma detta behov krävs enligt utredningens mening endast uppgift om det antal rörelseidkare och andra företagare, som kan bli föremål för sådan revision, samt rörelsernas och företagens allmänna struktur. Kännedom om strukturen är nödvändig av den orsaken att rörelser i olika branscher och av olika storleksordning i allmänhet vid taxeringsrevision kräver olika stor arbetsinsats. Likaså varierar svårighetsgraden i genomförandet av taxeringsrevision med hänsyn till rörelses eller företags struktur. De olika länen bör därför ur taxeringsrevisionssynpunkt graderas sinsemellan på grundval av en bedömning av endast de nu angivna faktorerna. Utredningen vill i detta sammanhang också framhålla att den principiella bundenheten i den nuvarande organisationen till den nu gällande gruppindelningen för revisionsdetaljernas del synes ha medfört en viss ojämnhet mellan länen i bearbetningsintensiteten beträffande förefintliga granskningsobjekt, vilken ojämnhet inte kan anses tillfredsställande.

För att få en utgångspunkt för en gruppindelning av länen i taxeringsrevisionshänseende har utredningen — i brist på aktuellare material — utgått från de av 1951 års företagsräkning publicerade uppgifterna om antal företag och sysselsatta samt genomsnittsomsättningen i olika angivna branscher. Ur siffermaterialet har uttagits och eliminerats däri ingående

uppgifter avseende statliga och kommunala verk och företag. Hänsyn har däremot inte kunnat tagas till tyngden i siffermaterialet beträffande de allra största företagen.

De härvid framräknade siffrorna har sedan kompletterats med uppgifter angående de vid företagsräkningen uteslutna branscherna fiske, pälsdjursuppfödning samt verksamheter såsom läkare, tandläkare och veterinärer, vilka branscher och verksamheter inplacerats i gruppen »övriga verksamhetsgrenar». Det för de olika huvudgrupperna av näringsverksamhet erhållna siffermaterialet har sedan bearbetats och omvandlats till relationstal för de olika länen, varvid hänsyn tagits till huvudgruppernas beräknade svårighetsgrad ur taxeringsrevisionssynpunkt. Dessa relationstal har sedan sammanvägts med på grundval av samma material framräknade siffror, i vilka hänsyn tagits till befolkningsökning resp. befolkningsminskning inom länen under åren 1951—1959. I sistnämnda hänseende har förutsatts att förändringarna under dessa år i fråga om antalet företag och dessas utveckling inom de olika huvudgrupperna av näringsverksamhet i princip är desamma som mellan materialet i 1931 och 1951 års företagsräkningar. Vid sammanvägningen har hänsyn även tagits till företagstätheten i länen.

De slutliga relationstal, som sålunda erhållits, framgår av nedanstående tabell 12.

Tabell 12

Län	Relationstal	Län	Relationstal	Län	Relationstal
B	17,7	K	9,3	T	13,2
C	8,8	L	15,4	U	10,5
D	10,9	M	33,6	W	13,3
E	18,3	N	10,6	X	13,9
F	15,3	O	38,1	Y	14,3
G	9,0	P	17,2	Z	7,4
H	13,5	R	11,9	AC	11,2
I	4,5	S	12,9	BD	11,2

På grundval av dessa relationstal och under hänsynstagande till dels antalet rörelsebilagor enligt formulären 7a och 8a vid 1958 års taxering enligt av länsstyrelserna lämnade uppgifter, dels antalet jordbrukare med bokföringsmässig redovisning, dels antalet till allmän varuskatt registrerade skattskyldiga och dels, vad gäller Norrlandslänen, dessas ytvidd och därmed sammanhängande kommunikationssvårigheter, föreslår utredningen att vid bedömningen av personalbehovet och organisationen i övrigt på länsstyrelsernas revisionsdetaljer länsstyrelserna sinsemellan fördelas på olika grupper sålunda.

Grupp 1: länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län;

Grupp 2 A: länsstyrelsen i Stockholms län;

Grupp 2 B: länsstyrelserna i Östergötlands och Älvsborgs län;

Grupp 3 A: länsstyrelserna i Jönköpings, Kristianstads, Gävleborgs och Västernorrlands län;

Grupp 3 B: länsstyrelserna i Kalmar, Värmlands, Örebro och Kopparbergs län;

Grupp 3 C: länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län;

Grupp 4: länsstyrelserna i Södermanlands, Hallands, Skaraborgs och Västmanlands län;

Grupp 5: länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs, Blekinge och Jämtlands län; samt

Grupp 6: länsstyrelsen i Gotlands län.

Utredningen vill emellertid understryka att den föreslagna gruppindelningen inte får tolkas så, att beträffande länsstyrelserna inom varje grupp behovet av kvalificerad personal å revisionsdetaljen är exakt detsamma inom varje länsstyrelse. På detta behov inverkar nämligen — såsom nedan skall närmare utvecklas — antalet inom varje län befintliga rörelseidkare och andra företagare, som beräknas kunna bli föremål för taxeringsrevision, samt antalet föreslagna taxeringsassistenter. Den föreslagna gruppindelningen har emellertid betydelse därför att den enligt utredningens mening visar, att för de olika länsstyrelserna inom varje grupp sammansättningen av revisionsdetaljernas kvalificerade personal och detaljernas organisation bör vara likartade.

När det sedan gäller att närmare bedöma behovet av kvalificerade befattningshavare inom revisionsdetaljerna bör — såsom tidigare antytts — antalet skattskyldiga, vilka normalt beräknas kunna bli föremål för taxeringsrevision, tjäna som utgångspunkt. Härvid har använts de uppgifter, som utredningen erhållit från länsstyrelserna, angående dels antalet skattskyldiga, som vid fullt utbyggd organisation beräknas skola taxeras i rörelsedistrikt, dels antalet allmänna självdeklarationer enligt formulär 1b vid 1959 års taxering, d. v. s. deklarerationer avgivna av sådana juridiska personer, som inte är skattskyldiga för förmögenhet (se bilaga 1 kol. 7 och 3). Beträffande de först angivna skattskyldiga har utredningen beräknat att endast 60 % av dessa skattskyldiga bedriver verksamhet av sådan art, som normalt kan eller bör bli föremål för taxeringsrevision. I de 40 %, som frånräknats, ingår sålunda både makar och barn till rörelseidkare, skattskyldiga som visserligen taxeras för inkomst av rörelse men knappast bedriver sin verksamhet under rörelsemässiga former samt skattskyldiga, som i rörelsenämnderna taxeras på grundval av särskild deklareration i annan kommun än vederbörandes hemortskommun. I fråga om de juridiska personerna har utredningen ansett att endast 50 % av det totala antalet normalt kan beräknas bli föremål för taxeringsrevision, eftersom i detta antal ingår ett flertal s. k. »sovande» aktiebolag och sådana aktiebolag och juridiska personer i övrigt, som överhuvud taget inte kan eller behöver revideras.

Vid beräkning av personalbehovet måste emellertid även hänsyn tagas till hur många taxeringsrevisioner en granskningsman normalt beräknas kunna utföra per år och en bedömning göras av granskningstätheten, d. v. s. hur ofta de skattskyldiga, som bör bli föremål för taxeringsrevision, vanligen bör revideras. I förstnämnda hänseende vill utredningen erinra om vad utredningen tidigare anfört, nämligen att de nuvarande granskningsmännen för närvarande utför ca 60 taxeringsrevisioner årligen i genomsnitt per befattningshavare, i vilket antal ingår både fullständiga och partiella taxeringsrevisioner. Med hänsyn till den utökning av antalet biträden och de rationaliseringsåtgärder, som utredningen i det följande föreslår beträffande revisionsdetaljerna, har utredningen ansett sig kunna anta att arbetskapaciteten i fortsättningen inte kommer att understiga i genomsnitt 75 taxeringsrevisioner årligen per granskningsman. Vid denna bedömning har utredningen fäst särskilt avseende vid att, därest en förskjutning i revisionsverksamheten sker mot fler kategorigranskningar och överhuvud taget fler offensiva revisioner än för närvarande, en ökning av de partiella revisionerna kan förväntas men att även fler fullständiga och mer tidskrävande revisioner kommer till stånd.

Vad sedan angår frågan om hur ofta rörelseidkare och därmed likställda skattskyldiga normalt bör bli föremål för taxeringsrevision vill utredningen först understryka att taxeringsrevision inte bör komma till stånd enbart därför att beträffande en viss skattskyldig föreligger misstanke om skattefusk utan att taxeringsrevisionen bör vara en normal kontrollåtgärd, som det stora flertalet rörelseidkare och därmed likställda skattskyldiga kan förvänta med vissa års mellanrum. Såsom utredningen tidigare anfört i olika sammanhang medger den nuvarande taxeringskontrollapparaten endast att ca 3 % av samtliga skattskyldiga årligen granskas, vilket ur skilda synpunkter måste betecknas som högst otillfredsställande. Med hänsyn till gällande eftertaxeringsregler borde det egentligen enligt utredningens mening vara så att dessa skattskyldiga granskades åtminstone en gång varje sexårsperiod. En utbyggnad av kontrollapparaten, som skulle kunna tillgodose detta önskemål, har utredningen emellertid bedömt såsom för närvarande praktiskt omöjlig. Utredningen har därför ansett sig inte kunna beräkna granskningstätheten beträffande ifrågavarande skattskyldiga större än till i genomsnitt en granskning per skattskyldig varje åttaårsperiod. Redan detta innebär en sådan väsentlig ökning i förhållande till nuläget att det inte torde vara för djärvt att anta att den större granskningstätheten även kommer att verka i preventiv riktning.

Under antagande sålunda att varje granskningsman årligen kan verkställa i genomsnitt 75 taxeringsrevisioner och att sådana revisioner bör ske av berörda skattskyldiga i genomsnitt en gång varje åttaårsperiod har det erforderliga antalet kvalificerade granskningsmän framräknats med ledning av den tidigare nämnda beräkningen av antalet skattskyldiga, som

normalt bör och kan göras till föremål för taxeringsrevision. Utredningen har därvid kommit fram till att för hela riket erfordras sammanlagt 491 sådana granskningsmän, därav 401 på länsstyrelserna och 90 på överståthållarämbetet. Då emellertid taxeringsassistenterna även skall utföra taxeringsrevisioner under icke-taxeringsperiod, d. v. s. ca 5 månader av året — hänsyn har därvid även tagits till dessa befattningshavare tillkommande semester och länsstyrelsernas möjligheter att utnyttja dem för vissa vikariat — har det angivna antalet granskningsmän reducerats med det antal årsarbetskrafter, som de föreslagna 320 (265 + 55) taxeringsassistenternas revisionsverksamhet motsvarar, eller med 133 (110 + 23) årsarbetskrafter. På revisionsdetaljerna inom länsstyrelserna och bokgranskningskontoret vid överståthållarämbetet bör alltså enligt utredningens bedömande finnas 291 resp. 67 eller sammanlagt 358 kvalificerade bokföringsgranskare.

En förutsättning för att med den av utredningen föreslagna utökningen av såväl kvalificerad revisionspersonal som biträden uppnå den eftersträfvade effektiviseringen och intensifieringen av revisionsverksamheten är att möjligheter skapas för en mera direkt och aktiv arbetsledning samt övervakning av det inom länsstyrelsen bedrivna granskningsarbetet. Härvid måste, såsom tidigare anförts, hänsyn även tagas till att inom vissa län ett antal taxeringsassistenter är placerade utanför residensstaden samt att möjlighet bör finnas för den som utövar ledningen och kontrollen att även göra detta, då den honom underställda personalen befinner sig ute hos de skattskyldiga för utförande av taxeringsrevisioner. Den direkta arbetsledningen och övervakningen förutsättes således skola ske dels i form av direkt planering och samordning och dels i form av rådgivning i samband med pågående taxeringsrevisioner. Dessa arbetsuppgifter bör såsom hittills åligga förståndaren för revisionsdetaljen och bör enligt utredningens mening även i de mindre länen väl medhinnas av honom. I de större länen måste däremot, på grund av det stora antalet befattningshavare inom revisionsdetaljerna, vissa av dessa arbetsuppgifter delegeras till lägre befattningshavare eller den som eljest lämpligen kan anförtros uppgiften i fråga.

Behovet av arbetsledning och övervakning kan emellertid endast i ringa mån tillgodoses inom ramen för den organisation, som utredningen tidigare angett för de egentliga granskningsuppgifterna. Utredningen föreslår därför att för arbetslednings- och övervakningsuppgifterna beräknas sammanlagt 24 befattningshavare, därav 21 vid länsstyrelserna och 3 vid överståthållarämbetet.

Det sammanlagda antalet tjänster för kvalificerad revisionspersonal uppgår därför enligt utredningens förslag till 382, därav 312 på länsstyrelserna och 70 på överståthållarämbetet. I förhållande till nu gällande organisation innebär utredningens förslag en utökning med sammanlagt 146 befattningshavare, därav 107 på länsstyrelserna och 39 på överståthållarämbetet.

I *bilaga 28* redovisas de närmare grunderna för utredningens beräkningar

i fråga om behovet av kvalificerad revisionspersonal och denna personals fördelning mellan olika län.

Såsom anförts i ett tidigare avsnitt i detta kapitel bör den ifrågasatta utökningen av den kvalificerade revisionspersonalen i huvudsak ske genom anställande av ytterligare landskanslisterna på länsstyrelsernas revisionsdetaljer. Utredningens förslag i detta hänseende, som närmare redovisas i *bilaga 29*, innebär för länsstyrelsernas del en utökning av den nuvarande personalen i civilekonomkarriären med 18 tjänster och i landskanslistkarriären med 89. I det föreslagna antalet tjänster inom civilekonomkarriären ingår emellertid de 24 tjänster för arbetsledning och övervakning, som nyss berörts. Detta innebär att i praktiken 6 för taxeringsrevision avsedda tjänster inom civilekonomkarriären förändrats till tjänster inom landskanslistkarriären.

För överståthållarämbetets del har utredningen inte föreslagit någon fördelning på olika karriärer eller lönegrader av det totala antalet kvalificerade tjänster, som enligt utredningens mening bör finnas å bokgranskningskontoret vid överståthållarämbetet. Det torde få ankomma på ämbetet att framlägga förslag i detta hänseende i anslutning till utredningen om skatteavdelningens framtida organisation.

Utredningen vill understryka att de beräkningar angående den kvalificerade bokgranskningspersonalens storlek, som ovan redovisats, endast har avseende å sådan granskning av skattskyldigas och uppgiftsskyldigas bokföring, som innefattas i taxeringsrevision. Däremot har hänsyn inte tagits till sådan granskning av bokföring, som måste ske för kontroll av att arbetsgivare behörigen fullgjort sina skyldigheter enligt uppbördsförordningen att inleverera skatt eller enligt lagstiftningen om allmän tilläggspensionering, ehuru av olika skäl en samordning av denna kontrollverksamhet varit önskvärd.

Behovet av biträdespersonal för taxeringsrevisionsverksamhet

Erfarenheter från revisionsarbete överhuvud taget visar att det är till avgjord fördel för detta arbete om vederbörande revisor har möjlighet att överlåta en del av de vid revisionen förekommande arbetsuppgifterna åt biträdespersonal. Att så bör ifrågakomma även vid taxeringsrevision har tidigare betonats. Med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter, som vid taxeringsrevision kan utföras av biträdespersonal både vid arbetet inom länsstyrelsen och då taxeringsrevisioner verkställs hos de skattskyldiga, bör en förstärkning av den nuvarande biträdespersonalen på revisionsdetaljerna komma till stånd. Härigenom synes, såsom tidigare anförts, goda förutsättningar kunna skapas för större effektivitet i granskningsmännens arbete och möjligheter till en rationell arbetsfördelning inom detaljerna.

I fråga om de arbetsuppgifter, som bör ankomma på biträdespersonalen,

vill utredningen framhålla att biträdena självständigt bör utföra inte blott rutingöromål, såsom exempelvis verifikationsgranskning, kontrollsummering, daterings- och varuuttagskontroll samt kassaunderskottsundersökningar, utan även mera kvalificerade arbetsuppgifter, t. ex. bruttovinst- och kontantberäkningar. Såsom i ett senare avsnitt kommer att närmare utvecklas bör enligt utredningens mening taxeringsrevisionerna i större utsträckning än vad för närvarande äger rum ske på länsstyrelserna och inte hos vederbörande skattskyldig. En ändamålsenlig arbetsfördelning mellan granskningsmännen och deras biträden synes på grund härav också möjlig. En specialisering av biträdena kan sålunda ske allt efter deras kunskaper och fallenhet för de göromål, varom här är fråga. Genom att flera biträden tillföres revisionsdetaljerna skapas också bättre möjligheter för taxeringsmyndigheterna att genom egen försorg införskaffa kontrolluppgifter i de fall, då fråga är om ett mycket stort antal uppgifter eller då för vederbörande uppgiftslämnare eljest svårigheter föreligger att utan betydande kostnader lämna de begärda kontrolluppgifterna.

På grund av vad ovan anförts och under hänsynstagande till att det även erfordras biträdespersonal för rena skrivgöromål och annat expeditjonsarbete, har utredningen beräknat att det på länsstyrelsernas revisionsdetaljer bör finnas ett biträde på var tredje granskningsman. Denna relation mellan granskningsmän och biträden synes i dagens läge också vara den lämpligaste, eftersom ännu tillräcklig erfarenhet saknas av i vilken grad biträden kan användas vid revisioner hos större företag. Skulle emellertid utvecklingen visa att det går att i revisionsarbetet utnyttja fler biträden, kan det måhända senare vara lämpligt att utöka antalet biträden på revisionsdetaljerna på så sätt att relationen mellan de kvalificerade granskningsmännen och biträdespersonalen blir 2 : 1.

Enligt den av utredningen nu förordade beräkningsgrunden erfordras på länsstyrelsernas revisionsdetaljer tillhopa 91 biträdestjänster, vilket i förhållande till nuvarande organisation innebär en ökning med 37 tjänster.

En utökning av biträdespersonalen å bokgranskningskontoret vid överståthållarämbetets skatteavdelning bör även ske. Det torde få ankomma på överståthållarämbetet att lämna förslag härutinnan i anslutning till den tidigare omnämnda utredningen angående skatteavdelningens organisation.

Lönefrågor m. m. inom revisionsdetaljerna

Därest utredningens förslag i fråga om assistentorganisationen och revisionsdetaljernas personella uppsättning godtas, kommer revisionsdetaljerna i flertalet län att bestå av ett mycket stort antal befattningshavare. Höga anspråk måste därför ställas på revisionsdetaljernas föreståndare när det gäller förmåga att handleda underställd personal. Nämda befattningshavare kommer även att i övrigt få mycket kvalificerade arbetsuppgifter.

De skall sålunda bl. a. svara för ledningen av hela granskningsverksamheten och därvid lämna råd och anvisningar även på fältet i svårbedömbara taxerings- och bokföringsfrågor. Vidare skall de i största möjliga utsträckning gå igenom granskningsmännens revisionspromemorior, varvid de bl. a. har att tillse, att framställda taxeringsförslag står i överensstämmelse med föreskrifterna i skatteförfattningarna. Härigenom erhåller de också möjlighet att i viss mån bedöma underställda befattningshavares förmåga och skicklighet i fråga om revisionsuppgifternas utförande. De skattskyldiga eller av dem anlitate experter kan även beräknas komma att i viss omfattning vända sig till föreståndarna på revisionsdetaljerna för att med dem få diskutera föreliggande spörsmål. Samtliga de nu angivna uppgifterna, som ställer stora fordringar på kunskaper och omdöme, motiverar enligt utredningens mening en hög löneplacering. Utan att framställa något direkt förslag i denna fråga, som närmast synes böra bli en förhandlingssak, anser emellertid utredningen att för föreståndarna för revisionsdetaljerna i de nio största länen en lägre löneställning inte kan ifrågakomma än den som för närvarande tillkommer biträdande taxeringsintendent i lönegrad Ao 26 med avlöningsförstärkning å 1 200 kronor. Utredningen förutsätter härvid att de ifrågavarande befattningshavarna, eftersom de inte skall ianspråktas för taxeringsintendentsgöromål utan endast för uppgifter i samband med taxeringskontrollen, medges rätt inneha taxeringsuppdrag.

Då emellertid länsrevisorstjänsterna för närvarande även är placerade i lönegrad Ao 26 men utan avlöningsförstärkning, motsvarar den ifrågasatta löneskillnaden, 1 200 kronor, endast i ringa mån det ökade ansvaret och de ökade uppgifterna. En löneställning, motsvarande taxeringsintendenternas, d. v. s. lönegrad Bo 1, synes utredningen mera lämplig. En lika löneställning för taxeringsintendenterna och ifrågavarande föreståndare för revisionsdetaljer behöver inte i och för sig hindra att taxeringsintendenten fortfarande är förman för vederbörande föreståndare eller vara för taxeringsintendenternas löneställning bindande för framtiden. Därest sistnämnda lönegradsplacering skulle ifrågakomma för nyssnämnda revisionsdetaljers föreståndare bör emellertid dessa inte ges rätt inneha taxeringsuppdrag.

De föreslagna nio tjänsterna bör erhålla tjänstebenämningen revisionsintendent.

Såsom föreståndare för revisionsdetaljen kommer alltså i de nio län, tillhörande grupperna 1, 2 och 3 A, i vilka revisionsintendentstjänster föreslås skola inrättas, revisionsintendenten att inträda. Såsom nyss anförts kommer också i dessa län revisionsdetaljen — om däri inräknas taxeringsassistenterna och deras biträden — att bestå av ett förhållandevis stort antal befattningshavare. I samtliga ifrågavarande län överstiger detta antal 35. I övriga län åter avses däremot den nuvarande länsrevisorn i lönegrad Ao 26 liksom hittills vara föreståndare för revisionsdetaljen.

I ett tidigare avsnitt av detta kapitel har utredningen framhållit att därest den eftersträfvade effektiveringen och intensifieringen av revisionsverksamheten skall kunna uppnås, möjligheter måste skapas för en mera direkt och aktiv arbetsledning och övervakning beträffande revisionsarbetet. I ett senare avsnitt av detta betänkande kommer utredningen vidare att framlägga förslag i fråga om det fortbildningsarbete, som kontinuerligt måste nedläggas på personalen inom revisionsdetaljen. Vid sina beräkningar av behovet av kvalificerad personal på revisionsdetaljen har utredningen också tagit hänsyn till nu nämnda arbetsuppgifter, eftersom det enligt utredningens uppfattning inte är möjligt att — med undantag för de minsta länen — lägga även dessa uppgifter på föreståndaren för revisionsdetaljen. Denne bör därför i dessa uppgifter biträdas av välkvalificerade befattningshavare med goda kunskaper och god erfarenhet i taxeringsrevisionsverksamhet och vad därmed sammanhänger. Dessa befattningshavare måste dessutom vara beredda på att från annan personal överta handläggningen av de svåraste och mest kvalificerade granskningsuppgifterna.

Med hänsyn till arten av nu nämnda arbetsuppgifter anser utredningen att de ifrågakommande befattningshavarna i de län, som tillhör grupperna 1, 2 och 3 A, bör vara länsrevisorer i lönegrad Ao 26 och att i länen, tillhörande grupperna 3 B, 3 C och 4, bör inrättas tjänster såsom biträdande länsrevisor i lönegrad Ao 24. Lönegradsplaceringen beträffande de senare befattningshavarna har avvägs med hänsyn till att de mest kvalificerade förste taxeringsrevisorerna på länsstyrelserna är placerade i lönegrad A 23. I detta sammanhang vill utredningen även erinra att vissa förste taxeringsrevisorstjänster vid överståthållarämbetets skatteavdelning och vissa biträdande taxeringsintendenttjänster vid länsstyrelserna är placerade i lönegrad Ao 24.

Utredningens förslag beträffande länsrevisorstjänsterna innebär sålunda att de nuvarande 24 länsrevisorstjänsterna i lönegrad Ao 26 bibehålls och att 10 biträdande länsrevisorstjänster i lönegrad Ao 24 nyinrättas.

Utredningen vill slutligen beträffande de föreslagna lönegradsplaceringarna av den personal inom civilekonomkarriären, som enligt utredningens mening bör finnas på länsstyrelsernas revisionsdetaljer, framhålla att utredningen i enlighet med sina direktiv sökt avväga placeringarna så, att rekryteringen av högt utbildad revisionspersonal och revisionspersonal med erfarenhet från affärlivet bör kunna stimuleras. Genom att de av utredningen föreslagna tillhoppa 25 nya tjänsterna i högre lönegrader än A 19 delvis motsvaras av en minskning med 7 av antalet taxeringsrevisorstjänster i reglerad befördringsgång kommer också — såvitt utredningen kunnat finna — civilekonomerna inom taxeringsrevisorsbanan att kunna erbjudas löner, som ungefärligen motsvarar vad som för närvarande utgår till liknande tjänstemän i enskild tjänst. De föreslagna lönegradsplaceringarna bör sålunda även

kunna stimulera den nuvarande välkvalificerade personalen att stanna kvar i statlig tjänst och bör dessutom medverka till att de vakanser på taxeringsrevisorstjänster i reglerad befordringsgång, som nu finns, och som kan beräknas uppstå om utredningens förslag genomförs, snabbt fyllas.

Utredningen har som framgår av det ovan anförda förordat en betydande ökning av antalet landskanslisttjänster å revisionsdetaljerna. Det ligger i sakens natur att denna personal till att börja med endast kan utnyttjas för utförande av enklare taxeringsrevisioner eller såsom biträden åt taxeringsrevisorerna. Erfarenheterna utvisar emellertid att landskanslistpersonal med särskild fallenhet för revisionsarbete med tiden kan anförtros allt svårare granskningsuppgifter. — I detta sammanhang må erinras om att ett antal förste landskanslister genom dispens från gällande behörighetsvillkor erhållit befordran till taxeringsrevisorstjänster. — Enligt utredningens mening bör man därför räkna med att landskanslistpersonal inom revisionsdetaljerna i allt större utsträckning kommer att kunna anförtros kvalificerade arbetsuppgifter. Det får med anledning härav anses motiverat att för landskanslistpersonal avsedda tjänster inrättas med lönegrads-placering, som svarar mot dessa arbetsuppgifter. Inrättandet av sådana tjänster är även av stor vikt för att på revisionsdetaljerna i framtiden få behålla för revisionsarbete lämpade och härför särskilt utbildade landskanslister samt för beredande av möjlighet att till revisionsdetaljerna fastare kunna knyta i dylikt arbete verkligt skickliga taxeringsassistenter. Skapas inte rimliga befordringsmöjligheter för berörda tjänstemän blir de nämligen på grund av tjänsternas lägre lönegrads-placering tvingade att söka andra befattningar, där deras speciella kunnighet och erfarenhet i revisionsarbete inte kan utnyttjas på samma sätt som inom revisionsdetaljen.

Den nuvarande befordringsgången för landskanslisterna å landskontor från aspirant- och icke ordinarie tjänst fram till sluttjänst gestaltar sig för närvarande på följande sätt.

Landskanslistaspirant i lönegrad Af 9 (1½ år);

Extra ordinarie landskanslist i lönegrad Ae 10 (1½ år);

Extra ordinarie landskanslist i lönegrad Ae 11 (1 år);

Extra ordinarie landskanslist i lönegrad Ae 13 (slutlönegrad i reglerad befordringsgång);

Landskanslist i lönegrad Ao 15;

Taxeringsassistent i lönegrad Ao 17;

Förste landskanslist i lönegrad Ao 19;

Häradsskrivare i lönegraderna Ao 21, 23 och 24 (normal sluttjänst).

Inom de olika befordringsstegen uppgår enligt nu gällande personalplaner antalet tjänster till

för icke ordinarie landskanslister 204;

för landskanslister i lönegrad Ao 15 165;

för taxeringsassistenter	200;
för förste landskanslister	89;
för häradsskrivare	156.

Tjänstgöringen som icke ordinarie landskanslist och landskanslist i lönegrad Ao 15 fullgöres eller i varje fall bör regelmässigt fullgöras inom landskontorets samtliga sektioner och detaljer samt inom häradsskrivarorganisationen. När vederbörande sedan befordras till förste landskanslist, förläggs tjänstgöringen normalt till andra sektioner och detaljer än taxeringssektionens revisionsdetalj. Eftersom antalet häradsskrivartjänster är betydligt större än antalet förste landskanslisttjänster torde man få förutsätta att vid normala förhållanden och under förutsättning, att avgången från häradsskrivartjänsterna är relativt jämn mellan olika år, befordran från förste landskanslisttjänst till häradsskrivartjänst sker relativt snabbt.

Godtages utredningens förslag kommer länsstyrelserna att tillföras ytterligare 65 taxeringsassistenttjänster och 89 landskanslisttjänster. I fråga om förstnämnda tjänster har utredningen tidigare förordat att vissa av dem skall placeras såsom förste taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 19, vilket enligt utredningens mening i viss mån skulle underlätta en normal befordringsgång för landskanslisterna och dessutom medverka till att man såsom taxeringsassistenter under längre tid finge behålla därtill lämplig personal. Beträffande de nytillkommande landskanslisttjänsterna torde det till en början få anses uppenbart att, därest samtliga dessa tjänster skulle placeras såsom tjänster i den nu gällande reglerade befordringsgången för icke ordinarie landskanslister eller i lönegrad Ao 15, detta skulle betydligt försämra utsikterna för berörda befattningshavare att inom rimlig tid nå fram till sluttjänst-häradsskrivartjänst. Dessutom skulle en dylik placering såsom tidigare nämnts motverka strävandena att på revisionsdetaljerna kunna behålla personal, som vore särskilt lämpad för revisionsuppgifter.

En möjlighet att lösa frågan om en lämplig befordringsgång för ifrågavarande personal och därmed även skapa möjligheter till att för de olika tjänsterna erhålla de mest lämpade befattningshavarna är givetvis att inrätta olika befordringsgångar för å ena sidan taxeringsassistenter och sådana landskanslister, som skall syssla med taxeringsrevisionsverksamhet, och å andra sidan övriga landskanslister å landskontor. Såsom närmare framgår av redogörelsen i kap. IV har också föreningen Sveriges taxeringsintendenter ansett att så bör ske, när det gäller taxeringsassistenterna, ehuru för båda karriärerna slutmålet skulle vara häradsskrivartjänst. Utredningen kan emellertid inte finna att de skäl, som därvid anförts, är helt bärande. För taxeringsassistenterna skulle detta innebära, att de inte genom tjänstgöring såsom landskanslister å landskontorets olika sektioner och inom häradsskrivarorganisationen kan förvärva den kännedom och erfarenhet beträffande lokal skattemyndighets arbetsuppgifter, som måste förutsättas för befordran till häradsskrivartjänst. Landskanslisterna på revisionsdetal-

jen skulle inte heller kunna få samma kännedom och erfarenhet. Övriga landskanslister — med undantag för dem som under längre tid tjänstgör å taxeringssektionens allmänna detalj — skulle i regel inte heller erhålla de fördjupade kunskaper och den erfarenhet beträffande taxering, som häradskskrivarna måste förutsättas ha i synnerhet om i en framtid mer kvalificerade uppgifter på taxeringsväsendets område skall kunna överlämnas till dem. Framför allt med hänsyn till kraven på att erhålla bästa möjliga urval till häradskskrivartjänsterna anser utredningen att en gemensam befordringsgång bör bibehållas för alla landskanslister.

Såsom tidigare antytts bör emellertid bättre befordringsmöjligheter skapas med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som förutsättes komma att anförtros landskanslistpersonalen, och till önskvärdheten att kunna knyta personalen fastare till revisionsdetaljerna. Detta synes böra tillgodoses därigenom att i första hand ett antal tjänster i lönegrad Ao 21, förslagsvis benämnda taxeringskontrollörstjänster, och i andra hand ett antal tjänster såsom förste landskanslist i lönegrad Ao 19 successivt inrättas för nämnda personal. Utredningen föreslår att taxeringskontrollörstjänster till en början endast inrättas vid länsstyrelser, tillhörande grupperna 1, 2 och 3, till ett antal av sammanlagt 26. Sedan närmare erfarenhet vunnits angående kontrollörstjänsterna förutsätter utredningen att sådana tjänster inrättas i samtliga län, varjämte det då bör övervägas huruvida det även kan vara motiverat att inrätta liknande tjänster i lönegrad Ao 23.

Till taxeringskontrollörstjänsterna bör till att börja med överföras respektive uppflyttas sådana tidigare landskanslister, som genom dispens från gällande behörighetsvillkor erhållit befordran till taxeringsrevisorstjänst i lönegrad Ao 21 eller till tjänst i reglerad befordringsgång för sådan personal. I övrigt bör till tjänsterna endast ifrågakomma sådana landskanslister som visat osedvanlig duglighet i fråga om taxeringsrevisionsarbete och vad därmed sammanhänger. Härigenom synes den fördelen kunna vinnas att man för revisionsarbetet får behålla de landskanslister inom revisionsdetaljerna, som i annat fall normalt skulle ha befordrats till häradskskrivare. Samtidigt öppnas fler möjligheter för civilekonomerna att erhålla tjänster inom taxeringsrevisorskarriären. Om kontrollörstjänster inrättas torde det i fortsättningen inte behöva ifrågakomma att meddela dispens från behörighetsvillkoren för erhållande av taxeringsrevisorstjänst annat än i absoluta undantagsfall.

Beträffande tjänsterna som förste landskanslist i lönegrad Ao 19 erfordras enligt utredningens bedömanden sammanlagt 26 sådana tjänster i län, tillhörande grupperna 1—4. Återstoden av de av utredningen föreslagna landskanslisttjänsterna bör placeras i lönegrad Ao 15 och i reglerad befordringsgång.

Utredningen vill slutligen påpeka att utredningen vid sina beräkningar av antalet nytillkommande landskanslisttjänster utgått från att vissa av de

landskanslisttjänster, som i *bilagorna 6* och *8* redovisats såsom nu tillhörande varuskattekontoren, i verkligheten tillhör revisionsdetaljen. I detta hänseende stöder sig utredningen på departementschefens uttalanden i prop. 162/1959, s. 321 ff. Utredningen har sålunda ansett att endast inom varuskattekontoren vid de större länsstyrelserna behov föreligger av en icke-ordinarie landskanslisttjänst. Övriga i bilagorna angivna landskanslisttjänster har därför — på sätt närmare framgår av *bilaga 29* — inräknats i nu befintliga landskanslisttjänster å revisionsdetaljerna.

Av den tidigare lämnade framställningen framgår att utredningen föreslagit en utökning av antalet biträdestjänster på revisionsdetaljerna. I flertalet län blir biträdespersonalen på revisionsdetaljerna så stor, att arbetsuppgifterna kan på lämpligt sätt fördelas mellan biträdena efter deras kvalifikationer. Därvid synes skrivgöromålen huvudsakligen böra utföras av personalen i reglerad befordringsgång, medan uppgifterna i samband med revisionsarbetet regelmässigt bör ankomma på mera utbildade och erfarna biträden. I de län, där det kommer att finnas ett stort antal biträden, torde det få förutsättas att de allra dugligaste av dessa också används till relativt kvalificerade granskningsuppgifter under själva revisionsarbetet. Åtskilliga av dessa uppgifter är av sådan karaktär att för desammas rätta handhavande fordras gedigna kunskaper och gott omdöme. Då det följaktligen måste finnas tillgång till väl kvalificerade biträden på revisionsdetaljerna, torde flertalet av biträdena böra placeras i högre lönegrad än inom reglerad befordringsgång.

Utredningen föreslår sålunda att de föreslagna 91 biträdestjänsterna fördelas på

- 3 kansliskrivartjänster i lönegrad Ao 10,
- 25 kontoristtjänster i lönegrad Ao 9,
- 33 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7 och
- 30 biträdestjänster för skriv- och kontorgöromål i reglerad befordringsgång (Af 1—Ae 5).

I förhållande till nuläget innebär utredningens förslag nyinrättande av 3 kansliskrivartjänster, 1 kontoristtjänst, 31 kanslibiträdestjänster och 2 tjänster i reglerad befordringsgång.

3. Taxeringssektionerna i övrigt å länsstyrelserna

Av *bilagorna 14* och *15* framgår att antalet till prövningsnämnderna inkomna och av nämnderna avgjorda mål och ärenden under åren 1958 och 1959 något minskat i förhållande till motsvarande antal under åren 1953 och 1954. Minskningen ligger helt på besvär anförda av skattskyldiga. Såvitt utredningen kunnat finna vid sina undersökningar på olika länsstyrelser torde den minskade besvärsfrekvensen i huvudsak bero på följande faktorer.

Den genom 1956 års taxeringsreform vidtagna förlängningen av taxeringsperioden för taxeringsnämndernas del och de lokala skattemyndigheternas övertagande av sorterings- och längdföringsarbetet i nämnderna torde allmänt sett ha inneburit att taxeringsnämnderna erhållit längre tid till granskning av de skattskyldigas självdeklarationer. Denna längre tid har dels möjliggjort en noggrannare granskning av deklARATIONERNA dels inneburit att nämnderna i långt större utsträckning än tidigare kunnat skriftväxla med de skattskyldiga i tveksamma fall. Till den ökade skriftväxlingen har även bidragit föreskrifterna i 65 § TF, varigenom nämnderna ålagts att då anledning förekommer att åsätta skattskyldig taxering med avvikelser från deklARATIONEN, regelmässigt bereda denne tillfälle att yttra sig i frågan. Den noggrannare granskningen och de ökade möjligheterna till skriftväxling torde i sin tur ha medverkat till att i taxeringsnämnderna åsatts materiellt riktigare taxeringar än vad tidigare var fallet.

Genom att de lokala skattemyndigheterna från och med år 1958 övertagit längdföringsarbetet i första instans torde vidare åtskilliga formella felaktigheter, t. ex. beträffande ortsavdrag, felskrivningar och felräkningar, ha kunnat rättas till redan innan taxeringsnämnderna avslutat sitt arbete, vilket tidigare i regel inte varit möjligt. Av bestämmelserna i 45 § 3 mom. TK framgår, att sådana av den lokala skattemyndigheten uppmärksammade felaktigheter i de åsatta taxeringarna, vilka inte omedelbart kan i vederbörlig ordning rättas, skall anmälas till taxeringsintendenten i länet.

Av den minskade besvärshäufigheten skulle måhända kunna dragas den slutsatsen att arbetsbördan för taxeringsintendenterna och deras närmaste medhjälpare inom taxeringssektionernas »allmänna detaljer», vilka haft uppdrag att fullgöra taxeringsintendents uppgift att bevaka det allmänna rätt i besvärsmålen, efter taxeringsreformens genomförande blivit i motsvarande mån mindre. Utredningen anser emellertid en sådan slutsats knappast befogad. Såvitt utredningen kunnat finna har nämligen förlängningen av tiden för taxeringsnämndernas arbete och de lokala skattemyndigheternas övertagande av längdföringsarbetet i fråga om besvärsmålen endast inneburit att de allra enklaste målen, som tidigare inte krävde större arbetsinsats, s. a. s. skalats bort. Från länsstyrelsernas sida har framhållits att de ur arbetssynpunkt medelsvåra och svårare målen fortfarande uppgår till i stort sett samma antal som före taxeringsreformen. Utredningen vill vidare erinra om att den numera klart utformade partsställningen och processföringen i övrigt i prövningsnämnderna i allmänhet torde ha medfört behov av större arbetsinsats från taxeringsintendenternas och deras medhjälparens sida. Genom att taxeringsprocessen huvudsakligen är skriftlig måste parterna och alltså även taxeringsintendenten i skriftlig form utföra sin talan genom förklaringar, påminnelser m. m. i anledning av vad motparten anfört och därvid klart precisera sina yrkanden och förelägga den utredning som erfordras härför. Eftersom den aktiva pro-

cessledningen helt sker genom prövningsnämndens kansli och taxeringsintendenten numera inte äger närvara vid prövningsnämndens handläggning av besvärsmålen, för såvitt inte motparten också är närvarande, måste taxeringsintendenten på ett helt annat sätt än vad tidigare i regel var förhållandet tillse att allt som från det allmännas sida skall åberopas i målet blir i skriftlig form framfört innan målet av prövningsnämnden företages till avgörande.

Vidare må framhållas att genom 1956 års taxeringsreform möjligheter skapades för ett ökat muntligt förfarande i prövningsnämnderna. Även om — såsom närmare framgår av uppgifterna i *bilaga 13* — antalet muntliga förhandlingar i de flesta länen inte är särskilt stort må dock betonas att det muntliga förfarandet i regel ställer helt andra krav på taxeringsintendenterna än det skriftliga. Taxeringsintendenten måste sålunda vid muntlig förhandling kunna och behärska processmaterialet på ett helt annat sätt än vid det skriftliga förfarandet, eftersom han under den muntliga förhandlingen i regel inte har tillgång till detta material. Muntlig förhandling kräver m. a. o. regelmässigt betydande förberedelser från taxeringsintendentens sida.

Med hänsyn till det anförda och efter att ha studerat förhållandena vid ett antal länsstyrelser har utredningen för sin del funnit att den minskade besvärsfrekvensen *allmänt sett* inte inneburit någon mera påtaglig minskning i taxeringssektionernas arbetsbörda, när det gäller besvärsmålen handläggning. Utredningen vill understryka att detta utredningens uttalande inte får fattas så att på de länsstyrelser, där besvärsmålen minskat mest, arbetsbördan skulle vara densamma som tidigare. Den minskning av arbetsbördan, som otvivelaktigt där skett, motsvaras emellertid av en ökad arbetsbörda på andra länsstyrelser, där besvärsmålen inte minskat i samma grad eller där antalet mål varit i stort sett detsamma som under åren före taxeringsreformen eller t. o. m. större.

Därest utredningens förslag beträffande taxeringsassistentorganisationen och länsstyrelsernas revisionsdetaljer genomföres, torde man enligt utredningens mening få räkna med ökade arbetsuppgifter för både taxeringsintendenterna och personalen på taxeringssektionernas »allmänna detaljer».

I fråga om taxeringsintendenterna må först erinras om att deras nuvarande arbetsuppgifter merendels är så omfattande att de endast i begränsad omfattning kan fullgöra uppgiften att uppträda som det allmännas representant i taxeringsprocessen. Såsom tidigare anförts åvilar dessa uppgifter i stället i stor utsträckning biträdande taxeringsintendenter och andra befattningshavare å taxeringssektionerna, vilka erhållit vederbörande länsstyrelses förordnande att fullgöra taxeringsintendentsgöromål. Taxeringsintendenternas verksamhet hänför sig sålunda främst till deras uppgifter såsom sektionschefer samt som ledare och övervakare av taxerings-

arbetet i första instans. Till sektionschefsuppgifterna ansluter åliggandena att leda och samordna taxeringssektionernas verksamhet i fråga om vad som tidigare betecknats såsom »offensiv» och »defensiv» verksamhet.

Såvitt utredningen kunnat finna kommer utredningens olika förslag att föranleda ökade anspråk på arbetsledning och samordning beträffande arbetsuppgifterna på taxeringssektionerna. Särskilt framträdande torde behovet av samordning bli när det gäller den »offensiva» verksamheten, som ju inte omfattar enbart taxeringsrevisioner utan även all annan eftergranskning av åsatta taxeringar. Utredningen håller för sannolikt att lednings- och samordningsuppgifterna i fortsättningen kommer att bli så omfattande att taxeringsintendenterna i flertalet län inte hinner ägna sig åt prövningsnämnds målen i större utsträckning, i varje fall beträffande sådana mål i vilka skattskyldig anfört besvär. Processföringen i dessa mål torde i stället få överlämnas till andra befattningshavare.

Utredningen har vidare förordat att den kvalificerade personalen på revisionsdetaljerna i fortsättningen inte skall tagas i anspråk för taxeringsintendentsgöromål beträffande besvärsmålen. Såsom tidigare anförts torde detta förslag, därest det genomföres, innebära att sammanlagt ca 15 med sådana uppgifter nu sysselsatta årsarbetskrafter på länsstyrelserna kommer att frigöras för taxeringsrevisionsverksamhet. Enligt utredningens uppfattning måste taxeringssektionernas »allmänna detaljer» med hänsyn härtill erhålla viss förstärkning med för taxeringsintendentsgöromål lämpliga befattningshavare, därest handläggningen av besvärsmålen inte skall bli lidande. Av uppgifterna i tabell 7 å s. 41 torde framgå att nämnda göromål endast delvis synes kunna övertagas av på de »allmänna detaljerna» nu befintliga befattningshavare. Visserligen torde kunna förutsättas att därest de lokala skattemyndigheternas personal — såsom utredningen förordat — i viss utsträckning kommer att tagas i anspråk för arbetet med eftergranskning av de av taxeringsnämnderna åsatta taxeringarna, en del av den på de »allmänna detaljerna» nu tjänstgörande landskanslistpersonalen kan i högre grad än för närvarande utnyttjas för beredning av besvärsmål. Såsom utredningen tidigare framhållit torde det emellertid knappast bli möjligt att till de lokala skattemyndigheterna överlämna annan eftergranskning än den, som sammanhänger med överskottsförteckningarna, förrän i samband med genomförandet av en ny uppborðsorganisation. Det ifrågasatta överflyttandet till de lokala skattemyndigheterna av enbart eftergranskningsarbetet i anledning av överskottsforðeckningarna torde dessutom inte innebära någon nämnvärd minskning i de »allmänna detaljernas» arbetsbörda, eftersom nämnda arbetsuppgifter hittills i hög grad anförtratts taxeringsassistenter.

Utredningen vill slutligen också framhålla att en intensifierad taxeringskontroll självfallet medför att antalet taxeringsintendentsbesvär i prövningsnämnderna ökar. Det är givetvis vanskligt att nu söka närmare ange

hur stor denna ökning i fortsättningen kommer att bli, i all synnerhet som utredningen förutsätter att förstärkningen av taxeringsassistentorganisationen och länsstyrelsernas revisionsdetaljer måste med hänsyn bl. a. till rekryteringsproblemen ske successivt. Med utgångspunkt från sina tidigare redovisade bedömanden håller utredningen emellertid inte för osannolikt att *taxeringsintendentensbesvären* vid fullt genomförande av utredningens organisationsförslag i genomsnitt kommer att i prövningsnämnderna i länen öka i förhållande till nuvarande antal med minst ca 30 %. Att ökningen kommer att starkt skifta mellan olika län får anses givet. Eftersom processföringen i de mål, som hos prövningsnämnderna anhängiggöres från det allmännas sida på grundval av verkställda taxeringsrevisioner, enligt utredningens uppfattning inte bör handhas av personalen på revisionsdetaljerna, kommer de ökade arbetsuppgifterna att helt falla på taxeringsintendenterna och dessas närmaste medhjälpare inom de »allmänna detaljerna». Processföringen i flertalet av dessa mål är ofta så komplicerad att densamma knappast kan anförtros andra än de mest kvalificerade befattningshavarna inom detaljen.

Med hänsyn till det nu anförda anser utredningen det uppenbart, att därest utredningens förslag till en effektivare taxeringskontroll genomföres, en förstärkning måste ske även av taxeringssektionernas »allmänna detaljer». Denna förstärkning bör enligt utredningens mening komma till stånd genom att dessa detaljer tillföres fler akademiskt skolade befattningshavare, åt vilka kan anförtros uppgiften att fullgöra taxeringsintendentsgöromål beträffande besvärsmål. Förstärkningen bör alltså innefatta fler biträdande taxeringsintendents- och taxeringsinspektörstjänster. Utredningen vill särskilt understryka att vid utökningen av de »allmänna detaljernas» personal huvudvikten lägges på sådan personal, som självständigt kan fullgöra taxeringsintendentsgöromål. Skulle så inte ske och de ökade arbetsuppgifterna i stället skulle mötas genom t. ex. inrättande av fler landskanslistjänster på dessa detaljer, föreligger enligt utredningens mening risker för att besvärsmålets behöriga handläggning inom taxeringssektionen kommer att allvarligt äventyras.

I detta sammanhang vill utredningen även erinra om den tendens till förskjutning i tiden av målens avgörande i prövningsnämnderna, som kunnat iakttagas och som inneburit att mer än en tredjedel av samtliga mål, avseende taxeringsåren 1958 och 1959, avgjorts under det kvartal, före vars utgång målen enligt gällande föreskrifter normalt skolat senast ha avgjorts. Utredningen hänvisar härvidlag till vad utredningen ovan anförde å s. 45 och till *bilagorna 16 och 17*. Även om denna förskjutning i målens avgörande delvis beror på förlängningen av taxeringsintendents besvärstid till den 30 april året efter taxeringsåret, visar dock förskjutningen att arbetsförhållandena varit pressande inte enbart inom prövningsnämnden

dernas kanslier utan även inom taxeringssektionerna och då närmast för de befattningshavare, som haft att utföra det allmännas talan i besvärsmål.

Frågan om en personell förstärkning av taxeringssektionernas »allmänna detaljer» berör emellertid i hög grad landskontorens organisation i sin helhet. I detta hänseende vill utredningen erinra om att åt statens organisationsnämnd uppdragits att verkställa organisationsundersökningar å landskontoren. Dessa undersökningar har under senare tid inriktats främst å organisationen inom kameral- och taxeringssektionerna. Med ledaren inom organisationsnämnden för dessa undersökningar har utredningen överenskommit att utredningen vid sina överväganden i organisatoriska frågor endast skulle ingå på frågan om revisionsdetaljernas organisation under det att organisationsnämnden skulle till behandling upptaga frågan om organisationen å taxeringssektionerna i övrigt och å prövningsnämndskanslierna. Enligt vad utredningen erfarit under sina samråd med ledaren för organisationsundersökningarna kommer organisationsnämnden att samtidigt som utredningen redovisar sitt uppdrag överlämna resultatet av sina överväganden till chefen för inrikesdepartementet. Nämnden torde därvid komma att bl. a. dels föreslå vissa förenklingar beträffande arbetsrutinen vid besvärsmålens beredning inom taxeringssektionerna dels framlägga vissa normer för bedömning av personalbehovet å de »allmänna detaljerna» inom sektionerna både med hänsyn till nuläget och därest utredningens förslag till effektivare taxeringskontroll genomföres.

Vid sådant förhållande har utredningen ansett sig inte böra framlägga något detaljerat förslag om hur den enligt utredningens mening nödvändiga förstärkningen av taxeringssektionernas »allmänna detaljer» bör komma till stånd och hur de kvalificerade tjänsterna inom dessa detaljer bör fördelas på de skilda länsstyrelserna.

Såsom tidigare anförts i kap. II ingår från och med den 1 januari 1960 i taxeringssektionerna även en varuskattedetalj (varuskattekontor) för handläggning av ärenden rörande den allmänna varuskatten. Enligt utredningens mening föreligger för närvarande inte tillräckliga erfarenheter för att närmare bedöma varuskattekontorens organisation. På grundval av de erfarenheter utredningen hittills kunnat vinna delar utredningen den under förarbetena till den allmänna varuskatten uttalade uppfattningen att den mera kvalificerade granskningen av skattskyldigas bokföring, som måste ske för kontroll av varuskattens behöriga erläggande, helt bör förläggas till taxeringssektionernas revisionsdetaljer och utföras av där befintlig personal. Såsom tidigare anförts har utredningen också räknat med att huvuddelen av den landskanslistpersonal, som anställdes vid den allmänna varuskattens införande, tillfördes revisionsdetaljerna och inte varuskattekontoren.

Utredningen har även funnit att de biträdande taxeringsintendenter, som anställdes som föreståndare för varuskattekontoren, i betydande omfattning synes kunna utnyttjas även för taxeringsintendentsgöromål beträffande besvärsmål i fråga om den årliga inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Undantag torde härvidlag dock böra göras för de allra största länen — Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län — där arbetsuppgifterna i fråga om den allmänna varuskatten synes vara så omfattande att föreståndaren inte i varje fall tills vidare lär kunna utnyttjas för andra göromål än som direkt sammanhänger med denna skatt.

Med utgångspunkt från antalet till allmän varuskatt registrerade skattskyldiga inom övriga län — utredningen hänvisar till *bilaga 18* — anser utredningen att man vid bedömandet av behovet av kvalificerad personal inom taxeringssektionernas »allmänna detaljer» i dessa län för fullgörande av taxeringsintendentsgöromål beträffande besvärsmål synes kunna räkna med att den biträdande taxeringsintendenten å varuskattekontoret motsvarar nedan angiven årsarbetskraft, nämligen

i Älvsborgs län 3/12 årsarbetskraft;

i Stockholms, Östergötlands, Jönköpings och Kristianstads län 4/12 årsarbetskraft;

i Värmlands län 5/12 årsarbetskraft;

i Kalmar, Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Västernorrlands län 6/12 årsarbetskraft;

i Södermanlands, Hallands, Västmanlands, Västerbottens och Norrbottens län 7/12 årsarbetskraft;

i Kronobergs län 8/12 årsarbetskraft; och

i Uppsala, Blekinge och Jämtlands län 9/12 årsarbetskraft.

Med hänsyn till den inom överståthållarämbetet pågående utredningen angående taxeringsavdelningens vid ämbetet framtida organisation har utredningen ansett sig inte böra framlägga förslag angående personalbehovet inom avdelningen för handläggning av besvärsmål.

4. Prövningsnämndernas kanslier

Utredningen har vid sina undersökningar angående arbetsförhållandena inom prövningsnämndskanslierna funnit att den nuvarande personaluppsättningen får anses vara i stort sett tillfredsställande med hänsyn till antalet inom kanslierna hittills handlagda mål och ärenden samt övriga kanslierna åvilande arbetsuppgifter. Såvitt utredningen kunnat finna föreligger, under förutsättning att arbetsuppgifternas omfång inte påtagligt förändras, behov av komplettering av personaluppsättningen å kanslierna endast i begränsad omfattning.

I de allra största länen — Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Stock-

holms län — där provningsnämnderna årligen har att handlägga mellan 7 000 och 10 000 mål och ärenden, synes sålunda behov föreligga av ytterligare akademiskt skolad personal, som kan biträda föreståndaren för kansliet med att genomgå målen samt upprätta föredragningspromemorior och förslag till provningsnämndens beslut. I vad mån denna akademiskt skolade personal bör vara befattningshavare med juris kandidatexamen eller statsvetenskaplig-juridisk examen eller även bör innefatta befattningshavare med examen från handelshögskola anser utredningen tveksamt. Med hänsyn till att antalet rörelsemål inom provningsnämnderna i de ifrågavarande länen redan nu är stort och i dessa mål ofta uppkommer frågor, som fordrar ingående kunskaper i bokföring och företagsekonomi, kan självfallet skäl åberopas för att den erforderliga förstärkningen av de ifrågavarande kanslierna lämpligen borde tillgodoses genom att som kvalificerade medhjälpare till de juridiskt skolade föreståndarna för kanslierna knytes befattningshavare med civilekonomexamen. Detta skulle i så fall innebära att de nuvarande kompetensfordringarna i 49 § länsstyrelseinstruktionen skulle kompletteras med en föreskrift om att för behörighet till tjänst som förste länsnotarie eller länsnotarie å provningsnämndens kansli skulle fordras att ha avlagt antingen juris kandidatexamen eller statsvetenskaplig-juridisk examen eller examen vid handelshögskola, d. v. s. samma behörighetsvillkor som nu gäller för taxeringsintendent, biträdande taxeringsintendent, förste taxeringsinspektör och taxeringsinspektör. Utredningen anser emellertid för sin del att frågan om civilekonomernas behörighet till länsnotarietjänst bör prövas i ett större sammanhang, t. ex. vid en allmän översyn av behörighetsvillkoren i statlig tjänst eller av länsstyrelseorganisationen i sin helhet. Därest behörighetsvillkoren nu skulle ändras i ovan antydd riktning, torde detta även behöva medföra att de nuvarande reglerna för länsnotarieaspiranternas antagning och provtjänstgöring måste omarbetas — en fråga som utredningen anser ligga helt utanför utredningens uppdrag.

Utöver den nu angivna förstärkningen av provningsnämndskanslierna i vissa län anser utredningen det angeläget att även i provningsnämndskanslierna i de län utom Gotlands som nu inte är försedda med förste landskanslistjänster — alltså län tillhörande de nuvarande grupperna III C och D samt IV — inrättas sådana tjänster. Antalet mål och ärenden i provningsnämnderna i sistnämnda län understiger nämligen inte i så väsentlig grad antalet mål och ärenden i provningsnämnderna i län, tillhörande grupperna III A och B, att denna skillnad i organisatoriskt avseende mellan länen kan anses befogad. Behovet av kvalificerade biträden åt kansliernas föreståndare är enligt utredningens mening i stort detsamma i samtliga län, tillhörande grupperna III och IV. Inrättandet av ifrågavarande förste landskanslistjänster bör föranleda motsvarande minskning i antalet landskanslistjänster i lönegrad Ao 15.

Såsom tidigare nämnts ingår det i statens organisationsnämnds uppdrag att verkställa organisationsundersökningar å landskontoren även att närmare undersöka arbetsförhållandena å kameralsektionerna. Nämndens uppdrag innefattar alltså även prövningsnämndernas kanslier. Utredningen har erfarit att nämnden därvid torde komma att till behandling uppta frågor om förenkling av arbetsrutinen m. m. inom kanslierna och i samband härmed även personalbehovet. I anslutning härtill torde nämnden också komma att föreslå vissa normer för beräkning av personalbehovet å kanslierna m. m. Vid sådant förhållande anser sig utredningen sakna anledning att — utöver vad som ovan anförts — föreslå ändring i prövningsnämndskansliernas nuvarande organisation.

Ej heller finner utredningen skäl föreslå ändring i organisationen för det inom överståthållarämbetets skatteavdelning befintliga prövningsnämndskansliet. I betydande grad sammanhänger nämligen frågan om dettas kanslis organisation och personalbehov med frågan om hur taxeringsavdelningen inom ämbetet i framtiden skall organiseras. Den pågående utredningen inom ämbetet i sistnämnda hänseende torde därför även komma att innefatta prövningsnämndskansliet.

5. Mellankommunala prövningsnämnden

Såsom närmare framgår av redogörelsen i kap. II för mellankommunala prövningsnämndens arbetsuppgifter och organisation finns till nämndens kansli knutna ett mindre antal befattningshavare med huvudsaklig uppgift att verkställa taxeringsrevision hos sådana skattskyldiga, vilkas taxering ankommer på nämnden.

Vid de samråd, som utredningen haft med allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, har från ombudets sida framhållits, att det nuvarande antalet bokföringssakkunniga medhjälpare inom kansliet inte möjliggjort taxeringsrevisioner hos ifrågavarande skattskyldiga i den utsträckning som allmänt sett varit önskvärd. Endast i sådana fall då t. ex. för avgörande av hos nämnden anhängiggjorda besvär av skattskyldig eller då på grund av allmänna ombudet tillhandahållet kontrollmaterial taxeringsrevisioner ansetts absolut oundgängliga har sådana kunnat komma till stånd. Vid sina bedömanden om i vilken utsträckning taxeringsrevisioner borde ske har ombudet även måst taga hänsyn till att den bokföringssakkunniga personalen inom nämndens kansli även i betydande utsträckning måst utnyttjas för beredning och handläggning av hos nämnden anhängiggjorda besvärsmål av skattskyldig. Någon möjlighet att av revisionspersonalen på länsstyrelserna erhålla biträde med taxeringsrevision hos skattskyldiga, vilkas taxeringar skulle handläggas av mellankommunala prövningsnämnden, har inte funnits annat än i mycket begränsad omfattning med hänsyn till på länsstyrelsernas revisionsdetaljer rådande

arbetsbelastning och personalläge. Allmänna ombudet har slutligen erinrat om att mellankommunala prövningsnämnden hade att handlägga taxeringsfrågor beträffande flertalet av landets största företag. Vid taxeringsrevisioner hos dessa och även de flesta andra skattskyldiga rörelseidkare, som nämnden har att taga befattning med, erfordras inte endast välkvalificerade befattningshavare med betydande kunnighet i taxering och bokföring. Bokföringsmaterialets omfattning och beskaffenhet nödvändiggör i regel dessutom en avsevärd arbetsinsats från granskningsmannens eller granskningsmännens sida om ett tillfredsställande resultat av taxeringsrevisionen skall kunna erhållas.

Av *bilagorna 19* och *20* framgår antalet av mellankommunala prövningsnämndens befattningshavare verkställda taxeringsrevisioner under åren 1958 och 1959 samt resultatet av dessa revisioner.

Utredningen anser för sin del det vara av största vikt att en effektivare taxeringskontroll kommer till stånd även beträffande de skattskyldiga, vilkas taxeringar mellankommunala prövningsnämnden har att handlägga. Detta ter sig enligt utredningens mening desto mer angeläget eftersom det härvidlag i regel rör sig om skattskyldiga, vilkas bokföring och därmed även inkomstredovisning är så komplicerad att närmare klarhet om bokföringens och redovisningens tillförlitlighet i taxeringshänseende inte kan vinnas utan taxeringsrevision. Av *bilaga 20* framgår även att i det fåtal fall, då taxeringsrevision skett under åren 1958 och 1959 hos berörda skattskyldiga genom mellankommunala prövningsnämndens bokföringssakkunniga personal, revisionerna medfört förslag till betydande höjningar. Under det att t. ex. år 1959 ca 2 300 offensiva revisioner i länen (inkl. Stockholm) medfört förslag till höjningar i taxeringarna med i genomsnitt något över 12 600 kronor per skattskyldig har mellankommunala prövningsnämndens 12 offensiva granskningar resulterat i förslag till höjningar med inte mindre än något över 600 000 kronor per skattskyldig.

Den effektivare kontroll, som alltså enligt utredningens mening bör komma till stånd genom taxeringsrevision hos de »mellankommunala» skattskyldiga, anser utredningen böra åvila i första hand revisionsdetaljerna vid länsstyrelserna (bokgranskningskontoret vid överståthållarämbetet). Utredningen vill i detta sammanhang erinra om att utredningen i sina tidigare beräkningar angående behovet av kvalificerade bokföringsgranskare inom olika län utgått från det totala antalet rörelseidkare och andra företagare inom länen. Detta behov har också i de skilda länen avvägts under hänsyntagande till att den effektivare taxeringskontrollen även skulle inriktas på sådana i länen hemmahörande skattskyldiga, vilkas taxering i andra instans ankommer på mellankommunala prövningsnämnden. Vid behov bör således personal inom revisionsdetaljerna avdelas för ifrågasvarande revisioner. I de allra största länen — Malmöhus samt Göteborgs

och Bohus län — ävensom Stockholms stad, där de flesta »mellankommunala» skattskyldiga är hemmahörande, anser utredningen lämpligt att någon eller några av de mest kvalificerade förste taxeringsrevisorerna utses till ledare för var sin arbetsgrupp, bestående i övrigt av en eller annan taxeringskontrollör, förste landskanslist eller landskanslist samt biträdespersonal, vilka arbetsgrupper i första hand skall avses för sådana granskningar, som begärts av allmänna ombudet.

Enligt utredningens mening bör det emellertid liksom hittills åvila allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden att bestämma beträffande vilka av de ifrågavarande skattskyldiga taxeringsrevisioner skall ske. Det torde få förutsättas att när fullständig taxeringsrevision skall ske hos ett stort företag med omfattande och komplicerad redovisning, revisionen inte kommer till stånd utan att särskild anledning därtill yppats. Efter samråd med taxeringsintendenten i det län, inom vilket vederbörande skattskyldigs hemortskommun är belägen, förordnar allmänna ombudet lämplig befattningshavare inom länsstyrelsens revisionsdetalj att verkställa taxeringsrevisionen. Av allmänna ombudet begärda taxeringsrevisioner bör, för såvitt inte särskilda omständigheter föranleder annat, behandlas med förtur före övriga revisioner. Taxeringsintendenten i länet och under honom föreståndaren för revisionsdetaljen bör övervaka att de av allmänna ombudet begärda taxeringsrevisionerna snarast verkställs.

Den personal inom länsstyrelsernas revisionsdetaljer, som sålunda ställes till förfogande för utförande av taxeringsrevisioner hos »mellankommunala» skattskyldiga, bör självfallet under denna sin verksamhet fortfarande lyda under taxeringsintendenten i länet och föreståndaren för vederbörlig revisionsdetalj. Taxeringsintendenten i länet bör sålunda ha möjlighet att förflytta personalen till annat revisionsuppdrag eller föreskriva att annat sådant uppdrag skall verkställas före den av allmänna ombudet beslutade taxeringsrevisionen. Att så endast bör ifrågakomma, när tvingande skäl därtill föranleder, är emellertid uppenbart. I övrigt bör det åligga den ifrågavarande revisionspersonalen att under revisionsarbetet upprätthålla erforderlig kontakt med allmänna ombudet och av honom inhämta nödiga råd och upplysningar.

Utredningens ovan framlagda förslag i fråga om en effektiviserad taxeringskontroll beträffande de »mellankommunala» skattskyldiga bör enligt utredningens mening inte föranleda minskning av det nuvarande antalet bokföringssakkunniga biträden vid mellankommunala prövningsnämnden. Såvitt utredningen kunnat finna erfordras denna personal för beredning och handläggning inom mellankommunala prövningsnämndens kansli av där anhängiggjorda mål och ärenden samt för utförande av eller deltagande i de mest komplicerade taxeringsrevisionerna.

6. Riksskattenämnden

En av riksskattenämndens mera väsentliga uppgifter är — såsom förut nämnts — att verka för en effektivare och bättre taxeringskontroll och för att denna kontroll samordnas inom landet i dess helhet. För handhavandet av dessa uppgifter finns inom nämnden en särskild kontrollbyrå, som är direkt underställd nämndens ordförande och inte nämnden såsom sådan. Inom kontrollbyrån handlägges samtliga uppgifter rörande taxeringskontroll beträffande såväl inkomst- och förmögenhetsbeskattning som allmän varubeskattning.

Kontrollbyråns arbetsuppgifter har, sedan densamma inrättades år 1957, i huvudsak bestått i insamlande och bearbetande av samt vidarebefordran till taxeringsmyndigheterna av kontrollmaterial ävensom utarbetande av handledningar och anvisningar för den med taxeringskontrollen sysselsatta personalen, främst inom länsstyrelsernas revisionsdetaljer. Insamlandet och bearbetandet av kontrollmaterial har i betydande grad syftat till att få till stånd en samtidig och samfällid kontroll inom hela landet beträffande vissa kategorier av skattskyldiga. Att detta syfte inte helt kunnat uppnås beror i huvudsak på att arbetsbelastningen och personalläget på länsstyrelsernas taxeringssektioner och främst inom revisionsdetaljerna varit sådana, att de av kontrollbyrån initierade kontrollaktionerna måst stå tillbaka för andra såsom angelägnare ansedda arbetsuppgifter. Syftet med kontrollaktionerna — nämligen att få till stånd en samfällid kontroll av en viss bransch eller en viss kategori företagare — har härigenom blivit i viss mån förfelat och det för detta ändamål insamlade kontrollmaterialet har inte helt kunnat komma till den användning som varit avsedd. I detta sammanhang må framhållas att riksskattenämndens uppgifter beträffande taxeringskontrollen i förhållande till de regionala och lokala taxeringsmyndigheterna endast är av understödande, samordnande och kompletterande art och inte av dirigerande natur.

En utbyggnad av taxeringskontrollapparaten i den omfattning, som utredningen förordar, ger enligt utredningens mening väsentligt bättre möjligheter för taxeringsmyndigheterna i personellt hänseende att i framtiden genomföra kategorigranskningar. De därmed sammanhängande åtgärderna måste emellertid — om syftet med granskningarna skall kunna uppnås — samordnas inte bara inom ett och samma län utan även mellan länen. Såvitt utredningen kunnat finna måste med hänsyn till den föreslagna kontrollapparats omfattning i framtiden behovet av samordning bli större än för närvarande.

Den erforderliga samordningen skulle måhända främjas därest de ifrågasvarande kontrollåtgärderna inom länen kunde dirigeras från ett centralt organ på beskattningsväsendets område. I sitt betänkande med förslag till ändrad taxeringsorganisation (SOU 1955:51) har 1955 års taxerings-

kunniga berört denna fråga men av olika skäl avvisat tanken på direktivrätt för ett sådant organ. Utredningen anser för sin del inte heller att en sådan direktivrätt nu bör komma till stånd bl. a. med hänsyn till taxeringssektionernas ställning som en del av landskontoren vid länsstyrelserna samt riksskattenämndens nuvarande organisation och arbetsuppgifter. Detta utesluter givetvis inte att frågan om en central dirigeringsavtaxeringskontrollen i fortsättningen inte bör uppmärksammas. Enligt utredningens mening torde nämligen endast genom en sådan dirigeringsavtaxeringskontroll en verkligt effektiv samordning av kontrollen kunna åstadkommas och upprätthållas.

Behovet av samordning torde därför få tillgodoses på samma sätt som hittills och inom ramen för riksskattenämndens nuvarande befogenheter. Kontrollbyrån bör alltså liksom för närvarande komplettera de regionala och lokala taxeringsmyndigheternas kontrollarbete genom att dels tillhandahålla sådant kontrollmaterial, som inte lämpligen kan anskaffas av taxeringsmyndigheterna själva, dels planlägga och samordna landsomfattande bokgranskningsaktioner. Att i sistnämnda hänseende en intim samverkan med taxeringsintendenterna i länen och revisionsdetaljernas föreståndare bör ske, innan sådana aktioner beslutas, säger sig självt. Taxeringsintendenterna måste å andra sidan tillse att, sedan aktionerna en gång beslutats, de utan dröjsmål kommer till stånd inom respektive län och att för aktionernas behöriga genomförande erforderlig revisionspersonal ställes till förfogande. För att möjliggöra för kontrollbyrån att bedöma värdet av igångsatta kontrollaktioner och bestämma huruvida aktionernas inriktning är den för varje tillfälle mest lämpliga samt att vid behov kunna taga initiativ till ändringar i aktionernas omfattning och inriktning är det av vikt att kontrollbyrån fortlöpande följer upp den inom länen bedrivna revisionsverksamheten. Utredningen föreslår därför att föreskrifter meddelas i administrativ ordning att taxeringsintendenten i länet skall fortlöpande hålla kontrollbyrån underrättad om sådana aktioner inom länet, som initierats av byrån. Vidare får det med hänsyn till kontrollbyråns uppgift att samordna taxeringskontrollen anses angeläget att byrån erhåller en samlad bild av hur kontrollverksamheten i sin helhet bedrivits inom länet. Taxeringsintendenten bör därför årligen till kontrollbyrån inkomma med en närmare redogörelse i detta avseende. Denna redogörelse, som bör avse kalenderår och lämnas senast den 1 maj påföljande år, bör först och främst innefatta uppgifter om antalet under året verkställda taxeringsrevisioner, fördelade på revisionsdetaljernas personal, taxeringsassistenter, de kommunala taxeringsrevisorerna och annan bokgranskningspersonal, samt inom varje grupp med uppdelning på offensiva och defensiva granskningar, ävensom uppgifter om det samlade resultatet av de verkställda revisionerna. I redogörelsen bör även lämnas uppgift om vilken personal, som under året funnits disponibel för taxeringsrevisioner (kvali-

ficerade granskare och biträden), samt närmare anges grunderna för personalens utnyttjande och revisionsverksamhetens inriktning. De härför erforderliga föreskrifterna synes även böra utfärdas i administrativ ordning.

I ett senare avsnitt av detta betänkande kommer utredningen att framlägga förslag om befogenheter för Kungl. Maj:t att efter förslag av riksskattenämnden meddela anvisningar angående bokförings- och anteckningsskyldighetens fullgörande i taxeringshänseende. De vidgade arbetsuppgifter, som härigenom och på grund av vad utredningen ovan anfört torde ankomma på riksskattenämnden, synes — såvitt utredningen kunnat finna — inte för närvarande böra föranleda utökning av antalet befattningshavare inom riksskattenämndens kontrollbyrå.

7. De kommunala taxeringsrevisorerna

Av den i kap. II lämnade redogörelsen framgår att kommunernas medverkan i taxeringsarbetet bl. a. inneburit att vissa större städer — sammanlagt för närvarande 10 — tillhandahållit kommunalt anställda taxeringsrevisor för granskning av framför allt rörelseidkares och andra företagares självdeklarationer. De ifrågavarande revisorerna har i huvudsak använts för offensiva taxeringsrevisioner, vilka till betydande omfattning skett i form av kategorigranskningar. Granskningsobjekten har i regel utvalts av revisorerna själva men uppdraget att verkställa taxeringsrevision har i föreskriven ordning meddelats av taxeringsintendenten i länet. I samband med utväljandet av granskningsobjekten har normalt en viss eftergranskning skett av åsatta taxeringar, vilken eftergranskning ofta — utan att taxeringsrevision behövt tillgripas — föranlett förslag till höjning av taxeringarna. Utöver uppgiften att verkställa taxeringsrevision torde, åtminstone på vissa håll, de kommunala taxeringsrevisorerna ha haft till uppgift att meddela de i de ifrågavarande städerna stationerade taxeringsassistenterna råd och anvisningar. Till kostnaderna för nu nämnda taxeringsrevisor lämnar statsverket — såsom förut nämnts — i regel bidrag med halva lönekostnaden.

Därest utredningens förslag i fråga om taxeringsassistentorganisationen och länsstyrelsernas revisionsdetaljer genomföres, kan det måhända ifrågasättas huruvida möjligheten för städerna att inrätta dylika taxeringsrevisorstjänster i fortsättningen bör bibehållas eller, i varje fall, huruvida statsverket genom statsbidrag bör stimulera inrättandet av sådana tjänster. Utredningen vill för sin del understryka att de kommunala taxeringsrevisorerna hittills utgjort en värdefull del i taxeringskontrollen och att det inte finns anledning anta att deras insatser blir mindre värdefulla i framtiden. I detta sammanhang vill utredningen även erinra om att den av utredningen föreslagna utbyggnaden av kontrollapparaten endast möjliggör i genomsnitt en granskning vart åttonde år av sådana skattskyldiga, som

normalt kan antas behöva bli föremål för taxeringsrevision, ehuru med hänsyn till gällande eftertaxeringsregler i genomsnitt en granskning under en sexårsperiod varit motiverad. Vidare må framhållas att den föreslagna utbyggnaden av kontrollapparaten — såsom närmare kommer att utvecklas i det följande — måste ske successivt med hänsyn bl. a. till rekryteringsproblemen. Utredningen förordar på grund härav att möjligheten för kommun att utse särskild befattningshavare för granskning av skattskyldigas bokföring t. v. bibehålles och att statsbidrag utgår till sådan befattningshavares avlönande i samma utsträckning som hittills. Utredningen förutsätter därvid att de kommunala taxeringsrevisorernas arbetsuppgifter intimt samordnas med revisionsdetaljernas och att granskningsobjekten utväljes i samråd med dessa detaljers föreståndare. Ytterst måste alltså de kommunala taxeringsrevisorernas arbete helt dirigeras av taxeringsintendenterna i länen, eftersom det endast ankommer på dem att bestämma beträffande vilka skattskyldiga taxeringsrevision skall ske. I taxeringsintendenternas dirigering av de kommunala taxeringsrevisorernas arbete får även anses ligga att bestämma i vad mån revisorernas granskning skall inriktas på offensiv eller defensiv granskning. I detta sammanhang förtjänar understrykas att kommunerna i princip har lika stort intresse av defensiva som av offensiva granskningar.

Utredningen har förmärkt att vissa svårigheter föreligger för kommunal taxeringsrevisors övergång till motsvarande statlig tjänst därigenom att han för löneklassplacering i den statliga tjänsten ofta inte får i full utsträckning tillgodoräkna tiden för den kommunala tjänstgöringen. Med hänsyn till önskvärdheten att till tjänster inom revisionsdetaljerna kunna förvärva erfarna och skickliga kommunala taxeringsrevisorer föreslår utredningen att åt länsstyrelserna ges befogenhet att vid kommunal taxeringsrevisors övergång till statlig taxeringsrevisorstjänst medgiva att befattningshavaren får för löneklassplacering i den statliga tjänsten tillgodoräkna tid för motsvarande kommunal anställning.

B. Utbildningen av revisionspersonal, taxeringsassistenter och landskanslister m. m.

Allmänna synpunkter

För behörighet att erhålla tjänst såsom länsrevisor, förste taxeringsrevisor eller taxeringsrevisor krävs enligt gällande bestämmelser (länsstyrelseinstruktionen den 30 maj 1958, nr 333, och kungörelsen den 19 maj 1944, nr 246, om antagande av aspiranter å länsnotarie- och taxeringsrevisorstjänster) dels att ha avlagt examen vid handelshögskola, dels att under provtjänstgöring, omfattande sex månader, ha ådagalagt vissa förutsättningar på området.

Såsom ledare för provtjänstgöringen skall vid länsstyrelsen utses en befattningshavare i högre tjänsteställning. Denne ledare åligger att tillse att aspiranten beredes tillfälle att utföra arbeten, vilka är ägnade att på skilda områden visa hans förutsättningar för den ifrågavarande grenen av landsstatstjänst, samt bibringas närmare kännedom om länsstyrelsens organisation, arbetsuppgifter och arbetsmetoder.

För behörighet att erhålla tjänst som förste landskanslist, taxeringsassistent eller landskanslist fordras att ha undergått den utbildning som Kungl. Maj:t bestämmer.

Föreskrivna kurser för landskanslister m. fl. ordnas i länsstyrelsernas utbildningsnämnds regi. Fr. o. m. den 1 juli 1960 skall dessa kurser bestå i en allmän del, gemensam för båda avdelningarna vid länsstyrelse, och en speciell del dels för landskanslister på landskontor och dels för landskanslister på landskansli.

Den första kursdelen är avsedd att lämna en allmän teoretisk grund för den fortsatta utbildningen, oavsett vilken avdelning inom länsstyrelsen landskanslisten sedermera kommer att välja. Den senare delen av kursen ägnas åt de för respektive avdelning speciella ämnesområdena. Den för landskanslister å landskontor speciella kursen omfattar sålunda bl. a. undervisning i skatte- och taxeringsförfattningarna samt granskningsteknik.

För tillträde till kursens allmänna del fordras viss dokumenterad kunskap i bokföring men i princip ingen tidigare tjänstgöring vid länsstyrelse. För tillträde till speciell del av kursen krävs dels att ha avlagt godkända prov i de i den allmänna delen ingående ämnena och dels minst 3 års tjänstgöring inom landsstaten, varav minst 2 år vid landskontor respektive landskansli.

Genom de villkor som sålunda uppställts för behörighet till ovannämnda tjänster och genom utformningen av landskanslistkurserna har man sökt säkerställa att de ifrågavarande befattningshavarna skall ha den teoretiska bakgrund som krävs för att bemästra de med tjänsterna i fråga förknippade arbetsuppgifterna.

När det gäller landskanslistutbildningen måste det emellertid betecknas som en brist, vilket även föreningen Sveriges taxeringsrevisorer påpekat i yttrande över 1959 års riksdags revisorers berättelse, att undervisning i revisionsteknik inte inrymts i kursplanen. Flertalet landskanslister å landskontor kommer nämligen under sin tjänstetid att konfronteras med taxeringsrevision, antingen under tjänstgöring på någon av taxeringssektionens olika detaljer eller efter befordran till taxeringsassistent.

Enligt vad utredningen inhämtat har det hittills inte varit möjligt att inom den nuvarande ramen för kurstiden i mera betydande omfattning bereda plats för undervisning i revisionsteknik. Den för övriga ämnen tillmätta tiden kan inte utan avsevärt men för undervisningsresultatet kortas

av. Införes en vidgad undervisning i revisionsteknik, vartill torde krävas minst 60 timmar för att nå syftmålet med undervisningen, måste således kurstiden i motsvarande mån förlängas. De för landskanslisterna å landskansli respektive landskontor speciella kursdelarna kommer härigenom att skilja sig även med avseende på kurstidens längd. Den teoretiska utbildningen i revisionsteknik är emellertid enligt utredningens mening av sådan betydelse för landskanslisternas å landskontor fortsatta tjänstgöring att ämnet under alla omständigheter bör upptagas i kursplanen.

Den för behörighet till tjänst inom taxeringsrevisorskarriären stipulerade provtjänstgöringen är, såsom framgår av det tidigare anförda, avsedd att lämna underlag för att bedöma aspirantens fallenhet för arbetsområdet. För att så skall kunna bli förhållandet krävs att aspiranten tilldelas arbetsuppgifter av den art att sättet att lösa dem verkligen kan ge en bild av aspirantens förutsättningar. Av olika skäl, främst måhända personalbrist men även till följd av en i och för sig naturlig brist på erfarenhet hos ledarna för denna provtjänstgöring av hur sådana prov bör läggas upp och bedömas, torde resultatet av provtjänstgöringen inte alltid motsvara avsikten med densamma.

Genom utredningens förslag till personaluppsättning på revisionsdetaljerna öppnas möjligheter att ägna denna del av behörighetsfordringarna tillbörlig uppmärksamhet. Enligt utredningens uppfattning skulle det vara av värde att vissa anvisningar för val av arbetsuppgifter under provtjänstgöringen och normer för bedömningen av sättet att fullgöra uppgifterna lämnades länsstyrelserna. Dylika anvisningar och normer synes böra utarbetas av länsstyrelsernas antagnings- och utbildningsnämnder samt riksskattenämndens kontrollbyrå i samråd.

För behörighet till tjänst i landskanslistkarriären finns inga uttalade krav på provtjänstgöring. Av den lämnade redogörelsen rörande fordringarna för tillträde till de kurser, som ingår i den teoretiska utbildningen, framgår emellertid att minst tre års praktisk tjänstgöring erfordras för att vinna behörighet till sådan tjänst. Eftersom aspirant enligt vad som uttalats i 1960 års statsverksproposition (Bil. 13: XI huvudtiteln s. 411 och 414) i princip bör beredas tillfälle att genomgå utbildningens allmänna del redan under första året av sin anställning, kommer huvuddelen av den praktiska tjänstgöringen att infalla mellan de båda kurserna.

Beträffande den praktiska tjänstgöringens utformning är endast bestämt att aspirant, som genomgått kursens allmänna del, skall beredas möjlighet att tjänstgöra inom länsstyrelsens båda avdelningar och att för tillträde till den speciella delen av kursen fordras minst två års tjänstgöring inom den avdelning av länsstyrelsen som kursen avser. Det torde vara underförstått att aspiranten under denna tid skall cirkulera mellan de olika sektionerna inom avdelningen.

Hittillsvarande erfarenheter av kursdeltagarnas praktiska tjänstgöring

utvisar betydande ojämnheter i aspiranternas tjänstgöringstider inom olika sektioner. Till en del torde detta förhållande bottna i att stundens krav på tillgång till arbetskraft mera fått fälla avgörandet vid aspirantens placering till tjänstgöring än en planmässig strävan att ge aspiranten välvägd erfarenheter från de olika verksamhetsområdena inom avdelningen. Det måste emellertid enligt utredningens mening betraktas som synnerligen betydelsefullt att den praktiska tjänstgöringen så ordnas och genomföres att aspiranten erhåller en i förhållande till svårighetsgraden inom de olika verksamhetsområdena lämpligt avpassad erfarenhet av områdena i fråga. En antydning om hur tjänstgöringen med hänsyn härtill bör utformas ger redan dispositionen av kursplanerna vid utbildningskurserna.

Vidareutbildning av personal

Den teoretiska och praktiska utbildning, som leder fram till behörighet att erhålla tjänst inom taxeringsrevisorskarriären respektive landskanslistkarriären, är inte och kan inte vara uppbyggd på annat sätt än att den som genomgått utbildningen därigenom erhållit de allra första grunderna inom det speciella område, inom vilket vederbörande sedan skall fullgöra sin tjänst. På denna grundval måste därefter genom praktiska erfarenheter och fortsatta studier kunskaperna inom det särskilda fackområdet levandegöras och fördjupas.

Enligt allmänt vedertagen uppfattning lämnar en väl planerad och genomförd fortbildning inom ett arbetsområde ett av de väsentligaste bidragen till effektivisering av verksamheten i fråga. Inom åtskilliga grenar av det enskilda näringslivet fästes sålunda stor vikt vid utbildningsfrågor och investeras ofta betydande belopp på vidareutbildning av personal av olika kategorier. Även inom det statliga verksamhetsområdet har betydelsen av fortsatt utbildning alltmer uppmärksamats. Inom landsstaten har sedan åtskilliga år tillbaka bedrivits vidareutbildning i olika former.

Sålunda anordnas årligen i utbildningsnämndens regi studiekonferenser för landsstatstjänstemän i den högre karriären. Vid dessa konferenser, till vilka brukar kallas vartannat år tjänstemän inom landskanslien och vartannat tjänstemän inom landskontoren, behandlas ämnen av gemensamt intresse såsom exempelvis ny lagstiftning och dess inverkan på länsstyrelsens arbete. Även andra studiekonferenser med mera speciell inriktning förekommer.

Utbildningsnämnden anordnar vidare med jämna mellanrum fyramånaderskurser för utbildning av taxeringstjänstemän. Sådana kurser anordnas dels för befattningshavare med juridisk utbildning inom överståthållarämbetet och länsstyrelserna och dels för befattningshavare med handelshögskoleutbildning. I de förstnämnda kurserna deltar även tjänstemän vid kammarrätten. Kursplanerna omfattar bl. a. undervisning i gransknings-

teknik och aktievärdering samt, beträffande de för jurister avsedda kurserna, bokföring och balansteknik.

Särskilda regionala möten, s. k. kretsmöten, har tidigare i länsstyrelsernas egen regi anordnats för revisionspersonal. Därvid förekom information om aktuella nyheter och diskussioner om andra frågor av speciellt intresse för denna personalgrupp. Dylika kretsmöten anordnas numera genom försorg av riksskattenämndens kontrollbyrå.

Det har vidare förekommit ett antal för länsstyrelsetjänstemän speciellt anordnade kurser i arbetsledning.

På senare år har påbörjats även viss utbildning av biträdespersonal inom landsstaten. Denna utbildning, som initierats av länsstyrelsernas utbildningsnämnd, vilken också utarbetat vissa allmänna anvisningar för dess bedrivande, ordnas av varje länsstyrelse för sig med särskilda kurser för personalen å landskansliet och inom landsfiskalsorganisationen samt särskilda för personalen å landskontoret och inom häradskrivarorganisationen. Utbildningen kan förläggas till tjänstetid. Den avser att ge eleverna en allmän orientering rörande förvaltningen och länsstyrelsens ställning i densamma samt viss, till självstudier stimulerande kunskap om det för respektive avdelning speciella arbetsområdet.

Slutligen bör till efterutbildningen även räknas den information som — i vissa län med ett betydande mått av planmässighet — sker i den formen att sektionschefer och liknande samlar sin personal för genomgång av eller på annat sätt delger dem aktuella nyheter på lagstiftningens område, rättsfall av prejudicerande betydelse, kammarrättens och prövningsnämndernas beslut i taxeringsmål m. m.

Av den kortfattade redogörelsen här ovan för fortbildningsverksamheten inom landsstaten torde framgå att densamma hunnit jämförelsevis långt. Det framgår även att hittills endast en typ av kurser speciellt inriktat sig på de för taxeringsrevisionen aktuella problemen. Med den betydande personalkader som, när respektive organisationer blivit fullt utbyggda, kommer att ägna sig åt taxeringsrevision och taxering samt med den snabba utvecklingen på beskattningsväsendets område är det enligt utredningens mening nödvändigt att alldeles särskild uppmärksamhet fästes vid den fortlöpande vidareutbildningen av personalen på revisionsdetaljerna och inom taxeringsassistentorganisationen och att ramen för denna utbildning vidgas.

Sålunda anser utredningen att, förutom de av riksskattenämndens kontrollbyrå återupptagna kretsmötena, i vilka all revisionspersonal inom revisionsdetaljerna om möjligt bör beredas tillfälle att delta, särskilda fortbildningskurser bör anordnas för taxeringsrevisorerna. Dessa kurser bör bl. a. ägnas åt studium av de möjligheter och svårigheter som utvecklingen på kontorsmaskinmarknaden medför i form av nya system för bok-

föring, lagerredovisning o. dyl. Vidare bör utvecklingen av metoderna för kringgående av taxeringsförfattningarna och för skattefusk samt möjligheterna att uppdaga dylika företeelser fortlöpande penetreras. Utredningen anser det lämpligt att dessa kurser anordnas regionalt och under ledning av riksskattenämndens kontrollbyrå.

De kunskaper som genom sistnämnda kurser förmedlas till taxeringsrevisorer bör sedan vidarebefordras till övrig revisionspersonal inom revisionsdetaljerna och till taxeringsassistenterna. Detta bör ske genom i länsstyrelsernas regi anordnade kursdagar, t. ex. en eller ett par dagar för vid länsstyrelsen placerad personal och någon dag för ute i länet stationerad personal.

Slutligen bör revisorer, landskanslistor och taxeringsassistenter, liksom hittills i viss utsträckning skett, fortlöpande hållas underrättade om nya bestämmelser, rättsfall av intresse o. dyl. Denna fortbildning kan ges olika former. Utredningen håller före att muntlig information i regel ger det bästa utbytet.

Vid sidan av den fortlöpande vidareutbildning, som utredningen här ovan förordat, synes det nödvändigt att övergångsvis anordna viss grundutbildning i revisionsteknik för personal inom landskanslistkarriären, som genomgått landskanslistkurs enligt hittills gällande kursplaner — således utan att läsa ämnet revisionsteknik — och som inte genom tjänstgöring redan satts i tillfälle att inhämta nödiga kunskaper i ämnet. Enligt utredningens mening torde denna utbildning böra omfatta minst 40 timmars teoretisk undervisning. För att i minsta möjliga mån inkräkta på det löpande arbetet inom länsstyrelserna synes kurserna böra genomföras i länsstyrelsernas egen regi och t. ex. på så sätt att endast en eller två dagar per vecka avsättes för undervisningen. Det torde få ankomma på riksskattenämndens kontrollbyrå att i samråd med länsstyrelsernas utbildningsnämnd utfärda närmare anvisningar angående utformningen av dessa kurser.

I fråga om biträdespersonalen ingår i de förut omnämnda fortbildningskurserna viss undervisning i taxering. Denna undervisning torde för taxeringsassistenternas biträden utgöra en god grund för deras verksamhet under taxeringsperioden. Det är således angeläget att samtliga biträden åt taxeringsassistenterna beredes tillfälle att genomgå ifrågavarande utbildning. Den bör emellertid kompletteras med fortsatt undervisning i taxering. Denna undervisning bör kunna bedrivas antingen på länsstyrelsen eller på de olika orter, där taxeringsassistenterna är placerade, och under ledning av därför lämpad befattningshavare inom taxeringssektionen. Därutöver bör dessa biträden meddelas undervisning med avseende på de arbetsuppgifter, som kommer att åvila dem under icke-taxeringsperiod. Då dessa arbetsuppgifter i stort sett kommer att sammanfalla med dem som

åvilar biträdena på revisionsdetaljerna bör undervisningen vara gemensam för de båda kategorierna. Utredningen anser att i detta fall formliga kurser bör anordnas vid länsstyrelsen. Dessa kurser bör ledas av lämplig befattningshavare vid revisionsdetaljen. Det bör ankomma på riksskattenämndens kontrollbyrå att lämna närmare anvisningar angående hur dessa kurser lämpligen bör utformas.

Enligt utredningens förslag kommer i flertalet län revisionsdetaljerna att utrustas med personal, som i väsentlig utsträckning skall ägna sig åt utbildning och handledning av såväl personalen inom revisionsdetaljerna som inom taxeringsassistentorganisationen. För att sätta dessa befattningshavare i stånd att på bästa sätt fullgöra denna viktiga del av deras arbete, bör särskild utbildning anordnas för dem. Utbildningen bör ges formen av centrala kurser två å tre dagar under ledning av riksskattenämndens kontrollbyrå, som härvidlag har att samråda med länsstyrelsernas utbildningsnämnd. Efter den första kursen bör nya kurser anordnas när behov därav uppkommer t. ex. på grund av omsättning bland personalen. Under kurserna bör dels vissa allmänna principer för utbildning genomgå och dels — genom exempelvis grupparbeten — olika problem som uppkommer i sådant sammanhang belysas. En relativt stor del av kurstiden synes böra ägnas åt genomgång av genom riksskattenämndens kontrollbyrå tillhandahållet underlag för särskilt den utbildning som, enligt vad ovan sagts, bör anordnas med biträdespersonalen inom revisionsdetaljerna och taxeringsassistentorganisationen.

Efter samma principer bör, enligt utredningens mening, kurser om två å tre dagar anordnas för de utbildningsledare som, enligt vad utredningen i det följande föreslår, skall utses inom landskontoret på varje län för att leda den praktiska utbildningen av landskanslistaspiranter, vilka genomgår av utredningen senare i detta avsnitt förordad snabbutbildning. Dessa kurser torde i likhet med ovannämnda kurser lämpligen böra ordnas centralt i länsstyrelsernas utbildningsnämnds regi.

Kostnaden för den fortbildning, som utredningen här ovan förordat, har uppskattats enligt följande. För kretsmötena beräknar utredningen inga ökade kostnader jämfört med nuvarande förhållanden. Beträffande de regionala kurserna för taxeringsrevisorers beräknas ett kursledararvode på 600 kronor, arvoden till lärare ca 2 000 kronor och expenser ca 1 000 kronor eller i runt tal sammanlagt ca 3 600 kronor per kurs. I fråga om de lokala kurserna för revisionspersonal och taxeringsassistenter anser utredningen att några särskilda kostnader inte skall behöva uppkomma liksom inte heller i vad gäller kurserna för fortsatt utbildning av biträden åt taxeringsassistenter och för utbildning av biträdespersonalen inom revisionsdetaljerna. Kostnaderna för utbildningsledarekurserna har utredningen uppskattat till ca 2 500 kronor per kurs, varav kursledararvode 500 kronor, lärarearvode ca 1 000 kronor och expenser ca 1 000 kronor. Till sålunda

uppskattade kurskostnader bör läggas utgifter för kursdeltagarnas eventuella resekostnader och traktamenten, vilka kostnader inte kan närmare beräknas. Utredningen har utgått ifrån att resekostnads- och traktamentsersättning ävensom lön skall utgå till deltagarna efter samma regler som hittills tillämpats i motsvarande fall.

Utbildningen av nytillkommande personal

Utredningens förslag till personaluppsättning vid taxeringssektionernas revisionsdetaljer och inom taxeringsassistentorganisationen innebär att behovet av nyrekrytering och därmed även av utbildning av personal inom landskanslistkarriären ytterligare accentueras. Rekryteringsbehovet på grund av utredningens förslag uppgår sålunda till drygt 100 taxeringsassistenter (65 inom länen och ca 40 vid överståthållarämbetet), 89 landskanslister inom länsstyrelsernas revisionsdetaljer samt ett inte närmare beräknat antal kanslister vid bokgranskningskontoret å överståthållarämbetet. Därtill kommer behovet av rekrytering för att fylla för närvarande befintliga vakanser inom taxeringsassistentorganisationen. Slutligen krävs också en nyrekrytering för att möta genom normal avgång på grund av pensionering och eljest uppkommande vakanser inom häradsskrivarorganisationen och landskontoren. Det sistnämnda behovet torde fram till och med år 1965 kunna beräknas till omkring 50 personer. I allt torde således under den närmaste tiden drygt 350 aspiranter behöva nyrekryteras. Utbildningsbehovet överstiger emellertid väsentligt denna siffra. Det finns nämligen ungefär 200 icke ordinarie landskanslister å landskontor, som av olika anledningar ännu inte erhållit föreskriven utbildning. Utbildningsbehovet i dagsläget bör med hänsyn härtill beräknas omfatta i runt tal 500 befattningshavare. Vid denna beräkning har beaktats att utbildningsbehovet till viss del kommer att täckas genom nu pågående kurser.

Under den tid länsstyrelsernas utbildningsnämnd varit i verksamhet anordnade nämnden till en början en utbildningskurs per år för landskanslister å landskontor. Sedan riksdagen beslutat att taxeringsassistentorganisationen skulle införas har kurserna dubblerats. I varje kurs har deltagit något över 25 landskanslister. Med oförändrad utbildningsfrekvens skulle det således behövas vid pass 10 år innan det i dagens läge aktuella utbildningsbehovet av landskanslister å landskontor tillgodosetts och alltså möjligheter skapats för full utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen samt den utökning av revisionspersonal som, enligt utredningens mening, skulle medge en jämförelsevis tillfredsställande periodicitet i fråga om taxeringsrevision hos rörelseidkare.

Utvägen att höja utbildningsfrekvensen genom att antaga ett ökat antal elever i varje kurs anser utredningen förkastlig. Allmän erfarenhet av kursverksamhet av här ifrågakvarande slag utvisar nämligen att deltagar-

antalet inte bör överstiga 30, om goda utbildningsresultat skall nås. Därtill kommer att länsstyrelserna redan med nuvarande antal kursdeltagare har svårigheter att friställa elever i önskvärd omfattning.

Det återstår då att pröva huruvida ytterligare kurser skulle kunna anordnas och rekryteringen till dessa underlättas. Enligt vad utredningen inhämtat torde det vara förenat med betydande svårigheter att i Stockholm arrangera flera kurser än vad som nu äger rum. Sådana kurser synes emellertid lättare kunna anordnas i vissa andra städer. Utredningen anser att städerna Malmö, Göteborg och Sundsvall ur nu anförd synpunkt skulle väl lämpa sig som platser för extra kurser. Även ur andra aspekter synes dessa städer vara lämpliga för nu angivet ändamål. De ligger centralt med hänsyn till tänkta rekryteringsområden. Vidare torde goda möjligheter finnas på dessa platser att uppbringa erforderliga kurslokaler och logi åt kursdeltagarna. Genom att de nu nämnda städerna valts, synes även vissa möjligheter föreligga att genom upplysningsverksamhet å där befintliga handelsgymnasier öka rekryteringen av landskanslistaspiranter. — Överhuvud taget måste rekryteringsfrågan ägnas ökad uppmärksamhet, om utbyggnaden av taxeringsassistentorganisationen och revisionsdetaljerna skall kunna genomföras inom rimlig tid. Bland olika utvägar att påskynda rekryteringen vill utredningen särskilt peka på vikten av att från länsstyrelsernas och länsstyrelsernas utbildningsnämnds sida upprätthålles intima kontakter med handelsgymnaseorganisationen.

Med utgångspunkt från universitetsutredningens och skolöverstyrelsens prognoser över antalet utexaminerade från handelsgymnasierna under de närmaste åren bedömer utredningen utsikterna till en ökad rekrytering av personal med denna grundutbildning såsom jämförelsevis goda, givetvis under den tidigare berörda förutsättningen att upplysningsverksamheten inom handelsgymnasierna intensifieras. Det anförda utesluter givetvis inte att även andra personer med erforderliga grundläggande kunskaper i bokföring, t. ex. studenter med kurs å handelsinstitut, bör komma i fråga för rekrytering. Utredningen hänvisar i detta sammanhang till vad utredningen tidigare anført beträffande behörighetsvillkoren för antagning till landskanslisttjänst.

Mot bakgrund av det ovan anförda förordar utredningen att vid sidan av de nuvarande ordinarie och extra kurserna i Stockholm för landskanslistpersonal särskilda kurser för sådan personal tills vidare även anordnas i Malmö, Göteborg och Sundsvall.

Det skulle måhända ha varit naturligt att till varje kursort hänvisa elever från angränsande län, d. v. s. elever från de mellansvenska länen till Stockholm, från de sydsvenska till Malmö, från de västsvenska till Göteborg och från de norrländska till Sundsvall. Enligt utredningens mening bör emellertid kurserna i Stockholm i första hand reserveras för redan anställda icke ordinarie landskanslistor och de särskilda kurserna i Malmö, Göteborg och

Sundsvall för den personal, som kommer att nyrekryteras. Anledningen härtill är att de nya bestämmelserna om landskanslistutbildning, som skall tillämpas från och med innevarande budgetår, torde innebära att åtskilliga av redan anställda landskanslister efter att ha genomgått den allmänna kursdelen med hänsyn till fullgjord praktisk tjänst kan vinna tillträde till en i omedelbar följd med den allmänna kursdelen anordnad speciell kursdel. Hinder möter således inte att beträffande denna personal driva kurserna efter ungefär samma tidsschema som hittills skett, d. v. s. med ordinarie kurs (allmän del) hösten året 1, extra kurs (allmän del) våren året 2 och motsvarande speciella kursdelar hösten året 2.

Den personal däremot, som hädanefter skall nyanställas, skall som tidigare nämnts i princip beredas tillfälle att redan under första anställningsåret genomgå den teoretiska utbildningens allmänna del. Efter genomgång av denna utbildning måste sedan personalen fullgöra flera års praktisk tjänstgöring, innan tillträde till den speciella kursdelen kan vinnas.

Med hänsyn till de skiljaktigheter, som sålunda kommer att föreligga mellan landskanslistaspiranternas möjligheter att genomgå föreskriven teoretisk utbildning, synes det enligt utredningens mening inte lämpligt att gemensamma kurser anordnas för både den redan anställda och den nytillkommande personalen. Genom att kurserna i Stockholm reserveras för den redan anställda personalen medför detta också den för de nämnda befattningshavarna snabbaste utbildningsgången.

Även de särskilda kurserna i Malmö, Göteborg och Sundsvall bör anordnas i regi av länsstyrelsernas utbildningsnämnd och omfatta samma ämnen som nuvarande kurser med det av utredningen förordade tillägget av ämnet revisionsteknik. På utbildningsnämnden torde bl. a. böra ankomma att utfärda allmänna anvisningar beträffande kurserna, att fastställa kursplaner, att utvälja elever i kurserna och att anordna konferenser med ämneslärarna för att i möjligaste mån säkerställa en enhetlig bedömning av elevernas prestationer. Det torde emellertid inte bli möjligt för utbildningsnämnden att därutöver närmare befatta sig med dessa kurser. Till utbildningsnämndens förfogande för att sammanställa schema, leda och utöva tillsyn över kurserna, anskaffa lokaler och lärare m. m. synes böra ställas till förfogande lämplig befattningshavare, förslagsvis taxeringsintendenten eller en av de biträdande taxeringsintendenterna, vid länsstyrelserna i de län inom vilka kursorterna är belägna. Eftersom man även torde få räkna med att personal från dessa länsstyrelser kan behöva utnyttjas som lärare i vissa ämnen, särskilt inom kursernas speciella delar, kan det förutsättas att kurserna kommer att medföra någon belastning för länsstyrelserna i fråga. Med hänsyn härtill torde möjligheter böra beredas dessa länsstyrelser att vid behov erhålla viss personalförstärkning.

Om ovannämnda särskilda kurser skulle påbörjas hösten 1961 skulle, med tillämpning på dessa kurser av nu gällande utbildningsbestämmelser,

de första genom kurserna färdigutbildade aspiranterna komma att kunna inträda i effektiv tjänst tidigast omkring den 1 juli 1965. Från denna tidpunkt skulle sålunda ett årligt tillskott av högst 90 tjänstemän med behörighet till tjänst inom landskanslistkarriären kunna påräknas. Genom de samtidigt i Stockholm bedrivna kurserna bör varje år ca 50 färdigutbildade icke ordinarie landskanslisters kunna tillföras landskontoren. Denna utbildningstakt innebär att det förut angivna utbildningsbehovet kan beräknas vid maximal rekrytering till samtliga kurser bli täckt tidigast år 1967.

Enbart taxeringsassistentorganisationen kräver för full utbyggnad ett tillskott av färdigutbildad personal på i runt tal 250 befattningshavare, därest hänsyn även tages till under de närmaste åren på grund av befordran föranledd avgång. Även om de av utredningen förordade särskilda kurserna i Malmö, Göteborg och Sundsvall skulle anordnas torde det således inte bli möjligt att med nuvarande bestämmelser för utbildning fylla detta behov förrän tidigast år 1965.

Det är emellertid av olika skäl angeläget att utbyggnaden av taxeringsassistentorganisationen sker i snabbare takt. — 1960 års riksdags bevillningsutskott har sålunda uttalat att utbyggnaden i huvudsak bör vara avslutad år 1962. — Huvudskälet härtill är givetvis att förutsättningarna för en effektiv och likformig taxering av samtliga rörelseidkare snarast bör skapas. Men även införandet av den allmänna varuskatten medför att kravet på snabb utbyggnad förstärkes.

Skall en snabbare utbyggnad med utbildad personal kunna äga rum och utan att under tiden, intill dess ersättning med ny utbildad personal kan ske, arbetet inom landskontoren blir lidande, synes enda möjligheten vara att kravet på tre års praktisk tjänst för tillträde till den speciella kursdelen tillfälligt mildras. Att korta av tiden för den teoretiska utbildningen synes inte böra komma i fråga.

Mot en avkortning av tiden för den praktiska tjänstgöringen kan invändas att aspiranternas förutsättningar att på bästa sätt tillägna sig undervisningen i den speciella kursdelen i någon mån minskas. Vidare blir den färdigutbildade aspiranten till en början i regel inte lika användbar på de olika arbetsuppgifterna inom landskontorets verksamhetsområde som nyutbildad personal med den längre praktiska tjänstgöringen.

Inriktas emellertid de särskilda kurserna och speciellt den därtill anslutande praktiska tjänstgöringen till en början uteslutande på att tillgodose behovet av taxeringsassistenter minskar betydelsen av de nu nämnda invändningarna. Sålunda torde redan med nuvarande ordning den praktiska tjänstgöringen ge endast obetydlig erfarenhet av rörelsetaxering och taxeringsrevision. Vidare kan man genom att anställa dessa aspiranter utanför personalplanen, varigenom således några tjänster inom landskontoren icke skall uppehållas av dem, bättre inrikta den praktiska tjänst-

göringen på en fördjupad utbildning. En sådan form för den praktiska tjänstgöringen kommer att ställa krav på aktiva insatser även från länsstyrelsernas sida. Enligt utredningens uppfattning bör för detta ändamål en särskild utbildningsledare avdelas inom landskontoret med uppgift att närmast under landskamreraren planlägga genomförandet av den ifrågasvarande praktiska utbildningen och tillse att elevernas tjänstgöring ordnas så att bästa möjliga resultat nås. Utbildningsnämnden och kursledarna vid de särskilda kurserna bör tillhandagå utbildningsledaren med råd och anvisningar rörande den praktiska utbildningens uppläggnig och övervakning.

Enligt utredningens uppfattning bör en på ovan skisserat sätt utformad praktisk tjänstgöring kunna ge en i stort sett lika god bakgrund till den speciella kursdelen som en längre tids fullgörande av tjänst på befattningar inom olika delar av landskontoret, även om kunskaperna inte blir kanske på samma sätt s. a. s. innötta.

Emellertid kan det knappast vara rimligt att den som genomgått en sålunda utformad och speciellt inriktad utbildning skall vinna befordran inom landskanslistkarriären tidigare än en i övrigt jämbördig kollega, som anställts vid samma tidpunkt eller kanske tidigare men genomlöpt den normala utbildningsgången. Å andra sidan måste den snabbutbildade personalen, om syftemålet med snabbutbildningen inte skall förfelas, efter avslutad utbildning placeras till tjänstgöring inom taxeringsassistentorganisationen.

Den konflikt som sålunda uppkommer mellan rimlighetskrav och kraven på en snabb utbyggnad av nämnda organisation synes kunna lösas på följande sätt.

Under de närmaste två budgetåren 1961/62 och 1962/63 inrättas inte fler taxeringsassistenttjänster än vad för närvarande gäller, d. v. s. sammanlagt 215 tjänster. Under dessa budgetår inriktas ansträngningarna i stället främst på att dels fylla föreliggande vakanser på de nuvarande tjänsterna dels intensifiera rekryteringen och utbildningen av den personal, som erfordras vid full utbyggnad av assistentorganisationen och för förstärkningen av länsstyrelsernas revisionsdetaljer. Därefter sker utbyggnaden i de båda nu nämnda hänseendena successivt men företrädesvis beträffande assistentorganisationen.

De befattningshavare, som genomgått utbildningskurs, befordras inte till högre tjänster inom landskanslistkarriären än inom nu gällande reglerad befordringsgång för icke ordinarie landskanslister förrän vederbörande fullgjort sammanlagt minst tre års praktisk tjänstgöring inom landsstaten.

Den personal, som genomgått de särskilda kurserna i Malmö, Göteborg och Sundsvall, placeras vid landskontoren utan att tjänsterna ännu inordnas i länsstyrelsernas personalplan. Under taxeringsperioden utnyttjas dessa befattningshavare som förstärkning inom taxeringsassistentorganisa-

tionen utan att dock bekläda taxeringsassistenttjänst. Under icke-taxeringsperiod tilldelas befattningshavarna företrädesvis arbetsuppgifter inom taxeringssektionens revisionsdetalj men de bör även vid behov utnyttjas för tjänstgöring å övriga sektioner. — Genom sistnämnda tjänstgöring kan avkortningen av den praktiska tjänstgöringen under utbildningstiden i viss mån kompenseras. — Detta arrangemang synes närmast kunna jämföras med vad som nu gäller beträffande den nyutbildade kvalificerade personalen inom exempelvis postverket.

Efter 3 års sammanlagd praktisk tjänstgöring tilldelas befattningshavarna landskanslistjänster inom gällande personalram i mån av tillgång till sådana tjänster eller utnyttjas som vikarier på vakanta tjänster eller på annat sätt samt får på lika villkor konkurrera med övrig personal om högre tjänster.

Därest teoretisk utbildning och praktisk tjänstgöring kombineras på ovan angivet sätt hyser utredningen inga betänkligheter mot att kravet på praktisk tjänstgöring såsom villkor för tillträde till de ifrågasatta särskilda kursernas speciella del avkortas.

Med dessa utgångspunkter har utredningen övervägt olika alternativ för den ifrågavarande praktiska tjänstgöringens ordnande och varaktighet. Utredningen har härvid funnit att tiden för denna bör kunna fastställas till 19 månader, varav före tillträde till den speciella delen av kursen 1 1/2 månad skulle fullgöras på vardera uppbördssektion och häradsskrivarkontor, 1 månad på vardera kameralsektion och prövningsnämndens kansli, 2 månader på taxeringssektionens allmänna detalj och varuskattedetalj. Sedan den speciella delen av kursen avslutats, skulle 5 månaders praktisk tjänst fullgöras inom taxeringsassistentorganisationen och 7 månader på taxeringssektionens revisionsdetalj.

Den praktiska tjänstgöringen inom taxeringsassistentorganisationen bör fullgöras i den formen att vederbörande aspirant under denna tid i möjligaste mån självständigt fullgör på taxeringsassistent ankommande göromål. Med hänsyn till aspiranternas bristande erfarenhet och rutin bör taxeringsintendenten i länet genom honom underställda befattningshavare tillse att deras arbete noggrant följes under denna period. Utredningen anser att dessa aspiranter genom de möjligheter till kontakt med äldre och erfarna kamrater rörande det praktiska arbetets problem, som på detta sätt skapas, kommer att äga bättre förutsättningar att bekläda tjänst som taxeringsassistent än vad nuvarande utbildning ger. Vidare skapas möjligheter att redan i ett tidigt skede bilda sig en uppfattning om aspiranternas lämplighet för taxeringsarbete.

Under den senare delen av tjänstgöringen på revisionsdetaljen bör aspiranterna såsom biträden åt vana taxeringsrevisorer delta i taxeringsrevisioner, vilka efter samråd mellan kursledning och vederbörande taxeringsintendent särskilt utvalts. Vid regelbundet återkommande tillfällen

bör aspiranterna dessutom sammandras till kursorterna för att där dels bibringas ytterligare fortbildning dels med utgångspunkt från de taxeringsrevisioner, i vilka aspiranterna själva deltagit, materialisera och fördjupa det kunskapsstoff som i detta avseende inhämtats under den teoretiska utbildningen.

Genom dessa anordningar torde skapas bättre förutsättningar för att utvinna åsyftat resultat av utbildningen. Sålunda torde genom exempelvis grupparbeten kring något upplevt eller fingerat problem särskilda svårigheter och spörsmål lättare kunna dragas fram och belysas. Samtidigt skapas goda möjligheter för att bedöma aspiranternas fallenhet för revisionsarbete och taxeringsarbete överhuvud taget.

Tidsschemat för de särskilda kurserna i Malmö, Göteborg och Sundsvall samt utformningen av den därtill anslutande praktiska tjänstgöringen kan enligt utredningens mening lämpligen utformas på i huvudsak följande sätt.

År 1

1/9—20/12 teoretiska utbildningens allmänna del

År 2

2/1—28/2 tjänstgöring å taxeringssektionen (allmänna detaljen och varuskattedetaljen)

1/3—31/3 » » » prövningsnämndens kansli

1/4—15/5 » » » uppbördssektionen

16/5—30/6 » » » häradskrivarkontor

1/7—14/7 semester

15/7—15/8 tjänstgöring å kameralsektionen

16/8—20/12 teoretiska utbildningens speciella del

År 3

2/1—28/2 tjänstgöring å taxeringssektionen (revisionsdetaljen)

1/3—31/7 tjänstgöring inom taxeringsassistentorganisationen (semester-tid inkluderad)

1/8—31/12 tjänstgöring å taxeringssektionen (revisionsdetaljen).

Såvitt utredningen kunnat finna erfordras under de närmaste åren att tre sådana särskilda kurser i de tre städerna kommer till stånd. Det ungefärliga tidsschemat för de olika kurserna (kurserna I—III) framgår av tablån överst å s. 226.

Beträffande förskjutningen i tiden av kurs II vill utredningen framhålla att denna förskjutning måst ske med hänsyn till att tillgången på lärarkrafter inte torde möjliggöra undervisning i två kurser samtidigt.

I tablån förutsätts alltså att en kurs med högst 90 elever börjar den 1 september 1961, en kurs med ytterligare högst 90 elever den 15 januari 1962

		I							
1/9 1961	—	1/9	}	allmän del					
31/12 1961	—	31/12							
		16/8	}	länsstyrelse	15/1	}	allmän del		
		31/12			30/4			länsstyrelse	
31/12 1962	—	1/8	}	speciell del	31/12	}	speciell del		
		31/12			1/6			rörelse-distr. m. m.	
		1/8	}	viss teoretisk utbildning	28/2	}	viss teoretisk utbildning		
31/12 1963	—	31/12			31/7			rörelse-distr.	
							III		
							1/9	}	allmän del
							31/12		
							16/8	}	länsstyrelse
							31/12		
31/12 1964	—						1/8	}	speciell del
							31/12		
							1/8	}	rörelse-distr. m. m.
							31/12		
31/12 1965	—							}	viss teoretisk utbildning
							31/12		

och en kurs med även högst 90 elever den 1 september 1963. Vissa svårigheter kan måhända uppstå att helt fylla det angivna elevantalet, särskilt den 15 januari 1962. Intet synes emellertid hindra att man anordnar kurser med färre antal elever eller om antalet elever inte motiverar att kurser anordnas på alla de föreslagna kursorterna att man nöjer sig med att endast anordna kurser på två ställen. Såsom tidigare angetts torde möjligheterna att rekrytera elever till utbildningskurserna framför allt bero på hur intensivt upplysningsverksamheten om dessa bedrivs. För att ge länsstyrelsernas utbildningsnämnd och länsstyrelserna möjlighet att bedriva en effektiv rekryteringskampanj synes särskilda medel böra anvisas.

Påbörjas de första kurserna av detta slag den 1 september 1961 innebär detta i praktiken att bortåt 90 nya rörelsedistrikt kan betjäna av personal med tillfredsställande teoretisk underbyggnad fr. o. m. år 1963 och att samtliga rörelsedistrikt, som skall inrättas, kan betjäna av sådan personal fr. o. m. år 1964. De ytterligare 105 erforderliga taxeringsassistenttjänsterna (65 vid länsstyrelserna och 40 vid överståthållarämbetet) kan därför inrättas med 55 tjänster fr. o. m. budgetåret 1963/64 och med 50 tjänster fr. o. m. budgetåret 1964/65. De av utredningen föreslagna landskanslistjänsterna inom länsstyrelsens revisionsdetaljer och motsvarande tjänster å bokgranskningskontoret vid överståthållarämbetet bör i huvudsak ha kunnat besättas senast under budgetåret 1965/66. Det av utredningen

beräknade totala utbildningsbehovet för den närmaste femårsperioden bör kunna vara täckt med utgången av år 1965. Förutsättningen för dessa beräkningar är givetvis — såsom nyss anförts — att tillräckligt antal aspiranter kan rekryteras.

Kostnaderna för den av utredningen förordade utökningen av antalet kurser torde beträffande arvoden till kursledare och lärare samt expenser kunna beräknas enligt samma normer som för den nuvarande utbildningen, d. v. s. för närvarande för varje allmän del till 16 000 kronor och för varje speciell del 25 000 kronor, varvid i de senare kostnaderna inräknats utgifter för lärararvoden i revisionsteknik under både den teoretiska utbildningen och den därpå följande praktiska tjänstgöringen. Vidare anser utredningen det rimligt att anslaget till utbildningsnämnden med hänsyn till den ytterligare belastning, som de särskilda kurserna medför för nämndens del, höjes med förslagsvis 2 000 kronor. Ersättning för eventuella resekostnader till de kursledare och lärare, som kan ha hämtats från länsstyrelserna, bör därjämte utgå. Ifrågavarande kostnader synes kunna inrymmas i de belopp, som årligen anvisas till vederbörande länsstyrelser utgifter för reseersättningar. Kostnaderna för den ifrågasatta rekryteringskampanjen torde kunna uppskattas till ca 25 000 kronor.

För budgetåret 1961/62 bör således beräknas en ökning av anslaget för utbildningskurser med i runt tal 98 000 kronor (allmän kurs $6 \times 16\,000$, utbildningsnämnden 2 000). Därtill kommer kostnaden för löner samt eventuella resekostnader och traktamenten till kursdeltagarna, som bör åtnjuta dessa förmåner enligt samma regler som gäller vid hittills anordnade kurser. Detta innebär bl. a. att den nytillkommande personalen bör anställas som icke ordinarie landskanslister med löneplacering enligt den för dessa gällande reglerade befordringsgången.

Utredningen vill slutligen framhålla att de föreslagna särskilda kurserna inte endast öppnar möjlighet till en snabbare utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen och revisionsdetaljerna. Genom dessa kurser även som övrig av utredningen förordad utbildning bör värdefulla erfarenheter även vinnas angående inriktningen och utformningen av utbildningen under de ordinarie kurserna. Utredningen vill också framhålla att utredningen inte ansett sig kunna gå in på detaljutformningen vare sig av de föreslagna särskilda kurserna för utbildning av taxeringsassistenter och landskanslister för revisionsdetaljerna eller av de anordningar för fortbildning, som utredningen förordat i detta avsnitt. Det torde få ankomma på utbildningsnämnden att efter samråd med riksskattenämndens kontrollbyrå närmare utforma denna utbildning.

*C. Andra åtgärder i effektivitetsfrämjande syfte inom länsstyrelsernas
taxeringssektioner*

Kontorsmaskiner

I direktiven för utredningen har uttalats, att det bör undersökas om den tekniska utrustning, som finns inom länsstyrelsernas revisionsdetaljer, bör kompletteras. Utredningen har från länsstyrelserna inhämtat uppgifter rörande tillgången på kontorsmaskiner på såväl taxeringssektionerna som prövningsnämndskanslierna. Av de erhållna uppgifterna framgår att den maskinella utrustningen inom länsstyrelsernas revisionsdetaljer företer betydande ojämnheter. Sålunda förekommer att på någon länsstyrelse revisionsdetaljen i stort sett endast är utrustad med multiplikationsmaskiner. På andra länsstyrelser åter har revisionsdetaljens personal huvudsakligen försetts med additionsmaskiner. Rent allmänt kan konstateras att i regel två eller flera befattningshavare får dela samma maskin. Vidare har den av utredningen verkställda undersökningen givit vid handen att åtskilliga länsstyrelser inte förfogar över ur revisionssynpunkt ändamålsenliga fotokopieringsapparater. Även antalet skrivmaskiner på revisionsdetaljerna synes vara begränsat. Dikteringsmaskiner synes — förutom i något enstaka undantagsfall — inte användas på revisionsdetaljerna.

Det vanligast förekommande räknearbetet inom revisionsdetaljen är addition. Även om allt mera omfattande arbete av detta slag bör utföras av biträdespersonal, kommer granskningspersonalen att dagligen ägna åtskillig tid häråt. Enligt utredningens mening bör därför praktiskt taget all personal inom revisionsdetaljen vara utrustad med en skrivande additionsmaskin, helst med kreditsaldo. Eftersom multiplikationsarbete förekommer i betydligt mindre omfattning än addition och en additionsmaskin dessutom mycket väl kan användas för enklare och mindre omfattande multiplikationer, torde det vara tillfyllest med en halvautomatisk multiplikationsmaskin för var tredje bokföringsgranskare. Av vad ovan anförts torde framgå att mera komplicerad räkneapparat, t. ex. räknemaskiner för alla fyra räknesätten eller av annan helautomatisk karaktär, inte kan anses erforderlig för det på revisionsdetaljen förekommande arbetet.

I fråga om fotokopieringsapparater må framhållas att behov ofta föreligger att kopiera räkenskapshandlingar och liknande, i regel för att snabbt kunna återställa originalhandling till den skattskyldige men ibland även för att säkra bevismaterial i en taxeringsprocess. Med hänsyn härtill bör befintlig apparatur ha sådan kapacitet att en räkenskapsbok av gängse storlek kan fotograferas.

Vid några länsstyrelser har inom taxeringssektionens allmänna detalj dikteringsmaskiner i stor utsträckning använts vid upprättande av taxeringsintendents yttrande i besvärsmål m. m. Erfarenheterna av detta förfarings-

sätt ha varit mycket goda. Det må dock framhållas att personalen först måst lära sig att behärska den speciella teknik som erfordras för diktering. Enligt utredningens mening bör man även på revisionsdetaljerna med fördel kunna använda dikteringsmaskiner, t. ex. vid uppsättande av revisionsrapporter. — Förhållandet bör för övrigt vara detsamma när det gäller prövningsnämndernas kanslier. — Utredningen anser därför att revisionsdetaljerna bör förses med sådana maskiner. Intill dess användbarheten av ifrågasvarande maskiner i det egentliga revisionsarbetet närmare prövats synes dock varje revisionsdetalj endast böra tilldelas två maskiner, varav den ena är avsedd för det biträde som skall skriva ut vad som talats in med hjälp av den andra maskinen. Med hänsyn till arbetets karaktär bör maskiner med plattsystem väljas.

Vid de av utredningen avlagda studiebesöken hos vissa länsstyrelser har bl. a. diskuterats möjligheten att utnyttja dikteringsmaskin i samband med utförandet av olika vid taxeringsrevision förekommande arbetsuppgifter. Då i åtskilliga fall det egentliga revisionsarbetet måste utföras ute hos skattskyldiga, skulle dikteringsmaskinen i dessa fall användas för att omedelbart dokumentera under taxeringsrevisionen gjorda iakttagelser. Ett dylikt förfaringsätt skulle utan tvivel innebära en inte oväsentlig tidsbesparing för granskningsmannen, varjämte upprättandet av revisionsrapporten i viss mån skulle underlättas. Det skulle t. o. m. kunna ifrågasättas att på dikteringsmaskinen taga upp granskningsmannens samtal med den skattskyldige angående olika under revisionen konstaterade förhållanden. Otvivelaktigt skulle detta vara av värde inte minst för den skattskyldige, som härigenom fick tillfälle att redan under själva utredningen muntligen framföra sina förklaringar och synpunkter. Utredningen har emellertid inte någon deciderad uppfattning om lämpligheten av ett sådant tillvägagångssätt. Det kan nämligen tänkas att en dylik upptagning av samtalen med den skattskyldige av denne fattas såsom en form av »polisförhör» i anledning av misstanke om skattefusk, vilken karaktär självfallet dessa samtal inte kan eller får ha med hänsyn till bl. a. granskningsmannens befogenheter. Anledning synes emellertid föreligga att närmare undersöka i vad mån revisionsarbetet kan effektiviseras genom en vidgad användning av diktafoner under själva arbetet på fältet. Utredningen anser därför att viss försöksverksamhet i nu nämnt avseende bör ske i något eller några län. Riksskattenämndens kontrollbyrå bör fungera som ledare för denna verksamhet och därvid draga upp de erforderliga riktlinjerna.

Möjlighet för taxeringsrevisionspersonal att vid tjänsteresor använda egen bil

Kungl. Maj:t har under 1950-talet i olika etapper bemyndigat flertalet länsstyrelser att under vissa förutsättningar till ett begränsat antal för bokföringsgranskning hos skattskyldiga anställda tjänstemän utbetala resekostnadsersättning för tjänsteresor företagna med förrättningsmännens egna

bilar. Genom beslut den 13 mars 1959 har emellertid Kungl. Maj:t i enlighet med bestämmelserna i 4 § tredje stycket allmänna resereglementet bemyndigat länsstyrelserna i samtliga län att med giltighet tills vidare och under förutsättningar, som anges i 3 § första stycket andra punkten kungörelsen den 12 december 1952, nr 780, beträffande för bokföringsgranskning hos skattskyldiga vid vederbörande länsstyrelse anställda och därstädes placerade befattningshavare medge att resekostnadsersättning vid tjänsteresa med egen bil får utgå för angivna färdsätt även i fall då förrättningsmannen inte enligt bestämmelserna i 4 § tredje stycket allmänna resereglementet är berättigad till ersättning för sådant färdsätt. Enligt föreskrifterna i 3 § första stycket andra punkten förenämnda kungörelse må sådant medgivande lämnas endast om det vid en jämförelse i stort mellan kostnaderna för olika färdsätt visat sig vara förmånligt för statsverket ur ekonomisk synpunkt och med hänsyn till verksamhetens rationella bedrivande. I anslutning härtill må framhållas, att Kungl. Maj:t samtidigt lämnat utan bifall en av länsstyrelsen i Västerbottens län gjord framställning om bemyndigande att till taxeringsassistenterna i ett par fögderier utge resekostnadsersättning vid tjänsteresor med egen bil.

Tillståndet för personalen på länsstyrelsernas revisionsdetaljer att mot fastställd ersättning nyttja egen bil vid resor i tjänsten har, såvitt utredningen kunnat finna, medfört en viss intensifiering av taxeringsrevisionsverksamheten. Det ligger sålunda i öppen dag att utnyttjande av bil vid resor till orter med mindre goda kommunikationer ofta innebär en betydande tidsvinst för granskningsmannen. I sin tur medför detta, att flera taxeringsrevisioner kan medhinnas under en given tidsrymd. Även vid utförande av partiella taxeringsrevisioner framstår det som fördelaktigt för revisionspersonalen att ha bil till sitt förfogande. Dylika revisioner äger nämligen regelmässigt rum hos den skattskyldige själv, eftersom överraskningsmomentet vid dessa revisioner oftast är av vikt. Om bil användes under revisionsarbetet möjliggöres också transporten av de kontorsmaskiner, som många gånger måste medföras för att arbetet skall kunna bedrivas på ett rationellt sätt. Användande av bil erbjuder vidare möjligheter att samordna granskningsmännens olika resor. Slutligen må framhållas att den besparing, som eventuellt kan uppstå genom att revisionspersonalen anlitar allmänna kommunikationsmedel i stället för egen bil, är förhållandevis obetydlig jämfört med vad som står att vinna genom en intensifierad taxeringskontroll. Såsom utredningen i annat sammanhang framhållit bör granskningsmannen i regel, oavsett i vilken omfattning revisionen sedan kommer att göras hos den skattskyldige, inleda revisionen med ett besök hos denne. Detta kommer otvivelaktigt att medföra att revisionspersonalen i framtiden behöver företaga resor i större utsträckning än hittills.

Vad ovan anförts ger vid handen att, om taxeringsrevisionsverksamheten skall kunna bedrivas effektivt, revisionspersonalen i största möjliga omfatt-

ning bör få använda egen bil. Genom att utredningen förordat dels att taxeringsassistenterna under tiden mellan taxeringsperioderna i princip uteslutande skall utnyttjas för taxeringsrevision och dels en utökning av personalen på revisionsdetaljerna uppkommer fråga i vilken utsträckning dessa tjänstemän bör medges tillstånd att vid resor i tjänsten använda egen bil och erhålla resekostnadsersättning härför. Under hänvisning till de fördelar, som är förknippade med att granskningsresorna företages med bil, föreslår utredningen, att all kvalificerad granskningspersonal — däri inbegripet taxeringsassistenter och landskanslistor på revisionsdetaljerna — som vid utförande av taxeringsrevision använder egen bil, skall vara berättigad till ersättning härför även i det fall att förrättningsmannen inte enligt bestämmelserna i 4 § tredje stycket allmänna resereglementet är berättigad till ersättning för sådant färdstätt.

Anvisningar till ledning för revisionspersonalen

De befattningshavare, som skall ägna sig åt taxeringsrevisioner, har och kommer även i fortsättningen att ha en mycket skiftande utbildning och erfarenhet av sådan verksamhet. Det ter sig därför angeläget att dessa befattningshavare, för att de skall kunna bedriva sitt arbete effektivt och rationellt, i erforderlig utsträckning har tillgång till handledningar, anvisningar o. dyl. om hur ett revisionsarbete lämpligen bör läggas upp och bedrivas. Enligt vad utredningen erfarit har inom riksskattenämndens kontrollbyrå upprättats ett förslag till handledning i taxeringsrevision. Då en sådan handledning sedan lång tid tillbaka framstått som synnerligen nödvändig, är nämndens initiativ härvidlag värdefullt. Utredningen vill uttrycka den förhoppningen, att denna kontrollbyråns verksamhet utvidgas och att motsvarande anvisningar utarbetas även för andra taxeringsfunktionärer, t. ex. biträdespersonalen på revisionsdetaljerna.

Revisionsrapporten och dennas disposition

Det förhåller sig utan tvekan så, att såväl upprättandet som läsandet av en revisionsrapport underlättas om den så långt möjligt upprättas efter ett på förhand uppgjort schema. Även själva revisionsarbetet blir lättare, därest granskningsmannen redan från början genom schemat får klart för sig vilka uppgifter om den skattskyldige och hans bokföring, som under alla omständigheter skall redovisas i granskningsrapporten. Risken för att granskningsmannen skall underlåta eller glömma att i densamma medtaga uppgifter eller omständigheter av betydelse för bedömningen av den skattskyldiges taxeringar elimineras också om tillgång till ett schema för rapportens upprättande finns. En till formen mera bunden disposition torde i regel endast kunna tillämpas vid upprättandet av revisionsrapporter avseende granskning av detaljhandlares och andra mindre eller medelstora

företags räkenskaper, eftersom man vanligen torde få arbeta efter andra mindre regelbundna linjer vid revisioner av större rörelser. Nedan anförda synpunkter på revisionsrapporten och dennas disposition avser endast att lämna en allmän vägledning för hur en sådan rapport i tillämpliga fall lämpligen bör uppbyggas och vad densamma i stort bör innehålla. En mera fullständig redogörelse i dessa avseenden har intagits i det inom riksskatte-nämndens kontrollbyrå upprättade förslaget till handledning i taxeringsrevision.

Granskningsrapporten avser att ge både taxeringsmyndigheter, beskattningsdomstolar och den skattskyldige själv del av vad som under revisionen konstaterats i fråga om den skattskyldiges bokföring. Avsikten med rapporten är inte endast att i densamma skall uppräknas de felaktigheter, som kan ha konstaterats, utan rapporten skall överhuvud ge den mera ingående beskrivning av den skattskyldiges verksamhet, som möjliggör för taxeringsmyndigheter och skattedomstolar att rätt bedöma inte bara de granskade handlingarnas tillförlitlighet ur taxeringssynpunkt utan även rörelsens och verksamhetens omfattning och resultat. Rapporten skall, som förut framhållits, innehålla en av partsställningen i taxeringsprocessen obunden redogörelse för allt vad som kan vara relevant för åsättande av en riktig taxering.

Uppgifter om vilket eller vilka räkenskapsår, som varit föremål för revision, samt rörande rörelsens eller verksamhetens art och närmare beskaffenhet bör alltid lämnas i början av revisionsrapporten. Granskningsmannen bör därvid ange om räkenskapsmaterialet genomgått fullständigt eller om det endast varit fråga om en partiell taxeringsrevision. Vidare bör uppgift regelmässigt lämnas om vem som fört räkenskaperna, var granskningen ägt rum, rörelsens affärsålder, antalet i rörelsen verksamma personer med angivande tillika av om rörelseidkaren själv eller honom närstående personer deltagit i verksamheten, om rörelsen är nystartad eller gammal och inarbetad samt andra liknande uppgifter av mera allmän natur, som kan vara av värde vid bedömningen av den för rörelsen redovisade nettointäkten.

Efter det att ovan nämnda uppgifter intagits i rapporten synes det lämpligt att granskningsmannen omtalar vilka räkenskapshandlingar, som den skattskyldige ställt till förfogande för granskning. Skulle räkenskaperna vara ofullständiga i något avseende, t. ex. om grundnoteringar för inkomsterna saknas, måste detta givetvis anmärkas i revisionsrapporten.

När det sedan gäller att lämna redogörelse för de vid granskningen gjorda iakttagelserna bör granskningsmannen i förekommande fall börja med att påtala konstaterade formella felaktigheter. Därefter synes granskningsmannen böra övergå till att redogöra för sådant som rör inkomst- respektive utgiftsredovisningen. Därvid bör särskilt anges, i vilken utsträckning inkomsterna och utgifterna är verifierade, om kontroll av inkomstredovisningen skett gentemot inkomna eller införskaffade kontrolluppgifter, i vad mån kassarabatter kunnat utnyttjas, om återbäring lämnats m. m. Själv-

fallet bör allt rörande inkomstredovisningen avhandlas, innan redogörelse lämnas för utgiftsredovisningen.

Vid bedömningen av räkenskapernas tillförlitlighet utgör kassaredovisningen en betydelsefull del av bokföringen. Granskningsmannen bör därför i revisionsrapporten ange om det granskade företaget haft intern kassakontroll och hur denna i så fall varit ordnad. Om negativt kassasaldo konstaterats föreligga i bokföringen vid någon eller några tidpunkter, bör uppgift lämnas om kassaunderskottets storlek, eventuella förklaringar från den skattskyldiges sida om orsaken till förhandenvaron av dylikt underskott samt huruvida eller i vad mån detsamma anses böra inverka på beräkningen av rörelsens nettointäkt. Det är även viktigt, att granskningsmannen uttalar sig om huruvida rörelseidkarens uttag av kontanter ur rörelsen bokförts löpande eller i en klumpsumma för hela året vid räkenskapsårets utgång. Sistnämnda förhållande visar nämligen att bokföringen inte skett i överensstämmelse med bokföringslagens föreskrifter samt att kassakontroll inte förefunnits, vilket i sin tur kan medföra att bokföringens tillförlitlighet i taxeringshänseende minskar.

Om kontantberäkning verkställt i samband med taxeringsrevision bör redogörelse för densamma lämnas i revisionsrapporten. Av granskningsmannen framräknad bruttovinstprocent bör intagas i rapporten oberoende av om det föreligger någon differens mellan deklarerad och såsom normal ansedd bruttovinst eller inte.

Därest granskningsmannen i samband med revisionen iakttagit felaktigheter beträffande redovisningen av andra förvärvskällor än den, vars bokföring är föremål för granskning, eller i fråga om den skattskyldiges förmögenhetsberäkning, skall givetvis även detta omnämnas i revisionsrapporten. I densamma bör också anges, om den skattskyldige inte alls eller på ett ofullständigt sätt fullgjort den honom enligt TF åvilande skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering.

Sedan en uttömmande redogörelse lämnats för de vid revisionen gjorda iakttagelserna, bör granskningsmannen i regel avge ett omdöme om huruvida räkenskaperna enligt hans mening är i sådant skick att de kan läggas till grund för taxeringen eller inte.

Granskningsrapporten bör slutligen så uppbyggas att taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt behandlas för sig och taxeringen till allmän varuskatt för sig.

D. Taxeringsmyndigheternas befogenheter

Tidigare har nämnts, att utredningen i skrivelse till förste taxeringsintendenten vid överståthållarämbetet och samtliga taxeringsintendenter i länen anhållit om redogörelse för de av dem vunna erfarenheterna angående taxeringsmyndigheternas befogenheter att i samband med granskningsarbetet

göra undersökningar och erhålla upplysningar och uppgifter för taxeringskontrollen. Såsom framgår av den i kap. IV lämnade sammanfattningen av svaren å nämnda skrivelse har de flesta taxeringsintendenterna givit uttryck för åsikten, att taxeringsmyndigheternas nuvarande befogenheter i väsentliga hänseenden inte är tillfyllest för en effektiv och ändamålsenlig taxeringskontroll. Av en del uttalanden framgår också att tveksamhet i vissa avseenden råder om hur långt de nuvarande befogenheterna sträcker sig. Utredningen anser därför att de nu gällande bestämmelserna om taxeringsmyndigheternas befogenheter i vissa hänseenden är i behov av såväl ändringar och kompletteringar som förtydliganden.

Skyldigheten att föra anteckningar m. m.

Såsom av den förut lämnade framställningen framgår innebar införandet av föreskrifterna i 20 § TF om skyldighet för deklarations- och uppgiftspliktig att i skäligen omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav, ett lagfästade av tidigare gällande praxis på området och ett inskräpande av skyldigheten att med tillbörlig omsorg inte endast fullgöra deklarations- och uppgiftsplikten utan även att föra och bevara ett godtagbart underlag för densamma. Skyldigheten att föra och bevara underlaget gäller enligt paragrafens utformning även den som är skyldig föra räkenskaper enligt bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk och skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering. Bokföringslagen och den angivna förordningen innehåller detaljerade bestämmelser om vilka räkenskapsböcker som skall föras och hur räkenskaperna i övrigt skall vara ordnade. Dessa bestämmelser, vilka endast innefattar minimikrav, uppfattas emellertid i många fall av de bokföringsskyldiga så, att de endast behöver föra de böcker, som särskilt angivits i nämnda författningar, oaktat dessa för företag av mera betydande storleksordning dock förutsätter ytterligare och mera detaljerade räkenskapsböcker.

Bokföringslagens syfte är i första hand att bereda skydd åt rörelseidkares borgenärer och endast mera sekundärt att befordra ordning och reda i räkenskaperna samt möjliggöra för företagaren-rörelseidkaren själv att verkligen få kontroll över rörelsens gång och över den ekonomiska ställningen. Dessa senare syften är — ehuru sekundära med hänsyn till bokföringslagens egentliga syfte — emellertid särskilt ur taxeringskontrollsynpunkt mycket viktiga men blir dock alltför ofta förbisedda. Eftersom bokföringslagens egentliga uppgift inte är att tillgodose det allmännas intresse av kontrollmöjligheter i beskattningshänseende har detta i stället måst tillgodoses genom särskild lagstiftning, ehuru därvid, såsom nyss antytts, en anknytning eller hänvisning skett till bokföringslagen. Den snabba utvecklingen på det redovisningstekniska området har emellertid medfört att bok-

föringslagens bestämmelser alltmer kommit att framstå såsom omoderna och otillräckliga både med hänsyn till lagens egentliga syfte och ur taxeringskontrollsynpunkt. Svårigheterna har blivit allt större att samordna den moderna bokförings- och redovisningstekniken med lagens bokstavliga föreskrifter. Bestämmelsen om att bokföringen skall ske i överensstämmelse med allmänna bokföringsgrunder och med iakttagande av god köpmannased torde dock få anses innebära att man vid tillämpningen av bokföringslagen kunnat i stort sett följa med och taga viss hänsyn till bokföringsteknikens utveckling och gällande sund uppfattning i köpmannakretsar. Därigenom har möjliggjorts att i huvudsak inrymma den moderna tekniska utvecklingen på bokföringens och redovisningsteknikens område inom bokföringslagens eljest föråldrade bestämmelser.

Det ekonomiska livet har även skapat företagsformer som svårligen kan inordnas under bokföringslagens bestämmelser om vilka som är bokföringskyldiga. Även om således bokföringslagen samt jordbruksbokföringsförordningen innehåller särskilda regler är det i många fall synnerligen svårt att avgöra om bokföringsskyldighet föreligger, och om så är fallet, huruvida denna bokföringsskyldighet fullgjorts på föreskrivet sätt.

Självfallet måste ur beskattningssynpunkt bestämda krav ställas i fråga om det sätt på vilket bokföring och redovisning skall ske. Bestämmelserna i 20 § TF är emellertid avsiktligt mycket allmänt formulerade. Av dessa bestämmelser framgår endast sådana, som är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagens eller jordbruksbokföringsförordningens föreskrifter, också är skyldiga att ha sin bokföring ordnad så att den utgör underlag för deklara-tions- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav. Däremot preciseras inte närmare hur övriga deklara-tions- och uppgifts-pliktiga skall ha sitt underlag ordnat och det anges inte heller när kravet får anses vara räkenskaper eller när det får anses vara tillfyllest med enbart anteckningar eller andra handlingar. I samtliga dessa senare fall är det därför alltid svårt att draga gränsen mellan de fall, när underlaget skall vara så beskaffat att det kan betecknas som formliga räkenskaper, och de fall, då som underlag kan godtagas mer eller mindre formlösa anteckningar eller t. o. m. endast verifikationer, kvitton o. dyl. Det har därför i praxis måst avgöras från fall till fall när föreliggande räkenskaper, anteckningar eller annat material är av den beskaffenhet att det-samma i både formellt och materiellt hänseende kan anses godtagbart och riktigt såsom underlag för avgiven deklaration eller fullgjord uppgifts-skyldighet.

Inkomst av rörelse skall enligt 41 § kommunalskattelagen beräknas enligt bokföringsmässiga grunder och i anvisningarna till samma paragraf utsäges vidare att för skattskyldig, som haft ordnad bokföring, skall denna i princip läggas till grund för inkomstberäkningen. Vad som därvid avses med ordnad bokföring anges emellertid inte närmare och man förde

endast rent allmänt kunna säga att det bör vara en bokföring, som är så beskaffad att den i såväl formellt som materiellt hänseende visar ett resultat av rörelsen, som överensstämmer med det verkliga.

Såsom framgår av redogörelsen i kap. IV utnyttjas de ovan angivna reglernas och bestämmelsernas mera allmänna och inte närmare preciserade utformning i en alltmer tilltagande omfattning på ett inte avsett sätt av mindre nogräknade skattskyldiga. Detta sker då så att de antingen avsiktligt ordnar sin bokföring på ett sådant sätt att densamma gör en effektiv taxeringskontroll omöjlig eller i vart fall avsevärt försvårar denna kontroll, eller så att de endast för eller uppger sig föra ett minimum av räkenskapsböcker eller till och med i vissa fall helt underlåter varje form av anteckningar, varigenom omöjliggöres eller försvåras såväl en effektiv taxeringskontroll av dem själva som kontroll av att föreliggande uppgiftsskyldighet vederbörligen fullgjorts.

Utredningen anser att mera preciserade bestämmelser om vilka fordringar som taxeringsmyndigheterna bör kunna ställa på en rörelseidkares deklarationsunderlag i vissa fall är erforderliga för att taxeringskontrollen genom taxeringsrevisioner skall kunna bli effektiv i önskvärd omfattning. Utredningen har därvid inte varit helt främmande för tanken att föreslå en speciell bokföringslag med giltighet endast i fråga om taxering. Emellertid omfattar en sådan lagstiftning så många och betydande problemställningar att utredningen ansett det ligga utanför möjligheternas ram att uppätta förslag i detta hänseende inom den för utredningens uppdrag stipulerade tiden. Utredningen anser därför att bestämmelserna i 20 § TF inte bör ändras utan kvarstå oförändrade. I detta sammanhang vill utredningen även hänvisa till vad som anförts i departementschefens ovan s. 62 återgivna uttalande i prop. 160/1955. Åtskilliga förvärvsverksamheter bedrivs för övrigt under så växlande former och förhållanden att det knappast synes möjligt att mera i detalj reglera skyldigheten för dem att föra räkenskaper eller anteckningar.

Beträffande vissa kategorier skattskyldiga har speciella svårigheter förelagat att få dessa att följa föreskrifterna i 20 § om skyldighet att föra och bevara underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande. Såsom exempel på sådana skattskyldiga kan anföras kreaturshandlare, vilka ofta uppger sig helt sakna anteckningar, varigenom möjlighet till kontroll av deras egen taxering saknats och möjligheter inte heller förelagat att av dem erhålla föreskrivna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering. Andra kategorier har inkomster av sådant speciellt slag, att de är svårkontrollerbara, därest inte speciella — av dem själva mycket lätt uppfyllda — krav ställes på deras räkenskaper, anteckningar etc. och då särskilt i vad angår redovisningen av influtna intäkter. Såsom exempel på sådana kategorier skattskyldiga kan anföras tandläkare, läkare, ve-

terinäer m. fl. s. k. fria yrkesutövare. För här ovan såsom exempel nämnda kategorier skulle utfärdandet av mera speciella regler angående hur de räkenskaper och anteckningar skall föras, som dessa kategorier måste ha såsom underlag för sina deklARATIONER, och vilka krav man således har rätt ställa på dessa räkenskaper och anteckningar enligt utredningens mening medföra, att ett större antal av dem även följde bestämmelserna i 20 §.

Utredningen anser därför att — på i stort sett samma sätt som skett i Danmark och Norge — kompletterande bestämmelser bör införas i TF, lämpligen i dennas 20 §, som ger Kungl. Maj:t generell fullmakt att utfärda bestämmelser om skyldighet för vissa, i samband med utfärdandet av föreskrifterna i fråga särskilt angivna skattskyldiga att föra räkenskaper på närmare angivet sätt. Dessa bestämmelser bör därvid utformas så att de även kommer att gälla dem, som är skyldiga föra räkenskaper enligt bokföringslagen och jordbruksbokföringsförordningen. De föreskrifter, som Kungl. Maj:t alltså skall kunna utfärda med stöd av denna fullmakt, bör enligt utredningens mening således inte endast innefatta fastställande av mera allmänna föreskrifter om bokföringsskyldighet och regler för dennas fullgörande för eljest inte bokföringsskyldiga utan även avse särskilda regler för förandet av viss eller vissa delar av räkenskaperna hos eljest bokföringsskyldiga rörelseidkare. Förslag angående vilka kategorier skattskyldiga, som därvid bör ifrågakomma, och vilka minimikrav, som bör ställas på ifrågavarande skattskyldigas räkenskaper, bör upprättas av riksskattenämnden. Utredningen förutsätter att Kungl. Maj:t inte utfärdar nu ifrågasatta föreskrifter utan att, där så kan ske, tillfälle beretts branschorganisation eller liknande sammanslutning att yttra sig över nämndens förslag. Detta bör givetvis inte utesluta att nämnden redan under förarbetet samråder med sådan organisation och sammanslutning. Möjlighet synes även böra beredas Kungl. Maj:t att bemyndiga riksskattenämnden att utfärda här ifrågavarande föreskrifter. Utredningen anser emellertid att detta bemyndigande endast bör utnyttjas i undantagsfall och sedan närmare erfarenheter vunnits.

Av redogörelsen i kap. IV framgår att stor tveksamhet synes råda angående under vilken tid den inte bokföringsskyldige rörelseidkaren skall anses pliktig bevara sina räkenskaper eller anteckningar. Enligt bokföringslagen föreligger skyldighet för den bokföringsskyldige att förvara samtliga till räkenskaperna hörande böcker samt handlingar under tio år. Motsvarande bestämmelse saknas däremot för den inte bokföringsskyldige, som på grund av bestämmelserna i 20 § TF dock är skyldig föra räkenskaper eller anteckningar. Detta utnyttjas av mindre nogräknade skattskyldiga så att de vid taxeringsrevisionen förklarar sig antingen helt sakna räkenskaper eller anteckningar eller också vissa för utredningen värdefulla delar av desamma. Ofta motiveras förfaringssättet med att de inte ansett sig

skyldiga bevara materialet i fråga. Genom att inget material eller ofullständigt sådant ställes till förfogande vid taxeringsrevisionen omöjliggöres eller försvåras denna avsevärt. Tyvärr är det även i viss omfattning så att avsaknaden helt eller delvis av räkenskaper är till fördel för den skattskyldige eftersom, om räkenskaperna inte bevarats, det oftast är svårt att bevisa att underdeklaration, medveten eller omedveten, föreligger. Sålunda lär eftertaxering knappast kunna påföras en rörelseidkare, som inte bevarat sina räkenskaper och som påstår men inte kan styrka att en på kontrolluppgift upptagen intäkt ingår i räkenskaperna, ehuru omständigheterna i det enskilda fallet tyder på att så inte är förhållandet. Med hänsyn till den stora betydelse, som ordentligt förda och fullständiga räkenskaper och anteckningar har såsom underlag för ett riktigt fullgörande av deklara-tions- och uppgiftsskyldigheten och för kontroll därav, anser utredningen att det i TF bör klart anges under vilken tid räkenskaper eller anteckningar skall bevaras av i 20 § avsedda deklara-tions- och uppgiftsskyldiga. Enligt utredningens uppfattning måste en sådan bestämmelse på annat sätt än som för närvarande gäller göra klart för den deklara-tions- och uppgiftsskyldige att ifrågavarande material verkligen är värdefullt och därför måste bevaras. Enligt utredningens mening bör tiden för bevarandet av ifrågavarande underlag begränsas till de år, för vilka eftertaxering kan påföras, eller till 6 år efter utgången av det kalenderår underlaget avser.

Den nu angivna skyldigheten enligt 20 § TF att föra och bevara underlag för deklara-tions- och uppgiftsskyldighetens fullgörande samt att därvid iakttaga de föreskrifter angående detta underlags närmare utformning och beskaffenhet, som redan gäller enligt bokföringslagen och jordbruksbok-föringsförordningen och som Kungl. Maj:t enligt utredningens förslag kan komma att utfärda, måste enligt utredningens uppfattning upprätthållas genom uttryckliga bestämmelser om straffpåföljd för den, som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter denna sin skyldighet. Eftersom fullstän-diga och ordentligt förda räkenskaper utgör den enda grunden för ett riktigt fullgörande av deklara-tions- och uppgiftsplikten skulle, om under-låtenheten att iaktta föreskrifterna i 20 § TF inte kunde medföra straff-ansvar, dessa föreskrifter i praktiken endast komma att bli en död bok-stav. I detta sammanhang må erinras om att straffansvar enligt bokförings-lagen endast föreligger om den bokföringsskyldige kommit i konkurs, fått eller erbjudit ackord eller inställt sina betalningar, d. v. s. om vederbö-rande råkat på ekonomiskt obestånd. Om det senare inte är fallet, vilket så gott som undantagslöst är förhållandet vid taxering, kan helt underlå-ten, helt falsk eller direkt felaktig bokföring i och för sig inte medföra straff för den försumlige. För försummelse mot föreskrifterna i 20 § TF i form av underlåtna, falska eller vårdslösa räkenskaper eller anteckningar finns sålunda inte några straffbestämmelser. Därvid bortser utredningen

från de relativt fåtaliga fall, där det varit möjligt att förebringa bevis för att deklarerad inkomst varit för låg, varvid skattestrafflagens bestämmelser blivit tillämpliga och den försumlige kunnat ställas till ansvar för falsk eller vårdslös deklARATION. Den enda påföljd, som finns föreskriven för underlåtna, falska, felaktiga eller vårdslösa räkenskaper och anteckningar, är skönstaxering enligt 21 § TF, vilken emellertid endast får åsättas, när inkomsten inte kan på annan grund tillförlitligen beräknas, och överhuvud taget inte får åsättas i sådan form eller till sådant belopp att taxeringen kommer att innebära ett straff för den försumlige. Såsom förut framhållits och nedan kommer att närmare utvecklas utnyttjas avsaknaden av uttryckliga straffbestämmelser i detta hänseende också av de skattskyldiga ofta så att de påstår sig sakna underlag för deklARATIONEN helt eller delvis.

Utredningen är självfallet fullt medveten om de betydande svårigheter, som föreligger att med tillräcklig noggrannhet utforma skyldigheten att föra och bevara underlaget för deklARATIONs- och uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande för samtliga kategorier skattskyldiga och uppgiftsskyldiga. Så mycket bör dock enligt utredningens mening stå klart att man genom stadgandena i bokföringslagen och jordbruksbokföringsförordningen samt de föreskrifter, som Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksskattenämnden enligt utredningens förslag må kunna utfärda, om vilka skattskyldiga och uppgiftsskyldiga, som är bokföringskyldiga, erhåller en fullt godtagbar grund för ett bedömande av huruvida en skattskyldigs eller uppgiftsskyldigs förfarande i fråga om räkenskapernas upprättande, förande och bevarande är att bedöma som uppsåtligt eller vårdslöst. Utredningen anser därför att de ifrågasatta straffbestämmelserna bör anknytas till i lag eller med stöd av lag föreskriven bokföringsskyldighet. Med »i lag» föreskriven bokföringsskyldighet avses bokföringslagen och den genom samfällt beslut av Kungl. Maj:t och riksdag antagna förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering. »Med stöd av lag» föreskriven bokföringsskyldighet avser de föreskrifter, som Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksskattenämnden kan utfärda med stöd av 20 § TF enligt den lydelse, utredningen föreslår, eller — såsom nedan kommer att föreslås — den med 20 § TF korresponderande föreskriften i 38 § VF. Utredningen vill i detta sammanhang erinra om att ett motsvarande straffansvar finnes stadgat i Norge.

Genom att straffansvaret sålunda anknyts till enligt lag eller med stöd av lag föreskriven bokföringsskyldighet kommer att från sådant ansvar uteslutas alla de fall, då deklARATIONs- eller uppgiftsskyldig, som inte är bokföringsskyldig enligt lag eller med stöd av lag utfärdade föreskrifter, försummar den i 20 § TF stadgade skyldigheten att i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes och bevaras för deklARATIONs- och uppgiftsskyldighetens

fullgörande och för kontroll därav. Från straffansvar i detta hänseende torde alltså komma att i huvudsak undantas jordbrukare, som redovisar sin inkomst enligt kontantmässiga grunder, fastighetsägare, löntagare och ägare av kapital samt mindre rörelseidkare. Givetvis kan detta från principiella synpunkter betecknas som i viss mån otillfredsställande men får bl. a. ses som en konsekvens av de allmänt avfattade reglerna i 20 §. Att för det stora flertalet inkomsttagare med ur taxeringssynpunkt lättkontrollerbara inkomster införa straffansvar för underlåtenhet att föra och bevara ett underlag, som i praktiken kanske inte erfordras och inte heller kommer att finnas, ter sig också helt meningslöst.

Straffansvaret kan således beräknas endast bli aktuellt för rörelseidkare och s. k. fria företagare. Till övervägande del kommer frågan om ansvar i detta hänseende att aktualiseras i samband med att det vid taxeringsrevision hos nämnda skattskyldiga konstateras avsaknad av eller brister i föreskriven bokföring. Enligt utredningens mening bör det ankomma på taxeringsintendenten i länet att då anledning förekommer att brott i förevarande avseende förövats, göra anmälan härom till åklagare. Härigenom skapas garantier för att inga onödiga anmälningar sker. För att ytterligare förhindra att ansvar utdömes i andra fall än då sådant ur allmänna synpunkter kan anses befogat synes även böra stadgas att brottet skall vara fritt från straff om brottet med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet kan bedömas såsom ringa.

Här ifrågasvarande brott torde i flertalet fall komma att åtalas i samband med åtal enligt skattestrafflagen för falsk eller vårdslös deklaration. I vissa fall och särskilt, när på grund av avsaknad av bokföring eller väsentliga brister i densamma det inte är möjligt att förebringa erforderlig bevisning för att falskdeklaration eller vårdslös deklaration föreligger men en skönsmässig beräkning i taxeringshänseende ändock skett av den skattskyldiges inkomst av viss förvärvskälla, kan det förutsättas att åtal endast kan komma till stånd i fråga om underlåtenheten att på behörigt sätt fullgöra föreskriven bokföringsskyldighet. Enligt utredningens mening får därför föreskrifterna om straffansvar i dessa fall anses som särskilt betydelsefulla såsom ett komplement till och en utfyllnad av skattestrafflagens stadganden.

När det gäller att närmare taga ställning till vilket straff, som i förevarande fall bör stadgas, kan självfallet skäl anföras för att ett förfarande, som innebär att vederbörande genom falsk, uppenbart felaktig eller helt underlåten bokföring undandrar sig skyldigheten att på ett behörigt och riktigt sätt redovisa sin inkomst och därigenom föranleder att densamma inte kan tillförlitligen beräknas, ur allmän synpunkt knappast bör bedömas lindrigare än ett åsidosättande av bokföringsskyldigheten i samband med vanligt gäldenärsbrott. Enligt stadgande i 23 kap. 5 § strafflagen straffas sådant brott med fängelse eller straffarbete i högst 2 år, för så-

vitt inte brottet är ringa, då straffet är böter, dock inte under 30 dagsböter. Enligt utredningens mening torde det dock få anses tillräckligt att brottet inte bedömes strängare än som om vårdslös deklARATION skett, d. v. s. normalstraffet bör bestämmas till böter — i förevarande fall dagsböter, dock lägst 30 — och endast, om omständigheten kan anses synnerligen försvårande, bör fängelse i högst 6 månader kunna ådömas. Som synnerligen försvårande omständigheter torde i regel få anses de fall, då räkenskaper överhuvud taget ej förts eller inte bevarats.

Utredningen finner det tveksamt huruvida de föreslagna straffbestämmelserna bör intagas i TF eller i skattestrafflagen. Då bestämmelserna i huvudsak anknyter till en ur taxeringssynpunkt viktig ordningsföreskrift synes enligt utredningens mening övervägande skäl tala för att de föreslagna straffbestämmelserna införas i TF, lämpligen genom en ny 118 a §.

I fråga om den allmänna varuskatten är i 38 § VF bestämmelser meddelade angående de deklarations- och uppgiftspliktigas skyldighet att i skäligen omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finns för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande beträffande denna skatt och för kontroll därav samt för taxering och fastställande av sådan skatt. Beträffande tillkomsten av de nu nämnda bestämmelserna och därvid gjorda uttalanden i fråga om bokförings- och anteckningsskyldighetens fullgörande m. m. hänvisar utredningen till vad som ovan anförts å s. 63—64.

Enligt utredningens mening finns inte anledning att beträffande allmän varuskatt i fråga om sättet för bokförings- och anteckningsskyldighetens fullgörande m. m. göra avsteg från vad ovan föreslagits med avseende å inkomst- och förmögenhetsbeskattningen. Utredningen föreslår därför att i 38 § VF bör utsägas att vad i den föreslagna 20 § 2 och 3 mom. TF är stadgat skall äga motsvarande tillämpning beträffande allmän varuskatt. I fråga om straffansvar vid åsidosättande av skyldigheten att föra och bevara erforderligt underlag för deklarations- och uppgiftsskyldigheten när det gäller allmän varuskatt föreslår utredningen att i en ny 76 a § VF införas bestämmelser av motsvarande innehåll som i den av utredningen föreslagna nya 118 a § TF.

Skönstaxering

Såsom förut angivits kompletteras reglerna i 20 § TF av föreskrifterna om skönstaxering i 21 § TF. Av departementschefens tidigare återgivna uttalanden i prop. 160/1955 framgår att den år 1955 skedda legaliseringen av skönstaxeringsinstitutet skett för att hos de skattskyldiga inskräpa angelägenheten av korrekta uppgifter och nödvändigheten av att föra och även bevara erforderliga räkenskaper och anteckningar. Skönstaxering är emellertid det sista av de remedier, som står taxeringsmyndigheterna till

buds när det gäller att åsätta en materiellt riktig taxering och får därför endast tillgripas när deklaration saknas eller avgiven deklaration eller underlaget för densamma företer sådana väsentliga brister, att deklarationen eller underlaget inte kan godtagas ur taxeringssynpunkt, samt annan möjlighet inte föreligger att på ett tillförlitligt sätt beräkna den skattskyldiges inkomst av viss förvärvskälla. Såsom nyss anförts får skönstaxering inte ske på ett sådant sätt att densamma kommer att innebära straff i någon form för den försumlige.

Det säger sig självt att reglerna om skönstaxering genom sin allmänna avfattning ibland i det praktiska taxeringsarbetet vållar svårigheter och föranleder missförstånd. Ofta görs från de skattskyldigas sida gällande att åsätta skönstaxeringar i verkligheten inneburi ett direkt straff för underlåtenheten att på ett ur taxeringssynpunkt godtagbart sätt fullgöra deklara-tionsplikten eller bokförings- eller anteckningsskyldigheten. Detta beror givetvis delvis därpå att det för den skattskyldige ofta varit svårt, kanske ogörligt, att förebrija erforderlig bevisning för att skönstaxeringen varit för hög. Vid de studiebesök utredningen gjort på vissa länsstyrelser har skönstaxeringsinstitutets användning och praktiska tillämpning diskuterats och undersökts. Såvitt utredningen kunnat finna synes detsamma i allmänhet av taxerings- och prövningsnämnder ha handhafts med erforderlig försiktighet.

Det har emellertid påvisats att skönstaxering ofta kan föranleda en för låg taxering. Det torde sålunda inte vara ovanligt att t. ex. en rörelseidkare eller företagare underlåter att avlämna deklaration eller uppger sig sakna underlag för deklarationen eller ha bristfälligt sådant i tydlig avsikt att bli skönstaxerad. Sedan meddelande om den åsatta taxeringen mot-tagits och den skattskyldige härigenom erhållit möjlighet att jämföra denna med det verkliga resultatet i verksamheten, har den skattskyldige, om den åsatta taxeringen varit högre än det verkliga resultatet, anført besvär över taxeringen och därvid åberopat en deklaration, upprättad på grundval av återfunna eller i efterhand upprättade räkenskaper. Har däremot den åsatta skönstaxeringen varit lägre än det verkliga resultatet, har den skattskyldige nått sitt syfte och inte låtit sig avhöra. De nu angivna förhållandena har måhända ibland också kunnat medverka till att åsätta skönstaxeringar — särskilt i taxeringsnämnderna — blivit väl höga, eftersom taxeringsmyndigheterna s. a. s. sökt gardera sig mot för låga taxeringar i förlitande på att den skattskyldige alltid har möjlighet att genom besvär i högre instans få rättelse och kunna åvågabringa en materiellt riktig taxering. De fall, då skönstaxeringar på grund härav kanske blivit för högt åsatta, kan emellertid bedömas inte vara särskilt många.

Eftersom skönstaxeringsinstitutet innefattar en av taxeringsmyndigheternas mera väsentliga befogenheter, skulle det självfallet vara av stor be-

tydelse för både de skattskyldiga och taxeringsmyndigheterna om mera detaljerade regler kunde utarbetas beträffande under vilka omständigheter underlaget för en deklaration får anses vara så beskaffat, att detsamma inte kan godtagas ur taxeringssynpunkt, och beträffande efter vilka närmare grunder den skattskyldiges inkomst vid skönstaxering skall beräknas. Såvitt utredningen kunnat finna föreligger i dessa hänseenden en viss osäkerhet. Ytterst torde denna osäkerhet, som måhända även föranlett den ovan påtalade ojämnheten i skönstaxeringar, bottna i att olika instanser kräver olika grad av bevisning. De främsta svårigheterna hänför sig i regel inte till själva avgörandet av huruvida skönstaxering skall ske eller inte utan föreligger oftast vid bedömningen av vad som, om skönstaxering äger rum, utgör ett skäligt belopp.

Utredningen har kunnat konstatera, att vid avgörandet av huruvida skönstaxering är befogad eller ej bedömningen hos taxeringsmyndigheterna i stort sett är densamma. Av skattedomstolarna tillämpad praxis i detta hänseende synes — ehuru densamma knappast kan sägas vara entydig — ha medverkat till denna enhetliga bedömning. De genom riksskattenämndens försorg till taxeringsmyndigheterna distribuerade utslagen från regeringsrätten torde härvidlag ha haft sin givna betydelse. Därest taxeringsmyndigheterna, såsom ifrågasatts, även får tillgång till kammarrättens utslag i samma omfattning som regeringsrättens, torde nyssnämnda enhetliga bedömning ytterligare främjas. Utredningen har därför inte ansett sig böra förorda komplettering av bestämmelserna om skönstaxering i ifrågasvarande avseende.

Vad åter gäller bedömningen av vad som vid skönstaxering kan anses vara skäligt belopp synes osäkerhet och delade meningar råda. Av regeringsrättens och kammarrättens utslag framgår att i många fall avsevärda nedsättningar skett i ursprungligen av taxeringsnämnderna åsatta skönstaxeringar. Ofta har dessa nedsättningar sin förklaring i de större krav på bevisningen, som skattedomstolarna har, och den hårdare bevisprövning, som där sker. Det säger sig självt att taxeringsnämnderna, utifrån den allmänna kännedom som där finns eller förutsätts skola finnas om en skattskyldig och om av honom bedriven verksamhet, ofta har svårt att rätt bedöma vad som är ett skäligt resultat av verksamheten i fråga. Företagna taxeringsrevisioner har också utvisat att utåt sett relativt små och obetydliga verksamheter, som för den helt oinvidge uppfattas som föga inkomstbringande, i verkligheten haft en helt annan och betydligt större omfattning och visat avsevärt större överskott än som visats i deklarationerna.

Ett sedan gammalt använt medel, när det gäller rörelseidkare, att bedöma huruvida redovisat resultat kan anses godtagbart, är bruttovinsten. Synnerligen ofta åberopas också som skäl för åsättande av skönstaxering, att den i avgiven deklaration redovisade bruttovinsten är för låg i förhållande till vad som för vederbörande bransch kan anses såsom normalt —

givetvis under förutsättning att den skattskyldige inte förebringat godtagbara skäl för att vinsten verkligen varit lägre än den normala. Den omständigheten att de såsom normala ansedda bruttovinsterna i olika branscher framräknats med stöd av i deklarationerna och till desamma hörande bilagor lämnade uppgifter om omsättning och bruttovinst enligt varukonto — uppgifter som dels är oenhettliga genom varierande bokföring av olika bruttovinsten påverkande faktorer och dels är baserade på otvivelaktigt i flera fall direkt felaktiga uppgifter om den verkliga omsättningens storlek — synes ha medverkat till att skattedomstolarna vid sin prövning av besvärsmål av ifrågavarande slag ställt stora krav på bevisningen. Har således bevisningen visserligen varit sådan, att skönstaxering ansetts befogad, torde dock enbart den omständigheten, att den i deklarationen redovisade bruttovinsten ansetts vara för låg i förhållande till den för branschen normala, i allmänhet inte ha lämnat stöd för den åsatta skönstaxeringens belopp, vilket till följd härav nedsatts till vad den prövande instansen ansett såsom bevisat skäligt för verksamheten i fråga.

Enligt vad utredningen erfarit har inom riksskattenämndens kontrollbyrå undersökningar påbörjats rörande möjligheten att i samråd med näringslivets branschorganisationer och sammanslutningar få fram väl underbyggda bruttovinstprocenter inom olika branscher. Därvid avses dels att definiera vad som är normalrörelsen för branschen i fråga genom att ange denna rörelses normala omsättning av varor, grupperade med hänsyn till vanligen förekommande påläggsprocenter, och dels att ange variationerna i bruttovinstprocenten vid varierande sammansättning av omsättningen. På så sätt framräknade bruttovinstprocenter kommer självfallet att ge betydligt säkrare stöd för bedömningen av en rörelses resultat på grund av att bruttovinstprocenterna då blir baserade på ett riktigare siffermaterial än som nu sker. Genom att hela uppbyggnaden av dessa procenttal förutsätts skola vara känd inte bara av taxeringsmyndigheterna utan även av de skattskyldiga, möjliggör detta för de senare att mera ingående undersöka och för taxeringsmyndigheterna förklara orsaken till eventuella avvikelser från normalrörelsens bruttovinstprocent utöver dem som är betingade av variationer i omsättningens sammansättning.

Utredningen anser, att dylika på angivet sätt framräknade bruttovinstprocenter kommer att ha stor betydelse vid taxeringskontroll och vid taxering överhuvud taget. Det kan ifrågasättas huruvida inte föreskrifterna i 21 § TF borde kompletteras med ett tillägg, vari direkt utsades, att skönstaxering skall åsättas därest enligt deklaration redovisad bruttovinst avviker från den för normalrörelsen inom branschen framräknade och godtagbar förklaring till denna avvikelse inte lämnas. Skönstaxeringen skulle då även kunna beloppsmässigt bestämmas med hjälp av normalbruttovinstprocenten för branschen. Då på angivet sätt framräknade bruttovinstprocenter ännu inte föreligger och det alltså inte förelegat möjligheter för ut-

redningen att mera direkt bedöma värdet av desamma, har utredningen inte ansett sig böra föreslå nyssnämnda komplettering. Utredningen vill emellertid understryka vikten av att riksskattenämndens ansträngningar att få fram sådana procentsatser för olika branscher intensifieras. Av särskild betydelse är att samråd sker med näringslivets olika organisationer och att dessa vid behov tillhandahåller det material som av dem kan lämnas. Eljest föreligger risk för att procentsatserna endast kommer att baseras på de uppgifter, som hos olika statliga myndigheter finns tillgängliga, vilket enligt utredningens mening knappast skulle vara helt tillfredsställande.

Skyldigheten att efter anmaning lämna upplysningar till ledning för egen taxering

Av den förut lämnade framställningen i fråga om taxeringsmyndigheternas nuvarande befogenheter framgår, att skattskyldig jämlikt bestämmelserna i 31 § 2 mom. TF kan anmanas att i den omfattning, som i anmaningen anges, meddela de ytterligare upplysningar, som kan vara erforderliga för kontroll av egen deklarations riktighet eller eljest för egen taxering. En strikt tillämpning av stadgandets ordalydelse torde, såsom taxeringsintendenten i Malmöhus län också anfört, innebära att taxeringsmyndigheterna inte äger möjlighet att utan att tillgripa taxeringsrevision anmoda en skattskyldig att inkomma med anteckningar, räkenskaper eller annat grundmaterial för att därmed styrka riktigheten av i deklarationen eller annorledes lämnade uppgifter. Detta skulle alltså t. ex. innebära att en taxeringsnämnd inte äger anmana en skattskyldig jordbrukare eller rörelseidkare att förete de verifikationer, räkenskaper eller andra noteringar, som ligger till grund för viss eller vissa i vederbörandes deklaration upptagna poster, att en handelsresande inte skulle av en taxeringsnämnd kunna anmanas att förete de noteringar och verifikationer, som ligger till grund för i deklarationen yrkade avdrag för reseomkostnader eller att en skattskyldig, som försålt fastighet under sådana förhållanden, att skattepliktig realisationsvinst föreligger, inte skulle kunna av taxeringsnämnd anmanas att förete de kontrakt eller andra handlingar, som styrker i deklarationen lämnade uppgifter angående inköps- och försäljningspris. I samtliga dessa fall skulle den för en riktig taxering erforderliga kontrollen inte kunna åstadkommas på annat sätt än genom taxeringsrevision efter förordnande av taxeringsintendenten i länet.

I det praktiska taxeringsarbetet torde emellertid bestämmelserna inte i regel tillämpas så rigoröst och föranleda de konsekvenser som nyss angivits. Taxeringsmyndigheterna torde sålunda i dessa fall inte använda anmaningsinstitutet utan i stället lämnas den skattskyldige tillfälle att, då beträffande viss eller vissa poster i deklaration föreligger tveksamhet, genom företeende av erforderliga handlingar eller på annat lämpligt sätt styrka posternas riktighet. Från det praktiska taxeringsarbetet torde också kunna omvittnas

att de flesta skattskyldiga i dylika fall inkommer med de för kontrollen nödvändiga handlingarna. Det torde inte vara ovanligt att en bokföringsskyldig rörelseidkare därvid uppvisar sina räkenskaper med därtill hörande verifikationer m. m. i de delar, som erfordras för att styrka de tveksamma posterna. Ingen taxeringsfunktionär lärer då ha känt sig förhindrad att taga del av detta material oaktat förordnande om taxeringsrevision inte meddelats. Skulle däremot den skattskyldige inte utnyttja det honom lämnade tillfället att styrka uppgifternas riktighet torde det visserligen stå klart att han inte kan formligen anmanas att lämna de begärda uppgifterna men han försätter sig själv oftast i ett försämrat läge under taxeringsförfarandet och i en eventuell taxeringsprocess. Mot det sätt, på vilket stadgandet sålunda tillämpas i praktiken, torde emellertid formellt kunna riktas den anmärkningen att även om en taxeringsmyndighets skrivelse till en skattskyldig formuleras så att denne lämnas tillfälle att genom företeende av underlag för deklARATIONEN styrka förhandenvaro av visst förhållande eller viss i deklARATIONEN lämnad upplysning, skrivelsens formulering likväl av den skattskyldige ofta torde fattas så att det föreligger en uttrycklig skyldighet för honom att efterkomma vad taxeringsmyndigheten begär, d. v. s. som om en formlig anmaning skett.

Enligt utredningens mening får det anses uppenbart att om en effektiv och samtidigt i förhållande till de skattskyldiga smidigt arbetande taxeringskontroll skall kunna komma till stånd, taxeringsmyndigheterna bör ges de formella möjligheterna att få taga del av underlaget för den skattskyldiges deklARATIONEN utan att en tidskrävande och för den skattskyldige besvärande taxeringsrevision skall behöva verkställas. En omredigering av stadgandet i 31 § 2 mom. TF synes därför böra ske på så sätt att i stadgandet intas en föreskrift om att därest behov föreligger av en komplettering av skattskyldigs deklARATIONEN, denne skall vara skyldig att efter anmaning inte endast meddela de ytterligare upplysningar, som erfordras för kontroll av deklARATIONENS riktighet eller eljest för hans taxering, utan även, om så påfordras, därvid förete sådana i 20 § TF avsedda räkenskaper, anteckningar och andra handlingar, som utgör underlag för deklARATIONSSKYLDIGHETENS fullgörande, i de delar som erfordras för att styrka riktigheten av i den skattskyldiges självdeklARATIONEN eller till densamma hörande bilagor upptagna belopp. Taxeringsmyndigheterna bör dock inte medges rätt att enligt dessa bestämmelser taga del av handlingar, beträffande vilkas innehåll skattskyldig har att iakttaga tystnadsplikt.

Genom att skyldigheten att förete räkenskaper, handlingar etc. begränsas till endast de delar av desamma, som erfordras för att styrka riktigheten av de poster, som upptagits i den skattskyldiges självdeklARATIONEN och till denna hörande bilagor, skapas möjligheter för taxeringsmyndigheterna att på ett både för dem och för de skattskyldiga smidigt sätt taga del av de handlingar som i allmänhet erfordras för kontroll av en deklARATIONENS riktighet. Den

skattskyldige kommer inte heller att betungas på samma sätt som om taxeringsrevision skulle ske.

Den föreslagna möjligheten för taxeringsmyndigheten att taga del av underlaget för deklARATIONEN bör endast innebära en kontroll av huruvida de i deklARATIONEN och till densamma hörande bilagorna upptagna beloppen stämmer överens med underlaget. Däremot bör inte den föreslagna föreskriften få av taxeringsmyndigheterna utnyttjas så att själva underlagets riktighet också kontrolleras. Om så anses erforderligt bör endast taxeringsrevision få ifrågakomma.

Det säger sig självt att den föreslagna möjligheten för taxeringsmyndigheterna att taga del av underlaget för deklARATIONEN får sin främsta betydelse när det gäller icke-rörelseidkare. Med stöd av de ifrågavarande föreskrifterna kan sålunda t. ex. en jordbrukare med kontantmässig redovisning anmanas att förete de noteringar eller handlingar, som ligger till grund för i jordbruksbilagan angivna intäkter, eller förete de verifikationer eller andra handlingar, som styrker riktigheten av verkställda avdrag. En ägare av annan fastighet kan anmanas att förete de kvitton eller andra verifikationer, som styrker riktigheten av i fastighetsbilagan verkställda avdrag för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital, samt för reparations- och andra omkostnader för fastigheten, eller förete de noteringar, hyreskontrakt o. dyl. som styrker riktigheten av uppgivna hyresintäkter. En handelsresande kan med stöd av nämnda föreskrifter anmanas förete de noteringar, verifikationer etc., som ligger till grund för i deklARATIONEN verkställda avdrag för reseomkostnader, och en förmögenhetsägare t. ex. de motböcker med bank, som styrker riktigheten av i förmögenhetsbilagan lämnade uppgifter om uppburna ränteintäkter. En skattskyldig, som försålt fast eller lös egendom under sådana förhållanden, att skattepliktig realisationsvinst föreligger, kan anmanas förete de kontrakt eller andra handlingar som ligger till grund för uppgivna försäljnings- och inköpskostnader samt vid beräkningen av den skattepliktiga vinsten avdragsgilla omkostnader.

När det gäller rörelseidkare torde de föreslagna bestämmelserna endast få begränsad räckvidd, eftersom en effektiv taxeringskontroll beträffande nämnda skattskyldiga knappast kan verkställas utan att grundmaterialets riktighet granskas. De ifrågavarande bestämmelserna möjliggör emellertid för taxeringsmyndigheterna att — utan att taxeringsrevision sker — kontrollera huruvida i deklARATIONENS rörelsebilaga angivna belopp stämmer överens med noteringarna i räkenskaperna samt huruvida i rörelsebilagan yrkade avdrag stämmer överens med dessa noteringar och till dem hörande handlingar. Genom bestämmelserna får taxeringsmyndigheterna även möjlighet att i begränsad omfattning vid behov infordra avskrifter eller utdrag av vissa konton i räkenskaperna — t. ex. förmögenhets- och proprietärskonton — som erfordras för att en tillförlitlig kontantberäkning av deklARATIONEN skall kunna ske. Däremot ger dessa bestämmelser — såsom nyss nämnts —

inte möjlighet för taxeringsmyndigheterna att kontrollera huruvida noteringsarna i rörelseidkares räkenskaper och annat grundmaterial om influtna rörelseintäkter stämmer överens med inkomna kontrolluppgifter. För att en dylik kontroll skall kunna ske måste sålunda taxeringsrevision tillgripas.

Utredningen vill slutligen ånyo understryka vad utredningen förut anfört, nämligen att den nu föreslagna kompletteringen av 31 § 2 mom. TF endast innebär ett formellt lagfästande av vad i praktiken i regel redan nu tillämpas. Kompletteringen medför därför enligt utredningens mening inte vidgade skyldigheter för de skattskyldiga utan avser endast att skapa en formell grund för taxeringsmyndigheternas nuvarande handlande.

De i 31 § 2 mom. TF meddelade bestämmelserna motsvaras, som förut nämnts, av stadgandena i 36 § VF. Jämväl föreskrifterna i sistnämnda paragraf synes böra utvidgas på föreslaget sätt. Rätt att utfärda anmaning enligt angivna lagrum bör liksom hittills tillkomma taxeringsintendent, taxeringsnämnd, prövningsnämnd samt — i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande — tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision.

Kontrolluppgifter och andra uppgifter till ledning för annans taxering

Bestämmelserna i detta hänseende, för vilka redogörelse lämnats i kap. III, är intagna i 37—46 samt 47 och 49 §§ TF och därtill anslutande föreskrifter i kungörelsen den 9 december 1955 (nr 671) om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen. I det följande kommer utredningen endast att till behandling upptaga härvidlag lämnade bestämmelser i den mån förtydliganden, ändringar eller kompletteringar av nu gällande författningstext ansetts böra ifrågakomma.

Uppgifter som skall lämnas utan anmaning

Av den i kap. IV lämnade redogörelsen för taxeringsmyndigheternas erfarenheter beträffande befogenheten att erhålla kontrolluppgifter framgår, att en taxeringsintendent ansett att den i 37 § 1 mom. punkt 1 stadgade begränsningen till lägst 500 kronor av den obligatoriska uppgiftsskyldigheten beträffande ersättning eller annan förmån för tillfälligt arbete på annan fastighet borde ändras till lägst 100 kronor.

Vid behandlingen av de i prop. 160/1955 föreslagna utvidgningarna i skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter till ledning vid annans taxering framhöll bevillningsutskottet¹ bl. a., att fastighetsägarna enligt tidigare — d. v. s. före 1955 års taxering — gällande regler upptagit utbetalda avlöningar och ersättningar såsom avdrag i sina deklarationer. Taxeringsmyndigheterna kunde på grund härav efter hänvändelse till fastighetsägarna

¹ BevU 46/1955 s. 21.

utan svårighet erhålla specifikation på avlöningarna och ersättningarna. Denna kontrollmöjlighet hade emellertid i fråga om belopp under 500 kronor, som utbetalats av ägare till en- och tvåfamiljshus, bortfallit i och med den fr. o. m. år 1955 tillämpade schablontaxeringen av nämnda fastigheter. Kontroll skulle därför inte komma att kunna erhållas annat än efter anmaning enligt 35 § 1 mom. TF (i 1956 års TF 39 § 1 mom.). Inom utskottet hade under hänvisning härtill ifrågasatts om inte den i propositionen föreslagna gränsen vid 500 kronor borde sänkas. Med hänsyn till att ifrågavarande uppgiftsskyldighet var ny fann sig emellertid utskottet inte vilja frångå Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt. Enligt utskottets mening borde dock utvecklingen följas med uppmärksamhet och en sänkning av gränsen övervägas om erfarenheterna skulle ge vid handen att behov därav skulle föreligga.

Anledningen till att beloppsgränsen bestämdes till 500 kronor synes främst ha varit att man inte velat oskäligt betunga de uppgiftsskyldiga. Erfarenheterna av den ifrågavarande bestämmelsen synes emellertid utvisa, att begränsningen i uppgiftsplikten medfört att åtskilliga inkomsttagare undandragit sig beskattning för de inkomster, som de förvärvat vid arbeten å annan fastighet, t. ex. under fritid eller semester. Utredningen hänvisar i detta hänseende till vad som ovan anförts i kap. VI. På grund härav och då det beträffande tillfälligt arbete å annan fastighet enligt utredningens mening inte finns någon saklig grund att göra skillnad mot annat tillfälligt arbete, beträffande vilket uppgiftsskyldigheten är begränsad till lägst 100 kronor, föreslår utredningen att beloppsgränsen i den i 37 § 1 mom. punkt 1 meddelade undantagsbestämmelsen c) sänkes till 100 kronor. Den föreslagna utvidgningen av uppgiftsskyldigheten kan enligt utredningens mening inte innebära några olägenheter för de uppgiftspliktiga. Det måste nämligen förutsättas, att samtliga fastighetsägare, alltså även ägarna av en- och tvåfamiljsfastigheter, redan nu bevarar kvitton, räkningar o. dyl. beträffande den egna fastigheten, vilka möjliggör uppgiftspliktens behöriga fullgörande.

Utredningen anser vidare, att det i 37 § 1 mom. punkt 1 under d) angivna undantaget att kontrolluppgift inte behöver lämnas för utbetalning till bokföringsskyldig rörelseidkare av ersättning för tillfälligt arbete, därest ersättningen utgör intäkt i av mottagaren bedriven rörelse, bör ändras så tillvida att undantagsregeln kommer att omfatta alla rörelseidkare oberoende av huruvida bokföringsplikt föreligger eller inte. En sådan ändring motiveras av att det ofta uppstår betydande svårigheter för utbetalaren att avgöra, hur det förhåller sig med bokföringsskyldigheten för en av honom för tillfälligt arbete anlita rörelseidkare. Den av utredningen förordade utvidgningen av nämnda undantagsbestämmelse får ses mot bakgrunden av vad utredningen tidigare förordat beträffande sättet för bokförings- och an-

teckningsskyldighetens fullgörande och vad utredningen nedan föreslår beträffande uppgiftsskyldigheten enligt 39 § TF.

Av redogörelsen i kap. IV framgår, att riksskattenämnden i en till statsrådet och chefen för finansdepartementet ingiven, den 18 december 1959 dagtecknad skrivelse anmält, att nämnden med anledning av förfrågningar i ämnet från vissa taxeringsintendenter diskuterat omfattningen av den uppgiftsskyldighet till ledning vid inkomsttaxeringen, som jämlikt 37 § 1 mom. punkt 3 åligger bl. a. försäkringsanstalt. Därvid har nämnden under hänvisning till sina i anvisningarna till taxeringsmyndigheterna den 3 juni 1958 gjorda uttalanden i frågan som sin uppfattning framhållit, att skyldighet att utan anmaning lämna kontrolluppgift enligt nämnda författningsrum inte kan anses föreligga beträffande belopp, som på grund av sakförsäkring utbetalats för exempelvis skog, gröda eller kreatur, trots att sådant belopp i regel utgör för mottagaren skattepliktig intäkt. Riksskattenämndens skrivelse har, som förut nämnts, överlämnats till utredningen för att tagas i övervägande vid uppdragets fullgörande.

Att försäkringsanstalter med vissa undantag inte ansetts böra vara skyldiga att utan anmaning lämna kontrolluppgifter beträffande sådana utbetalningar på grund av sakförsäkring, som för mottagarna utgör klart skattepliktiga intäkter eller som väsentligt inverkar på mottagarens inkomstredovisning i taxeringshänseende, innebär en avsevärd inskränkning i möjligheterna att upprätthålla en effektiv taxeringskontroll beträffande jordbrukarna, innehavarna av annan fastighet och rörelseidkarna. Erfarenheterna ger nämligen vid handen, att skattskyldiga, som uppbär sådana ersättningar, ofta inte redovisar dessa i sina deklARATIONER. Detta torde många gånger bero på att de skattskyldiga antingen tror att ifrågavarande ersättningar inte utgör skattepliktig intäkt eller också helt enkelt glömmar bort att redovisa dem. De på grund av sakförsäkring utbetalda ersättningarna, som inte sällan uppgår till betydande belopp, exempelvis vid brandskador, undgår härigenom ofta beskattning. Utredningen anser det uppenbart att en utvidgning av uppgiftsskyldigheten i förevarande avseende bör komma till stånd. Under hänvisning till vad som anförts i den vid riksskattenämndens skrivelse fogade promemorian förordar utredningen, att det i 37 § 1 mom. införes en ny punkt 3 a. i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag till författningstext som framlagts såsom första alternativ i promemorian. I samband härmed bör punkt 3 i samma moment omredigeras så att av författningstexten klart framgår att härvidlag endast avses annan försäkring än sakförsäkring.

Såsom framgår av redogörelsen i kap. IV har några taxeringsintendenter ifrågasatt ytterligare utvidgningar eller förtydliganden av föreskrifterna i 37 § om den obligatoriska uppgiftsskyldigheten. Man har sålunda fäst uppmärksamheten på att t. ex. kommunala myndigheter inte lämnar kontroll-

uppgifter å belopp, som utbetalats till lantbrukare för körslor, att lantbrukare så gott som genomgående underlåter att lämna sådana uppgifter rörande inköp från andra lantbrukare av djur och produkter samt beträffande ersättningar för körslor, och att militära myndigheter, som under övningar förhyr traktorer och andra maskiner eller transportmedel av lantbrukare, inte lämnar uppgifter rörande härför utbetalda ersättningar. Från ett par håll har också ifrågasatts huruvida inte uppköpare av ägg borde vara underkastade obligatorisk uppgiftsskyldighet beträffande inköp, som skett från lantbrukare.

Med anledning härav vill utredningen erinra om att uppgiftsskyldighet utan anmaning redan nu torde föreligga i de fall då lantbrukare verkställer inköp från andra lantbrukare av djur och produkter eller då utbetalning sker till lantbrukare av ersättning för körslor. Den omständigheten, att vissa personer, som redan enligt gällande bestämmelser är uppgiftsskyldiga, underlåter att lämna kontrolluppgifter i föreskriven ordning, bör enligt utredningens mening inte föranleda komplettering eller förtydligande av dessa bestämmelser. Oftast torde underlåtenheten att avlämna föreskrivna uppgifter bero på att de uppgiftspliktiga saknar vetskap om vilka skyldigheter, som i detta hänseende åvilar dem. I syfte att åstadkomma en förbättring i nämnda avseende bör i första hand en vidgad upplysningsverksamhet bedrivas från både riksskattenämndens och taxeringsintendenternas sida. En skärpning av straffbestämmelserna vid mera uppenbara försummelse av uppgiftsskyldigheten bör emellertid även övervägas. Utredningen återkommer till dessa frågor i senare avsnitt.

Vad sedan angår förslaget om införande av obligatorisk uppgiftsskyldighet för uppköpare av ägg kan utredningen knappast finna att en sådan skyldighet är erforderlig, framför allt med hänsyn till de i regel ringa belopp varom här är fråga. I detta sammanhang må också framhållas att taxeringsmyndigheterna, då skäl därtill föreligger, kan jämlikt bestämmelserna i 39 § 2 mom. anmana näringsidkare att inkomma med kontrolluppgifter i detta hänseende. Enligt vad utredningen erfarit har i olika län vid skilda tidpunkter också inhämtats uppgifter om lantbrukarnas försäljning av ägg. Utredningen förutsätter att kontrollen i detta hänseende i fortsättningen kommer att bedrivas i samma utsträckning som hittills.

Enligt nu gällande föreskrifter i TF har myndigheterna ålagts en mera vidsträckt skyldighet att avlämna kontrolluppgifter till ledning för taxeringen än enskilda personer. Trots detta föreligger i åtskilliga fall inte obligatorisk skyldighet för myndigheterna att avlämna sådana uppgifter. Utöver vad som nyss anförts beträffande ersättningar vid förhyrning av transportmedel m. m. må framhållas, att en obligatorisk uppgiftsplikt inte finns stadgad för exempelvis av myndigheter gjorda utbetalningar för vid militärövningar uppkomna skador, för av domstolar utgivna ersättningar till rättegångsbiträden och vittnen m. m., för arvoden till övervakare, för lant-

brukare tillerkända belöningar i samband med t. ex. premiering av hästar samt beträffande utbetalningar av olika former av statsbidrag till enskilda, t. ex. bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlänefond. Ytterligare exempel skulle här kunna andragas men de ovan lämnade torde belysa att myndigheterna årligen utbetalar betydande belopp som för mottagarna utgör skattepliktig intäkt eller som påverkar beräkningen av mottagarnas skattepliktiga inkomst men beträffande vilka belopp taxeringsmyndigheterna inte obligatoriskt erhåller kontrolluppgifter. Utredningen har därför övervägt att föreslå en vidgad uppgiftsskyldighet för myndigheterna men har därvid funnit att en sådan skyldighet skulle bli alltför betungande. En annan anledning till att utredningen inte ansett sig böra framlägga förslag i antydd riktning är att riksskattenämndens kontrollbyrå i inte ringa omfattning redan inhämtat eller erhållit kontrolluppgifter från olika myndigheter, vilka uppgifter distribuerats till taxeringsmyndigheterna. Utredningen vill emellertid understryka vikten av att denna verksamhet i fortsättningen intensifieras inom ramen för gällande befogenheter och att från myndigheternas sida åtgärder vidtas för att underlätta denna nämndens verksamhet. I detta sammanhang må framhållas såsom önskvärt att nämndens ifrågavarande verksamhet även innefattar de kommunala myndigheterna.

Av bestämmelserna i 43 § 1 mom. TF framgår, att var och en som här i riket uppbär ränta för obligationer och liknande värdepapper är skyldig att till den, som utbetalat räntan, till ledning för egen taxering lämna särskild uppgift om emottaget belopp. Samtliga dessa uppgifter tillställs emellertid inte — i motsats till de i samma moment omnämnda aktieutdelningsuppgifterna — taxeringsmyndigheterna för kontroll av att räntorna deklarerats utan endast i den mån Kungl. Maj:t så förordnar och i den ordning, som därvid bestämmes. Motivet för att uppgifterna om obligationsräntor endast överlämnas till taxeringsmyndigheterna i begränsad utsträckning torde vara, att eftersom dessa räntor i regel utbetalas halvårs- eller kvartalsvis, materialet är av en sådan omfattning att det skulle uppstå svårigheter för taxeringsmyndigheterna att gå igenom och förvara detsamma. Utredningen, som finner dessa farhågor överdrivna, vill för sin del förorda att i 43 § 2 mom. TF inte göres någon skillnad beträffande förfarandet vid överlämnande till taxeringsmyndigheterna av i 1 mom. samma paragraf angivna uppgifter om utdelningar och räntor.

Det av taxeringsintendenten i Östergötlands län påtalade missförhållandet, att skattskyldig kan utbetomma utdelning å aktier och andelar eller ränta å obligationer o. dyl. genom att på kontrolluppgiften ange fingerat namn och därigenom undgå beskattning härför, anser utredningen böra förhindras. Utredningen föreslår att den som utbetalar utdelning eller ränta bör åläggas förvissa sig om att det å uppgiften angivna namnet verkligen

är den utdelningsberättigades eget namn. Bestämmelserna i 43 § 1 mom. bör därför kompletteras med en föreskrift av denna innebörd. Vid genomförande av förslaget torde även de särskilda formulär, som skall ifyllas vid lyftning av utdelning och ränta, böra omredigeras på lämpligt sätt.

Uppgifter som skall lämnas först efter särskild anmaning

Redogörelsen i kap. IV för taxeringsintendenternas erfarenheter av taxeringsmyndigheternas befogenheter att genom särskild anmaning infordra kontrolluppgifter till ledning för taxeringen visar, att de nuvarande föreskrifterna i 39 §, vilka reglerar de väsentligaste av dessa befogenheter, i två avseenden givit anledning till ett flertal uttalanden i fråga om både bestämmelsernas räckvidd och desammas lämplighet ur taxeringskontrollsynpunkt. Det gäller härvidlag dels skyldigheten för ägare av annan fastighet än jordbruksfastighet att lämna kontrolluppgifter beträffande utbetalningar för arbeten å fastigheten dels skyldigheten för rörelseidkare att lämna kontrolluppgifter beträffande utbetalningar till annan rörelseidkare. Båda dessa frågor är enligt utredningens mening av väsentligt intresse när det gäller att åstadkomma en effektiv taxeringskontroll beträffande rörelseidkare och företagare av olika slag.

I fråga om skyldigheten för ägare av annan fastighet att lämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering vill utredningen först erinra om att enligt 37 § 1 mom. TF en obligatorisk uppgiftsskyldighet utan särskild anmaning föreligger för sådan ägare beträffande avlöningsförmåner och ersättningar, som utgått till den som hos den uppgiftsskyldige innehåft anställning eller uppdrag eller utfört tillfälligt arbete eller av honom uppburit pension eller annan periodiskt utgående ersättning. Denna obligatoriska uppgiftsplikt har i första hand begränsats därigenom att fastighetsägaren inte behöver lämna kontrolluppgift beträffande tillfälligt arbete å fastigheten, därest värdet av vad som utgivits för helt år understiger 500 kronor. Denna begränsning gäller emellertid inte om ersättningen utgör avdragsgill omkostnad i förvärvskällan rörelse. En rörelseidkare, som äger annan fastighet och utnyttjar densamma i rörelsen, är alltså skyldig lämna uppgift på alla utbetalningar av ifrågavarande slag beträffande fastigheten oavsett värdet. Begränsningen har däremot betydelse för alla andra ägare av hyreshus, villor, egnahem, sommarställen o. dyl., vilka alltså inte är skyldiga att lämna uppgift om sådana tillfälligt anställda, vilkas totala inkomst under hela året från den uppgiftsskyldige understigit 500 kronor. Såsom förut nämnts föreslår utredningen att denna beloppsgräns sänkes till 100 kronor.

Uppgiftsplikten för ägare av annan fastighet har vidare begränsats därigenom att kontrolluppgift inte behöver obligatoriskt lämnas beträffande

tillfälligt arbete å fastigheten, om den som mottagit ersättningen härför är rörelseidkare, som enligt lag är bokföringsskyldig. Är rörelseidkaren inte bokföringsskyldig enligt lag, är däremot fastighetsägaren skyldig lämna kontrolluppgift beträffande utbetalningen. Om utbetalningen i sistnämnda fall understigit 500 kronor, föreligger emellertid såsom ovan framhållits uppgiftsskyldighet endast om fastighetsägaren själv också är rörelseidkare och använt fastigheten i rörelsen. Av skäl som tidigare berörts och nedan kommer att ytterligare utvecklas förordar utredningen nu att uppgiftsplikten för fastighetsägaren inte göres beroende av huruvida mottagaren varit bokföringsskyldig eller icke bokföringsskyldig rörelseidkare. Utredningens förslag innebär alltså att alla utbetalningar till *rörelseidkare*, som utfört tillfälligt arbete å annan fastighet, undantas från obligatorisk uppgiftsplikt för fastighetsägaren, för såvitt han inte själv är rörelseidkare och använt fastigheten i rörelsen.

De ifrågakvarande bestämmelserna i 37 § 1 mom. TF om obligatorisk uppgiftsplikt för fastighetsägaren kompletteras emellertid av föreskrifterna i 39 § 1 mom. punkt 1 TF. Enligt sistnämnda föreskrifter kan fastighetsägare — i den mån han är skyldig att utan anmaning lämna kontrolluppgifter beträffande utbetalningar rörande fastigheten — av taxeringsmyndigheterna anmanas att lämna kontrolluppgifter beträffande utbetalningar, som inte omfattas av den obligatoriska uppgiftsplikten, d. v. s. utbetalningar understigande för helt år och för varje mottagare 500 kronor. Det angivna villkoret — att fastighetsägaren skall ha varit skyldig att utan anmaning lämna kontrolluppgift om utbetalningar rörande fastigheten — har på sina håll tolkats så att skyldighet att efter anmaning lämna kontrolluppgift inte föreläggas för ägare av hyreshus, villor, egnahem, sommarställen o. dyl. beträffande utbetalningar för tillfälligt arbete å fastigheten understigande 500 kronor och överhuvud taget inte beträffande utbetalningar, som sådan fastighetsägare verkställt till bokföringsskyldig rörelseidkare. Om en sådan tolkning skulle vara riktig, skulle detta t. ex. innebära att en effektiv taxeringskontroll beträffande olika företagare inom byggnadsbranschen knappast skulle kunna ske, eftersom man inte skulle kunna införskaffa för denna kontroll erforderliga uppgifter varken beträffande de mindre företagare, som under hela året sysselsätter sig med kortvariga reparations- och underhållsarbeten å olika fastigheter eller som under semester eller fritid vid sidan av sitt normala arbete utför dylika arbeten, eller beträffande de större företagare inom branschen, som utför tillfälliga reparations- och underhållsarbeten å fastigheter.

Såvitt utredningen kunnat finna torde emellertid bestämmelserna i 39 § 1 mom. punkt 1 TF knappast ha varit avsedda att tolkas på angivet sätt när det gäller utbetalningar till bokföringsskyldiga företagare. Mera tveksamt är dock huruvida man avsett medge taxeringsmyndigheterna rätt att genom anmaning ålägga ägare av hyreshus, villor, egnahem, sommarställen

o. dyl. att lämna kontrolluppgifter beträffande utbetalningar understigande 500 kronor.¹ Därvid torde nämligen avseende ha fästs vid det förhållandet att vissa av dessa ägare med hänsyn till gällande regler för schablonberäkning av inkomsten av en- och tvåfamiljsfastigheter inte äger att vid inkomst-taxeringen göra avdrag för andra omkostnader för fastigheten än ränteutgifter för lånat, i fastigheten nedlagt kapital. Och beträffande övriga fastighetsägare torde man ha räknat med att taxeringsmyndigheterna kunnat erhålla möjligheter till viss kontroll beträffande annans taxering genom att av fastighetsägaren begära specifikation av de omkostnader som upptagits i den till hans deklaration hörande fastighetsbilagan.

Enligt utredningens mening finns inte någon anledning att beträffande skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering göra någon principiell skillnad mellan å ena sidan den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse och å andra sidan den som ägt eller innehaft annan fastighet. Med hänsyn till den osäkerhet, som synes råda beträffande räckvidden av de nuvarande bestämmelserna beträffande uppgiftsskyldigheten för ägare av annan fastighet, samt för att åstadkomma effektiva kontrollmöjligheter beträffande olika företagare, föreslår utredningen att en komplettering sker av bestämmelserna i 39 § 1 mom. punkt 7 TF och 2 mom. samma paragraf.

Enligt 39 § 1 mom. punkt 7 föreligger skyldighet för den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse att efter anmaning av taxeringsmyndighet beträffande namngiven annan näringsidkare lämna kontrolluppgift å belopp för vilket den uppgiftspliktige under viss angiven tid köpt eller sålt varor. Utredningen föreslår att uppgiftsskyldigheten utsträcker till att omfatta även den, som ägt annan fastighet än jordbruksfastighet eller som varit innehavare av lägenhet med bostadsrätt. Uppgiftsskyldigheten, som hör avse namngiven näringsidkare, bör omfatta inte endast belopp för vilket den uppgiftspliktige under viss angiven tid sålt eller köpt varor utan även belopp, som den uppgiftspliktige under viss angiven tid utbetalt eller erhållit såsom ersättning för utförda tjänster. Uppgiftsskyldigheten bör emellertid liksom hittills anknytas till det förhållandet, att beloppet i mottagarens eller utgivarens hand är skattepliktig intäkt eller avdragsgill utgift. För de ifrågasvarande fastighetsägarnas och bostadsrättsinnehavarnas del innebär det nu angivna att dessa blir skyldiga att efter anmaning beträffande namngiven näringsidkare lämna kontrolluppgift t. ex. beträffande utbetalning för inköpta varor och utförda tjänster och arbeten för fastighetens eller lägenhetens del i den mån utbetalningen antingen är avdragsgill hos fastighetsägaren eller — oavsett om utbetalningen är avdragsgill hos fastighetsägaren — den utgör skattepliktig intäkt hos den namngivne näringsidkaren. Härigenom får taxeringsmyndigheterna alltså möjlighet att beträffande namn-

¹ Jfr dock BevU 46/1955 s. 21. (Se ovan s. 248—249).

givna näringsidkare inom t. ex. byggnadsbranschen genomföra en tillfredsställande kontroll.

39 § 2 mom. TF ger i sin nuvarande lydelse taxeringsintendenten i länet möjlighet till en generell stickprovskontroll av rörelseidkares deklARATIONER. Enligt föreskrifterna i detta moment kan nämligen taxeringsintendenten från olika näringsidkare inom jordbruk, skogsbruk och rörelse infordra kontrolluppgifter beträffande samtliga nämnda näringsidkares inköp och försäljningar eller viss del av dessa, oaktat säljarens eller köparens namn inte anges i anmaningen. I momentet angiven uppgiftsplikt bör — av skäl som tidigare anförts — även stadgas för ägare av annan fastighet och för innehavare av lägenhet med bostadsrätt. Uppgiftsplikten bör i detta hänseende även omfatta belopp, som den uppgiftspliktige under viss angiven tid erhållit såsom ersättning för utförda tjänster och anknytas till förutsättningen att beloppet, som kontrolluppgiften skall avse, är av sådan beskaffenhet att detsamma i mottagarens eller utgivarens hand utgör skattepliktig intäkt eller avdragsgill utgift.

Därest författningsbestämmelserna utformas på nu föreslaget sätt, torde en effektivare taxeringskontroll av samtliga företagare kunna möjliggöras. Dessutom torde garantier kunna skapas för en enhetlig tillämpning av bestämmelserna i förevarande hänseende samtidigt som tveksamhet om omfattningen av taxeringsmyndigheternas befogenheter härvidlag inte torde behöva råda. Genom att den föreslagna uppgiftsplikten utsträcker till ägare av annan fastighet och innehavare av lägenhet med bostadsrätt kommer visserligen att på dem läggas en ökad uppgiftsplikt. Denna kompenseras emellertid delvis genom den ovan föreslagna inskränkningen i den obligatoriska uppgiftsskyldigheten. Utredningen förutsätter även att liksom hittills och i enlighet med departementschefens och bevillningsutskottets uttalanden vid 1955 års riksdag taxeringsintendenterna kommer att använda de ökade befogenheter, som härvid anförts dem, med största urskillning så att de uppgiftspliktiga inte betungas i oskälig omfattning. Sin främsta betydelse får utvidgningen av befogenheterna i ifrågavarande hänseende vid sådana kategorigranskningar, som initieras av riksskattenämndens kontrollbyrå. Redan på grund härav får det antas att nämnda befogenheter endast kommer till användning, när så ansetts nödvändigt.

I anslutning till vad ovan anförts vill utredningen erinra om att föreslagen uppgiftsplikt för ägare av annan fastighet och innehavare av lägenhet med bostadsrätt även kommer att innebära skyldighet för dem att genom anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav. Det bör understrykas att anteckningsskyldigheten härvidlag jämväl avser sådana utbetalningar, för vilka avdragsrätt inte föreligger vid taxeringen. Då ifrågavarande uppgiftsskyldiga — liksom givetvis även andra uppgiftspliktiga — jämlikt bestämmelserna i 49 § i vissa fall kan anmanas att lämna uppgifter i fråga

om förhållanden, som avser tid före beskattningsåret och som är av betydelse för åsättande av taxering eller eftertaxering, bör anteckningarna med därtill hörande verifikationer bevaras under så lång tid som ett aktualiserande av uppgiftsplikten kan tänkas komma i fråga, d.v.s. i regel 6 år efter utgången av det år, under vilket utbetalning ägt rum. Utredningen hänvisar härvidlag till vad utredningen ovan anfört beträffande föreskrifterna i 20 § TF.

Beträffande skyldigheten för näringsidkare att lämna kontrolluppgifter beträffande inköp från och försäljningar till annan näringsidkare har kritik i främsta rummet riktats mot den i 39 § 1 mom. punkt 7 och 2 mom. samma paragraf stadgade undantagsregeln beträffande köp eller försäljning av varor »över disk och liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen icke kan fullgöras». Med hänsyn till — såsom någon taxeringsintendent uttryckt det — det burskap som beteckningen »dagskassa» vunnit även i sådana företag, som utan svårighet skulle kunna specificera dagens inkomster med angivande av kundernas namn, har från flera håll framhållits att innebörden av ifrågavarande undantagsregel bör närmare preciseras. Vad man framför allt synes vända sig mot är den form av försäljning över disk, som numera förekommer inom grosshandeln genom försäljning »cash and carry» och som bl. a. innebär att detaljhandlarna hos vederbörande grossist kontant inköper och därvid i regel själv avhämtar de varor, som sedan skall återförsäljas. Eftersom försäljningen i detta fall sker kontant, kommer densamma att i grossistens bokföring i regel redovisas såsom »dagskassa» eller »kontantförsäljning», vilket utesluter eller ansetts utesluta möjlighet för grossisten att lämna kontrolluppgifter till taxeringsmyndigheterna beträffande detaljhandlarnas inköp. Härigenom erhåller de mindre nogräknade bland dessa — utan större risk för upptäckt — betydande möjligheter till vad som förut betecknats som »krympning» av rörelsen. De mest flagranta fallen av skattefusk bland rörelseidkare under senare år har också i regel kommit till stånd genom sådan »krympning».

Enligt utredningens mening är det av nyss antydda skäl angeläget att den ifrågavarande undantagsregelns räckvidd begränsas till vad som ursprungligen torde ha varit avsett. I detta sammanhang vill utredningen erinra om att 1950 års skattelagssakkunniga i sitt betänkande med förslag till effektivare taxering inte föreslog motsvarande inskränkning i uppgiftsskyldigheten. I prop. 160/1955 uttalade emellertid departementschefen, att det självfallet måste tillses, att uppgiftsskyldighet inte krävdes i sådana fall, där dess fullgörande i praktiken inte kunde efterkommas. Sålunda borde, framhöll departementschefen, i enlighet med vad som påpekats i ett remissyttrande, kontantförsäljning över disk undantagas. Då cash and carry-systemet vid tiden för departementschefens uttalande ännu inte i någon större

omfattning vunnit insteg i Sverige, synes man, ehuru det inte direkt utsagts, kunna förutsätta att departementschefens avsikt varit att endast köp och försäljning över disk i detaljhandeln direkt till konsument eller förbrukare skulle undantagas från uppgiftsskyldighet.

När det gäller att komma till rätta med det nu angivna, ur taxeringskontrollsynpunkt allvarliga missförhållandet kan självfallet åtskilligt vinnas, därest närmare föreskrifter kunde meddelas för olika branscher om hur skyldigheten att genom räkenskaper, anteckningar eller andra handlingar sörja för underlag för deklarations- och uppgiftsskyldighetens fullgörande skall närmare utformas. Utredningen har också i ett tidigare avsnitt av detta kapitel framlagt vissa förslag i detta hänseende. Då emellertid sådana föreskrifter varken bör eller kan utfärdas för samtliga branscher anser utredningen angeläget att en sådan komplettering sker av föreskrifterna i 39 § att den ifrågakommande undantagsregeln bringas i överensstämmelse med vad som ursprungligen torde ha varit avsett. Utredningen föreslår att denna komplettering sker genom att undantagsregeln förses med ett tillägg, vari uttryckligt utsäges att densamma endast är tillämplig avseende i detaljhandeln verkställda köp eller försäljningar av varor över disk ävensom liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen inte kan fullgöras. Genom undantagsregelns anknytning till detaljhandeln kommer uppgiftsplikt att föreligga för alla grossister och andra, som över disk eller genom t. ex. kringföringshandel försäljer varor till personer, som i sin tur skall återförsälja dessa varor direkt till konsument eller förbrukare.

Jämlikt 39 § 1 mom. punkt 6 TF kan försäkringsanstalt och understödsförening åläggas lämna vissa uppgifter utöver dem, som skall avges på grund av den i 37 § 1 mom. punkt 3 stadgade, tidigare berörda obligatoriska uppgiftsskyldigheten. Sålunda föreligger uppgiftsplikt efter anmaning för bl. a. värdet och arten av till namngiven skattskyldig på grund av försäkring lämnade förmåner, som inte skall uppges enligt annan föreskrift. Såsom närmare framgår av den vid riksskattenämndens ovannämnda skrivelse fogade promemorian kan det emellertid synas tveksamt om inte den härvidlag föreskrivna uppgiftsskyldigheten avsetts skola vara begränsad till att avse endast personförsäkringar, ehuru ordalydelsen i lagtexten inte utesluter att uppgift även skall kunna erhållas i fråga om sakförsäkringar. För att författningstexten skall bli otvetydig i detta avseende föreslår utredningen, att bestämmelserna i 39 § 1 mom. punkt 6 kompletteras så, att berörda inrättningar efter anmaning alltid skall vara skyldiga att avlämna kontrolluppgifter för utbetalda försäkringsbelopp oavsett försäkringens art. Vikten av att taxeringsmyndigheterna har möjlighet att utöva en effektiv kontroll av utbetalningar på grund av sakförsäkring har tidigare understrukits. Den föreslagna utvidgningen av förevarande bestämmelser får där-

för anses vara ett nödvändigt komplement till föreskrifterna i den av utredningen förordade nya punkten 3 a. i 37 § 1 mom. TF.

Såsom närmare framgår av den i kap. IV lämnade redogörelsen har taxeringsintendenten i Västernorrlands län framhållit, att de i 39 § TF meddelade föreskrifterna inte synes ge möjlighet att anmana vissa speciella sammanslutningar, såsom flottningsföreningar och virkesmättningsföreningar, vilka inte anses driva rörelse, att lämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering. Enligt taxeringsintendentens mening föreligger knappast skäl för en sådan begränsning av anmaningsrätten.

Utredningen anser för sin del att det skulle vara av värde ur kontrollsynpunkt om taxeringsmyndigheterna efter anmaning kunde erhålla uppgift om den kvantitet virke, som flottats eller uppmätts för viss namngiven näringsidkares räkning. Ehuru det virke som uppmätts av virkesmättningsförening — i motsats till det virke som flottats — inte behöver vara försålt, torde dock kontrolluppgifter i nu nämnda avseenden innebära att en effektivare kontroll kan ske av att skogsägarnas virkesuttag blir vederbörligen beskattade. Utredningen föreslår därför att bestämmelser av ovan angiven innebörd införes i en ny punkt 10 av 39 § 1 mom. Uppgiftsskyldigheten synes lämpligen beträffande flottningsföreningarna kunna anknytas till i lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled omförmäld flottningsförening och beträffande virkesmättningsföreningar till sådan i lagen den 20 juni 1947 om virkesmätning omförmäld virkesmättningsförening eller annan sammanslutning av virkesmätare, som erhållit auktorisation, eller virkesmättningsnämnd.

I ett flertal av taxeringsintendenternas yttranden har olika förslag framförts om det närmare innehållet i de kontrolluppgifter, som skall avlämnas enligt 39 §, och vad uppgifterna skall avse. Utredningen föreslår att i ett nytt 3 mom. av paragrafen vissa föreskrifter meddelas i detta hänseende. Till detta moment bör sålunda i första hand överföras de i 1 mom. punkt 7 nu meddelade bestämmelserna om att kontrolluppgift, där så begäres, skall innehålla upplysning om varuslag och myckenhet samt om verkställda likvider. För att tillgodose en del av framförda förslag föreslår utredningen vidare att i 3 mom. föreskrifter meddelas om att, där så begäres i anmaning, de i 1 och 2 mom. avsedda uppgifterna utöver vad tidigare sagts skall innehålla uppgift om tidpunkten för verkställda likvider, betalningssätt samt arten och omfattningen av utförda arbeten. Vidare bör de uppgiftsskyldiga vara skyldiga att, om så påfordras och lämpligen kan ske, lämna uppgifterna i form av kontokurant. Härigenom kommer de väsentligaste av formföreskrifterna beträffande kontrolluppgifter enligt 39 § 1 och 2 mom. att bli samlade till ett ställe. Någon nämnvärd utvidgning av de uppgiftspliktigas skyldigheter sker inte heller — flertalet av ifrågavarande

upplysningar lämnas redan enligt nu gällande bestämmelser — men verkställandet av taxeringskontroll genom taxeringsrevisioner torde komma att i inte ringa mån underlättas och befrämjas.

Enligt nuvarande 3 mom. i 39 § är banker och andra penninginrättningar skyldiga att efter anmaning av taxeringsintendent lämna uppgift om namngiven persons insättningar och uttag under viss tid. Med hänsyn till de erfarenheter, som vunnits angående ifrågavarande föreskrifter, föreslår utredningen att dessa — som bör intagas i ett nytt 4 mom. — utvidgas i så måtto att banker och andra penninginrättningar i princip åläggas skyldighet att efter anmaning lämna uppgift om insättningar och uttag, som under viss angiven tid skett å namngiven persons konto, varvid de även bör vara pliktiga att uppge vem som gjort insättning eller till vem utbetalning ägt rum. Detta innebär alltså att t. ex. en bank kan anmanas lämna uppgift om vilka personer som gjort insättningar å namngiven skattskyldigs checkräkningskonto med banken, vilket ur taxeringskontrollsynpunkt är erforderligt eftersom denna kontroll förutsättes i princip skola omfatta alla betalningsmedel. Utredningen har emellertid erfarit att vissa av dessa inrättningar — åtminstone övergångsvis — knappast har möjlighet att i större omfattning lämna uppgift om vem som gjort insättningar och till vem utbetalning ägt rum. Utredningen föreslår därför att i momentet intages en fullmakt för riksskattenämnden att medgiva undantag från de härvidlag meddelade föreskrifterna om särskilda skäl föreligger. Som sådana skäl torde kunna anses om fullgörandet av uppgiftsskyldigheten förorsakar den uppgiftspliktige betydande kostnader eller eljest avsevärda olägenheter för honom skulle uppstå. Utredningen förutsätter emellertid att riksskattenämnden inleder förhandlingar med de inrättningar, varom här kan vara fråga, så att möjligheter i sinom tid skapas för ett fullständigt uppgiftslämnande från deras sida.

De av utredningen här förordade föreskrifterna innebär inte att exempelvis postgirokontorets uppgiftsskyldighet kommer att utvidgas, då motsvarande uppgifter — i den mån de inte skall lämnas på grund av bestämmelserna i nuvarande 3 mom. av 39 § — nu kan infordras av taxeringsmyndigheterna med stöd av föreskrifterna i 46 § TF.

Av stor betydelse ur taxeringskontrollsynpunkt är att taxeringsmyndigheterna vid behov kan inhämta uppgift även om storleken av namngiven persons skulder vid viss eller vissa angivna tidpunkter. Särskilt är uppgifter i detta hänseende erforderliga när det gäller att vid kontantberäkningar eller annorledes konstatera vilka förändringar, som under viss tidsrymd skett i en skattskyldigs skulder. Utredningen föreslår därför att uppgiftsplikt för banker och andra penninginrättningar i nu nämnda hänseende intages i det föreslagna nya 4 mom.

Förslag har framförts om att sistnämnda uppgiftsplikt även skulle om-

fatta växeldiskonteringar. Utredningen anser sig inte kunna biträda detta förslag, eftersom taxeringsmyndigheterna, i de fall sådana uppgifter är av värde för taxeringskontroll, kan inhämta desamma genom taxeringsrevision.

Vad slutligen angår den av någon taxeringsintendent uttalade tveksamheten beträffande t. ex. kapellmästares uppgiftsskyldighet rörande orkes-termedlemmar föreligger enligt utredningens uppfattning sådan skyldighet redan enligt nu gällande bestämmelser i 39 § 1 mom. punkt 2. Någon anledning att närmare förtydliga dessa bestämmelser anser utredningen inte föreligga.

Av redogörelsen i kap. IV framgår, att en mera generell utvidgning av uppgiftsskyldigheten enligt 39 § ifrågasatts från flera håll. Utredningen anser emellertid för sin del, att uppgiftsplikten principiellt bör vara knuten till vissa bestämda kategorier uppgiftsskyldiga och därvid endast avse särskilt angivna fall. Därigenom elimineras riskerna för att de uppgiftspliktiga kommer att betungas i oskälig omfattning och att uppgiftsplikten kommer att beröra för den uppgiftspliktige rent personliga förhållanden och hans personliga integritet. Utredningen vill även erinra om att taxeringsmyndigheterna redan enligt gällande bestämmelser i 39 § 2 mom. har betydande befogenheter att föranstalta om generella kontroller av deklARATIONERNA för jordbrukare och rörelseidkare. Utredningens förslag innebär en viss utvidgning av dessa befogenheter. Skulle taxeringsmyndigheterna därutöver vara i behov av uppgifter för ernående av en riktig taxering, torde möjligheter merendels finnas att i så fall införskaffa dessa uppgifter genom taxeringsrevision.

Uppgifter som skall lämnas först efter särskilt förordnande av Kungl. Maj:t

Av tidigare lämnad redogörelse för bestämmelserna i 40 § TF framgår att banker och andra penninginrättningar är skyldiga att efter förordnande av Kungl. Maj:t lämna vissa uppgifter om storleken av insättares räntekomst under viss angiven tid ävensom dennes tillgodohavande vid viss angiven tidpunkt.

Såsom förut anförts synes det förekomma att skattskyldiga i avsikt att undgå eller erhålla lindring i förmögenhetsbeskattningen före årsskiftet uttager hela eller viss del av sina banktillgodohavanden. En komplettering av nämnda bestämmelser har därför ansetts befogad. Vidare har ifrågasatts att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förordnande inte skulle meddelas förrän efter den 31 mars, eftersom de flesta rörelseidkare har anstånd med avlämnande av deklARATIONER intill denna tidpunkt.

Den ifrågavarande bestämmelsen om skyldighet för banker och andra penninginrättningar att lämna uppgift om beloppet av insättares innestående medel vid viss angiven tidpunkt har hittills tillämpats så att uppgifter infordrats beträffande insättare, vilkas efternamn börjat med i förordnandet angivna för varje år varierande bokstäver, beträffande deras innestående medel vid föregående kalenderårs utgång. Anledningen härtill är självfallet den att för de allra flesta skattskyldiga kalenderåret utgör beskattningsår. Bestämmelsens avfattning hindrar emellertid inte att något år uppgifterna skall avse annan tidpunkt än kalenderårets utgång. Något mera väsentligt skäl att beträffande det stora flertalet insättare betunga banker och andra penninginrättningar med uppgifter rörande behållningen vid olika tidpunkter anser utredningen knappast föreligga. Utredningen vill i detta sammanhang även erinra om att taxeringsmyndigheterna redan enligt 39 § 1 mom. punkt 3 och det nuvarande 3 mom. i samma paragraf har befogenhet att beträffande namngiven skattskyldig inhämta de för taxeringskontrollen erforderliga och nödvändiga uppgifterna i detta hänseende.

Enligt utredningens mening synes emellertid föreskrifterna i 40 § böra tillämpas på så sätt, att ifrågavarande uppgifter infordras vid varierande tidpunkter varje år mellan den 15 april och taxeringsårets utgång. Härigenom omöjliggöres i huvudsak för de skattskyldiga att genom att underlåta att deklarerera inom föreskriven tid avvakta beträffande vilka personer sådana uppgifter kommer att inhämtas. Att taxeringsnämnderna på grund härav inte alltid får tillfälle att jämföra alla inkomna kontrolluppgifter med i deklarationerna lämnade uppgifter om ränteinkomster och banktillgodohavanden bör i och för sig inte utgöra hinder mot det föreslagna tillvägagångssättet. Om uppgifterna infordras under senare delen av eller efter den period taxeringsarbetet i taxeringsnämnderna pågår, kommer kontrollen gentemot deklarationerna att i stället ske i samband med eftergranskningen av deklarationsmaterialet inom taxeringssektionerna eller hos de lokala skattemyndigheterna.

Allmänt i fråga om skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering

Erfarenheterna från det praktiska taxeringsarbetet ger vid handen att de uppgiftsskyldiga inte lämnar kontrolluppgifter till ledning för annans taxering i föreskriven omfattning. Detta torde merendels bero på att de uppgiftspliktiga är ovetande om vilka skyldigheter som härvidlag åvilar dem. För att en förbättring i detta avseende skall komma till stånd synes den upplysningsverksamhet, som hittills bedrivits från taxeringsmyndigheternas sida i detta hänseende, böra intensifieras. Enligt utredningens mening skulle det vara värdefullt om riksskattenämnden kunde utarbeta och utge lättfattliga och överskådliga broschyrer för olika kategorier uppgifts-

pliktiga beträffande deras skyldighet att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering. Broschyrerna synes kunna utdelas i samband med att de skattskyldiga avhämtar deklaraionsblanketter eller också ut-sändas separat till de uppgiftsskyldiga. Från taxeringsintendenternas sida synes även upplysningsverksamhet böra bedrivas genom cirkulär till berörda skattskyldiga och taxeringsnämnder.

Rätten att utfärda anmaning

Frågan om rätten att utfärda anmaning enligt bestämmelserna i TF hänger intimt samman med taxeringskontrollen och hur denna skall kunna på ett effektivt sätt bedrivas. Från ett flertal håll har uttalats den åsikten att den i 51 § TF stadgade rätten för vissa taxeringsfunktionärer att utfärda anmaning skulle utsträckas till att omfatta även andra funktionärer. Utredningen anser emellertid att endast sådana utvidgningar av denna rätt bör ifrågakomma, som är ägnade att göra taxeringsarbetet i olika led smidigare och som inte medför en minskning i taxeringsintendenternas självklara skyldighet att tillse att anmaningsrätten, särskilt enligt 39 §, inte utnyttjas i onödan.

Utredningen föreslår sålunda, att rätten att utfärda anmaning enligt det av utredningen föreslagna nya 4 mom. (i huvudsak = nuvarande 3 mom.) av 39 § TF utvidgas till att omfatta inte endast taxeringsintendent utan även revisionsintendent. Under benämningen revisionsintendent bör inbegripas jämväl länsrevisor, som förestår länsstyrelses taxeringsrevision. Det senare bör komma till uttryck genom ett tillägg till 3 § TF. Vidare bör enligt utredningens mening inte endast taxeringsintendent utan även revisionsintendent ha rätt att utfärda anmaning med stöd av bestämmelserna i 41 § och 42 § 2 mom. Särskilt vid värdering av aktier i inte börsnoterade aktiebolag och andelar i ekonomiska föreningar synes den nuvarande ordningen, enligt vilken endast taxeringsintendent kan anmana bolagen eller föreningarna att inkomma med de i 41 § föreskrivna uppgifterna, onödigt tungrodd och omständlig.

I anslutning till vad ovan anförts vill utredningen som sin uppfattning framhålla, att anmaningsrätt enligt 39 § 2 mom. inte bör, såsom från något håll föreslagits, anförtros även biträdande taxeringsintendent.

Med nuvarande bestämmelser har taxeringsassistent inte ens i begränsad omfattning rätt att utfärda anmaning. Detta har, vilket också påtalats av en taxeringsintendent, framstått som en olägenhet i det praktiska taxeringsarbetet. Att taxeringsassistent vid utredningar under taxeringsperioden är tvingad att vända sig till taxeringsnämndens ordförande med begäran om att denne skall anmana den skattskyldige att inkomma med erforderliga uppgifter synes vara föga ändamålsenligt och alltför tidsödande. Taxeringsassistent bör därför enligt utredningens uppfattning äga anmaningsrätt i de fall, som avses i 31 § 2 mom., 36 § andra stycket, 39 § 1 mom.

samt 45 §. Rätt att utfärda anmaning i ovan angivna fall torde dock endast böra tillkomma taxeringsassistent under den tid arbetet i taxeringsnämnd pågår.

Även om revisionsintendent och taxeringsassistent skulle erhålla anmaningsrätt i enlighet med utredningens förslag synes anledning inte föreligga att medgiva dem rätt att i anmaning förelägga vite.

Taxeringsrevision

Av redogörelsen i kap. IV framgår att kritik i skilda hänseenden riktats mot taxeringsmyndigheternas nuvarande befogenheter i vad gäller de bestämmelser, som reglerar förfarandet vid taxeringsrevision. Framför allt är det föreskrifterna i 56 § 2 mom. TF om rätt för granskningsman att genast få taga del av handlingar, som skall granskas, och i 56 § 3 mom. TF om sättet, tiden och platsen för revisionens verkställande, som inte ansetts tillfyllest för ett effektivt revisionsarbete.

Från flera håll har understrukits de stora svårigheter, som vid taxeringsrevision ofta möter granskningsmannen att snabbt få taga del av den skattskyldiges räkenskaper. Detta torde främst sammanhånga med att den skattskyldige, om han finner det förenligt med sina intressen, mycket lätt kan förhåla revisionens utförande genom att hänvisa till den i 56 § 3 mom. intagna föreskriften, att taxeringsrevision såvitt möjligt skall ske på sådant sätt och på sådan tid, att den inte förorsakar hinder i verksamheten för den, hos vilken revisionen sker. Den omständigheten att den skattskyldige på detta vis kan uppskjuta revisionen till en för honom lämplig tidpunkt är på grund av det sätt, på vilket det utnyttjas, en belastning för en effektiv taxeringskontroll. Erfarenheterna visar nämligen, att förhållandevis många skattskyldiga genom att förebringa allehanda svepskäl utnyttjar denna möjlighet att fördröja verkställandet av en taxeringsrevision för att därigenom få tid att på ett för dem fördelaktigt sätt ordna de räkenskaphandlingar, som skall förete för granskning. Det torde inte sällan förekomma, att den skattskyldige, då han erhåller meddelande om taxeringsrevision, går igenom sina räkenskaper och tager bort sådana handlingar, som kan utgöra bevis för att underdeklaration föreligger, men han kan även genom andra åtgärder förvanska räkenskaperna, så att revisionen försvåras. I vissa fall torde den skattskyldige också ha begagnat det sålunda erhållna uppskovet med revisionens utförande till att upprätta en helt ny bokföring. Skulle den skattskyldige vägra att förete sina räkenskaper för granskning, kan han, som tidigare nämnts, vid vite föreläggas att göra detta men syftet att förhåla revisionen har likväl vunnits på grund av den tid vitesförfarandet i regel tar. Om den skattskyldige däremot förklarar, att han överhuvud taget inte fört några räkenskaper eller att han inte har räkenskapsmaterialet i behåll, kan vitesföreläggande inte tillgripas. Inte heller i de fall, där den skattskyldige underlåter att förete handlingar,

som är av vital betydelse för bedömande av redovisningens tillförlitlighet, har taxeringsmyndigheterna något tvångsmedel att tillgripa för införskaffande av sålunda undanhållet material. Endast under förutsättning att sannolika skäl föreligger till misstanke att den skattskyldige begått brott mot skattestrafflagen, har taxeringsmyndigheterna möjlighet att anlita polismyndigheternas hjälp för att utfå handlingar, som den skattskyldige tidigare undanhållit. Av vad ovan anförts framgår, att den för granskningsmannen stadgade rätten att genast få taga del av handlingar, som skall granskas, inte i praktiken fått åsyftad effekt.

Den i 56 § 3 mom. TF meddelade bestämmelsen, att taxeringsrevision med den skattskyldiges medgivande må verkställas hos honom, torde i realiteten innebära att denne efter eget gottfinnande kan bestämma var revisionen skall äga rum. Med nuvarande bestämmelser kan den skattskyldige sålunda, om han skulle finna detta förenligt med sina intressen, förhindra att granskningsmannen erhåller tillträde till rörelsens lokaler, varigenom den senare berövas möjlighet att på platsen skaffa sig upplysningar om dels verksamhetens omfattning och dels vilka handlingar den skattskyldige är i besittning av. Vid andra tillfällen åter kan den skattskyldige påfordra, att revisionen skall utföras hos honom, vilket understundom tvingar granskningsmannen att göra tidsödande och kostnadskrävande resor även i sådana fall, där revisionen med hänsyn till rörelsens omfattning med fördel skulle kunnat ske på granskningsmannens tjänsterum. I samband härmed må framhållas att en taxeringsrevision många gånger kan vara så komplicerad, att granskningsmannen med hänsyn till de ofta mycket omfattande utredningar, som måste företagas, under en längre tidsrymd kontinuerligt behöver ha tillgång till den skattskyldiges räkenskaper eller viss del därav. Att den skattskyldige under sådana omständigheter skall kunna förvägra granskningsmannen att medtaga räkenskaperna till tjänsterummet — härvid bortses från sådana delar av räkenskaperna som den skattskyldige omöjligen kan avvara — utgör givetvis ett betydande hinder för ett effektivt och rationellt bedrivande av revisionsarbetet. Andra inte oväsentliga nackdelar med revisionens utförande hos den skattskyldige är att granskningsmannen merendels inte har möjlighet att utnyttja sådana maskinella hjälpmedel, som han förfogar över i sin tjänstelokal, samt att han i regel inte kan använda den biträdeshjälp som står till hans förfogande.

Den nu lämnade redogörelsen visar att de nuvarande bestämmelserna inte är helt lämpliga, när det gäller att komma till rätta med de mera avancerade skattefuskarna. När utredningen nu framlägger förslag till nya föreskrifter angående taxeringsrevisions verkställande vill emellertid utredningen redan från början slå fast att flertalet taxeringsrevisioner hos rörelseidkare hittills kunnat verkställas utan att dessa gjort svårigheter,

men att — såsom någon taxeringsintendent uttryckt saken — det är de få missbruken av gällande bestämmelser som bör kunna bemästras. Det finns också all anledning anta att just i dessa fall alltid försök gjorts att undandraga belopp från beskattning.

Utredningen anser att det liksom hittills endast bör tillkomma taxeringsintendenten i länet, d. v. s. taxeringssektionens chef, att bestämma huruvida taxeringsrevision skall ske. Härigenom skapas garantier för inte bara att för uppdraget i fråga utses den mest lämplige utan även att en samordning kan ske av hela verksamheten inom taxeringssektionen. Utredningen kan därför inte tillstyrka att, såsom ifrågasatts, även biträdande taxeringsintendent eller tjänsteman, åt vilken uppdragits att i sin tjänst utföra på taxeringsintendent ankommande göromål, eller föreståndare för revisionsdetalj (bokgranskningskontor) medges rätt att förordna om taxeringsrevision.

Med hänsyn till att taxeringsrevisionsarbetet skall kunna uppläggas och bedrivas rationellt samt för att åvägabringa att inte den skattskyldige eller uppgiftsskyldige genom olika åtgöranden kan omöjliggöra, förhindra eller förhala en taxeringsrevision föreslår utredningen att i förekommande fall redan vid förordnande om taxeringsrevision taxeringsintendenten även i princip skall kunna bestämma när och var taxeringsrevisionen skall äga rum. Att taxeringsintendenten därvid skall taga hänsyn till den skattskyldiges eller uppgiftsskyldiges berättigade intressen säger sig självt.

Beträffande tidpunkten för revisionens verkställande bör liksom hittills gälla att den, vars räkenskaper skall granskas, inte nödvändigtvis behöver i förväg underrättas om att taxeringsrevision skall ske. Därigenom tillgodoses möjligheterna att i de fall, då så erfordras, utnyttja det för allt revisionsarbete viktiga överrumplingsmoment, som ligger däri att granskningsmannen oförberett kan infinna sig hos den skattskyldige eller uppgiftsskyldige för revisionens utförande och omedelbart påbörja densamma innan vederbörande hinner vidtaga åtgärder för att undanskaffa eller förvanska räkenskaperna. Överrumplingsmomentet bör emellertid utnyttjas endast i undantagsfall och när särskilda skäl därtill föranleder. Det normala bör alltså fortfarande vara att den, hos vilken granskning skall ske, i förväg underrättas om att taxeringsrevision beslutats.

Befogenheten för taxeringsintendenten att i förekommande fall kunna bestämma tidpunkten för revisionens verkställande bör innebära en skyldighet för den, vars räkenskaper skall granskas, att vid bestämd tidpunkt omedelbart tillhandahålla samtliga räkenskaper jämte därtill hörande handlingar. Om vederbörande underlåter att överlämna dessa räkenskaper och handlingar bör liksom hittills i första hand vitesföreläggande tillgripas. Därest den, hos vilken granskning skall ske, åberopar att han inte fört eller bevarat räkenskaper, får vitesföreläggandet för närvarande inte avsedd effekt och taxeringsmyndigheterna har inte heller några ytterligare tvångs-

medel för införskaffandet av de handlingar, som skall granskas, eller för kontroll av att sådana handlingar inte finns. I en inom finansdepartementets rättsavdelning i september 1960 upprättad promemoria har emellertid förslag framlagts till lag om handräckning i vissa fall åt beskattningsmyndighet, varigenom möjlighet beredes dessa att under vissa förutsättningar erhålla biträde av polismyndighet för utfående av räkenskaper och andra handlingar, som skall granskas vid taxeringsrevision. Utredningen, som under hand lämnats tillfälle taga del av ifrågavarande promemoria, finner vad däri föreslagits lämpligt. Ett genomförande av detta förslag och vad utredningen ovan föreslagit om befogenhet för taxeringsintendenten att i förekommande fall bestämma tidpunkten för taxeringsrevisions verkställande torde i regel omöjliggöra tidigare omnämnda försök från skattskyldigas och uppgiftsskyldigas sida att vid behov undanskaffa eller förvanska räkenskaper.

Såsom förut angivits bör det även i princip få ankomma på taxeringsintendenten att bestämma var taxeringsrevisionen skall utföras. Taxeringsintendenten har därvid att välja mellan att antingen låta den ske hos den skattskyldige eller uppgiftsskyldige eller hos den myndighet, vid vilken granskningsmannen är anställd. Var revisionen lämpligen skall äga rum får, såsom nedan kommer att närmare utvecklas, i regel bedömas med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. Har taxeringsintendenten bestämt, att granskningen skall utföras hos den skattskyldige eller uppgiftsskyldige, bör emellertid denne inte ha rätt att motsätta sig detta. I likhet med vad som nu gäller beträffande taxeringsrevision för kontroll av allmän varuskatt, som beslutas i enlighet med föreskrifterna i 42 § VF, bör den, hos vilken granskning sker, vara skyldig att lämna granskningsmannen tillträde till de lokaler, som användes i vederbörandes verksamhet, ävensom att för granskning av handlingar och varulager tillhandahålla nödigt biträde.

Taxeringsintendentens ifrågavarande befogenhet måste emellertid utnyttjas med omdöme och på ett sådant sätt att inte den, vars räkenskaper skall granskas, hindras i sin verksamhet. Har han t. ex. inte utrymme, inom vilket taxeringsrevisionen ostört kan bedrivas, bör befogenheten inte innebära att den skattskyldige eller uppgiftspliktige tvingas att skaffa sådant utrymme. I sådana och liknande fall bör taxeringsrevisionen i stället äga rum å granskningsmannens tjänsterum eller eljest å rum, som kan stå till granskningsmannens förfogande och som med hänsyn till granskningsuppdragets karaktär kan anses lämpligt.

Innan utredningen ytterligare ingår på taxeringsintendentens befogenhet att bestämma platsen för revisionens verkställande vill emellertid utredningen först något beröra i vilken ordning en taxeringsrevision normalt bör verkställas. Taxeringsrevisionens uppgift är ju att antingen kontrollera att deklarations- och uppgiftsskyldigheten behörigen fullgjorts eller att

eljest bereda beskattningsmyndighet upplysning till ledning vid beslut om taxering eller eftertaxering. Taxeringsrevisionen bör därför i regel omfatta en fullständig genomgång av hela räkenskapsmaterialet, eftersom en revision, som inte är total, vanligen inte ger den effekt som är avsedd och önskvärd. Därvid bör bemärkas att en total revision inte utesluter stickprovsvis kontroll av vissa delar av räkenskapsmaterialet. Om taxeringsrevisionerna i huvudsak endast skulle vara partiella kan det förväntas att de inte minst viktiga prohibitiva verkningarna av taxeringsrevisionsinstitutet blir mindre. Partiell revision bör dock äga rum t. ex. i sådana fall när det enbart gäller att mot räkenskaperna kontrollera viss inkommen eller införskaffad kontrolluppgift eller för vinnande av utredning i en speciell taxeringsfråga, varom tvist kan råda mellan taxeringsmyndigheterna och den skattskyldige. En fullständig taxeringsrevision tar emellertid vanligen ganska lång tid i anspråk, om rörelsen är av mera betydande storleksordning. Det ter sig därför ofta naturligt, att granskningsmannen, efter det att han besökt den, vars räkenskaper skall granskas, och på platsen tagit del av befintligt räkenskapsmaterial samt satt sig in i redovisningen, får medtaga räkenskaperna till sitt tjänsterum, då dessas omfång tillåter detta. Genom att räkenskapsmaterialet medtages till granskningsmannens tjänstelokal, förorsakas den skattskyldige också mindre besvär än om hela granskningen sker hos honom. Att större delen av en revision, såvitt möjligt, utföres å granskningsmannens tjänstelokal synes lämpligt även med hänsyn till att denne där har tillgång till biträdespersonal och erforderliga kontorsmaskiner. Om revisionen utföres på granskningsmannens tjänsterum kan alltså en rationell arbetsfördelning mellan granskningsmännen och deras biträden lättare komma till stånd. Vikten av att granskningsmännen i största möjliga utsträckning får hjälp av biträdespersonal har tidigare betonats.

Utredningen anser alltså att en och samma taxeringsrevision normalt bör äga rum både hos den, vars räkenskaper skall granskas, och på granskningsmannens tjänsterum. Detta utesluter naturligtvis inte att, med hänsyn till omständigheterna i det speciella fallet, revisionen uteslutande verkställs hos den skattskyldige eller uppgiftsskyldige eller enbart å granskningsmannens tjänsterum. Det förra kan anses lämpligt, då bokföringsmaterialets omfattning är sådant att detsamma inte utan betydande svårigheter och kostnader kan flyttas, eller vid partiell taxeringsrevision. Det senare åter kan tillämpas framför allt när det gäller mindre rörelser.

Om taxeringsrevision skall kunna bedrivas på ovan angivet sätt måste det emellertid föreligga en uttrycklig rätt för granskningsmannen att få till tjänsterummet medföra det bokföringsmaterial, som skall granskas, eller få detsamma översänt till sig. Denna rättighet bör föreligga oavsett huruvida den, vars räkenskaper skall granskas, åberopar hinder för att granskningen verkställs hos honom. Han bör alltså vara skyldig att, då så på-

fordras, till granskningsmannen omedelbart överlämna eller översända sina räkenskaper jämte därtill hörande handlingar i den utsträckning som av granskningsmannen begäres. Denne bör därvid alltid överlämna kvitto å mottagna handlingar. Kvittot bör upprättas i två exemplar, varav det ena behålles av granskningsmannen.

Under senare år har skattskyldiga, som anlitat revisionsbyråer eller annan sakkunnig hjälp vid upprättande av bokföring och deklaration, i allt mera tilltagande omfattning yrkat att granskningen skall ske hos deras medhjälpare. Om taxeringsintendenten skulle finna att så lämpligen kan ske, bör taxeringsintendenten givetvis tillmötesgå en sådan framställning. Någon rätt för den skattskyldige att få revisionen uteslutande verkställd hos medhjälparen bör emellertid inte föreligga utan liksom eljest får det helt ankomma på taxeringsintendenten att avgöra var taxeringsrevisionen lämpligen bör ske. Att medhjälparen har samma skyldighet som den skattskyldige att, om granskningsmannen så påfordrar, överlämna bokföringshandlingarna till denne för att av honom medtagas till tjänsterummet, ligger i sakens natur. Utredningen vill i detta sammanhang understryka att någon rätt inte bör finnas för den skattskyldige eller dennes medhjälpare att fortlöpande följa de iakttagelser granskningsmannen gör. Om sådan möjlighet skulle finnas, skulle nämligen den skattskyldige eller dennes medhjälpare under hand kunna vidtaga motåtgärder, varigenom det med revisionen avsedda syftet måhända helt skulle komma att förfelas.

Skyldigheten att vid taxeringsrevision förete räkenskaper eller anteckningar jämte därtill hörande handlingar m. m. och att, om så påfordras, till granskningsmannen överlämna eller översända dessa räkenskaper, anteckningar och andra handlingar bör gälla inte endast för det senast tilländalupna och de fem närmast föregående beskattningsåren utan även för det löpande beskattningsåret. Att det löpande årets bokföring granskas är, såsom förut framhållits, av vikt både med hänsyn till den allmänna varuskatten och därför att man av denna bokföring oftast erhåller en god bild av huruvida bokföringen föres på i bokföringslagen föreskrivet sätt. Med hänsyn till kontrollen beträffande den allmänna varuskatten bör emellertid inte såsom för närvarande gäller taxeringsrevision beträffande det löpande årets räkenskaper göras beroende av huruvida taxeringsrevision även sker av tidigare beskattningsårs räkenskaper.

För taxeringsrevision överlämnade böcker och handlingar, avseende det löpande året, bör snarast möjligt och senast inom en vecka återlämnas till den skattskyldige, så att denne inte alltför mycket kommer efter med sin bokföring. Övriga års räkenskaper bör däremot granskningsmannen få behålla under högst en månad, eftersom en taxeringsrevision i normala fall bör kunna avslutas inom denna tid. Om granskningsmannen för revisionens verkställande skulle behöva tillgång till räkenskaperna under längre tid än vad nu sagts, bör länsstyrelsens särskilda tillstånd därtill inhämtas.

Även sådant tillstånd bör vara tidsbegränsat alltefter omständigheterna i det enskilda fallet.

Såsom framgår av den i kap. IV lämnade redogörelsen har stark kritik riktats mot de nu gällande föreskrifterna om verkställande av kassainventering i samband med taxeringsrevision. Denna kritik hänför sig i främsta rummet till de i 14 § TK meddelade bestämmelserna, att kassainventering endast bör företagas av taxeringsintendenten eller efter dennes särskilda medgivande och allenast när särskilda omständigheter därtill föranleder. Eftersom frågan om kassainventering i regel aktualiseras först efter det att granskningen påbörjats, föreligger ofta svårigheter för granskningsmannen att inhämta taxeringsintendentens tillstånd härtill så skyndsamt, att den skattskyldige inte hinner träffa anstalter för att korrigera en eventuellt föreliggande divergens mellan verklig och i räkenskaperna redovisad kassabehållning. På grund av nämnda inskränkning förekommer kassainventering i samband med taxeringsrevision endast i absoluta undantagsfall.

När det gäller att bedöma frågan huruvida sådan kassainventering bör ske vill utredningen först erinra om den centrala ställning kassaredovisningen intar inom hela redovisningssystemet. Genom att kunna avstämma den verkliga kassabehållningen mot det enligt bokföringen framkomna kassasaldot erhålles en god bild av bokföringens tillförlitlighet. Utredningen anser därför att kassainventering ofta får betraktas som ett normalt led i taxeringsrevisioner hos vissa företagare. En dylik inventering förekommer för övrigt alltid vid vanliga revisioner. Eftersom frågan om kassainventering vid taxeringsrevision i regel aktualiseras först sedan revisionen påbörjats, synes det böra ankomma på granskningsmannen att själv bestämma när kassainventering skall äga rum. Kassainventering är emellertid en omfattande procedur. Man torde därför kunna utgå från att sådan inventering inte kommer att företagas i onödan. För att förhindra att detta likväl sker, bör den nuvarande föreskriften om att kassainventering endast får företagas, när särskilda omständigheter därtill föranleder, finnas kvar. Dessutom torde i TK böra intagas en bestämmelse om att sådan inventering endast får företagas i närvaro av den skattskyldige eller dennes ombud.

I samband med taxeringsrevision visar det sig ofta önskvärt att granskningsmannen själv hos annan skattskyldig utan dröjsmål kontrollerar riktigheten av uppgifter i de räkenskaper, som är föremål för revision. En dylik kontroll s. a. s. vid sidan kan enligt nuvarande bestämmelser inte företagas utan taxeringsintendentens särskilda förordnande om taxeringsrevision hos den, som därvid skall kontrolleras. Från några håll har framhållits att möjligheter borde skapas till ett smidigare förfarande i sådana fall.

Utredningen delar denna uppfattning. När det gäller att i annan rörelse-

idkares räkenskaper kontrollera riktigheten av viss eller vissa poster i de räkenskaper, som är föremål för taxeringsrevision, innebär detta enligt utredningens mening i praktiken samma förfarande som om den andre rörelseidkaren med stöd av bestämmelserna i 39 § 1 mom. TF anmanas inkomma med kontrolluppgift beträffande den vars räkenskaper är föremål för taxeringsrevision. Enligt 51 § TF kan sådan anmaning utfärdas av tjänsteman åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision. Det ter sig därför praktiskt att granskningsmannen i stället för att anmana den uppgiftspliktige att avlämna ifrågavarande uppgift själv inhämtar densamma ur den uppgiftspliktiges räkenskaper. Härigenom vinnes främst att uppgiften kan erhållas genast och så snabbt att den, vars räkenskaper revideras, och den uppgiftspliktige inte hinner träffa överenskommelse om försvarsåtgärder.

För att en granskningsman skall kunna medges denna rätt att vidtaga en sådan kontrollaktion »vid sidan» bör enligt utredningens mening förutsättningen vara att han av taxeringsintendenten i länet förordnats att verkställa taxeringsrevision hos viss skattskyldig och att kontrollaktionen »vid sidan» sker hos sådan uppgiftsskyldig, som avses i 39 § 1 mom. TF, samt att det, som vid kontrollaktionen skall inhämtas, är sådant som avses i nämnda författningsrum. Granskningsmannens rätt att taga del av den uppgiftspliktiges räkenskaper eller anteckningar bör emellertid begränsas till de delar av desamma som erfordras för kontroll av uppgifter i de räkenskaper, som är föremål för taxeringsrevision.

En sådan kontrollaktion »vid sidan» bör enligt utredningens mening tillgå på så sätt att granskningsmannen infinner sig hos den nyssnämnde uppgiftspliktige och begär att i hans räkenskaper få verkställa ifrågavarande kontroll. Om den uppgiftspliktige så påfordrar skall granskningsmannen överlämna sin begäran i skriftlig form, varvid då skall angivas vad kontrollen avser, t. ex. uppgift om de belopp för vilka den uppgiftspliktige under viss angiven tid köpt varor av eller sålt varor till den, vars räkenskaper är föremål för taxeringsrevision. Granskningsmannen skall samtidigt som han framställer sin begäran visa att han erhållit förordnande att verkställa taxeringsrevision hos den, beträffande vilken han vill erhålla uppgift av den uppgiftsskyldige. Granskningsmannen bör naturligtvis även på ett tillfredsställande sätt kunna styrka sin identitet, och för detta ändamål bör han utrustas med ett av vederbörande myndighet tillhandahållet tjänstekort, utfärdat i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 16 maj 1958 (nr 272). Att granskningsmannen företer sitt granskningsförordnande för annan person än den, som detsamma avser, synes i och för sig inte böra väcka större betänkligheter än då han i anmaning enligt 39 § 1 mom. anger att han erhållit uppdrag verkställa taxeringsrevision. I granskningsförordnande bör anges att granskningsman har rätt att företa nu nämnda kontroller vid sidan av det egentliga revisionsuppdraget.

Tidigare har nämnts, att beslut om taxeringsrevision endast får meddelas av taxeringsintendenten i länet. Därvid skall för den, som utses att verkställa taxeringsrevision, utfärdas skriftligt förordnande, som tillika skall innehålla erinran om vikten av att stadgad tystnadsplikt noggrant iakttages. Förordnande att utföra taxeringsrevision bör enligt utredningen endast utfärdas för vederbörande granskningsman, även om han vid revisionens utförande kommer att anlita biträdeshjälp. Taxeringsintendenten bör emellertid utfärda ett generellt förordnande för biträdespersonalen, varigenom denna får rätt att biträda vid förekommande taxeringsrevisioner. Om biträdespersonal användes vid taxeringsrevisioner ute på fältet bör detta generella förordnande medföras för att vid behov uppvisas. Det synes ej heller nödvändigt att i samband med varje granskningsförordnande erinra om tystnadsplikten, utan denna fråga synes lämpligen böra lösas på så sätt, att samtliga befattningshavare — alltså även biträdena — vid anställningens början får avlämna en skriftlig försäkran om att vederbörande erinrats om föreskriven tystnadsplikt. Därjämte bör det åligga taxeringsintendenten att vid skilda tillfällen erinra om gällande sekretessbestämmelser.

Enligt nuvarande föreskrifter har endast den, som erhållit förordnande att verkställa taxeringsrevision, rätt att taga del av den skattskyldiges räkenskaper med därtill hörande handlingar. För att föreståndarna för revisionsdetaljerna skall kunna utöva en god ledning och övervakning av revisionspersonalen och även bistå den med råd och anvisningar, torde en generell bestämmelse böra införas om att revisionsintendent eller annan tjänsteman, åt vilken uppdragits att övervaka revisionsarbetets rätta bedrivande, skall vara berättigad att för detta ändamål taga del av räkenskaper, som är föremål för taxeringsrevision av såväl andra befattningshavare på revisionsdetaljerna som taxeringsassistenterna.

E. Straffbestämmelserna i TF m. m.

Av förut i kap. IV lämnad redogörelse framgår att från ett flertal håll framhållits att de nuvarande straffsätserna vid falskdeklaration och andra brott mot skatteförfattningarna ansetts för låga när det gäller att effektivisera kampen mot skattefusket. I detta hänseende må emellertid erinras om att i en inom finansdepartementets rättsavdelning i september 1960 upprättad promemoria framlagts förslag till vissa ändringar i skattestrafflagen innebärande en skärpning av i lagen föreskrivna straffsätser och särskilda regler om åtalspreskription vid deklarationsbrott. Utredningen anser sig därför endast böra ingå på i TF och VF stadgade påföljder.

I 120 och 121 §§ TF samt 77 § VF är stadgat om straff för olika föreselser mot i TF och VF meddelade ordningsföreskrifter om deklARATIONER och kontrolluppgifters avlämnande m. m. Gällande straffmaximum i detta

hänseende är böter å 300 kronor. Enligt utredningens mening är det uppenbart att denna straffpåföljd är för ringa, särskilt när det gäller förseelser mot skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering. Det torde dessutom ofta vara så att en uppgiftspliktig, som underlåter att avlämna föreskrivna kontrolluppgifter eller avlämnar felaktiga sådana, kombinerar detta sitt förfarande med att i sin egen deklaration lämna oriktiga uppgifter eller att överhuvud taget inte avlämna deklaration till ledning för sin egen taxering. Den ifrågavarande uppgiftspliktige kan alltså åstadkomma inte bara att han själv blir för lågt taxerad utan han kan också — direkt eller indirekt — medverka till att andra skattskyldiga inte blir riktigt taxerade. Såsom taxeringsintendenten i Värmlands län påpekat i sitt å s. 112 återgivna yttrande kan en dylik uppgiftspliktig också vid sina affärstransaktioner som ett prisargument åberopa att han inte tillställer taxeringsmyndigheterna föreskrivna kontrolluppgifter beträffande köp eller försäljningar i den av honom bedrivna verksamheten.

Att sådana förfaringsätt med stora utsikter till framgång kan bedrivas har givetvis främst sin grund däri att straffansvar för närvarande inte finns föreskrivet beträffande skyldigheten att föra och bevara ett godtagbart underlag för deklara-tions- och uppgiftsskyldighetens fullgörande. Såsom förut anförts föreslår utredningen nu att i TF införas stadganden om ett dylikt ansvar. Enligt utredningens mening måste emellertid dessa ansvarsregler kompletteras med regler, innehållande i stort sett samma ansvar, beträffande den som visserligen fört och bevarat ett godtagbart underlag för deklara-tions- och uppgiftsplikten men som ändock underlåter att på ett behörigt sätt fullgöra denna sin skyldighet. Taxeringsmyndigheterna har visserligen möjlighet att, om underlaget är riktigt och bevarat, verkställa erforderlig kontroll av hur både deklara-tions- och uppgiftsplikten verkställas men även om kontrollapparaten utbygges i den utsträckning, som utredningen förordar, måste dock fortfarande förutsättas att deklara-tions- och uppgiftsplikten i betydande utsträckning fullgöres på ett behörigt sätt utan kontroll. Reglerna om straffansvaret vid dessa ordningsförseelser har därför sin givna betydelse ur allmänpreventiv synpunkt.

För den lojale deklara-tions- och uppgiftsskyldiges egen del har straffsatserna vid förseelser mot de i TF stadgade ordningsföreskrifterna intet intresse. Den illojale deklara-tions- och uppgiftsskyldige torde däremot ofta räkna med de risker han löper. Anser han straffet för sitt illojala handlande vara så ringa att de ekonomiska fördelarna av detta handlande för honom är större än det straff, han kan ådömas härför, torde han i regel företaga sin illojala handling i förlitande på att risken för upptäckt är förhållandevis liten.

Utredningen anser på grund härav att en skärpning av de i 120 och 121 §§ TF samt 77 § VF stadgade straffsatserna får anses befogad. I samt-

liga dessa fall är, som nyss anförts, straffet normerade böter å högst 300 kronor. Enligt utredningens mening kan det övervägas om inte straffmaximum i de fall, då omständigheterna kan anses synnerligen försvårande, borde liksom vid vårdslös deklARATION vara fängelse. Åtskilliga av de i 120 § TF omnämnda förseelserna är emellertid av sådan art att ett straffmaximum av fängelse ter sig onödigt hårt. Med hänsyn härtill och då det inte heller synes lämpligt att beträffande straffansvaret göra en åtskillnad mellan där avsedda fall, föreslår utredningen att straffet i stället bestämmas till dagsböter, dock lägst 30.

I kap. IV har även en redogörelse lämnats för hur samarbetet bedrivs mellan taxeringsmyndigheterna samt polis- och åklagarmyndigheterna vid utredningar angående brott mot skattestrafflagen.

Enligt utredningens mening kan det ifrågasättas huruvida inte frågan om detta samarbete i viss mån kommer i ett annat läge, därest ett genomförande sker av tidigare omnämnd lagstiftning angående rätt för beskattningsmyndighet att i vissa fall erhålla handräckning av polismyndighet och angående åtalspreskription vid deklARATIONSbrott. Av ovannämnda redogörelse framgår nämligen att i de flesta fall, då ett sådant samarbete hittills skett, detta från taxeringsmyndigheternas sida främst varit betingat av nödvändigheten av att få fram räkenskaper och annat kontrollmaterial för att kunna åsätta en riktig taxering. Ett genomförande av den ifrågasvarande lagstiftningen skulle därför kunna tänkas komma att i allmänhet medföra att åtalsanmälan till åklagarmyndighet inte sker förrän taxeringsfrågan i sin helhet utretts och sedan därvid konstaterats att misstanke om deklARATIONSbrott föreligger.

Utredningen anser emellertid att ett samarbete mellan taxeringsmyndigheterna samt polis- och åklagarmyndigheterna bör komma till stånd redan då misstanke yppats om deklARATIONSbrott och oavsett huruvida taxeringsfrågan i sin helhet är utredd och avgjord. Härigenom vinnes framför allt att de olika myndigheternas utredning kan samordnas och bedrivas parallellt och i synnerhet att åtalsfrågan inte försenas.

Under senaste decennium har de s. k. förmögenhetsbrotten ökat betydligt. Ofta är dessa och liknande brott sammankopplade med deklARATIONSbrott. Behov torde därför ofta uppstå för polis- och åklagarmyndigheterna att vid förundersökning angående sådana brott äga tillgång till bokförings- och taxeringsteknisk expertis. Utredningens förslag om utbyggnad av länsstyrelsernas revisionsdetaljer tillgodoser i någon mån detta behov. Det bör därför i fortsättningen vara möjligt att i större utsträckning än vad hittills kunnat ske ställa revisionsdetaljernas befattningshavare till polismyndigheternas förfogande vid ifrågasvarande förundersökningar. Det bör emellertid understrykas att befattningshavarna därvid endast fungerar som biträden åt polismyndigheten och verkställer av denna begärd utredning

men inte har att uppträda som företrädare för taxeringsmyndigheten. Självfallet skall emellertid denna hållas underkunnig om vad som vid förundersökningen konstateras som kan påverka den förundersöktes taxering. På vederbörande taxeringsintendent får sedan helt ankomma att göra de erforderliga taxeringsmässiga bedömandena. Med hänsyn till vad några taxeringsintendenter uttalat anser utredningen det vidare angeläget att inom polisväsendet i större utsträckning än vad för närvarande synes möjligt specialutbildad personal avdelas för utredning av deklarationsbrott. Detta ter sig angeläget även därför att i den inom finansdepartementets rättsavdelning upprättade promemorian med förslag till ändringar i skattestrafflagen förutsattes att deklarationsbrott i framtiden beivras i större utsträckning än hittills.

Utredningen har erfarit att bland revisionsdetaljernas befattningshavare föreligger tveksamhet huruvida för dem föreligger rätt och skyldighet att till vederbörande myndighet göra anmälan i sådana fall då vid taxeringsrevision konstateras brottsligt förfarande av annan art än deklarationsbrott eller misstanke om sådant förfarande, t. ex. tagande av muta eller bestickning. Utredningen, som för sin del anser att en sådan rätt och skyldighet i princip bör föreligga, framlägger emellertid inte förslag till bestämmelser i detta hänseende, eftersom frågan om utarbetande av sådana bestämmelser är föremål för utredning inom riksskattenämnden.

F. Portofrihet för vissa av taxeringsmyndighet infordrade handlingar

Förslag har, såsom förut anförts i kap. IV, väckts av vissa taxeringsintendenter om portofrihet vid insändande till taxeringsmyndigheterna av sådana kontrolluppgifter, som avses i 39 § TF. Beträffande de skäl, som därvid åberopats, hänvisar utredningen till vad som anförts å s. 113 ovan.

Portofrihet föreligger redan nu i begränsad omfattning beträffande vissa av uppbördsmyndigheterna infordrade uppgifter. Enligt Kungl. Maj:ts ämbetskrivelse till generalpoststyrelsen den 31 oktober 1947 och riksräkenskapsverkets med stöd av denna skrivelse fattade beslut den 28 februari 1955 föreligger sålunda portofrihet för svar å vissa i uppbördsärenden avlåtna förfrågningar, nämligen

svaret å förfrågan till arbetsgivare eller arbetstagare i samband med kontroll av att arbetsgivaren fullgjort sin skyldighet att verkställa skatteavdrag;

svaret å förfrågan från länsstyrelse eller kommunalt uppbördsverk rörande till postgirokonto nr 300 inbetalt belopp;

svaret å anmaning att inkomma med tidigare utfärdad preliminär debetsedel eller med debetsedel å slutlig eller tillkommande skatt;

svaret å förfrågan i samband med utredning rörande vilken arbetsgivare som är att anse som huvudarbetsgivare;

svar å förfrågan vid kontroll av indrivningen, då länsstyrelsen anmanar skattskyldiga, för vilka avskrivning av skatt begäres, att inbetala resterande belopp eller inkomma med förklaring samt vid motsvarande kontroll i fråga om äldre oredovisade poster i samband med inventering eller granskning av balanslängd; eller

svar som arbetsgivare avlåter i anledning av förfrågan, vilken tillställts honom för att utröna huruvida han bör tilldelas särskilt redovisningsnummer eller inte.

Enligt utredningens mening får det anses vara ett betydande intresse ur taxeringskontrollsynpunkt att allt göres för att underlätta insändandet till taxeringsmyndigheterna av sådana kontrolluppgifter, som inte omfattas av den obligatoriska uppgiftsplikten utan som skall avlämnas först efter särskild anmaning, samt sådana räkenskaper, anteckningar och andra handlingar, som skall bli föremål för taxeringsrevision. Att portofrihet därvid har sin givna betydelse anser utredningen uppenbart. Utredningen föreslår därför att i likhet med vad som gäller beträffande svar å vissa i uppboordsärenden avlåtna förfrågningar bestämmelser utfärdas om portofrihet vid insändande till taxeringsmyndighet av

dels i 39, 41 och 42 §§ TF avsedda kontrolluppgifter, som skall avlämnas efter anmaning av taxeringsintendent, revisionsintendent eller tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision, och

dels räkenskaper, anteckningar och andra därtill hörande handlingar, beträffande vilka enligt av taxeringsintendenten i länet utfärdat förordnande taxeringsrevision skall ske.

Portofriheten bör liksom beträffande förfrågningar i uppboordsärenden tekniskt utformas på sådant sätt att den uppgiftspliktige i samband med anmaningen tillställs kuvert för svarsförsändelsen, å vilket är med tryck angivet att försändelsen är portofri. I de fall, då räkenskaper o. dyl. skall insändas, medger emellertid ofta dessas omfattning inte att de försändes annat än som paket. I dessa fall kan det måhända synas lämpligt att den, vars räkenskaper skall granskas, i stället tillställs ett märke, avsett att klistras å paket, som utvisar att portofrihet för försändelsen åtnjutes. Det torde emellertid få ankomma på riksskattenämnden och generalpoststyrelsen att närmare utforma de erforderliga bestämmelserna på området.

Utredningen har inte funnit möjligt att närmare bedöma vilka kostnader den nu ifrågasatta portofriheten kommer att draga. Utredningen antar emellertid att kostnaderna blir av mycket begränsad natur.

G. Kostnadsberäkningar och genomförandet av utredningens olika förslag

Utredningen redovisar i det följande en beräkning av de ökade kostnader för statsverket, som blir en följd av utredningens olika förslag. Vid beräkning av lönekostnaderna har utredningen, där inte annat särskilt angivits,

beträffande till viss bestämd lönegrad hänförliga tjänster räknat med nuvarande avlöning, inklusive nu gällande rörligt tillägg, enligt näst högsta löneklass inom ifrågavarande lönegrad samt beträffande tjänster inom reglerad befordringsgång med nuvarande avlöning, inklusive nu gällande rörligt tillägg, enligt lägsta löneklass inom högsta lönegrad i befordringsgången. För dyrortsgraderade löner har genomgående räknats med lön i ortsgrupp III.

De ökade årliga *lönekostnader*, som uppstår för statsverket vid ett genomförande på en gång av *samtliga* utredningens förslag, beräknar utredningen i avrundade tal sålunda.

	Kronor
<i>Taxeringen i första instans</i>	
Arvode åt sakkunniga beträffande taxering av fiskare (anslag under VII. huvudtiteln till Kostnader för årlig taxering)	15 000
Avlöningar till:	
51 förste taxeringsassistenter i lönegrad Ao 19 på länsstyrelserna	1 165 000
14 taxeringsassistenter i lönegrad Ao 17 på länsstyrelserna	285 000
66 biträden i lönegrad Ao 7 på länsstyrelserna	770 000
169 biträden i reglerad befordringsgång (Af 1—Ae 5) på länsstyrelserna	1 608 000
40 taxeringsassistenter i lönegrad Ao 17 vid överståthållarämbetet	880 000
	4 723 000
<i>Avgår:</i>	
Avlöningar åt 161 + 13 = 174 biträden i reglerad befordringsgång (Af 1—Ae 5) inom häradsskrivarorganisationen	1 655 000
Statsbidrag till 39 biträden i reglerad befordringsgång åt taxeringsassistenter i städer med eget uppbördsverk (utgår från anslag under VII. huvudtiteln till Kostnader för årlig taxering)	371 000
	Summa ökning 2 697 000

Länsstyrelsernas taxeringssektioner

9 revisionsintendenter	367 000
10 biträdande länsrevisor i lönegrad Ao 24	303 000
2 förste taxeringsrevisor i lönegrad Ao 23	57 000
4 förste taxeringsrevisor i lönegrad Ao 21	102 000
26 taxeringskontrollörer i lönegrad Ao 21	665 000
26 förste landskanslister i lönegrad Ao 19	594 000
31 landskanslister i lönegrad Ao 15	564 000
6 landskanslister i reglerad befordringsgång (Af 9—Ae 13)	87 000
3 kansliskrivare i lönegrad Ao 10	41 000
1 kontorist i lönegrad Ao 9	13 000
31 kanslibiträden i lönegrad Ao 7	362 000
2 biträden i reglerad befordringsgång (Af 1—Ae 5)	19 000
	3 174 000
<i>Avgår:</i>	
7 taxeringsrevisor i reglerad befordringsgång (Af 13—Ae 19)	142 000
	Summa ökning 3 032 000

Beträffande dessa beräkningar får utredningen framhålla följande.

Vid beräkning av de ökade lönekostnaderna för *taxeringsassistentorganisationen* vid länsstyrelserna har utredningen utgått från kostnaderna för den nuvarande *ännu ej fullt utbyggda* organisationen. Såsom närmare framgår av vad utredningen ovan anfört under s. 162 medför emellertid ett genomförande av utredningens förslag i förhållande till den nuvarande organisationen, fullt utbyggd enligt tidigare principbeslut till 275 taxeringsassistenter och 275 biträden, i stället *minskade* årliga löneutgifter för statsverket å ca 580 000 kronor. Om hänsyn därvid tages till att utredningen förordat inrättande av 51 förste taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 19 i stället för samma antal taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 17 och 66 kanslibiträdestjänster i utbyte mot samma antal biträdestjänster i reglerad befordringsgång, vilka förslag medför en årlig kostnadsökning på ca 267 000 kronor, innebär alltså utredningens förslag i realiteten en årlig *kostnadsminskning* på ca 313 000 kronor.

Utredningen har tidigare visat att ett strikt tillämpande av de principer, som för närvarande gäller vid bedömningen av behovet av taxeringsassistenttjänster, och ett skäligt hänsynstagande till taxeringsassistenternas möjligheter att med nu avsedd biträdeskraft granska till dem överlämnade deklARATIONER skulle innebära, att sammanlagt vid länsstyrelserna borde inrättas 365 taxeringsassistenttjänster och lika många biträdestjänster. I förhållande till de årliga lönekostnader, som då skulle uppstå, innebär utredningens förslag en *kostnadsminskning* på inte mindre än i runt tal 3 milj. kronor.

I fråga om de ökade kostnaderna för *länsstyrelsernas taxeringssektioner* vill utredningen först framhålla att utredningen av skäl som förut anförts inte ansett sig kunna framlägga något detaljerat förslag beträffande personaluppsättningen vid taxeringsavdelningen vid överståthållarämbetet med däri ingående bokgranskningskontor eller på taxeringssektionernas »allmänna detaljer». Samma är förhållandet med personaluppsättningen på prövningsnämndernas kanslier. Utredningens beräkningar hänför sig därför endast till länsstyrelsernas revisionsdetaljer. De ökade kostnader, som uppstår genom utredningens förslag, beror helt på den ökning och intensifiering av taxeringsrevisionsverksamheten, som är nödvändig för en effektiv taxeringskontroll, och de ökade anspråk på arbetsledning och övervakning, som uppstår både genom taxeringsassistentorganisationens fullständiga genomförande och utbyggnaden av taxeringsrevisionsverksamheten. Av det statistiska material, som utredningen redovisar, torde kunna utläsas, att den personal, som för närvarande utför taxeringsrevisioner, genom denna sin verksamhet tillför det allmänna skatteintäkter, som i runt tal motsvarar minst fem gånger lönekostnaden. Enligt utredningens mening finns det all anledning anta att ett utökat antal bokföringsgranskare kommer att föranleda ökade skatteintäkter i minst samma utsträckning. De

prohibitiva verkningarna av utökningen och den rationellare användningen av den bokföringskunniga personalen torde kunna uppskattas till vida större belopp.

Kostnaderna för av utredningen föreslagen *utbildning av personal* beräknas på sätt närmare framgår av avd. B i detta kapitel sålunda.

	Kronor
<i>Vidareutbildning av personal</i>	
Regionala kurser för personal inom revisionsdetaljerna; i riksskattenämndens kontrollbyrås regi; per kurs	3 600
Centrala kurser för ledare av vidareutbildning och handledning av bokgranskningspersonal; i riksskattenämndens kontrollbyrås regi; per kurs	2 500
Centrala kurser för ledare av utbildningen inom länsstyrelserna av nya landskanslistor; i länsstyrelsernas utbildningsnämnds regi; per kurs ..	2 500
	8 600
 <i>Utbildning av nytillkommande personal</i>	
Rekryteringskampanj; budgetåret 1961/62	25 000
Utökad antal kurser i länsstyrelsernas utbildningsnämnds regi för budgetåret 1961/62	98 000
» » 1962/63	152 000
» » 1963/64	50 000
» » 1964/65	77 000

Det har inte varit möjligt för utredningen att vid beräkning av merkostnaderna taga hänsyn till vissa kostnader av delvis engångsnatur, såsom utgifter för upprustning av den maskinella utrustningen och för lokaler. I fråga om lokalkostnaderna uppstår å ena sidan en viss fördyring däri- genom att statsverket enligt utredningens förslag även skall tillhandahålla lokaler för taxeringsassistenter, nu avsedda för städer med eget uppbörds- verk. Å andra sidan betyder den ökade koncentrationen av taxerings- assistenterna och deras biträden på längre sikt minskade utgifter för lokal- kostnader för häradsarkivarorganisationen. Ej heller har utredningen an- sett sig kunna beräkna de ökade utgifter, som uppstår för taxeringsassis- tenters och övrig revisionspersonals resor.

Såsom förut anförts i detta kapitel måste med hänsyn till rekryterings- frågan och därmed sammanhängande utbildning av nytillkommande per- sonal *genomförandet av utredningens förslag* ske successivt. I punkt B har därvid förutsatts att under budgetåren 1961/62 och 1962/63 inte inrättas ytterligare taxeringsassistenttjänster och att under dessa budgetår ansträng- ningarna i stället främst inriktas på att dels fylla föreliggande vakanser på nuvarande tjänster dels intensifiera rekryteringen och utbildningen av personal. Samtidigt bör dock den förstärkning ske av revisionsdetaljerna som är möjlig ur rekryteringssynpunkt och som erfordras för att handleda

och övervaka nytillkommande personal. Utredningen föreslår på grund härav följande tidsschema för de personella förstärkningarna av taxeringsassistentorganisationen och länsstyrelsernas revisionsdetaljer.

Budgetåret 1961/62

Utredningen föreslår att omorganisationen av *taxeringsassistentorganisationen* genomföres från och med den 1 januari 1962, då befintliga taxeringsassistenter och deras biträden förflyttas och sammandrages till länsstyrelserna och de orter utom residensstäderna som utredningen föreslagit. Samtidigt uppflyttas 20 taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 17 till förste taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 19. Ifrågavarande befattningshavare placeras å sistnämnda orter utom residensstäderna och skall där fungera som arbetsledare för övriga taxeringsassistenter och biträdespersonalen.

Samtidigt uppflyttas 24 av befintliga biträdestjänster i reglerad befordringsgång inom häradsskrivarorganisationen till kanslibitträdestjänster i lönegrad Ao 7 å länsstyrelserna. Sistnämnda kanslibitträdestjänster placeras också å assistentkontoren utom residensstäderna.

Vid samma tidpunkt förstatligas de nuvarande 39 kommunala biträdestjänsterna i reglerad befordringsgång, vilka är avsedda för taxeringsassistenter i städer med eget uppbördsverk, och 161 biträdestjänster i reglerad befordringsgång inom häradsskrivarorganisationen överflyttas till motsvarande tjänster vid länsstyrelserna. Av sistnämnda 161 tjänster omvandlas, som förut nämnts, 24 till kanslibitträdestjänster i lönegrad Ao 7. Dessutom överföres vid samma tidpunkt från häradsskrivarorganisationen till länsstyrelserna de 13 biträdestjänster i reglerad befordringsgång, som avsetts som biträden åt taxeringskonsulenter.

Merkostnaderna för denna organisationsändring beräknar utredningen till följande.

	Kronor
Uppflyttning av 20 taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 17 till motsvarande antal förste taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 19	24 000
Uppflyttning av 24 biträdestjänster i reglerad befordringsgång till kanslibitträdestjänster i lönegrad Ao 7	26 000
	Tillhoppa 50 000

Förstatligandet av de 39 kommunala biträdestjänsterna förutsätts inte medföra ökade utgifter för statsverket, eftersom statsbidrag nu utgår med i princip hela lönekostnaden för dessa biträden.

Till de angivna kostnaderna kommer flyttningskostnader, resekostnader och lokalkostnader till inte närmare beräknat belopp.

I fråga om *länsstyrelsernas revisionsdetaljer* föreslår utredningen att de tidigare omnämnda, i bilaga 29 närmare redovisade 25 nya tjänsterna inom

civilekonomkarriären inrättas från och med den 1 juli 1961. Samtidigt indras 7 taxeringsrevisorstjänster i reglerad befordringsgång.

Vid samma tidpunkt inrättas inom landskanslistkarriären 6 taxeringskontrollörstjänster i lönegrad Ao 21. Till dessa tjänster överföres eller befordras endast sådana befattningshavare, som inte avlagt examen vid handelshögskola men som genom dispens erhållit behörighet till förste taxeringsrevisorstjänst i lönegrad Ao 21 eller taxeringsrevisorstjänst i reglerad befordringsgång.

Samtidigt inrättas inom biträdeskarriären 1 kontoristtjänst i lönegrad Ao 9, avsedd i Malmöhus län, och 5 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7, avsedda i Östergötlands, Jönköpings, Älvsborgs, Gävleborgs och Västernorrlands län, varjämte 3 biträdestjänster i reglerad befordringsgång inom ettvart av Stockholms, Kristianstads samt Göteborgs och Bohus län uppflyttas till kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7.

Kostnaderna för denna omorganisation beräknar utredningen till följande belopp.

	Kronor
18 nya tjänster inom civilekonomkarriären	687 000
6 taxeringskontrollörstjänster	153 000
6 nya tjänster inom biträdeskarriären	71 000
Uppflyttning av 3 biträdestjänster i reglerad befordringsgång till kansli- biträdestjänster i lönegrad Ao 7	6 000
	917 000

Under budgetåret 1961/62 påbörjas den särskilda *utbildningen* av landskanslistaspiranter i Malmö, Göteborg och Sundsvall. Därvid avses i varje stad en särskild kurs (allmän del) skola börja den 1 september 1961 med sammanlagt högst 90 elever och en liknande kurs den 15 januari 1962 med likaledes högst 90 elever. Kostnaderna för den av utredningen ifrågasatta rekryteringskampanjen för att erhålla aspiranter till dessa kurser och för själva kursverksamheten beräknas såsom tidigare angivits till 25 000 + 98 000 = 123 000 kronor. Vidareutbildningen av personalen beräknas kosta sammanlagt ca 16 000 kronor (3 regionala kurser och 2 centrala kurser).

Merkostnaderna för själva utbildningsverksamheten under budgetåret beräknar utredningen alltså till 139 000 kronor.

Såsom förut anförts föreslår utredningen att eleverna vid dessa kurser under utbildningstiden skall åtnjuta lön såsom icke ordinarie landskanslister enligt för sådan personal gällande reglerad befordringsgång. De ifrågasvarande 180 landskanslistaspiranterna skall emellertid inte placeras vid viss bestämd länsstyrelse utan anställas utanför den för länsstyrelserna gällande personalplanen. Lönekostnaderna för ifrågasvarande aspiranter, varav vid beräkningen av kostnaderna 90 förutsättes skola antas från och med den 1 juli 1961 och 90 från och med den 1 januari 1962 och som under

budgetåret beräknas skola vara placerade i lönegrad Af 9 löneklass 9, uppskattas för budgetåret 1961/62 till maximalt 1 576 000 kronor. Utredningen understryker att utredningen därvid utgått från att man lyckas rekrytera dessa 180 landskanslistaspiranter.

Sammanfattningsvis uppgår alltså merkostnaden för statsverket enligt ovannämnda beräkningar under budgetåret 1961/62 till följande belopp.

	Kronor
Taxeringsassistentorganisationen	50 000
Länsstyrelsernas revisionsdetaljer	917 000
Utbildningsverksamhet	139 000
	1 576 000
	1 715 000
	Sammanlagt 2 682 000

För följande budgetår framlägger utredningen inte några detaljerade kostnadsberäkningar utan redovisar endast i vilken takt utredningens olika förslag lämpligen synes böra genomföras.

Budgetåret 1962/63

Inom länsstyrelsernas revisionsdetaljer inrättas från och med den 1 juli 1962 19 förste landskanslisttjänster i lönegrad Ao 19 (en sådan tjänst inom vart och ett av de län där sådana tjänster föreslås skola inrättas) och 9 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7 (i Södermanlands, Kalmar, Hallands, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Västerbottens och Norrbottens län), varjämte 2 biträdestjänster i reglerad befordringgång i ettvarv av Malmöhus och Kopparbergs län omvandlas till kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7.

Budgetåret 1963/64

Inom taxeringsassistentorganisationen i länen omvandlas från och med den 1 januari 1964 15 taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 17 till förste taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 19 samt 13 biträdestjänster i reglerad befordringgång till kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7. Samtidigt nyrättas från och med samma tidpunkt 20 taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao eller Ae 17 och 11 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7.

Vid överståthållarämbetet inrättas 20 nya taxeringsassistenttjänster.

På länsstyrelsernas revisionsdetaljer inrättas från och med den 1 juli 1963 ytterligare 10 taxeringskontrollörstjänster i lönegrad Ao 21, 2 förste landskanslisttjänster i lönegrad Ao 19 (i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län) samt 7 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7 (en tjänst i ettvarv av Stockholms, Östergötlands, Jönköpings, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Gävleborgs och Västernorrlands län), varjämte en biträdestjänst i reglerad befordringgång i Kristianstads län omvandlas till kanslibiträdestjänst i lönegrad Ao 7.

Budgetåret 1964/65

Inom taxeringsassistentorganisationen i länen omvandlas slutligen från och med den 1 januari 1965 16 taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 17 till förste taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao 19 och 7 biträdestjänster i reglerad befordringsgång till kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7, varjämte från samma tidpunkt nyinrättas 14 taxeringsassistenttjänster i lönegrad Ao eller Ae 17 och 11 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7. Samtliga av utredningen föreslagna tjänster inom nämnda taxeringsassistentorganisation har därmed inrättats.

Inom taxeringsassistentorganisationen i Stockholm nyinrättas återstående 20 taxeringsassistenttjänster.

Inom länsstyrelsernas revisionsdetaljer inrättas från och med den 1 juli 1964 återstående 10 taxeringskontrollörstjänster i lönegrad Ao 21, 5 förste landskanslisttjänster i lönegrad Ao 19 (i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län), 3 kansliskrivartjänster i lönegrad Ao 10 (i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län), 4 kanslibiträdestjänster i lönegrad Ao 7 (i Malmöhus, Göteborgs och Bohus — 2 st. — samt Älvsborgs län) samt 8 biträdestjänster i reglerad befordringsgång (i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Blekinge, Älvsborgs, Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens län), varav 6 tjänster utgör ersättning för tidigare till högre tjänster omvandlade biträdestjänster. Från och med den 1 januari 1965 (ev. något tidigare beroende på i vilken takt utbildningsverksamheten bedrivits) inrättas vid revisionsdetaljerna de av utredningen föreslagna 31 landskanslisttjänsterna i lönegrad Ao 15 och 6 landskanslisttjänsterna i reglerad befordringsgång.

Om utbildningen bedrivits i den omfattning och den takt som utredningen förutsatt torde enligt utredningens mening samtliga taxeringsassistenttjänster och så gott som samtliga såväl ordinarie som icke ordinarie landskanslisttjänster vid länsstyrelserna vid denna tidpunkt ha kunnat besättas med formellt kompetenta och för ifrågavarande tjänster utbildade och lämpliga befattningshavare.

KAPITEL VIII

Sammanfattning av utredningens förslag

Mot bakgrunden av ett enligt utredningens mening alltmer florerande skattefusk föreslår utredningen att en effektivisering av taxeringskontrollen kommer till stånd, vilken effektivisering främst inriktas på de av näringsidkare och därmed jämställda skattskyldiga avgivna deklARATIONERNA. Detta ter sig enligt utredningens mening naturligt, därför att dessa skattskyldiga i motsats till löntagarna i regel är i besittning av bokföringsmaterial och dylikt, som normalt erbjuder de bästa kontrollmöjligheterna inte endast beträffande vederbörande skattskyldigs egen taxering utan även och framför allt i fråga om andra liknande skattskyldigas och löntagarnas taxeringar. En skärpt övervakning i taxeringshänseende av företagargrupperna innebär alltså att möjligheterna till en effektiv taxeringskontroll beträffande samtliga kategorier skattskyldiga vidgas.

En effektivisering av taxeringskontrollen anses främst böra syfta till att öka möjligheterna att verkställa taxeringsrevision. För att åstadkomma detta föreslår utredningen dels en förstärkning och rationalisering av organisationen dels ökade möjligheter för utbildning och fortbildning av den personal, som skall sysselsättas med taxeringsrevisionsverksamhet, och dels ökade befogenheter för taxeringsmyndigheterna att verkställa taxeringsrevision och erhålla kontrollmaterial.

Beträffande de organisatoriska frågorna ingår utredningen först på *taxeringsassistentorganisationens* närmare utformning och taxeringsassistenternas arbetsuppgifter. Utredningen föreslår att taxeringsassistenterna placeras dels på länsstyrelserna och dels på ett fåtal andra platser inom länen, vilka platser utvalts så att den erforderliga kontakten med de skattskyldiga underlättas samtidigt som en rationalisering av arbetet sker genom att större arbetsenheter skapas. Utredningen beräknar vid denna organisationsform det totala antalet taxeringsassistenter och biträden till respektive 265 och 235. I förhållande till tidigare fattat principbeslut angående denna organisations utformning innebär utredningens förslag en minskning av de årliga kostnaderna för denna organisation med ca 313 000 kronor.

Utredningen föreslår dessutom, att i taxeringsförfattningarna närmare anges de skattskyldiga, vilkas deklARATIONER regelmässigt skall behandlas av rörelsenämnd. Vidare föreslås andra åtgärder för att befrämja och effektivisera taxeringen i dessa nämnder.

Vidkommande taxeringsassistenternas arbetsuppgifter föreslår utredningen att taxeringsassistenterna under icke-taxeringsperiod uteslutande skall användas för arbete med taxeringsrevision.

Utredningen föreslår slutligen beträffande taxeringsassistentorganisationen vissa justeringar i lönesättningen.

I fråga om *länsstyrelsernas revisionsdetaljer* anser utredningen att de till dessa detaljer knutna befattningshavarna i princip endast skall tagas i anspråk för arbetsuppgifter, som sammanhänger med taxeringskontrollen. Utredningen föreslår vidare en kvantitativ förstärkning av revisionsdetaljerna, vilken i huvudsak bör tillgodoses genom att ytterligare personal i landskanslist- och biträdeskarriärerna anställas. Utredningens förslag innebär för länsstyrelsernas del inrättande av ytterligare 18 tjänster inom akademikerkarriären, 89 tjänster inom landskanslistkarriären och 37 tjänster inom biträdeskarriären, motsvarande en årlig kostnadsökning av i runt tal 3 milj. kronor.

Med den föreslagna utformningen av taxeringsassistentorganisationen och förstärkningen av revisionsdetaljerna samt de rationaliseringsåtgärder i övrigt, som utredningen föreslår, beräknar utredningen att därav berörda skattskyldiga skall kunna bli föremål för taxeringsrevision i genomsnitt en gång varje åttaårsperiod.

Med hänsyn främst till den ökade taxeringsrevisionsverksamheten anses en personell förstärkning böra ske även av taxeringssektionernas allmänna detaljer och prövningsnämndernas kanslier. Utredningen förutsätter härvidlag att frågan om denna förstärkning närmare prövas i samband med att statens organisationsnämnd redovisar resultatet av sina undersökningar å landskontoren.

Vad avser *utbildningsfrågorna* föreslår utredningen att möjligheter beredes länsstyrelsernas utbildningsnämnd och riksskattenämndens kontrollbyrå att i ökad omfattning bedriva fortbildningsverksamhet beträffande den personal som sysselsättes med taxeringsrevision.

För att möjliggöra en snabb utbyggnad av taxeringsassistentorganisationen och revisionsdetaljerna föreslår utredningen att vid sidan av de kurser i Stockholm, som länsstyrelsernas utbildningsnämnd för närvarande anordnar, tills vidare även särskilda kurser för landskanslistaspiranter anordnas i Malmö, Göteborg och Sundsvall med början hösten 1961.

I fråga om *taxeringsmyndigheternas befogenheter* föreslår utredningen vissa förtydliganden, ändringar eller kompletteringar. I första hand föreslås, att bestämmelser införes i TF som ger Kungl. Maj:t fullmakt att föreskriva skyldighet att föra räkenskaper även för sådana skattskyldiga, som nu inte är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen eller jordbruksbok-

föringsförordningen. Den ifrågavarande fullmakten avses även skola innefatta befogenhet för Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter om det sätt, på vilket räkenskaperna skall närmare utformas och föras.

Utredningen förordar vidare, att det i 20 § TF avsedda underlaget för deklarations- och uppgiftsskyldighetens behöriga fullgörande skall bevaras under 6 år efter utgången av det kalenderår underlaget avser.

Därest den, som enligt lag eller med stöd av lag utfärdade föreskrifter är bokföringsskyldig, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter denna sin skyldighet och därest på grund härav underlag saknas för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav eller om förefintligt underlag uppenbarligen inte är ägnat att användas för sådant ändamål, anser utredningen att vederbörande skall kunna straffas härför.

Utredningen förordar vidare en skärpning av vissa i TF meddelade straffbestämmelser.

I fråga om skyldigheten att avlämna kontrolluppgifter föreslår utredningen en viss utvidgning av skyldigheten för fastighetsägare att efter anmaning lämna kontrolluppgifter till ledning för annans taxering.

Taxeringsmyndigheternas befogenheter vid taxeringsrevision föreslås skola närmare preciseras. Det förutsättes, att det skall ankomma på taxeringsintendenten i länet att avgöra när och var taxeringsrevision skall äga rum.

Utredningen förordar slutligen att bestämmelser införes om portofrihet vid insändande till taxeringsmyndighet av vissa infordrade handlingar.

Utredningen förutsätter att dess förslag i organisatoriska hänseenden genomföres successivt och i en sådan takt, att den föreslagna utbyggnaden är helt genomförd senast under budgetåret 1964/1965.

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag

till

förordning om ändring i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 3 §, 6 § 2 mom., 10 och 15 §§, 16 § 1 mom., 20 §, 31 § 2 mom., 37 § 1 mom., 39 §, 43 § 1 och 2 mom., 51, 56 och 57 §§, 61 § 2 mom., 62 § 1 mom., 120 och 121 §§, 129 § 1, 3 och 5 mom. samt 172 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, samt att i samma förordning skall införas en ny paragraf, betecknad 118 a §, av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

3 §.

Där ej — — — prövningsnämnden, överståthållarämbetet.

Med *taxeringsintendenten i länet* förstås i denna förordning i Stockholm förste taxeringsintendenten, i län taxeringsintendenten samt, såvitt angår mellankommunala prövningsnämnden, allmänna ombudet hos denna nämnd. Under benämningen *taxeringsintendent* inbegripas jämväl biträdande taxeringsintendent samt den, åt vilken uppdragits att i sin tjänst utföra på taxeringsintendent ankommande göromål.

6 §.

2 mom. För särskild taxeringsnämnd, som enligt vad i 4 § fjärde

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Där ej — — — prövningsnämnden, överståthållarämbetet.

Med *taxeringsintendenten i länet* förstås i denna förordning i Stockholm förste taxeringsintendenten, i län taxeringsintendenten samt, såvitt angår mellankommunala prövningsnämnden, allmänna ombudet hos denna nämnd. Under benämningen *taxeringsintendent* inbegripas jämväl biträdande taxeringsintendent samt den, åt vilken uppdragits att i sin tjänst utföra på taxeringsintendent ankommande göromål, samt under benämningen *revisionsintendent jämväl länsrevisor, som förestår länsstyrelsens taxeringsrevision.*

6 §.

2 mom. För särskild taxeringsnämnd, som enligt vad i 4 § fjärde

¹ Senaste lydelse av 6 § 2 mom. och 16 § 1 mom. se 1959:102, av 37 § 1 mom. se 1959:610, samt av 39 § se 1958:299.

(Nuvarande lydelse)

stycket stadgas skall verkställa taxering av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser, skall länsstyrelsen förordna *taxeringsassistent* att biträda nämnden.

10 §.

I taxeringsnämnd, — — — och 10).

Därjämte åligger det *taxeringsassistenten* huvudsakligen att

- 1) granska deklarationer, uppgifter och andra handlingar,
- 2) biträda ordföranden vid införskaffande av felande deklarationer, uppgifter och andra handlingar,
- 3) i övrigt med den befogenhet, som i sådant avseende tillkommer honom, utöva kontroll till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering,
- 4) vara föredragande i taxeringsnämnden, i den mån icke ordföranden finner sig böra utföra föredragningen,
- 5) upprätta förslag till de taxeringar som skola beslutas av nämnden, samt
- 6) i övrigt lämna ordföranden det biträde som av honom påkallas.

Taxeringsassistenten skall därjämte iakttaga vad länsstyrelsen eller taxeringsintendenten i länet föreskrivit i avseende å taxeringsar-

(Föreslagen lydelse)

stycket stadgas skall verkställa taxering av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser, skall länsstyrelsen förordna *en eller flera taxeringsassistenter* att biträda nämnden.

10 §.

I taxeringsnämnd, — — — och 10).

Därjämte åligger det *taxeringsassistent* huvudsakligen att

- 1) granska deklarationer, uppgifter och andra handlingar,
- 2) biträda ordföranden vid införskaffande av felande deklarationer, uppgifter och andra handlingar,
- 3) i övrigt med den befogenhet, som i sådant avseende tillkommer honom, utöva kontroll till ledning för en noggrann och tillförlitlig taxering,
- 4) vara föredragande i taxeringsnämnden, i den mån icke ordföranden finner sig böra utföra föredragningen,
- 5) upprätta förslag till de taxeringar som skola beslutas av nämnden, samt
- 6) i övrigt lämna ordföranden det biträde som av honom påkallas.

I taxeringsnämnd, som åtnjuter biträde av flera taxeringsassistenter, ankommer det på taxeringsintendenten i länet att utfärda närmare anvisningar angående arbetsuppgifternas fördelning på taxeringsassistenterna.

Taxeringsassistent skall därjämte iakttaga vad länsstyrelsen eller taxeringsintendenten i länet i övrigt föreskrivit i avseende å taxeringsar-

(Nuvarande lydelse)

betets ordnande och ändamålsenliga bedrivande.

Taxeringsassistenten skall, i den mån han därtill erhåller uppdrag, utföra taxeringsrevision.

15 §.

Vid behandling av taxeringsfråga, som kräver särskild sakkunskap, må taxeringsnämnd och prövningsnämnd anlita biträde av sakkunnig.

Då fråga är om biträde åt taxeringsnämnd, tillkallas sakkunnig av ordföranden efter samråd med taxeringsintendenten i länet.

16 §.

1 mom. Det åligger lokal skattemyndighet att

1) ombesörja sortering av inkomna deklARATIONER och andra uppgifter samt därvid efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet utvälja de deklARATIONER som skola behandlas av särskild taxeringsnämnd,

2) verkställa längdföring för taxe-

(Föreslagen lydelse)

betets ordnande och ändamålsenliga bedrivande.

Taxeringsassistent skall, i den mån han därtill erhåller uppdrag, utföra taxeringsrevision.

15 §.

1 mom. I sådant särskilt taxeringsdistrikt, inom vilket enligt vad i 4 § fjärde stycket stadgas särskild taxeringsnämnd skall verkställa taxering av fysiska personer, dödsbon och familjestiftelser, må länsstyrelsen vid behov förordna särskilda sakkunniga, till ett antal av högst två för varje i taxeringsdistriktet ingående kommun, med uppgift att biträda taxeringsnämnden vid taxering av fiskare.

2 mom. Vid behandling av annan än i 1 mom. avsedd taxeringsfråga, som kräver särskild sakkunskap, må taxeringsnämnd och prövningsnämnd anlita biträde av sakkunnig.

Då fråga är om biträde åt taxeringsnämnd, tillkallas sådan sakkunnig av ordföranden efter samråd med taxeringsintendenten i länet.

16 §.

1 mom. Det åligger lokal skattemyndighet att

1) ombesörja sortering av inkomna deklARATIONER och andra uppgifter samt därvid efter anvisningar av taxeringsintendenten i länet utvälja de deklARATIONER som skola behandlas av särskild taxeringsnämnd,

2) verkställa längdföring för taxe-

(Nuvarande lydelse)

ringsnämnd, i den mån detta icke ombesörjes av länsstyrelsen,

3) vaka över att taxeringsassistent *fullgör* sina åligganden *även som tillhandahålla honom erforderlig biträdespersonal*, samt

4) i den omfattning Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen föreskriver, i övrigt medverka vid taxeringsarbetet.

Vad ovan — — — gälla Stockholm.

20 §.

Den som enligt denna förordning är skyldig att avgiva deklARATION eller annan uppgift till ledning för egen taxering eller ock uppgift till ledning för annans taxering är jämväl skyldig att i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav.

Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper är stadgat i bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

(Föreslagen lydelse)

ringsnämnd, i den mån detta icke ombesörjes av länsstyrelsen,

3) *i den mån länsstyrelsen där-om särskilt förordnar*, vaka över att taxeringsassistent *och till hans förfogande ställd biträdespersonal fullgöra* sina åligganden, samt

4) i den omfattning Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen föreskriver, i övrigt medverka vid taxeringsarbetet.

Vad ovan — — — gälla Stockholm.

20 §.

1 mom. Den som enligt denna förordning är skyldig att avgiva deklARATION eller annan uppgift till ledning för egen taxering eller ock uppgift till ledning för annans taxering är jämväl skyldig att i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav.

2 mom. Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper är stadgat i bokföringslagen och förordningen om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering.

Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, riksskatte- nämnden äger meddela föreskrif- att näringsidkare och annan företa- gare, som icke äro bokföringsskyldiga enligt vad i första stycket sägs skola vara skyldiga att föra räkenskaper såsom underlag för deklarations- eller uppgiftsskyldigheten.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

fullgörande och för kontroll därav. I sådan föreskrift må angivas vilka räkenskapsböcker, som skola föras, samt det sätt, på vilket bokföringen och redovisningen i övrigt skola äga rum. I avseende å det sätt, på vilket bokföringen och redovisningen i övrigt skola äga rum, må jämväl föreskrift, som nyss sagts, meddelas för näringsidkare och annan företagare, vilken är bokföringsskyldig enligt vad i första stycket sägs, därest så finnes erforderligt för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav.

I föregående stycke omförd med föreskrift må ej meddelas utan att, där så kan ske, tillfälle beretts branschsammanlutning eller liknande organisation att avgiva yttrande.

3 mom. Underlag som avses i 1 och 2 mom. skall av deklarations- och uppgiftsskyldig bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår underlaget avser.

Om ansvar vid underlåtenhet att bevara underlag som nu sagts stadgas i 118 a §.

31 §.

2 mom. Efter anmaning är envar skyldig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för kontroll av egen deklarations riktighet eller eljest för egen taxering. Dyliga upplysningar skola lämnas skriftligen, där ej annat angivits i anmaningen.

31 §.

2 mom. Efter anmaning är envar skyldig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för kontroll av egen deklarations riktighet eller eljest för egen taxering. Den deklarationsskyldige är därvid pliktig att, om så på fordrats, förete i 20 § avsedda rä-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

kenskaper, anteckningar och andra handlingar, som utgöra underlag för deklARATIONSSKYLDIGHETENS fullgörande, i de delar, vilka finnas erforderliga för kontroll av riktigheten av de belopp, som upptagits i hans deklARATION och till densamma hörande bilagor. Skyldigheten att förete nu nämnt underlag omfattar dock ej handlingar av beskaffenhet att omfattas av tystnadsplikt.

I föregående stycke avsedda upplysningar skola lämnas skriftligen, där ej annat angivits i anmaningen.

(Föreslagen lydelse)

37 §.¹

1 mom. Till ledning — — — följande uppställning:

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
1. a) Statlig och — — — sådan förvärvskälla.	Den som — — — annan stiftelse.	Avlöning, arvode, — — — vederlaget lämnas.

Undantag:

- a) folkpension,
- b) ersättning och —
— — hela året,
- c) ersättning och förman till någon i anledning av tillfälligt arbete å annan fastighet än jordbruksfastighet, om vad som sammanlagt utgivits har lägre värde än 100 kronor för hela året och det icke utgör avdragsgill omkostnad i förvärvskällans rörelse,
- d) utbetalning till rörelseidkare av ersättning för tillfälligt arbete, om ersättningen

¹ Med hänsyn till omfånget av 37 § har dennas nuvarande lydelse ej angivits.

(Föreslagen lydelse)

Uppgiftsskyldig

Vem uppgiften skall
avseVad uppgiften skall
avseutgör intäkt av rörelse
för mottagaren,e) av statlig — — —
erlagt sjömansskatt.3. Försäkringsanstalt
och understödsför-
ening.

Den som från anstalten eller föreningen uppburit belopp, ej understigande 200 kronor för hela året, på grund av försäkring av annan art än nedan under 3 a. sägs under förutsättning att skatteplikt för beloppet föreligger.

Utgivet belopp.

3 a. Försäkrings-
anstalt.

Den som från anstalten uppburit belopp, ej understigande för hela året 500 kronor för varje försäkringsfall, där beloppet utgör ersättning, vilken är hänförlig till av mottagaren bedrivet jordbruk eller innehavd jordbruksfastighet eller annan fastighet eller driven rörelse, under förutsättning tillika att mottagaren är den skadelidande.

Utgivet belopp, varvid i förekommande fall uppdelning därav göres dels å olika slag av tillgångar, såsom döda och levande inventarier i jordbruk, produkter från jordbruk samt inventarier, varulager m. m. i rörelse dels å ersättning för uteblivna intäkter.

Därest delutbetalning av försäkringsersättning förekommit i fall, då ersättningen avser flera slag av tillgångar, och uppdelning av delutbetalningen ej kan göras å olika slag av tillgångar, må med avlämnandet av kontrolluppgift anstå till året efter det skadan slutreglerats.

Undantag: annan ersättning på grund av motorfordonsförsäkring än stilleståndser-sättning.

(Föreslagen lydelse)

39 §.¹

1 mom. I särskilda — — — följande uppställning:

Uppgiftsskyldig

Vem uppgiften skall
avseVad uppgiften skall
avse

6. Försäkringsanstalt
eller understödsför-
ening.

Namngiven skatt-
skyldig.

Arten av uppgiven försäkring, beloppet av premie eller annan avgift, tid då sådan motgäts, *utbetalt försäkringsbelopp* samt värdet och arten av åtnjutna förmåner, som icke enligt annan föreskrift uppgivits.

7. Den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse eller innehaft annan fastighet än jordbruksfastighet eller varit innehavare av lägenhet med bostadsrätt.

Namngiven närings-
idkare.

Belopp för vilket den uppgiftsskyldige under viss angiven tid köpt eller sålt varor eller som den uppgiftsskyldige under viss angiven tid utbetalt eller erhållit såsom ersättning för utförda tjänster, allt dock under förutsättning att beloppet i mottagarens eller utgivarens hand är skattepliktig intäkt eller avdragsgill utgift.

Undantag: belopp avseende i detaljhandeln verkställda köp eller försäljningar av varor över disk ävensom liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen icke kan fullgöras.

10. Flottningsför-
ening samt virkesmät-
ningsförening eller an-
nan sammanslutning av
virkesmätare, som er-

Namngiven närings-
idkare.

Uppgift om den kvan-
titet virke, som flottats
eller uppmätts.

¹ Med hänsyn till omfånget av 39 § har dennas nuvarande lydelse uteslutits.

(Föreslagen lydelse)

Uppgiftsskyldig

Vem uppgiften skall
avseVad uppgiften skall
avse

hållit auktorisation, eller virkesmättningsnämnd.

2 mom. Den som bedrivit jordbruk, skogsbruk eller rörelse eller innehaft annan fastighet än jordbruksfastighet eller varit innehavare av lägenhet med bostadsrätt är skyldig att, ändå att mottagarna icke i anmaningen namngivas, avlämna följande uppgifter:

a) uppgift om belopp, som han utbetalt till andra näringsidkare, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse och uppgift därom icke skolat lämnas på grund av annan föreskrift i denna förordning, med upplysning tillika om mottagarens namn och adress, samt

b) uppgift om belopp, som han under viss angiven tid av näringsidkare uppburit för försålda varor eller såsom ersättning för utförda tjänster, i den mån beloppen äro av beskaffenhet att i köparens eller utgivarens hand utgöra avdragsgill utgift, med upplysning tillika om köparens eller utgivarens namn och adress.

Vad i detta moment stadgas om näringsidkares uppgiftsskyldighet skall ej avse i detaljhandeln verkställda köp eller försäljningar av varor över disk ävensom liknande fall, där uppgiftsskyldigheten uppenbarligen icke kan fullgöras.

3 mom. Om så begäres i anmaning skola i 1 och 2 mom. avsedda uppgifter i tillämpliga delar innefatta uppgift om verkställda likvider, tidpunkter härför samt betalningssätt ävensom varuslag och myckenhet samt arten och omfattningen av utförda arbeten. Om så påfordras och lämpligen kan ske skola uppgifterna lämnas i form av kontokurant.

4 mom. Bankaktiebolag, sparbank eller annan penninginrättning är skyldig att efter anmaning lämna uppgift om insättningar och uttag, som under viss angiven tid skett å namngiven persons konto hos nu nämnd inrättning, med angivande tillika vem som gjort insättning eller till vem utbetalning skett, ävensom uppgift å namngiven persons skulder vid viss angiven eller vissa angivna tidpunkter.

Riksskattenämnden äger, om särskilda skäl visats föreligga, medgiva undantag från skyldigheten att lämna uppgift å vem som gjort insättning eller till vem utbetalning skett.

5 mom. Har någon enligt denna paragraf anmanats avlämna uppgift och avser uppgiften förhållande, varom han har att iakttaga tystnad, eller anser han att särskilda omständigheter eljest kunna åberopas för att uppgiften ej kommer till annans kännedom, må länsstyrelsen, på framställning

(Föreslagen lydelse)

av den som anmanats, när synnerliga skäl föranleda därtill, befria honom från skyldighet att lämna uppgiften.

Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

(Nuvarande lydelse)

43 §.

1 mom. Envar, som — — — kupongen förvärvats.

Uppgift avfattas enligt fastställt formulär och avlämnas till den, som utbetalar utdelning eller ränta. Denne skall tillse att uppgift avlämnas, innan betalning sker.

2 mom. Med uppgifter — — — om kupongskatt.

Övriga enligt 1 mom. avgivna uppgifter, som avse utdelning, skola för varje år senast den 31 januari nästföljande år av den som mottagit uppgifterna avlämnas i enahanda ordning som gäller för avlämnande av kontrolluppgifter, varom i 37 § 1 mom. punkterna 1—4 förmäles. Har i något fall utbetalning av utdelning skett utan att uppgiftsskyldighet vederbörligen fullgjorts, skall vid uppgifternas avlämnande lämnas upplysning härom.

Enligt 1 mom. avgivna uppgifter, som avse ränta, skola avlämnas i den mån Kungl. Maj:t så förordnar och i den ordning, som därvid av Kungl. Maj:t bestämmes. Hava avlämnade uppgifter icke inom fem år infördrats, må de förstöras.

51 §.

Rätt att utfärda anmaning i fall som avses i 22 § 2 mom., 24 § 2

(Föreslagen lydelse)

43 §.

1 mom. Envar, som — — — kupongen förvärvats.

Uppgift avfattas enligt fastställt formulär och avlämnas till den, som utbetalar utdelning eller ränta. Denne skall tillse att uppgift avlämnas, innan betalning sker, och att utbetalningen äger rum till behörig person.

2 mom. Med uppgifter — — — om kupongskatt.

Övriga enligt 1 mom. avgivna uppgifter skola för varje år senast den 31 januari nästföljande år av den som mottagit uppgifterna avlämnas i enahanda ordning som gäller för avlämnande av kontrolluppgifter, varom i 37 § 1 mom. punkterna 1—4 förmäles. Har i något fall utbetalning skett utan att uppgiftsskyldighet vederbörligen fullgjorts, skall vid uppgifternas avlämnande lämnas upplysning härom.

51 §.

Rätt att utfärda anmaning i fall som avses i 22 § 2 mom., 24 § 2

(Nuvarande lydelse)

mom., 31 § 2 mom., 33 och 36 §§, 39 § 1 mom. samt 45 § tillkommer taxeringsnämnd, taxeringsintendent samt prövningsnämnd. Samma rätt tillkommer tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision, i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande, dock att tjänsteman som nu sagts icke äger anmana någon att avlämna deklARATION.

Anmaning som — — — är bo-satt.

I de fall som avses i 39 § 3 mom., 41 § samt 42 § 2 mom. må anmaning göras av taxeringsintendent.

56 §.

1 mom. För kontroll — — — verksamhetens bedrivande.

Vid taxeringsrevision må granskning i den omfattning, som finnes erforderlig, ske av räkenskaper och anteckningar med därtill hörande verifikationer ävensom av korrespondens, protokoll och andra handlingar rörande verksamheten.

Då taxeringsrevision för visst eller vissa beskattningsår verkställs, må jämväl det löpande årets räkenskaper och handlingar granskas.

Vid taxeringsrevision hos bokföringspliktig skattskyldig må även verkställas kassainventering.

(Föreslagen lydelse)

mom., 31 § 2 mom., 33 och 36 §§, 39 § 1 mom. samt 45 § tillkommer taxeringsnämnd, taxeringsintendent samt prövningsnämnd. Samma rätt tillkommer tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision, i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande, dock att tjänsteman som nu sagts icke äger anmana någon att avlämna deklARATION. *Rätt att utfärda anmaning i fall som avses i 31 § 2 mom., 36 § andra stycket, 39 § 1 mom. samt 45 § tillkommer jämväl taxeringsassistent, dock endast under tid han har att biträda särskild taxeringsnämnd för vilken han förordnats.*

Anmaning som — — — är bo-satt.

I de fall som avses i 39 § 4 mom., 41 § samt 42 § 2 mom. må anmaning göras av taxeringsintendent och revisionsintendent.

56 §.

1 mom. För kontroll — — — verksamhetens bedrivande.

(Nuvarande lydelse)

2 mom. Den som har att verkställa taxeringsrevision må påfordra att i den utsträckning, som är erforderlig för det med granskningen avsedda syftet, genast få taga del av handlingar som skola granskas.

Vid taxeringsrevision är den, hos vilken revisionen sker, pliktig att lämna de upplysningar, som erfordras för revisionens verkställande.

3 mom. Taxeringsrevision skall såvitt möjligt ske på sådant sätt och på sådan tid att den icke förorsakar hinder i verksamheten för den, hos vilken revisionen sker. Revisionen må med hans medgivande verkställas hos honom. Hava böcker eller handlingar överlämnats för revision skola de så fort ske kan återställas. Meddelande om resultatet av revisionen skall snarast lämnas den, hos vilken revisionen skett, i vad angår hans taxering.

(Föreslagen lydelse)

2 mom. Beslut om taxeringsrevision meddelas av taxeringsintendenten i länet. I förekommande fall må därvid angivas när och var taxeringsrevisionen skall äga rum.

Taxeringsrevision skall verkställas av taxeringsintendenten i länet eller av tjänsteman, åt vilken taxeringsintendenten uppdrager revisionens verkställande. Taxeringsrevision må jämväl uppdragas åt annan i bokföring och taxering sakkunnig person, som därtill godkänts av länsstyrelsen.

Taxeringsrevision må äga rum antingen hos den revisionen avser eller hos den myndighet, vid vilken den som har att verkställa revisionen är anställd, eller å annan plats som taxeringsintendenten i länet bestämmer.

3 mom. Vid taxeringsrevision må granskning ske av räkenskaper och anteckningar med därtill hörande verifikationer ävensom av korrespondens, protokoll och andra handlingar rörande den verksamhet taxeringsrevisionen avser. Jämväl det löpande årets räkenskaper, anteckningar och andra handlingar må vid taxeringsrevision granskas.

Den hos vilken taxeringsrevision skall ske är pliktig att, om så påfordras, till den som har att verkställa revisionen genast överlämna eller översända de handlingar som skola granskas. Har i samband med beslut om taxeringsrevision angivits tid och plats för revisionens verkställande, skola handlingarna överlämnas vid utsatt tidpunkt och på angiven plats.

(Nuvarande lydelse)

4 mom. Den som verkställer taxeringsrevision må taga del av handlingar av betydelse för revisionen utan hinder av att den, hos vilken revisionen sker, har att iakttaga tystnad om deras innehåll. Är handlingsinnehåll av beskaffenhet som nu sagts eller anser den, hos vilken revisionen sker, att särskilda omständigheter eljest kunna åberopas för att handlingens innehåll ej kommer till annans kännedom, må dock länsstyrelsen, på framställning av den hos vilken revisionen sker, när synnerliga skäl föranleda därtill, besluta att handlingen skall undantagas från revisionen.

Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

(Föreslagen lydelse)

Vid taxeringsrevision är den hos vilken revision sker jämväl pliktig att lämna den som har att verkställa densamma

dels upplysningar, som erfordras för revisionens verkställande,

dels tillträde till lokaler, som användas i vederbörandes verksamhet,

dels ock nödigt biträde för granskning av handlingar och varulager.

4 mom. Om särskilda omständigheter därtill föranleda må den som har att verkställa taxeringsrevision hos skattskyldig, vilken är bokföringspliktig enligt lag, jämväl hos denne företaga kassainventering.

Den som har att verkställa taxeringsrevision äger för kontroll av viss uppgift i de räkenskaper, vilka äro föremål för taxeringsrevision, hos uppgiftspliktig, som avses i 39 § 1 mom., taga del av dennes räkenskaper i de delar, som erfordras för denna kontroll. Rätt att verkställa nu nämnd kontroll föreligger dock endast i fråga om uppgift som i sagda författningsrum avses.

5 mom. Hava räkenskaper eller andra handlingar överlämnats för taxeringsrevision, skola de så fort ske kan återställas. Den som har att verkställa taxeringsrevision må ej utan särskilt tillstånd av länsstyrelsen behålla för revisionen överlämnade räkenskaper eller andra handlingar under längre tid än för löpande räkenskapsår en vecka och för övriga räkenskapsår en månad, räknat från mottagandet.

6 mom. Meddelande om resultat

(Nuvarande lydelse)

57 §.

1 mom. Beslut om taxeringsrevision meddelas av taxeringsintendenten i länet.

Finner taxeringsintendenten taxeringsrevision böra verkställas i annat län, skall han framställa begäran därom hos taxeringsintendenten i det länet.

Taxeringsrevision skall verkställas av taxeringsintendenten i länet eller av tjänsteman, åt vilken taxeringsintendenten uppdrager revisionens verkställande. Taxeringsrevision må jämväl uppdragas åt annan i bokföring och taxering sakkunnig person, som därtill godkänts av länsstyrelsen.

(Föreslagen lydelse)

av taxeringsrevision skall snarast efter det denna slutförts lämnas den hos vilken revisionen skett, i vad angår hans taxering.

7 mom. Den som verkställer taxeringsrevision må taga del av handlingar av betydelse för revisionen utan hinder av att den, hos vilken revisionen sker, har att iakttaga tystnad om deras innehåll. Är handlingens innehåll av beskaffenhet som nu sagts eller anser den, hos vilken revisionen sker, att särskilda omständigheter eljest kunna åberopas för att handlingens innehåll ej kommer till annans kännedom, må dock länsstyrelsen, på framställning av den hos vilken revisionen sker, när synnerliga skäl föranleda därtill, besluta att handlingen skall undantagas från revisionen.

Mot länsstyrelsens beslut må talan ej föras.

57 §.

1 mom. Finner taxeringsintendenten taxeringsrevision böra verkställas i annat län, skall han framställa begäran därom hos taxeringsintendenten i det länet.

(Nuvarande lydelse)

2 mom. Finner taxeringsnämnd

— — — denna nämnd.

61 §.

2 mom. Taxeringsassistent äger deltaga i taxeringsnämndens överläggningar men icke i dess beslut.

62 §.

1 mom. Ledamot i — — — vid taxeringen.

Vad nu sagts skall i tillämpliga delar gälla i fråga om taxeringsassistent.

(Föreslagen lydelse)

2 mom. Finner taxeringsnämnd

— — — denna nämnd.

3 mom. *Revisionsintendent eller annan tjänsteman, åt vilken uppdragits att övervaka taxeringsrevisionsverksamhetens rätta bedrivande, äger taga del av räkenskaper och andra handlingar, beträffande vilka taxeringsrevision verkställs av honom underställd personal.*

61 §.

2 mom. Taxeringsassistent och i 15 § 1 mom. *avsedd sakkunnig* äger deltaga i taxeringsnämndens överläggningar men icke i dess beslut.

62 §.

1 mom. Ledamot i — — — vid taxeringen.

Vad nu sagts skall i tillämpliga delar gälla i fråga om taxeringsassistent och i 15 § 1 mom. *avsedd sakkunnig.*

118 a §.

Åsidosätter den, som enligt lag eller enligt med stöd av lag utfärdade föreskrifter är bokföringsskyldig, uppsåtligen eller av grov oaktamhet denna sin skyldighet och saknas på grund härav underlag för deklarations- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav eller är förefintligt underlag uppenbarligen icke ägnat att användas för sådant ändamål, straffes med dagsböter, lägst trettio, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårade, med fängelse i högst sex månader. Är brottet ringa, må från straff frias.

(Nuvarande lydelse)

120 §.

Har någon, ehuru skyldig att utan anmaning avgiva självdeklaration, icke behörigen avlämnat sådan deklaration inom föreskriven tid eller avlämnar han självdeklaration med så bristfälligt innehåll att den uppenbarligen icke är ägnad att ligga till grund för taxering, straffes med böter, högst trehundra kronor.

Till påföljd, som i första stycket sägs, skall jämväl dömas

1) den som ej fullgör skyldighet enligt 30 § 1 mom. eller 34 § 3 mom. att avlämna där avsedda handlingar eller uppgifter,

2) den som ej fullgör skyldighet att utan anmaning avlämna uppgift, som avses i 33 §, rörande inkomst och förmögenhet, som icke i självdeklaration uppgivits till beskattning,

3) den som ej fullgör honom enligt 37 eller 38 § åliggande skyldighet att utan anmaning avlämna uppgifter till ledning vid annans taxering,

4) den som ej fullgör vad honom åligger på grund av förordnande, som i 40 § sägs,

5) den som ej fullgör i 42 § föreskriven skyldighet att utan anmaning avlämna särskilda uppgifter från bostadsförening eller bostadsaktiebolag,

6) den som ej fullgör i 43 § 1 mom., 2 mom. andra och tredje styc-

(Föreslagen lydelse)

Förekommer anledning att brott, som avses i första stycket, förövats, skall taxeringsintendenten i länet göra anmälan till åklagare.

120 §.

Har någon, ehuru skyldig att utan anmaning avgiva självdeklaration, icke behörigen avlämnat sådan deklaration inom föreskriven tid eller avlämnar han självdeklaration med så bristfälligt innehåll att den uppenbarligen icke är ägnad att ligga till grund för taxering, straffes med dagsböter, lägst trettio.

Till påföljd, som i första stycket sägs, skall jämväl dömas

1) den som ej fullgör skyldighet enligt 30 § 1 mom. eller 34 § 3 mom. att avlämna där avsedda handlingar eller uppgifter,

2) den som ej fullgör skyldighet att utan anmaning avlämna uppgift, som avses i 33 §, rörande inkomst och förmögenhet, som icke i självdeklaration uppgivits till beskattning,

3) den som ej fullgör honom enligt 37 eller 38 § åliggande skyldighet att utan anmaning avlämna uppgifter till ledning vid annans taxering,

4) den som ej fullgör vad honom åligger på grund av förordnande, som i 40 § sägs,

5) den som ej fullgör i 42 § föreskriven skyldighet att utan anmaning avlämna särskilda uppgifter från bostadsförening eller bostadsaktiebolag,

6) den som ej fullgör i 43 § 1 mom., 2 mom. andra stycket samt

(Nuvarande lydelse)

kena samt 3 mom. föreskriven skyldighet att avlämna uppgifter om utdelningar och räntor, samt

7) den som ej fullgör skyldighet enligt 44 § att lämna uppgift till ledning vid beskattning utom riket.

Vad i — — — i strafflagen.

Finnes försummelse, — — — straff frias.

121 §.

Har någon i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, som skolat upptagas i deklarationen, straffes, där ej gärningen är belagd med straff i skattestrafflagen eller innefattar ämbetsbrott, med böter, högst trehundra kronor.

129 §.

1 mom. Av statsmedel bestridas:

1) ersättning åt ordförandena och kronoombuden i taxeringsnämnderna,

2) gottgörelse för — — — här nedan.

3 mom. Sakkunnig erhåller för av honom verkställd utredning eller undersökning gottgörelse, som — med iakttagande av de särskilda föreskrifter rörande disposition av medel för ändamålet, Kungl. Maj:t må finna nödigt meddela — bestämmes av länsstyrelsen eller, då den sakkunnige biträtt den mellankommunala prövningsnämnden eller allmänna ombudet hos nämnden, av denna nämnd.

(Föreslagen lydelse)

3 mom. föreskriven skyldighet att avlämna uppgifter om utdelningar och räntor, samt

7) den som ej fullgör skyldighet enligt 44 § att lämna uppgift till ledning vid beskattning utom riket.

Vad i — — — i strafflagen.

Finnes försummelse, — — — straff frias.

121 §.

Har någon i allmän självdeklaration eller i annan uppgift till ledning för taxering uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnat oriktig uppgift rörande förmögenhet, som skolat upptagas i deklarationen, straffes, där ej gärningen är belagd med straff i skattestrafflagen eller innefattar ämbetsbrott, med dagsböter, lägst trettio.

129 §.

1 mom. Av statsmedel bestridas:

1) ersättning åt ordförandena och kronoombuden i taxeringsnämnderna samt sakkunniga, som i 15 § 1 mom. avses,

2) gottgörelse för — — — här nedan.

3 mom. I 15 § 2 mom. avsedd sakkunnig erhåller för av honom verkställd utredning eller undersökning gottgörelse, som — med iakttagande av de särskilda föreskrifter rörande disposition av medel för ändamålet, Kungl. Maj:t må finna nödigt meddela — bestämmes av länsstyrelsen eller, då den sakkunnige biträtt den mellankommunala prövningsnämnden eller allmänna ombudet hos nämnden, av denna nämnd.

(Nuvarande lydelse)

5 mom. De personer, — — — allmänna resereglementet.

Ersättning efter ovannämnda grunder tillkommer jämväl sakkunnig, som biträtt i taxeringsfrågor.

172 §.

Utöver vad — — — allmän fastighetstaxering:

1) 13—15 §§, 16 § 1 mom. 4) samt 2—4 mom. ävensom 17—19 §§ med för taxeringsnämnder och prövningsnämnder gemensamma bestämmelser samt med föreskrifter om riksskattenämnden m. m.,

2) 46 § — — — särskilda föreskrifter.

(Föreslagen lydelse)

5 mom. De personer, — — — allmänna resereglementet.

Ersättning efter ovannämnda grunder tillkommer jämväl i 15 § 2 mom. avsedd sakkunnig, som biträtt i taxeringsfrågor.

172 §.

Utöver vad — — — allmän fastighetstaxering:

1) 13 och 14 §§, 15 § 2 mom., 16 § 1 mom. 4) samt 2—4 mom. ävensom 17—19 §§ med för taxeringsnämnder och prövningsnämnder gemensamma bestämmelser samt med föreskrifter om riksskattenämnden m. m.,

2) 46 § — — — särskilda föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962, dock att förordningens bestämmelser skola gälla redan dessförinnan i avseende å åtgärder, som erfordras för förordningens tillämpning efter ikraftträdandet.

Brott, som avses i 118 a, 120 och 121 §§ och som föröfvats före förordningens ikraftträdande, straffes enligt dessförinnan gällande bestämmelser.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 36, 37, 38, 42, 44 och 77 §§ förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, samt att i samma förordning skall införas en ny paragraf, betecknad 76 a §, av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

36 §.

Efter anmaning är deklarations-skyldig pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för kontroll av avlämnad deklarations riktighet eller för fastställande av skatt eller åsättande av taxering. *Dylika* upplysningar skola lämnas skriftligen, där ej annat angivits i anmaningen.

(Föreslagen lydelse)

36 §.

Efter anmaning är deklarations-skyldig pliktig att i den omfattning, som i anmaningen angivits, meddela de ytterligare upplysningar, som finnas erforderliga för kontroll av avlämnad deklarations riktighet eller för fastställande av skatt eller åsättande av taxering. *Den deklarationsskyldige är därvid pliktig att, om så påfordrats, förete i 38 § avsedda räkenskaper, anteckningar och andra handlingar, som utgöra underlag för deklarationsskyldighetens fullgörande i de delar, vilka finnas erforderliga för kontroll av riktigheten av de belopp, som upp-tagits i avlämnad deklaration. Skyldigheten att förete nu nämnt underlag omfattar dock ej handlingar av beskaffenhet att omfattas av tystnadsplikt.*

I föregående stycke avsedda upplysningar skola lämnas skriftligen, där ej annat angivits i anmaningen.

(Nuvarande lydelse)

37 §.

I den mån så finnes erforderligt för kontroll av skatt och för taxering har den som, utan att vara skattskyldig, yrkesmässigt tillverkar, bearbetar eller försäljer skattepliktig vara, att, efter anmaning, med angivande av mängd och pris, lämna uppgift å de varor, som han under viss angiven tid sålt till eller köpt av annan rörelseidkare. Vad i 39 § 4 mom. taxeringsförordningen finnes stadgat om befrielse från uppgiftsskyldighet skall härvid i tillämpliga delar gälla.

38 §.

Det åligger deklara-tions- eller uppgiftsskyldig att i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för fullgörande av deklara-tions- eller uppgiftsskyldigheten och för kontroll därav samt för taxering och fastställande av skatt.

Om skyldighet att i vissa fall föra räkenskaper är stadgat i bokföringslagen.

42 §.

För kontroll — — — 40 §.

Den hos vilken taxeringsrevision sker är pliktig att lämna tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa revisionen, tillträde till lokaler, som användas i vederbörandes verksamhet, ävensom att för granskning av handlingar och varulager lämna tjänstemannen nödigt biträde.

(Föreslagen lydelse)

37 §.

I den mån så finnes erforderligt för kontroll av skatt och för taxering har den som, utan att vara skattskyldig, yrkesmässigt tillverkar, bearbetar eller försäljer skattepliktig vara, att, efter anmaning, med angivande av mängd och pris, lämna uppgift å de varor, som han under viss angiven tid sålt till eller köpt av annan rörelseidkare. Vad i 39 § 5 mom. taxeringsförordningen finnes stadgat om befrielse från uppgiftsskyldighet skall härvid i tillämpliga delar gälla.

38 §.

Det åligger deklara-tions- eller uppgiftsskyldig att i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finnes för fullgörande av deklara-tions- eller uppgiftsskyldigheten och för kontroll därav samt för taxering och fastställande av skatt.

Vad i 20 § 2 och 3 mom. taxeringsförordningen stadgas skall härvid åga motsvarande tillämpning.

42 §.

För kontroll — — — 40 §.

(Nuvarande lydelse)

I fråga om taxeringsrevision skall i övrigt vad i 56—58 §§ taxeringsförordningen stadgas äga motsvarande tillämpning.

44 §.

Rätt att utfärda anmaning i fall som avses i 36 § tillkommer taxeringsintendent, taxeringsnämnd och prövningsnämnd ävensom, i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande, tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision.

I de — — — i länet.

Beträffande anmaning, — — — till efterrättelse.

(Föreslagen lydelse)

I fråga om taxeringsrevision skall vad i 56—58 §§ taxeringsförordningen stadgas äga motsvarande tillämpning.

44 §.

Rätt att utfärda anmaning i fall som avses i 36 § tillkommer taxeringsintendent, taxeringsnämnd och prövningsnämnd ävensom, i den mån så erfordras för uppdragets fullgörande, tjänsteman, åt vilken uppdragits att verkställa taxeringsrevision. *Samma rätt tillkommer taxeringsassistent, dock endast under tid han har att biträda särskild taxeringsnämnd för vilken han förordnats.*

I de — — — i länet.

Beträffande anmaning, — — — till efterrättelse.

76 a §.

Åsidosätter den, som enligt lag eller enligt med stöd av lag utfärdade föreskrifter är bokföringsskyldig, uppsåtligen eller av grov oaktamhet denna sin skyldighet och saknas på grund härav underlag för deklara-tions- eller uppgiftsskyldighetens fullgörande och för kontroll därav samt för taxering och fastställande av skatt eller är förefintligt underlag uppenbarligen icke ägnat att användas för sådant ändamål, straffes med dagsböter, lägst trettio, eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader. Är brottet ringa, må från straff frias.

Förekommer anledning att brott, som avses i första stycket, förövats,

(Nuvarande lydelse)

77 §.

Har någon, ehuru skyldig att utan anmaning avgiva deklARATION, icke behörigen avlämnat sådan deklARATION inom föreskriven tid eller avlämnar han deklARATION med så bristfälligt innehåll, att den uppenbarligen icke är ägnad att ligga till grund för taxering eller för fastställande av skatt, straffes med *böter*, *högst trehundra kronor*.

Finnes försummelsen — — — straff frias.

Brott som — — — av taxeringsintendent.

(Föreslagen lydelse)

skall taxeringsintendenten i länet göra anmälan till åklagare.

77 §.

Har någon, ehuru skyldig att utan anmaning avgiva deklARATION, icke behörigen avlämnat sådan deklARATION inom föreskriven tid eller avlämnar han deklARATION med så bristfälligt innehåll, att den uppenbarligen icke är ägnad att ligga till grund för taxering eller för fastställande av skatt, straffes med *dagsböter*, *lägst trettio*.

Finnes försummelsen — — — straff frias.

Brott som — — — av taxeringsintendent.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1962.

Brott, som avses i 76 a och 77 §§ och som förövats före förordningens ikraftträdande, straffes enligt dessförinnan gällande bestämmelser.

BILAGOR

BILAGA 1

Taxeringsmaterialets beräknade omfattning 1959

Län ¹	Allmänna självdeklarationer			Antal taxerade utan själv- deklaration	Summa av kol. 4 och 5	Antal skatt- skyldiga som vid fullt ut- byggd org. beräknas skola taxeras i rörelsedistr.
	form. 1 a	form. 1 b	Summa			
1	2	3	4	5	6	7
A	550 200	14 100	564 300	9 000	573 300	83 000
B	257 500	2 200	259 700	8 400	268 100	23 900
C	97 000	1 300	98 300	7 100	105 400	8 500
D	137 000	1 800	138 800	3 000	141 800	10 600
E	206 000	2 100	208 100	5 000	213 100	18 000
F	164 500	2 200	166 700	1 800	168 500	19 100
G	87 900	1 300	89 200	1 800	91 000	9 300
H	125 900	1 700	127 600	3 300	130 900	13 500
I	30 000	900	30 900	2 200	33 100	2 500
K	80 000	900	80 900	3 000	83 900	8 600
L	148 000	2 200	150 200	2 600	152 800	16 600
M	397 000	6 800	403 800	11 400	415 200	37 500
N	98 300	1 500	99 800	2 200	102 000	13 100
O	381 200	9 600	390 800	11 100	401 900	50 800
P	232 300	3 300	235 600	13 800	249 400	23 900
R	141 900	1 400	143 300	2 500	145 800	15 200
S	169 700	2 500	172 200	8 100	180 300	15 500
T	152 500	1 400	153 900	3 200	157 100	13 900
U	128 600	1 300	129 900	4 300	134 200	10 700
W	167 000	2 200	169 200	4 100	173 300	13 100
X	163 700	1 600	165 300	12 900	178 200	17 000
Y	162 000	1 600	163 600	4 800	168 400	13 900
Z	78 300	800	79 100	2 800	81 900	8 700
AC	126 500	1 200	127 700	4 100	131 800	12 100
BD	133 700	1 000	134 700	16 700	151 400	11 600
Summa	4 416 700	66 900	4 483 600	149 200	4 632 800	470 600

¹ Länsbokstäver enligt bilregistret.

BILAGA 2

Antalet taxeringsdistrikt vid 1960 års taxering

Län	Lokala taxeringsdistrikt			Rörelsedistrikt				Bolags- och för- enings- distrikt antal	Anm.
	antal dist- rikt	därv med tax. konsu- lent	antal tax. konsu- lenter	antal dist- rikt	därv med tax. assis- tent	därv med krono- ombud	därv med tax. konsu- lent		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	165	29	7	10	6	—	4	3	I fyra rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
C	93	—	—	8	3	5	—	3	
D	115	27	4	7	6	1	—	2	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
E	187	30	9	18	9	9	—	3	I två rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
F	126	75	17	8	8	—	—	4	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
G	89	35	5	4	3	1	—	2	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
H	150	29	5	9	5	4	—	4	
I	52	—	—	2	1	1	—	1	d:o
K	55	2	1	10	9	1	—	2	
L	122	36	8	9	6	3	—	3	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
M	230	77	14	22	16	6	—	10	
N	54	—	—	11	6	5	—	2	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
O	171	—	—	33	8	25	—	8	
P	153	78	11	9	3	5	1	3	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
R	121	15	3	10	6	4	—	2	
S	128	51	19	14	4	10	—	3	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
T	117	44	11	13	5	8	—	3	
U	108	—	—	9	6	2	1	4	d:o
W	80	8	4	8	6	2	—	3	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
X	111	—	—	19	7	12	—	3	
Y	112	7	2	12	6	6	—	4	I ett rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
Z	82	—	—	6	6	—	—	1	
AC	96	22	11	11	6	5	—	2	I två rör. distr. har tax.ass.tjänsten varit vakant
BD	65	16	5	11	5	6	—	2	
Summa	2 782	581	136	273	146	121	6	77	[Därutöver en för riket gemensam tax.- nämnd
A	132	—	—	43	9	34	—	8	
Till- hoga	2 914	581	136	316	155	155	6	85	

BILAGA 3

Antalet taxeringsassistenttjänster den 1/6 1960

Län	Antal inrättade tjänster den 1/6 1960	Antal den 1/6 1960 vakanta tjänster	Antal vakanta tjänster, å vilka vikarie ej funnits tillgänglig vid 1960 års taxering
1	2	3	4
A	10	1	1
B	10	4	4
C	3	—	—
D	7	1	1
E	8	3	2
F	6	1	1
G	3	—	—
H	6	1	1
I	2	—	1
K	6	—	—
L	6	1	—
M	15	1	—
N	6	—	—
O	8	2	—
P	4	1	1
R	6	—	—
S	4	—	—
T	6	3	1
U	7	1	1
W	6	1	—
X	6	—	—
Y	7	3	1
Z	6	1	—
AC	5	—	—
BD	7	2	2
Summa	160	27	17

Taxeringsassistenterna 1958

Län	Taxeringsassistent	Ass.tj. besatt under tiden (om ej särsk. anges hela året)	Antal dekl. i ass.distr.	Tax.ass. arbetsuppg. und				
				verkställt tax.rev.	bitr. vid tax. rev.	arb. med över-skotts-för-teckning	efter-gransk. lokala tax. distr.	efter-gransk. särsk. distr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
B	1	1/1—30/9	925			×	×	
	2		1 723		×	×	×	
	3		1 408			×		
C	4		1 528	×	×			
	5		1 012	×	×			
D	6		1 175	×	×	×		
	7		1 286	×		×		×
E	8	1/1—30/6	1 405			×		
	9		1 323					
F	10		1 561	×				×
	11		1 383					×
	12		1 428		×			×
G	13		1 300			×	×	
H	14		1 444	×	×			
I	15	15/2—31/12	961		×	×		
	16		1 813	×	×		×	
K	17		1 730	×	×			
	18		1 650		×			
L	19		1 820		×			
	20		1 600	×				
M	21		1 615			×	×	
	22		1 575			×	×	
	23		1 662	×		×	×	
	24		1 452		×			
	25		1 428				×	
N	26		1 720	×	×	×		
	27		1 707	×		×		
O	28		1 340	×	×	×		
	29		1 418	×	×	×		
	30		1 332	×	×			
P	31		1 441	×	×			×
	32		1 983				×	
R	33		1 667	×	×	×		
	34		1 752	×	×	×		
T	35		1 109	×		×	×	
	36		1 655	×		×	×	
U	37		1 330		×			
	38		1 943		×			
W	39		1 432			×		
	40		1 344			×		
	41		1 410					
X	42		1 219	×	×		×	
	43		1 501	×	×			
Y	44		1 130	×	×	×	×	
	45	1/1—30/9	1 175	×	×	×		
	46		1 055	×	×	×	×	
Z	47		1 469	×	×		×	×
AC	48		868	×		×		
	49		881	×		×		
BD	50		940		×		×	

Anm. Kol. 5—9: × utmärker att taxeringsassistenten haft ifrågasvarande arbetsuppgifter.

Kol. 10—14: I kol. upptagna siffror anger det antal veckor om 6 arbetsdagar, under vilka taxeringsassistenten tagits i anspråk för ifrågasvarande tjänstgöring.

? anger att taxeringsassistenten tagits i anspråk för ifrågasvarande tjänstgöring men att tidsuppgift ej kunnat lämnas.

Kol. 15—16: × anger att en del av taxeringsassistenten under taxeringsperioden åvilande arbetsuppgifter måst övertagas av personal, som tillhandahållits av länsstyrelsen, eller av vederbörande taxeringsnämndsordförande.

icke-tax.period					Bitr. i tax. arb. har lämnats av		Biträdeshjälpen i övrigt har disponerats		Övertid		Uppdrag	
tagits i anspråk för					lstn.	ordf.	helt	delvis	antal tim.	komp. ledighet antal tim.		
tax. sekt.	annan sektion å landskont.	vikariat	bitr. åt lokal skm.	annat ändamål							15	16
—	—	—	—	—			×			—	—	
15	—	4	—	—			×			100	50	
—	—	—	—	—			×			—	—	
4	—	7	—	—			×			210	—	tk
4	—	7	—	—				×	×	400	—	tk
—	—	12	—	—			×			—	—	
—	—	10	—	—			×			—	—	
12	—	—	—	—			×			200	—	tk
15	7	3	—	—			×			150	—	tk
—	—	1	—	—	×	×	×			?	—	tk
—	—	3	—	—	×		×			?	—	tk
—	—	—	—	—			×			?	—	
?	—	?	?	—			×			200	—	tk
6	—	—	1,5	—			×			200	?	
8	—	15	3	—			×			160	—	tk
—	—	—	—	—			×			—	—	tk
—	—	—	—	—			×	×		—	—	
—	—	7	—	—			×			250	—	
—	—	6	—	—		×	×			250	—	tk
—	—	6	—	—			×			100	—	tk
—	—	—	—	—			×			—	—	
—	—	—	—	2			×			200	—	
—	—	—	—	—			×			55	—	} kob, tk
—	—	—	—	—			×			28	—	
—	—	2	—	—			×			15	—	
6	—	5	3	—		×	×			220	—	
—	—	6	—	—			×			250	—	
—	—	3	2	—			×			268	—	
—	—	8	—	—			×			100	—	
—	—	3	—	—			×			212	—	
—	—	—	—	—			×	×		?	—	to
—	—	12	—	—			×	×		?	—	to
—	—	2	—	—			×	×		?	—	
—	—	4	—	—			×	×		?	—	
4	—	20	—	—			×	×		20	—	
—	—	10	4	—		×	×	×		75	—	
—	—	10	—	—			×	×		160	—	
—	—	2	13	—			×	×		200	—	
8	—	13	—	—			×	×		300	—	
4	—	8	—	—			×	×		300	—	kob
12	8	—	—	—			×	×		300	—	
9	—	10	—	—			×	×		50	—	
7	—	3	2	2			×	×		200	—	
—	—	6	1	—			×	×		150	—	
—	—	7	—	—			×	×		200	—	tk
—	—	7	1	—			×	×		250	—	tk
22	—	8	—	—			×	×		250	—	
1	—	6	—	—		×	×	×		200	—	
—	—	5	—	1			×	×		250	—	
20	—	10	1	—			×	×		—	—	

Kol. 17—18: I kol. anges med × huruvida taxeringsassistenten kunnat under taxeringsperioden helt eller endast delvis utnyttja det biträde i reglerad befordringgång, som skolat ställas till hans förfogande.

Kol. 19—20: ? anger att övertidsarbete förekommit resp. kompensationsledighet lämnats men att tidsuppgift ej kunnat erhållas.

Kol. 21: to = ordförande i lokal taxeringsnämnd; kob = kronombud; tk = taxeringskonsulent.

Taxeringsassistenterna 1959

Län	Taxeringsassistent	Ass. tj. besatt under tiden (om ej särsk. anges hela året)	Antal dekl. i ass. distr.	Tax.ass. arbetsupp. unde					
				verkställt tax. rev.	bitr. vid tax. rev.	arb. med över-skottsför-teckning	efter-gransk. lokala tax. distr.	efter-gransk. särsk. tax. distr.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
B	1	1/1—31/8, 1/12—27/12	1 072						
	2		1 223		×	×	×		
	3		1 728	×		×			
	4		1 741			×	×		
	5		1 480			×	×	×	
	6		1 408				×		
C	7		1 626	×	×		×		
	8		1 194	×	×		×		
	9		1 109	×	×				
D	10		1 157	×	×			×	
	11		1 407	×		×	×		
	12		1 060	×		×			
	13		1 091	×		×			
	14		1 045	×		×			
E	15	7/1—31/8	1 564			×	×		
	16	1/1—6/8, 26/10—31/12	1 383						
	17		1 562			×	×		
	18		1 258			×	×		
	19		1 293	×		×	×		
	20		1 274	×	×	×	×		
	21		1 731	×		×	×		
F	22		1 278	×				×	
	23		1 412	×	×			×	
	24		1 380	×	×			×	
	25		1 300			×	×		
G	26		1 900			×	×		
	27		1 300	×	×				
	28		1 422	×	×				
	29		1 523	×					
H	30		1 430	×	×	×			
	31		1 269		×	×	×		
	32		—	—	—	—	—	—	
K	33		1 632	×	×				
	34		1 174	×	×				
	35		1 727	×	×				
	36		827	×	×				
L	37		1 200		×	×			
	38		1 350		×				
	39		1 620		×				
	40		1 300			×			
M	41		1 463	×		×	×		
	42		1 615			×	×		
	43		1 575			×	×		
	44	} under tax. } period	1 395		×	×	×		
	45		1 662						
	46		1 512			×	×		
	47		1 568			×			
	48		1 386			×	×	×	
	49		1 452		×	×			
	50	1 428					×		

ke-tax. period					Bitr. i tax. arb. har lämnats av		Biträdes-hjälp i övrigt har disponerats		Övertid		Uppdrag m. m.
tagits i anspråk för					lstn.	ordf.	helt	delvis	antal tim.	komp. ledighet antal tim.	
tax. sekt.	annan sekt. å landskont.	vikariat	bitr. åt lokal skm.	annat ändamål							
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
3	—	8	—	—			×		110	42	
15	—	4	12	—			×		196	—	
—	—	—	—	—			×		35	—	tk
7	—	—	—	3				×	175	20	
7	—	—	—	—	×	×	×	×	150	10	
—	—	—	—	—			×		—	—	
5	—	5	—	—			×		250	—	
—	—	—	—	—			×	×	400	—	
—	6	2	—	—			×		255	—	
5	—	2	—	—			×		175	—	
7	—	8	—	—			×		150	80	
9	—	4	—	—			×		50	—	
24	—	3	—	—			×		110	—	
5	—	4	—	—			×		246	—	
6	—	2	—	—			×		200	—	
18	—	3	—	—			×		130	—	
—	9	3	—	—			×		225	—	
6	—	8	—	—			×		200	—	
12	—	3	—	—			×		206	—	
—	—	—	—	—			×		218	—	
—	—	3	—	—			×		150	—	tk
—	—	5	—	—			×			—	—
22	—	4	—	—			×		—	—	tk
10	—	—	—	—			×		—	—	tk
?	—	?	?	—			×		200	—	tk
?	—	?	?	—			×		200	—	tk
6	—	—	4	—			×		120	?	
6	—	—	1	—			×		130	?	
—	—	—	1,5	—			×		200	?	
6	—	—	—	—			×		200	?	
6	—	13	8	2			×		190	—	
—	—	—	—	—							Vakant hela året
—	—	—	—	—			×		100	—	tk
—	—	—	—	—			×		350	—	
—	—	—	—	—			×		350	—	
—	—	—	—	—			×		220	—	
—	—	2	—	—			×		200	—	
—	—	4	—	—			×		140	—	tk
7	—	7	—	—			×		250	—	tk
15	—	3	—	—			×		100	—	tk
8	—	4	—	—			×		30	—	
—	—	—	—	—			×		—	—	
3	—	—	—	2			×		200	—	
—	—	—	—	—			×		—	—	
—	—	3	—	—			×		55	—	4 tax.ass.
3	—	6	—	—			×		150	—	kob,
16	—	2	—	—			×		45	—	1 tax.ass.
—	—	—	—	—			×		67	—	tk
—	—	—	—	—			×		28	—	
—	—	—	—	—			×		15	—	

(Forts. se nästa sida)

Län	Taxerings-assistent	Ass. tj. besatt under tiden (om ej särsk. anges hela året)	Antal dekl. i ass. distr.	Tax. ass. arbetsupp. und				
				verkställt tax. rev.	bitr. vid tax. rev.	arb. med över-skotts-för-teckning	efter-gransk. lokala tax. distr.	efter-gransk. särsk. tax. distr.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
N	51		1 357	×		×	×	
	52		1 341		×	×	×	
	53		1 206		×	×	×	
O	54		1 429	×			×	
	55		1 330					
	56		1 417	×	×	×		
P	57		1 379	×	×			
	58		1 510	×		×	×	
	59		1 478					×
R	60		1 850					
	61		1 916		×		×	
	62		1 689	×		×		
S	63		1 524	×	×	×		
	64		1 821	×	×	×		
	65		1 465	×	×	×		
T	66		1 305	×				×
	67		1 229	×	×			×
	68		1 154	×		×	×	
U	69		1 450		×	×		
	70		1 951	×	×	×	×	
	71		1 253	×		×	×	
W	72		1 343		×			
	73		1 459	×				
	74		1 202	×	×			
X	75		1 255	×	×			
	76		1 560			×		
	77		1 310					
Y	78		1 580			×		×
	79		1 550			×		
	80		1 255	×	×	×		
Z	81		1 302	×		×		
	82		1 471	×	×	×	×	
	83	1/1—31/8, 1/11—31/12	2 063	×	×			
AC	84		1 166	×	×	×	×	
	85		1 280			×	×	
	86		1 150	×		×	×	
BD	87	1/1—31/3, 1/7—31/12	—	×		×	×	
	88		1 305	×	×	×	×	
	89		1 100	×		×	×	
AC	90		1 374	×	×		×	
	91		1 508	×	×		×	×
	92		1 443	×	×		×	×
BD	93		1 250	×	×		×	×
	94		1 352	×		×		
	95		1 183	×		×		
BD	96		1 137	×		×		
	97		1 226	×	×	×		
	98		1 429	×	×	×		
BD	99		1 025	×	×			
	100	1/1—20/8	1 375					

Anm. = Bilaga 4.

cke-tax. period					Bitr. i tax. arb. har lämnats av		Biträdes-hjälp i övrigt har disponerats		Övertid		Uppdrag m. m.	
tagits i anspråk för					lstn.	ordf.	helt	delvis	antal tim.	komp. ledighet antal tim.		
tax. sekt.	annan sekt. å landskont.	vikariat	bitr. åt lokal skm.	annat ändamål							15	16
2	—	4	—	—			×			227	—	
13	—	4	—	—			×			155	—	
9	—	1	—	—			×			128	—	
15	—	5	—	—			×			250	—	
—	—	13	—	—			×			150	—	
—	—	3	—	—			×			70	—	
—	—	2	—	—			×			197	—	
—	—	5	—	—			×			125	—	
—	—	4	—	—			×	×		?	—	tk
—	—	4	—	—			×	×		?	—	tk
—	—	4	—	—			×	×		?	—	
14	—	3	—	—			×	×		?	—	
—	—	—	—	—			×	×		?	—	
—	—	1	—	—			×	×		?	—	
—	—	1	—	—			×	×		?	—	
4	—	5	—	—			×	×		—	—	tk
6	—	2	—	—			×	×		—	—	
4	—	22	—	—			×	×		20	—	kob, tk
—	—	11	—	—			×	×		250	—	kob
4	—	—	—	—			×	×		75	—	tk
—	—	6	4	—			×	×		75	—	kob, tk
4	—	5	—	—			×	×		130	—	
—	—	15	—	—			×	×		100	—	
5	—	6	—	—			×	×		165	—	
18	5	4	—	2			×	×		120	—	
—	—	24	—	—			×	×		300	—	
2	—	3	—	—			×	×		300	—	
13	—	8	4	—			×	×		300	—	
17	—	3	—	—			×	×		300	—	
9	—	4	—	—			×	×		360	—	
—	—	5	2	—			×	×		80	—	kob
9	—	4	—	—			×	×		225	—	
4	—	3	—	4		×	×	×		240	—	
9	—	5	—	—			×	×		180	—	
5	—	5	—	—			×	×		250	—	
—	—	7	1	—			×	×		100	—	
—	—	6	—	—			×	×		—	—	{
—	—	10	1	—			×	×		269	—	Vakant
—	—	9	1	—			×	×		350	—	under
13	—	17	—	—			×	×		130	—	tax.per.
13	—	14	2	—			×	×		150	—	tk
25	—	3	—	—			×	×		175	—	tk
14	—	11	—	—			×	×		261	—	tk
6	—	8	—	—		×	×	×		200	—	
—	—	5	—	—			×	×		250	—	
—	—	6	2	—			×	×		253	—	
20	—	10	1	1			×	×		300	—	
23	—	8	—	2			×	×		325	—	
23	—	5	—	—			×	×		300	—	
7	7	—	—	—			×	×		200	—	

BILAGA 6

Taxeringssektionernas i länen personal den 1/1 1960

Län	Grupp	Allmänna detaljen				Revisionsdetaljen				Varuskattkontoret				Summa personal			
		Bitr. taxeringsintenter	Landskanslistor	Biträden	Summa	Länsrevisorer	Taxeringsrevisorer	Landskanslistor	Biträden	Summa	Bitr. taxeringsintenter	Landskanslistor	Biträden		Summa		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
B	I	1	1	4	4	3	12	1	8	1	3	13	1	2	4	7	33
M		1	2	9	6	10	27	1	13	2	6	22	1	4	7,5	12,5	62,5
O		1	1	6	7,5	13	(2)	1	12	2	7	(1)	1	2	8	(1)	62,5
P	II	1	1	5	(1)	5	16	1	8	2	2	13	1	2	5	8	38
Y		1	1	4	(2)	3	14	1	7	1	2	11	1	2	4	7	33
E	III A	1	1	4	(1)	5	(2)	1	7	1	2	11	1	2	5	8	36
L		1	1	4	(2)	4	14	1	6	4	4	15	1	2	5	8	38
S		1	1	3	(2)	6	(2)	1	5	1	2	9	1	2	4	7	30
W		1	1	3	(1)	2	10	1	5	—	3	9	1	2	4	7	27
X		1	1	3	(1)	6	(1)	1	5	2	1	9	1	2	4	7	32
AC	III B	1	1	3	2	2	8	1	5	—	2	8	1	1	3	5	22
BD		1	1	3	2	6	12	1	5	—	1	7	1	1	3	5	25
F	III C	1	—	4	(1)	5	(1)	1	5	1	2	9	1	2	4	7	31
H		1	—	3	(3)	6	(3)	1	5	—	2	8	1	2	4	7	29
R		1	—	2	(1)	4	10	1	5	—	2	8	1	1	4	6	25
T		1	—	3	(1)	2	7	1	5	—	2	8	1	1	4	6	22
D	III D	1	—	2	2	2	6	1	5	—	2	8	1	1	3	5	20
U		1	—	2	(2)	3	(3)	1	5	—	2	(1)	1	1	3	5	28
Z		1	—	3	(3)	8	(5)	1	5	—	4	(2)	1	1	3	5	25
C	IV	1	—	2	(1)	4	(1)	1	5	—	1	7	1	1	3	5	22
G		1	—	2	2	3	7	1	5	—	2	8	1	1	3	5	21
K		1	—	2	3	3	8	1	5	—	1	7	1	1	3	5	21
N		1	—	2	2	5	(1)	1	5	—	2	8	1	1	3	5	23
I	V	1	—	—	2	1	3	1	1	—	1	3	—	1	2	3	10

BILAGA 9

Prövningsnämndskansliernas i länen personal den 1/1 1960
(ej arkiv- och expeditiionsvaktspersonal)

Län	Grupp	Länsas- sessorer	Länsno- tarier	Lands- kanslister	Biträdes- personal	Summa personal
1	2	3	4	5	6	7
B	I	1	—	6	22 (17)	29 (17)
M		1	3	4	8 (1)	16 (1)
O		1	1	4,5	18 (5)	24,5 (5)
P	II	1	—	4	12 (3)	17 (3)
Y		1	—	4	16 (4)	21 (4)
E	III A	1	1 (1)	2	11 (1)	15 (2)
L		1	—	2	5 (1)	8 (1)
S		1	—	3	5 (1)	9 (1)
W		1	—	2	4	7
X		1	—	2	5 (1)	8 (1)
AC	III B	1	—	2	5,5 (0,5)	8,5 (0,5)
BD		1	—	3	6	10
F	III C	1	—	2	3	6
H		1	—	3 (1)	6,5 (1,5)	10,5 (2,5)
R		1	—	2	5	8
T		1	—	3	8,5 (1,5) ¹	12,5 (1,5) ¹
D	III D	1	—	2	4 (2)	7 (2)
U		1	—	2	4 (2)	7 (2)
Z		1	—	1	4	6
C	IV	—	1	2	3 (1)	6 (1)
G		—	1	2	3 (1)	6 (1)
K		—	1	2	4 (2)	7 (2)
N		—	1	3	4	8
I	V	—	—	1	2	3
Summa		19	9 (1)	63,5 (1)	168,5 (45,5)	260 (47,5)

Anm. Siffror inom parentes anger antal befattningshavare å övergångsstat och stadigvarande anställda befattningshavare utom personalplanen.

År 1960 beslutade lönegradsändringar redovisas ej i bilagan.

¹ 3,5 biträ den gemensamma för hela kameralsektionen.

Län	Grupp	Kameralsektion												Taxeringssektion												Uppbördssektion												Summa
		Prövningsnämndens kansli ¹				Sektionen i övrigt ¹				Varuskattekontoret ¹				Revisionsdetaljen ¹				Sektionen i övrigt ¹				Med tjänstgöring normalt förlagd till fögderi ¹				Sektionen i övrigt ¹												
		a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31								
B	I	1	1	4	—	2	2	1	1	—	1	1	—	—	—	1	1	1	1	2	—	—	—	6	—	1	4	2	—	32								
M	I	1	2	1	—	2	3	3	—	—	1	3	—	—	—	1	1	3	1	—	—	—	3	—	1	4	2	1	35									
O ²	I	0,5	3	2	—	—	2	2	—	1	—	1	—	—	—	1	1	0,5	4	3	—	—	—	—	—	1	3	4	33									
P	II	1	1	2	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	2	1	—	—	—	3	—	1	3	4	27									
Y	II	1	2	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	1	2	1	—	—	—	3	—	1	2	4	26									
E	III A	1	—	1	—	—	1	2	1	1	1	1	—	—	—	1	1	1	2	1	—	—	—	3	—	1	2	2	24									
L	I	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	1	1	1	1	2	—	—	—	—	—	1	2	1	25									
S	I	1	2	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	1	3	4	22									
W	I	1	1	—	—	—	1	2	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	3	21									
X	I	1	—	1	—	—	1	1	2	—	—	1	1	—	—	1	1	—	2	1	—	—	—	—	—	1	2	3	22									
AC	III B	1	1	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3	17									
BD	I	1	1	—	—	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	18									
F	III C	—	1	—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	1	3	2	20									
H	I	1	1	—	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	1	2	1	18									
R	I	—	1	1	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	1	2	1	17									
T	I	—	2	1	—	—	1	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	17									
D	III D	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	3	14									
U	I	—	1	1	—	—	1	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	2	1	19									
Z	I	—	1	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	2	1	14									
G	I	—	1	1	—	—	1	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	14									
G	IV	—	2	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	3	12									
K	I	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	12									
N	I	—	1	2	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	13									
I	V	1	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	9									
Summa	Summa	12,5	27	23	—	27	30	21	6	1	23	14	—	—	5	10	2	23,5	31	24	13	—	—	58	—	24	48	53	481									
		62,5				84				38				17				91,5				58				130												

1 a) = Förste landskansliet i Ao 19. b) = Landskansliet i Af 9—Ae 13. c) = Landskansliet i Af 9—Ae 13. d) = Stadigvarande anställd personal utom personalplanen och personal å övergångsstat med landskanslietuppgifter. Anm. I a)—c) inräknas även vikarier å vakanta dylika tjänster.
 2 Sjömansskattekontorets personal ej inräknad.

BILAGA 11

Befattningshavare med taxeringsintendentsgöromål 1959

Län	Grupp	Ti Bo 1	Bitr. ti Ao 26	1. tax. insp. Ao 23	1. tax. insp. Ao 21	Tinsp. Ao, Ae 19	Läns- rev. Ao 26	1. trev. Ao 23	1. trev. Ao, Ae 21	Summa
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
B	I	1	1	—	—	—	—	—	—	2
M		1	2	1	—	—	0,5	0,2	—	4,7
O		1	2	—	2,8	—	—	—	—	5,8
P	II	1	1	0,7	0,7	—	0,6	0,5	—	4,5
Y		1	1	1	0,3	—	0,6	0,2	—	4,1
E	III A	1	1	1	2	1	—	0,2	—	6,2
L		1	1	1	1	—	1	0,7	—	5,7
S		1	1	1	1	—	0,2	—	—	4,2
W		1	1	0,4	1	—	0,8	—	—	4,2
X		1	1	0,3	1	—	0,3	—	—	3,6
AC	III B	1	1	0,2	0,2	1	1	0,7	—	5,1
BD		1	1	1	0,3	0,5	1	0,5	—	5,3
F	III C	1	—	1,7	—	—	—	—	—	2,7
H		1	—	1	1	0,8	0,3	—	0,1	4,2
R		1	—	1	0,5	—	0,9	—	—	3,4
T		1	—	1	—	—	0,2	0,2	—	2,4
D	III D	1	—	1	—	—	0,5	—	—	2,5
U		1	—	0,7	—	—	0,7	0,2	—	2,6
Z		1	—	0,7	—	—	0,2	—	—	1,9
C	IV	1	—	1	—	—	0,1	—	—	2,1
G		1	—	1	—	—	—	1	—	3
K		1	—	1	—	—	1	0,3	—	3,3
N		1	—	1	—	—	1	0,2	—	3,2
I	V	1	—	—	—	—	0,1	—	—	1,1

Anm. I kol. 3—11 angivna siffror anger antalet befattningshavare med här ifrågavarande göromål. Därest befattningshavare endast tidvis under året innehaft uppdrag fullgöra sådana göromål, har hänsyn härtill tagits genom att årsarbetskraften beräknats i förhållande till den tid vederbörande innehaft sådant uppdrag.

BILAGA 12

Antalet under kalenderåren 1958 och 1959 till prövningsnämnderna
inkomna mål och ärenden m. m.

Län	Grupp	Prövningsnämndsmål 1958								Sammanlagt antal mål etc.
		fr. skattskyld. el. kommun				fr. tax. intendent				
		löpan- de tax. år	tidi- gare tax. år	XI N ¹	Sum- ma	löpan- de tax. år	tidi- gare tax. år	XI N ¹	Sum- ma	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
B	I	3 917	2 005	321	6 243	904	66	79	1 049	7 292
M		4 120	1 216	282	5 618	1 394	61	—	1 455	7 073
O		4 735	2 003	360	7 098	1 260	299	181	1 740	8 838
P	II	2 683	787	185	3 655	512	154	56	722	4 377
Y		2 660	840	169	3 669	836	179	—	1 015	4 684
E	III A	2 329	784	197	3 310	394	11	137	542	3 852
L		1 401	487	84	1 972	588	—	—	588	2 560
S		1 667	970	127	2 764	831	28	—	859	3 623
W		1 818	653	161	2 632	587	172	—	759	3 391
X		1 767	677	138	2 582	510	188	—	698	3 280
AC	III B	1 825	607	107	2 539	275	78	—	353	2 892
BD		2 272	760	187	3 219	236	88	62	386	3 605
F	III C	1 638	547	116	2 301	238	445	1	684	2 985
H		1 453	487	83	2 023	360	28	—	388	2 411
R		2 283	108	65	2 456	707	62	—	769	3 225
T		1 810	653	131	2 594	1 761	308	—	2 069	4 663
D	III D	1 828	707	184	2 719	243	87	2	332	3 051
U		1 757	506	131	2 394	370	43	—	413	2 807
Z		1 396	477	67	1 940	541	103	2	646	2 586
C	IV	1 318	507	75	1 900	324	98	—	422	2 322
G		1 018	225	58	1 301	320	28	—	348	1 649
K		1 027	330	64	1 421	540	67	1	608	2 029
N		1 260	328	72	1 660	342	62	—	404	2 064
I	V	329	123	17	469	198	55	—	253	722
Summa för länen.....		48 311	16 787	3 381	68 479	14 271	2 710	521	17 502	85 981
A		2	2	2	11 429	2	2	2	2 710	14 139
Mellankommunala prövningsnämnden		606	133	5	744	354	40	—	394	1 138
Totalsumma					80 652				20 606	101 258

¹ Avser framställningar till prövningsnämnd angående ackumulerad inkomst, skattebefrielse för dödsbo och äsättande av preliminärt taxeringsvärde å fastighet samt övriga framställningar, som inte avser besvär över taxering.

² Specifik uppgift har ej kunnat lämnas.

Prövningsnämndsmål 1959									Överrättsmål 1958		Överrättsmål 1959	
fr. skattskyld. el. kommun				fr. tax. intendent				Sam- manlagt antal mål etc.	till KR	till RR	till KR	till RR
löpan- de tax. år	tidi- gare tax. år	XI N ¹	Sum- ma	löpan- de tax. år	tidi- gare tax. år	XI N ¹	Sum- ma					
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
4 119	1 769	324	6 212	952	883	275	2 110	8 322	414	91	513	131
4 051	1 067	271	5 389	2 228	1 466	—	3 694	9 083	526	116	582	242
5 118	1 835	377	7 330	1 112	1 106	246	2 464	9 794	668	94	524	220
2 882	675	167	3 724	592	775	115	1 482	5 206	380	99	382	186
2 808	700	124	3 632	700	834	—	1 534	5 166	269	43	306	78
2 284	681	223	3 188	858	800	131	1 789	4 977	274	54	316	133
1 551	353	115	2 019	425	417	—	842	2 861	265	69	316	134
2 080	667	138	2 885	815	715	—	1 530	4 415	155	34	166	72
1 857	587	129	2 573	455	437	—	892	3 465	127	22	166	70
2 294	496	115	2 905	1 085	205	—	1 290	4 195	184	21	243	59
1 948	417	127	2 492	547	522	—	1 069	3 561	151	36	198	44
2 389	860	179	3 428	204	628	78	910	4 338	252	35	218	55
1 659	367	108	2 134	176	841	7	1 024	3 158	369	39	321	39
1 731	415	159	2 305	260	849	—	1 109	3 414	402	25	302	118
1 898	102	89	2 089	492	127	—	619	2 708	200	43	130	75
1 635	472	119	2 226	1 519	629	—	2 148	4 374	190	48	252	72
1 555	584	166	2 305	461	353	—	814	3 119	234	31	210	58
1 633	399	228	2 260	375	669	—	1 044	3 304	200	30	149	30
1 506	359	75	1 940	404	397	6	807	2 747	112	28	124	41
1 275	406	91	1 772	585	164	—	749	2 521	152	19	124	63
1 165	191	56	1 412	389	239	34	662	2 074	125	32	154	65
1 105	264	68	1 437	362	529	—	891	2 328	120	45	179	43
1 311	215	60	1 586	419	543	62	1 024	2 610	178	51	185	62
308	61	16	385	259	106	—	365	750	28	10	32	24
50 162	13 942	3 524	67 628	15 674	14 234	954	30 862	98 490	5 975	1 115	6 092	2 114
2	2	2	12 142	2	2	2	4 444	16 586	1 353	359	1 563	603
787	115	4	906	375	42	—	417	1 323	122	50	90	42
			80 676				35 723	116 399	7 450	1 524	7 745	2 759

BILAGA 13

Antal under kalenderåren 1958 och 1959 avgjorda mål och ärenden av prövningsnämnderna. Antal muntliga förhandlingar under dessa år

Län	Grupp	Avgjorda 1958			Avgjorda 1959			Muntliga förhandlingar	
		Enmansmål	Plenimål	Summa	Enmansmål	Plenimål	Summa	1958	1959
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	I	712	6 725	7 437	1 275	6 731	8 006	46	57
M		357	7 239	7 596	334	8 078	8 412	35	51
O		1 405	7 872	9 277	2 065	7 175	9 240	6	6
P	II	915	4 412	5 327	1 198	3 681	4 879	2	1
Y		666	5 046	5 712	1 268	3 751	5 019	4	7
E	III A	765	2 656	3 421	1 015	3 552	4 567	4	10
L		444	2 777	3 221	599	2 044	2 643	12	10
S		1 086	1 424	2 510	1 417	2 156	3 573	—	4
W		707	2 461	3 168	925	2 331	3 256	1	6
X		436	3 982	4 418	738	2 832	3 570	8	8
AC	III B	686	2 746	3 432	1 235	2 291	3 526	1	3
BD		161	3 872	4 033	346	3 791	4 137	6	2
F	III C	478	3 038	3 516	892	2 194	3 086	—	3
H		384	2 822	3 206	458	2 329	2 787	2	5
R		199	3 192	3 391	347	2 156	2 503	9	11
T		317	3 408	3 725	736	4 106	4 842	2	9
D	III D	498	2 204	2 702	1 361	1 740	3 101	4	5
U		379	2 457	2 836	1 060	2 208	3 268	6	2
Z		149	2 608	2 757	238	2 423	2 661	1	1
C	IV	673	1 682	2 355	608	1 745	2 353	1	3
G		199	1 702	1 901	326	1 555	1 881	2	2
K		410	1 673	2 083	454	1 958	2 412	1	1
N		292	1 915	2 207	330	2 118	2 448	3	5
I	V	261	571	832	151	544	695	1	1
Summa för länen..		12 579	78 484	91 063	19 376	73 489	92 865	157	213
A		2 862	8 953	11 815	4 527	9 879	14 406	42	89
Mellankommunala prövningsnämnden.....		84	981	1 065	128	1 165	1 293	2	1
Totalsumma		15 525	88 418	103 943	24 031	84 533	108 564	201	303

BILAGA 14

Antal till prövningsnämnderna inkomna mål och ärenden
under åren 1953, 1954, 1958 och 1959

Län	Grupp	Till prövningsnämnderna inkomna mål o							
		fr. skattskyldig eller kommun				fr. taxeringsintendent			
		1953	1954	1958	1959	1953	1954	1958	1959
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	I	6 926	6 231	6 243	6 212	1 770	3 122	1 049	2 110
M		6 865	7 269	5 618	5 389	2 148	2 459	1 455	3 694
O		7 860	7 105	7 098	7 330	2 865	3 946	1 740	2 464
P	II	3 905	3 705	3 655	3 724	1 567	1 627	722	1 482
Y		4 113	3 894	3 669	3 632	1 752	1 952	1 015	1 534
E	III A	3 350	3 300	3 310	3 188	1 839	1 557	542	1 789
L		2 534	2 918	1 972	2 019	764	640	588	842
S		2 953	2 756	2 764	2 885	1 634	1 637	859	1 530
W		2 353	2 449	2 632	2 573	841	1 029	759	892
X		2 967	2 772	2 582	2 905	1 348	1 270	698	1 290
AC	III B	3 535	2 929	2 539	2 492	789	1 021	353	1 069
BD		3 777	3 515	3 219	3 428	1 507	1 333	386	910
F	III C	2 717	2 462	2 301	2 134	728	886	684	1 024
H		2 235	2 225	2 023	2 305	725	858	388	1 109
R		2 776	2 826	2 456	2 089	446	684	769	619
T		3 267	3 383	2 594	2 226	1 973	1 801	2 069	2 148
D	III D	2 954	2 234	2 719	2 305	1 295	1 547	332	814
U		2 365	2 133	2 394	2 260	1 117	1 004	413	1 044
Z		1 946	2 176	1 940	1 940	784	927	646	807
C	IV	1 786	1 928	1 900	1 772	1 150	864	422	749
G		1 722	1 546	1 301	1 412	1 181	1 224	348	662
K		1 976	1 949	1 421	1 437	526	666	608	891
N		1 975	2 103	1 660	1 586	787	818	404	1 024
I	V	574	616	469	385	616	611	253	365
A	—	11 745	10 921	11 429	12 142	3 230	2 442	2 710	4 444
Summa		89 176	85 345	79 908	79 770	33 382	35 925	20 212	35 306

Anm. Uppgifterna beträffande 1953 och 1954 erhållna i SOU 1955:51 s. 312—313.

Inkomsten				Inkomna överrättsmål							
				Summa				Kammarrätten			
1953	1954	1958	1959	1953	1954	1958	1959	1953	1954	1958	1959
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
8 696	9 353	7 292	8 322	622	800	414	513	111	108	91	131
9 013	9 728	7 073	9 083	773	937	526	582	109	105	116	242
10 725	11 051	8 838	9 794	783	794	668	524	240	179	94	220
5 472	5 332	4 377	5 206	429	408	380	382	106	92	99	186
5 865	5 846	4 684	5 166	397	365	269	306	84	24	43	78
5 189	4 857	3 852	4 977	500	462	274	316	142	95	54	133
3 298	3 558	2 560	2 861	343	355	265	316	107	77	69	134
4 587	4 393	3 623	4 415	253	224	155	166	65	82	34	72
3 194	3 478	3 391	3 465	153	178	127	166	60	45	22	70
4 315	4 042	3 280	4 195	262	293	184	243	22	58	21	59
4 324	3 950	2 892	3 561	227	306	151	198	25	24	36	44
5 284	4 848	3 605	4 338	236	272	252	218	31	28	35	55
3 445	3 348	2 985	3 158	269	314	369	321	27	76	39	39
2 960	3 083	2 411	3 414	423	283	402	302	118	95	25	118
3 222	3 510	3 225	2 708	217	244	200	130	82	34	43	75
5 240	5 184	4 663	4 374	459	507	190	252	92	119	48	72
4 249	3 781	3 051	3 119	251	220	234	210	55	46	31	58
3 482	3 137	2 807	3 304	183	215	200	149	40	20	30	30
2 730	3 103	2 586	2 747	145	143	112	124	24	21	28	41
2 936	2 792	2 322	2 521	132	158	152	124	30	40	19	63
2 903	2 770	1 649	2 074	260	278	125	154	63	49	32	65
2 502	2 615	2 029	2 328	179	204	120	179	27	41	45	43
2 762	2 921	2 064	2 610	450	307	178	185	71	50	51	62
1 190	1 227	722	750	76	41	28	32	24	15	10	24
14 975	13 363	14 139	16 586	2 515	2 773	1 353	1 563	563	485	359	603
122 558	121 270	100 120	115 076	10 537	11 081	7 328	7 655	2 318	2 008	1 474	2 717

BILAGA 15

Antal av prövningsnämnderna avgjorda mål och ärenden under åren
1953, 1954, 1958 och 1959

Län	Grupp	1953 ¹	1954 ²	1958	1959
1	2	3	4	5	6
B	I	7 992	10 242	7 437	8 006
M		7 997	9 461	7 596	8 412
O		10 463	11 633	9 277	9 240
P	II	4 968	5 860	5 327	4 879
Y		6 234	6 086	5 712	5 019
E	III A	4 142	5 058	3 421	4 567
L		4 120	3 425	3 221	2 643
S		4 919	4 521	2 510	3 573
W		3 208	3 584	3 168	3 256
X		4 100	4 284	4 418	3 570
AC	III B	5 124	4 516	3 432	3 526
BD		4 321	5 304	4 033	4 137
F	III C	3 200	3 139	3 516	3 086
H		3 055	2 981	3 206	2 787
R		2 914	3 323	3 391	2 503
T		5 550	4 617	3 725	4 842
D	III D	3 913	3 775	2 702	3 101
U		3 060	3 441	2 836	3 268
Z		2 788	2 957	2 757	2 661
C	IV	2 731	2 601	2 355	2 353
G		3 068	2 809	1 901	1 881
K		2 518	2 835	2 083	2 412
N		2 925	2 784	2 207	2 448
I	V	1 072	1 121	832	695
Summa för länen.....		104 382	110 357	91 063	92 865
A		14 574	14 315	11 815	14 406
Totalsumma		118 956	124 672	102 878	107 271

¹ Uppgifterna erhållna i SOU 1954:24 s. 204.

² , , i SOU 1955:51 s. 51.

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS UNCLASSIFIED DATE 11-17-2010 BY 60322 UCBAW/SJS

Case No.	Case Name	Case Type	Case Status	Case Date	Case Amount	Case Fee	Case Cost	Case Total
10	...	...	...	...	...	...	...	...
11	...	...	...	...	...	...	...	...
12	...	...	...	...	...	...	...	...
13	...	...	...	...	...	...	...	...
14	...	...	...	...	...	...	...	...
15	...	...	...	...	...	...	...	...
16	...	...	...	...	...	...	...	...
17	...	...	...	...	...	...	...	...
18	...	...	...	...	...	...	...	...
19	...	...	...	...	...	...	...	...
20	...	...	...	...	...	...	...	...
21	...	...	...	...	...	...	...	...
22	...	...	...	...	...	...	...	...
23	...	...	...	...	...	...	...	...
24	...	...	...	...	...	...	...	...
25	...	...	...	...	...	...	...	...
26	...	...	...	...	...	...	...	...
27	...	...	...	...	...	...	...	...
28	...	...	...	...	...	...	...	...
29	...	...	...	...	...	...	...	...
30	...	...	...	...	...	...	...	...

BILAGA 16

Av prövningsnämnderna avgjorda mål under tiden 1/7 1958 — 30/6 1959

Län	Grupp	Avgjorda mål							
		1/7—31/12 1958 under sådan tid att beslutet kunnat beaktas vid den ordinarie debiteringen av slutlig skatt				1/7—31/12 1958 under sådan tid att beslutet ej kunnat beaktas vid den ordinarie debiteringen av slutlig skatt			
		En-mans-mål	Pleni-mål	Summa		En-mans-mål	Pleni-mål	Summa	
				Antal	% ¹			Antal	% ¹
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	I	359	727	1 086	14	293	1 773	2 066	26
M		77	1 373	1 450	17	280	1 298	1 578	19
O		770	1 375	2 145	23	135	1 580	1 715	18
P	II	556	886	1 442	28	150	412	562	11
Y		367	599	966	19	299	663	962	19
E	III A	330	224	554	13	189	573	762	17
L		178	372	550	20	99	321	420	15
S		509	420	929	27	202	197	399	11
W		345	163	508	15	207	573	780	22
X		348	589	937	25	53	419	472	13
AC	III B	417	219	636	20	124	243	367	12
BD		121	495	616	16	—	251	251	6
F	III C	478	509	987	30	—	259	259	8
H		200	354	554	19	129	460	589	20
R		177	584	761	27	22	366	388	14
T		219	780	999	22	50	742	792	17
D	III D	268	360	628	22	152	209	361	13
U		156	228	384	12	173	231	404	13
Z		102	706	808	29	—	358	358	13
C	IV	501	346	847	39	18	32	50	2
G		70	265	335	18	60	226	286	15
K		328	260	588	23	—	152	152	6
N		225	323	548	23	—	206	206	9
I	V	108	166	274	38	33	110	143	20
Summa för länen . . .		7 209	12 323	19 532	21	2 668	11 654	14 322	15
A		895	1 373	2 268	16	767	1 880	2 647	18
Totalsumma		8 104	13 696	21 800	20	3 435	13 534	16 969	16

¹ I procent av totala antalet avgjorda mål.

1/1—31/3 1959				1/4—30/6 1959				Summa avgjorda mål				
Enmansmål	Plenimål	Summa		Enmansmål	Plenimål	Summa		Enmansmål		Plenimål		Totalt
		Antal	% ¹			Antal	% ¹	Antal	% ¹	Antal	% ¹	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
352	1 613	1 965	24	—	2 839	2 839	36	1 004	13	6 952	87	7 956
202	2 869	3 071	36	—	2 330	2 330	28	559	7	7 870	93	8 429
797	1 707	2 504	27	536	2 415	2 951	32	2 238	24	7 077	76	9 315
428	940	1 368	26	190	1 618	1 808	35	1 324	26	3 856	74	5 180
311	1 087	1 398	27	347	1 470	1 817	35	1 324	26	3 819	74	5 143
497	695	1 192	27	111	1 832	1 943	43	1 127	25	3 324	75	4 451
338	439	777	29	107	872	979	36	722	26	2 004	74	2 726
455	575	1 030	29	361	790	1 151	33	1 527	44	1 982	56	3 509
201	592	793	23	215	1 195	1 410	40	968	28	2 523	72	3 491
317	844	1 161	32	76	1 029	1 105	30	794	22	2 881	78	3 675
379	640	1 019	32	262	890	1 152	36	1 182	37	1 992	63	3 174
148	616	764	20	134	2 125	2 259	58	403	10	3 487	90	3 890
351	583	934	28	239	909	1 148	34	1 068	32	2 260	68	3 328
148	662	810	27	145	880	1 025	34	622	21	2 356	79	2 978
128	559	687	24	122	885	1 007	35	449	16	2 394	84	2 843
209	1 372	1 581	34	139	1 107	1 246	27	617	13	4 001	87	4 618
369	265	634	22	295	923	1 218	43	1 084	38	1 757	62	2 841
388	447	835	26	250	1 324	1 574	49	967	30	2 230	70	3 197
158	632	790	28	—	829	829	30	260	9	2 525	91	2 785
243	293	536	24	117	659	776	35	879	40	1 330	60	2 209
139	355	494	27	—	742	742	40	269	14	1 588	86	1 857
187	418	605	23	144	1 078	1 222	48	659	26	1 908	74	2 567
189	311	500	21	—	1 094	1 094	47	414	18	1 934	82	2 348
33	103	136	19	12	147	159	23	186	26	526	74	712
6 967	18 617	25 584	28	3 802	29 982	33 784	36	20 646	22	72 576	78	93 222
1 910	2 759	4 669	33	923	3 800	4 723	33	4 495	31	9 812	69	14 307
8 877	21 376	30 253	28	4 725	33 782	38 507	36	25 141	23	82 388	77	107 529

BILAGA 17

Av prövningsnämnderna avgjorda mål under tiden 1/7 1959—30/6 196

Län	Grupp	Avgjorda mål							
		1/7—31/12 1959 under sådan tid att beslutet kunnat beaktas vid den ordinarie debiteringen av slutlig skatt				1/7—31/12 1959 under sådan tid att beslutet ej kunnat beaktas vid den ordinarie debiteringen av slutlig skatt			
		En-mans-mål	Pleni-mål	Summa		En-mans-mål	Pleni-mål	Summa	
				Antal	% ¹			Antal	% ¹
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	I	264	627	891	11	659	1 652	2 311	30
M		—	1 388	1 388	19	132	1 491	1 623	22
O		593	1 400	1 993	21	139	1 653	1 792	19
P	II	409	704	1 113	22	171	419	590	12
Y		396	596	992	21	214	598	812	17
E	III A	256	392	648	15	151	633	784	18
L		96	521	617	24	58	212	270	10
S		465	508	973	25	136	283	419	11
W		209	90	299	9	300	454	754	24
X		291	495	786	19	54	464	518	13
AC	III B	462	478	940	29	132	283	415	13
BD		64	749	813	20	—	301	301	7
F	III C	190	405	595	19	112	297	409	13
H		165	347	512	17	—	440	440	15
R		80	501	581	24	17	211	228	9
T		260	925	1 185	29	128	702	830	21
D	III D	544	338	882	31	153	214	367	13
U		171	78	249	8	251	359	610	19
Z		80	581	661	27	—	381	381	15
C	IV	169	562	731	31	79	231	310	13
G		98	136	234	11	89	322	411	20
K		102	325	427	19	21	137	158	7
N		141	475	616	25	—	238	238	9
I	V	94	195	289	41	12	99	111	16
Summa för länen		5 599	12 816	18 415	20	3 008	12 074	15 082	17
A		1 037	1 655	2 692	19	657	1 665	2 322	16
Totalsumma		6 636	14 471	21 107	20	3 665	13 739	17 404	16

¹ I procent av totala antalet avgjorda mål.

under tiden												
1/1—31/3 1960				1/4—30/6 1960				Summa avgjorda mål				
Enmansmål	Plenimål	Summa		Enmansmål	Plenimål	Summa		Enmansmål		Plenimål		Totalt
		Antal	% ¹			Antal	% ¹	Antal	% ¹	Antal	% ¹	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
355	1 742	2 097	27	162	2 365	2 527	32	1 440	18	6 386	82	7 826
175	2 318	2 493	33	3	1 909	1 912	26	310	4	7 106	96	7 416
827	2 314	3 141	33	299	2 338	2 637	27	1 858	19	7 705	81	9 563
366	730	1 096	22	181	2 044	2 225	44	1 127	22	3 897	78	5 024
460	1 149	1 609	33	362	1 013	1 375	29	1 432	30	3 356	70	4 788
269	859	1 128	25	166	1 683	1 849	42	842	19	3 567	81	4 409
163	433	596	23	81	1 019	1 100	43	398	15	2 185	85	2 583
541	608	1 149	30	270	1 017	1 287	34	1 412	37	2 416	63	3 828
285	722	1 007	32	174	959	1 133	35	968	30	2 225	70	3 193
237	985	1 222	30	107	1 446	1 553	38	689	17	3 390	83	4 079
293	688	981	30	87	839	926	28	974	30	2 288	70	3 262
127	830	957	23	—	2 102	2 102	50	191	5	3 982	95	4 173
382	680	1 062	35	151	880	1 031	33	835	27	2 262	73	3 097
149	593	742	25	130	1 155	1 285	43	444	15	2 535	85	2 979
109	651	760	31	115	783	898	36	321	13	2 146	87	2 467
134	1 063	1 197	30	1	823	824	20	523	13	3 513	87	4 036
317	170	487	17	259	840	1 099	39	1 273	45	1 562	55	2 835
385	496	881	28	228	1 195	1 423	45	1 035	33	2 128	67	3 163
—	839	839	34	—	589	589	24	80	3	2 390	97	2 470
276	358	634	26	52	668	720	30	576	24	1 819	76	2 395
93	535	628	30	—	815	815	39	280	13	1 808	87	2 088
256	281	537	23	88	1 091	1 179	51	467	20	1 834	80	2 301
90	440	530	21	54	1 066	1 120	45	285	11	2 219	89	2 504
—	—	—	—	39	259	298	43	145	21	553	79	698
6 289	19 484	25 773	28	3 009	28 898	31 907	35	17 905	20	73 272	80	91 177
1 436	3 147	4 583	32	1 120	3 691	4 811	33	4 250	29	10 158	71	14 408
7 725	22 631	30 356	29	4 129	32 589	36 718	35	22 155	21	83 430	79	105 585

BILAGA 18

Antal till allmän varuskatt registrerade skattskyldiga den 1/4 1960

Län	Grupp	Antal
1	2	3
B	I	7 498
M		14 927
O		13 314
P	II	8 897
Y		5 697
E	III A	7 376
L		7 102
S		6 101
W		5 659
X		5 388
AC	III B	4 471
BD		4 310
F	III C	7 107
H		5 297
R		5 705
T		5 358
D	III D	4 004
U		4 022
Z		2 836
C	IV	2 990
G		3 961
K		2 960
N		4 445
I	V	1 079
Summa för länen.....		140 504
A.....		17 850
	Totalsumma	158 354

BILAGA 19

Antal under åren 1958 och 1959 utförda taxeringsrevisioner

Län	Grupp	1958										
		Summa tax. rev.	Defensiva					Offensiva				
			Revisionsdetalj	Tax. assist.	Kom. tax. revisor	Bokf. sak-kun.	Summa	Revisionsdetalj	Tax. assist.	Kom. tax. revisor	Bokf. sak-kun.	Summa
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
B	I	392	281	—	—	—	281	111	—	—	—	111
M		568	310	14	4	8	336	162	—	70	—	232
O		674	496	5	—	—	501	171	2	—	—	173
P	II	216	113	—	15	—	128	63	—	25	—	88
Y		408	198	17	7	—	222	116	21	49	—	186
E	III A	186	31	—	16	—	47	104	—	35	—	139
L		323	231	14	—	—	245	68	10	—	—	78
S		216	97	—	—	—	97	119	—	—	—	119
W		113	79	—	—	—	79	34	—	—	—	34
X		410	295	46	—	—	341	8	3	58	—	69
AC	III B	243	124	11	—	—	135	81	27	—	—	108
BD		105	57	—	—	—	57	48	—	—	—	48
F	III C	248	199	—	—	—	199	49	—	—	—	49
H		268	186	5	—	—	191	59	18	—	—	77
R		254	154	2	—	—	156	93	5	—	—	98
T		234	150	25	—	—	175	57	2	—	—	59
D	III D	242	120	4	66	—	190	44	—	8	—	52
U		227	195	—	—	—	195	32	—	—	—	32
Z		317	207	2	—	—	209	108	—	—	—	108
C	IV	151	99	1	11	—	111	8	10	22	—	40
G		298	203	—	—	—	203	95	—	—	—	95
K		65	38	4	—	5	47	11	5	—	2	18
N		169	67	7	8	—	82	75	5	7	—	87
I	V	120	12	2	—	—	14	105	1	—	—	106
Summa för länen...		6 447	3 942	159	127	13	4 241	1 821	109	274	2	2 206
A		261	79	—	—	—	79	182	—	—	—	182
Mellankommunala prövningsnämnden		27	17	—	—	—	17	10	—	—	—	10
Totalsumma		6 735	4 038	159	127	13	4 337	2 013	109	274	2	2 398

1959										
Summa tax. rev.	Defensiva					Offensiva				
	Revi- sions- detalj	Tax. assist.	Kom. tax. revisor	Bokf. sak- kun.	Summa	Revi- sions- detalj	Tax. assist.	Kom. tax. revisor	Bokf. sak- kun.	Sum- ma
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
343	210	—	—	—	210	133	—	—	—	133
904	234	1	6	—	241	545	1	117	—	663
627	411	60	—	—	471	153	3	—	—	156
301	83	2	2	—	87	142	1	71	—	214
353	172	24	4	—	200	109	11	33	—	153
209	42	2	3	—	47	127	1	34	—	162
369	285	6	—	—	291	77	1	—	—	78
331	131	23	—	—	154	152	25	—	—	177
154	80	—	—	—	80	74	—	—	—	74
444	270	45	—	—	315	77	2	50	—	129
264	145	24	—	9	178	65	21	—	—	86
81	60	5	—	—	65	10	6	—	—	16
211	111	10	—	—	121	90	—	—	—	90
314	134	15	—	—	149	132	33	—	—	165
354	77	45	—	—	122	225	7	—	—	232
650	115	19	—	1	135	408	101	—	6	515
348	70	38	45	—	153	50	112	33	—	195
340	205	20	—	—	225	101	3	11	—	115
340	218	31	—	—	249	77	14	—	—	91
162	76	8	1	—	85	17	32	28	—	77
323	215	—	—	—	215	87	21	—	—	108
72	19	15	—	3	37	22	11	—	2	35
218	91	5	8	—	104	93	15	6	—	114
99	5	1	—	—	6	93	—	—	—	93
7 811	3 459	399	69	13	3 940	3 059	421	383	8	3 871
311	92	—	—	—	92	219	—	—	—	219
26	13	—	—	—	13	13	—	—	—	13
8 148	3 564	399	69	13	4 045	3 291	421	383	8	4 103

BILAGA 20

Resultatet av under åren 1958 och 1959 verkställda taxeringsrevisioner

Län	Grupp	1958									
		Defensiva					Offensiva				
		Antal utan erinran eller med förslag till neds.	Revisioner med förslag till höjning			Antal utan erinran eller med förslag till neds.	Revisioner med förslag till höjning				
			Antal	Belopp			Antal	Belopp			
	Si	KL		SF		Si		KL	S		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
B	I	36	245	1 465 600	1 400 200	22 200	13	98	5 238 600	5 078 400	1 050 000
M		43	293	1 603 600	1 589 900	484 800	70	162	2 959 000	2 952 000	670 000
O		131	370	1 895 200	1 893 600	154 100	96	77	3 050 700	3 077 200	900 000
P	II	43	85	440 500	437 700	—	40	48	230 100	230 100	1 000 000
Y		44	178	458 000	464 700	90 900	59	127	639 800	636 400	300 000
E	III A	14	33	112 300	112 300	—	46	93	1 004 300	1 006 600	—
L		61	184	1 047 100	1 053 000	525 300	44	34	351 800	349 700	—
S		13	84	495 400	505 700	112 700	40	79	259 200	242 800	1 000 000
W		7	72	376 400	387 200	212 600	26	8	74 500	74 500	2 000 000
X		66	275	1 237 600	1 233 300	—	8	61	645 800	645 800	190 000
AC	III B	28	107	731 400	732 000	70 000	21	87	817 500	819 700	390 000
BD		17	40	203 300	203 400	9 100	5	43	358 800	358 000	—
F	III C	36	163	653 300	653 300	—	13	36	710 700	710 700	—
H		45	146	568 300	568 300	114 200	43	34	158 300	158 300	—
R		31	125	383 300	380 500	92 200	29	69	528 300	528 300	800 000
T		32	143	520 400	505 100	—	16	43	193 000	191 100	—
D	III D	29	161	607 400	504 900	—	4	48	311 300	321 900	950 000
U		17	178	772 500	773 100	3 400	21	11	82 300	80 000	160 000
Z		44	165	486 900	462 300	—	49	59	869 700	835 100	260 000
C	IV	23	88	367 100	375 300	24 800	9	31	933 700	936 100	140 000
G		26	177	335 300	329 800	82 600	34	61	125 700	126 100	2 000 000
K		9	38	384 500	383 500	104 100	6	12	97 400	97 800	380 000
N		20	62	195 200	197 500	20 400	30	57	531 000	526 000	600 000
I	V	6	8	16 300	16 300	—	60	46	318 700	318 700	—
Summa för länen		821	3 420	15 356 900	15 162 900	2 123 400	782	1 424	20 490 200	20 301 300	6 380 000
A		6	73	1 355 800	1 330 700	75 900	27	155	6 336 100	6 332 000	3 780 000
Mellankom. prövningsnämnden		11	6	122 800	111 300	—	2	8	727 100	621 800	—
Totalsumma		838	3 499	16 835 500	16 604 900	2 199 300	811	1 587	27 553 400	27 255 100	10 160 000

1959

1959									
Defensiva					Offensiva				
Antal utan erinran eller med förslag till neds.	Revisioner med förslag till höjning				Antal utan erinran eller med förslag till neds.	Revisioner med förslag till höjning			
	Antal	Belopp				Antal	Belopp		
		Si	KL	SF			Si	KL	SF
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
29	181	985 000	952 400	15 200	23	110	2 620 200	2 328 000	2 945 700
34	207	1 200 100	1 161 000	79 400	340	323	2 924 900	2 892 800	246 300
89	382	1 595 600	1 544 900	77 000	90	66	1 778 900	1 796 200	699 400
26	61	242 300	235 900	—	117	97	901 100	901 100	—
31	169	608 300	608 600	26 800	60	93	514 700	499 000	11 400
16	31	162 800	162 800	—	77	85	1 714 100	1 702 200	141 600
53	238	1 049 300	1 049 300	93 300	39	39	251 500	251 500	—
18	136	845 200	849 800	90 500	57	120	804 300	806 800	—
9	71	407 400	430 700	612 800	34	40	277 000	281 700	141 500
54	261	1 340 900	1 310 400	120 300	21	108	3 284 900	3 358 600	485 800
37	141	1 004 500	1 004 200	213 700	26	60	1 332 900	1 331 000	1 135 400
19	46	199 300	195 700	72 400	2	14	104 600	104 600	5 300
21	100	426 000	430 600	—	22	68	1 415 900	1 264 500	—
20	129	468 500	468 500	3 900	79	86	780 000	780 000	67 000
11	111	473 700	477 600	87 400	78	154	795 200	795 200	—
15	120	550 900	548 500	—	333	182	612 200	591 400	40 700
13	140	617 500	591 200	361 800	39	156	698 800	641 200	874 400
26	199	919 100	898 300	—	45	70	441 000	439 500	17 100
84	165	570 700	535 800	—	26	65	512 800	498 400	—
12	73	362 900	364 300	129 000	22	55	620 500	613 200	80 000
67	148	476 200	470 300	671 600	32	76	262 100	260 900	15 300
8	29	57 200	57 000	—	11	24	774 800	770 400	1 586 500
21	83	213 500	217 100	18 000	60	54	564 100	562 500	23 700
—	6	12 600	13 300	—	54	39	127 900	129 300	—
713	3 227	14 789 500	14 578 200	2 673 100	1 687	2 184	24 114 400	23 600 000	8 517 100
12	80	1 927 600	2 160 900	520 400	70	149	5 561 600	5 375 800	2 021 700
12	1	2 200	2 200	—	1	12	7 224 300	7 224 300	1 764 500
737	3 308	16 719 300	16 741 300	3 193 500	1 758	2 345	36 900 300	36 200 100	12 303 300

BILAGA 21

Eftertaxeringsmål i prövningsnämnderna åren 1958 och 1959

Län	Grupp	1958				1959			
		Av- gjor- da mål	Eftertaxeringsbelopp			Av- gjor- da mål	Eftertaxeringsbelopp		
			Si	KL	SF		Si	KL	SF
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	I	58	1 876 200	1 370 000	3 710 500	159	1 811 500	1 886 700	5 812 500
M		86	1 463 100	1 567 900	423 900	324	2 578 900	2 576 700	2 629 600
O		250	2 136 500	2 137 300	6 260 800	245	1 393 700	1 382 900	3 405 100
P	II	76	397 900	400 600	925 800	103	396 000	381 500	1 783 000
Y		37	222 500	218 800	1 081 100	82	389 500	401 500	1 838 000
E	III A	125	862 600	875 000	111 400	139	1 115 200	1 033 500	1 013 400
L		37	213 400	197 500	581 600	44	219 400	212 200	1 153 600
S		32	142 200	120 400	321 700	93	498 500	468 600	999 300
W		43	149 400	157 800	541 700	41	239 900	253 300	516 000
X		241	727 800	761 300	661 000	90	622 900	653 200	859 000
AC	III B	119	176 900	177 300	231 800	145	1 255 800	1 246 400	2 202 700
BD		79	329 500	325 300	323 300	83	213 200	258 500	2 123 600
F	III C	82	518 500	533 600	1 974 100	157	1 482 300	1 381 700	1 214 300
H		30	139 900	134 900	708 300	77	423 100	429 300	832 200
R		81	401 900	430 400	876 400	128	566 200	577 700	898 900
T		141	452 800	477 300	2 794 600	169	747 800	680 200	1 915 500
D	III D	61	323 600	332 600	902 300	38	116 400	150 900	401 800
U		56	133 900	143 400	116 500	222	409 100	425 000	556 700
Z		94	300 400	433 400	743 200	102	194 700	199 500	250 100
C	IV	41	204 700	209 100	1 057 900	39	347 200	397 000	1 140 700
G		21	142 900	122 700	123 100	45	169 400	179 200	494 500
K		31	210 300	203 300	554 800	65	384 800	369 800	1 973 800
N		29	210 600	206 000	25 600	52	406 600	404 800	1 751 900
I	V	17	169 200	173 800	—	24	145 400	147 900	—
S:ma för länen		1 867	11 906 700	11 709 700	25 051 400	2 666	16 127 500	16 098 000	35 766 200
A ¹		—	—	—	—	1 250	5 921 700	6 586 600	23 365 700
Mellankommunala prövningsnämnden		7	158 000	83 000	591 200	29	363 400	288 800	—

¹ Uppgifterna avser tiden den 1 juli 1958—den 30 juni 1959.

BILAGA 22

Antal anmälningar för brott mot skattestrafflagen år 1958

Län	Grupp	Totala antalet anmälningar	Därav antal anmälningar						
			som föränlett dom				av domstolarna utdömda böter och straffskatt	som ej föränlett ansvar	där ansvarsfrågan ej var avgjord den 1/1 1960
			antal	enligt 1 § SSL	enligt 2 § SSL				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
A	—	192	105	31	74	249 100	44	43	
B	I	251	159	22	137	206 087	79	13	
M		166	100	16	84	171 750	52	14	
O		90	68	9	59	85 000	9	13	
P	II	180	129	14	115	90 630	47	4	
Y		216	157	12	145	122 765	47	12	
E	III A	157	92	12	80	141 950	38	27	
L		164	153	6	147	117 760	8	3	
S		76	47	—	47	25 675	29	—	
W		207	149	10	139	98 375	38	20	
X		130	71	4	67	41 800	47	12	
AC	III B	34	18	—	18	12 000	8	8	
BD		61	41	7	34	39 505	9	11	
F	III C	176	128	6	122	98 225	33	15	
H		129	81	5	76	36 695	35	13	
R		226	192	6	186	100 555	30	4	
T		161	102	5	97	70 300	44	15	
D	III D	25	18	4	14	210 022	5	2	
U		72	53	5	48	65 475	15	4	
Z		20	13	1	12	8 000	4	3	
C	IV	108	84	8	76	40 800	24	—	
G		199	162	1	161	75 235	32	5	
K		23	17	—	17	11 135	5	1	
N		79	60	3	57	37 785	15	4	
I	V	36	26	—	26	15 900	10	—	
Summa		3 178	2 225	187	2 038	2 172 524	707	246	

BILAGA 23

Antal anmälningar för brott mot skattestrafflagen år 1959

Län	Grupp	Totala antalet anmälningar	Därav antal anmälningar					
			som föränlett dom				som ej föränlett ansvar	där ansvarsfrågan ej var avgjord den 1/1 1960
			antal	enligt 1 § SSL	enligt 2 § SSL	av domstolarna utdömda böter och straffskatt		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	—	288	27	9	18	90 317	47	214
B	I	141	1	1	—	4 600	4	136
M		112	30	2	28	32 025	19	63
O		177	36	10	26	67 575	13	128
P	II	132	66	2	64	41 118	20	46
Y		243	56	8	48	29 385	24	163
E	III A	115	29	12	17	204 575	10	76
L		188	117	4	113	95 100	5	66
S		138	67	1	66	50 115	31	40
W		109	19	2	17	11 700	11	79
X		289	81	9	72	31 835	35	173
AC	III B	52	4	—	4	3 000	3	45
BD		94	2	—	2	300	—	92
F	III C	170	53	13	40	48 175	17	100
H		112	7	—	7	1 925	13	92
R		279	88	1	87	75 950	10	181
T		212	50	3	47	23 100	23	139
D	III D	8	—	—	—	—	1	7
U		59	6	1	5	3 250	2	51
Z		29	9	— ¹	— ¹	7 650	2	18
G	IV	174	52	3	49	38 200	8	114
K		180	50	—	50	12 300	24	106
N		73	12	—	12	7 300	5	56
N		162	53	2	51	22 550	11	98
I	V	26	11	—	11	4 900	6	9
Summa		3 562	926	283	2834	906 945	344	2 292

¹ Uppgift saknas.² Z län ingår ej i antalet.

BILAGA 24

Personal den 1/1 1960 å taxeringsavdelningen vid överståthållaräm-
betets skatteavdelning

Tjänster	Lönegrad	1:e tax. intenden- tens exp.; taxerings- kontoren; fast. tax. detaljen	Varu- skatte- kontoret	Bok- gransk- nings- kontoret	Summa
1	2	3	4	5	6
1:e taxeringsintendent	Bo 3	1	—	—	1
Revisionsintendent	Bo 1	—	—	1	1
Taxeringsintendent	Bo, Be 1	7	—	—	7
Biträdande taxeringsintendent . . .	Ao 26	—	1	—	1
1:e taxeringsinspektör	Ao 25	12	—	—	12
1:e »	Ao 24	7	—	—	7
1:e taxeringsrevisor	Ao 24	—	—	3	3
1:e taxeringsinspektör	Ao 23	6	—	—	6
1:e taxeringsrevisor	Ao 23	—	—	3	3
1:e taxeringsinspektör	Ao 21	15	—	—	15
1:e taxeringsrevisor	Ao 21	—	—	11	11
Taxeringsinspektör	Ao 19	16	—	—	16
Taxeringsrevisor	Ao 19	—	—	6	6
Amanuens	Af 13—Ae 19	6	—	3	9
Taxeringsrevisor	Af 13—Ae 19	—	—	2	2
Kanslist	Ao 15	1	2	—	3
»	Af 9—Ae 13	4	3	—	7
Kansliskrivare	Ao, Ae, Ag 10	7	2	1	10
Kontorist	Ao, Ae 9	8	1	—	9
Kanslibitråde	Ao, Ae 7	7	2	—	9
Kontorsbiträde	Af 1—Ao 5	23	5	3	31
		110	16	33	159
Personal å övergångsstat med ar- betsuppgifter motsv. taxeringsin- spektör	—	1			1
Taxeringsassistent	Ao 17				10
Summa					170

¹ Därav en å kupongskattekontoret.

BILAGA 25

Taxeringsassistentorganisationen i länen vid olika organisationsformer

Län, fögderi, stad	Härads- skrivarens statione- ringsort	Folk- mängd	Beräk- nat antal rörelse- deklara- tioner m. fl.	Antal 1.4. registre- rade varu- skatte- skyldiga	Antal fr. o. m. 1.1. 1961 inrättade tax.ass- tjänster	All. I		All. II		All. III		All. IV						
						Oför- ändrad organi- sation.	Antal vid ber. kapaci- tet av ca 1 350 dekl./ tax.ass.	Antal inplace- rade i länssty- relsen.	Antal vid ber. kapaci- tet av ca 1 600 dekl./ tax.ass.	Placering	Antal vid ber. kapaci- tet av ca 1 400 dekl./ tax.ass.	Placering	Antal vid ber. kapa- citet per tax.ass. av	a	b	c	ca	ca
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14					
<i>Stockholms län</i>																		
Norra Roslag	Hallstavik	25 400	1 300	546	1	1		Norrhälje	2	Norrhälje	2	2	2					
Mellersta Roslag	Norrhälje	23 900	1 250	546	1	1		Stockholm 1	3	Stockholm 1	3	13	12	2	2			
Svartsjö	Stockholm	38 100	2 000	696	1	2		Stockholm 2	4	Länsstyr.	4	12	11					
Lidingö-Täby	Lidingö	47 000	2 700	671	1	2		Stockholm 3	1	Stockholm 3	1							
Värmdö	Stockholm	46 100	2 500	908	2	2		Stockholm 4	2	Stockholm 4	2							
Danderyd	Stockholm	48 500	3 200	865	1	3		Solna	4	Solna	4							
Solna	Solna	49 300	2 900	753	1	3		Stockholm 5	2	Stockholm 5	2							
Sundbyberg	Sundbyberg	43 800	2 200	601	1	2		Stockholm 6	3	Stockholm 6	3							
Svartlösa	Stockholm	53 400	2 850	824	2	3		Södertälje	2	Södertälje	2	2	2	2	2			
Öknebo	Stockholm	39 500	1 500	532	1	2			2		2							
Södertälje stad	—	30 400	1 500	556	—	2			2		2							
			23 900	7 498	13	23	15		17		17	16	15					
<i>Uppsala län</i>																		
Trögård	Enköping	30 700	1 900	565	1	2		Uppsala	6	Länsstyr.	6	6	5					
Tiunda	Uppsala	28 100	1 350	448	1	1												
Örbyhus	Tierp	32 100	1 250	480	1	1												
Uppsala stad	—	74 900	4 000	1 497	—	3												
			8 500	2 990	3	7	5		6		6	6	5					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
<i>Södermanlands län</i>													
Nyköpings fi	Nyköping	32 400	1 500	481	1	2		Nyköping	2	Länsstyr.	4	4	4
Katrineholm	Katrineholm	35 800	1 500	635	1	2		Flen	2	»			
Flen	Flen	29 200	1 400	512	1	1		»		»			
Gripsholm	Strängnäs	20 700	900	426	1	1		Eskilstuna	4	Eskilstuna	4	4	3
Rekarne	Eskilstuna	25 700	1 200	402	1	1		»		»			
Nyköpings stad	—	23 300	1 100	481	1	1		Nyköping		Länsstyr.			
Eskilstuna stad	—	58 000	3 000	1 067	2	3		Eskilstuna		Eskilstuna			
			10 600	4 004	8	11	7		8		8	8	7
<i>Östergötlands län</i>													
Motala	Motala	31 200	1 700	607	1	2		Motala	3	Motala	2	2	2
Vadstena	Vadstena	22 000	800	500	—	1		»		»			
Mjölby	Mjölby	33 800	1 700	705	1	2		»		Länsstyr.	5	5	5
Kinda och Ydre	Kisa	17 600	800	380	1	1		Linköping	4	»			
Linköpings fi	Linköping	35 100	1 500	557	1	2		»		»			
Finspång	Linköping	35 900	1 400	541	1	1		Norrköping	6	Norrköping	6	5	5
Norrköpings fi	»	28 100	1 300	630	—	1		»		»			
Norrköpings stad	—	90 100	5 200	1 978	4	4		»		»			
Linköpings stad	—	64 400	3 600	1 478	—	3		Linköping		Länsstyr.			
			18 000	7 376	9	17	11		13		13	12	12
<i>Jönköpings län</i>													
Vetlanda	Vetlanda	29 300	2 000	731	1	2		Vetlanda	5	Vetlanda	5	4	4
Eksjö	Eksjö	37 400	2 600	975	1	2		»		»			
Tranås	Tranås	31 600	2 000	894	1	2		Jönköping	6	Länsstyr.	6	5	5
Jönköpings fi	Jönköping	39 200	1 900	719	—	2		»		»			
Sävsjö	Sävsjö	26 900	1 600	696	1	2		Vetlanda		Vetlanda			
Värnamo	Värnamo	39 500	3 100	1 083	1	3		Värnamo	4	Värnamo	4	4	3
Refele	Refele	30 500	2 000	801	1	2		»		»			
Jönköpings stad	—	49 900	3 900	1 208	3	3		Jönköping		Länsstyr.			
			19 100	7 107	9	18	12		15		15	13	12
<i>Kronobergs län</i>													
Uppvidinge	Växjö	23 700	1 400	580	1	1		Växjö	5	Länsstyr.	5	5	5
Konga	»	23 400	1 250	542	1	1		»		»			
Kinnevald-Norrvidinge	»	27 600	1 500	630	1	2		»		»			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Albo	Alvesta	30 400	1 350	753	1	1		Ljungby	2	Ljungby	2	2	2
Sunnerbo	Ljungby	31 000	2 000	860	1	2		Växjö		Länsstyr.			
Växjö stad	—	23 100	1 800	596	—	2							
<i>Kalmar län</i>													
Västerviks fi	Västervik	60 900	9 300	3 961	5	9	6	Västervik	7	Västervik	7	7	7
Vimmerby	Vimmerby	30 200	2 400	864	2	2		Oskarshamn	3	Oskarshamn	3	3	3
Oskarshamn	Oskarshamn	29 400	1 500	632	1	2			3		3	2	2
Högsby	Högsby	23 700	1 500	634	1	2		Kalmar	5	Länsstyr.	5	4	4
Kalmar norra	Kalmar	27 300	1 400	600	1	1							
Kalmar södra		29 000	1 400	661	1	1							
Öland	Borgholm	23 800	1 200	502	—	1							
Kalmar stad	—	30 100	2 500	748	1	2							
<i>Gotlands län</i>													
Gotlands norra	Visby	29 900	13 500	5 297	8	13	9	Visby	11	Länsstyr.	11	9	9
» södra		25 400	1 400	622	1	1			2		2	2	2
<i>Blekinge län</i>													
Karlskrona fi	Karlskrona	30 000	2 500	1 079	2	2	2	Karlskrona	2	Länsstyr.	2	2	2
Ronneby	Ronneby	26 200	1 900	514	1	2			4		4	3	3
Karlshamn	Karlshamn	27 700	1 200	552	1	1			3		3	3	3
Sölvesborg	Sölvesborg	27 600	1 800	668	2	2							
Karlskrona stad	—	33 700	2 000	592	2	2							
<i>Kristianstads län</i>													
Simrishamn	Simrishamn	34 400	8 600	2 960	8	9	6	Simrishamn	7	Länsstyr.	7	6	6
Tollarp	Kristianstad	24 500	2 200	964	1	2		Kristianstad	2		9	8	8
Kristianstads fi		29 600	1 600	639	1	2			4				
Osby	Osby	25 500	1 900	631	1	2		Hässleholm	4				
Hässleholm	Hässleholm	28 900	1 900	692	—	1							
Vittsjö		24 900	1 900	798	1	2							
Klippan	Klippan	31 200	1 800	806	1	2							
Ängelholm	Ängelholm	33 400	1 700	800	1	2			3	Klippan	3	3	3
Kristianstads stad	—	25 400	2 400	981	2	2		Kristianstad		Länsstyr.			
			1 900	791	—	2							
		16 600	7 102	7 102	8	17	10		13		12	11	11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
<i>Malmöhus län</i>													
Hälsingborgs f:i	Hälsingborg	31 400	1 700	747	1	2		Hälsingborg	7	Hälsingborg	7	7	6
Landskrona f:i	Landskrona	24 800	1 500	550	1	2		»		»			
Eslov	Eslov	32 800	2 300	903	2	2		Eslov	3	Eslov	3	3	3
Lunds f:i	Lund	29 400	1 600	623	2	2		Malmö	14	Länsstyr.	16	15	14
Malmö f:i	Malmö	30 800	2 100	786	2	2							
Trelleborgs f:i	Trelleborg	24 000	1 300	625	1	1		Trelleborg	4	»			
Ystad	Ystad	35 000	2 000	869	1	1		»		»			
Hörby	Hörby	25 200	1 400	690	1	1		Eslov		Eslov			
Malmö stad	—	252 000	13 500	5 142	5	10		Malmö		Länsstyr.			
Hälsingborgs stad	—	75 700	5 500	1 944	2	4		Hälsingborg		Hälsingborg			
Landskrona stad	—	29 000	1 300	569	1	1		»		»			
Lunds stad	—	39 100	2 000	949	1	2		Malmö		Länsstyr.			
Trelleborgs stad	—	18 600	1 300	530	1	1		Trelleborg		»			
			37 500	14 927	20	32	23		28		26	25	23
<i>Hallands län</i>													
Laholm	Laholm	20 700	1 800	587	1	2		Halmstad	7	Länsstyr.	7	6	6
Halmstads f:i	Halmstad	27 200	1 600	569	1	2		»		»			
Falkenberg	Falkenberg	27 700	2 200	716	2	2		»		»			
Varberg	Varberg	28 500	2 200	747	2	2		Varberg	3	Varberg	3	3	3
Kungsbacka	Kungsbacka	26 900	1 800	609	2	2		»		»			
Halmstads stad	—	38 600	3 500	1 217	—	3		Halmstad		Länsstyr.			
			13 100	4 445	8	13	8		10		10	9	9
<i>Göteborgs o. Bohus län</i>													
Möndal	Möndal	34 600	2 200	698	1	2		Göteborg	128	Länsstyr.	128	126	125
Göteborgs f:i	Göteborg	36 700	4 600	707	2	4		»		»			
Inland	»	31 600	2 300	688	1	2		»		»			
Uddevalla f:i	Uddevalla	25 700	1 500	485	1	2		Uddevalla	3	Uddevalla	15	14	14
Sunnerviken	Munkedal	33 400	3 400	832	2	3		Munkedal	4	»			
Norrviken	Strömstad	23 100	2 400	595	1	2		»		»			
Göteborgs stad	—	397 300	32 500	8 532	—	24		Göteborg		Länsstyr.	2	2	2
Uddevalla stad	—	33 400	1 900	777	2	2		Uddevalla		Uddevalla			
			50 800	13 314	10	41	130		35		35	32	31

¹ Vid beräkningen av antalet tax.ass. har hänsyn tagits till vad utredningen föreslagit beträffande taxering av fiskare.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
<i>Älvsborgs län</i>													
Åmål	Åmål	26 300	1 400	603	1	1		Mellerud	2	Länsstyr.	5	5	4
Mellerud	Mellerud	26 100	1 400	541	1	1		Vänersborg	3	»			
Vänersborg	Vänersborg	31 200	1 800	671	—	2		Alingsås	3	»	3	3	3
Trollhättan	Trollhättan	42 700	2 000	786	1	2		Borås 1	7	»	9	9	8
Alingsås	Alingsås	36 700	2 400	1 032	1	2		» 1	3	»			
Ale-Vättle	Göteborg	32 000	1 700	663	1	2		» 2	3	»			
Borås fi	Borås fi	32 100	2 400	755	1	2		» 2	3	»			
Ulricehamn	Ulricehamn	26 000	1 900	726	1	2		» 2		»			
Kinna	Kinna	31 900	2 000	778	1	2		» 1		»			
Svenljunga	Svenljunga	22 900	1 600	585	—	2		» 1		»			
Borås stad	—	65 700	5 300	1 757	—	4				»			
			23 900	8 897	6	22	15		18		17	17	15
<i>Skaraborgs län</i>													
Lidköping	Lidköping	31 100	1 600	750	1	2		Lidköping	3	Skara	4	4	3
Vara	Vara	28 300	1 600	694	1	2		Skövde	4	»			
Skara	Skara	31 100	1 950	746	1	2		Mariestad	3	Länsstyr.	3	3	2
Mariestad	Mariestad	29 400	1 850	571	1	2		Falköping	3	Skövde	5	4	4
Falköping	Falköping	35 000	2 200	864	1	2		Skövde	3	»			
Tidaholm	Tidaholm	26 000	1 500	639	1	2		Mariestad		Länsstyr.			
Skövde	Skövde	45 300	2 900	914	1	3				»			
Töreboda	Töreboda	25 400	1 600	527	1	2				»			
			15 200	5 705	8	17	9		13		12	11	9
<i>Värmlands län</i>													
Östersysslet	Filipstad	31 000	1 150	483	1	1		Karlstad 1	6	Länsstyr.	8	7	7
Karlstads fi	Karlstad	30 000	1 250	497	1	1		» 1	2	»			
Älvdal	Hagfors	30 400	1 300	480	1	1		» 2	2	»			
Mellansysslet	Karlstad	30 200	1 100	554	1	1		Säffle	2	»			
Södersysslet	Säffle	25 300	1 200	482	1	1		Arvika	2	»			
Nordmark	Arjäng	17 600	1 000	361	1	1		»	3	»			
Jösse	Arvika	34 900	1 900	828	1	2		Karlstad 1	13	Länsstyr.	11	10	10
Fryksdal	Sunne	29 000	1 400	683	1	1		» 1	11	»	11	10	10
Karlstads stad	—	41 100	3 700	1 184	—	3				»			
Kristinehamns stad	—	21 100	1 500	549	1	2				»			
			15 500	6 101	8	14	10		13		11	10	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
<i>Örebro län</i>	Örebro	29 900	1 350	451	—	1		Örebro	7	Länsstyr.	10	9	9
Örebro fi:	Hallsberg	29 400	1 300	554	1	1		»		»			
Hallsberg	Kumla	26 100	1 550	511	1	2		»		»			
Kumla	Karlskoga	44 400	2 050	769	1	2		Karlskoga	2	»			
Karlskoga	Nora	21 700	800	352	1	1		Nora	2	»			
Nora	Lindesberg	35 400	1 850	788	2	2		»		»			
Linde	—	74 200	5 000	1 933	1	4		Örebro		»			
Örebro stad													
			13 900	5 358	7	13	9		11		10	9	9
<i>Västmanlands län</i>													
Köping	Köping	44 900	2 550	927	2	2		Västerås 1	6	Länsstyr.	8	7	7
Fagersta	Fagersta	37 900	1 300	601	1	1		» 2	2	»			
Västerås fi:	Västerås	39 200	1 450	568	1	2		» 1	1	»			
Sala	Sala	32 000	1 700	674	1	2		» 2	2	»			
Västerås stad	—	74 800	3 700	1 252	4	3		» 1	1	»			
			10 700	4 022	9	10	7		8		8	7	7
<i>Kopparbergs län</i>													
Avesta	Avesta	28 900	1 000	478	1	1		Avesta	2	Länsstyr.	6	5	5
Hedemora	Hedemora	29 200	1 100	489	1	1		Falun	3	»			
Falu fi:	Falun	28 700	1 200	513	1	1		»	3	»			
Borlänge	Borlänge	39 300	1 600	747	1	2		Borlänge	3	»			
Västerbergslag	Ludvika	46 800	1 800	767	1	2		»	3	»			
Västerdal	Malung	28 900	1 500	720	1	2		Mora	3	Mora	4	4	3
Nedansiljan	Malung	29 600	1 800	713	1	2		Falun		»			
Ovansiljan	Leksand	36 800	1 800	723	1	2		Mora		»			
Falu stad	Mora	18 700	1 300	509	—	1		Falun		Länsstyr.			
			13 100	5 659	8	14	8		11		10	9	8
<i>Gävleborgs län</i>													
Storvik	Storvik	32 700	1 300	512	1	1		Gävle	6	Länsstyr.	6	5	5
Sandviken	Sandviken	26 700	1 200	398	—	1		»		»			
Gävle fi:	Gävle	27 200	1 400	416	1	1		»		»			
Söderhamn	Söderhamn	35 700	2 100	632	1	2		Bollnäs	3	Bollnäs	3	3	3
Hudiksvalls s:a	Hudiksvall	27 000	1 500	462	1	2		Hudiksvall	4	Hudiksvall	4	4	3
Bollnäs	Bollnäs	35 900	2 100	692	1	2		Bollnäs		»			
Ljusdal	Ljusdal	27 500	1 600	573	1	2		Hudiksvall		»			
Hudiksvalls n:a	Hudiksvall	28 200	2 000	595	1	2		»		»			
Gävle stad	Gävle	53 200	3 800	1 108	3	3		Gävle		Länsstyr.	13	12	11
			17 000	5 388	10	16	11		13		13	12	11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
<i>Västernorrlands län</i>													
Ljunga	Ånge	23 700	800	414	1	1		Sundsvall 1	2	Sundsvall	4	4	4
Sundsvalls f. i	Sundsvall	39 600	1 600	622	1	2		» 2	3	»			
Indals	Sundsvall	27 300	900	412	1	1		» 1		»			
Härnösands f. i	Härnösand	34 800	1 800	788	—	2		Härnösand	2	Länsstyr.	4	4	3
Kramfors	Kramfors	27 600	1 200	521	1	1		»		»			
Sollefteå	Sollefteå	23 800	1 250	468	1	1		Sollefteå	2	»			
Ådal	Ramsele	21 500	900	398	1	1		»		»			
Nordanskog	Örnsköldsvik	26 200	1 200	498	1	1		Örnsköldsvik	2	Örnsköldsvik	2	2	2
Örnsköldsvik	»	35 600	1 750	865	1	2		»		»			
Sundsvalls stad	—	28 900	2 500	711	1	2		Sundsvall 2		Sundsvall			
			13 900	5 697	9	14	9		11		10	10	9
<i>Jämtlands län</i>													
Jämtlands östra	Östersund	29 400	1 900	499	1	2		Östersund 1	3	Länsstyr.	6	6	6
» norra	»	28 800	1 500	501	1	2		» 1		»			
» västra	»	30 900	1 700	614	1	2		» 2	4	»			
» södra	»	28 100	1 500	565	1	2		» 2		»			
Östersunds stad	—	24 100	2 100	657	2	2		» 2		»			
			8 700	2 836	6	10	6		7		6	6	6
<i>Västerbottens län</i>													
Umeå södra	Umeå	32 200	1 450	561	1	2		Umeå	4	Länsstyr.	4	4	3
» norra	»	33 100	1 700	574	1	2		»		»			
Burträsk	Burträsk	27 300	1 200	524	1	1		Skellefteå	3	Skellefteå	3	3	3
Skellefteå	Skellefteå	39 200	2 000	749	1	2		»		»			
Norsjö	»	29 700	1 100	547	1	1		»		»			
Lycksele	Lycksele	33 000	1 850	572	1	2		Lycksele	3	Lycksele	3	2	2
Åsele	Vilhelmina	24 400	1 200	360	1	1		»		»			
Umeå stad	—	21 000	1 600	584	1	2		Umeå		Länsstyr.			
			12 100	4 471	8	13	8		10		10	9	8
<i>Norrbottnens län</i>													
Piteå	Piteå	29 900	1 300	598	1	1		Luleå	5	Länsstyr.	7	7	6
Arvidsjaur	Arvidsjaur	25 500	1 400	479	1	1		»		»			
Boden	Boden	38 600	2 100	619	2	2		»		»			
Gällivare	Gällivare	39 500	1 300	493	1	1		Gällivare	2	Gällivare	2	2	2
Kalix	Kalix	36 600	2 100	613	2	2		Haparanda	3	Länsstyr.			
Haparanda	Haparanda	23 600	1 000	385	1	1		»		»			
Kiruna	Kiruna	38 300	1 000	581	1	1		Gällivare		Gällivare			
Luleå stad	—	29 600	1 400	542	1	1		Luleå		Länsstyr.			
			11 600	4 310	10	10	7		10		9	9	8

BILAGA 26

Antal taxeringsassistenter i länen vid olika organisationsformer

Län	Antal fr. o. m. den 1. 1. 1961 inrättade tax.ass. tjänster	Alt. I	Alt. II	Alt. III	Alt. IV		
		Oförändrad organisation (Ber. kapacitet ca 1 350 dekl./tax.ass.)	Tax.ass. inplacerade i länsstyrelsen (Ber. kapacitet ca 1 600 dekl./tax.ass.)	Tax.ass. sammanförda för i princip två fögderier (Ber. kapacitet ca 1 400 dekl./tax.ass.)	Tax.ass. sammanförda för vissa fögderier eller anknutna till länsstyrelsen		
					a	b	c
					(Ber. kapacitet ca 1 400 dekl./tax.ass.)	(Ber. kapacitet ca 1 500 dekl./tax.ass.)	(Ber. kapacitet ca 1 600 dekl./tax.ass.)
B	13	23	15	17	17	16	15
C	3	7	5	6	6	6	5
D	8	11	7	8	8	8	7
E	9	17	11	13	13	12	12
F	9	18	12	15	15	13	12
G	5	9	6	7	7	7	7
H	8	13	9	11	11	9	9
I	2	2	2	2	2	2	2
K	8	9	6	7	7	6	6
L	8	17	10	13	12	11	11
M	20	32	23	28	26	25	23
N	8	13	8	10	10	9	9
O	10	41	30	35	35	32	31
P	6	22	15	18	17	17	15
R	8	17	9	13	12	11	9
S	8	14	10	13	11	10	10
T	7	13	9	11	10	9	9
U	9	10	7	8	8	7	7
W	8	14	8	11	10	9	8
X	10	16	11	13	13	12	11
Y	9	14	9	11	10	10	9
Z	6	10	6	7	6	6	6
AC	8	13	8	10	10	9	8
BD	10	10	7	10	9	9	8
Summa för länen	200	365	243	297	285	265	249
A	15	—	—	—	—	55	—

BILAGA 27

**Taxeringsassistenter och biträden med fördelning på lönegrader
enligt utredningens förslag alt. IV b**

Län, tax.ass. placering	Tax.ass.			Biträden		
	Lönegrad		Summa	Lönegrad		Summa
	Ao 19	Ao el. Ae 17		Ao 7	Af 1— Ae 5	
1	2	3	4	5	6	7
<i>Stockholms</i>						
Länsstyrelsen	2	10	12	3	7	10
Norrtälje		2	2		2	2
Södertälje	1	1	2		2	2
	3	13	16	3	11	14
<i>Uppsala</i>						
Länsstyrelsen	1	5	6	2	3	5
	1	5	6	2	3	5
<i>Södermanlands</i>						
Länsstyrelsen	1	3	4	1	3	4
Eskilstuna	1	3	4	1	3	4
	2	6	8	2	6	8
<i>Östergötlands</i>						
Länsstyrelsen	1	4	5	1	3	4
Motala		2	2		2	2
Norrköping	1	4	5	1	3	4
	2	10	12	2	8	10
<i>Jönköpings</i>						
Länsstyrelsen	1	4	5	1	3	4
Vetlanda	1	3	4	1	3	4
Värnamo	1	3	4	1	3	4
	3	10	13	3	9	12
<i>Kronobergs</i>						
Länsstyrelsen	1	4	5	1	3	4
Ljungby		2	2		2	2
	1	6	7	1	5	6
<i>Kalmar</i>						
Länsstyrelsen	1	3	4	1	3	4
Västervik	1	2	3	1	2	3
Oskarshamn		2	2		2	2
	2	7	9	2	7	9

1	2	3	4	5	6	7
<i>Gollands</i>						
Länsstyrelsen	1	1	2		2	2
	1	1	2		2	2
<i>Blekinge</i>						
Länsstyrelsen	1	2	3	1	2	3
Karlshamn		3	3	1	2	3
	1	5	6	2	4	6
<i>Kristianstads</i>						
Länsstyrelsen	1	7	8	2	5	7
Klippan	1	2	3	1	2	3
	2	9	11	3	7	10
<i>Malmöhus</i>						
Länsstyrelsen	3	12	15	4	7	11
Hälsingborg	1	6	7	2	4	6
Eslöv		3	3	1	2	3
	4	21	25	7	13	20
<i>Hallands</i>						
Länsstyrelsen	1	5	6	2	3	5
Varberg	1	2	3	1	2	3
	2	7	9	3	5	8
<i>Göteborgs och Bohus</i>						
Länsstyrelsen	5	21	26	6	13	19
Uddevalla	1	3	4	1	3	4
Strömstad		2	2		2	2
	6	26	32	7	18	25
<i>Älvsborgs</i>						
Länsstyrelsen	1	4	5	1	3	4
Alingsås	1	2	3	1	2	3
Borås	1	8	9	3	5	8
	3	14	17	5	10	15
<i>Skaraborgs</i>						
Länsstyrelsen		3	3	1	2	3
Skara	1	3	4	1	3	4
Skövde	1	3	4	1	3	4
	2	9	11	3	8	11
<i>Värmlands</i>						
Länsstyrelsen	1	6	7	2	4	6
Arvika	1	2	3	1	2	3
	2	8	10	3	6	9
<i>Örebro</i>						
Länsstyrelsen	2	7	9	3	5	8
	2	7	9	3	5	8
<i>Västmanlands</i>						
Länsstyrelsen	1	6	7	2	4	6
	1	6	7	2	4	6

1	2	3	4	5	6	7
<i>Kopparbergs</i>						
Länsstyrelsen	1	4	5	1	3	4
Mora	1	3	4	1	3	4
	2	7	9	2	6	8
<i>Gäbleborgs</i>						
Länsstyrelsen	1	4	5	1	3	4
Bollnäs		3	3	1	2	3
Hudiksvall	1	3	4	1	3	4
	2	10	12	3	8	11
<i>Västernorrlands</i>						
Länsstyrelsen	1	3	4	1	3	4
Sundsvall	1	3	4	1	3	4
Örnsköldsvik		2	2		2	2
	2	8	10	2	8	10
<i>Jämtlands</i>						
Länsstyrelsen	1	5	6	2	3	5
	1	5	6	2	3	5
<i>Västerbottens</i>						
Länsstyrelsen	1	3	4	1	3	4
Skellefteå		3	3	1	2	3
Lycksele	1	1	2		2	2
	2	7	9	2	7	9
<i>Norrbottens</i>						
Länsstyrelsen	1	6	7	2	4	6
Gällivare	1	1	2		2	2
	2	7	9	2	6	8
<i>Summa</i>						
Länsstyrelserna	31	132	163	42	94	136
I övrigt	20	82	102	24	75	99
Totalt	51	214	265	66	169	235

BILAGA 28

Grunderna för utredningens beräkningar i fråga om behovet av
personal för taxeringsrevisioner

Län	Grupp	Antal skattskyldiga i rörelsedistr.		Antal allm. självdekl. i bolags- o. föreningsdistr.		Sammanlagda antalet bokgranskare enl. utredningens förslag	Taxeringsassistenter		Personal å revisionsdetalj. enligt utredningens förslag			Personal å revisionsdetalj. enligt nuvarande organisation
		Totalt	60 % därav	Totalt	50 % därav		Av utredningen föreslaget antal	Motsv. i helårsarbetskraft	För bokgranskning	För ledning och övervakning	Summa	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
M O	1	37 500	22 500	6 800	3 400	38	25	10	28	2	30	19
		146 000	27 600	9 600	4 800	45	32	13	32	2	34	16
B	2 A	23 900	14 300	2 200	1 100	23	16	7	16	1	17	11
E P	2 B	18 000	10 800	2 100	1 000	20	12	5	15	1	16	10
		23 900	14 300	3 300	1 600	24	17	7	17	1	18	12
F L X Y	3 A	19 100	11 500	2 200	1 100	19	13	5	14	1	15	8
		16 600	10 000	2 200	1 100	17	11	5	12	1	13	10
		17 000	10 200	1 600	800	17	12	5	12	1	13	9
		13 900	8 300	1 600	800	16	10	4	12	1	13	10
H S T W	3 B	13 500	8 100	1 700	800	15	9	4	11	1	12	7
		15 500	9 300	2 500	1 200	15	10	4	11	1	12	8
		13 900	8 300	1 400	700	15	9	4	11	1	12	6
		13 100	7 900	2 200	1 100	15	9	4	11	1	12	7
AC BD	3 C	12 100	7 300	1 200	600	14	9	4	10	1	11	7
		11 600	7 000	1 000	500	14	9	4	10	1	11	7
D N R U	4	10 600	6 400	1 800	900	13	8	3	10	1	11	7
		13 100	7 900	1 500	700	13	9	4	9	1	10	7
		15 200	9 100	1 400	700	14	11	5	9	1	10	6
		10 700	6 400	1 300	600	13	7	3	10	1	11	7
C G K Z	5	8 500	5 100	1 300	600	9	6	2	7	—	7	7
		9 300	5 600	1 300	600	10	7	3	7	—	7	7
		8 600	5 200	900	400	9	6	2	7	—	7	7
		8 700	5 200	800	400	9	6	2	7	—	7	7
I	6	2 500	1 500	900	400	4	2	1	3	—	3	3
S:a f. länen		382 800	229 800	52 800	25 900	401	265	110	291	21	312	205
Sthlms stad		83 000	49 800	14 100	7 000	90	55	23	67	3	70	31
Totals:a		465 800	279 600	66 900	32 900	491	320	133	358	24	382	236

¹ Fiskarna frånräknade.

BILAGA 29

Personal å länsstyrelsernas revisionsdetaljer enligt utredningens förslag

Län	Grupp	Civilekonompersonal													
		Revisions-intendent		Läns-revisor Ao 26		Bitr. läns-revisor Ao 24		1:e tax.rev. Ao 23		1:e tax.rev. Ao 21		Tax.rev. Regl. befordr.		Summa	
		nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
M	1	—	1	1	1	—	—	5	6	5	6	3	2	14	1
O		—	1	1	1	—	—	5	7	4	7	3	2	13	1
B	2 A	—	1	1	1	—	—	2	2	4	4	2	1	9	
E	2 B	—	1	1	1	—	—	2	2	3	3	2	1	8	
P		—	1	1	1	—	—	2	2	4	4	2	1	9	
F	3 A	—	1	1	1	—	—	1	1	3	3	1	1	6	
L		—	1	1	1	—	—	1	1	3	3	2	1	7	
X		—	1	1	1	—	—	1	1	3	3	1	1	6	
Y		—	1	1	1	—	—	2	1	3	3	2	1	8	
H	3 B	—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
S		—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
T		—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
W		—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
AC	3 C	—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
BD		—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
D	4	—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
N		—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
R		—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
U		—	—	1	1	—	1	1	1	3	3	1	1	6	
C	5	—	—	1	1	—	—	1	1	3	3	1	1	6	
G		—	—	1	1	—	—	1	1	3	3	1	1	6	
K		—	—	1	1	—	—	1	1	3	3	1	1	6	
Z		—	—	1	1	—	—	1	1	3	3	1	1	6	
I	6	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	2	
	Summa	—	9	24	24	—	10	35	37	75	79	32	25	166	18
Ökning (+) eller minskning (—)		+ 9		± 0		+ 10		+ 2		+ 4		— 7		+ 18	

Landskanslistpersonal										Biträdespersonal											
Tax.- kon- trollör Ao 21		1:e lands- kanslist Ao 19		Lands- kanslist Ao 15		Lands- kanslist Regl. befordr.		Summa		Kansli- skrivare Ao 10		Konto- rist Ao 9		Kansli- biträde Ao 7		Kontors- biträde Regl. befordr.		Summa			
nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.	nu	förs.
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36		
—	3	—	3	1	4	4	4	5	14	—	1	1	2	1	3	4	3	6	9		
—	3	—	3	1	6	2	4	3	16	—	1	2	2	—	4	4	3	6	10		
—	2	—	2	—	2	2	2	2	8	—	1	1	1	—	2	2	1	3	5		
—	2	—	2	—	2	2	2	2	8	—	—	1	1	—	2	1	2	2	5		
—	2	—	2	1	2	2	3	3	9	—	—	1	1	—	3	1	2	2	6		
—	2	—	1	—	3	2	2	2	8	—	—	1	1	—	2	1	2	2	5		
—	2	—	1	1	2	2	1	3	6	—	—	1	1	—	2	3	1	4	4		
—	2	—	1	1	2	2	1	3	6	—	—	1	1	—	2	—	1	1	4		
—	2	—	1	—	2	2	1	2	6	—	—	1	1	—	2	1	1	2	4		
—	1	—	1	—	2	1	1	1	5	—	—	1	1	—	1	1	1	2	3		
—	1	—	1	—	2	2	1	2	5	—	—	1	1	—	1	1	1	2	3		
—	1	—	1	—	2	—	1	—	5	—	—	1	1	—	1	1	1	2	3		
—	1	—	1	—	2	1	1	1	5	—	—	1	1	—	1	2	1	3	3		
—	1	—	1	1	1	—	1	1	4	—	—	1	1	—	1	1	1	2	3		
—	1	—	1	1	1	—	1	1	4	—	—	1	1	—	1	—	1	1	3		
—	—	—	1	1	2	—	1	1	4	—	—	1	1	—	1	1	1	2	3		
—	—	—	1	1	1	—	1	1	3	—	—	1	1	—	1	1	1	2	3		
—	—	—	1	—	1	—	1	—	3	—	—	1	1	—	1	1	1	2	3		
—	—	—	1	1	2	—	1	1	4	—	—	1	1	—	1	—	1	1	3		
—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2		
—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	2	2		
—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2		
—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	1	1	2	2		
—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1		
—	26	—	26	15	46	24	30	39	128	—	3	24	25	2	33	28	30	54	91		
+ 26		+ 26		+ 31		+ 6		+ 89		+ 3		+ 1		+ 31		+ 2		+ 37			

Exempel på vid taxeringsrevisioner konstaterad underdeklaration

(Bilagan upprättad inom taxeringskontrollutredningens sekretariat)

1. Mekanisk verkstad; taxeringar åren 1955—1959

Granskningen av räkenskaperna gav anledning till anmärkning i flera avseenden. Sälunda framkom

att betydande inkomstbelopp, bl. a. vid försäljning av skrot, inte bokförts,

att i dagboken korrekt bokförda poster ändrats,

att utgifter dubbelbokförts eller redovisats med för höga belopp,

att utgifter bokförts med för låga belopp,

att rörelsen belastats med privata och andra vid taxeringen inte avdragsgilla kostnader,

att inte avdragsgilla fastighetskostnader, huvudsakligen i samband med tillbyggnad, påförts varu- eller omkostnadskontot.

Utredningen resulterade i att förslag om eftertaxering av delägarna för åren 1955—1959 framställdes med tillhoppa ca 213 000 kr.

2. Automatsvarvningsfirma; taxeringar åren 1954—1958

Vid rörelsens bedrivande erhålles bl. a. vissa avfallsprodukter. Granskningen avsåg endast kontroll av redovisningen beträffande inkomsterna vid försäljningen av dessa produkter.

Någon anmärkning mot bokföringen förelåg inte i formellt hänseende. Vid revisionen framkom emellertid, att vid försäljning av avfallsprodukterna influtna belopp över huvud taget inte bokförts utan delats lika mellan delägarna.

Med ledning av kontrolluppgifter kunde fastställas, att under åren 1954—1957 erhållna likvider för försålda avfallsprodukter uppgått till sammanlagt 19 520 kr. Delägarna uppgav vid förfrågan, att skrot därjämte försålts till en del kringresande skrothandlare. Några tillförlitliga uppgifter från dessa ansågs inte kunna erhållas. En på vissa grunder verkställd beräkning av försäljningen av avfallsprodukter gav vid handen, att densamma under åren 1953—1957 inte torde ha understigit 41 936 kr.

3. Aktiebolag (en aktieägare); taxeringar åren 1955—1957

Vid taxeringsrevision av bolagets räkenskaper antecknades bl. a. följande.

Den 23/2 1954 hade bokförts inköp av ett parti varor med 49 440 kr. Utredning gav vid handen, att den av bolaget därvid erlagda köpeskillingen endast kunde beräknas ha uppgått till 13 670 kr. På grund härav och då aktieägaren ansågs genom olika åtgöranden ha uttagit skillnaden, 35 770 kr., ur bolaget, föreslogs att beloppet i fråga skulle upptagas till beskattning hos honom.

Under år 1954 hade bolaget bokfört inköp av ett annat varuparti med 99 000 kr. Någon försäljning av dessa varor hade inte skett under räkenskapsåret, men aktieägaren hade vid förfrågan uppgivit, att bolaget senare skulle använda dem vid tillverkning av vissa andra varor. Vid boksluten per den 30/6 1955 och per den 30/6 1956 hade nedskrivningar verkställtts å här ifrågavarande varuparti med betydande belopp.

Vid revisionen framkom vidare omständigheter, som visade att det bolag, som levererat varorna, angivit försäljningspriset för varupartiet oskäligt högt i avsikt att därigenom bereda köparen ett stort nedskrivningsunderlag. Dessutom inhämtades vid revisionen, att aktieägaren i samband med varuinköpet av ägaren av det andra bolaget under angivande av återbetalning av lån emottagit ett belopp, som kunde beräknas till 30 000 kr.

Aktieägaren föreslogs skola eftertaxeras för ovannämnda 30 000 kr. Vidare föreslogs bolaget inte böra medgivas avdrag för vid bokslutet per den 30/6 1955 verkställd nedskrivning å varupartiet, 39 300 kr., och för vid bokslutet per den 30/6 1956 härutinnan redovisad ökning av den dolda reserven, 10 890 kr.

4. Aktiebolag med internationella affärer (en aktieägare); taxeringar åren 1952—1957

Vid granskning av bolagets räkenskaper anmärktes bl. a., att bokföringen för det senaste räkenskapsåret, 1/8 1955—30/9 1956, visat sig vara i hög grad ofullständig beträffande inkomstredovisningen. Bolaget hade förfarit så, att antingen hade varken inköpet eller försäljningen av ett visst varuparti bokförts eller också hade inköpet bokförts riktigt men försäljningen till för lågt belopp. Därvid hade bolaget som försäljning bokfört endast det belopp, som hemtagits på officiell väg genom bank och gett sken av att detta utgjort hela likviden för varan genom att utskriva faktura å beloppet. Den verkliga fakturan upptog ett betydligt högre belopp. Differensen hade stannat kvar utomlands.

I en av bolaget gjord utredning uppgavs de inte bokförda inkomsterna för tiden 20/1—27/9 1956 till 481 620 kr. Verkställd kontroll härav visade emellertid, att bolaget haft ytterligare inkomster om minst 114 000 kr.

Med hänsyn till vid revisionen påtalade omständigheter föreslogs nettointäkten av bolagets rörelse för ifrågavarande räkenskapsår böra beräknas till lägst 1 000 000 kr.

Även för de båda närmast föregående räkenskapsåren framställdes förslag om höjning av bolagets taxeringar med betydande belopp. Särskilt må här nämnas, att avdrag inte ansågs böra medgivas för under räkenskapsåret 1/8 1954—31/7 1955 gjord bortskrivning av fordran å 141 600 kr., enär bolaget inte visat vad fordringen avsåg eller att bortskrivningen av densamma var att betrakta som en avdragsgill kostnad.

Beträffande aktieägaren föreslogs, att han borde eftertaxeras för åren 1954 och 1955 till statlig och kommunal inkomstskatt med tillhoppa 41 108 kr. samt för förstnämnda år till statlig förmögenhetsskatt med 86 799 kr. Vidare framställdes förslag om att aktieägarens taxeringar för år 1956 borde höjas med sammanlagt 14 474 kr. samt att till i 1957 års deklaration uppgiven inkomst skulle läggas ett belopp av 50 000 kr. Därvid återfördes till beskattning bl. a. hos bolaget omkostnadsförda fraktutgifter, som i verkligheten betalats av annat företag, kostnader som belöpte på tiden före bolagets start, diverse privata utgifter, inte deklarerade provisionsinkomster, rese- och representationskostnader m. m.

Slutligen må nämnas, att värdet å aktieägarens hustru tillhöriga smycken uppskattades till 200 000 kr. mot tidigare uppgivna 65 000 kr., i följd varav hennes taxering till statlig förmögenhetsskatt år 1956 föreslogs böra höjas med 135 000 kr.

Därjämte ansågs hon för ett vart av åren 1952—1955 böra eftertaxeras till statlig förmögenhetsskatt för samma belopp.

5. Aktiebolag och aktieägare i bolaget; taxeringar åren 1957—1959

Enligt inkommen uppgift hade ett aktiebolag A den 5 december 1956 utbetalt 145 080 kr. till aktieägaren i ett bolag B. Beloppet avsåg enligt uppgift likvid för ett varuparti, som innehafts av ett aktiebolag C, vari nyssnämnde aktieägare även ägde aktier. Sistnämnda bolag hade emellertid på hösten 1956 nedlagt sin verksamhet och varulagret skulle helt övertas av bolaget B. Innan övertagandet skedde hade emellertid aktieägaren i eget namn försålt partiet. Först år 1958 överfördes lagret från bolaget C till bolaget B. Överföringen skedde till ett värde av 84 630 kr. Likviden för varupartiet, 145 080 kr., bokfördes hos bolaget B först den 30 april 1959 eller samma datum som meddelandet till bolaget om den beslutade taxeringsrevisionen daterats.

Vid 1959 års taxering ansågs bolaget B böra förvägras avdrag för nämnda 84 630 kr. Vidare föreslogs, att aktieägaren skulle eftertaxeras till statlig och kommunal inkomstskatt för år 1957 för beloppet 145 080 kr. Därjämte framställdes bl. a. förslag om att aktieägaren vid 1957—1959 års taxeringar skulle beskattas för inte uppgiven förmögenhet, som för respektive år uppgick till inte oväsentliga belopp.

6. Pålshandel; taxeringar åren 1952—1956

Fullständig granskning av räkenskaperna kunde inte genomföras, enär det material, som utgjort underlag för bokföringen, inte företeddes. Vid revisionen kunde likväl konstateras, att varuinköp utelämnats i bokföringen till belopp, som för vissa år uppgick till eller översteg de faktiskt bokförda inköpen. Vissa varuförsäljningar hade inte heller redovisats.

Med hänsyn till vid granskningen iakttagna brister i bokföringen föreslogs, att inkomsten skulle uppskattas efter skön. Då sålunda rörelsen varit av betydligt större omfattning än vad räkenskaperna utvisade ansågs nettointäkten av rörelsen böra höjas med följande belopp:

beskattningsåret 1951	med	35 000	kr.
»	1952	» 75 000	»
»	1953	» 75 000	»
»	1954	» 75 000	» .

Nettointäkten av rörelsen för år 1955, som i deklarationen angivits till 32 167 kr., föreslogs böra beräknas inte ha understigit 150 000 kr.

Vidare hade vid revisionen utrönt, att värdet av varulagret uppenbarligen varit betydligt högre än det bokförda värde, vartill det upptagits vid förmögenhetsberäkningen i respektive års deklarationer. På grund härav ansågs att den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet för vart och ett av åren 1951—1954 borde höjas med 200 000 kr. samt att förmögenheten vid 1955 års utgång borde beräknas inte ha understigit 350 000 kr.

7. Rörelseidkare (innehavare av bilfirma); taxeringar åren 1951—1957

Efter upprepade uppmaningar till rörelseidkaren att överlämna sina räkenskaper för åren 1950—1954 för granskning erhöll granskningsmannen endast fem pärmar innehållande utgiftsverifikationer för sagda år. Då annat räkenskapsmaterial inte företeddes, torde löpande förda räkenskaper för rörelsen inte ha funnits.

Verifikaten hade insatts i pärnarna utan någon som helst ordning. Verkställd jämförelse mellan deklarerade och verifierade utgifter utvisade, att de i 1951, 1952 och 1954 års deklARATIONER yrkade avdragen översteg verifierade utgifter. Den största differensen, 6 452 kr., förelåg i den för år 1952 avlämnade deklARATIONEN. För de båda övriga beskattningssären var de verifierade utgifterna något högre än de i respektive års deklARATIONER yrkade avdragen.

Vidare antecknades vid granskningen bl. a., att det i 1951 års deklARATION avdragna beloppet för arbetslöner, 2 000 kr., enligt kvittot utgjorde rörelseidkarens lön till sig själv.

Under rubriken »Kontanta utgifter för anskaffning av råmaterial, förbrukningsartiklar och andra för rörelsen avsedda varor» hade inräknats utgifter av de mest skilda slag, bl. a. löneutbetalningar — å kvittona i allmänhet rubricerade som anvisningsprovision — och utgifter för bilreparationer och reservdelar med avsevärda belopp. Löneuppgifter syntes aldrig ha ingivits till taxeringsmyndigheterna och inte heller torde rörelseidkaren ha innehållit eller inbetalt någon preliminärskatt.

Vid granskning av räkenskaperna för ett aktiebolag i bilbranschen framkom att rörelseidkaren »företrädde» detta bolag såsom försäljare av huvudsakligen begagnade bilar. Enligt ett mellan parterna upprättat avtal skulle rörelseidkaren erhålla 12 000 kr. i årshyra för upplåtelse av en av honom förhyrd garagelokal och 5 % provision å bruttoförsäljningen. En jämförelse mellan de av rörelseidkaren för respektive år deklarerade bruttoinkomsterna och härvidlag erhållna ersättningar från bolaget visade, att de uppgivna bruttoinkomsterna för två av åren inte ens uppgick till de från bolaget erhållna inkomsterna. För de övriga åren översteg de redovisade bruttoinkomsterna endast med förhållandevis små belopp de från bolaget åtnjutna inkomsterna. De av rörelseidkaren företedda verifikationerna tydde emellertid på, att denne haft en betydande försäljning av bilar, som inte härrörde från bolaget.

På grund av de vid revisionen framkomna omständigheterna föreslogs, att de deklarerade nettointäkterna skulle höjas med följande skönsmässigt beräknade belopp:

vid 1951 års taxering	5 000	kr.
» 1952 » »	25 000	»
» 1953 » »	50 000	»
» 1954 » »	50 000	»
» 1955 » »	50 000	»

Vid senare företagen polisundersökning konstaterades bl. a., att rörelseidkaren i sina deklARATIONER för åren 1951—1957 yrkat avdrag för fiktiva utgiftsposter, vilka styrkts med osanna verifikat. Dessa uppgick för sistnämnda taxeringsår till sammanlagt 153 271 kr.

Rörelseidkaren dömdes år 1960 av vederbörande rådhusrätt till 50 000 kr. i böter och ett års straffarbete.

8. Aktiebolag (familjebolag) och dess aktieägare; taxeringar åren 1957—1959

Under den omfattande utredning, som ägde rum, befanns bl. a., att försäljningar under räkenskapsåren 1956—1958 om tillhoppa 59 691 kr. inte bokförts. Vissa omständigheter tydde emellertid på att ytterligare inkomster undandragits beskattning. Alternativt föreslogs därför, att den oredovisade omsättningen skulle beräknas till 10 000 kr. för år 1956, till 35 000 kr. för år 1957 samt till 45 000 kr. för år 1958.

Beträffande utgiftsredovisningen konstaterades, att för sagda räkenskapsår ett sammanlagt belopp av 102 473 kr. borde återföras till beskattning, när bolaget bl. a. bokfört förtäckt utdelning till aktieägare med tillhoppa 64 500 kr. samt påförts utgifter för s. k. intern representation med 5 220 kr., inköp av inventarier utöver föreslaget värdeminskingsavdrag med 6 083 kr. m. m.

Vidare föreslogs, att huvudaktieägaren i bolaget skulle beskattas för vissa belopp, som var hänförliga till åren 1956—1958 och bl. a. utgjorde förtäckt lön, del i de belopp, vartill undandragna likvider enligt de framlagda alternativen ansetts böra beräknas, ränta och lön, som inte utbetalts kontant utan bokförts såsom skuld i bolagets räkenskaper m. m. Även huvudaktieägarens båda söner, som också ägde aktier i bolaget, föreslogs böra beskattas för vissa inte oväsentliga belopp och förmåner, som de ansågs ha tillgodogjort sig från bolaget.

9. Aktiebolag inom byggnadsbranschen (en aktieägare); taxeringar åren 1954—1959

Vid granskningen konstaterades bl. a. följande.

Inkomster till betydande belopp hade undandragits beskattning, varvid aktieägaren personligen uppburit likviderna utan att redovisa desamma till bolaget. I vissa fall hade någon fakturering från bolagets sida inte skett. Det hade t. ex. inträffat, att mottagare av materialleveranser och andra prestationer från bolaget erhållit dessa såsom ersättning för utförda tjänster. Aktiekapitalet, som ursprungligen uppgick till 5 000 kr., hade med hjälp av inte bokförda inkomster successivt ökats till 150 000 kr. Med hänsyn till att inkomstredovisningen befunnits vara otillförlitlig, föreslogs, att de inte redovisade inkomsterna för de fyra räkenskapsår revisionen avsåg skulle uppskattas efter skön till 150 000 kr. och upptagas till beskattning hos bolaget.

Vidare föreslog granskningsmannen, att bolaget skulle förvägras avdrag för vissa kostnader, som inte kunde anses vara avdragsgilla, såsom exempelvis gåvor, studiebidrag, diverse spritinköp, utgifter för utlandsresa för aktieägarens son m. m.

Beträffande aktieägaren framställdes förslag om att han vid 1954—1958 års taxeringar skulle beskattas för en rad bolaget påförda kostnader, som sammanlagt uppgick till avsevärda belopp och avsåg honom personligen. Bland dessa kostnader ingick exempelvis diverse privata inköp (böcker, elektrisk spis och tvättmaskin till bostaden m. m.), bolaget påford förlust vid försäljning av privat bil, utgifter för privat telefon i bostaden och sommarbostaden, anläggning av brunn å den till sommarbostaden hörande tomt, av bolaget uppförd bastubyggnad m. m.

10. Rörelseidkare (detaljhandlare); taxeringar åren 1951—1956

Den skattskyldige innehade fem butiker. Vid granskning av räkenskaperna antecknades bl. a.

Hela dagboken för år 1950 hade uppgjorts först under påföljande år. Även vid andra tillfällen under den tid revisionen omfattade hade räkenskaperna förts i efterhand. Inventarium hade enligt uppgift överhuvud taget inte uppgjorts efter utgången av år 1949.

Bristfälligheterna i räkenskapsmaterialet var påtagliga även i andra hänseenden och en viss strävan att inte låta detsamma återspegla de verkliga förhållandena förmärktes. Såsom exempel kan nämnas, att varupartier och inventarier till betydande belopp, som bevisligen förvärvats och betalats under år 1952, inte bokförts detta år utan först nästkommande. För att inpassa inköpen i 1953 års räk-

skaper hade fakturorna försetts med direkt missvisande ankomststämplar och de å fakturorna fastsatta postgirokvittona hade åverkats i så måtto att datumstämplingen bortrivits, sedan kvittot en gång fastklistrats. Om fakturorna hade bokförts på rätt år skulle detta år under i övrigt oförändrade förhållanden ha utvisat ett betydande underskott, som rörelseidkaren inte hade kunnat utnyttja vid taxeringen.

Efter omfattande utredningar beräknades omsättningsdifferenserna för åren 1950, 1951 och 1954 till 289 326 kr., 169 459 kr. och 107 400 kr. För år 1952 kunde motsvarande beräkning inte göras, enär underlag härför saknades. Nettointäkten av rörelsen för sistnämnda år föreslogs emellertid efter andra grunder böra uppskattas efter skön till 350 000 kr.

I fråga om 1953 års verksamhet syntes skäl tala för att andra metoder kommit till användning för att nedbringa rörelsens resultat. Sålunda hade kostnader helt hänförliga till år 1952, tillhoppa 158 888 kr., belastats rörelsen. Vidare hade varukontot två gånger påförts ett belopp av 274 584 kr. Båda dessa belopp föreslogs böra tilläggas den för år 1953 deklarerade nettointäkten.

Den i räkenskaperna för år 1955 redovisade bruttovinsten syntes kunna godtagas. I detta sammanhang kan för jämförelse nämnas, att den för år 1950 deklarerade nettointäkten av rörelsen endast uppgick till 2 193 kr., medan densamma för år 1955 utgjorde 489 103 kr.

Utöver vad ovan nämnts framställdes förslag om att vissa andra belopp av olika natur skulle upptagas till beskattning hos rörelseidkaren.

11. Koncernbolag; taxeringar åren 1950—1953

Vid granskning av ett i koncernen ingående bolag iaktogs bl. a. att detta i samband med de i december månad åren 1949—1952 verkställda boksluten belastat varukontot för varuinköp från övriga koncernbolag med betydande belopp. Vidare framgick, att nämnda bolag under mars månad åren 1950—1952 bokfört försäljningar till de andra koncernbolagen med belopp motsvarande för respektive år ovannämnda varuinköp. Som underlag för här berörda bokföringsåtgärder förelåg följesedlar eller förteckningar med specificerade varupartier, vilka medräknats vid inventeringarna. I boksluten hade nedskrivning av varulagren verkställts med avsevärda belopp. Företagen jämförelse mellan följesedlar för inköp och motsvarande försäljning hade också utvisat, att såväl belopp som varuslag samt antal och å-priser stämde överens. Då det sålunda inte var fråga om verkliga varuleveranser, ansågs bokningarna tillkomna i vinstreglerande syfte. Detta hade kunnat ske genom att bolaget haft kalenderåret som räkenskapsår, medan de övriga företagen haft räkenskapsperioden 1/4—31/3. På grund av de vid revisionen i nu nämnda avseenden gjorda iakttagelserna framställdes förslag om att bolaget för respektive år skulle eftertaxeras för de belopp, som härvidlag påförts varukontot. Avdrag skulle dock ske för gjorda återföringar, som ökat vinsten. De härigenom till eftertaxering för åren 1950—1952 föreslagna beloppen uppgick till 135 000 kr., 264 530 kr. samt 89 970 kr. Beträffande 1953 års taxering uppkom genom återföringen ett underskott.

Verkställd granskning av räkenskaperna för de andra koncernbolagen gav vid handen, att också dessa under mars månad åren 1950—1952 belastat respektive varukonton för stora varuinköp från bolaget. Under maj månad påföljande räkenskapsår hade motsvarande belopp bokförts såsom försäljningar till bolaget. Vid inventeringarna för boksluten hade även dessa varupartier medräknats, och stora

nedskrivningar hade skett å varulagren. Jämväl i dessa fall förelåg överensstämmelse inte endast till belopp utan även till varuslag, antal och å-pris.

Utöver vissa öppet redovisade koncernbidrag hade koncernbolagen vidare verkställt vinstöverflyttningar mellan bolagen genom att bokföra fingerade varuförsäljningar. Granskningsmannen ansåg, att vissa i mars månad under åren 1951 och 1952 bokade leveranser om tillhoppa 307 995 kr. respektive 58 774 kr hade karaktär av vinstöverflyttning.

Vid senare företagen granskning av räkenskaperna för en av koncernens leverantörer framgick, att leverantören tillställt bolaget fyra i december 1952 daterade proformafakturor på sammanlagt 94 676 kr. I februari 1953 hade bolaget mottagit kreditnotor på samma belopp. Beloppet i fråga hade bokförts i bolagets räkenskaper i enlighet med nyss lämnade uppgifter. Vid bokslutet hade ifrågasvarande varor, som inte levererats, nedskrivits generellt. Samma förfaringsätt hade tillämpats med fakturor från ytterligare en leverantör. Förnyad genomgång av de andra i koncernen ingående bolagens räkenskaper gav vid handen, att liknande transaktioner ägt rum även hos dem.

På grundval av framkomna omständigheter föreslogs, att ovan berörda sken-transaktioner skulle korrigeras i de olika företagens räkenskaper, vilket medförde förslag om taxering av betydande belopp.

12. Biografägare; taxeringar åren 1955—1960

I särskild skrivelse anhöll den skattskyldige om viss höjning av i 1958 och 1959 års deklARATIONER uppgiven förmögenhet. Företagen kontroll av 1959 års deklARATION utvisade att i densamma uppgivna inkomster inte räckte till förmögenhetsökningen. Då detta påtalades inkom ytterligare skrivelse vari begärdes efter-taxering för åren 1955—1959 för inkomster av biografrörelserna med sammanlagt 237 633 kr., för inkomst av kapital med sammanlagt 32 175 kr. samt för en tidigare inte deklarerad förmögenhet om 165 000 kr.

Vid därefter företagen taxeringsrevision konstaterades att ett år utgifterna för filmhyror enligt räkenskapsutdrag upptagits till högre belopp än de faktiska kostnaderna enligt kontot i huvudboken. Mellanskillnaden hade utjämnats mot kreditering av kassakontot under rubriken räknepel. Utgående skulder för obetalda filmhyror hade vidare upptagits till för högt belopp, vilken skillnad påföljande år utjämnats genom debitering av diverse personers konto samt kreditering av kassakonto. Rörelserna hade vidare vissa år påförts kostnader för representation med avrundade belopp vartill verifikationer helt saknades. Rörelserna hade vidare påförts bilkostnader samt förluster i samband med försäljning och byten av bilar i en omfattning som inte motiverades av rörelsernas art och sättet för deras skötsel och övervakning. Inköp av inventarier hade omkostnadsförts direkt i samband med anskaffningen och i anskaffningskostnaden för inventarier hade inräknats byggnadskostnader för av den skattskyldige ägd fastighet. Reparationers konto hade vidare påförts kostnad för inköpta biografstolar, vartill verifikation saknades. Vid utredning konstaterades att stolar levererats för 40 148:50 kr. men att senare kreditnota erhållits på 34 028:50 kr. för återtagna stolar, vilken kreditnota inte bokförts.

Efter ytterligare tillägg för omkostnadsförda vid taxering inte avdragsgilla kostnader samt proprietärskostnader såsom utlandsresor föreslogs höjning av netto-intäkten av rörelse med förutom de förut av den skattskyldige angivna beloppen ytterligare 112 000 kr. för 1955, 106 000 kr. för 1956, 6 800 kr. för 1957, 83 239 kr. för 1958, 77 210 kr. för 1959 samt 189 804 kr. för år 1960.

13. Industridkare; taxeringar åren 1955—1957

Den skattskyldige uppgav sig inte ha någon bokföring eller ha fört några anteckningar och de sammanställningar av inkomster och utgifter som upprättats vid deklarationstillfället hade inte kunnat återfinnas. Den skattskyldige företedde kopior av utgående fakturor, vissa packsedlar, räkningar samt postgiROUTdrag och postgirotalonger. Samtliga insättningar på postgiro utgjordes av varulikvider. Enligt införskaffade kontoutdrag konstaterades att åtskilliga fakturakopior avseende leveranser för vilka likvid erlagts på annat sätt än genom girering på postgiro plockats bort. Efter detta konstaterande företeddes de saknade fakturakopiorna. Varufordringarna vid 1956 års utgång hade även upptagits för lågt varjämte rörelsen påförts kostnader av privat karaktär. Nettointäkten av rörelsen föreslogs böra höjas för taxeringsåret 1955 med 3 127 kr., 1956 med 11 463 kr. samt 1957 med 14 206 kr.

14. Korvhandlare; taxering år 1958

Vid revision konstaterades att på rörelsebilaga 7 a uppgivna försäljnings- samt inköpssummor var upptagna till för låga belopp. Full kontroll av korvinköpen var inte möjligt erhålla då inte samtliga leverantörer kunde lämna uppgift om försäljningarna till den skattskyldige. Brödköpen hade däremot skett hos samme leverantör. Bruttoomsättningen samt bruttovinsten har därför beräknats med ledning av relationen emellan inköpta kvantiteter korv och bröd med erfarenhetsmässig fördelning av korvförsäljningen på vanlig kokt korv och grillad korv, vilka betingar olika priser. På grundval av upprättad kalkyl föreslogs att nettointäkten av rörelsen skulle upptagas till 48 000 kr. mot av taxeringsnämnden beräknade 13 610 kr.

15. Metallindustri; taxeringar åren 1956—1959

Vid revisionen konstaterades att vissa varulikvider influatna i form av check eller postgiROUTbetalningskort inte bokförts, varvid samtliga räkenskapshandlingar för dessa transaktioner tagits bort ur räkenskapsmaterialet. Vid revision hos ett av företagets kunder uppmärksammades därvid att vissa av företagets fakturor i motsats till de vanligen förekommande helt saknade uppgift om företagets postgiro-nummer, vilket medfört att köparen erlagt likvid med check eller postgiROUTbetalningskort. Kontoutdrag införskaffades därför från kända eller presumtiva köpare så långt det var möjligt, varvid det visade sig att i ett fall samtliga likvider från köparen inte bokförts och att ej heller några verifikationer, anteckningar eller korrespondens med företaget i fråga fanns kvar hos det granskade företaget. Då det inte varit möjligt tillfråga samtliga köpare uppskattades övriga inte bokförda varulikvider till 5 000 kr. per år. Varufordringarna för det sist granskade året hade vidare upptagits till ett 11 183 kr. för lågt belopp.

Nettointäkten av rörelsen föreslogs böra höjas för taxeringsår 1956 med 7 241 kr., 1957 med 18 297 kr., 1958 med 39 924 kr. samt för år 1959 med 39 223 kr.

16. Åkeriägare; taxering år 1958

Kostnaden för inköp av motorbåt, som uteslutande använts för privat bruk, hade bokförts med 5 000 kr. å rörelsens materialkonto. Å verifikationen hade antecknats att kostnaden avsåg »en stycken begagnad motor».

17. Verkstadsaktiebolag; taxeringar åren 1954—1959

Inkomst av skrofförsäljning hade inte redovisats. Från tre företag i sådant avseende uppburna belopp utgjorde sålunda:

<i>Tax.år</i>	1954	1955	1956	1957	1958	1959
	13 280	12 128	11 123	17 436	15 443	7 713

18. Skrothandlare; taxering år 1958

Förutom felaktigheter å inkomstsidan hade den skattskyldige såsom varuinköp eller omkostnad i rörelsen bokfört inte avdragsgilla utgifter å tillhopa 9 687 kr., varibland märkes: sparkstötting 20 kr., tandläkararvode 280 kr., kläder 288 kr., återbetalning av lån 3 000 kr., matta 1 000 kr., rörinstallationer i bostaden 680 kr. och bilradio 691 kr.

19. Möbelfirma; taxeringar åren 1958 och 1959

Vid granskning av firmans avbetalningskontrakt med kunder samt kopior av ordersedlar befanns att inbetalningar å tillhopa 12 876 kr. för beskattningsåret 1957 och å tillhopa 21 336 kr. för beskattningsåret 1958 inte blivit bokförda. Vidare hade inte existerande »andra skulder» upptagits i 1957 års deklARATION med 47 012 kr. och i 1958 års deklARATION med 53 590 kr. Att denna »luftskuld» ökats hade tydligen skett för att göra en kontantberäkning hållbar. Låneskuld hos hustru hade i såväl 1958 som 1959 års deklARATIONER upptagits med 20 000 kr. för högt belopp. Hustruns verkliga fordran hade inte redovisats som tillgång i hennes sagda år avgivna deklARATIONER.

20. Rörledningsfirma; taxering år 1957

Enligt deklARATIONERNA hade rörelsen lämnat en förlust av 1 653 kr. Delägarna taxerades skönmässigt envar för en beräknad rörelseinkomst av 11 000 kr., varöver anfördes besvär.

Vid taxeringsrevision befanns, att dagbok inte förts och att inventarium inte upprättats. Inkomster och utgifter hade i efterhand införts i en inkomstbok och en utgiftsbok. Egna uttag var inte noterade.

Kontanta inkomster om sammanlagt 10 900 kr. hade inte noterats i inkomstboken. Varufordringarna hade uppgivits med 14 173 kr. för lågt belopp. Kostnader för råmaterial och förbrukningsartiklar m. m. hade avdragits med 15 147 kr. för högt belopp.

Sedan iakttagna felaktigheter rättats uppgick rörelsens totala nettointäkt till 38 567 kr.

21. Bilverkstadsägare; taxeringar åren 1954 och 1955

Bokföringen bestod av en bok för kontanta inkomster, en för kontanta utgifter och en för inkomster och utgifter som gått via postgiro. Huvudbok saknades, lika så en sammanställning av utgifterna efter kostnadsslag. Inventarium hade inte upprättats.

Rörelsen redovisades å form. 7 a. Såväl inkomster som utgifter var uppgivna till godtyckligt avrundade belopp, som inte överensstämde med bokföringen. In- och utgående varufordringar och varuskulder samt varulager var inte redovisade.

Bokförda inkomster översteg de i deklarationen redovisade med ca 4 200 kr. Betalda kundfakturor å tillhopa ca 3 800 kr. hade inte bokförts. Bensin- och oljeförsäljning å ca 8 000 kr. hade inte bokförts. Den skattskyldige hade under beskattningensåret inköpt en lastbil, som omgående försålt. Inköpet av bilen hade bokförts som en utgift med 3 600 kr., men inkomsten vid försäljningen, 4 000 kr., hade inte redovisats.

1955 års taxering höjdes med 15 000 kr., varjämte den skattskyldige eftertaxerades för år 1954 för 10 000 kr.

22. Läkare; taxering år 1954

Sjukhusläkare med viss egen praktik. Deklarerad inkomst av tjänst 31 628 kr. samt nettointäkt av läkarpraktik 3 066 kr. (bruttoinkomst 15 315 kr., kostnader 12 249 kr., varav utgifter för bil 3 162 kr.). Taxeringsnämnden medgav avdrag för bilkostnader med 500 kr. samt höjde därjämte nettointäkten av läkarpraktiken med skäligen ansedda 5 000 kr.

Utredningen gav vid handen, att bruttointäkterna av privatpraktiken uppgick till ca 35 000 kr. Som grund för denna beräkning låg uppgifter från sjukkassor inom länet, samt överslagsberäkningar av sådana arvoden, som icke ersättes av sjukkassa. Den skattskyldige hade inte fört några anteckningar om sina inkomster av praktiken.

Den skattskyldige taxerades för en sammanlagd inkomst av tjänst och praktik av 45 156 kr.

23. Tandläkare; taxering år 1958

Vid kontroll av inkomstredovisningen befanns det, att 66 å patientkort noterade inkomstbelopp å sammanlagt 8 765 kr. icke bokförts i kassaboken. Av detta belopp avsåg 7 150 kr. protesarbeten och 1 615 kr. lagningsarbeten. Beträffande protesarbeten hade kontroll skett av samtliga å patientkort noterade poster under det att beträffande lagningsarbeten inkomsterna kontrollerats endast stickprovvis.

För följande levererade teknikerarbeten hade arvoden inte kunnat återfinnas: 10 st. bryggor, 3 st. helproteser, 18 st. större lösa proteser samt ett antal mindre arbeten.

Företagen utredning visade, att arvodet för ett protesarbete genomsnittligt uppgick till ett belopp, som är 2,5 gånger så stort som teknikerkostnaden. När teknikerkostnaderna totalt uppgått till ca 20 000 kr., borde arvoden för protesarbeten ha uppgått till ca 50 000 kr. I det för granskning företedda patientkartoteket återfanns protesarbeten för endast ca 37 000 kr. Härav var, som förut nämnts, ca 7 000 kr. icke bokförda. Differensen mellan redovisade och beräknade inkomster av detta slag uppgick sålunda till ca 20 000 kr.

En teknikerkostnad å 560 kr., som återfanns på ett patientkort utan debitering, uppgavs avse en brygga, som utförts gratis åt en släkting.

Nettointäkten av rörelsen föreslogs höjd med 20 000 kr.

24. Järnverksaktiebolag; taxeringar åren 1954—1959

Vid särskild förfrågan framkom att vissa kostnader för uppförande av bl. a. en verkstadsbyggnad belastat bolagets löne- och materialkonton. Företagen taxeringsrevision utvisade att dylika kostnader belastat olika konton med stora be-

lopp utan att sedan aktivering skett. Efter tillägg för vissa övriga ej avdragsgilla omkostnader och efter korrigerig av värdeminskningssavdragen för byggnader föreslogs höjning av nettointäkten enligt följande.

Taxeringsår	Nettointäkt	
	enl. deklARATION	enl. förslag
1954	3 315	37 130
1955	7 694	85 539
1956	5 436	60 274
1957	9 594	67 712
1958	17 286	138 302
1959	8 218	97 784

25. Byggnästare; taxeringar åren 1954—1957

Företagen taxeringsrevision utvisade att den skattskyldige belastat rörelsen för leverantörsfakturornas bruttobelopp utan avdrag för vare sig erhållna kreditnotor eller för vid likvid erhållna kassarabatter. Såväl kreditnotorna som rabatterna avsåg särskilda ekonomiska förmåner utöver de inom branschen ifråga vanligen förekommande. På grund av dessa konstateranden föreslogs nettointäkten höjd 1954 med 19 000 kr., 1955 med 64 000 kr., 1956 med 54 033 kr. samt 1957 med 30 371 kr.

26. Bilhandlare; taxeringar åren 1953—1957

Vid genomgång av ordersedlar samt försäljningskontrakt konstaterades att inkomster i samband med bilförsäljningar i flera fall bokförts med för låga belopp. Från generalagenten erhållen provision hade inte heller bokförts. Rörelsens omkostnadskonto hade påförts kostnader för resor och representation, varvid såsom underlag för dessa kostnader endast företeddes av den skattskyldige själv utfärdade kvitton. Dessa kostnader föreslogs sänkas med 2 000 kr. per år. Omkostnadskontot hade år 1953 påförts kostnader för bensin för hämtning av motorfordon med 2 835 kr. mot av den skattskyldige själv utfärdade kvitton. Av leverantörsfakturor framgick att dessa kostnader särskilt debiterades och således ingick i likviderna till leverantören. Efter tillägg för vissa inte avdragsgilla kostnader föreslogs nettointäkten av rörelsen böra höjas 1953 med 16 683 kr., 1954 med 27 045 kr., 1955 med 29 691 kr., 1956 med 14 730 kr. samt 1957 med 41 281 kr.

27. Skorstensfejaremästare; taxeringar åren 1954—1959

Influtna belopp dels per postgiro och dels kontant hade bokförts såsom dagskassa. Anteckning om betalningsdag hade inte skett på fastighetsregisterkorterna, och de på dessa antecknade debiteringarna var i vissa fall lägre än som utgående originalfakturorna hos fastighetsägarna visade. Influtna sötningssarvoden hade således vissa år i regel bokförts i kassaboken med 10 % lägre belopp än som verkligen influtit, vissa per postgiro eller kontant influtna belopp hade inte bokförts alls och felsummeringar förekom. De angivna direkt konstaterade differenserna uppgick till för 1954 5 683 kr., 1955 11 090 kr., 1956 6 912 kr., 1957 9 632 kr., 1958 14 163 kr. samt 1959 8 690 kr. Skäl till antagande förelåg att ytterligare genom kontantuppbörd influtna medel därvid inte medräknats. Överensstämmelse förelåg inte mellan i utgiftskassaboken bokförda kostnader samt i deklARATIONerna angivna. Kostnad för en sons studier vid universitet totalt för angivna år 15 600

kr. hade rubricerats såsom kontorskostnader och belastat rörelsen. Rörelsen hade vidare påförts kostnader för två bilar, varav endast en kunde anses erforderlig såsom arbetsbil i rörelsen. Taxeringsrevisionen utmynnade i att skönstaxering föreslogs böra åsättas för de aktuella åren.

28. Aktiebolag (metallaffär); taxeringar åren 1954, 1955 samt 1957

Vid revisionen konstaterades att försäljningar i viss omfattning i verkligheten skett till högre priser än de i de företedda fakturakopiorna angivna. Mellanskillnaden, uppgående till för 1954 361 796 kr., för 1955 310 013 kr. och för 1957 107 700 kr., hade av köparen enligt en funnen kopia av brev från honom till säljaren insatts på konto i schweizisk bank för en av huvudaktieägarnas räkning.

Efter tillägg för vissa vid taxering inte avdragsgilla omkostnader föreslogs nettointäkten av bolagets rörelse böra höjas år 1954 med 364 742 kr., år 1955 med 310 525 kr. samt år 1957 med 107 700 kr.

29. Arkitekt; taxering år 1958

Taxeringsnämnden hade uppskattat nettointäkten av arkitekt rörelsen till 30 000 kr. mot i deklarationen uppgivna 20 484 kr.

Vid revisionen konstaterades att inkomster på 5 443 kr. inte bokförts. Kontrollen av inkomster hade dock inte varit fullständig då fakturakopior, vilka var försedda med löpande numrering, saknades. Vissa kostnader av proprienatur hade påförts rörelsen.

På grund av vid granskningen konstaterade förhållanden ansågs skönstaxering böra ske till av taxeringsnämnden åsatt belopp.

30. Skorstensfejaremästare; taxering år 1959

Influtna inkomster redovisades i kassakladd och senare i kassabok i form av dagskassor. Inkomsterna framgick även av den skattskyldiges fastighetsregisterkort. Vid jämförelse av dessa båda inkomstredovisningar konstaterades att fastighetsregisterkorten utvisade högre inkomster än i kassaboken bokförda. Företagen stickprovskontroll genom infordrande av uppgifter från fastighetsägare utvisade att den skattskyldige som regel redovisat även inkomsterna på registerkorten med för låga belopp. Utredning visade att den skattskyldige genomsnittligen redovisat inkomsterna för lågt med 3: 83 kr. per fastighet. Antalet fastigheter utgjorde ca 1 600.

Av taxeringsnämnden företagen skönsmässig höjning av nettointäkten av rörelsen med 5 000 kr. ansågs sålunda fullt befogad.

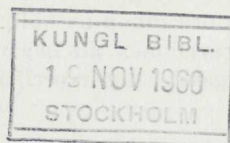
31. Aktiebolag (metallindustri); taxeringar åren 1954—1959

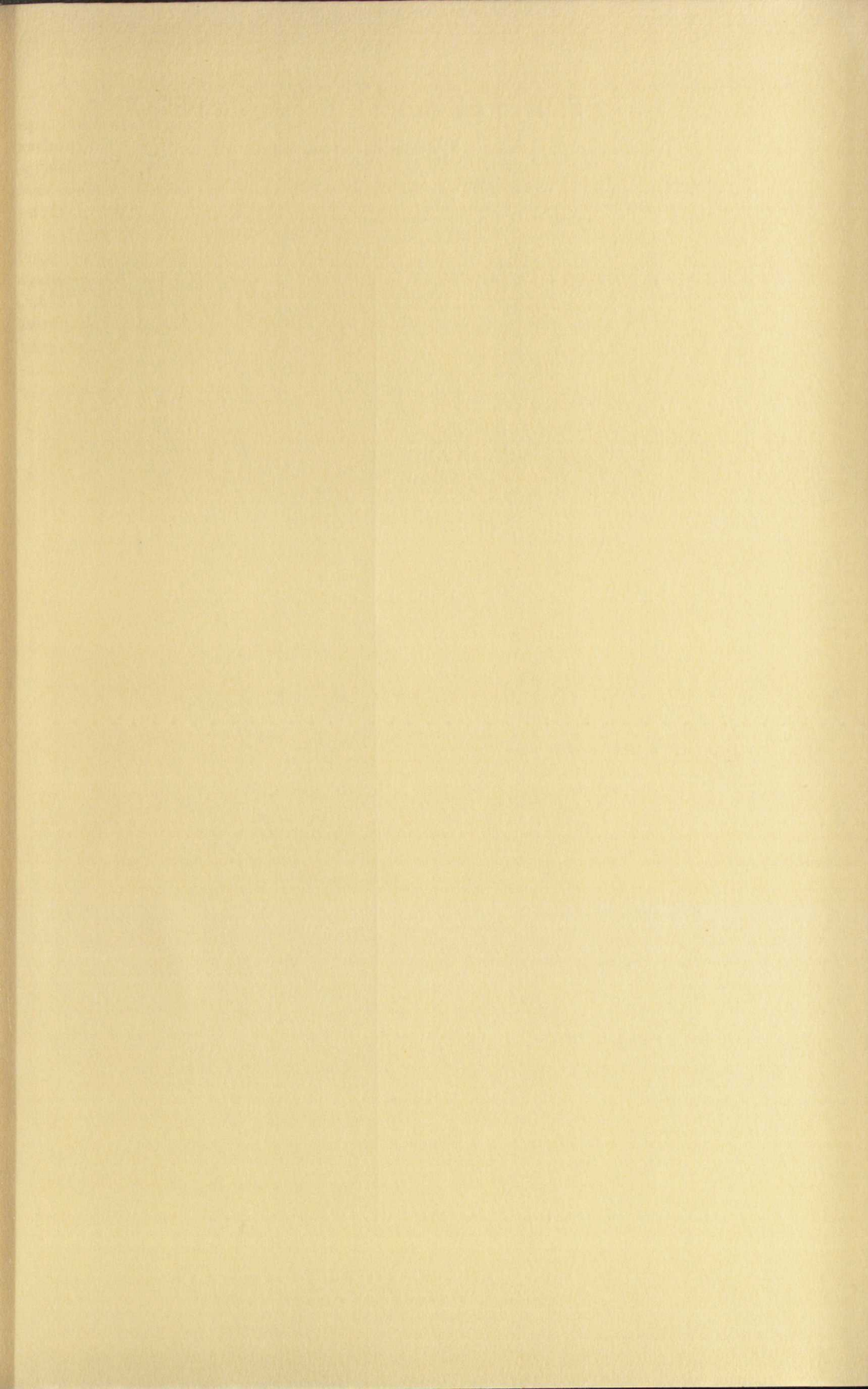
Samtliga aktier i bolaget ägdes till hälften vardera av två bröder. Från försäkringsbolag centralt inhämtade uppgifter om inbetalda kapitalförsäkringspremier utvisade att bröderna tillsammans under åren 1956—1959 inbetalt 1 069 550 kr. Enligt deras deklarationer fanns inte medel tillgängliga för bestridande av dessa utgifter. Taxeringsrevision av bolaget utvisade då att medel till dessa försäkringspremier samt även till stora inköp av obligationer erhållits från aktiebolaget. Anledning framkom under revisionen att begära kontrolluppgift från ett företag som i enlighet med föreliggande utgiftsverifikationer i form av checkutbetal-

ningar och fakturor gjort vissa försäljningar till aktiebolaget. Detta företag uppgav emellertid vid förfrågan att det inte haft några som helst affärsförbindelser med aktiebolaget under angivna år. Inför detta uppgav aktieägarna att felaktigheter förelåg och inkom med en skrivelse upptagande de belopp som under vart och ett av åren 1953—1959 felaktigt bokförts såsom utbetalningar till angivna företag.

Utredningen föranledde inte förslag om höjning av aktiebolagets taxeringar. Aktieägarnas inkomst av tjänst föreslogs däremot böra höjas med sammanlagt 320 362 kr. för taxeringsår 1954, 187 522 kr. för taxeringsår 1955, 199 676 kr. för taxeringsår 1958 samt med 355 600 kr. för taxeringsår 1960. Aktieägarnas förmögenheter föreslogs böra höjas med sammanlagt 739 494 kr. för taxeringsår 1954, 927 016 kr. för vardera taxeringsåren 1955 och 1956, 747 416 kr. för taxeringsår 1957, 649 692 kr. för taxeringsår 1958 samt 706 892 kr. för taxeringsår 1959.

Statens offentliga utredningar 1960

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Förslag till namnlag. [5]
Rättssäkerheten vid administrativa frihetberövanden. [19]
Medicinska äktenskapshinder. [21]
Lagberedningens förslag till jordabalk m. m. 1. Lagtext. [24] 2. Motiv till balken. [25] 3. Motiv till lagen om införande av nya jordabalken m. m. [26]
Förverkande på grund av brott. [28]

Utrikesdepartementet

Försvarsdepartementet

Krigsmaktens högsta ledning. [12]
Besparingar inom försvaret. [23]

Socialdepartementet

Allmänna yrkesinspektionen. [20]
Bohuslän. [22]
Förskollärarytbildningens organisation. [33]
Socialförsäkringens organisation. [35]

Kommunikationsdepartementet

Finansdepartementet

Fastighetsbeskattningen. [4]
Studiekostnader vid beskattningen. [6]
Redogöraransvaret och anmärkningsprocessen. [7]
Preliminär nationalbudget för år 1960. [8]
Banklikviditet och kreditprioritering. [16]
Reviderad nationalbudget för år 1960. [18]
Betänkande angående inrättande av en fond av malmvinstmedel till främjande av naturvetenskapligt och tekniskt forsknings- och utvecklingsarbete. [31]
Statliga företagsformer V. [32]
Förbättrad taxeringskontroll. [36]

Ecklesiastikdepartementet

1957 års skolberedning. 2. Individuella differens och skoldifferentiering. [13] 3. Kursplaneändringar i matematik och modersmålet. [15]

Jordbruksdepartementet

Högre utbildning, forskning och försök på landskaps område. [2]
Grusexploateringen i Sverige. [3]
Forskning och högre utbildning på skogslands område. [17]
Objektiviteten vid forskning och försök på näringsområdet. [30]

Handelsdepartementet

Översyn av lagen om försäkringsrörelse. [11]
Offentlig provningsverksamhet. Behov och reformer. [27]

Inrikesdepartementet

Folkvandvården. [1]
De ekonomiska villkoren för en huvudmannareform inom mentalsjukvården. [9]
CP-vården. [14]
Frågan om åtgärder för att förbättra konsumtionsmjölkens beskaffenhet. [29]
Reviderad brandlagstiftning. [34]

Civildepartementet

Statstjänstemäns förhandlingsrätt. [10]